1375 KSK.

IO. BODINI ANDEGA-
VENSIS

DE MAGORVM DAEMONOMANIA,

SEV DETESTANDO
Lamiarum ac Magorum cum
Satana commercio,

LIBRI IV.

Recens recogniti, & multis in locis à
mendis repurgati.

Acceßit
Eiusdem Opinionum Ioan. Vieri confutatio,
non minùs docta quàm pia.

FRANCOFVRTI
Ex Officina Typographica Nicolai Baßæi.

M. D. X C.

Witchcraft
BF
1520
B66
1590

B591091
246

CLARISSIMO VIRO ET DOMINO CONSVLTISSIMO, *D. Christophoro Thullensi, Equiti, Domino Cœliano primo Præsidi Parisiensis Parlamenti, & Consiliario in priuato consilio Regis.*

QVòd tibi, clarissime vir, hoc munus exhibeo, non ideò facio, vt mea erga te obligatione solutus sim, sed potiùs vt hoc documento testatum faciam quantum in summa illa Iustitiæ schola, cuius tu caput es, & in qua optimã meæ ætatis consumpsi partem, didicerim: vbi melius quàm vsquam alibi vera legum iurisque peritia & iustus decisionũ, quas omnes à seculo Doctores tradiderunt, vsus videtur, auditur, atque cognoscitur ex principum qui in Europa sunt oratorum concertationibus, summorum Iurecoss. collationibus, sententiisque optimorum iudicum: quibus planè modis germana iustitiæ species velut meridia-

na luce aperitur, cum voluptate corum & vtilitate incredibili, qui ita discũt narrare doctè, sapienter expendere, & sublimes quęstiones iuris in singulis causis argutè soluere cùm in hoc aut in illo foro tum in toto consessu Iudicum & causidicorum illius Parlamenti, omnium quæ Sol in omnibus orbis terrarum imperiis & Rebuspubl. viderit illustrissimi. Nam in eo demum vera prudentia (quam optimè ducem lucemq́ue humanæ vitæ appellaueris) perdiscitur, quum digito commonstrantur & oculis tanquam in excelso theatro spectandæ proponuntur actiones abstrusissimę, πραξικοπίαν, artesq́ hominum vel astutissimorum, quas nulla hominis vita (vt fuerit longissima omnesq; terras peragrauerit) fuisset compertura. Et quamquam in elegante illo Iustitiæ templo spectatissimus est splendor atque amplitudo singularum ipsius partium, refulget tamen in capite ipsius maximè: vt quod alios ad tantum honoris fastigium prouectos superauerit literaturę humanæ scientia, infinita memori-

ria historiarum omnium, & diligētia ad iudicandas partium lites incredibili, quę certissima singulorum Iurisprudētiæ capitum peritia cōiunctæ sunt. Hæc autem non eò dico, vir clarissime, vt decantem laudes tuas, cùm iam in alio argumento verser: Etsi lex ait Præsidem prouinciæ non grauatè suas laudes audire oportere, & plurimum quoq; interest Reipubl. vt veræ illustrium virorum laudes passim exarentur incidanturque ad horum exemplum, illorum incitamentum, & imitationem omnium: cùm alioqui eorum honor qui virtutem colunt minimè flagitet vt ad illustrationem sui laudibus extollatur. Atq; hoc quidē ipsum de te fuissem facturus, cùm quia me honoris leges religioque obstringunt propter singularia tua in me beneficia (officia enim cur dixerim? quæ apud te non sum promeritus) tū quia bonos omneis qui literas humaniores colunt singulari studio semper prosequutus es. Sed hoc in alium locum reiicio, & dignius argumētum. Mihi satis est in præsentia, si munu-

ſculum hoc tibi obtulero: quod ſi grato animo acceperis, confido ſi quis adhuc mihi reſtabit maleuolus, eum maiore ſaltem vſurum cautione atque prudentia quàm ille nuper vſus eſt (nomen reticeo vt honori ipſius conſulam) qui libellum ſuum contra libros de Republica à me in lucem editos dicauit Regi. Nam ſimulatque animaduertit Rex hominis calumnias, in vincula rapi iuſſit, decretum ſubſcripſit manu ſua, & pœna capitali indicta cauit ne venumdarentur libri. Euaſit tamen hac lege vt honorem quem ſublaturum putabat redderet: qui homo ſi iudicio magis valuiſſet, par ſupplicium fuiſſet meritus, ac olim de pari munere à Ptolemæo Philadelpho Aegypti Rege Zoilus reportauit. Equidem ſpero neminem cõtra hoc opus ſcripturum eſſe, niſi qui Magus ſit patronus cauſæ ſuæ: quem ego ſi percepero, verbum illud DVBITO, quod in permultis huius regni partibus magna voce aduerſus homines Magicarum artium ſuſpectos ſine alia contumeliæ formula procul excla-

clamari solet ad amolienda ipsorum carmina & maleficia, illud inquam verbum in eum hominem adhibebo. Laoduno, xx. Decembris, M.D.LXXIX.

Tuus humillimus studiosissimusq́; seruus I. Bodinus.

IOHANNIS BODINI IN LIBROS DE MAGORVM DAEMONOMANIA

PRAEFATIO.

IVDICIVM contra Magam mulierem latum, ad quod vocatus fueram pridie Calend. Maias 1578. mihi occasionem scribendi præbuit, vt argumentum de Magis, quod omnibus summè admirabile, nō paucis incredibile videtur, illustrarē. Istius Magæ nomen erat Ioanna Haruilleria Verberij ad Compendienses nata, necis multis hominibus pecoribusq; oblatæ accusata: quod maleficium etsi primò negabat pertinacissimè, post sermones tamen subinde commutatos animi nutantis indices, sine quæstione & equuleo confessa est. Agnouit quoque se diabolo (qui specie hominis atri apparebat staturam humanam excedentis atrisq; vestibus induti) inde à duodecimo suæ ætatis anno fuisse oblatam

à matre

à matre dicẽte se cumprimùm nata esset filia, eam illi quem nominabat diabolum spopondisse: illum promisisse optima fide curaturum esse & beaturum filiam: ipsam ex illo tempore Deo renuntiasse, operamq́; diabolo addixisse, rem cum illo iam tum habuisse, & exinde ad ætatem vsque illam qua capta fuerat (erat autem fermè quinquagenaria) in eo consortio perrexisse. Addidit præterea diabolum se cùm ipsa annuèret illicò sistere eodem amictu & specie qua primùm se exhibuerat, ocreatnm, instructum calcaribus, accinctum gladio, equo præ foribus exspectante, quem equum nemo præter ipsam animaduerteret: eumq́; interdum ita rem cum ipsa habuisse, vt maritus ipsi ad latus cubans nihil perciperet. Quamuis autem ex communi sermone omnium pro infami Saga haberetur, rusticiq́; ægrè impediri possent, ne ipsam tradendam igni manibus Iudicum adimerent (grauiter enim metuebant ne mulier ista effugeret) Antequàm tamen ad ferendam capitis sententiam veniretur, Consilio placuit in natalem illius pagum Verberium mitti & in vicos alios in quibus habitauerat, vt de illius vita ampliùs cognoscere-

tur. Itaque compertum est illam ex eodem crimine ante annos triginta virgis fuisse cæsam & matrem igni damnatam ex Aresto Curiæ Parlamenti sententiam Iudicis Sanlisiani cōfirmante: nomen suum sedemque tegendis facinoribus mutare solitam, vbique tamen magicarum sortium euictam esse. Quapropter videns illa se teneri maleficij, dari veniam sibi postulauit, & rerum gestarum se finxit pœnitere, licet maleficia quamplurima à se perpetrata quæ antè confessa fuerat, pernegaret. In postremi tamen homicidij quod commiserat cōfessione perstitit, se pulueres quosdam à diabolo præparatos in eum locum iniecisse, quà transiturus fuerat is qui filiam ipsius pulsauerat: alterum verò quem nō oderat illac transeuntem acerbo dolore per totum corpus illicò affectum esse: Cùm autem vicini omnes qui in illum sortium coniectarum locum ingressam viderant, hominem animaduerterent tam repente cum morbo conflictari, eos inclamasse fuisse magicas sortes ab ea immissas: ideoq; sanitatem eius spopondisse, & durante morbo languentem hominem curauisse. Adhæc confessa est se die Mercurij antequàm prehenderetur

retur orauisse diabolum, vt decumbenti homini restitueret valetudinem, quo renuente & negante posse fieri, se cum diabolo expostulasse quòd semper ipsam falleret, atque mandauisse ne se ampliùs inuiseret: respondisse diabolum se deinceps non esse venturum, & biduo pòst hominem exstinctum esse: itaque se confestim in aream illam vbi comprehensa est abdidisse. Qui consilio aderant, dignam quidem morte esse iudicabant omnes: sed quidam natura mitior & procliuior ad misericordiam satis arbitrabatur fore si vitam finiret laqueo: alij verò cùm detestabilia maleficæ istius crimina, tum supplicia æquè diuinis ac humanis legibus instituta expendentes, vniuersamq; totius Christiani orbis consuetudinem iam olim in florentissimo hoc regno obseruatam, censuerũt damnari & viuam igne cremari oportere: quæ sententia lata & sine prouocatione pridie Calend. Maias effecta est, instante D. Claudio Dofeo Regis apud Ribemontium procuratore. Pronuntiata condemnatione, eadem confessa est se à diabolo in Magarum cœtus exportatam esse, postquàm certis pinguibus ab eo traditis delibuta esset, & tanta leuitate tam

procul

procul agitatam vt defessa planè & quasi confecta ex labore esset: in illis cœtibus permagnam hominum turbam vidisse, atrum hominem in excelso positum, trigenarium fermè, quem vocabant Belzebub, adorantium, deinde verò inter se coeuntium: hoc facto Principem concionem apud ipsos habere vt fidem in ipsum habeant, se vlturum inimicos omneis ipsorum, & ipsos denique beaturum. Rogata an non daretur pecunia, respondit nõ dari: & opilionem quemdam imbricariumque tectorem Genlisianum magicæ artis incusauit confessaq́; resipuit à peccatis suis & veniam à Deo postulauit. Nobis autem placuit librum hunc componere, quem Dæmonomaniam Magorum inscripsimus à furore manico, quo diabolos miseri prosequuntur, vt omneis qui ipsum viderint commonefaciat, & quasi digito spectandum ante oculos monstret, nulla esse crimina quorum tam horrẽda sit constitutio, quæ tam graues pœnas mereantur, aut quæ ad hæc proximè videantur accedere: prætereà vt iis respõdeam qui modis omnibus in illud incumbunt vt libris palàm tueantur magos, adeò vt Satanas eos inspirasse promulgandis tam bellis li-

lis libris & in suam nassam videatur perduxisse. Talis fuit Petrus de Apono medicus, qui persuadere volebat nullos esse spiritus, cùm tamen posteà fuerit comprobatum eum fuisse Magorum omnium quos habebat Italia facilè principem. Sed ne cui mirũ videatur quod dico, homines existere à Satana subornatos, qui scribant, propalent, doceãtq; id omne quod de Magis prædicatur fabulosum esse, memorabile exemplum afferam, quod Petrus Mamorius in libello de Lamiis, de M. Guilhelmo Linensi Doctore Theologiæ annotauit accusato Magicarum artium condemnatoque duodecimo die Decembris 1453. Hic ergo cùm resipiscentia tandem afficeretur, confessus est se per noctem cum Magis aliis persæpe deportatum esse, vt diabolum adoraret modò humana specie, modò hircina conspicuum, & religioni toti renuntiasse. Quinetiam penes ipsum instrumentum obligationis contractæ cum Satana fuit deprehensum, quo sponsiones reciprocæ continebantur: inter alias autem hæc, Doctorem obligatum esse vt publicè concionetur quicquid de Magis prædicetur fabulam esse, non posse fieri, nullam fidem sermonibus istis

istis haberi oportere: atq; his concionibus augebatur mirum in modũ Magorum numerus & se confirmabat, dum ab illis persequẽdis cessarent Iudices. Hinc certè apparet Satanæ ex omnibus ordinibus & cõditione qualibet suos esse fideles administros: quemadmodum Cardinalis Beno, Platinaque scripserunt complures esse Papas, Cæsares, & alios Principes viros, qui se à Magis inescari paßi sunt, tandemque miserrimè à Satana deturbari: & Toleti quoque (vbi Magorum schola habebatur olim) nunquam existimasset quisquam eos homines eiusdẽ criminis affines esse, qui effusè ridebãt si quãdo quæstio de Magis haberetur, totius coronæ risum suis vrbanis dictis salibusq; cõmouebant, constanter affirmabant fabulas esse, ἀδύνατα, itaq; frangebãt & mitigabant Iudicum animos vt Magi omnes euaderent: prout nuper Alciatus fecit, Inquisitoris offensus facto, quòd in Pedemontana regione Magos amplius centum comburi curauisset. Queritur Bartholomæus Fayus quæstionum Curialiũ Præses in suis operibus, quod conniuentes multi Iudices non fuerint ausi Magos igni addicere, vt Parlamentũ omnibus seculis

& alia

& aliæ gẽtes quælibet factitarũt, id causã maximis calamitatib. quas Deus immisit attulisse. D. verò Auctonius Consil. in Parlam. Pictonum præses deinde factus (cui in Pictonicis honorib. successit Saluertus) Magos 4. viuos Pictauij cremari iussit an. 1564 neglecta ipsorũ prouocatione, affirmãs indignè factũ quòd aliquot Magi antè ad prouocationẽ ipsorum fuissent absoluti, qui ex eo tẽpore totã regionem cõtaminauerint, populumq; seditionib. mouẽdis excitatũ inflãmauerint: Etsi multa homicidia carminibus suis sortibusq; cõmissa fatebantur, ideoq; iudicatũ in ipsis (vt lege dãnati) iubebat fieri nihil obstante appellatione, quia plus est, ait lex, occidere veneno quàm gladio. Ac Magorũ quidẽ impunitas quæ fuit illis temporibus, admirabile ipsis in regno hoc attulit incremẽtũ, quò omni ex parte cõfluxerũt, Italiaq; maximè: inter quos Neapolitanus quidã existit Cõseruator dictus, Magorũ princeps, & rebus gestis plus satis celebratus. Ex eo verò tempore ita perrexerũt, vt Cenomannus ille Magus Triscalanus, cùm iudicio capitali in ipsum lato veniã hac lege impetrasset si indicaret cõscios, dixit in hoc regno supra centũ

l. 1. C. de malefic.

millia

millia Magorum esse, idque fortasse falsò, impietatem suam tanta comitatus frequenti eleuaret. Quocunque modo res habeat, n mediocrem numerum indicauit: sed huic rei bene prouisum est vt pleriq; omnes euaseri licet confiterentur execranda scelera quib Cœlum ipsum inficitur, & quibus exacerbat Deus summisit terribiles persequutiones, pro

Leuit. 20. *ut Lege comminatus fuerat se eos populos ex terminaturum qui Magis vitam permitte rent. Quamobrem Augustinus in libris de ci uitate Dei testatur omnes sectas, quæcunqu tādem fuerint, supplicia in Magos decreuiss Epicureos solùm excipio, quos Plutarchus libro de Oraculorum defectu, & Origen contra Celsum Epicureum scribens refellerũ eosq́; sequuti Academici, Iamblichus, Porphy rius, Proclus, familiæ Epicureorum funda menta euerterunt. Etsi iam satis Aristotel Metaphysicis suis principiis ea conuelle necessaria, concludens argumentatione to dem cœlos esse quot sunt intelligentiæ mouen dis cœlis, aut intelligentes spiritus: has aut intelligentias à corporibus separatas esse: An gelosq́; ita moueri in cœlesti motu, vt ani*

bomi

hominis in humano motu. Ex quibus verbis demonstratur planè quæstionem de Angelis dæmonibusq́; Physicè tractari non posse, eosq́; non mediocriter falli qui negant posse id nunquam fieri quòd est natura ἀδύνατον. Nam tactus, motus, & locus (si Physicè egeris) corpori solùm conueniunt, idq́; in corpore: verumtamen ex rei veritate (quæ sibi semper & vbiq́; constat) de tactu quoque, motu, & loco fatendum est eos spiritibus æquè ac corporibus conuenire: quod Aristoteles de Angelis aut intelligentiis cælos mouentibus in Metaphysicis demõstrauit. Quamquam Plutarch. & Apuleius testes sunt Aristotelem scripsisse quod nusquam in libris qui ad manus nostras peruenerunt offenderis (amplius enim dimidia parte desyderatur de scriptis illius) mirari Pythagoricos si qui homo inter mortales exstet qui nunquam Dæmonem cognouerit. Idemq́; Aristoteles Thasium quẽdam à se visum narrat, cui indesinẽter spiritus specie humana adhærebat, quam nemo alius quàm ipse cerneret: hoc autem Magorum omnium commune est. Et nuper etiam Franciscus Picus Mirandulanus Princeps à se visos fuisse scribit Magos

Arist. lib. 4 & 6. φυσικῆς ἀκροασ.

Metaphys. lib 8.

Plutarch. lib. de Dæmon. Socratis.

Apul. lib. de Dæm. Socrat.

libro περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων.

Sacerdotes duos, quib. duo Hyphialtæ mulie- bri specie comites aderant, eosq́; amplius qua- draginta annis ad muliebre consortium succu- bis istis abusos esse: prout antè confeßi sunt quàm traderentur igni, & nos suo loco osten- demus. Ibidē quoq; scribit Aristoteles Aeolia- insularum vnam admirabilibus tympanorum cymbalorumq́; sonis & cachinnationibus per- sonare nemine cōparente: quod etiam non raro in locis cōpluribus ad Septentrionē fieri nar- rauit Olaus, & in Atlante monte Plinius So- linusq́; testantur. Hi autem sunt Magorū cœ- tus & saltationes cum spiritibus impuris ordi- nariæ, vt quæstionibus innumeris fuit confir- matum. Eodem libro ait Aristoteles Tenei- Thessalia fuisse Sagam, quæ conceptis verbis circulisq́; ductis basiliscum incantabat: quæ ef- ficacitas nō à natura est, vt suo loco demōstra- bimus, sed à vi & facultate spirituum: qui spi- ritus (Aquinas inquit) non possent facere a- ctiones insolentes illas quæ cernūtur oculis, ni- si in loco essent vbi suas actiones exhibent. Ab- surdum enim profectò fuerit, si Angelis mouē- tibus Cœlos à quibus separati sunt tactum loci motūq́; tribueris, quod Peripatetici omnes, A-
cademi-

cademici, & Stoicum Hebræis & Arabibus statuerunt: spiritibus verò per elementa fusis easdem proprietates ademeris. Hæc autem eò pertinent, vt non ij solùm informẽtur qui credunt vnum esse Deum, & plures intelligẽtias (quæ duo ab Aristotele demonstrata vniuersa Scriptura sacra confirmauit) sed vt aliorum quoque barda & torpentia ingenia reuincantur. Etsi non est propterea singularum actionum quas Dæmonũ intellectus parit reddẽda ratio, quod nemo homo præstare potest: nam quisquis rationem omnium rerum explicare posset, is Deo qui nouit omnia, foret persimilis. Quemadmodum autem Deus ita vt est à nemine cognosci aut comprehendi potest, nisi idem qui sic cognoscit & cõprehendit sic Deus: quia non potest is qui essentia, potestate, amplitudine, æternitate, sapientia, & bonitate infinitus est ab alio cõprehẽdi quàm qui fuerit infinitus, infinitũ autẽ nihil est nisi vnus Deus: ita etiã cõfiteamur necesse est Deum solum posse rationes rerum omnium exponere. Infinitate enim scientiæ opus est, quæ neque in hominibus, neque in angelis, neque in re vlla creata potest subsistere. Ideoque Aristoteles

lib. 6. Physic. & 8 Metaphysic.

Methaphysicorum primo de spiritibus age
intelligentibus fatetur eam esse humanæ me
tis imbecillitatem vt cognoscere nequeat veri
tatem, eoq́; pacto καθόλου *cernit ignorantia*
omnium, nec videt ἐν μέρει *suam, cùm eodem li*
bro dicat vbi non est ratio ibi non esse inuesti
lib.4.6.& 7. Metaphysic. *gandam rationem. Hæc illius verba, quæ Pli*
nius libro 37. naturalis historiæ capite quart
imitatur dicens, Non vlla in parte ratio, se
voluntas naturæ quærenda. Indignum ver
sermonem philosopho, eorum quæ videntu
causas si ignorabuntur negari potius, quàm i
gnorationem humanam profiteri. Atqui lau
nunquam maior Deo tribuitur quàm si pro
priam ignorationem fateamur: contrà ver
iniuriam Deo facimus nisi tenuitatem inge
nostri agnoscimus. Quamobrem post omne
sermones à Iobo & amicis vltro citroq́; hab
tos, factaque Dei in disceptationem reuocat
cùm veritatem sibi videretur attigisse, Deu
visione apparens effari cœpit in hanc senten
tiam. Quis ille ignarus homo est qui sermoni
bus suis inanibus obscurat opera excelsi? tu
de cœlorum altitudine agens, magnitudine, &
motu admirabili, de vi astrorum, de Cœli i

terra

terram legibus, de terra aquis innitente, de aquis in medio mundo pendentibus, aliisq; miraculis quæ ante omnium oculos versantur, scientiam humanam docet ignorantia abundare. Multi scientiæ primas tribuunt Aristoteli, quẽ certè multa nouisse constat, sed ne millesimam quidem partem rerum naturalium tenuisse. Etenim Hebræi omnes philosophi & Academici ostenderũt eum nihil vidisse ἐν τοῖς νοητοῖς, & naturalium quoque pulcherrimas non paucas ignorasse. Verbi gratia, ne Cælorum quidem cognouit numerũ in Scriptura decem auleis tabernaculi (quo figurabatur mundus) adumbratũ, & his verbis expressum, Cæli sunt opera digitorum tuorũ: vt tam deni Cæli quàm digiti intelligerentur (alibi enim Scriptura semper opera manuum Dei nominauit) quod omnes Philos. & Mathematici nesciuerũt donec à Ioan. Realmontano fuit demonstratum. Imò ne Planetarum quidem ordinem didicit Aristoteles, aut vnicum astrorum motum, qui Venerem Mercuriumq; supra Solem collocauit, cõtra quàm à Ptolemæo pòst fuit ostensum. Sed ne ad res altas semper contendamus, aut ex Aristotele veritatem Dæmonum earumve

R. Maymoni li. 2. More nebocim.

rerum quæ naturam superant sciscitemur, b
nam rerum naturalium partem videmus i
fuisse incognitam, vt maris salsuginem, qu
Mirãdulanus Princeps (qui Phœnix fuit te
poris dicebatur) soli Dei prouidentiæ tribu
Origo tamen fontium quam statuit Aristo
les magis est absona, cùm dicit ex putrefacto
terræ specubus meatibusq; aere progigni fo
tes: maxima enim & inexhaustæ scaturigin
fontes, & peremnes riui sunt, nec totus aer co
ruptus qui in mundo est centum annorum spa
tio eam aquam generaret quæ vel vnico d
profunditur. Hebræi verò Philosophi ac in
primis Solomo docuerunt, vt venas huma
corporis ab hepate, sic aquas orbis nostri à ma
ri proficisci. Quinetiam sæpenumero in natu
ra rerum effecta cernuntur præter omnem ra
tionem naturæ consequentia: vt à niue (q
aqua glaciata est) terram calefieri sementé
que contra iniuriam gelu conseruari, à pru
na (vt est frigidissima) torreri segetes, &
duri tanquam in furno pampinos: quamobre
Ioan. Picus in positiõn. *Festus pruinam à perurendo arbitratur d*
ctam, neque scriptura sancta inter admirabil
Dei opera hanc quoque reticet Psalmo 14

Qui dat niuem, inquit, ſicut lanam, & pruinam ſicut cinerem ſpargit: quem locum Buchananus ſic interpretatur.

Qui niuibus celſos operit ceu vellere montes,
Denſas pruinas cineris inſtar diſiicit. Et Beza,
Qui couure les monts & la plaine
De nege blanche comme laine,
Et qui vient la bruine eſpandre
Tout auſſi menu comme cendre.

Hi verò inſigne illud miraculum non attigerunt: bona autem pars lanarum nigra eſt, & pruinæ cum cineribus nulla interuenit ſimilitudo. Quamobrem non incommodè hoc pacto verteris.

Qui niuibus campos refouet ceu veſte iacentes,
Torret pruina, ardente vt foco, pampinos.

De iride quoque Albertus Ariſtotelis errorem demonſtrauit negantis de nocte conſpici. hoc enim planè falſum eſt, ac proinde rationem Ariſtotelis vt alienam à ratione atq; veritate concidere: cùm eodem argumento foret neceſſarium vt nubes omnes vnius coloris eſſent. Taceo mille naturæ miracula, quorũ obſcuræ ſunt adhuc & ignotæ cauſæ: quæ Cardinalem Cuſanum virũ ſuis tẽporibus inſignem, & ante hunc Cardinalem Beſſarionem adduxerunt

lib.1. ſent. q.3.

Plut. lib. περὶ τῆς ἐν τῷ Τιμαίῳ ψυχογονίας. Gale. lib. de placit. Hippoc.

Plut. in Placitis philos. Plato in Timæo. Philopon. lib. 14. cõtra Proclum. Lucret & Plut in placit.

xerũt, vt Aristotelis doctrinam velut variam & ambiguam. & incertam perstringerent. Inter alios verò Cardinalis de Alliaco defend rationibusq́ certis confirmauit, nullam exstare in Aristotele demonstrationẽ necessariam præter eam quæ demõstrauit vnicũ esse Deum & alias perpaucas quas idem annotat. Aeternitatis verò mundi demonstratio, quam Philosophorum primus & solus Aristoteles tuebatur, plena est ignorãtiæ: quod Plutarchus, Galenus, Stoici, & Academici docuerunt, & ipsi Epicurei ludificati sunt: Ex Hebræis quoque Rabbi Maymon, (qui ob præstantiam doctrinæ aquila magna vocabatur) doctissimè ostendit Aristotelis demonstrationem ἐν τοῖς ἀδιάτοις reponendam esse, itemq́ Philoponus libri quatuordecim quos Græcè de eodem argumẽto scripsit coutra Proclum Academicum plane dignos qui donẽtur sermone vernaculo: Aquinas denique demonstrationem illam accipi non posse argumentis aliis docuit, quæ in præsentia vt annotata alibi præteribimus. Quid verò quòd ipse Aristoteles sicubi offendit locum vnde se ipse nequiuit expedire, tam bellè agit Oedipodem, vt nemo ipsius mentẽ diuinare possit.

lib. 2. more hannebocim.

li. 2. dist. 1. q. 3. lib. de methodo historiarum. cap. 6.

Demon-

Demonstrant illud caput primum Physicæ & liber de anima, vbi Scotus inter argutos philosophos locum non postremum obtinens rationes contrarias Aristotelis & pugnantes inter se annotauit: & quibus alij corruptionem animæ tentarũt eruere, vt Aristotelis ipsius tempore Dicæarchus, Atticus Epicureus, Aphrodiseus, Simon Portius & Pomponatius: alij verò vt Theophrastus, Themistius, Philoponus, Simplicius, Thomas, & ipsi quoque Arabes, & Mirandulanus princeps immortalitatem eius confirmarunt. Auerroes enim ex iisdem locis vnitatem humani intellectus nõ dubitauit asserere. Quibus ex rebus statuimus elegantia naturæ arcana ab Aristotele nõ fuisse visa: quod veteres quoque obseruauerũt post signum Aristotelis fingentes mulierẽ velatam facie cui nomen est Physis, id est, natura: atque hoc pacto innuerunt dignitatem naturæ fuisse tectam Aristoteli, & vestem solùm externam quodammodo fuisse ab eo visam. Atque hanc ob causam præcipitem se in mare, vt Procopius, dedisse dicitur, cùm non potuisset inuestigare causam cur reciproco fluxu Hellesponti fretum mearet per diem remearetque septies. lib. 4.

Quòd si præstantißimi naturæ thesauri nobis sunt abditi, ecqui tādem eas res quæ supra naturam sunt & in intellectu positæ pertingemus? Ideoq; Heraclitus primus, Plutarcho teste, & post eū Theophrastus dixit res mundi pulcherrimas ab arrogantia hominum ignorari: dum nihil statuunt credere nisi humana mens orationem illius perceperit: quo in genere admirabilia Spirituum impurorum Magorumq; facta, quæ humani ingenij aciem & naturaleis causas transcendunt, meritò numeranda sunt. Verùm quemadmodum stultus & excors, neq; iniuria dicendus est is qui Cadmiam Magnetémve negauerit impreßione sua Boream versus gnomonem obuertere, quia ignorat causam: aut qui fateri noluerit à torpedine retib. inclusa manus primum, dein brachia, tum ipsum piscatorum corpus totum obtorpere, quia nescit causam: ita etiam stulti dementesque habendi sunt qui vtut admirabilia Magorum facta spirituumq; videant, nihil omino credendum putant, siue quia eorum causas mente non poßunt comprehēdere, siue quia sunt naturæ lege ἀδύνατα. Nam ipse Aristot. in Ethic. Nicom. *raptus admiratione multarum rerum ignotis causis*

causis oborientium, ait quisquis id quod videt in dubium reuocauerit hûc nihil melius quàm cæteri faciant allaturum. Videmus autem Orpheum, qui antecesßit Christum quasi mille ducentis annis, deinde Homerum autores è Gentibus antiquißimos artes magicas, necromanticas, & carmina quæ hodie in vsu sunt literarum monumentis tradidisse. Videmus in lege Dei quæ amplius ducentis annis antè promulgata est quàm Orpheus viueret, Pharaonis Magos opera Dei effinxisse: Euocatos spiritus à Saga illa Saulis & sermonem cum eis habitum legimus: Exstant interdicta Legis à Deo data, ne qui diuinos, magos, pythonas consulat: vbi recensentur omnia magiæ diuinationumq; genera, propter quæ Amorrhæos & Chananæos à se fuisse exterminatos è terra declarat Deus, & propter quæ Iehu Reginam Iesabelam præcipitem ex arce datam canibus exposuit deuorandam. Supplicia quoque in Magos lege xij. tabularum instituta exstant, quas tabulas Legati Romanorum de Græcis legibus deprompserant: quin acerbißima omnium quæ legantur in constitutionibus Cæsarum aduersus Magos decerni legimus, vbi hostes

Exod. 6. & 7.
1. Sam. 28.
Leuit. 20. & 21.
Deut. 18.
Ierem. 17. 19. & 50.
Nahum. 3.
2. Reg. 9. & 2. Paral. 33. Esai. 3. 4. 8. & 47.
Num. 23.
2. Reg. 23.

hostes naturæ, inimici humani generis, & maleficii propter grauißima ipsorum crimina appellantur: quibus adde horrendas imprecationes expressas legibus, quales imprecationes nusquam in legibus, nisi contra Magos inueneris, Quos feralis pestis, ait Lex, absumat. Extant Græcæ, Latinæ, priscæ, nouæ, omnium regionum populorumq́ historiæ, in quib. describuntur res gestæ à Magis, effectaq́ eadem variis in locis, excessus animi, & Magorum corpora cum animis in longinquas terras à spiritibus impuris deportata pauloq́ momento eodem à spiritibus iisdem reportata: quod Magi omnes fatentur vno ore, vt German. Italorũ, Gallorum, aliorumq́ populorum testantur libri. Nouimus quid scriptum reliquerint Plutarhus de Aristæo Proconnesio & Cleomede Astypalæo, Herodotus de atheo quodam philosopho, Plinius de Hermotimo Clazomenio, Philostratus de Apollonio Tyanæo, & Romanæ omnes historiæ de Romulo, qui ante oculos totius exercitus in aera sublatus est: quod item Matisconensi cuidam Comiti in Chronicis nostris legimus accidisse. Præterea ex variis quæstionibus habitis & illud compertum

nototi. de malef. C. l. 3. de malefic. C. l. neminé. de malefi. C.

Plutarch. in Romulo.

Hugo Floriacensis.

est

est multos cùm imitati fuissent Magos momẽto ad centesimum aut ducentesimum milliare à domo sua absuisse, aspectis Magorum conuentibus Dei opem & auxilium implorasse, conuentum nefariorum spirituũ Magorumq́; statim euanuisse, illos qui soli relicti erant magnis itineribus domum reuertisse. Denique ad manum, ante oculos sunt quæstiones de Magis in Germania, Gall. Italia, Hispaniaq́; habitæ & scriptis consignatæ: nec dies vllus præterit, quin testimonia innumera & repetitiones eorum, collationes, cõuictiones & cõfessiones exscriptas videamus, in quibus ad mortem vsque perstiterunt damnati, quorum pars maxima aut imperitissimorum hominum aut vetularum fuit, qui neque Plutarchum, Herodotum, Philostratum, aliorúmve populorum leges nouerant, neque cum Germaniæ aut Italiæ Magis communicauerant, vt ipsis tam bellè inter se de rebus singulis conueniret. Nesciebant Augustinum lib. 15. de ciuitate Dei dicere non esse dubitandum, & impudentiæ videri, si quis negauerit Dæmonas & impuros spiritus coire cum hominibus, quos ideo Græci Ephialtas & Hyphialtas, Latini incubos, succubos, & Sylua-

Sprangerus in Malleo. Paulus Grillãdus.

Syluanos, Galli Dusios (ait Augustinus) nun-cupant hos virili specie, illos muliebri. Ac hoc quidem congressu constans est Sagarum o-mniũ cõfessio, eum nõ dormiendo sed vigilando fieri: quo argumento ostenditur non esse illam Medicorum τίφην *aut nocturnã suppressionem, quam agnoscunt illi dormientibus solùm accidere: tum etiam hoc altero quòd nõ posset res eadem Succubis atque incubis accidere. Nec minus dignum admiratione est, quod omnium quoque Magarum communis docet consensio malignos spiritus cùm se forma humana exhi-bent, plurimùm atros esse aut prociores aliis, aut exiliores, vt nanos: quod Georgius Agri-cola non mediocri eruditione vir scriptis demõ-strauit. Nostri autem Magi non considerant il-lud quod Valerius Maximus libro .1 de Cassio Parmẽsi tradit, procerum hominem & atrum valde ei se obtulisse, qui rogatus se* κακοδαίμονα *esse responderit: neque similiter Magæ histo-rias Plinij iunioris in epistolis, Plutarchi, Flo-ri, Appiani, & Taciti legerant de Curtio Ruf-fo Africæ Proconsule, de Dione & Bruto, qui-bus vigilantibus visiones eædẽ oblatæ sunt: aut historiam illã memorabilem Athenodori philo-*

lib. de spi-ritibus sub terraneis.

Plinius se-cund. in e-pist.

sophi,

sophi, cui vigilanti consimile visum obuenit maligni spiritus humana specie, procera, nigra, catenis vincta, qui in ædibus propter allatas à maligno spiritu molestias, iamdiu desertis indicauit locum vbi prostrata erãt cæsorum quinq; corpora: aut quod apud Suetonium post cædem Caligulæ, quod apud Plutarchum post cædem Damonis & Remi legimus accidisse, post quorum cædem horrentia & inhospita loca effecta sunt per eos spiritus quos Latini à Remo Remures, & mutatione vnius liquidæ Lemures appellabant. Initio autem diximus Ioannam Haruilleriam confessem esse humana semper specie, procera, & atra diabolum à se conspectum. Historiam hîc placet apponere, quæ anno 1578. quarto Nonas Februarias gesta est. Catharina Darea agricolæ cuiusdam vxor Coparis in Suessionensi agro habitantis, ab Hunautio Copararũ Præfecto interrogata cur puellis duab. quarum altera ipsius, altera vicinæ filia erat, caput abscidisset, respõdit à se diabolũ humana specie visum altum atrumq; valde, qui oblata viri falcula ad hoc facinus ipsam incitauerit. Hæc iudicio Compendiis lato morte affecta est. Denique perpetuam histo-

In Caligula in vita Cimonis.

riarum

riarum quæ apud varios populos variis seculis acciderunt conuenientiam & similitudinem cum rebus Magarum gestis & confessionibus earum suo loco demonstrabimus. Non est igitur, nõ est pertinaciter cum veritate pugnandum, si tot effecta quorum obscura causa, videntur apertissimè. Nam vbi humana mens ad causam rei, id est, τὸ διότι nequit pertingere, tum certè iudicium oportet inhiberi, & in eo quod fit, id est, ἐν τῷ ὅτι ἐστὶ consistere. Itaque maximus ille Plato & agnomine diuinus appellatus, de Sagarum actionibus (quas studiosè perquisiuerat & diligenter expenderat) loquens vndecimo libro de legibus rem affirmat difficilem esse cognitu, & quam si noueris difficilius alteri persuaseris: Rident plerique, inquit, si quando cereis sigillis vti dicuntur Magi ad sepulchra & compita, sub ianuas apponendis, aut carminibus, incantamentis, atque ligaturis res admirabiles efficere. Ac Magæ quidem nostræ Græciam non viderunt, Platonem non legerunt, vt imagines cereas facerent, per quas adiectis suis coniurationibus ope Satanæ homines occidant, quod infinitis iudiciis (vt dicturi sumus) fuit cõfirmatum, inprimis

lib. 12. de legib.

verò Magarum Alenconiarum quæ inimico-
rum suorum quærebant necem. Itaq; Enguer-
randi Marignij iudicium maximè constitu-
tum est de coniuratis imaginibus cereis qui-
bus accusabatur Regis exitium procurasse: &
nuper etiam Magus Sacerdos Anglus Curio
vici Istinctonij (qui vicus Londino abest fer-
mè quingentos passus) deprehẽsus est cum tri-
bus cereis imaginibus (vt vocant) coniuratis,
quibus Reginam Angliæ & duos alios Regi
proximos è medio tolleret: sed dũ hæc quæ-
stio ad nos ex Anglia perferretur, amplius e-
rat de ea cognoscendum. Quamuis autem ista-
rum rerum causam Plato ignorauerit, eas ta-
men pro certis & indubitatis habuit, & in le-
gibus suæ Reipublicæ pœnas capitales consti-
tuit in Magos qui istis artibus homines peco-
ráve sustulißet, quod homicidium ab aliis quæ
sine Magia committuntur optimè distinxit:
pariterq; Hebræus Philo in libro περὶ τῶν ἀνα-
φερομένων ἐν εἴδει νόμων. Imperiti homines fieri
non posse iudicant: Athèi & quicunque fouent
ενοδοξίαν scientiæ nolunt id quod vident con-
fiteri, quia ignorant causam, ne quid nescire
videantur: Magi ludificantur duabus causis,

C tum

tum vt seipsos eximant suspicione istius ma-
ficij, tum vt hoc pacto regnum Satanæ sta-
liant: stulti & curiosi facere volũt pericul-
(quemadmodum Comi in Italia nuper, t
Syluestri Priera, cùm officialis & Inquisi-
fidei turbam Magarum in vinculis detin-
non possent fidem habere admirabilitati
quas illæ narrabant, ipsis placuit experir-
se vni Magæ ducendos permittere: itaque
ducti cùm seorsim in locum aliquem starẽt,
quidem abominandas prospectarunt, fid-
dari diabolo, saltari, coiri, sed tandem dia-
lus qui eos à se non videri finxerat tam se-
nuè verberauit eos vt post dies quindecim
rerentur) alij renuntiarunt Deo, seque p-
culi faciundi gratia Satanæ deuouerunt,
illis perinde euenit ac illis bestiis quæ spel-
cam leonis ingressæ non reuertebantur. Q-
cunque verò ducuntur reuerentia Dei, co-
tis Magorum historiis, miraculis Dei qu-
toto orbe sunt exploratis, lectaque dilige-
lege & sacra Scriptura, eò adduci non poss-
vt res istas in dubium vocent quæ hum-
menti videntur incredibiles: sed ita statu-
si res naturales plurimæ sunt incredibi-

nonn

nonnullæ ἀκατάληπτοι, multo magis potentiam ctionesque ſpirituum intelligentium captum nimi noſtri excedere. Videmus autem res multas quæ à natura ſunt admirabiles frequenter & de more fieri, puta terram & mare à mercatoribus noſtris circumdari, pedibus ſurſum verſus decurri equis pegaſeis (quod Lactantius & Auguſtinus riſerunt negantes eſſe Antipodas, rem tam certam & ita clarè demonſtratã vt eſt lux meridiana Solis) & ſimilia. Et ij quoque ipſi qui fieri non poſſe contendunt vt impius ille Spiritus exportet hominem ad centũ aut ducenta milliaria, nõ animaduertunt cœlorum cœleſtiumq́ corporum (vt ſint maxima) conuerſationẽ fieri horis viginti quatuor, id eſt, ſi milliari bis millenos paſſus tribueris, tam breui ſpatio 24579440. milliaria decurrere. Quòd ſi dixerint quotidie videri iſta, & ſenſibus ſtandum eſſe, fateantur ergo pariter credi actiones ſpirituũ quæ præter ordinem naturæ fiunt oportere, ſi ne ipſius quidem naturæ miracula quæ in oculis quotidie verſantur poſſumus comprehendere, maximè cùm inter Philoſophos non ſatis conueniat, in quo κριτήριον τῆς ἀληθείας veritatis index

sit positum. Nam Dogmatici regulam diju-candi verum à falso in quinque sensibus co-stituunt ad rationem singula perferentib Plato & Democritus repudiant sensus, & lam iudicem veritatis ponunt intelligentia Theophrastus sensibus & rationi interme fecit communem sensum, quem τὸ ἐναργὲς minabat: animaduertentes autem Sceptici hil ad rationalem animam peruenire, qui lud antè sensus perciperent, & nos à nost sensibus decipi, nihil sciri posse contenderu Aiebant enim si Aristoteleum illud axio ex Platone verum est, animam intelligent similem esse tabellæ albæ imponendis figu accommodæ, & nihil inesse animæ quod n fuerit priùs in sensibus, fieri non posse vt sci mus quicquam. Sensum enim omnium pote tissimum & argutissimum esse visum, ocu autem falsos testes esse, qui (vt bonus Hera tus inquit) Solem centies sexagesies sexies a pliorem terra sic nobis exhibent vt si vni duúm ve pedum esset, qui in aqua res lõgè m iores quàm sint, & baculos tortos qui recti videntur aspicere: Cæteros verò sensus pla in iuuenibus senibusq́, vt vegeti sint, varia

Ptolemæus in Almagest. lib. 5.

huic enim calidum videri quod illi frigidum, (quod omnes videt) eumdem hominem vario tempore de iisdem rebus cùm admouentur sensui variè iudicare. Primus hanc viam aperuit Socrates, se dicens hoc vnum scire quòd nihil sciret: cuius secta deinde aucta est per Arcesilam principem Academiæ, quem Aristo, Pyrrhus, Herilus sequuti sunt, & Cardinalis Cusanus memoria nostra in libris quos fecit de docta ignorantia. Quemadmodum autem primi illi se honoris causa Dogmaticos, id est, Doctores, sic etiam postremi Scepticos siue Ephecticos tanquam dubitatores sese nuncupabant. Etsi hos tamen pudebat confiteri se nihil scire, quod fatebatur Socrates: fatendo enim se optimè scire quòd nihil scirent, nos posse aliquid scire pariter fatebantur. Itaque roganti scirent ne calidum esse ignem aut clarum Solem, respondebant cogitari de hac re oportere, vt Socrates respondebat se vtrum homo bestiáve esset ignorare: & Polyænus Mathematicorũ sua ætate princeps auditis super hoc argumento Epicuri sophismatis, Geometriam totã falsam esse confessus est: cùm tamen hæc pro verissima omnium habeatur & minimè sensibus

innitente, quos Aristot. fundamenta esse statuit scientiarum omnium, & quibus ita standum esse dicit vt ex collectis rebus singularibus catholica axiomata componantur ad consequendas scientias & eam quæ inuestigat veritatem. Quòd si sensibus solùm stari oporteret, falsa esset regula Aristotelis (omnes enim homines etiam Lyncei agnoscent ampliorem esse Solem, & res in aqua mersas breuiores quàm videntur, neque baculum in aqua fractum, vt omnibus videtur, esse) falsa item Platonis & Democriti sententia iudicium veritatis intelligētiæ soli vindicantiū: neq; enim cæcus de coloribus potest, neq; surdus de concentibus iudicare. Amplectenda igitur nobis est opinio Theophrasti inter sensus & intelligentiam velut interpretem adhibētis communem sensum, & ad rationem tanquam ad Lydium lapidem quicquid videmus, audimus, gustamus, & odoramur perferendum. Quoniam verò plurimæ res exstant quarum excelsa constitutio à nobis ægrè comprehēdi potest & à paucissimis qui ad eas percipiendas fuerint idonei, hic verò perito cuique in scientia ipsius oportet haberi fidem. Itaque etiamsi omnibus

in Analytic. poster. lib 4. 6. 7. Metaphy.

tissim

ßimum videretur Solem & Lunam æquales esse, prout in speciem videtur cùm vnus in occasu, alter in ortu situs est, peritis tamen huius scientiæ fides habebitur, qui Solem demonstrant centies sexagies sexies terra maiorem esse & ampliùs octauis tribus, eumdemq́ maiorem Luna sexies millies quingẽties quadragies quinquies, prætereaq́ octauis septem: qua ratione Iurecoss. in reb. medicis accipiunt Medicorum placita, neque secus definiendum putant. At non sunt profectò Magorum arcana tam tecta, quin à tribus annorum millibus per totum orbem terrarum innotuerint. Primùm lex Dei ἀψευδὴς ea declarauit expreßitq́ minutatim, quæ perditionem interminantur populis qui Magos non castigauerint. Hîc ergo sistendus gradus est, non de iis quæ nescimus cum Deo contendendum. Deinde Græci, Romani, aliiq́ populi antequàm de lege Dei audiuissent quicquam, Magos consimiliter & facta eorum abominati sunt, eosq́ supplicio vltimo (vt suo loco dicemus) affecerunt. Deníque, ait Augustinus, quotquot in mundo fuerunt sectæ, pœnas in Magos decreuerunt. Quòd si ad consequendam veritatem periti

l. 7. de stat. hom. ff. l. 2. de suis & leg. ff. Auth. de rest. fidei-com. & ea quæ parit xi. mense. l. Aediles. aiunt, de ædil. edi. ff. l. 1. de ventre insp. ff.

Leuit. 20.

lib. 13. de ciuit. Dei.

requiruntur, an peritiores ipsis Magis inue-ri possunt? qui inde à ter mille annis actio suas, sacrificia, saltationes, nocturnas expo tationes, homicidia, carmina, ligaturas & a tes magicas indicarunt, confessi sunt, ad mo tem vsque confirmarunt. Præterea quotqu in Italia, Germania, & Gallia cremati su eorum concors est vbique confessio omniu testimoniis. Si igitur legis Dei communis co sensio, humanarum legum, populorũ omnium iudiciorum, conuictionum, confessionum, re petitionum, collationum, excutionum, si com munis sapientũ conuenientia non est satis; q amplior, obsecro, probatio desiderabitur? De monstraturus Aristoteles ignem esse calidu ita est, inquit: Nam sic Indi, Galli, Scythæ, Mauri agnoscunt. Argumentis quæ in cõtra riam sententiam adducũtur speramus nos responsuros, posteà vt singuli acquiescant: i tereà verò sapientes istos dubitandi autor omittemus, quibus incertum est sitne Sol cla rus, glacies frigida, calidus ignis, & qui rog tibus teneántne suum ipsorum nomen respo dent cogitari de eo oportere. Certè impieta ferè eiusdem est reuocare in dubium, possint

Magi esse, & sitne Deus dubitare: nam qui vnum, idem etiam alterum confirmauit Lege. Omnium autem errorum cumulus ex eo processit, quòd multi qui facultates Spirituum & Magorum facta pernegabant, putauerunt Physicè de rebus metaphysicis quæ supra naturam sunt disputandum esse. Hoc verò planè absurdum est. Nam scientiæ cuilibet sua principia & velut fundamenta sunt, alia ab aliis diuersissima. Statuit Physicus atomos esse corpora quæ nequeas diuidere, hoc erroribus grauissimis deputat Mathematicus, docens & demonstrans quodcunque minimum corpus in orbe terrarum exstiterit, id posse in infinita corpora diuidi: demonstrat Physicus nihil infinitum esse, Metaphysicus primam causam statuit infinitam: Physicus præteritum ac futurum tempus numero motuum disterminat, Metaphysicus æternitatem spectat carentem numero tempore & motu: Physicus demõstrat in nulla mundi parte exstare quicquam quod non sit corpus, non posse motum nisi corporib. accidere, sola se corpora inter se contingere, Metaphysicus Spiritus & Angelos esse mouenteis Cælos & Cælorũ motu sentienteis motum

Lib. 2. Physic.

lib. 4. & 6. φυσικῆς ἀκροάσεως. tum κατὰ συμβεβηκὸς, vt cõfitetur Aristot. pro-
inde illos spiritus vbiq; eodẽ tempore minimè
subsistere, sed ibi necessariò esse vbi appare
ipsorum actio: Physicus demõstrat naturale
formam nõ esse ante subiectũ aut extra mate-
riã, & corruptione omnino intercidere: hac
lib. 8. τῶν μετὰ φυσικά. Libro 12. lib. 2. de generat. animal. nim Aristoteles vniuersè de omnibus natura-
lib. formis enũtiat, Metaphysicus verò forma
suas disparatas permanere sine corruptione
mutatione vlla: eoq; amplius idẽ autor & Me-
taphysicis ait formam hominis h. e. intellect
extrinsecus aduenire (θύραθεν ἐπεισιέναι) ait
permanere post corruptionem corporis. Præ-
tereà Physici omnes principiũ illud retinẽt co
stantiss. nõ inesse formas duas in vno subiect
depelli semper alterã ab altera, neq; vnquã
vno corpore in alterũ commigrare: Dæmon
autẽ contrà malignosq; spir. quos Peripatetic
formas separatas nuncupãt, euidentissimũ
se insinuare in hominũ pecorumq; corpora,
corporibus effari, siue os hominis clausum si
lingua ad laryngas vsq; proiecta habeatur,
que variis linguis & ipsi dæmoniaco incogn
tis, & (quod amplius est) modò ventre mo
pudẽdis eloqui, quamobrẽ eos veteres & ἐγγα-

στριμ-

στερνομάντεις, ἐγγαστριμάντεις & εὐρυκλέας appellabãt. Si cui autẽ cum Academicis placebit statuere dæmonibus sua esse corpora, tum admirabilius sane futurum est & magis à principiis naturæ alienum, quæ corpus vnum in alterum penetrare negant: cum illud tamen fuerit ab omni antiquitate visum, & in cõpluribus hominibus quos dæmones infestãt sæpe videatur. Ideoque ait Aristoteles non placuisse priscis vt Physica disputatio commisceretur scientiæ Metaphysicæ, sed Mathematicas disciplinas interposuisse, vt eo pacto indicarẽt, non esse ex rationibus Physicis de Magis & de actionibus quibus cũ Dæmonibus spiritibusq; malignis cõmunicant faciendum iudiciũ. Nostrum autem hoc argumentum (quod alioqui ex se difficile atque obscurum est) vt fiat euidẽtius, totum opus in quatuor partes diuisimus. Primo libro de natura spirituum agimus, de eorum cum hominibus consociatione, de modis tum diuinis tum etiam humanis ad res occultas cognoscendas. Secundo Magorum artes & modos illicitos quàm breuißimè fieri potuit attigimus, idque tam sobriè vt nemo vllam ex eo occasionem abutendi inuenturus sit, atque

atque in hunc finem vt singulis pedicæ reti- monstrarentur à quibus cauendum est, & Iudicibus leuamen afferretur quibus non v- cat ista excutere, quamuis ad iudicia bene f- renda desiderent informari. Tertio modos li- citos & illicitos exponimus anteuertendis a- amoliendis sortibus occupatos. Quarto ag- imus de forma quæstionis habendæ & consti- tuendi iudicij aduersus Magos, & de proba- tionibus necessariis vt pœnæ legib. in eos san- citæ decernantur. Adieci deniq; Ioannis V vi- ri confutationem, & solutionem argumento- rum quæ in hanc causam afferri possent, ser- mones meos regulis conformans & axioma- priscorum Theologorum atque determinatio- ni quã facultas Theologiæ fecit Parisiis xix Septembris M.CCC.XCVIII. Qua- propter nos illam disertis verbis hic apponi curauimus.

DETER

DETERMINATIO PARISIIS FACTA PER ALMAM FAcultatem Theologicam. An. Domini M. CCCXCVIII. super quibusdam superstitionibus nouiter exortis.

VNiuersis ortodoxæ fidei zelatoribus Cancellarius ecclesię Parisiensis & facultas Theologię in alma vniuersitate Parisien. matre nostra cum integro diuini cultus honore spem habere in domino: ac in vanitates & insanias falsas non respicere. Ex antiquis latebris emergens nouiter errorum fœda colluuio recogitare commonuit: quòd plerumque veritas catholica apud studiosos in sacris literis apertissima est: quæ cęteros latet, nimirum cũ hoc proprium habeat omnis ars, manifestam esse exercitatis in ea, sic vt ex eis cõsurgat illa maxima, Cuilibet in sua arte perito credendum est. Hinc est orationum illud, quod Hieronymus ad Paulinum scribens assu-

mit, Quod medicorum est, promittu
medici: tractent fabrilia fabri. Accedit
hæc in sacris literis aliud speciale, qu
nec experientia & sensu constant vt al
artes, nec possunt ab oculis circumuol
tis nube vitiorum facilè deprehendi. E
cæcauit enim eos malitia eorum. Ait
quidem Apostolus quòd propter aua
tiam multi errauerunt à fide: propter
non irrationabiliter idolorum seruit
ab eodem nominatur: alij propter ingr
titudinem, qui cũ cognouissent Deu
non sicut Deum glorificauerunt in
mnem idololatriæ impietatem (sic
idem commemorat) corrüerunt. P
ro Salomonem ad idola, Didonem
magicas artes pertraxit dira cupido.
lios postremò misera timiditas tota
crastino pendens in obseruationes s
perstitiosissimas impiasq; depulit: quem
admodum apud Lucanum de filio Po
peij Magni, & apud historicos de plurim
notum est. Ita fit vt recedens peccato
Deo declinet in vanitates & insanias f
sas, & ad eum qui pater est mendacij ta
de

dem impudenter palamque apostando se conuertat. Sic Saul à Domino derelictus Phytonissam cui prius aduersabatur cõsuluit, sic Ochozias Deo Israel spreto misit ad consulendum Deum Acharon. Sic denique eos omnes qui fide vel opere absque Deo vero sunt, vt à Deo falso ludificentur necesse est. Hanc igitur nefariam pestiferam mortiferamque insaniarũ falsarum cum suis hęresibus abominationem plus solito nostra ætate cernẽtes inualuisse, ne forsan Christianiss. regnum quod olim monstro caruit & Deo protegente carebit inficere valeat tam horrendæ impietatis & perniciosissimæ cõtagionis monstrũ: Cupientes totis conatib. obuiare, memores insuper nostræ professionis: proq; legis zelo succẽsi paucos ad hac rẽ articulos dãnationis cauterio (ne deinceps fallãt incogniti) notare decreuimus: rememorantes inter cętera innumera dictũ illud sapiẽtissimi doctoris Augustini de superstitiosis obseruationib. Quod q talib. credũt aut ad eorũ domũ eũtes aut suis domib. introducũt aut

inter-

interrogant,ſciant ſe fidem Chriſtian
& baptiſmum præuaricaſſe, & pagan
& apoſtatam,id eſt,retro abeũtem & D
inimicum & iram Dei grauiter incur
ſe,niſi Eccleſiaſtica pœnitentia emend
tus Deo reconcilietur. Hæc ille. Neq
tamen intentio noſtra eſt in aliquo d
rogare quibuſcunque licitis & veris t
ditionibus ſcientiis&artibus,ſed inſan
errores atque ſacrilegos inſipientium
ferales ritus pro quanto fidem orthod
xam & religionem Chriſti lædunt, cõ
minant, & inficiunt, radicitus quantu
fas nobis eſt extirpare ſatagimus: & h
norem ſuum ſincerum relinquere ve
tati.

EST autem primus articulus qu
per artes magicas & maleficia & i
uocationes nefarias quærere familiari
tes & amicitias & auxilia dęmonum n
ſit idololatria.Error. Quoniam dæm
aduerſarius pertinax & implacabilis D
& hominis iudicatur: nec eſt honoris
domini çuiuſcunque diuini verè ſeu p
ticip

ticipatiuè vel aptitudinaliter susceptiuus vt aliæ creaturæ rationales non damnatæ: nec in signo ad placitum instituto, vt sunt imagines & tēpla, Deus in ipsis adoratur.

Secundus articulus, quòd dare, vel offerre, vel promittere dæmonibus qualemcunq; rem vt adimpleant desiderium hominis, aut in honorem eorum aliquid osculari vel portare non sit idololatria. Error.

Tertius, quod inire pactum cum dæmonibus tacitum vel expressum non sit idololatria vel species idololatriæ vel apostasiæ. Error. Et intendimus esse pactum implicitum in omni obseruatione superstitiosa: cuius effectus non debet à Deo vel natura rationabiliter expectari.

Quartus, quod conari per artes magicas dæmonas in lapidibus, annulis, speculis aut imaginibus nomine eorum cōsecratis, vel potius execratis includere, cogere & arctare vel eas velle viuificare, non sit idololatria. Error.

Quintus, quod licitum est vti magicis

artibus, vel alijs quibuſcunque ſuperſti-
tionibus à Deo & Eccleſia prohibitis p
quocunque bono fine. Error: quia ſe-
cundum Apoſtolum non ſunt facienda
mala vt bona eueniant.

Sextus, quod licitum ſit aut etia
permittendum maleficia maleficijs re-
pellere. Error.

Septimus, quod aliquis cum aliqu
poſſit diſpenſare in quocunque caſu, v
talibus licitè vtatur. Error.

Octauus, quod artes magicæ & ſimi-
les ſuperſtitiones & earum obſeruatio-
nes ſint ab Eccleſia irrationabiliter pro-
hibitæ. Error.

Nonus, quod Deus per artes magica
& maleficia inducatur compellere dæ-
mones ſuis inuocationib. obedire. Error

Decimus, quod thurificationes & ſuf-
fumigationes quæ fiunt in talium arti-
um & maleficiorum exercitio ſint a
honorem Dei & ei placeant. Error &
blaſphemia, quoniam Deus aliàs non
puniret vel prohiberet.

Vndecimus, quod talibus & taliter vti

non

non est sacrificare seu immolare dæmonibus, & ex consequenti damnabiliter idololatrare. Error.

Duodecimus, quod verba sancta & orationes quædam deuotæ & ieiunia & balneationes & continentia corporalis in pueris & alijs, & missarum celebratio, & alia opera de genere bonorum quæ fiunt pro exercendo huiusmodi artes, excusent eas à malo & non potiùs accusent. Error: nam per talia sacræ res immo ipse Deus in Eucharistia dæmonibus tentatur immolari; & hæc procurat dæmon, vel quia vult in hoc honorari similis altissimo, vel ad fraudes suas occultãdas, vel vt simplices illaqueet facilius & damnabilius perdat.

Decimustertius, quod sancti prophetę & alij sancti per tales artes habuerũt suas prophetias & miracula fecerunt aut dæmones expulerunt. Error & blasphemia.

Decimusquartus, quod Deus per se immediate vel per bonos angelos talia maleficia sanctis hominibus reuelauerit. Error & blasphemia.

Decimusquintus, quod possibile est per tales artes cogere liberum hominis arbitrium ad voluntatem seu desiderium alterius. Error & hoc conari facere est impium & nepharium.

Decimussextus, quod ideo artes præfatæ bonæ sunt & à Deo, & quod eas licet obseruare: quia per eas quandoq; vel sæpe euenit sicut vtentes eis quærunt vel prædicunt, quia bonum quandoq; prouenit ex eis. Error.

Decimusseptimus, quod per tales artes dęmones veraciter coguntur & compelluntur, & non potius ita se cogi fingunt ad seducendos homines. Error.

Decimusoctauus, quod per tales artes & ritus impios, per sortilegia, per carmina & inuocationes dæmonum, per quasdam insultationes & alia maleficia nullus vnquam effectus ministerio dæmonum subsequatur. Error. Nam talia quãdoq; permittit Deus contingere: patuit in magis Pharaonis & alibi pluries: vel quia vtentes, seu consulentes propter malam fidem & alia peccata nephanda

dati

dati ſunt in reprobum ſenſum, & demerentur ſic illudi.

Decimuſnonus, quod boni Angeli includantur in lapidibus & conſecrent imagines vel veſtimenta aut alia faciant quæ in iſtis artib. continentur. Error, & blaſphemia.

Viceſimus, quod ſanguis vpupæ vel hœdi vel alterius animalis, vel pergamenum virgineum vel corium leonis & ſimilia, habeant efficaciam ad cogendos vel repellendos dęmones miniſterio huiuſmodi artium. Error.

Viceſimuſprimus, quod imagines de ære plumbo vel auro, de cera alba vel rubea vel alia materia baptizatæ exorcizatæ & conſecratæ ſeu potius execratæ ſecundum prædictas artes & ſub certis diebus habent virtutes mirabiles, quæ in libris talium artium recitantur. Error in fide & philoſophia naturali, & aſtronomia vera.

Viceſimuſſecundus, quod vti talibus & fidem dare non ſit idololatria & infidelitas. Error.

Vicesimustertius, quod aliqui dæm
nes boni sunt, alij omnia scientes, a
nec saluati nec damnati. Error.

Vicesimusquartus, quod suffumig
tiones quæ fiunt in eiusmodi operati
nibus conuertuntur in spiritus, aut quo
sint debitæ eis. Error.

Vicesimusquintus, quod vnus dæ
mon sit rex Orientis & præsertim su
merito, & alius Occidentis, alius Septe
trionis, alius meridiei. Error.

Vicesimussextus, quod intelligenti
motrix cœli influit in animam rationa
lem sicut corpus cœli influit in corp
humanum. Error.

Vicesimusseptimus, quod cogitatio
nes nostræ intellectuales & volition
nostræ interiores immediatè causantu
à cœlo, & quod per aliquam traditio
nem magicam tales possint sciri, & quo
per illam de eis certitudinaliter iudica
sit licitum. Error.

Vicesimusoctauus articulus, quod p
quascunque artes magicas possimus d

ueni

uenire ad viſionem diuinæ eſſentiæ vel ſanctorum ſpirituum. Error.

Acta ſunt hæc & poſt maturam crebramque inter nos & deputatos noſtros examinationem, concluſa in noſtra congregatione generali Pariſijs apud S. Maturinum de mane ſuper hoc ſpecialiter celebrata. Anno domini M. CCCXCVIII. die 19. menſis Septembris. in cuius rei teſtimonium ſigillum dictæ facultatis præſentibus literis duximus apponendum.

Originale huius determinationis eſt ſigillatum magno ſigillo facultatis Theologicæ Pariſiis.

INDEX CAPITVM

Libro primo.

CAP. I. *Magi definitio.*
CAP. II. *De spirituum cum hominib. consociatione.*
CAP. III. *De bonorum spirituum malorumq́; differe-tia.*
CAP. IV. *De prophetia alijsq́; diuinis modis ad res o-cultas cognoscendas.*
CAP. V. *De naturalibus & humanis modis ad res o-cultas cognoscendas.*
CAP. VI. *De modis illicitis ad perueniendum eò quò i-tenditur.*
CAP. VII. *De teratoscopia, aruspicina, orneomanti- hieroscopia, alijsq́; similibus.*

Libro secundo.

CAP. I. *De Magia vniuersè, & generib. ipsius.*
CAP. II. *De tacitis malignorum spirituum inuocatio-nibus.*
CAP. III. *De expreßis malignorum spirituum inuoca-tionibus.*
CAP. IV. *De ijs qui expressa conuentione Deo renun-tiant, & vtrum corpore à dæmonibus ex-portentur.*

De Magorum ecstasi & raptu, & de ordinariis ipsorum frequentationibus cum dæmonibus. CAP. V.

De Lyncanthropia, & poßintne homines à spiritibus in bestias commutari. CAP. VI.

An Magi cum dæmonibus copulentur. CAP. VII.

Poßintne Magi morbos, sterilitatem, grandines, tempestates immittere, & homines bestiásve morte afficere. Cap. VIII.

Libro Tertio.

De modis licitis ad carmina & magicas artes præuertendas. CAP. I.

An poßint Magi valentium incolumitatem confirmare, & curare affectos. CAP. II.

An Magis suis artibus conciliare poßint gratiam procerum, formam, voluptates, honores, diuitias, scientiam & fertilitatem afferre. CAP. III.

An his plus quàm illis Magi nocere poßint. CAP. IIII.

De modis illicitis ad carmina maleficiaq́ præuertenda, & curandos morbos. CAP. V.

De iis qui obsidentur, coguntur à malignis spiritibus & quibus modis propulsentur. CAP. VI.

Libro quarto.

De Magorum inquisitione. CAP. I.

De

CAP. II. *De probationibus ad euincendum M crimen necessariis.*

CAP. III. *De voluntaria & coacta Magorum co fione.*

CAP. IV. *De præsumptionibus aduersus Magos.*

CAP. V. *De suppliciis quæ merentur Magi.*

DAEMONOMANIAE MAGORVM

Liber primus.

Magi definitio. CAPVT I.

MAGVS est, qui sciens prudens diabolicis modis ad aliquid conatur peruenire. Hanc definitionem ponimus vt necessariam, non ad huius operis solùm intelligentiam, verumetiam ad iudicia quæ contra Magos ferenda sunt. Est autem ab omnib. adhuc prætermissa, qui de Magis instituerunt scribere: quamuis huic fundamento tractationem totam oporteat incumbere. Nunc ergo definitionem nostram minutatim exponamus. Primùm vocibus illis, *Sciens prudens*, vsus sum: quia non videntur (ait lex) vllo pacto consentire, qui errant. AEgrotus itaque medicinam diabolicam

l. nihil cõsensui, de reg. iur. ff.

bolicam

l. si stuprũ, de adulte. ff. l. aut facta, de pœnis, ff.

bolicam à Mago, quem virum bo
putabat, sibi ministratam bona fid
mens, non est magus: iustam enim
sam habet ignorantiæ. Sin autem i
cauerit Magus, aut malignos spiritu
ràm inuocauerit, vt nonnunquam a
dit: ratio diuersa est. Hoc autem ex
pli gratia solùm apponimus, suo l
ampliùs explicaturi. Iam quinam m
sint diabolici, opus est cognoscere. D
bolus Græcè calumniatorem signifi
quia semper explorat bonorum facta
Scriptura ostendit, & coram Deo a
tit calumnijs. Modi verò diabolici
superstitiones & impietates quas exc
tauit, & seruos suos docuit, ad perd
dum humanum genus. Quamobrem
lum Hebræi Satanam, id est, aduersari
nominarunt. quod Salomo innueb
dicens Deum creasse hominem ad i
ginem suam, qui immortalis esset: in
dià autem Satanæ mortem in mund
ingressam esse, & narratur compluri
Scripturæ locis. Statuit enim his ver
Salomo, non solùm existere eum qui a

Sapient. 3. Ecclesi. 17. Genes. 3. Iob. 1.

uerset

ſetur humano generi, ſed à principio
atum eſſe: vt in libro Iobi dicitur. Iob. 4.
m hac autem Scriptura ſacra omni-
etiam Academicis, Peripateticis,
icis, & Arabibus, optimè conuenit,
ritus exiſtere: adeò vt quiſquis hoc in
bium vocauerit (quod athei Epicuri
iunt) is principia totius Metaphyſicæ
gauerit, & ſubſtantiam Dei, ab ipſo A-
otele demonſtratam, corporumq́;
leſtium motus ſpiritib. & intelligen-
attributos. vox enim Spiritus, de An-
lis Dæmonibusq́; enũciatur. Et quam-
Platoni, Plutarcho, Porphyrio, Iam-
cho, Plotinoq́; placeat, dæmonas bo-
os & malos eſſe: Chriſtianis tamen ap-
llatio Dæmonum, de ſpiritibus malis
biq; accipitur, & Sorbonæ quoq; deter-
inatio, confecta 19. Septembris, 1398.
ntentiæ veterum Doctorum confor-
ata, eos pro hæreticis damnat, qui Dæ-
onas bonos eſſe docent: vt contrà An-
licorum ſpirituum nomine ſemper
telliguntur boni. quæ quidem reſolu-
o eſt optima, & præcidendæ eorum ex-
cuſa-

Libris Phyſic. & Metaphyſic.

Aug. tract. 42. in Ioan. & libr. 8. de ciuitat. Dei, c. 22. & lib. de vera reli. ca. 13. & lib. contra Manich. cap. 33. & lib. 1. contra Pelagium.

cuſationi & impietati apprimè ne
ria, qui ſpecie bonorum Dęmonum
dubitant inuocare diabolos, atq; a
ſere. De origine Dæmonum, vix in
as quod poſſis affirmare. itaq; ſic d
in Timæo Plato: περὶ δὲ τῶν δαιμόνων
καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν, μεῖζον ἢ καθ' ὑμᾶς. π
τοῖς εἰρηκόσιν ἐμπροσθεν. i. de Dæmonibu
tem dicere, & eorũ noſſe originem
ius eſt quàm vt à nobis præſtari poſſi
des verò ijs eſt adhibenda, quæ à v
bus dicta ſunt. Priſcorum verò pat
ſententiam amplecti licet, qui ſpi
gratia præditos, exortéſq; peccati, à
creatos eſſe docuerunt: quorum ali
lentes in Deum inſurgere, dati fu
præcipites. Huic ſententiæ accom
dant Draconis caſum, pertrahenti
cum ingentem ſtellarum numeru
Apoc. 12. Apocalypſi: Dæmonúmque princi
cum ſubditis ſuis intelligunt. Ethnic
rò ad Gigantomachiam olim ret
runt: atque in eam ſententiam Ph
cydes Draconem *Ophionæum*, caput
bellium Angelorum, Triſmegiſtus
Poim

-pimandro, & Empedocles, Dæmonas
-elo delapsos οὐρανοπετεῖς appellarunt.
-oc sentit Augus℞. lib. viij. cap. xxij. de
-uit. Dei: idemq́; propter antiquita-
-m, autoritatemq́; eorum qui ita sense-
-nt, à Christianis receptum est. Verum-
-men illis videtur Deus ab initio mun-
-magnum illum Satanam, quem Scri-
-tura Behemoth & Leuiathan vocat, Iob. 40. &
-reauisse, ait enim Scriptura: Is prima 41.
-rum origine à Deo conditus est. at-
-ue vt eum confirment fuisse à gratia
-creatione alienum, adducitur Esaiæ Esaiæ 54.
-cus, in quo sic effatur Deus: Feci &
-rmaui Satanam, vt perdat, vastet ac
-estruat. (Itaque non rarò appellatur
-Asmodæus, à verbo שמד quod signifi-
-cat profligare) & Deus populo Hebræo-
-um narrans, se in toto AEgyptiorum re-
-no de omnibus tam hominum quàm
-umentorum primogenitis vltionem
-mpturum esse: Non sinam, inquit, de- Exod. 12.
-tructorem intrare domos vestras. Or-
-heus ipse dæmonem magnum appellat
-torem, atque (vt erat Magorum prin-
ceps)

ceps) ei decantat hymnum. Simil
Psal. 74. hæc Psaltæ verba adducuntur, Magn
illum Leuiathanem, quem formast
Exod. 9. triumphares de ipso: & illa in Exodo,
ci te, ô Pharao, vt demonstrem me
potentiam in te. quæ præter nudum
storiæ sensum, de Satana accipiuntur
Ezech. 29. ista in Ezechiele: Ecce me inimicum
um, Pharao magne, Leuiathan, Dr
iacens in medio fluuiorum, qui dix
Meus est fluuius, & ego feci me, &c.
ficiam te escam volucribus cœli. Qui
in locis interpretes consenserunt, Le
athane, Pharaone, & Behemoth, sign
cari magnum humani generis ini
cum, regno AEgypti, carnem cupid
temq; : & fluuio, torrentem natura
xæ, continenter in corruptionem d
bentis: quæ corruptio destructori p
pria, Creatori verò omnium Deo adu
sa est. vt enim ad creationem & gen
tionem Creatore patre & genitore o
est, ita etiam corruptore ad succedent
elemẽtaris huius mundi corruption
opus esse. eadem quoq; ratione Prou

biorum Salomonis xxx. capite dici allegoricè, coruos torrentis effodere oculos filius qui deridet patrem, & contemnit doctrinam matris. his enim verbis diabolos elementaris huius torrentis intelligi, qui nigri plurimùm apparent vt corui, & rationis lumen in eis extinguunt, qui contemnunt naturæ legem, & ludificantur Deum. Quinetiam Hebræi affirmant, periturum Satanam, adductis vocis ex Ezechiele xxi. & Esaia xxvij. vbi Deus dicitur certo die Leuiathanem magnum occisurus, magnum serpētem tortuosum qui est in mari: intelligentes maris nomine, materiam hanc fluxam & elementarem, quam Plato & Aristoteles, originem mali indagantes, subiectum esse statuerūt malorum omnium, & quā Salomo in allegorijs parabolisq; vocauit mulierem, dicens nullam malitiam accedere ad malitiam mulieris: & paulo pòst (quod amplius est) meretricem quæ viros omneis admittit, vt materia formas. Atque hæc R. Maymonis interpretatio. Prætereà dicunt, eos ho- Lib. I. More nebocim.

 mines

mines qui se cultu Dei in hoc mundo
nitùs addixerint, fore vt Angelos De
Marci 13. runt, inquit Scriptura, sicut Angeli
è diuersò autem qui Deo renũtiauer
& se in cultum Satanæ dederint, eos
pessuros, seruituros vt diabolos & ca
fices iusticiæ Dei, ac perituros tandẽ
enim adducunt Zachariæ locum: A
ram, ait Dominus, spiritum immũd
de terra) hæc deniq; electorum Ang
rum signa, reproborumq; diabolor
se, quòd illi vitam, hi mortem ætern
consequentur, cùm tormenta suis sc
ribus digna pertulerint, idq; eo temp
quod singulis fuerat destinatum arc
consilio Dei. Hæc ergo summatim
bræorum quorundam Theologorum
Lib. περὶ ἐκλελοιπότων χρηστηρίων. pinio, qua prisci quoq; autores Græci
buti sunt. Nam Plutarchus causas er
nens, cur oracula desiuerint (quod Ci
ro iamdiu ante ætatem suam scribit c
Lib. de diuinatione. tigisse) hac inter cæteras vtitur, quòd
Lib. περὶ συλλογίων φιλοσοφίας. Dæmonum circumscripta sit, & illis
ficientibus defecerint oracula. Porp
rius quoq; hos versus citat ex Apolli

οἴ μοι τρίποδες συναχήσατε· οἴχετ' ἀπόλλων,
οἴχετ', ἐπεὶ φλογόεν με βιάζεται οὐράνιον φῶς.

Id est.

Vae mihi, tripodes lugete, periјt Apollo,
Periјt, quoniam ardens mihi vim infert
cæleste lumen.

Eusebius item Ecclesiasticus historiographus memorabilem narrat historiã, ad Tyberium Cæsarem fuisse perlatam, quæ apud Plutarchũ etiam legitur: Multos cùm Echinadas insulas præternauigarent, audiuisse in aere vocem sæpius inclamantem, Thamus (hoc autem fuit gubernatoris in naui nomen) & huic edicentem, vt cùm Palodes appulisset, magnum Pana mortuum esse indicaret. Hoc facto, repentè magnos gemitus eiulatusq; per Palodes, nemine comparente, exauditos esse. Augustinus autem, Aquinas, Hebræorumque Theologorum plurimi, Latinorumq; crediderunt ex Dæmonum cum mulieribus consortio (quod in Scriptura aiunt exprimi, & Magi semper confessi sunt) diabolicos homines generari, quos Hebræi appel-

Lib. 5. cap. 1. 8. & 9. προπαρασκευῆς εὐαγγελικῆς

Genes. 6.

lant Roſchoth, id eſt capita, & diab
eſſe putant humana ſpecie : ſimilit
Magos & Magas, qui liberos ſuos ab
ortu addicunt Satanæ, & deteſtan
parentum imitantur vitam, natura
bolorum eſſe. Ac propterea Deus ſ
mam hanc impietatem abominatus
Leuit.20. ecrandæ maledictioni deuouit eos,
Moleco ſemen offerebant, minat
ipſos è terra eradicaturum, vt Chana
os qui vſi fuerant illis, eradicauerat: q
Sapient.3. rum ſemen ait Salomo eſſe à Deo m
dictum. Hi enim perſæpe liberos ſuo
abolo ſacrificauerant, viuos crem
rant, mactauerantq́; : vt maga Mede
cit, ad vlciſcendam filiam Creontis r
Corinthi, Iaſoni ſuo amatori nupt
Siue ergo Dæmones de gratia illa d
derint in qua creati fuerant, & immo
les ſint (prout nos quidem ſtatuimu
ue propagatione (vt Hebræi volũt) m
tiplicati ſint, & Deus Satanam mali
fecerit, vt deſtruente ac perdente illo
neratio in corruptionem ſuccedẽs c
tinuetur in hoc elementari mundo:

ſt propterea ferendum æquis animis,
accipiendum iſtud, eſſe iniquitatem
Deo: neque illud quod Manes Per-
Manich. autor, affirmabat, duo prin-
pia inter ſe poteſtate & origine æqualia
onenda eſſe, vnum boni, & mali alte-
m: quod tamen à ſe dicebat poni, vt
bſurdum iſtud declinaret, ſi fateamur
tanam naturâ malignum à Deo crea-
m eſſe, malum igitur à Deo proueniſ-
ſin autem perfectum, non potuiſſe igi-
r peccare, & in ſceleſtam deprauatám-
ue naturam degenerare. Hæc enim hæ-
ſis ſupra omnes quæ vnquam extite-
nt, abominanda eſt, eámque deſeruit
. Auguſtinus hoc argumẽto, quòd ma-
m nihil ſit aliud quàm priuatio boni:
m tamen in ratione iſta non poſſint
li conquieſcere, quibus æquè vitia ac
rtutes ſunt habitus, & æquè actionib.
iſpoſitionibusq; comparantur. Omnia
rò Manichæorum argumenta, velut
cciſa radice, corruunt, ſi obſeruabitur
od Dionyſius ait libro de diuinis no-
inibus, in mundo nihil non bonum

eſſe. nihil fieri quod non ſit bonum
per ſe aut relatione: vt optimè Magi
ſententiarum tradit. Quemadmod
enim plantas fecit Deus his venena
illis ſalutareis: & ſerpentes quoque
ac viperæ (quas Manichæi à diabolo
atas iudicabant) componendæ the
cæ, pharmaco omnium præſtantiſſi
ſanandæque elephantiaſi, & immed
bilibus morbis ſunt vtiles: ita etiam
actionibus illis dicendum eſt, quæ p
malæ ſunt, per relationem bonæ. V
gratia: Prædo cùm viatorem occi
prædæ cauſa indignum commiſit f
nus atque capitale: fortaſſe verò n
uerit parricidam à ſe interfectum fu
aut hominem Deo charum ex calam
tibus iſtius vitæ liberatum: vt in libro
pientiæ oſtendit Salomo: itaque D
quidem ipſo vſum eſſe adminiſtro, ſe
rò propter idem factum, vt prædon
perueſtigari, præhendi, pœnas luere
tiſſimo iudicio Dei, ac poſtremò gl
am Deo tribuere. Iubebat quidem P
rao, mares Hebræorum vt naſcebant

ccidi: veruntamen Deus in Scriptura
citur indurasse ipsum, rebellémque si-
effecisse, vt illustraretur potentia Dei,
quæ alioqui tanquam sepulta latebat, &
prædicaretur in vniuersa terra. Quamobrem docet Salomo, improbum non
rò efferri atque educari, solùm vt seruiat gloriæ Dei, in die vindictæ. quicquid enim hic geritur, tandem oporter cedere in Dei gloriam. Atque hac
quidem in re innotescit maximè iustitia Dei, & sapientia ex turpissimis hominibus laudem suam, & ex crudelissimis sceleratorum factis, dum exequitur vltiones suas, gloriam eruentis. An
ergo faciendum est malum, vt ex eo eueniat bonum? Hoc argumento Paulus ad Romanos in eadem causa vtitur: deinde verò subijcit, damnationem eorum iustam esse qui sic loquuntur. & sermonem concludens, ab admirabili Dei sapientia exclamat: O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quàm *incomprehensibilia sunt iudicia* eius? Lutetiæ nuper vir quidam nobilis Rom. 11.

per falsos testes, nec infirmatos, eu
hominem quem nunquam viderat,
cidisse, vbi animaduertit se Aresto C
condemnatum, & mox ad necem
endum esse, patrem à se veneno su
tum confessus est. cuius rei testes
quàm plurimi. Infinita sunt exempl
manum, & omnibus cognita: sed n
sufficit breuiter indicasse, non de
quemquam Deo, velut iniusto, illu
tio vertere, quòd Satanam creauer
perdendum, aut Angelos siuerit co
dere. perinde enim illud fore, ac si
emissaria, cloacas, latrinas, & alia so
ium conceptacula, in elegantissimo
uis palatio necessaria criminetur. C
cunque autem laborat, vt calumnijs D
imputet malum quod inest mundo
proculdubio horribiliori maledict
deuouebitur, quàm illa Chanaanis
rit, cuius pater Cham ludificatus fu
pudenda Noë parentis sui, quæ fratre
sius auersa facie contexerunt. Atque
quidem causa est, cur post narratio
creati mundi, elegantia, amplitudi

erfectione admirabili, dicat Scriptura
ncta, Deum vidiſſe quicquid fecerat
ulchrum eſſe, bonúmq; valde. Etenim
oaca mundi, eſt minutiſſima hæc ele-
nentaris mundi particula vbi verſamur,
uam Proclus Academicus non digna- ἐν τοῖς λό
ur particulam mundi, ſed appendicem γοις περὶ
ut apoteleſma appellare. & mare ipſum κόσμου.
erráque (ſi cum cœlo comparaueris) ni-
hil eſt niſi punctum quod ſenſu vix per-
eperis: vt à Ptolemæo optimè demon-
ſtratur. Verumtamen in hac cloaca, fœ-
orem & malum iſtius mundi continen-
e, elegantia Dei opera & admirabilia ex-
ant. Sicut autem Deus, qui ſolus natura
ſua bonus eſt, neque errare poteſt, neque
rem vllam à natura non bonam com-
mittere: ſic etiam diaboli, ſi naturà ma-
ligni ſunt, nequeunt rem vllam facere
quæ ex ſe bona ſit: ſin autem non ſunt à
natura mali, poſſunt benefacere, vt An-
geli poſſunt errando & offendendo ma-
lefacere. Dicitur enim Sol immundus in Iob. 4.
conſpectu Dei, & iniquitatem in ſuis An-
gelis Deus inuenire. & alibi Angelus ad

Genes. 19. Lotum: Si peccauerimus, non condo
bit iniquitatem nostram. Veteres p
vno consensu docent, Angelos par
ad cœlorum motum cœlestiúmque
minum, & agitationem naturæ fuisse
stitutos, partim ad imperiorũ & reru
publicarum conseruationem, (hos P
lus & Porphyrius κοσμάγους vocant) &
hominum moderationẽ, partim vt D
um singulariter colant & celebrent: o
omnes simul in gloriam & laudation
Dei certum est conspirare. De malig
verò spiritibus, hi quoque gloriæ D
inseruiunt, tanquam supremæ ill
iustitiæ administri & carnifices, nihil
ficientes, nisi iusta permissione illi
Quamuis enim maligni spiritus qu
quam non faciant boni, nisi per ac
dens, & vt maius aliquod malum ex
consequatur, vt si ægrotum curent, s
religioni obstringendum: tamen c
to certius est, nunquam passurum fui
Deum, vt malum vllum committatu
nisi hoc consilio fieret, vt in maius a
quod bonum redundaret: vt Augu

us docuit sanctissimè. Hic autem definitionem Dæmonum, quæ apud Apuleium extat, Magorum sui temporis facile principem, definitionem igitur istam sequutus est: *Dæmones sunt genere animalia, ingenio rationabilia, animo passiua, corpore aerea, tēpore æterna.* vbi vox, *Æterna*, pro perpetua aut diuturna sumitur: sicut in Scripturis persæpe. nam Deus vnus æternus est, principio carens. & nunquam sortitutus finem: siue (vt Esaias loquitur) fuit ante omnia, & post omnia futurꝰ est. Quòd autē Dæmonas esse tradit corpore aereos, id verò spirituum (qui puræ intelligentiæ sunt) naturæ aduersatur. sed Dęmonas non esse puras intelligentias, placet Academicis. Hebręus Philo in locum Numerorum, Diuisit Deus de spiritu qui erat super Mosen, in electos septuaginta duos: ita esse scribit, vt est in lumine. Potiùs fuerim dicturus, è substantia quinta existere, vt de cœlo dicitur: ad declinandum illud ἄτοπον, de corruptione spirituum, quod consequuturum est, si elemētares dicantur esse. hanc enim vnicam ob cau-

ob causam defendit Cicero, non es... los ex elementis constitutos. Apule... sintne Dæmones boni an mali, diffi... lat. quanquam apud veteres illud o... nuit, alios ex eis bonos esse, alios mal... & indifferrenteis alios. Inter Christia... Psellus, inter Academicos Plotinus, Iamblichus inter AEgyptios, ponunt... differentias, omneisq; in vniuersum D... monas sex locis collocant, in cœlo, summa aeris regione, in regione me... in aquis, in terra, & sub terra. Nos aut... definitioni Theologorum insistem... omnes Dæmonas malignos esse. Eni... uerò ferri non potest, vt constitutio... indifferens in natura intelligente sta... tur: cum ipsi quoque veteres, duo ista... lùm epitheta Dæmonum vsurpauerin... ἐυδαίμων, & κακοδαίμων. His ita constitu... de origine, natura, & qualitate Dæm... num vel diabolorum, via ad primu... nostræ definitionis caput munita est: diabolorum actiones cognoscamus, diabolicos modos, quibus ad labefacta... dum homines abutuntur. Huic aute...

capi...

piti necesse est societatem & fœdus m Dæmonibus anteire. Videamus ergo póssintne vnquam fieri, vt hæc ineatur consociatio.

De spirituum cum hominibus consociatione. CAP. II.

NVlla rerum potest esse societas atq; coniunctio, nisi similium, aut quibus aliqua inter ipsas est conuenientia. Apes societatem inter se ineunt, propter ipsarum inter se similitudinem, vt ex societate mutua vtilitatem capiant: formicæ quoque, & si qua sunt in animalibus ad societatem apta. Lupis autem cum ouibus (quibus impressit Deus ἀντιπάθειαν quandam, & ἀσπόνδους inimicitias ac capitales indidit) proiectis ad omne scelus cum sanctis hominibus societas non potest consistere, neque Angelis cum Dæmonibus. Inter homines verò inueneris qui nec boni sunt, nec mali: sed ita se his & illis accommodant, vt de homine non ineptè statueris, intelligentem ipsius animam inter Dæmonas & Ange-

Angelos, tanquam in medio poſit
Deum enim Opt. Max. videmus reſo
neis à natura conſtrinxiſſe medijs q
ſuis extremitatibus reſpondeant, & in
bus intelligentibus, cœleſtib. atque e
mentaribus harmoniam mundi c
medijs & adamantinis vinculis com
giſſe. Quemadmodum autem ſi con
rias voces medijs nõ temperaueris, c
cidit harmonia: ſic etiam fit mundo,
illius partibus. Cõtraria cœlorum ſig
conueniente cum vtriuſque ſigno co
gantur. Inter lapidem & terram ſunt
gilla & tophus, terræ metallorúmque
termedium obtinent pyrites lapis, & f
ſilia multa: inter lapides & plantas ge
ra ſunt coralij, tanquam lapideſcen
plantæ, quæ radices, ramos & fructus
ferunt: inter plantas & animalia hab
mus zoophyta prædita ſenſu, motu,
facultate ducendi vitam radicibus q
ad lapides adhæreſcunt: inter anima
terreſtria & aquatica ſunt amphibia,
fibri, lutræ, teſtudines, cancri: inter aqu
tilia & volucria ſunt volantes piſces: i

r alias beſtias & homines ſimijs & cer-
pithecis eſt locus: inter animãtes bru-
s & naturam intelligentem, Angelos
ta & Dæmonas, Deus hominem fecit
ortalem corpore, immortalem intel-
gentia. Itaque homines ſancti, qui ſpre-
mortali & terrena parte in id incum-
unt, vt ſuam intelligẽtem animam ad-
ngant Angelis, hi mundum intelligen-
m cum inferiore colligant, quod qui-
m tum primùm factum eſt, quando in
nditione gratiæ creatus eſt Adam, cõ- Geneſ. 4.
ncto pariter libero arbitrio, vt bonus Deut. 30.
t malus exiſteret. Atq; hanc ob cauſam
ebræi tradunt, hominem poſtremum
mnium à Deo creatum eſſe, adhibitis
inquit Philo Hebræus) Angelis: cùm
t cum oſtenderet intelligentis naturæ
ſſe participem, tum vt ſuperiorem mũ-
um cum inferiore compingeret. De
æteris enim animantibus, dicitur aquis
ræcepiſſe Dominus, vt volucres & pi-
es producerent: terræ, vt animantes
ias: de homine verò minimè, vt qui
edium quodammodo vinculum inter
mundum

mundum intelligentem & aspectabil
erat præstiturus: quod vinculum i
Angelos perstat & homines sanct
quorum precibus atq; interuentu ge
humanum fuit conseruatum. Idcirc
Psalm.8. Psalmis Deus hominem fecisse dic
paulo minorem Angelis (hîc enim v
Elohim non significatur Deus, vt q
busdam placuit: sed lxxij. interpr
ἀγγέλους reddiderũt, & Chaldæus אבי"א
ducta voce ab Hebræa מלאבים ang
ad æquiuocum Elohim exponendu
& quod Marotus noster dixit,

Tu l'as faict tel que plus il ne luy reste
---- Fors estre Dieu.

id commodius fuisset dicturus in ha
formam,

Tu l'as si haut eleué de son estre
Qu'il est peu moins que l'Ange de ta d
tre:

Lib. Pirke a both. & Hebræi Angelos pædagogos ho
num nuncupant, sicut homines pa
res dicuntur animalium. Quamobr
in sympo. sio Prota. Plato vt ab Hebræis illud didicerat,
pran

-rum custodiam dixit, non permitti gora, politico, Critia, legibus, & Epinomide.
-ris, & bestiarum bestijs, sed homini-
s, hominum verò Angelis: Nos, in-
-it, sicut oues, mira diuinorum pasto-
-m custodia semper egemus. Cùm ita-
-e boni sint Angeli, Diaboli verò mali,
-omines quoq; liberum habere arbitri-
-m: vt boni sint aut mali: quemadmo-
-um inquit in lege Deus, Posui ante o- Deut. 30.
-los tuos bonum & malum, vitam &
-ortem: elige ergo bonum, & viues. &
-ibi dicitur euidentius: Deus postquam Ecclef. 15.
creauit hominem, permisit eum libero
arbitrio ipsius, & dixit ei, Si voles, serua-
-is mandata mea, & seruabunt te: ignem
& aquam dedi tibi, potes manum in v-
-um aut in alterum immittere: habes
bonum & malum, vitam & mortem, &
-trum voles, habiturus es. Vt autem o-
-endatur, homini post peccatum Adæ
liberum arbitrium non intercidisse, ver-
-a illa haberi in lege Dei, & Caino fuisse Genef. 4.
dictum, penes ipsum potestatem esse fa-
-iendi bonum aut malum. Quo in loco
Moses Maymonis inquit, idem sentire

F Hebræ-

Hebræos omneis, homini esse libe
arbitrium, de eo nihil dubitari: qua
Lib. 3. Mo re hanne. bocin. (inquit ille) laudetur Deus. Hæc i
verba. Itaq; stat illa Theologorum
tentia, omneis spiritus aut bonos
aut malos, & alios ab alijs dispara
quam sententiam his verbis signif
volunt Theologi: Deus diuisit aqu
aquis. & ab hominibus interuallum
dium occupari. eorum enim alij co
ciantur Angelis, alij Dęmonibus: sun
iam qui neq; hos, neq; illos curent.
autem cum Angelis, siue cum Dæm
bus societas & amicitia ineatur, ea p
cipium habet à tacitis aut expressis
uentionibus vt ijsdem verbis cum
gust. Thoma Aquinate, & alijs Th
gis vtamur. Sunt quidem homines
sese nunquam τοῖς νοητοῖς contempla
occupant, neq; animum altiùs atto
rostro, tanquam sues aut bruta ani
Psal. 94. tia transigentes vitam, de quibus S
ptura:

Nō generi nostro similes, in bruta vi
Degeneres, animamq́; vomunt corpu
pulchro.

mihi quidem videntur cum ſpiriti-
s bonis aut malis nullo pacto conſo-
ri poſſe, propter diſcrimen illud am-
ſſimum quod inter ſues iſtas interce-
, & ſpiritus, quorum incorporea &
ritalis eſt ſubſtantia. Qui autem ſuas
gitationes ad malum conuertens vl-
o ſe in eo occupat, huius anima, inquit
mblichus, in diabolicam naturam de- Lib.5.c.32
nerat, primùm quidem tacitis conuē-
nibus (vt poſtea dicemus) deinde ex-
eſſis. Econtrariò autem qui bonis re-
s ſtudens, animum ſuum ad Deum,
num, virtutemq́; extulerit, ſi purgata
r Dei gratiam anima ipſius in virtutes
orales primùm, tum etiam νοητὰς & ſpi-
uales incumbat, is cum Angelo Dei
traſſe poterit eam ſocietatem contra-
re, qua ab ipſo conſeruabitur, præſen-
m ipſum ſentiet, eaſq́; res cognoſcet
as ipſe iuſſurus & vetiturus eſt. Hoc ve-
pauciſſimis accidit, idq́; ſingulari Dei
tia & beneficio. quod Auerroes ade-
onem intellectus vocat, in eo ſtatu-
s maximam felicitatem omnium: &

Græcorum primus Socrates percepit apud discipulum eius Platonem in T… age legimus: *Adest*, inquit, *mihi* … *quadam sorte dæmonium quoddam, à pr… pueritia me sequutum.* deinde vocem … audiri addit, qua illud quod institue… faciendum sibi non esse cognosce… Atque hoc quidem inter Hebræos … quenter accidisse, è sacra Scriptura d… cimus: quæ mille exempla proponit … tiæ singularis, qua Deus per Angelos … stabat sanctis, eos non obscurè p Ange… cõpellabat voce, aut ἀφώνῳ signo. Eor… autem qui societate cum spiritib. bo… coniuncti sunt, gradus sunt varij. Alio… nim Deus adeò excellente ornabat A… gelo, vt prophetię & prędictiones eor… semper essent certæ, nec vllo pacto e… possent; prout de Mose, Elia, Samuele, … Elisæo dicitur. Aliorum verò prædicti… nes non vsquequaque valuerunt, siue … spiritus illis imperfectiores essent, … minus accommodatum subiectum. … quemadmodum Sol non tam clarè … terra quàm in aqua resplendet, neq; t…

aqua turbida quàm in clara, in agitata quàm in ſedata: ſimiliter etiam turbatæ animæ, ac minus quietæ perturbationes, non capiunt tam commodè claritatem quæ eſt intelligentiæ. Diximus autem, ſingulare Dei donum eſſe, quando ſpiritum bonum immittit ei quem diligit, vt ab ipſo curetur, & in actionibus ſingulis dirigatur: quia fieri etiam poteſt, vt vir amans virtutis, & timens Dei, preces apud ipſum fundat aſſiduè, neq; tamen à Deo donetur ſpiritu, ſed ea ſolùm ſapientia & prudentia, quæ fuerit opus: aut ſi fortè Angelum bonum ad cuſtodiam ipſius addiderit (vt Theologis placet, & Scriptura de eo loquitur, qui ſedet in latibulo Altiſſimi, ipſum præcepiſſe Angelis, vt cuſtodiant eum ambulantem in vijs ſuis:) Angelum tamen Dei præſentem nec cernet, nec ſentiet. Sic quod Abraham Eliezeri dixerat, Deum præmiſſurum eſſe Angelum ſuum ad ducẽdum ipſum, id verè factum eſt: quanquam nihil amplius percipiebat Eliezer, quàm ſi fuerat demens aliquis, quos Deus ſæ- Geneſ. 24.

penumerò conſeruat Angelorum
rà, alioqui infinita mortis diſcri
quotidie incurſuros. Si cui autem
ſingulare hoc donum contulit, vt
ſentem ſibi Angelum ſentiat, & diſti
diſertéque cum ipſo communicant
hic de maiore poteſt felicitate ſibi g
lari: de maxima verò, ſi Propheti
num habuerit, ſummum honoris
gium, quò homo poſſit cõſcendere.
rum itaque numerus ſemper fuit pa
ſimus. Deo per deſertum populum
deducente, erant quidem ſupra ſex
hominum millia vigeſimum annu
perantia, hanc verò gratiam ſeptu
taduobus ſolùm eſt largitus. & alio
pore ſolus Ieremias fuit gratia eadẽ
ditus, cui præcepit Deus, vt Barachi
num Prophetiæ petenti à Domino,
caret rem nimis magnam ab ipſo ex
Huius communicationis Angelo
cum ſanctis exempla, in Scripturis ex
quàm plurima. Non ſum neſcius, A
os & Epicureos his velut fabulis r
maturos, neq; verò efficere ſtatui, vt
ſapi

piant: hoc tamen pro indubitato ob-
uit apud omneis cuiuſcunq; generis
iloſophos. Plutarch. in libello de dæ-
onio Socratis, & certiſſimam aſſerit
irituūm cum hominibus conſociatio-
em, & Socratem, virum optimum Græ-
æ iudicatum, narrat ſæpe amicis dixiſ-
, præſentem à ſe ſpiritum aſſiduè perci-
i, qui & à malefactis & à periculis ipſum
uerteret. Longa eſt Plutarchi oratio, &
uantum quiſq; voluerit, tantum de ea
rediturus eſt. Ego verò confirmare poſ-
im, me ex homine qui adhuc viuit, au-
iuiſſe, ſpiritum quendam eſſe aſſiduum
ſius comitem, quem tum demum cœ-
erit agnoſcere, cùm annum fermè tri-
eſimumſeptimum ageret: putare qui-
em eundem ſpiritum ſibi per totam vi-
am adfuiſſe, cùm ex antecedentib. ſom-
ijs, tum ex viſionibus, quibus fuerat præ-
nonitus, vt certa vitia periculaq; præca-
eret: nunquam tamen ita percepiſſe
lanè, vt ab ea ætate fecerit. Hoc autem
ibi narrabat accidiſſe, cùm prius non
eſiuiſſet anno integro Deum orare ex

 ani-

animo vesperi & mane, vt bonum A
lum, futurum actionum suarum du
ad ipsum transmitteret: se antè &
quàm orauisset, certum tempus in
templandis operibus Dei occupa
binis interdum aut ternis horis c
dentem, vt meditaretur, volutare
mo, legeretq; Biblia, & deprehend
tandem, quænam ex omnibus relig
bus tantopere controuersis, cum v
te faceret: itaque hos versus à se no
Psal. 143. rò pronuntiatos esse:

Me Deus informa quæ sit tua sancta volunta
Morigerásque manus præsta, greßúsq; sequa
Namque eris ecce Deus semper mihi: tran
Spiritus ille tuus diuináq; virgula ducat.

Se itaque improbantem eorum fa
qui Deum orant vt in præcepta op
ne confirmet ipsos, pergentem in o
one hac, & legentem Scripturas sa
apud Hebræorum Philonem reperi
libro de sacrificijs, virum bonum & i
grum, ac purificatum à Deo, non p
vllum maius aut Deo gratius sacri
um, quàm sui ipsius offerre Domi

ſequentem huic conſilio, animam ſuam Deo obtuliſſe: ex eo tempore (ſic enim ille mihi) ſomnia ipſi & viſiones monitorum plenas obueniſſe, modò huic aut illi vitio corrigendo, modò auertendo periculo, modò huic aut illi difficultati ſoluendæ tum in diuinis, tum etiam in humanis rebus: inter alia verò dormientem ſe viſum eſſe audire Dei vocem, dicentis, Seruabo animam tuam: ego ſum qui ante apparui tibi. Poſtmodùm quotidie ſub horam tertiam aut quartam matutinam ſpiritum pulſaſſe fores, ſe verò cùm ſurgens aperuiſſet fores, vidiſſe neminem: ita perſtitiſſe ſpiritum vnoquoque mane, & niſi ſurgeret, excitaſſe. Tunc ſibi demum obueniſſe metum, cogitanti (aiebat ille) ſpiritum aliquem malignum eſſe: propterea non deſtitiſſe, neque diem vllum intermiſiſſe, quin oraret Deum, vt Angelum bonum ad ſe tranſmitteret, & ſæpe Pſalmos (tenebat enim memoriter pleroſq;) ceciniſſe. tum ergo vigilanti ſeſe patefeciſſe ſpiritum, leniter pulſantem:

quo die primùm ſenſu percepit illu
ſæpius tangentem vitreum baucali
quo facto non parum fuit attonitus
duo pòſt cùm amicum quendam R
Secretarium adhuc ſuperſtitem pra
excepiſſet, erubuiſſe illum, vt audiui
ritum ita cædentem ſcamnum quo
ſtabat ſibi, & fuiſſe perculſum met
verò dixiſſe illi, Ne timeto, nihil eſt:
men hominem confirmaret, facti
tatem ipſi explicaſſe. Ab illo igitur
pore mihi confirmauit, ſpiritum ſe
ſibi adfuiſſe, & ſigno afficiẽte ſenſus
nuiſſe: puta modò aurem dexteram
endo, ſi quid mali faceret, modò ſini
ſi ſecus: ſi quis ad circumueniendum
ſum accederet, aurem dexteram ſ
pulſatam: ſiniſtram verò, ſi vir bonu
ad rem bonam adueniret: ſi quid
bibiturus aut eſurus eſſet, ſi quid fa
cunctaretur, aut aggredi, ſignum i
fuiſſe datum: ſi quid mali cogitaret
inſtitueret, ſigno reuocatum eſſe: ſi q
do Deum laudare Pſalmis inciperet,
facta eius admirabilia eloqui, ſpirit

quad

adam vi auctum fuisse atq; confirma-
m. Atq; vt inspirata somnia à delirijs
scerneret, quæ ex inualetudine aut ani-
i perturbatione solent incidere, se sub
cundam tertiámve horam excitari à
iritu, deinde redormiscere, tum sibi de-
um vera somnia de eo quod facturus
it crediturus esset, de ijs quæ dubitabat
it quæ ventura erant, obtingere: adeò
t ex illo tempore nihil ferè sibi accide-
t, cuius non sit præmonitus: nihil cre-
endum dubitauerit, quin fuerit factus
e eo certior. Se quidem quotidie à Deo
etijsse, vt ipsum doceret voluntatem,
egem, & veritatem suam, & vnum ex
hebdomade diem occupasse (nō autem
Dominicum, propter luxum vitámque
perditam, quam die illo dicebat agitari)
legendis Biblijs, meditandis & expēden-
dis rebus lectis, Deo cum voluptate lau-
dando Psalmorum laudibus quo die fe-
riebatur, domo non exiuisse: Verumta-
men in suis actionibus reliquis satis esse
hilarem, lætoq; animo: citabat enim ad
hanc rem Scripturæ locum, *Vidi facies*
Sancto-

sanctorum lætas. Quòd si versanti c
lijs contigisset non bonum serm
habuisse, aut diebus aliquot prec
termisisset Deum, illicò dormient
isse monitum. Si librum malum le
fuisse librum percussum à spiritu v
deponeret. Ab eo quod valetudini
us fuisset nociturum reuocatum es
in morbo curatum studiosissimè. D
que tam multa mihi narrauit, vt in
tum esset percurrere. Monebatur v
primis vt manè surgeret, idq́; hora
quarta, sibi dormienti narrabat edi
quæ dicebat, Quis primus oraturu
get? Narrabat quoq;, sæpe se comm
factum esse de eroganda eleemo
quò plus erogaret, eò secundiores
rerum successus percepisse. Cùm ini
appetentes vitam ipsius, aqua vectu
cognouissent, patrem sibi per som
fuisse visum, adducentem equos d
ruffum & album, ideoque curauiss
duo equi conducerentur, & quamu
colore nihil indixisset, famulum du
los ruffum & album adduxisse. Mihi

n roganti, Quid non apertè ſpiritum
npellaret? hoc quidem à ſe reſpondit
el poſtulatum eſſe, repentè verò ſpi-
m tanquam malleo vehementer fo-
pepuliſſe, vt iſtud ſibi ingratum eſſe
enderet. Cæterum ſe à Spiritu, ne diu
at aut ſcribat, impediri, vt quieſcat a-
nus, & meditetur ſolus, perſæpè ad ip-
s vigilantis aures ſubtiliſſimam quan-
m vocem & ἀνάρθρον peruenire. Quæ-
ti etiam, An formam ſpiritus vidiſſet
quam? reſpondit, ſe dum vigilaret, ni-
vidiſſe vnquam, præter lumen quod-
m valde clarum, in orbem ductum.
mel autem cùm in extremo agens vi-
diſcrimine, Deum oraſſet ex animo,
ceret ſaluti ipſius conſulere, & ſub di-
culum dormitaret: ſuper lecto cui in-
mbebat, animaduertiſſe puerulum
ſte alba in purpureum colorem incli-
nte, vultu formaq; admirabili: hoc il-
plurimùm confirmabat. Iterum ver-
tem in graui periculo, & modò cubã-
m, à ſpiritu impeditum eſſe, qui non
ſſaret donec è lecto ſurrexiſſet, inſom-
nem

nem itaque totam noctem in prec
consumpsisse: postridie se mirabili
one & incredibili, carnificum manu
fugisse: hoc facto, se dormientem
uisse cùm inclamaret vox, Iam dicē
est, qui sedet in latibulo Altissimi.
plura, narrabat ille se in omnibus
cultatibus, itineribus, institutis qu
gressurus erat, consilium à Deo pet
& quadam nocte cùm benediction
Deo sibi donari postulasset, visionē
mienti fuisse oblatam, in qua ipsi b
dicebat pater. Hæc de eo homine pe
cta placuit enarrare: vt ostendam,
debere mirari quenquam maligno
spirituum consociationem, si Angeli
niq; spiritus, societate huiusmodi &
quentatione cum hominibus comm
nicent. Quod autem narrabat ille au
sibi à bono Angelo pulsatam esse, id
optimè Iobi 33. & Esaiæ 50. ostendi
hic enim, *Dominus*, inquit, *vellicauit*
aurem diluculo: verò longè apertius se
tum hominib. peritis retigit, quo se p
latim Deus percipiendum sensibus e

. Similiter quod dicebat ſe tanquam
lleo pulſantē audiuiſſe. hoc primum
imus fuiſſe Prophetarum ſignum. De
noha enim Iudicum libro legitur,
piſſe Angelum Dei pulſare ante ip-
n interprete Rabbi Dauide, vbi vox
לפעם pulſare & ſonare, eſt à nomine
פעמ tintinabulum aut tympanū de-
rante. An ſuus autem cuiq; bonus ſit
ngelus, difficile eſt ſtatuere. Nam etſi
uetus hæc ſententia eſt, quod hi ver-
Græci non obſcurè docent,

ἅπαντι δαίμων ἀνδρὶ τῷν γενομένῳ
ἅπαντός ἐστι μυσταγωγος τοῦ βίου: id eſt,
Omni dæmon viro nato
Omnis eſt moderator vitæ, vel initiator.

ntraria tamen magis videtur probabi-
. Etenim Saulem videmus, poſtquam 1. Sam. 10.
nedictione per Samuelem conſecra-
s, turbam Prophetarum inſtrumentis
uſicis ludētium in via offendiſſet, Spi-
u Dei indutum eſſe, & ſe totum (ait
riptura) ſenſiſſe commutari: propter-
q; mandaſſe ei Samuelem, tum demū
ceret quicquid ſibi in mentem ventu-
rum

Num. 11. rum esset. Item cùm dicitur Deus d
se de spiritu Mosis, quem in septuag
duos homines diuideret, è sexcentis
libus electos, & illi quiescente super
Spiritu Dei prophetasse: facilè ex eo
gas, Spiritũ Dei nondũ ipsis adfuisse
autem Dei spiritum esse tanquam l
quod sine sui deminutione comm
catur, & in perpaucis hominibus, i
non semper esse. Sic e diuersò Spi
Dei Saulem reliquisse, & malignu
ritus eum nonnũquam agitasse di
legati quoque ab ipso ter ad Samue
Dauidem, alióśq; Prophetas missi, a
ritu Dei, simul ac propè aderant, oc
1. Sam. 19. ti prophetabant. quin Saul ipse eo
veniens vt illos comprehenderet, n
tique traderet, à Spiritu Dei compre
sus cœpit laudare Deum, & vatici
discedentem verò à Prophetarum
ba, Spiritus Dei reliquit, quẽ antea
que Spiritus malus inuaserat, adeò v
1. Sam. 18. riosus factus prophetaret. Sic in Scr
ra passim prophetãdi verbum in bo
& malam partem sumitur: quia ma

ritus, diuinorum miraculorum ſimia, natur ea imitari, & quòd res futuras uerit perſuadere. quanquam fieri po- (quemadmodum dixi) vt ab Angelo i homo ducatur & cuſtodiatur, Quē gelum neque percipiat, neque com- llet νοητῶς ἢ αἰσθητῶς intellectiuè vel ſen- iuè: ſiue quòd Angeli dignitate diffe- nt, vt de ſpiritu Moſis, Samuelis, Eliæq; imus, Prophetas reliquos longo in- uallo ſuperantium, ſiue quòd homo ptus ſit percipiendæ ſpirituali intelli- ntiæ. De bonorum ſpirituum cum ho- nibus coniunctione ſatis: de homi- m verò cum Diabolis conſociatione, hoc opere dicturi ſumus: ſed tenenda priùs bonorum ſpirituum à malis fferentia.

bonorum ſpirituum malorumq; differen- tia. CAP. III.

MAgum diximus eum eſſe, qui dia- bolicis modis ad aliquid conatur uenire, tum de conſociatione ſpiritu- a cum hominibus egimus: iam itaque

 cogno-

cognoſcenda eſt horum ab illis diff
tia, vt filij Dei à Magis diſcernantur.
enim pernecesſarium eſt ad pieta
religionis velum, laruamq; lumini
mendam, qua non rarò diabolus h
nibus fallendis abutitur. Veteres G
& Latini annotarunt eſſe bonos ſpi
& malos: quorum illos ἐυδαίμονας, ho
κοδαίμονας, ἀλάστορας καὶ παλαμναίους, L
Lemures appellabant: quod imper
poſſunt: Athei nolunt credere, Ma
tollendam de ſe ſuſpicionem riden
dem in ſpeciem, ſed reipſa plus ſat
telligunt. Docemur autem exempl
paucis, in hoc diabolum incumber
Dei effingat opera, prout de Magis
raonis legimus. Hoc quoque legi
malignos ſpiritus olim, vt hodie ſol
fefelliſſe duobus modis: vno apert
preſſis pactis (hoc autem rudes & in
riti ſolùm ac mulierculæ decipie
tur:) altero idololatria & religionis
eie, viris bonis ſtudioſisq; circumu
endis accommodato. Ideoq; Satan
ab adoratione veri Dei ad ſui adora

homines abduceret, nolebat oracula ſpõſaq; edere, niſi per virgines, & eos q̄ precibus orationibusq́; ad Apollinem eosq́; ſimiles cum ieiunijs tempꝰ tran-gerent. Atq; hunc q̄dem ritum tã bellè uit Diabolus, vt in Occidentalib. inſu-, anteq̃ Hiſpani illis potirentur, fuerit mpertum, Sacerdotes illarum gẽtium iunia maxima, preces, & ſupplicatio-s celebraſſe, Labaris idola circũgeſtaſ-corumq́; honores decantaſſe, tum oc patos à ſpiritibus malignis res mirabi-s pronuntiauiſſe, quales in hiſtorijs In-æ Occidentalis legimus: omnibus autẽ vniuerſum vxores non eſſe præterquã qui peccata audiebant, pœnitentiam perabãt, & confeſſionẽ ſub graui pœ-nõ audebãt retegere: omnes perſæpe iunare, maximè ſi quãdo facienda meſ-aut bellum, aut Deus ipſorum, id eſt, abolus conſulendus: vt autẽ vehemẽ-s raperentur, oculos occluſiſſe aut e-iſſe ſibi, cùm ſacrificandi eſſent homi-s & omne genus animalia idolis ſuis: ulta puellarum eſſe monaſteria quas

Plutarch. lib. de oraculorum defectu.

homines castrati naso labijsq; præcis
seruarent, indicta aduersus incestan
pitali pœna, vt Romæ Vestalibus fac
est: qui ambibant Sacerdotium, eos
Sacerdotibus se in syluas albis vest
indutos vel candidatos abdidisse, vbi
nos quatuor aut quinque transigere
hoc facto cum literis testimonialib.
labas Imperatores vocant) abire soli
Maximum Deum ab ipsis adorari So
quem vocant Guaca, & Paniacana S
& Lunæ filium. Omnibus autem no
est Amorrhæos aliosq; populos quos
terminauit Deus has artes magicas
cuisse, hominesq; diabolis sacrificau
quos compellabant adorabantq;: in
mis verò Solem quem κατ' ἐξοχὴν Heb
voce *Bahal*, id est, Dominum appella
vnde processit nomen *Bahalzebub*, m
carum dominus, eo quòd nulla in te
plo illius musca degeret, quemadmo
in Venetiano palatio nulla esse dicit
& in Toletano vnica. Hoc autem
nouum nec inauditum est: Cyrenæo
nim legimus cùm Acaroni Deo mus

ru

m sacrificauissent,& Græci Ioui quem yriodē quasi dicas muscarium nomibant, muscas omneis vna nebula euosse, vt narrat Pausanias in Arcadicis, & inius lib. 29. naturalis historiæ, cap. 6. Magis quoque certis carminibus oms angues è regione vna abigi animadrtimus: non est igitur mirum si oms muscæ à Satana horum magistro abuntur. Quòd si certa est de Toletano neticoq; palatio fama, omnino statuus idolum aliquod sub palatij limine isse conditum: vt nuper in quodam Egypti oppido (vbi non erant crocoli vt in alijs oppidis secundum Nilum) uentum est plumbeum crocodili signum sub ædis limine conditum, quam Mehemed ben Thaulon cremari iussit: o nomine expostularunt incolæ dicēs se ex eo tempore à crocodilis grauissiè infestari. Eadem ratione rex Iudææ echias serpentem æneum comburi ssit, ne adorari posset. Extant libro ter- Mosis Maymonis Chaldæorum saficia & ceremoniæ excerptæ è libro

zeuzit (qui ceremoniarum illius ge
liber eſt) vbi ſacrificia, preces, ieiu
ſaltationes, & ſupplicationes deſcrib
tur illis perſimiles quas Occidentales
diæ tenuerunt: apud quos etiam Bal
ſacerdotes erant Prophetæ ſeorſim
gentes à mundo, colore fumido an
(horret enim iſte color vt qui maxi
ex quo nominabantur Camarin. Q
etiam (quod magis miramur) Indi
cidētales de Sole ſeu Apolline idem
ticbant quod Amorrhæi, Græci, & L
ni ſenſerant, hunc Deum prophetia
eſſe: quo argumento planè oſtend
Diabolum præclarum iſtam ſcient
omnes docuiſſe. Itaq; Ochozias rex
elis maximus ſua ætate Magus cùm
feneſtra cecidiſſet, legatos in ædem
halis miſit victurúſne à caſu eſſet co
turos, quibus Elias cauſa itineris pe
cta obuiam venit & dixit, an Deus
eſt in cœlo quem conſulatis? Dicite
moriturum ipſum. Itaq; nemini mi
videri debet, ſi Occidentales populi a
tana precum, ieiuniorum, ſacrificior

ſup

pplicationum,& prophetiarum ſpecie ſcinabũtur, cùm Palæſtinæ, Græciæ,& liæ populi hac religioni eſſent & nihil lſius cognoſcerent. Dixerit quiſpiã, nõ abuiſſe eis fidẽ ſapientiſſimos: ego verò mos philoſophos video id pro re diui-a certiſſimaq; habuiſſe. Quis inter Philoſophos Platone diuinior? At cũ Apollinis oraculum nõ deſtituram peſtem Athenienſibus reſpõdiſſet donec altera ipſius (quod omneis in partes quod ratũ erat) fuiſſet duplicatũ,& Plato ea tẽpeſtate Geometrarum maximus aperta Phyſica & craſſa duplicã di altaris ratione dixiſſet Athenienſibus, Deo rem omnium quæ in Geometria ſint difficillimam & quæ adhuc minimè comperta fuerit poſtulaſſe, vt eos ab auaritia, ambitione, inhoneſtisq; voluptatibus reuocaret,& ad cõtemplationem τῶν νοητῶν mirabiliumq; Dei operum pertraheret: diabolus maximæ iſtius peſtis occaſione arrepta pluimum abuſus eſt, & amplificauit opinionẽ de diuinitate oraculi. Secũdus à Platone Iamblich⁹ AEgyptius tẽporib, Iuli-

 ani

ani apoſtatæ magn⁹ ante omnes &
mè diuinus eſt habitus, quem Porp
us, licet Philoſophus κατ' ἐξοχὴν dictus
magiſtro agnoſcebat. Verumtame
iſtius libris de myſterijs (quæ integra
mæ traducta atq; impreſſa ſunt) no
Marſilij Ficini fragmento, videmus
Lib. 3. c. 30 32. & 34. rum impietatem ab ipſo reprobari q
magines & characteras ad vaticinā
lib. 3. cap. 24. & 37. faciunt, affirmando prophetiam no
ſe naturale bonum, ſed donum Dei
Synesius περὶ ἐνυπνίων. ximum: à Deo enim ſolum ad eos
manare quibus purificatæ ſunt ani
reprobari quoq; illorum factū, qui
lib. 3. c. 13. phetiæ donum per δαίμονας πάρεδρους, i
monas aſſeſſores vel comites & con
rios (quos in annulis phialíſve geſtare
lent) aucupantur: etſi Prophetia co
lib. 3. c. 14. parari ait Hydromantia, Lithomātia,
ctinomātia, Xylomantia, Rabdoman
lib. 3. c. 17. Orneomātia, & Alphitomātia, miratu
Deos ſe ita demitterevt in cibis diuin
tē ſuā dignētur collocare (quod Porp
rius in dubiū reuocabat) & Deorū na
ram in iſtis omnibus adorari iubet. O

autem hæc facta impia Deum vide-
us deteſtatum eſſe grauiſſimè, atq; no-
natim iſtud vetuiſſe ne lapis imagina- Leuit. 26.
nis adoretur: quem lapidem Chaldę-
interpres vocat adorationis, multi ſta-
am ἀπροσλιονύσως interpretati ſunt. Iam-
lichus prætereà, de quo iam habetur
rmo, ſcribit animam interdum extra lib. 3. ca. 2. & ſequęt.
ominem ſic rapi diuinitus, vt corpus
aneat ἀναίσθητον, neq; ictuum neq; pun-
ionum ſentiens: interdum verò cor-
s animamq́; exportari, quod genus ap-
llat ἔκστασιν: atq; hoc Magorum com-
une eſt qui expreſſis pactis cum diabo-
coniuncti ſunt, vt modò ſpiritu de-
ortentur dum ſenſus corpus fugiunt,
odò corpore ſimul & ſpiritu, cum no-
urnos cœtus obeunt, vt quæſtionibus
finitis (de quibus poſteà dicturi ſumus)
it comprobatum. Hic tamen animad-
rtens malignos ſpiritus ſubire bonorũ
cum, θεουργίαν dixit & ſacrificia indignè
ta diſplicere dijs, tum demum mali-
os ſpiritus ſe hominibus loco deorum
hibere: qua occaſione Porphyrius,

quamuis Christianorum hostis infe-
ſimus, eò adductus est vt Deos om
veterum eſſe κακοδαίμονας & maligno
ritus affirmaret. Atq; hic quidem I
blichus, qui de iſtis rebus, quàm acc
tiſſimè potuit, diſſerebat, ea tempe
ſanctiſſimus vir omniumque maxi
habebatur, adeò vt Iulianus apoſtata
ris quas ſæpe ad ipſum mittebat in
beret, Magno Iamblicho: ſed poſtq
ipſe cum alijs tentauit Alectryoma
cognoſcere quis poſt Valentem i
rio potiturus eſſet, Imperator Vale
quatuor literis θεοδ. à gallo gallin
exaratis factus tandem certior mor
dixit Magos innumeros, & Iambli
veneno ſibi ademit vitam vt ſupplic
effugeret. Verùm vt demonſtretur i
ſtrios quoſque & ſanctos viros non
deceptos eſſe a ſpecioſo illo pietatis
textu, qui plurimùm in rebus ma
poteſt: ſuo loco poſteà exponemus
dæmonum inuocationem à ſcelera
mis magis noſtra memoria vſurpa
orationes, ieiunia, cruces, hoſtiæq; ſo

ipſis ad ſuum ſcelus occupari. Sic non pridem quædam BleſenſisMaga faſcinatam mulierem & decumbentem curam mandauit vt media nocte Miſſa S. Spiritus in æde S. Mariæ virginis auxiliatricis caneretur, deinde poſtquam toto corpore incubuiſſet ægrotæ & occentaſſet voces aliquot, ſanata eſt (quam ceremoniam à Satana mulieri traditam fuiſſe conſtat exemplo Eliæ Prophetæ, qui Sunamitidis potentia Dei è mortuis ſuſcitauit.) Sed poſt duos menſes eadem mulier, quæ curata fuerat, in morbum relapſa, obijt, & conſulta de ea re Maga reſpondit ſe plus ſatis loquutam eſſe, vt Harduinus Bleſenſis hoſpes ad Leonis inſigne mihi expoſuit: ſortes enim à malefica quæ hanc incantauerat in alteram dixit coniectas eſſe, qnod Magorum omnium medicam artem fingētium commune eſt, vt poſteà dicturi ſumus. Et Magorum ὑπόβραχωιςης poſtquam orbes & nefarios characteras (quos hic de induſtria omiſſuri ſumus) ad inueniendum theſauros poſuit, fodiendo ſcribit Pſalmos

mos dicendos esse, *De profundis, Deus* *sereatur nostri*, &c. *Pater noster*, *Aue* *ria*, &c. *à porta inferi*, *Credo videre* *Domini*, &c. *Requiem æternam*, &c. gendam Missam: Item vt aliud quipp quod reticebo consequantur, ins quatuor tabulis membranæ puræ, *O* *spiritus laudet Dominum*, & ad qua parietes domus suspendi: ad alia quo scelera quæ nolo scribere Psalmum tesimumoctauum pronuntiari. Qu iam Hispani & Itali regionem Belga adituri anno M. D. LXVII. amu sortilegiorum plena & sibi tradita g bant vt tuti ab omnibus malis esse Germani quoq; nonnulli indusium cessitatis portãt forma exsecrabili q nihil opus est describere, & crucibus que figuratum: & Magorum princ indignus cuius hic apponatur nom ad malignorum spirituum inuocati priùs ieiunari mandat, & S. Spiritus m sam accurari. Quapropter difficilè Magos retegere & à viris bonis discer re, sed olim difficilius quàm nostro te

po

re: etsi omnes populi omnesq; Philo-
phorum sectæ Magos condemnarunt,
Augustinus inquit, sectus omneis Ma- lib. 18. de
pœnas decreuisse, & Seruius apud ciuit. Dei.
omanos narrat horrori semper fuisse
agos & incantatores, quod ex legibus
. tabularum & Pandectis constat: cùm L item iu-
amen omnia oracula quæ pro sanctissi- beo. § si
is habuerunt planè essent magica, vt quis astro-
ntè diximus & pòst ampliùs declarabi- logus. de
us. Si quis igitur affirmet bonorum iniu. toto
irituum & malignorum signum ex o- ti. de ma-
eribus bonis aut malis petendum esse, leficis &
rum quidem dixerit: sed in circum- math. l. si
ribendis bonis operibus res tota verti- quis ali-
r: nam vtcunque ieiunia, preces & o- quid, de
tiones, castitas pudicitiáque, solitudo, pœnis. ff.
ntemplatio, ægrotorúmque curatio
per se bona sint, si tamen propterea
nt vt honor Satanæ idolóue habea-
, vt de rebus præteritis aut futuris ora-
a cognoscantur, hæc verò opera non
bona sed detestabilia, damnanda, &
bolica censeri necesse est. Veteres au-
historiæ docent hæc ab ijsdem Eth-
nicis

nicis fuisse, facta à quibus fascinato
l. 6. de malefic. C. qui elementa (vt lex ait) turbaban
runt condemnati: eadem Amorr
fecisse, Indosq́; similiter. Ac horum
dem Magorum nonnulli fuerunt vo
tarij: sed verum certúmque indi
tangendis & cernendis Magis spiriti
qúe bonis & malis inter se distingu
Deut. 18. Lex Dei exhibet, nam lege Dei o
sortes seuerissimè prohibentur, &
illarum genera adducuntur, vt alia
que similia statuamus eodem iure
hiberi. Neque verò Iosephi dictum
Antiquitatum 8. oportet accipi, a
coniurandi malignos spiritus à Solo
ne repertam esse: cùm enim res l
minores de eo scriptæ sint, & in o
bus eius scriptis ne minimum quid
stius artis vestigium exstet, non est
bile Scripturam fuisse illud dissimu
ram: nisi fortè quispiam voluerit S
monem illorum detestabilium lib
autorem facere, quos inscriptos
circumferunt ipsius nomine. Potui
rò sic Iosephus decipi vt Iamblichus

ce

ptus est. Narrat enim Eleazarum quẽ-
m Iudæum coram Veſpaſiano Cæſare
nulo nares cuiuſdam dæmoniaci atti-
ſſe, malignumq́; ſpiritum vi radicis an-
ulo incluſæ, quam à Solomone mon-
atam aiebat, abegiſſe. Quod genus er-
ris pernicioſiſſimum eſt ac ſceleratiſſi-
um, licet multi ſquillam eſſe opinen-
ur, & malignis ſpiritibus arcendis ſoleãt
æ foribus ſuis ſuſpendere. Conſtat e-
m puluere quodam in ouile per Ma-
m iniecto perituras oues, niſi auertat
eus: & quemadmodum faſcinata pe-
ra hominesq́ue interdum per Magos
miniſtros ſuos reſtituit Satanas (ſed ea
ge vt ſortes in alium transferantur ne-
uicquam ſibi intercidat, vt poſtea de
onſtrabimus) ſic etiam è dæmoniacis
alignos ſpiritus ſæpe eijcere, artéſque
abolicas ad iſtud facinus effingere. Sic
e de quo Ioſephus narrat faciebat an-
lo, cui non radix inerat ſed malignus
ritus, cuius facultate aut colluſione
tiùs alter ſpiritus exibat, vt fides Ma-
e & idololatriæ, qua imperitos ludifi-
catur

catur Satanas, haberetur. Signis a[...] dixerit luporum morſus lupos non [...] re,nec malignos ſpiritus à malignis [...] huic reſponſurus ſum non tam ha[...] diuidi regnum Satanæ quàm conf[...] ri, & his miraculis ſtabiliri foueriq; [...] lolatriam: neque abſonum eſt illud [...] guſtini,Diabolos à diabolis pelli eti[...] euerti, vt improbi ferè non euert[...] niſi improborum opera per volũt[...] Dei dicentis apud Ieremiam, *Vlciſca[...] micos meos per inimicos meos*. Etenim [...] ni ſæpe bello petunt bonos, mult[...] gis improbos appetunt improbi, d[...] lóſq; diaboli. In Daniele autem leg[...] Angelos imperijs & regnis præeſſe, [...] láq; inter ſe gerere: Angelus enim
Danie. 10. Danieli dicit Angelum Michaelem [...] bræorum principem contra Ang[...] Perſarum ad auxilium ſuum aduen[...] ſed de huius loci interpretatione ſa[...] tes viderint. Sic Deus in cœlo diſp[...] contrarios ſtellarum planetarumq; [...] tus & effecta, ſic contraria elementa [...] antipathiam hinc, illinc ſympathia[...]

iuersitate rerum, qua contrarietate &
ui concertatione harmonia mundi
ntinetur. Ista autem bonorum spiritu-
n & malignorum confusio ex illo no-
rum Academicorum axiomate pro-
ta est, Cœlum cum terra copulari o-
rtere, virtutesq; cœlestes cum terre-
ibus, & alia alijs coniungi, vt vis diuina
mentaribus pariter ac cœlestib⁹ mo-
s attrahatur. Hæc Procli, Iamblichi,
rphyrij, & aliorum Academicorum
pothesis: qua magister ille artium di-
olicarum fretus, cuius libri cum ma-
ificis priuilegijs excuduntur, funda-
nto huic superstruxit omnes sortes &
abolorum inuocationes, quę cum pri-
legijs principum, pestilentissimo Re-
mpubl. exitio, vbiq; excudũtur. Com-
n enim characteras proprios dæmo-
m planetas singulos (vt ait) mode-
ntium: hos characteras in metallum
netæ cuiusque proprium eodem mo-
nto incidi iubet, quo planeta in sua
mo & exaltatione versatur cum ali-
a signorum coniunctione grata: atq;

H tum

tum præstò esse plantam, lapidem, &
mal Planetæ destinatum: ita plane
ic sacrificari omnia: interdum ver
netæ imaginem & Orphei Magi hy
adhiberi: quibus hymnis plus sati
rãdulanus hæsit specie Philosophia,
ait hymnis Orphei non minorem
inesse ad Magiam quàm hymnis Da
ad Cabalam (de qua dicemus suo l
& à se primùm gloriatur arcanum
norum Orphei, qui Medeæ malefic
gister erat, fuisse reuelatum. Quin
nos istos ad honorem Satanæ facto
se cernimus. quò spectant illa Pic
ba, Frustra naturam adit qui Pan
attraxerit. Hac eadem ratione iste m
rum magister discipulos suos in o
dololatria, impietate, artibusq; m
informauit. Etsi quod illi Academ
noratione per errorem sine dolo
& bona fide rem bonam arbitrati
bant, eo per detestandam impietate
grippa abusus est: fuit enim quand
xit Magorum sui temporis maxi
quo defũcto scribit Paulus Ioui⁹ & c

Lib. elegiorum.

p

mplures alij canem atrum (quem ille cabat dominum) è cubiculo illius exrem fuisse visum, qui se in Rhodanum merserit, neque ab eo tempore comruisse. Verùm lex Dei prospiciens sapitissimè eorum impietatibus, qui inferem mundi partem superiori volunt niungere & connubio mundum soci- (vt Picus ait impietatem maximam cioso tegens velamine) & herbarum, imantium, metallorum, hymnorum, aracterum, sacrificiorumq; opera Anos & Deos primùm minorum genti-,tum per hos Deum maximum crearem omnium adducere: Deus igitur se impietati huic occursurus disertè vitur vetuisse, neq gradus fieret ad conndēdum altare suum; sed vt ad ipsum ctà adiretur præcepisse: quod dictum tonici nō satis assequuti, Dæmonum eriorum & Semideorum opera superes Deos perducendos esse, horumq; era consimiliter supremum Deum. his igitur Platonicos & alios Ethnistatuimus fuisse quidem idololatras,

Exod. 20.

qui simplice animo per ignoratio
Iouem adorauerint supplicauerint
turnum, Martem, Apollinem, Dia
Venerem, Mercurium, & alios se
os, viuendo sanctè, orando, ieiuna
quæuis iusticiæ, charitatis, & pieta
cta exercendo: sed Magos neq; ho
credimus, neque eos qui errore pa
tinentur, quamuis res futuras diab
modis conati sint prænoscere, qu
Deo gratam à se fieri existimauer
Quamobrem etiam has voces, *scien*
dens, in definitione Magi posuimus.
quisquis notitia legis diuinæ prędit
telligit omnibus istis diabolicis diu
onibut interdictum esse, & ijs tam
assequendum aliquid vtitur, hic M
dicendus est. Certissimum igitur
tam internoscendæ bonorum spi
um à malis, & pietatis ab impietate
ferentiæ sitam esse in eo animadu
mus, vt perspiciatur si fortè res cr
Creatoris loco ad consilium adipis
dum adeuntur. Sed quia pleriq; in
dictionum argumento falluntur, &

pro malis non infrequenter accipi-
ur, nunc de prædictionibus præsagi-
videamus.

prophetia alijsq́; diuinis modis ad res oc-
cultas cognoscendas. CAP. IV.

DIuinum Græci appellant μάντιν ἢ
μαντὴν παρὰ τὸ μαντεύεσθαι, id est, diui-
re, vel vaticinari: quodgenus homi-
m quia fraudibus mendacijsq́ue cir-
nfluit, mendacem hominem Galli
pellant *Menteur*, vt mihi quidem vide- Cic. lib. de diuinat.
, παρωνύμως. Latini diuinum vocant,
ptè Magis nomen præstantissimum
uè ac Prophetis dantes. Illud autem
à voce μαντεία, quasi μανεία quædam
ta, quia Diuini fascinati & à maligno
ritu possessi furebant plurimùm: neq;
m Pythias sacerdos diuinabat nisi fu-
e ageretur. Quapropter etiam Hercu-
s morbus appellatur sacer, quia abre-
Magi similes sunt hominibus ex eo
rbo laborantibus. Hebræi diuinos
nim *Videntes* nominauerũt: vt cùm
l amissis asinabus diuinum consul-

1. Sam. 9. turus de ijs quæreret, Samuel Vide[ns]
dicebatur: idem drachmam a[r]-
quam videnti traderet à suo comi[te]
stulauit: & Samuel roganti esse[t]
1. Sam. 10. *deus* se esse respondit: nondum eni[m]
Ierem. 26. Scriptura, *Videntes* נביאים id est,
Zach. 13. phetę dicebantur. Est autem hoc n[o]
à verbo נבא, quod plurimum pass[i]
iugationis est, vt ostendatur veram
nationem à Deo percipi. Græcu[m]
tem προφητεία prædictionem signific[at]
ue in bonam partem siue in mal[am]
ceperis. Quod verò eos qui pulueri
pingui vtuntur appellamus Magos
scitè cum veteribus distinguens A[risto]-
teles vernaculo sermone Magos
τοὺς περὶ τὰς φαρμακείας, & Magos φαρμ[ακίδας]
vt videre est libr. 6. cap. 18. & lib. 9
17. historiæ animalium, cum hipp[oma]-
nes scribit ὑπὸ τῶν φαρμακίδων vsurpa[ri]
rùm vt cognoscatur quænam sit lic[ita]
quæ illicita diuinatio, omnem diui[nati]-
onem statuemus aut diuinam esse
naturalem, aut humanam, aut di[aboli]-
cam, & de his quatuor generibus

us ordine. Prima ergo quia à Deo extra
dinem proficiſcitur præter naturaleis
uſas, diuina dicitur. De hac extat teſti-
onium Dei dicentis: Si qui Prophe- Num. 12.
fuerit inter vos, ego viſione appari-
rus ſum ei, & cum eo loquuturus ſom-
o: De Moſe verò ſeruo meo fideli præ
nnibus, non ſic futurum eſt, nam ego
cie ad faciem ipſum alloquar. Quem
locum Hebræi annotant Propheti- R. Moſes
m eſſe munificentiam opera Angeli aut Maymonis lib. 2.
tiuæ intelligentiæ à Deo collatam ra- more nebocim.
onali primùm animæ, deinde imagi-
tioni, hinc Moſis ſolùm prophetiam
cipi oportere, quam Moſi Deum im-
ediatè alloquenti ſine alio modo tra-
itum affirmant, idq; vigilanti: atq; hoc
ſum ſignificari cùm Moſi dicit Domi- Exod. 9.
us, Apparui quidem Abrahamo, Iſaaco
Iacobo nomine meo Schadai, ſed ma-
num nomen meum Iehouah non ex-
ſui eis. item ſub finem Deuterono-
ij, cùm dicitur nũquam fuiſſe Prophe-
ſimilis Moſi, qui Deum facie ad faci-
m cognouerit. Quoſcunque igitur ſer-

mones in Scriptura Deus cum Pr
tis habuit, per Angelos aut intellig
ſomnijs & viſionibus fuerunt tra
R. Moſes Maymonis lib. 3. more nebocim.
propterea Hebræorum Theologi
bus Prophetarum doctrina quaſi p
nus accepta eſt, omnia ſomniorum
onumque diuinarum genera dilig
expenderunt, quæ Auguſtinus br
formis quinque complexus eſt, co
henſis putà humanis ſomnijs, qu
huius loci ſunt, neque vllius pretij,
Eccleſiaſtico legimus. Nam eoru
lùm ratio habenda eſt quæ diuinit
mittuntur: etſi omnia voce Hebræ
& Græca ἐνύπνια contenta ſunt, vt vi
Lib. περὶ ἐνυπνίων.
bræi מראות, Synesius τὰ ἀναρθεάματα
tini viſiones appellarunt. Inter hæ
tem duo differentia inſignis interu
primùm à perceptione vtriuſque.
nim diuinum ſomnium à dormi
percipitur, viſio à dormitante, idq;
preſſione viua imaginationi adhær
quæ inſtituendis hominibus res per
exhibet ac ſi præſentes oculis cern
tur: itaq; hæc ab humanis & brutis ſ

ís plurimum diſcrepant, quibus nihil
ud ineſt quàm naturalis impreſſio ita
imaginationem accedens vt anteà
à vigilantibus fuerunt viſæ. Modus
tem diuina conſequendi ſomnia & ad
lſum illum prophetiæ gradum aſſur-
ndi eſt, ſi primùm omnis arrogantia
κενοδοξία deponatur, & ab inhoneſtis
luptatibus auaritiaq́; abſtineatur, de-
de ſi vitæ bene inſtituendæ incumba-
, operaq́; in contemplandis & cogno-
ndis operibus ac Lege Dei conſuma-
r. Præterea antiqui Hebræorum The-
ogi à triſtitia ſenioq́; non mediocriter
fectum prophetiæ tradunt impediri, &
ophetas bona ex parte fuiſſe iuuenes.
oc autem eſt totius rei pertingendæ
put, ſi læto alacri integroq́; corde lau-
tur Deus, & Pſalmi ſæpe ad laudes ipſi-
maximè verò ad inſtrumenta muſica
ncinantur: ideóq; prophetizandi ver-
m etiam ſignificat laudare Deum, vt
am. 10. & 13. בהתנבאתך cùm propheti-
et, id eſt, laudaret. Neq; verò ad viſio-
m diuinarúmque prophetiarum vim

Libris Pirke aboth.

intelligendam dicta Philosophoru[m]
portet accipi, qui, ex coniectatione[m]
iudicantes, putant, si cuius natu[ra]
temperatior huic veriora somnia [vi]
dere: virum enim qui florente [æ]
nunquam prophetauerit interdu[m]
deas in ipso mortis articulo, dum [mors]
præstò est, prophetare. Itaq; non ha[bet]
Aristoteles quod super hac re statu[at]
ait in libro de somnijs, non exsta[re ve]
risimilem aliquam causam diuin[ationis]
nisi quæ diuina & occulta sit, capt[um]
nostri ingenij superet. Illud quoq;
est omittendum, quod Num. 12.
mus Deum se cum hominibus (ex[cepto]
Mose) non communicare nisi dorm[ien]
tibus somnio & visione, idq; cum [pro]
phetis solùm, vt visionis à somnio d[iscri]
men, diuiniq; somnij ab humanis d[iscer]
deret, aut quæ à morbis importantu[r. Di]
uinorum autem somniorum atque [visi]
onum gradus sunt plurimi. Primus
d⁹ prophetiæ est reuelatio facta per [som]
nium de colendo bono & fugiendo [ma]
lo aut euitandis sceleratorum mani[bus]

a in specie (inquiunt Hebræi) homo
ntit cum animo suo præceptorem
endam à quo instituitur, ideoque de
oc Scriptura dicit S. Dei super ipso con-
uieuisse, aut Deum ipsi adfuisse. Secun-
us gradus est, cum homo vigilans ali-
uid percipit, quod animæ adhærescens
mpellit ipsum ad laudationem Dei o-
erumq; eius: quemadmodum Dauid
salmos composuisse dicitur, Solomo
arabolas, quibus amplissima & elegant.
rcana continentur allegorijs inuoluta.
t enim Dauid & Solomo (vt Hebræi no-
ant.) ad eundem gradum quo Esaias, Ie-
emias, Nathan & alij consimiles mini-
nè peruenerunt: sed quoties in scriptu-
is Deus alloquutus Dauidem aut Solo-
monem dicitur, id Hebræi per Prophe-
as accipiunt dictum, puta Gadem aut
Nathanem, quibus exhibebantur ad Da-
idem informandum visiones Dei, aut
hiam Silonitem qui ad Solomonem
missus est, & illud etiam quod Solomo-
dictum est eum fore omnium qui vn-
uam extiterint sapientissimum, illud, in-
quam,

quam,non pro visione accipiunt,sed
diuino somnio , quam in sentent
Scriptura narrat expergefactum S
monem percepisse id esse somnium
tem quod Deus secundò apparuisse
lomoni dicitur,id visionem fuisse ne
Tertius gradus est, cùm purgatus a
cernit figuram aliquam somnio, ho
nem, bestiam, aut aliud quippiam,
gnificationem visi eodem mome
percipit : quod in Zacharia non rar
gimus. Quartus est cùm nuda ab o
bus figuris & pura verba intelligun
Quintus, cùm homo loquens appa
ac res diuinas retegens dormienti.
tus,cùm Angelum loquentem vide
bi videtur dormiens. Septimus,
dormientem Deus videtur alloqui
Esai. 6. saias inquit,Vidi Deum & dixit,&c.
pud Ezechielem,Micheam, & alios.
ctauus, cùm visio Prophetica Dei v
coniuncta aduenit : quo in gradu
bræi prisci visiones Abrahæ posueru
excepta ea quæ obuenit in conualle
bræ:hanc enim visionem in nono g

co

llocant. Decimus gradus est cùm Anlus videtur facie ad faciem colloquēs, in sacrificio Abrahæ. Vltimus & supremus omnium est, cùm Deus in os alloquens sine alio modo videtur à vigile: i gradus, vt ait Scriptura, Mosis fuit Num. 12.
oprius. Quod itaq; Esaias Deum à se sum fuisse dicit capite 6. hoc visionis quæ non vigilanti offerebatur: quod echiel in campum inter cœlum terrq; situm delatus dicitur, id obuenit rmienti: nam etiam murum templi osolymitani Ezechiel, cùm in Babyia esset, dicitur perforasse, & consimir Ieremiæ indicitur vt cingulum abin Euphrate fluuio Babyloniȩ, & post s aliquot cingulum dicitur compuisse, cùm tamen Ieremias nunquam rit in Babylonia. Sic de Gedeonis vel: nam loca persæpe, tempora, perso, & alia singularia Prophetæ circumoserunt, quæ ad visiones tamen refercesse est. Quod cùm Ethnici & infis multi non animaduerterent, proias à Deo vigilantibus reuelatas fuisse

iſſe putauerunt, & occaſionem c
nandi ſcripturam ſanctam aucupa
multa enim viſionis ſunt quæ vigi
bus non potuerunt accidiſſe, & ex
Danie. 10. ptura quoq; diſcimus Prophetas co
tos die ſolùm poſtero reſpondiſſe
anticipaſſet viſio: qua conditione
Propheta reginæ Samariæ vxori Ier
ami reſpondit. Holda verò Proph
legatos Regis Ioſiæ in noctem iuſſ
ſpectare, & Balaam legatos Balaci
per noctem conſiſtere, quando po
onem aſinam loquentem videre ſi
ſus eſt, non autem (quod opinātur
ti) audiuit vigilans. Diabolus quoq
diuinorum operum ſimia ſacerdote
pollinis in ſpelunca ſoporabat, &
cunq; oraculum Mopſi conſulebat
æde ipſius dormiebāt: ita enim Plut
Lib. de oraculorū defectu. narrat præfectum quendam Aſiæ
Epicureorum aliquot comitatu
religiones ludificantium, puerum
dem Mopſi miſiſſe cum occluſis li
quęſtionem hanc continentibus, vt
vellet Mops⁹ ſibi à præfecto ſacrifica

bu

mne vitulum, an nigrum: puerum au-
n, cum noctem vnam in æde dormi-
set, reuersum dixisse dormienti sibi
ma esse hominem qui nihil amplius
m nigrum responderit, ex eo tempo-
Præfectum credentem Mopso sæpe
rificauisse. Duo tamen in discrimi-
prophetiarum Dei & incantationum
antæ oportet obseruari. Vnum est e-
qui à dæmonibus inspirantur tum
gis furere, qui autem à Deo sapere
cùm maximè. Quamobrem Scriptu-
Saulem narrat, cùm Spiritus Dei in-
ferret eum, studiosum fuisse, inte-
m, sapientem, idq; per biennium, cùm
ò Spiritus malus, amplius furiosum
sse & prophetauisse (sic enim scriptu-
cúmque in cœtu prophetarum esset, 1. Sam. 18.
it' Dei inuasit eum, cœpitq; prophe-
& laudare Deum) & veteres Hebræi
erunt solos sapientes prophetas esse:
trà verò Sibyllæ & Apollinis Pro-
tissæ nihil nisi furentes & spumantes
e prophetabant, similiterq; dæmo-
niaci prophetæ antequàm diuinent
agun-

aguntur furore summo. Alterum
næ prophetiæ incantationumq;
men est, quod illa semper vera est,
maligno spiritu profectæ aut semp
sæ sunt, aut pro vna veritate centu
dacia nectunt. Propterea in lege D
Deut.13. Hac re, inquit, Prophetas agno
cùm quid dixerint ac non euenerit,
non fuero alloquutus ipsos. Neq; t
continuò Propheta falsus aut imp
putandus est qui prophetiæ donu
buerit: hoc enim interdum ac no
per obuenit: quæ si posteà humano
nio nec diuinitus immisso permot
turum aliquid dixerit quod non e
at, errat ille quidem, sed eo tame
desinit vir bonus esse & timens D
rum Deus hoc pacto docet non s
humanis somnijs, & Eccles. caue
præcipit vt credatur somnijs nisi q
us immiserit. Ex omnibus itaq; Pr
1.Sam. 3. Eccl. pen. tis, qui Sam. tempore vixerunt,
præter Sam. fidelis & certus appel
qui nihil quæ non sit gestum pron
nerit: & inter omnes quoque theo

uenit non ſemper Prophetis ſan. fu-
donum Prophet. fuiſſe etiam cui v-
a viſio, aut duo triáve ſomnia obue-
int, interdum verò gratiam hanc di-
itus per totam Prophet. vitam ob-
gere, vt Sam. Eliæ, Eliſæ, Ahiæ Silon.
igit, quinetiam prophetia quæ non
nit, aliquando Prophetis reuelatur,
Micheas interminatus eſt Hieroſoly-
, Ionas Babylonem mox euerſum iri
t 40. dies prædixerat: cum tamē iſtud
n euenerit vbi pacatus eſt Deus pœni-
tia. Hoc idem Ieremiæ 26 Ionæ 2. &
chielis 17. animaduertimus. Sed pro-
tia ferè deſiſtit ſenio: vt Ierem. quin-
geſimoprimo dicuntur Ieremię ver-
deſinere, cùm tamen deinde pertexat
oriam, vbi Hebræi annotant prophe-
m tunc in ipſo deſiuiſſe: & de ſene He-
icitur ipſum oculis fuiſſe captū, quod
bræi accipiunt de viſione prophetica:
n etiam Samuel admodum iuuenis
onem habuit, vt ſacerdoti Heli iudi-
m Dei contra domum ipſius latum
oneret. Ideoq; apud Ioelem legimus

 diebus

diebus vltimis iuuenes visuros esse
nes, & senes somniaturos somnia
autem illis lõgè inferiora sunt. Non
quam etiam gratia prophetica rat
parti infunditur, ac non phantasia
tè ob phantasiæ vel imaginationis i
cillitatem: aut contrà infusa imag
oni ad rationem non permeat, tum
imbecilla est, tum quia homo in c
plando sese non occupat. Aliquan
infunditur vt ad exsequendum m
tum homo compellatur, quod Ie
qui solus suo tempore Propheta fu
demus contigisse. Huic enim it
Domino somnijs & visionibus vt p
lo exponeret futurum vt Hierosoly
hostibus obsessa caperentur vi, R
pulusq; cæderentur gladio, templu
flageret, oppidum euerteretur, re
peratam à Deo non audebat expli
sed ita sibi institisse Spiritum D
rat, vt vi quadam prophetiam c
fuerit pronuntiare: ac tum reclam
populo in foueam cœno refertam
iectus est, & famem aliquantisper p
d

nec clàm à Rege euocatus veritatem declarasset. Etenim sæpenumero pro-…ia & somnium immittuntur vni, vt …neat, minetur, aut declaret damnati…em alterius, vt Eliæ de Achabo Rege, …thani de Dauide, & Ahiæ de Ieroboa… indictum est: quamuis Dauid Spiri… Dei fuisset præditus, sed aut visione …phetica quam alij prophetæ habe…t oportuit caruisse, aut nō fuisse tam …ellenti præditum. Hoc ita esse eo de…onstratur, quòd si quando bellum aut …gnum aliquid gerere cogitaret, visio…m à Gade Propheta postulabat, aut …erdotem (qui comitabatur ipsum) …ebat Ephod induere, vt voluntatem …i ex Vrim & Thummim cognosce…. Hæ autē voces Vrim & Thummim …brææ sunt, quas LXXII. interpretan… declarationem & veritatem, Chal…us (vt mos Hebræorum fuit mysteria …dere) seruauit ἀνερμηνεύτους: Hebraicè …m lumina, & Thummim perfectio… sonant. Hoc nomen fuit tabulæ in …m duodecim gemmæ erant insitæ,

incisaq; duodecim filiorum Iacob
mina, ex catenulis duabus impend
maximi Sacerdotis pectori, vt in lib
Exod.28. odi legimus. Eleazar itaque Po
Num.27. successor Aaronis iubetur in Nu
pro ratione Vrim consulere, vt res g
tur ex verbo & responsione ipsius.
quæ gerenda erat bene casura esset,
stione proposita gemmæ viuida
bant luce, aut inspiratus à Deo sac
futura prædicebat: quemadmodu
Esdræ 2. Scriptura discimus, & Iosephi anti
Nehem.7. tibus, vbi lumen istud ante ducent
Antiquit. Judaic. lib. 3. cap. 9. nos quàm viueret scribit desiuiss
autem trigesimo anno à Christo
est. Græci pectorale istud vocarun
ον, id est, oraculum, quod vulgus i
vertit Rationale: Reges enim in
omnibus grauissimis per Pontifice
sulebãt deum, & si non edebatur re
sum, hęc fuit iræ Dei significatio. Q
obrem Sauli cùm à Deo abiectus
1. Sam. 28. (ait Scriptura) nihil responsum est
prophetia, neq; somnio, neque Vr
Thummim: ille verò Sagam diab

ritu instructam sibi præcepit inueni-
vt exitum prælij, quod postridie com-
sit & in quo cecidit, cognosceret. Da-
i cõtrà aut Prophetæ visione semper, 2. Sam. 2. & 5.
somnio, aut per Vrim & Thummim
ponsum dabatur, atq; hic rem impe-
am efficiebat sedulò: Saul verò cum
n paruisset, à Deo populoq; simul de-
tus, & ab hostibus occisus est: ad excu-
onem enim dicenti Regem Amale- 1. Sam. 15.
tarum pecudesq; à se non fuisse cæsas
de ijs sacrificia pararet Domino, re-
ndit Samuel idololatria artibusque
gicis peiorem esse ἀπειθείαν, & præstare
equium omnibus sacrificijs. Apud
um quoque legimus Deum miseren- Iob. 33.
n hominum eos cõmonefacere som-
aurémq; vellicare docere quid facto
opus vt eos humiliores efficiat, idque
: si enim tertiò monenti morem non
sserint, tum eos abijci. Quòd si is quem
us bono Spiritu agendum instruxit,
nti nõ obsequatur, obiectionem cõ-
atur Spiritus: si corrigitur, non ab-
ur: si non resipiscit, abijcitur. Atque

 hi tres

hi tres modi sunt quibus olim De
minibus declarabat voluntatem
visio, somnium, & pectorale sacrũ
re Propheta Balaam à Deo inspir
Israelitis benediceret, Beatum
populum qui incantationes non
cui futura cùm opus est reuelat
Quamuis autem ex Lege Dei prom
ta, tot prophetijs, visionibus, iud
Dei quæ in Scripturis historijsq;
consignantur, ita de veritate & vo
te Dei bellè informemur, vt non
prophetijs: certum est tamen non
nus somnia, visiones, & bonos A
diuinitus immitti hominibus ad
nendam eis voluntatem Dei, ex
ipsos regant & instituant alios. H
rum itaque Doctores etsi oracul
rim & Thummim à tempore Bab
cæ reuersionis desiuerat, confite
liquam diuinam vocem semper
exauditam, quam Iosue filius Le
בת, id est, filiam vocis, Græci ἠχώ ap
runt. De veris autem indicijs q
homines his donis instructi agno

Libris Pirke aboth.

vt dicamus paucis, obseruanda sunt
imè recognoscendaq; ipsorum facta,
rimis verò quem colant Deum. Nam
potest vt visionem aliquis & som-
m habeat, futura prædicat prout ac-
nt, edatque miracula, qui tamen ad-
tionem aliorum Deorum prædica-
quàm eius qui fecit cœlum & terram:
ue propterea fides huic habenda est,
n hoc vnum sit è signis quæ Deus di-
è præcauit Lege, dicens se hunc som- Deut. 13.
orem prophetamque mittere ad ex-
ēdum amemúsne & reuereamur ip-
. Quibus ex verbis apparet, non ele-
solùm & viris bonis à Deo immitti
nia, sed improbis quoq; & infidelib.
onsternatos eo seuerius præcipitet.
ius rei plenæ sunt historiæ, vt de Pha-
nis somnijs & Nabuchodonosoris
mus: ante omnes verò principibus
s accidisse, cùm de Reipublicæ statu
retur. Plerumque tamen vsu uenit
d ait Solomo in libro Sapientiæ, vt
robis terribiles horrendæq; visiones
nt: bonis verò, etsi nonnunquam

ſomnijs conſternantur, ſua ſecuri
conſolatio. Sic Veſpaſianus ſomni
nitus eſt ſe Imperatorem fore, cùm
dentem vnum (quod poſtridie ac
amiſiſſet. Sic Antoninus Caracalla
nio Seuerum patrem ſtricto gladio
uit dicentem, vt fratrem occidiſti,
hoc ictu oportet mori, Sic Athen
tyrannus Hippias pridie quàm occ
tur, ſomniauit ſe dextera Iouis in t
dari prȩcipitem. Artemidorus hu
di abundat hiſtorijs. Notandum
illud eſt maxima naturalium ſo
rum parte naturalem humorẽ aut
bum hominis indicari, vt Galenus
rientiam docuiſſe ſcribit ſomni
ſtellæ caſu, aut fractione currus cu
tus inſideat, mortem homini por
re. Somnia diluculo accidentia ho
cuius animus vacet perturbatione
res pro veris annotarunt. Scriptur
præſtituit regulam, ne credatur ſo
niſi quæ Deus iniecerit. Eorum ſi
eſt, ſi ab homine bono & verace m
aut ſi ab improbo cùm agitur perd

Magorum verò, Atheorum, & vita
ſceleratorum turpiumq; ſomnia à
itibus malignis infundi poſteà de-
nſtrabimus.

naturalibus modis ad res occultas co-
gnoſcendas. CAP. V.

NAturalis diuinatio eſt rerum futu-
rarum, præteritarum vel præſenti-
anticipatio, quæ nihilominus occul-
ſunt in cognitione cauſarum quadam
uti catena inter ipſas dependentium,
ut has inde à creatione mundi ordi-
it Deus. Hanc definitionem ſtatui, vt
icium fieri certò poſſit quænam ſit li-
, & quæ illicita aut diabolica diuina-
: quod ex noſtra Magi definitione eſt
ſectarium. Inter omnes autem phi-
ophos & Theologos conuenit Deum
nam æternamqúe cauſam eſſe, & o-
ia ab eo dependere. Licet enim Pla-
ria mundi principia poſuerit, Deum,
teriam & formam, in Timæo tamen, Epiſt.7.ad Dionem.
cæteto, alijsq; locis compluribus De-
ſupra omnes cauſas, & extra omnem

consequutionem ordinemq; cau
Lib. Physic. 6. & 8. & τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ 12. euehit. Demonstrauit quoq; Aristo
necessariò oportere vt Deus vnus si
ma causa de qua omnes reliquæ p
ant. Itaq; impietas Manichæorum
titur duo principia esse confirman
vnum bonum,&malum alterum,v
elementaris mundi, alterum cœle
spirituum bonorum Creatorem. (
enim Marcionem tria Epiphanius,
lidem quatuor principia statuisse n
opiniones fuerunt improbæ & de
biles: nam πολυθεότης,inquit Proclus
demicus,pura ἀθεότης est,& qui plur
os infinitásve statuit, Deum verum
natur tollere, ἀπειρία τὸν θεὸν ἀναιρεῖ. S
aliarum causarum cōsequutione p
sophis cum theologis minimè co
nit. Academici enim & Peripatetic
cent Deum causam efficientem esse
mæ intelligentiæ (Hebræi Metatron
cant) hanc secundæ causam esse, h
tertiæ, sic deinceps ad causas vsque
mas. Quamobrem Iulianus apo
Plat. errorem & Iamblichi præcep

quens in libro quem aduersus Chri-
os scripsit in eadem est sententia, & Apud Cyrillum cōtra Iulianum.
stiãos eo nomine criminatur, quòd
m affirmēt principium & originem
rerum visibilium & inuisibilium si-
lio modo: etsi hoc dogma nihil ab-
t ab ipso contextu historiæ sacræ, di-
tis, In principio creauit Deus cœlum
rram, tum creaturas singulas, ita vt
rdine agatur de creatione Angelo-
, ne rerum creatio Angelis tribua-
& homines quoq; arcanorum Legis
tissimi his verbis, Deus creauit cœ-
& terrã, materiam dicunt formám-
innui; vt opinionem eorum euer-
t qui non materiam sed formam so-
à Deo factam fuisse putant, & mate-
m confusam iam antè exstitisse, erro-
perniciosissimo. Origeni quidem &
nnullis placet Deum ex ordine semp
nitos mũdos creauisse, & cùm visum
exscidisse, puta elementarem mun-
n septies milleno quoq; anno, cœle-
n verò quadragies nonies milleno:
omneis beatos spiritus sibi adunare,
& per

& per annos mille materiam con
informémque ſinere: deinde virtu
omnia in ſtatum priorem dignita
reformare. Huic opinioni requie
ræ ſeptimo quoque anno, & annu
bilæi quadrageſimo nono acco
dant: ac propterea in creatione m
aiunt Angelorum creationem re
vt oſtendatur eos corruptis mun
tecedentibus immortaleis perma
quod Mirandulanus princeps in ſu
balæ poſitionibus pro certo habui
in arcana ſua philoſophia Hebræi
cum Origine: quæ opinio etſi om
Theologis non æquè accepta eſt
plus ſatis videtur in profundiſſim
ſecreta penetrare, eorum tamen
tatem reſecat qui Spiridionem &
Nicenæ ſynodi Epiſcopos ludifica
dicendo mirum illud eſſe quòd D
de à tot centenis annorum millib
potius ab æternitate infinita dem
hoc tandem faciendo, & quidem
perituro, ante tria aut quatuor de
annorum millia cogitauerit: etia

Rabbi Iuda, & Leo Hebræus, & alij. lib. περὶ ἀρχῶν.

pacto speciem habitura esset Rabbi zeri sententia, dicentis Deum de lu- e vestis suæ tanquam ex materia fe- cœlos, quod non absimile est à So- onis dicto qui ante creationem mũ- materiam confusam fuisse docet, & il noui sub sole factum. Verumtamen nfiniti mundi alij alijs successissent od dogma repudiandum est) fateri en oporteret materiam primam à creatam esse: hoc enim sine impie- negari non potest. Alioqui seque- r materiam æternam esse, causam ientem æquandam effecto, & alia rda necessaria, quæ alibi annotaui- sententiæ Aristotelis aduersari ostẽ- tis non posse aliter fieri, nec posse à ra cohærere ista, & vnicam primam sam esse demonstrantis: quemad- dum etiam Hebræi, Academici, & ci vno ore improbarunt ista, & Plu- hus, Galenus, adeoque ipsi Epicurei erunt. Nobis igitur sic constitutum Deum ex nihilo materiam creauisse, d ברא Hebræum significat: sin mi- nus,

Lib. Sapien.

In method. cap. 6.

Lib. περὶ τῆς ἐν τῷ τιμαίῳ ψυχογονίας. lib. de placitis Hip.

potrat. & Platonis. nus, עשה facere, vsurpasset, vt cùm hominem de limo terræ fecisse di materia quæ antè comparata fuera sumpta: quibus verbis mysterium us innuitur, teste Rabbi Paulo R nempe ex anima intellectum à De se factum. Atque hoc prætereà in Psalm. 33. istis obseruandum, *dixit & facta sun* bum אמר ex propria significatione solùm esse dicere, sed etiã velle, & braeos accipere: cùm De⁹ sermone creatas, q̃ nondũ erant, non fuisse turus, sed inde à creatione rerũ A suos distribuerit, quorũ opera res instaurat & fouet. Deus autem si q efficiens causa, forma, & materia nominatur, non ꝓptereà cœli aut creaturæ forma esse intelligendus is qui omnib. dat vt sint, & sine qu potest subsistere. Angelũ cùm dic nem potentiam virtutémque in volo intelligi quam Deus rebus donat, & spiritus boni & mali, ho venti, ignisq; in Scriptura Angeli Psal. 103. & 104. lantur. Quod itaq; moueri cœlos

cœlestiaq; lumina, id Angelorũ fit
isterio q̄ ꝓpriè dicuntur angeli, pro-
heologi omnes & philosophi confi-
ur, adeóq; ipse Aristoteles aiens vt
quinquaginta sint totidem inesse
gelos seu intelligentias: nõ quòd De-
olo nutu nequeat sine alio modo re-
omnia, sed qa magis decet ipsum re-
quas creauit vti. Ideóq; in Scriptura
musDeum esse in Angelorum cœtu,
idẽ spiritus malignos sistere, vt Pro-
a Michæas narrauit Regibus Iudæ &
arię, &Deum Satanam in Angelorũ
compellare: quæ Hebræi omnes de Iob. 1.
isterio rerum creatarum accipiunt
us Deus ad singula vtitur. Diximus
à quemadmodũ homines Deus nõ
quitur nisi per Angelos, sic nihil in
s corporeis efficere nisi per corpóra
estia, siue ordinaria potestate vtatur,
extra ordinẽ immediatè faciat: quod
ariæ viso demõstratur lucernarum
ndelabro septem (quod in Apoca- Zachar. 4.
n postea fuit translatum, & ibidem
pretatur Angelus septẽ oculos esse
qui-

quibus videt Deus) & Angelorum
dentium oleum ex duabus oleis
teram Dei, quos aiunt Hebræi
planctas esse, quibus diuina virtu
est per totum orbem manatura. I
gitur semperque licuit cœlestium
num virtutem inquirere, modò in
naturalibus consistatur: nam in
satur Dei gloria, quòd per creatu
res facit tam admirabiles. Hæc sen
Damasceni, hæc Thomæ Aquin
libro de sortibus, & altero de iu
stronomicis, hæc Scoti: neq; amp
dus Lactantij Firmiani error, qui
logiam, Necromantiam, Magiam
spicinam à malignis spiritibus in
asserit: nam hoc quidem de alijs
est, sed Astrologia effectorumq; c
um notitia à Deo donata est. Et qu
Caluinus certo (opinor) consilio
Melanchthonem animaduerteba
strologiam plus æquo incumbere
magni facere, pro eo ac potuit A
giam depresserit, mirabilia tamen
rum effecta fateri cogitur, hoc vnu

In Theologicis sententijs.

Lib. contra Astrologos.

s esse Deum superiorem istis omni-
, & qui confidit Deo hunc nihil ab i-
debere metuere. Atqui tantumdem
lemæus dicit, imperare cœlo sapien- In decalogum.
, & Abraham Aben Esra maximus
r Iudæos Astrologus filios Israelis ait Lib. Pirke aboth.
subijci astris, de ijs qui confidunt
intelligens: qui verò non timet
minum, inquit Solomo, transibit sub
, cœlum procul dubio his verbis, vir-
ésq; & influentias cœlestes denotans.
em ratione Hebræus Philo allegori-
ibliorum explicans, vbi dicitur Che-
inus ante Paradisum gladio flammã-
tam efficere, dicit hoc cœlum flam-
s esse, luminibusq; abundant cœle-
s, quorum vi & influentia materia-
hunc mundum tuetur Deus, hanc
materiam homini bruto terrenisq;
uptatibus seruienti esse impedimen-
ne in contemplationem admirabili-
Dei operum assurgat, itaq; efficere vt
uam in sepulchris, sic in corporibus
sepulti iaceant: de quibus agit Scri-
a Psal. 77. versu 7. dicens, Sicut vul-

nerati dormiẽtes in ſepulchris, qu
non es memor ampliùs, & ipſi de
tua repulſi ſunt: qui locus complu
attendentes ad Hebræorum alle
torſit, à Chaldęo verò Paraphraſte
formam redditur, Sicut occiſi
dormientes in ſepulchris quorum
recordaberis ampliùs, & ipſi quidem
cie diuinitatis tuæ ſeparati ſunt, n
gladio cœlum naturalemq́; cor
entiam intelligẽs, qui conditione
à natura eſt & brutam beſtiarum
proſequuntur. Quapropter etiam
aquas quæ ſub firmamento ſunt,
cœleſtes influentias dicitur ab ijs
ſe quæ ſupra cœlos ſunt, id eſt, ab
lorum & intelligentiarum mundo
dentiſſimum verò potentiæ quam
cum aſtris communicatam voluit
Iob.33. mus teſtimonium, vbi dicit Iobo,
ris ne ligare Pleiades, aut ſtellas m
vrſæ diſiungere? An produces Hy
poteris gubernare ſtellas Arcturi
Deus aſtra totius cœli annotauit
maximam vim exerunt in hoc cle

mundo, prout singulis anni tempe-
ibus cognoscitur in ortu & occasu
iaco & chronico ipsorum. Deinde
ò vniuersè Iobo dicit Deus, Scísne
es cœli? túne potestatem cœlo datu-
es quam habet in terram? Hi omnes
i amplam demonstrant potentiam,
m Deus corporibus cœlestibus indi-
n hunc elemētarem mundū. Quin-
m Deus creatis cœlorum luminibus
it vt sint temporum annorum die-
q; signa: ꝙ ad commoditatē nume-
di dies referre fuerit ridiculum, quia
cētena stellarum millia futura essent
ia. Atq; hęc quidem magna facultas
irtus admirabilis corporum cœlestiū
um abest vt minuat vllo pacto po-
tiam Dei, vt eam contrà extollat eue-
q; mirificè. Si enim virtute lapidis,
bæ, animalis cognita laudamus Deū,
nto maius habituri sumus laudatio-
Illius argumētum, si amplitudinem,
, claritatem, celeritatem, ordinem,
endumq; motum cœlestium corpo-
animaduertam⁹? Ideoq; Psaltes lau-

dato Deo istarum rerum inferioru
mine, cùm ad vim astrorum ann
dam venit, extra se raptus exclan
Psal. 8. hanc formam:

Suspiciens oculis tua celsa palatia cœlos,
Artifices digiti quos peperere tui,
Lucentémq; globum Lunæ, Titaniáq; astr
Quæ doctæ Domini constituere manus:
Ecquid homo est, dico attonitus, quem men
Sollicitâ, cuius te meminisse iuuet?

Enimuerò cœlum theatrum est
Dei elegantissimum, cuius lumin
fecta quò magis agnoscuntur, eò
ad Deum celebrandum homo
tur. Cernentes imperiti plenilun
uilunióque abundare marinos flu
lio tempore breuioreis esse, fluxu
tidie spatio vnius horæ tardari, in
agro, regione, climate, sed varijs
bus reciprocari variè fluxus, obstu
Vident piscatores omnia ostracin
inania: similiter animalia, planta
mentáque omnia mirabilem sang
humorum, medullarumque mu
nem declinante Luna & augescent

t. Arborem ad ædificandam putato-
on cædunt plena, ſed decedente Lu-
alioqui lignum ædificijs foret inuti-
odem tempore inſeritur, plantarũq;
cibus accumulatur: grana & legu-
a vanno excutiuntur declinante Lu-
liæq; obſeruationes innumeræ à ve-
ous fuerunt annotatæ, quas videre eſt
d Plinium lib. 18. cap. 32. Critibus fe-
m morborúmque dies fatentur Me-
à Luna gubernari, etiamq; Galenus
s complures ſcripſit de hoc argu-
to, miratus id quod in horoſcopo æ-
i ferè animaduertitur, oppoſitum
aſpectum Lunæ aut quaternũ mor-
fferre mutationem manifeſtam, i-
q; ſi Luna ſtationem oppoſitam aut
ernam aſſequatur ab eo loco vnde
dente morbo profecta eſt. Conſi-
er in lue peſtilentiáque publica per
ulos quadrantes Lunæ videmus in-
eros ſubita morte concidere. Ve-
amen Galenus ab experientia iudi-
, quam ex veterum obſeruationib⁹
erat: nam ne verum quidem Lunæ

De diebus decretorijs Hipp. li. 1. προγνωστικῶν.

motum cognoſcebat, vt ex libris
conſtat. Quanto maiore igitur ad
tione fuiſſet traductus, ſi aliorum p
tarum coniunctionum, reciproca
aſpectuum, fixarumq; ſtellarum e
etiam in corpus & conſtitutione
minum percepiſſet? Veteres enim
xiomata ex multorum ſeculorum
rientia annotarunt, Saturno & Me
inter ſe in bruto aliquo ſigno op
hominem qui tum naſcitur balbu
rè aut mutum eſſe: Luna ad ortu
ſita eſſe incolumem, defectum pa
non poſſe infantem viuere: nec e
viuere qui tum naſcitur cùm Luna
iunctione eſt. Arabes deniq; cogni
leſtium influentiarum in corpora
tate, inaugurari nolebant medic
peritum Aſtrologiæ, & Græci pe
triuſq; ſcientiæ Iatromathematic
pellabant. Ne plura, ex cœleſtium
profluentia & humores cognoſc
& naturalis corporum humorum
ſtitutio: ſed malè audiuit hæc ſci
inquiebat Melanchthon, apud

pter eorum qui ineptè de ea ſcripſe-
t ignorantiam. Aſtrologos verò iu-
um facere de animis, ſpiritibus, vitijs,
utib⁹, meritis, & ſupplicijs indignum
le religione arrogare omnium eſt in-
niſſimum: ꝙ multi faciunt, eos mo-
æ adulteratores imitati qui è plantis
dem & metallis quintam eſſentiam
ahunt, mirifica olei & aquæ genera
unt valde ſalutaria, de virtute metal-
m & tranſmutatione acutiſſimè diſ-
nt, ſed nihilominus adulterinã mo-
m conflant: ſic iſtorum Aſtrologo-
multi cùm ex horoſcopo humorẽ
aturalem corporis affectionem ex-
runt, ad ea impudenter tranſcen-
t quæ corpus non attinent, vt con-
ia, dignitates, expeditiones, opes, &
huiuſmodi quibus nihil cum aſtris
mune eſt, & ſi quod ius in eas res ha-
nt aſtra, impium tamen foret ſtultiſ-
imque omnium de eo peruestigan-
borare. Etenim ſi Diuinus falsò prę-
it igne aut laqueo periturũ quem-
n, tũ mille mortes obit ante mortẽ

 ſine

ſine occaſione miſer: ſin vera eſt
ctio, ſemper inquietus eſt geminat
lo. Si cui diuinus falsó affirmaue
ſum magnum fore & diuitem, hu
ſpe inani perducet, vt bona ſua oti
iners dilapidet: Sin verè, ſpes dila
Sap.) facit vt homo langueat, ad
cùm res adeſt, iamdiu abſit volupt
in more habet Dominus, vt eos qu
tantur iſta fruſtari bonoque exſpectato
& malo à quo ſibi metuunt oppri
excuſabilis verò illorũ eſt impieta
profluentijs cœleſtibus aſſignant
onis dominatum: vt Iulij Matern
bentis eum cui Satur. in Leone eſt
rum perdiu, & poſt mortem in c
ſcenſurum: itemque Albumazar
mantis eum qui orabit Deum q
Luna cum altero planeta (cuius n
de induſtria placet reticere) in
Draconis coniuncta eſt, impera
petitionem ſuam: quod Petrus de
no Magorum omnium qui fueru
quam Coryphæus ſe expertum na
homines ad eandem improbitate

hat. Qua in re gemina est impietas & orantia: cùm caput & cauda Draconihil sint aliud quàm duo puncta incurrentis sectionis imaginariæ duoque orbium, quibus nec stella nec neta inest, singulis momentis variantm. Quamquam maioris adhuc imtatis tenetur Albumazar, quod ex fluentijs cœlestibus religionum fis ausus sit circumscribere, Christia religionem dicens anno M. CCCC. X. desituram, quod tempus ante anos plus centum videmus effluxisse. Inè similiter Arnoldus Hispanus Antiristum anno M. CCC. XLV. vētum prædixerat: & Cardinalis de Allia, qui librum suum infarciuit mendas huiusmodi de fine trium religioum agens septies mille septingentos inquaginta octo annos statuit à creaone mundi, aberrans à probato Christianorum Hebræorumq; calculo mille ingentis annis: idémq; Horoscopum ciens creati mundi Solem ponit in Ate, quem in Libra fuisse docet disertus

Exod. 23. Iosepho li. 5. antiq. c. 3. R. Abraham Aben esra in cap. 7. Danielis, initiũ mundi in Tisri constituunt qui mensis est September.

Bibliorum textus. Primum enim m
creati diem fuisse eum quem dicim
ptimi mensis decimum (in quo Lib
gnum est) ex Biblijs sacris didicim'.
plius insaniuit Cyprianus Leonicus
moria nostra: qui religionem Iesu
sti mundumq; finem habituros dix
no M.D.LXXXIII. & tam grauite
firmat vt dicat, *Proculdubiò alterum*
tum filij hominis in sede maiestatis su
nuntiat, idq́; propter coniunctionẽ
mam quæ est in triplicitate aquatic
Christi. Hoc verò in Astrologia in
ter absurdũ est, in causa religionis in
nullus enim Planeta vnq̃ signum su
tionemq́; euertit: Iupiter autem pis
cõiungitur in ea cõiũctione abs qu
metuit tantopere, Iouis cũ Saturno,
duo signa inter se amica sunt. Cùm
istud tam seriò confimauerit vt du
de eo nefas videretur, quàm stultũ
est hominis factum qui Ephemerid
triginta annos post cõsummationẽ
di (quod iste fecit) cõscripserit? Neq; v
prudentius Gardanus iudicauit, ratio

ns horoſcopi Ieſu Chriſti & in Italia
liaq; excudi iubens, quibꝰ Saturnum
atione nona ſignificare putat deſer-
fore religionem, & Martē in domo
ima coniunctum Lunæ genꝰ mortis
ndere: ridicula omnia, cùm Mars in
no ꝓprio, id eſt, igneo verſaretur. Ve-
n ſummæ impietatis eſt ſiquis religio-
n aſtris tentet ſubijcere: quemadmo-
n Abeneſra fecit, qui magnum ducē
em vocat Meſſiam) Iudæis liberan-
prædixit naſciturū anno M.CCCC.
IIII. nec tamen illud accidit. vt igi-
opiniones iſtas diuinationéſq; impi-
tis & ignorantiæ plenas omittamus,
ſolùm naturaleis prædictiones acce-
ri ſumus quæ profluentijs cœleſtibus
corpora atque humores tribuuntur.
rtum quidem illud eſt, ingenia & mo-
hominū ad humores ſæpe accedere,
Galenus ait in libro, Quòd mores hu-
oribus obſequantur: ſed non ſemper
neceſſariū, cùm inclinatio ſit à natu-
ſolùm, ac non neceſſitas. Quum itaq;
gua ſancta (qua Adā, vt eſt in Geneſi,
omni-

omnibus rebus ex proprietate ipsa
naturali indebat nomina) Satur
שבתי legimus appellari, id est qui
& tranquillum propter naturalem
rum inclinationem quorum Horo
pum Saturnus obtinet (vt ferè sunt
lancholici, tranquilli, & contempl
num studiosi) aut Iouem צדק. i. iu
quia iustitiæ ciuili studere viden
quibus Iupiter dominus est horos
aut Martem מאדים, id est, robust
propter naturalem inclinationem
eos afficit quorum præest horoscop
eos quodammodo Martiales redda
tósq; laboribus, & sic de cæteris: no
men continuò necessitatem poni
est, sed inclinationem à necessitate
ram. Idem quoq; iudicium facim
magnis superiorum planetarum c
iunctionibus cum differentibus tri
tatibus, post quas coniunctiones ve
permagnas mutationes in rebuspub
que imperijs annotant accidisse:
lam enim hic necessitatem adesse a
Lib. de rep. & lib. demonstrauimus. Nam etiam fieri
po

est vt à ter mille annis solùm ex quo de metho. histor. seruationes Astronomicæ fuerũt tra-e (antiquissima enim est Sennache-Assyriæ Regis) tanta capta fuerit ex-ientia quanta ad iudicium certò faci-lum est necessaria. Itaque Ptolemæ-videmus & Firmicum Borealibus pulis triplicitatem ignis tribuere: Al-mazarem verò Orientalibus, & tri- 6. magni introdu-ctorij. citatem aquarum meridianis, & cum Paulum Alexandrinum & Henri- In Instit. artis Apotelesmaticæ. Mechliniensem facere, Alcabicium ò Capharem, Abenacram, Messaha-, & Zaelem Israelitam triplicitatem æ Meridianis assignare. Omnino nihil potest in futurum de mutati-rerumpub. cõstitui, nisi fundamen-hoc fuerit confirmatum, prout am-s in libris de Repub. declaraui, ac pro-e breuior hoc loco futurus sum. Nul-itur fortuita prædictio statui, nulla pari potest nisi quæ nitatur experi-a: quæcunque autem rerum experi-a teneatur, tamen dominatus om-n semper est Deo committendus, qui

quiSolis &Lunæ curſum potens e
re, vt fecit poſtulante Ioſua, & ſol
retrogrediēdum impellere, vt feci
vitam regis Ezechiæ annis 15. pro
ret: nec dubium eſt quin is qui fid
Deo collocat, ſuperior ſit quauis c
profluentia. Quamobrem Plato
quidam dicebat olim, qui natura
quitur eum ſe fato ſubmittere &
naturæ ſingulis rebus elementarib
ſtinato: eum verò qui à bono ſpi
gitur, omnibus fatis potiorem eſſ
autem maieſtas Dei per illam ſ
am naturæ aſtrorum cœleſtiumq
num reuelatur, ſic etiam contra
nandæ ſunt electionum Arabicar
des, & illicitæ iudicandæ: & de ijs
tet accipi decretum Concilij To
primi cap. 8. & Concilij quarti C
ginenſis cap. 89. Naturales diuina
aliæ plus habent euidentiæ, quæ ſ
temporis conſtitutione, prout o
ria eſt illarum experientia. Ex his to
τιώρων ſcientia conſtat, id eſt, impreſ
ignis in ſuprema regione, aut gene

mperfectorum corporum in media regione: vt Luna rubens significat os, imbres pallida, serenitatem cla- Fumida enim exhalatio quæ gignit os similis est fumo quo rubescit flã- & pruna ex atro carbone rubet, ait ophrast⁹, quia nigrum & clarum in- confusa sunt: humidus vapor effi- s pluuiam serenæ Lunæ claritatem it: claritas verò nitente aere sine dimento cernitur. Hæ autẽ natura- iuinationes eò certiores sunt, quòd rientia conueniat causæ, quæ non nde abstrusa est atque huius inuesti- o cur pluuia hoc potiùs tempore m illo decidat. Hîc dicet Astrologus nstrari obseruatione veterum vapo- rimùm, deinde pluuiam à Luna Hy- us, Pleiadibus, aut stellis Cancri con- ta excitari. Sed aliæ alijs sunt cer- s in hoc argumento: cuiusmodi il- ab antiquis omnibus probata & o- omnium exposita, quarta & sexta a si serena fuerit, constitutionẽ Lunę s certissimè præmonstrare, nisi qua con-

coniunctio insignis intercidat: men nunquam huius rei causa plorata, quod Virgilius optimè uit dicens,

1. Georg.

Sin ortu in quarto (namque is certissimus
Pura non obscuris in cœlum cornibus ibit,
Totus & ille dies & qui nascetur ab illo
Exactum ad mensem pluuijs ventisque ca

His rebus plenus est Arati liber, q hil opus est minutatim pertexere. naturaleis medicorum prędictio in omnium oculis versantur, & pocrate Galenóque libris singulis, mè verò in libro de arte parua exp tur: vt cùm ait si quis debilitatem rum palpitationémq; senserit, co dagra ventura confirmari: dysen si à melancholia inceperit lethale & cætera. Est quoque Phytoscopia occultarum rerum ex plantis præ vt virga è corylo per medium di tenetur manu, eò inclinat vbi sunt, quod omnes metallici plur experti sunt: itaque ad augendam lum metallica terra ipsi apponitu

ictiones omnes experientia cogni-
si causas occultas habent & incog-
, naturales sunt tamen: quarum in-
tione amplitudo operum Dei & ad-
bilis forma retegitur. Quemadmo-
autem naturales modi, quos Deus
noscendis occultis rebus & futuris
, boni sunt & laudabiles ijdem quo-
sunt modi quos Deus nobis præmō-
it vt tueamur nos ipsos, nutriamus,
amus, incolumitatem vim & alacri-
m conseruemus, & curemus mor-
modo ex animo illud agnoscamus
tem alimentorum medicamento-
que & alias occultas vires quæ ele-
tis, plantis, lapidibus, metallis, ani-
bus insunt à Deo proficisci, qui vires
um videtur adimit, frangitq; facul-
m panis (vt in Lege Dei est) immit-
famem. Qui enim rerum natura-
viribus sic vtitur vt si manarent ab
Deo iniuriam facit ad quem laus tota
net. Ac propterea Galenus 20. li-
quos de vsu partium corporis hu-
scripsit, postquam admirabilia se-

creta quæ in eis sunt retexerat, ho
terminat, videmur nobis elegant
noris cantum in Dei laudem cc
meliusq́; Seneca reprehendens
aiunt, hoc aut illud natura fecit,
turæ (inquit) Deo nomen mutas
to pulchrius si dixeris, Deus hoc
fecit? In tota Scriptura sacra no
istud Naturæ vocabulum, sed vbi
tur, hoc effecit Deus, fecit Deus
fieret, & transitiuum verbum He
adhibetur הִפְקִיל, quod est (vti
mus) fecit facere: sed hoc verbu
ci & Latini octauo verbo reddi
cuius verbi abusus errores non
attulit eorum qui Deo res attri
maiestate ipsius indignissimas.
dicitur Deus rotas è Pharaonis c
sustulisse, primogenitos AEgyp
disse, cum nihil fecisse nisi per A
constat: nam populo suo præce
superliminare ianuarum sangui
schalis agni obsignaret, vt vidẽs (i
sanguinem vobis intactis prętere
que destructorem patiar venire

veſtras. Ita ſolet Scriptura Deo re-
creatarum opera tribuere tam ma-
àm bona, vt cùm Eſaias inquit, Nul-
ſt malum in ciuitate quod non fe-
rit Dominus, & Ieremiæ 32. Omne
m hoc venire feci ſuper locum iſtũ:
piritus hominéſq; peſſimi plerum-
ntillius adminiſtri, vt eſt apud Ma-
m, Increpabo deuoratorem ne
t fructus veſtros & vites veſtras effi-
eriles: idque adeò quàm ad Deum
giatur, ne alius quàm ipſe timea-
éue alteri præter ipſum agãtur gra-
ut alterius laudes quàm ſolius Dei
centur. Etenim non fugit Hebræ-
erum Dei & naturæ differentia à
none non raro annotata, vt cùm
uerbijs allegoricis ait, Filius ſapi-
bſequitur mandatis patris, neque
iſcitur legem matris, nempe man-
Dei & legem naturæ intelligens.
horrendæ omnes idololatriæ inde
no profluxerunt quòd relictus fuit
, bonorum acceptorum honos ex-
s actæq; gratiæ Soli luminibusq;

cœlorum, tum ſpiritibus poſtre rioribus creaturis. Atque hoc pa gyptij boues adorauerunt, quia mum ex bobus emolumentum tur, Palæſtini & Amorrhæi ariet vocabant *Eſtheroth*, & quibus ve tur: qua in re falſus eſt Cicero c Nulla gens eſt tam ſtupida qua veſcatur Deum eſſe putet. Hæc tis futura ſunt ad demonſtrandu raleis modos quibus aliquid co tur eſſe licitos & à Deo inſtitutos ſum non ad res creatas honor & rum nomine referatur: ſiue fu bus abditisq; cognoſcendis ſiue dis alijs, vt ſi certorum lapidum tumq; indicijs ac non diabolicis metallicæ venæ perueſtigabuntu terire tamen ſilentio non poſſum Ioannes Picus Mirandulanus P ſcribit in magicis poſitionibus, lem Magiam nihil aliud eſſe quàm Phyſicæ, quo reti Satanas nobilia rum ingenia in naſſam ſuam pe ſic fore cogitantium vt naturali

Lib. de natura Deorum.

facultate virtutes cœlestes non at-
ntur solùm, sed etiam vi quadam
pellantur. Idem verò positione 24.
rmat nihil figuris & characteribus
agia esse valentius, & positione 21.
ris & ἀκνήμοις vocibus plus inesse vi-
quàm ijs quæ aliquam habent sig-
tionem : quarum rerum vanita-
cimpietatem potius antè ostendi-
Verùm vt fraudis istius arcanum
atur quod idem autor aut quisquis
abusus nomine illius conatur te-
positione 28. in hymnos Orphei
erba legimus, Frustra naturam adit
ana non attraxerit, id est, Satanam
nuocauerit. Panos enim appella-
veteres omnes eum intellexerunt
ebræis est Satan, terroresque Pani-
ixerunt eos qui à diabolis afferun-
quibus dæmoniaci agitantur, cùm
nos spiritus ad vexandum se irru-
fugiunt: & Plutarch. libro de Ora-
um defectu principem dæmonum
um Pana vocat, ad cuius mortem
mones clamoribus magnis flebi-

liter eiulantes auditi sunt Tyberi
re imperium obtinente: quam
am Eusebius quoq; confirmat i
de præparatione Euangelica. Si
positione 11. per Leucotheam
intelligit, quam Hebræi לבנה id
bam vocant, & positione 19. dic
esse quod in Magia effectum fi
consequatur, sacrificia igne con
telligit. Idem ex Cabala pestilen
giam efficit & fundamenta L
prorsus euertentem, vt facilè
quisquis ad rem propriùs att
Cùm enim Cabala nihil sit qu
diuinæ Legis interpretatio qua
adumbrat, hic contrà eò solùm
vt literarum & characterum vi f
racula. Hanc fraudem placuit
vt quicunque Agrippam magor
gistrum legerint & qui idem sen
porrò non sinant decipi, lapidib
tis, alijsq; rebus naturalibus abut
virtutes & profluentias cœleste
hendas. Quamobrem Hippocrat
de Morbo sacro Magos detestat

mpore iactabant Lunam attractu-
hoc enim (inquit) foret Deos pla-
bijcere, & cœlum terramq́; homi-
mancipare: quod & principijs na-
& ipsi contextui sacræ Scripturæ in
aduersatur, vbi Deus legum quas
terræque tulit mentionem facit.
etiam technam hanc demonstrãt
acteres ipsi & figuræ diabolicæ, bar-
vocabula, & quæ nusquam intelli-
ur, quæ nihil cum elementis com-
e materia formísve naturalibus aut
tatibus habent, quæcunq; tandem
int. Non sunt igitur artes, vanitates,
erstitiones Ethnicæ idololatrarum
orumq́; velandæ naturæ nomine:
eriq; Magi olim persuadebant artes
in sola plantarum, animalium, lapi-
, metallorum, cœlestiumq́; corpo-
facultate positas esse: quod Arabes
que docent vt scientiæ suæ dignita-
Magis impunitatem comparent, A-
nna, Algazel, Alpharabius, & Agrip-
emoria nostra: ac propterea opinio
quondam inualuerat, vt est apud

Plinium lib. 26. cap. 4. AEthiopi
ba amnes ac ſtagna ſiccari conie
ctu clauſa omnia reſerari: Achi
conie cta in aciem hoſtium trepid
mina, ac terga vertere: Latacen
tam à Perſarum rege legatis vt o
rerum copia abundarent, id eſt,
plomata quæ terrorem omnibus
lis incuterent. In eodem numer
mus quod Plinius de Verbenac
(Græci ἱερὰν βοτάνην dicunt) febre
r e, amicitias conciliare, nulli no
ri morbo: quod Plinius ipſe rid
nesq́; medici, quibus diuturna e
tia conſtat nihil horum Verb
poſſe, neq; valentiſſimam omni
nocephaliam, neq; Homeri ne
neque herbam Moly, quam Plin
iniuria ridet: non quòd multi v
ſauri non ſint in rerum natura
qui indies reteguntur, in primis
ne quintam eſſentiam abſtrahe
hæ vanitates, quas recordatur P
non comparent vſquam. Simil
iudicium de eo facimus quod Pl

mocrito narrat, aues quoſdam eſſe rum confuſo ſanguine ſerpens gig- ur, quem quiſquis ederit intellectu- ſit alitum colloquia: quid ſi etiam di- et vitulorum? item de adamante ad- ſus incantationes, coralio rubro ad- ſus carmina, iaſpide contra dæmo- num vmbras, Lycurio contra præſti- s,& de eo quod Dioſcorides lib. 5. cap. narrat pulueratum lapidem Mem- ticum & cum vino & aqua potum pidum planè hominem reddere. Di- as prædictiones ſiue prophetias neq; atura neq; ab humana voluntate di- nus procedere, ſed à pura Dei inſpira- ne ſine modo vel Angelorum opera; turales verò prædictiones fieri per co- itionem cauſarum effecta ſua antece- ntium, & naturales rei alicuius aſſe- endæ modos communi ratione no- ſi à cauſis ad effecta venias. Humanæ tem prædictiones etſi quodammodo erum natura pendent, humanæ ta- n eò dici poſſunt quòd neque ſemper tæ ſunt, vt natura eſt, neque ſemper

Lib. 10. nat. hiſt. c. 49. Gellius libr. 10. cap. 12. Philoſtratus Lemnius.

incertas, siue propter causarũ igno
am, siue propter ingenij humani i
cillitatem: & eas quisque in sua co
one facit ab experientia. Exempli g
Politicus videns in Republica im
abire scelera & sine præmio merita
dicit illius casum: cùm autem præd
hæc neque ex causis naturalibus p
at, neq; speciatim sit ei à Deo exp
humana potest appellari, & ea quid
cita, sed nõ pro certa & indubitata
manda: hoc enim pacto inuolaret
consilium Dei, qui sæpe contra vim
nium sartam tectam ciuitatem bo
votis precibúsque præstat: Itaq; De
brahæ promittebat, si decem hom
sceleribus Sodomæ integros offend
non esse regionem ab ipso peritu
Verùm si quando bonos & virtuti
diosos viros à Deo subinde recipi in
lum videris, tum ne dubites imper
illud propediem grauissimis pro
ruiturum. Quemadmodum autem
mini politico suæ prædictiones sunt
etiam procellas, ventos, imbres, te
stat

esq; naucleri præuident ab ordinaria
erientia, vt cœlestium motuum sint
eritissimi: pastores quoque si putre
r leporinum viderint, luem ouium
nuntiant: similiterq; agricolæ cum
pi viderint, aut dēsitatem baccarum
s *Ribes* vocant, aut quid simile ani-
duerterint quod experientia sine co-
tione causarum naturalium & reue-
one diuina didicerūt, fertilitatē anni
agiunt. Hæ autē prædictiones, nisi qs
p indubitatis affirmare & teneri ve-
nō sūt illicitæ, vt neq; in pari causa Me-
oscopia, q̄ ex sola vultus inspectione
riores hominis perturbationes diju-
at: è quib⁹ aliæ sunt naturales, vt subi-
ubor pudorem, pallor metum deno-
quibus sunt naturales causæ: aliæ hu-
næ potiùs quàm naturales, vt micātes
bonum oculi crudelitatem plerunq;
ignant (quales Sylla & Cato Censori-
habuit) & sanguine guttati: eademq;
one simi dicuntur impatientes atque
lerici, nasones contrà plus valere
dentia & patiētia. Atque hoc quidem

epithe-

epitheton inter cætera ſibi Deus
Exod. 34. gat, qui Moſen alloquens proprieta
decem hanc adijcit ארך אפים, id eſt
gno naſo, vt Hiſpanica editio Co
tenſis & Antuerpiana ad verbum
munt, & alijs quoq; Bibliorum loc
us magno naſo vocatur, quod omn
terpretes exponunt patientem, vt
trà קצר אפים breui naſo, Hebræi
ptum ad iram vel iracundum int
tantur. Quæ res pariter oſtendun
re vti naturali Metopoſcopia, cuiu
entales populi admodum periti
Sed non continuò perpetua lex in
ficienda eſt: homines enim ita pe
tos inuenias tantóq; artificio & fu
genium ſuum obuelãtes, vt eos no
eptè dominos ſuorum vultuum n
naueris, à quibus deluſi multi locu
derunt prouerbio, Fronti nulla fid
ratione Alcibiades in cachinnum
ſus eſt, cùm Zopyrum phyſiogno
de Socrate dicentem audiret eum
lierosſum, adulterum, & iracundum
quod Socrates quidem fatebatur,

m

tatum se amore sapientiæ. Itaque ho-
nem videmus facie virginea, animo
nem esse, vt erat Alexander magnus,
ontrà qui leo videtur fronte, animo
leporem. Humana igitur est Meto-
scopia cum suis prædictionibus ob in-
titudinem ipsius, licet Aristoteli liber
ysiognomiæ Metoposcopiam conti-
ns (qui nihil Aristotelem sapit) tribu-
r. Chiromantiam verò vel Chirosco-
m in numero Physignomicarum ar-
m poni insulsum est, cùm inter prin-
ia magistrorum qui de ea scripserunt
n magis cõueniat quàm inter ignem
quam, prætereáque lineamenta mu-
tur plurimùm, neq; exstent vnquam
puerili, virili, & senili eiusdem homi-
ætate similia. Omitto populareis præ-
tiones cæteras, quia numero isto in-
næ sunt: vt si ranæ plurimùm coaxa-
int, si mergus in aquam inuolet, si
es ab aquis auolent, portendi pluui-
, & similia innumera quæ humana
t & bona ex parte appendent causis
uralibus. Aliæ quoque prædictiones
huma-

humanę in vſu ſunt quamuis reip
tæ, quia ſuperſtitioſam fidem, m
rebus vanis, & diffidentiam à Deo
comites adiunctas habēt. Hoc enim
to eſt certi⁹, quiſquis prædictiones
ſtitioſas aut timet aut credit, eum ſ
potentiæ Dei diffidere: vt qui olim
exiens ad limen offendebat pede,
piebat animo infortunium (quod
eueniſſe aiunt quo die occidit Cæſ
aut cui annulus excidebat cùm ſp
in ſponſæ digitum eſſet inſerturus.
liter apud antiquos fuit coniectatio
mirum augurium dixerunt) ex pal
te membro, quod certè naturale
naturaleis cauſas coniunctas habet
hæc iuſtiſſima eſt à Deo vltio, quò
rè qui credunt iſta, ac non ij qui lud
tur ea, opprimūtur malis. Quamo
Cæſar nunquam rationem iſtaru
nitatū habuit, & ipſi contrà ſucceſſ
omnia quàm diuini prædixerant.
cùm è naui deſcendens in Africam
pentè cecidiſſet, quamuis hoc argu
to malè ominarētur augures, dixit,

te.

frica,& tribus victorijs insignibus re-
atis inimicos omneis post dies pau-
profligauit. Similiterq́; prælij Pharsa-
(vbi Pompeium superauit, qui longè
ores habebat copias diuinosq́; om-
antè prælium adhibuerat) exitum
nit vnquam à Magis percontari. Mul-
m principum historias annotaui-
, qui consultis diuinis perierunt mi-
Ariouistus Germanorum Rex qua-
gentis hominum millibus instru-
cùm de die conflictus mulieribus
s haberet fidem, & inire prælium an-
uam Lunam ab illis vetaretur, Cæ-
(vt scribit) cognita statim commi-
ælium atq; superauit. Sed ne longè
npla petantur, fuit qui per Magum
um Patauini prælij voluit cognosce-
, visis hostium copijs, responsum par
is oraculis reportauit: exitus verò
Galliæ fuit luctuosus. Sed de his re-
seorsim postea dicturi sumus. Alte-
nostra memoria exemplum fuit in
Succiæ: nam literis ad Principes
naniæ scriptis anno M. D. LXIII.
expo-

exponitur Henrico Sueciæ Reg
fuisse quatuor, quæ se gloriabant
cturas ne rex Daniç victoriam co
retur: sed vna istarum maleficar
pta non impediuit carnificem qu
igne consumeretur, & Rex Suec
annos quatuor à subditis intercep
gnitate spoliatus, & in vincula,
adhuc tenetur, coniectus est. H
de humanis prædictionibus: nu
licitis modis videndum est.

De modis illicitis ad perueniendum e tenditur. CAP. VI.

DIximus eum Magum esse
bolicis modis atque illiciti
prudens ad aliquid conatur pe
iam igitur modos illicitos cogn
cesse est. Ac modos quidem eò
tendit animus perueniendi (si
est) ope Dei, aut medijs quæ in re
atis exhibet tum naturalium ca
consequutione tum effectorum
cohærentium, aut denique libera
nis voluntate, iam declarauimus

em licitam conãtes aſſequi ad quam
natura, neq; facultate humana ad-
ntur, Deum qui omnia poteſt mini-
ccedẽtes non ritè ſed tentandi gra-
cerint, aut ſi bono quidem animo
ebus ſecundis à Deo diſceſſerint, ad-
in aduerſis ab ipſo deſerantur, illi-
unt mõdi: vt cùm Deus inquit apud
niam, Si Moſes & Samuel me nunc
ent veſtra cauſa, non exaudirem eos
utem ante ſecula multa obierant, &
in viuis eſſent, ſolebant iram Dei
ibus ſuis mitigare) & alibi Prophetæ
rat, Ne ores pro iſto populo in bo- Iere. 14.
, nam neq; ieiunijs neq; precibus &
ficijs illorum exaudiam ipſos, ſed fa-
x peſte conſumam. Eos enim opor-
t cœlos precibus perrumpere, & in
ide perſiſtere, qui minatur quidem
menter ſed repente ſedatus eſt, vt
onas. Huic Deus prænuntiauerat ſe
uen intra quadrageſimum diem e-
rum eſſe: cùm autem populus, qui
catas vt Solem & Lunam adorabat,
nni idololatria magicisque artibus

M circum-

circumfluebat, præ ſe ferret magn
ſipiſcentiam, Deum quoque pœn
quod Jonas indignatus factum cu
Ionæ 4. expoſtulauit dicens, Nónne ſcieb
Deum eſſe mitem, miſericordem
mentem præ omnibus, & vltionis
inſtitueris, momento vno pœnite
autem impatiens deſperat & dial
ad opem aduocat, vt Saulem reg
demus cùm de euentu inſtantis
Deum, Prophetas, & Sacerdotes
luiſſet, ad cognoſcendum ſuæ rei
ad Sagam abiuiſſe. Alij theſauris i
endis, alij depellendo morbo, al
ptatibus perfruendis, alij conſeq
honoribus & dignitatibus, alij fu
bus aut abſentibus percipiendis, a
nium peſſimi hoſtibus vlciſcendis
ſunt diabolum: qui vocatus non
reſpondet, quamuis ſit præſens
pinquus non ſolùm quærentibus
verumetiam faſtidientibus (vt a
ſtendemus) ſed importuna freq
rogari expetit. Qui autem ex Mag
renuntiant, & ad Satanam conuer

pressa cōuentione fidem de obsequio, seruitute, submissione, & adoratione humili exhibenda, hi Magi, vt qui maximè, sunt detestabiles. Sunt etiam qui vt illa sciant quod expetunt Satanam horrent consulere, sed Magos adeunt intrepidè, modò non intersint sacrificijs: quo facto penè tam grauiter Deus offenditur quam si Diabolus ipse adiretur: item qui Satanam nō essent accessuri vt leuentur morbo, sed non dubitant tamen Magos consulere qui Diabolū precantur coràm ipsis etiam ipsos: quemadmodum nuper in ... lo (hoc suburbij Laodunensis nomē) quidam malefica mulierem miseram grauissimè decumbentem sortibus liberauit, cùm procidēs in genua demisso in terram vultu Diabolum magna voce sæpius inuocasset vt curaret mulierem, & verbis aliquot enūciatis bucceam panis dedisset ei comedendam: atq; hoc modo curata est. Quod quidem planè tantidem est, ac si ægrotans ipsa Diabolum de sanitudine orauisset: itaq; præstaret vel crudelissima omnium quæ vnquam co- Leuit. 19. & 20. Deut. 18.

 gitari

gitari possint perire morte quàm
cto curari. Sunt item alij qui neq;
diabolo neq; cum Magis consocia
lunt, sed diabolicis modis abu
quos Magi ope diaboli soliti sunt
qui: hic enim modos istos vsurpa
præsto est consiliáq; eorum dirigit.
hæc tacita cum Satana conuentio
Augustinus ad distinguendam co
tionem expressam definiuit. Hic
item Aquinas, Durandus, AEgidi
manus, alijq; theologi vno ore d
cum Satana pactiones docent, vn
pressam quam faciunt Necroma
Magi illi qui adorant ipsum, alte
citam siue implicitam qua tene
mnes idololatræ & quicunque s
hærēt superstitiosis obseruationib
turali causa vacantibus. Hæc ill
definitio. Certum quidem est, eu
ex volatu auium successum instit
itineris cupit cognoscere, vt religio
teres factitarunt, Magum dici non
neq; expressam tacitámve cum S
conuentionem iniuisse quamuis

tra, neq; tam grauiter offendere quã
uis nesciens à Deo interdici fecerit
iosè: vt etiam qui curiosè aut per er-
em facit non ita offendit vt qui sciuit
tum esse diuina lege, ac propterea
es, *Sciens prudens*, ad definitionẽ Magi
cimus. Sed ille omnino tenetur cul-
uiinterdicto legis diuinæ cognito &
tempto se addicit istis, ac proinde cõ-
i cum Magis supplicio plectendus,
leniore quàm esse illorum debeat
expressa conuentione cum Satana
ncti sunt. Verùm vt Sortilegi voca-
m exponatur (hoc enim frequens
orum genus est) is est propriè qui
e vtitur & in actionibus illicitis con-
sortes. Quædam enim sors lege Dei, κληρομαντεία.
dam politicis legibus probata est.
am videmus cogniturum quisnam
hema cepisset Ierichunte, sortem de
Israelitarum exercitu coniecisse: si-
terque Samuelem cùm Rex haben-
sset coniecta sorte dixisse, Domine
ortem (quem morem amoliendæ
statati & sorti diabolicæ veteres v-

surpabāt) tum Beniaminis tribui so
accidisse, deinde sortitione de princ
familiarium facta familiā Cis obuc
è cuius domesticis coniectam sorte
accidisse, quem Deus regem in pop
suum declarauerat: ne quis sceptra
lésq; coronas putaret fortuitò ob
re: Saulem postea de toto exercitu
gnoscendum, quis ieiunij legem fe
irritam, sortitione facta deprehēdi
nathanem, qui solus contra interd
Leuit. 16. Regis mel comederat. In Leuitic
que legimus sortem in duos hirco
coniectam, vnum sacrificandum D
no, alterum Zazeli committendū
mysterium LXXII. interpretes n
tes Ethnicis reuelare, Zazel ἀπον
reddiderunt, id est, emissarium, q
mittebatur in desertum neque in
batur ampliùs. In Actis quoque A
lorum legimus sortitionem Matt
Barnabæ fuisse factam. Idem inter
cos pariter fuit obseruatum. Et c
qua tempestas grauis incumbeba
sortem conijciebant nautæ, & qu

enerat mittebatur in mare, vt Ionæ Ionæ 1.
um est. Ordinariè item frequentatur
in successionibus diuidundis & bo- L. sed cũ ambo. de iudic. ff. l. si duobus. commun. de leg. C. & c. sors. & c. hi qui. & ca. illud. 26. q. 2. & ca. vl. de sortile. Asconius in Verrianas.
communibus, populorum legibus
missa, & valde necessaria rixis & con-
ionibus quæ infinitæ forent euitan-
Sic Romani in causis publicis sorti-
ntur Iudices, & magistratus prouin-
oneraq́;, nisi inter ipsos aliter con-
iret, quod Latini dicebant sortiri
comparare inter se prouincias. Hinc
ssimi illius belli inter Marium &
am occasio, quòd bellum in Mithri-
m sortitione obtigisset Syllæ, & Ma-
libello ad populum sortitionem vo-
eripere. Ex his igitur constat ex se
e sortem si res merebitur, & verba
Domine Deus cedo sortem, quæ in
ptura sacra sunt tenebuntur, non
m Mercurius (quod faciebant Græ-
κληρωτὴς inuocabitur. Græci enim
cipio Hermem siue Mercurium
folio nomen oleagino) immitte-
n κληρωτίδα κάδον, tum iniectis sorti-
Hermem ante omnes è cado educe-

 bant:

bant: quæ ratio Ethnica vt corrige
Christiani cùm sortiuntur Regem
mam Dei educunt sortem. Ver
men ne hoc quidem satis est, ad so
nem inuocari Deum, sed religion
portet adhiberi ne alijs in rebus
necessarijs vsurpetur, vt sūt eæ qu
dò diximus: alioqui si quis res le
tiri, aut curiosa mente experiri,
consilijs publicis bellúmne sus
dum aut aliquid magni sit institu
volet cognoscere, sortes conijci
num est: sic enim Deus tentatur,
disertè prohibetur lege. Itaque in
huiusmodi Dauid sanctiqúe ho
consulebant Deum, qui voluntat
am aut per Prophetas, aut per Sa
tem Ephod & Pectorale (de quib
diximus) gestantem exponebat,
somnia & visa consulentibus reu
cumque in rebus omnibus gra
homines sancti consilium à Deo
lassent, si quando non respondeb
tum tamē rei euentum dabat, si q
res bona esset, rectusque animus

is. Cumq; pacem Iosue Deo incon-
cum Gabaonitis pepigisset, ab ijs
ptus est, quia Deum (ait Scriptura)
consuluerant. Quamobrem iustius
uc fuerit diabolicas sortes reprobari
uibus Deorum exterorum inuocan-
nomina, vt olim fuerunt Eliensium,
iorum, Prænestinorum, & Antiati-
sortes, quas hic exponi non est opus,
magis sepeliri obliuione sempiterna.
ita quoq; est Astragalomantia, ex tes- Ἀστραγαλομαντεία.
rum & ossiculorum iactu inquirens
d fieri, quid mitti oporteat: etsi vete-
non raro, & nostri hodie plurimum
tuntur: vt ter à Germanis sortem fu-
iactam testatur Cæsar ad cognoscen-
n, Marcúmne Valerium legatum ip-
s necaturi essent, eumq; sorte euasisse.
démque iure par esset omnes sortiti-
s ludos omnemq; aleam extermina-
rout Martia lege & alijs antiquis legi-
s interdicuntur. Similiter nefarium
& diabolicum omne sortis gen⁹, quo
aliter quàm quibus modis diximus
quiruntur: vt olim fuerunt Home-

ricæ & Virgilianæ ſortes, & cùm p
verſus ex aperto Homeri aut Virgi
lumine applicabatur ſorte: item
obſeruatur apertura Euangelij, vt
lim abiectis Homeri & Virgilij ſo
fuit factitatum (quod genus voc
ſortes Apoſtolorum & Auguſtin
Ianuarium ſcribens improbauit) &
ptum memoria noſtra Dodecader
ad præcipiendos caſus Paſtorum
quæ omnes formæ improbæ ſunt &
bolicæ. His ſortibus illicitis Geo
am annumerabimus aliam arte
bolicam, quæ libris editis & excu
ualuit maximè, ſitam in alea & fo
illius iactu qui puncta ſignauerit
bus figuræ quindecim conflantur.
iudicium de Tephramantia, quæ fi
cineribus (vt è terra primùm Geo
tia à qua hæc diuerſa eſt) iam inuſita
te & quã nolim explicare vt ſepulta
neat: item de Botanomantia & S
mantia ineptioribus artibus & pla
diculis, in quibus prout folia vent
noctem agitata inter ſe concurreba

Γεωμάν-τεια.

Τεφρα-μάντεια.

Βοτανο-μάντεια.

Συκομάν-τεια.

oniectatio. Etsi hæc ab illa discre-
iius Virgilius & Liuius memine- Li 6. Aen. Lib. 22.
, cùm sacerdotes folijs super pului-
positis inscribebant eorum nomi-
ni postquàm idola adorauissent sci-
bantur veritatem: huic enim con-
ia semper est plana idololatria, illi
minimè. In eodem genere sunt O- Ονομάν-
antia & Arithmomantia, quæ fie- τεια.
x eo numero quem literæ proprij a- Αριθμο-
us nominis designabant in nume- μάντεια.
m ordinem relatæ, prout accom-
ari poterat aliqua significatio. Hæc
m Latinis solùm recepta est. quam-
umerorum qui extant tabulæ non
eniat planè cum facultate literarum
eros significantium: nam litera M
signat mille, non amplius LXXVIII.
bula efficit, & C designans centum,
amplius VI. Quibus tamen in pre-
st ista diuinatio, ij numeros bestiæ in
ocalypsi ex his literis & quidem ita Numeri
eratis solent interpretari. Nomi- sunt 666.
n verò & cognominũ anagramma- & 1260.
i omnino sunt ridiculi, cùm signifi- Αναγραμ-
cationes ματισμός.

cationes ex diametro aduersant
positio literarum afferat. Prim
autor exstitit Lycophron Chalc
quibus si habetur fides, etsi à so
pendeant, ad sortem tamen perti
licitam. Veteres autem aliud so
nus vsurpauerunt quod dixeru
ἀλεκτρυομάντεια. ctryomantiam, à gallo gallinace
Solis, Dei diuinationum, altem
dicabant. Hac vsus est Iamblichu
gnosceret quis post Valentem i
potiturus esset, & quatuor has
θεοδ, à gallo comperit exaratas: q
resciuit Imperator Magos ampl
tum occidit, cùm Iamblichus sib
veneno ademisset, nobilesq; vi
neis quibus Theodori, Theodo
oduli, & similia fuerunt nomina
dio sustulit. Sic diabolus seruis su
cedem pendit. Formam diuinat
stius reticebo: vtinam verò auth
omisissent: hoc enim planè imp
& diuina lege disertè cautum, No
Deut. 18. niatur (ait lex) in te sortilegus, q
abominatio Deo tuo. Quo in lo

vox *Menahes* ducta à verbo Manah מנח.
ficante numerare aut characteras
ere, quia ſortilegia, omnéſque ſor-
agicæ (ſunt autem infinitæ) ex cha-
ibus numeriſq; pendent: ſic ſpeci-
quentioris nomen generi ſcientia-
ſtarum συνεκδοχικῶς tribuitur. Alio-
ropria ſortis apud Hebr. appellatio
al, pur, ſoles, quæ non continentur
licto legis, ob eas cauſas quas ſuprà
auimus. Notandus verò diligenter
turæ loc⁹ interdicta diuinationum
a complectens. Primum eorum eſt
beros per ignem tranſmittebant,
Rabbi Maymonides ſine eorum
ematione dicis cauſa ſcribit obſer-
cùm tamen horrendis ſacrificijs
mptos fuiſſe legamus Regis Ma-
& Hyrcani tempore, & obſeſſum
; Idumæorum Regem in muro co-
oſtibus filium ſuum immolaſſe,
pectaculo perculſos hoſtes obſidio-
oluiſſe, vt apud Ioſephum oſtendi-
cundum legi Dei vetitum eſt diui-
קסם, à verbo quod lata ſignificatio-
ne do-

ſupputatio: vnde Arabicum Almenach id eſt ſupputatio, vt Arabica lingua ex Hebræa nata eſt.

Deut. 18.

ne docere eſt, prout accipit Mich. 3. dicens Iudices pecunia iudicant, ſacerdotes diuinant argẽto: interdum verò bonam diuinationẽ denotat, Prouerb. 16. ſed in malam partem plerumque ſumitur pro omnibus illicitis diuinationibus, vt Deut. 18. Num. 23. Ezech. 1. Sam. 15. quibus locis omnia generaliter comprehendit quę ſpeciatim poſteà describuntur: nempe מעונן *megonem*, id eſt, qui dubitantibus de eo quod futurum ſunt reſponſa dat, à verbo ענן respondere, hunc interpretes verterunt... noſtrates à Iudæis hanc vocem accepisse ti, incantatores pro *Megonim* appellant *Maiſtre gonim*. Tertium qui in lege dicitur מנחש *Menahes*, id eſt (vt propriè quidam) calculatorem, quem Rabbini vocant ſortilegum, in ſortes & numeros incumbentem. Quartum מכשף præſtigiatorem, à verbo כשף quod est oculos hominum faſcinare (vt fit malignorum ſpirituum opera) quibus incantatores iungendi ſunt, Hebraicè *Lehaſim* à verbo *Lahas* murmurare & ſ...

quos 72. interpretes ἐπαοιδοὺς, Hiſpani
hiezeros vocant, Antonius de Turca
a lib. 3. horti ſui definit eos qui taci-
uocant dæmonas & Magiam natu-
m confundūt cum diabolica. Quin-
חבר chober aſſociatum, ea conſoci-
ne puta quæ in ſaltationibus mago-
& conuentibus obſeruatur, à verbo
aſſociare: hunc nos propriè ſortia-
n appellamus, Hiſpani *Bruxo*, Ger-
i *zauberer*: ſextum שאל אוב *Schoel*
ogantem ſpiritus, à dictione אוב la-
m aut vas cauum ſignificante: ma-
orum enim ſpirituum oracula è ſpe-
s dehiſcentis terræ petebantur, vn-
ox *oraculi* ſumpta pro foramine ab
paruo terræ hiantis, quod Latini dix-
t oraculum: ſeptimum ידעני *Iede-*
à verbo ידע ſcire, vt vocem δαίμονα
è, Euſtathin in⁹ Homerū quaſi δαΐμονα
dit fuiſſe dictam: hunc Interpretes
nunt Magum, quo ſapiens & doctus
rum lingua denotatur, Hebræi ve-
libro ſexcentorum tredecim man-
rum diuinæ legis, voce *Iedehoni* eos
ſigni-

ſignificari tradunt qui diabolum
lunt latentem in oſſibus beſtię qu
cant *Iadoha*, aſpectu enecantis &
eminus ſagittis oportet transfige
thenæus eam κατωβλεπάλα nomin
inſtar vituli eſſe narrat, ſemper p
oculos vix poſſe attollere, & tūc
inſpexerit enecare: Marium Co
bellum in Numidia gerentem,
cturam aliquot militum de capi
na laborantium, è longinquo te
di curauiſſe, & pellem miſiſſe R
quæ in æde Herculis fuit repoſit
in noſtris commentarijs ad Op
venatione librum annotauimu
uum דרש אל המתים cōſulente
tuos, id eſt, Necromanticum. H
nia ſubijcitur eſſe abominatio
no. Pharaonis Magi in Exodo a
tur *Quoſemim* Hebraica voce, &
mim AEgyptia, quos interpretan
ti Genethliacos: ſed nihil effecti
rum AEgyptiorum cum Aſtrolo
hil cum Aſtrologis, qui neque vi
pentibus commutare, neque ra

possunt. Hactenus de sortilegijs
sorte fiunt, de alijs postmodùm di-
ssumus. Sed hoc intereà obseruan-
, nostratibus propriè eos non dici
arios, qui cōiecta sortè bonum aut
m euentum præcipiunt animo
muis hoc quoque sit genus sortile-
sed eos potissimùm qui per vias se-
, aut ad stabulorum limina feraleis
liunt pulueres, ad eos qui supergres-
rint exstinguendos. Quamobrem
arò sortes amicos sortilegorum in-
nt, aut eos quibus non malè cupi-
vt suo loco demonstrabimus. Iam
percurramus alias artes & modos il-
s eò perueniendi quò intenditur,
modos in Lege sua prohibuit Deus.

eratoscopia, Aruspicina, Orneomantia, Hieroscopia, alijsq; similibus.

CAP. VII.

Eratoscopia est ars quæ obseruat
miracula, eorumq; peruestigat cau-
ffecta, & significationes: Orneo-
ia, quæ auium intuetur motus ad

res futuras prænoſcendas: Hiero
hoſtiarum & ſacrificiorum cōte
eſt ad explorādam rei futuræ ve
Latius patet Aruſpicina, vt quæ a
minum, tonitruum, fulgurum, m
rúmq; obſeruationes continet,
lēq; ſcientiam totā vniuersè, in
omnia criminanda ſunt, ſed re
malis diſtinguendæ. Etenim qu
monſtra ſignaq́; præter naturæ c
offeruntur, ijs aliquam iræ Dei ſi
tionem exhiberi nemo negauer
mines admoneri vt reſipiſcente
ſum conuertant: non autem p
Ariſtotelis opinio amplectēda,
tis nihil in rerum natura mutar
riari, monſtraq́; ſolum ob mate
ctum accidere: quo dicto euert
pera & miracula Dei quæ adhuc
rūt & præter naturam quotidie
Quamquam idem Ariſtoteles
milis conſcripſit librum περὶ θαυ
μασμάτων. i. de miraculis, & terram
agnoſcit fuiſſe, velut grauiorem,
ni ex parte obruendam, ſed parte

rrestrium volucriumq; commodi-
n retectã esse: qua confessione se ip-
ulat seruiens gloriæ Dei & Scriptu-
ræ consentiẽs pro miraculo sexcẽtis
illud adducenti, quod Deus super aquas
uit terram ita vt supernatet eis, put
it Lossensis insulæ, aliarumq; mul-
n documẽtum. Quamuis enim ter-
eniatur in fundo maris, in alto ta-
ucleri bolide immissa terrã neque-
ertingere, & mare ipsum tanquam
em celsum assurgere videm⁹ in lit-
Deumq; virtute admirabili adstrin-
terminos aquis posuisse quos non
liant. Cometas autem, quæ teste
nuni totius antiquitatis experien-
t fueruntq; semper iræ diuinæ sig-
Aristoteles ipse non negauerit nasci
r ordinarias naturæ leges: & quæ-
e rationes de Cometarum ortu,
rum, igneorumq; draconum abi-
feruntur, ab omnibus Philosopho-
ationibus, vt inanes ridiculæq; fu-
explosæ. Cometæ enim ordinariè
non minus dieb⁹ XV. vix amplius

duobus mensibus, hi magni, illi p
aduersus cursum mobilis primi
tes, vt postremus ille Nouembri
1577. illi à meridie Septemtriono
sus contendentes, vt ille qui ann
visus est, alij permanentes fixi, vt
Nouembri 1573. apparuit. Quo a
limento magnus ille & horrend
foueatur, cur pestes, fames, bella
rum consectaria, nihil in hoc arg
to vidit Aristoteles. Sunt enim
Dei, in quibus oportet suam q
fateri ignorantiam laudemque
buere, ac non pestilente arroga
tum honorem ipsi eripere: qu
culdubio facimus, si tanti igni
diuturni alimoniam ex fumis &
bus in purissima ætheris regione
existere. Adde quòd singulis ann
bus, diebus non desunt vapores
impressiones verò igneæ vix sem
gione ętheris spectantur decenni
veteres optimè obseruauerunt.
res miraculosas & præter natu
nem contingentes omittamus,

ehenditur ignorantia in rebus ordi-
s, quæ etsi quotidie spectantur sunt
n nobis incognitæ: vt in stellarum
nitudine, quarum minima (si Lunã
ercurium exceperis) decies est terra
or: & in homine quoq; (vt ad res pro-
uiores veniamus) pars operum Dei
lissima ab hominib. ignoratur. Quo
r modo posset de extraordinarijs
perib' & miraculis iudicari? Ante-
Xerxis copiæ octodecies centies mil-
minum in Europã traiecissent, insi-
Cometes apparuit, paulo ante bellũ Herodotus.
ponnesiacum vnus, ante cladem ab
niensibus in Sicilia acceptam vnus:
cesos à Thebanis Lacedæmonios v-
ic ante ciuile bellum inter Cesarem
mpeium flammæ igneæ in cœlo vi-
t: item Cæsare interfecto, & ante
m eorum quos Augustus & M. An-
s proscripserãt ingẽs Cometes ful-
ius signum ad honorẽ Cesaris post-
uniæ impressum est. Ante captam
solymã toto anno supra templum
m flammam fuisse visam Iosephus

 testis

testis est. Ex quib⁹ certe fatendum
turalia non esse aut ordinaria mi
quæ præter leges naturæ accidunt,
Dei nobis portendere, quam nos
bus anticipare conuenit & resipisc
De insolentib⁹ monstris, quę con
dinem naturæ accidunt, iudicium
Etenim si vitio materiæ dicas acc
cōtinuò sequitur principia & fūd
ex quibus Aristoteles constituit m
caduca esse atq; vitiosa, in eis eni
teria numeratur: & hoc quoq; ex
ficietur mundum minari ruinam
ab Aristoteléa æternitate mun
longissimè. Fateamur itaque ha
occlusa & abstrusa esse, & Deum
prout libuerit, ea disponere. Na
tereà mutari tempestates anim
mus, pecudes emori, famem per
sanguinem, lapides pluere, & in
res quàm plurimas, dum Astro
suo ordine perstat conuersatio, &
benedictionem suam modò terra
dò aquis, modò pecori adimere, fa
que, pestem & bellum hominib

are. Harum autem rerum prædictio
iraculorum conſpectu non eſt illici-
Deo feratur accepta, ac non idolis,
olim faciebant & adhuc faciunt
ici. Athenienſes ait Plutarchus, eos
tanquam hæreticos viuos trade-
igni qui interiecta vmbra corporis
aut Lunæ fieri Eclipſim affirma-
eóſq; vocabant μετεωρολεσχεῖς, velut
rum rerum diuinorúmq; arcanorũ
ſatis curioſos. Romani vidẽtes ecli-
ea nocte quæ Perſei Regis anteceſſit
em, ad ciendum Lunæ ſplendorem
s ſuas armáq; quatiebant. Indi fle-
putantes Lunam à Sole Deo ſuo le-
vulnus accepiſſe. Hæ ſuperſtitiones
; ferè exoleuerunt itémq; auguria ex
tu auium, quibus veterum libri ple-
nt. Populorum enim conuent⁹ nul-
ulla pax, nullúmq; bellum inibatur
aduocarentur augures ad conſtitu-
em aeris auiúmque obſeruandam;
nitates alias huiuſmodi plenas ſu-
itionis & impietatis, & lege diuina
as. Quò pertinet illud quod Ioſe-

In Pericle.

Plutarch. in Aemylio. Tacitus in Druſo.

In bello Iudaico.

phus narrat, ducem quemdam Iu
occidisse auem ex qua Augures p
rant, & affirmasse stolidum hoc pl
deri quòd exitus belli à bruto ani
sui exitus ignaro peteretur. Verù
ra quoq; ratio afferri potest ad cu
dam rerum istarum vanitatem:
quòd Latini sinistrum volatum
pro infausto, dexterum alij popul
erint, vt in libris de diuinatione
annotauit: ex quo omnino co
tur puram putam fraudem & m
um esse, siquidem principia hor
aduersantur cùm in aeris consti
tum in volatu auium exponend
guralis enim scientiæ fundame
eo fuit positum, vt templũ con
tur, id est, definiretur regio aeris
templarentur Augures & dexte
di à sinistra distinguerent: qua i
nes autores Græci, Latini, & Ba
ter se discrepant & ab Hebræis q
sident, vt alibi ostendimus. Ierem

In metho-do hist. ca. 8.

rò propheta hirundines quidem,
res, & ciconias tempus reuersio

prædicat, bellorum verò exitus & si-
a multa ab eis teneri nusquam fit
tio. Ante omnia verò admirabilis ἡπατο-
ostiarum, hepatis, cordis, fellis, inte- σκοπία.
orum obseruatio, ad præuidendum
nstituta consilia bene cessura sint:
in reduplex est impietas, veritatem
endacibus istis rebus peruestigari, &
ificia idolis exhiberi. Etsi qui his vte-
tur nõ propterea Magi dicendi sunt,
illis hęrerent quàm optima fide po-
nt, & rem Deo gratam se opinaren-
facere. Magum autem eum esse dixi-
s qui sciens prudens diabolicis modis
ır vt ad aliquid perueniat, cuiusmo-
turus esset qui cognito diuinæ legis
rdicto istis rationibus vteretur. Nũc
ue de alijs technis diabolicis, quæ in-
r Ethnicos maiorem impietatis spe-
ciem habuerunt, porrò di-
cendum est.

IOANNIS BODINI DAEMONOMANIAE MAGORVM

Liber secundus.

De Magia vniuersè, & generibus ipsius. CAP. I.

MAGIA vox Persica est [...] tiam rerum diuinarũ & [...] turalium notans, & M[...] nihil est aliud quàm phi[...] phus: Sed quemadmodum philoso[...] attulerunt vitium Sophistæ, & sapie[...] quæ donum est Dei, corrupit Eth[...] rum impietas & idololatria, sic eti[...] gia diabolicis sortibus commuta[...] Primus Satanæ administer promul[...] dæ huic impietati in Perside fuit Zo[...] stes: sed obducebatur ei pietatis vel[...] quod sibi Diabolus solet arrogare: S[...] per enim viri boni à sceleribus istis

-uerunt. Plinius libro 30. capite 1.
-ea loquitur, Magica fraudulentissi-
-rtium plurimum in toto terrarum
, plurimisq; seculis valuit: autorita-
-ei maximam fuisse nemo miretur,
-ndoquidem sola artium tres alias
-eriosissimas humanæ menti com-
-a, in vnam se redegit. Natam pri-
-m è medicina nemo dubitat, ita
-dissimis promissis addidisse vires re-
-onis ad quas maximè caligat huma-
-genus, deinde miscuisse artes Ma-
-maticas. Ac propterea Iamblichus,
-lus, Plotin. Porphyrius & Iulianus
-tata Magiam dixerűt esse bonorum
-monum inuocationem, Goetiam
-malignorum, reprobatam ab illis
-m, qua vtuntur ij qui nocte sepul-
-adeunt, effossisq; cadaueribus spiri-
-nuocant. In eandem sententiam cæ-
-lle Magus, qui accusatis amplius cen-
-quinquaginta socijs Lutetiæ fuit su-
-sus anno M. D. LXXIIII. viro cui-
-nobili (ex quo rem cognoui) semel
-t se albam Magiam ipsi, non autem
nigram

γοητεία ἀπὸ τῶν γοῶν καὶ θρήνων περὶ τοὺς τάφους.

nigram demonſtrare velle, & Lu-
canus ſcribit albos dæmonas ab
nis magis inuocari. Quinetiam
illum doctorem artis diabolicæ,
nomen præ deſyderio ſepeliend
ternum impietatis ipſius reticebo,
ma librorum ſuorum fronte no
mus alias res quàm Phyſicam, p
phiam, virtutem abditam aquaru
tarum, animantium, metallorum
numerorum & aſtrorum prædica
libro demum quarto (cuius tam
clauis ſpem lectori fecerat, & que
gi diſcipuli ipſius ediderunt) ver
tartareum permiſcere characteru
bolicorum nominum, ſpirituum,
uocationis illorum. Eodem erro
plexi Auicenna & Algazel quic
Magis efficitur id naturalibus cau
tendunt effici: qui certiſſimus e
dus ad ineſcanda ingenia quæuis il
& omni magicarum ſortium gene
plicanda. Huc quoque pertinent
mentitiæ illæ appellationes, fam
ſpiritus, alborum dæmonum in A

ræcia Sibyllarum, in Germania al-
m Sibyllarum, & Fearum ſeu ſatiſc-
m in Gallia: cuius rei lectores volui
onitos, ne circumueniantur iſta no-
um elegantium ſpecie. Nam quo-
lo poſſet dictum boni illius doctoris
ſiſtere, ſingulis planetis etiamq; ſtel-
què malum dæmonem adeſſe ac bo-
n? nam diaboli in cœlo non ſunt, o-
malum elementari mundo inclu-
eſt, qui minima eſt vniuerſitatis iſti-
articula, & milliaribus amplius quin
gies mille à cœlo Lunæ eſt diſſitus.
nes autem Theologi & Philoſophi
ſentiunt ſuam eſſe cuiq; intelligen-
n ſiue Angelum ad motum & con-
ſationem. Sed vt demus vnicuique
æ ſuam eſſe intelligentiam, nũquam
en exſtitit philoſophus qui malig-
ſpiritus in cœlo verſari crederet:
to minus igitur inter duos aduerſos
onas in rebus agendis conueniret,
imè verò in motu cœleſtium cor-
m ſtato & immutabili. Neque enim
nde vt homo liberè ad bene aut ma-
lè fa-

lè faciendum conuertitur, qui
maligno Spiritu agitur cum in
bus ſeipſum occupat, modò à bo
tu quando ad Deum conuertitur.
tereà quomodo bonus Angelus
bus Planetarum dæmon ſine dam
idololatria poteſt inuocari? nam
neta, aut dæmon adoratur, aut v
mul. Inprimis verò ſi ritum ſa
rum animaduertamus quæ inſig
magiſter præcipit, lapidem, plan
nimal, numerum, characterem,
lum, aſpectum, & propriũ Plane
pus aptans carminibus, hymnis &
cationibus, quomodo ſine dam
idololatria conſtabit hæc inuoca
dénam, obſecro, omnes Bahalis,
Apollinis vel Solis, omnesq; Lun
Ierem. 32. Reginam cœlorum vocat Iere
manarunt idololatriæ, niſi ex iſto
commentorum fonte? Atqui iura
Ieremiam Deus ſe igne, gladio, pe
me eos omneis abſumpturum e
reginam cœli adorauerint: quap
Septemtrionales populi eam ma

e nominabant adorabantq́;, vt me-
ia nostra Germani faciunt priscam
orum suorum superstitionem imi-
qui (vt Caracallam Imperatórem di-
apud Spartianum legimus) eos so-
vxoribus suis putabāt dominari qui
am masculino genere nominarent.
Iamblicho respondetur, sic Proclo,
phyrioq́;, sic magnis illis Diabologi-
rtis doctoribus tam multa centena
narum millia ad impietatem suam
rahentibus, qui dicunt adunari om-
portere, & creaturis elementaribus
s & planetas, his suos dæmonas, dæ-
ibus Angelos & cœlestes minorum
ium Deos, his deniq; Deum adipi-
Verumtamen isti proxenetæ quot-
sunt Satanam solùm attrahūt, nec
d Agrippa veteres Doctores imita-
ræstitit. Ideoque 26. articulo deter-
ationis à Sorbona factæ anno M.
C. XCVIII. rescinditur & damna-
orum impietas qui vim facultatēq;
ligentiarum cœlestium in animam
ocet influere, vt cœlestiū luminum
facul-

facultas influit in corpora: ver
plius damnanda eſt atque deteſta
rum impietas qui vnicuique ſte
lum Dæmonem adeſſe tradunt.
quam errorem iſtum Aphrodiſ
loſophus, Porphyrius, Proclus,
blichus reiecerunt, qui ieiunaba
ma fide, & bonis dæmonibus,
Dijs alijs & Semideis ſacrificaba
cule, Baccho, Apolline, AEſcula
gelis, & conſimilibus in ſuper co
Quamobrem in Lege multoties
cauit Deus, ne alius præter ipſum
aut adoretur Deus. Vox enim
Tiſtaueh quæ in Decalogo hab
Chaldæa *Tiſgod* nihil aliud ſi
quàm inclinare ſeſe & quod Lati
adorare: vt Plinius, Galli, inquit,
do dextram ad oſculum referũt,
que corpus circumagũt, quod in
feciſſe religioſius eſſe putant. Pr
autem Dominus Ethnicos primu
las, planetas, aliáſq; res creatas a
diſertè pœna capitali id cauit fier
amplius gradus in altari ſuo vetu

lendum exstrui, vt rectà ad ipsum a-
tur, non autem ijs gradib⁹ quos Pla- Exod. 20
ci, Pythagorici, & alij sequuti sunt.
l enim interdictum ne gradus fiant
us ad altare Dei conscendatur, no-
um est Decalogo & in eodem capi-
bijci, vbi nulla est expressa tacitáue
pli aut altaris mentio: ac propterea
apidibus solùm accipi non oportere.
vt preclaræ illius Magiæ quam albam
ant impietas demonstretur, quisquis
d rem optatam adipiscendam & fru-
am vtitur, effigiem Planetæ solenni
affabrè factam gestat: quod nobis id-
ò visum est annotare, quia magnos
s & qui in magna opinione erant i-
mpietatib⁹ addictos vidimus: etiam
ex Christianorum principum poten-
mis (cuius nomen præstat reticeri)
am Iouis imaginem ex Theurgia fa-
tam dari, quam ille circumgestabat
aiorem sibi amplitudinem compa-
, & quæ de collo post mortem ipsius
rs autem fuit misera) pendens in-
a est. Nam etiam Neapolitano cui-

dam Mago, quo vtebatur & conseru
rem suum appellabat, mille ducenta
bras francicas in stipendium annu
numerabat. Atqui mandatum illud D
non sculpes tibi imaginem, habet
bræum פסל omnem imaginem fusa
cæsam, sculptam, cælatam significa
eorumq; idololatria qui imagines
& characteras gerunt omnino lon
maior est, quàm illorum qui coram D
orum istorum quos diximus simulach
procumbunt, quod tamen indicta c
Exod. 20. & 21. tali pœna in lege Dei prohibetur. S
Pythagoreorum, Academicorum, &
fidelium gentium quæ istis rebus o
ma fide vtebantur insignis ab his est d
ferentia. Illi enim vt fuerint idolola
cùm eo pacto à se Deum adorari & dig
coli putauerint, non fuerunt Magi
verò qui interdictum norunt, & qua
uis diabolum autorem sciant esse ac
uentorem istorum scelerum, eis nih
minus abutuntur, hi igitur Magi dic
sunt. Iam itaq; minutatim illicitos
dos quàm maxima religione poteri

dine perſequamur, tum vt caueatur ab
is, tum vt ſi quando iudicia de artifici-
bus erunt facięda bene expendi poſſint.
Quanquam in hoc argumento non
mediocriter animi pendeo. Si enim o-
culis commonſtrauero & palpandos di-
gitis exhibuero ritus, modos, verba, quæ
in eam rem oportet adhiberi, equidem
docuero id quod ſepeliendum eſt o-
blivione ſempiterna: ſin autem obſcu-
ro uno verbo impietatem rei perſtrinxe-
ro, ſic neq; imperitis (quos vt ab iſto prę-
cipitio caueant pręmoneri opus eſt) pro-
ſuero, neq; iudicib⁹ qui ne fortè ex com-
muni errore defunctoriè iudicent de
crimine iſtius criminis cupiunt informa-
ri, idq; præſertim hoc tempore, quo vr-
bes, vici, agri, adeoq; elemēta ipſa conta-
minata ſunt, ac ne pueruli quidem ipſi
expertes ſunt iſtius criminis. Fieri tamen
non poteſt vt centeſimam partem im-
pietatum annotem quæ in hac cauſa cō-
mittuntur, quas neque ſcire cupio, neq;
ſi ſcirem vellem exponere: ſed aliquid
tamen exſcribam quod aut in ſcriptis

 legero,

legero, aut ex quæstionibus habitis co-
nouero. Etsi maligni spiritus nouas
tes, noua scelera comminiscuntur
mentis singulis, vt Poeta inquit, tibi
mina mille, Mille nocendi artes,
Vvierus autem (qui de compara
Defensoris magorum nomine vide
satagere) non potest se excusare quin
pietatis summæ teneatur, quòd for-
las omnium quæ vnquam cogitari p
sunt sceleratissimas & summoperè d
standas in librum suum retulerit:
vt specie tenus diabolum & comm
eius criminetur, sed ea tamen doce
dicétque, etiam characteribus & v
appositis, quæ præceptor ipsius Agri
dum viueret publico noluit comm
re. Atque hæc quidem causa est cu
istas obliuione inuoluendas, quoad
fieri potuit, celauerim: facturus
mihi sum visus operæpretium, si lu
teneant quid supplicio dignum, &
riti à retibus sibi caueant, quæ bell
protector ipsis decipiẽdis & ad Sata
perducendis antè comparauit. Mo

quos antè explicauimus ex sorte du-
& in alea sola videntur positi: in se-
entibus verò sunt verba, sunt motus
idam, sunt & imagines, ex quibus ma-
us adesse spiritus manifestò cognos-
. Eiusmodi est cribri saltatio à vete-
us passim vsurpata, vt apud Lucianum
imus: vnde prouerbium κοσκίνῳ μαντέ-
, & nomen diuini κοσκινόμαντις (quasi
iouatem dixeris) apud Theocritum,
... ἀγροιώτ' ἀλαθέα κοσκινόμαντις.
carte multi vtuntur palàm. Memini
e Lutetiæ ante annos 20. in domo cla-
ima videre adolescentem, qui inta-
m cribrum sine alio naturali & laten-
modo præsentibus multis honestis vi-
agitauit, enuntiatis solummodò &
teratis sæpius voculis aliquot Gallicis
as hic placuit reticere. Huic autem
lignum spiritum adfuisse eo demon-
tur, quòd eo absente alter idipsum e-
ntiatis ijsdem vocibus tentauit face-
nec effecit quicquam. Equidem im-
tatem hanc affirmo esse, tum quia
sphematur Deus quando per alium

Deut. 19. Ierem. 5. & 12. iuratur quàm per ipsum, quod iste faci-
bat: tum quia modus est diabolicus,
qui à natura fieri nequeat, & prohibe-
tur diuina lege. Quòd autem verboru
virtus aliquid præstare dicitur, techna
esse diabolicā apertè vident omnes, c
malignos spiritus solere vti ad inesca-
dos imperitos & ad scholam suam pau-
tim perducendos: nam etiam Iohann
In positionibus. Picus Mirandulanus Princeps voces ba
baras nec intellectas in Magia plus scri
posse quàm eas quæ intelliguntur. Sed
impietas apertius ostendatur, nemo
rusticus nescit vno versu (quem nolo
dicare) è Psalmis pronuntiato qua
lac premitur, non cogi butyrum.
Chellis Valesiorum agro, cùm paru
à pedibus puer ancillæ impedimento
set ne butyrum cogeret: ea autem i
minante flagrū à domino si carmen
eximeret, fecit eodem versu præpo
enuntiato ac velut retexto, vt buty
(in quo totus ferè dies consumptus
rat) cogeretur. Si vel tantillū sacchar
datur, butyrum non coagulari con

ecenim à natura est ἀντιπάθεια: eademq́;
tione si æris Cyprij aliquantulum inij-
iatur in fornacem ferri, nō liquatur fer-
um sed abit totum in cinerem: quam-
brem fusores accenso igne metuentes
e qd immittatur æris, in illud incūbunt
e quis proximè caminū veniat. Sed hic
æritur liceátne versum Scripturę sacrę
ronuntiare verbi gratia, versum è Psal.
miscùm itur cubitum, vt qua hora voles
expergiscaris. Spectabat quidem versus
Dauid ad orandum & prædicandum
Dei laudes excitaretur: verumtamen nō
pponam eum, quia iniquè fit cùm ver-
s virtus tribuitur: vt nihil amplius sit
ulam quòd verbis habetur fides, hoc ta-
en satis est vt homines prouehantur
ngiùs & ab his principijs in res super-
itiosas & impias ferantur præcipites. I-
ò ne quem circumueniant Magi, ipso-
m carmina abundant pulchris oratio-
ibus, Psalmis, nomine Iesu Christi vbiq;
sperso & sanctæ Trinitatis, cruce ad vo-
s singulas, aqua lustrali, verbis è cano-
e Missę, Gloria in excelsis, Omnis spiri-

tus laudet Dominum, A porta in
Credo videre bona Domini,&c. Q
eo deteſtabilius eſt, cùm ſanctæ voc
ſortes magicas admittuntur. Si qui
pronuntiatis aliquot verſibus aut P
mo bipennem rectà impingunt, ac
eorum de quibus ſuſpicio eſt nom
proferunt ad aliquid cognoſcendum
prolato illius qui reus eſt nomine mo
tur bipennis, ars diabolica eſt quam
ἀξινομαντεία. teres Ἀξινομαντείαν appellabant: ſimili
annulo ſuper aquæ cyathum poſito
δακτυλιομαντεία. τυλιομαντεία, quam famoſa quædam
fica genere Itala exercebat Lutetiæ
M. D. LXII. neſcio quas voces ad
murans, & interdum rem diuinans
qua conſulebatur: etſi pleriſque da
tur verba. Ioachimus Cameracenſis
rat Hieronymum Moronem, cu
Cancellarius Mediolani fuit, loque
annulum ac potius diabolum hab
qui tandem mercedem rependit
ſuo dignam, & curauit eum abdica
ὑδρομαντεία. tamen qui genus iſtud ὑδρομαντείαν vo
Dactyliomantiam verò putent de

an

ulis accipi in quibus Magi portant
ritus quos familiareis dicunt, δαίμονας
ίδρους Grȩci. Ὑδρομαντείαν & Παγομαντείαν — παγομαν-τεία.
fontibus Numa Pompilius exercuisse
itur. Etsi Hydromantiam Varro ali-
accipit, narrans imaginem à puero,
us opera vtebantur Magi, fuisse in a-
a visam, quæ versus quinquaginta de
o bello Mithridatico antequàm gere-
tur pronuntiauerit. Incerta est ἀερομάν- — ἀερομαν-τεία.
, nisi fortè pars fuerit Auguralis scien-
e, quæ ex aeris constitutione coniecta-
t. Alia quoque diuinationis species ex
rina fuit ἀλφιτομάντεια vel ἀλευρομάντεια, — ἀλφιτο-μαντεία vel ἀλευ-ρομαν-τεία.
ius meminit Iamblichus sed ritum il-
s non exponit. Meminit quoque λι-
μαντείας, ex lapidibus, nec eam explicat:
os autem suprà eam attigimus, inter- — lib. 3. c. 12.
etantes legis diuinæ locum qui lapi- — λιθομαν-τεία.
m imaginationis vetat adorari: vnde
detur lapis fuisse ad vnguem expolitus,
nquam speculum ex quo imagines of-
ebantur & diuinationes petebantur.
a quoque diuinatio facta ex lapide dici
osset, cùm digito fertur Amethystus,

quem Hebręi & Arabes vocant לחלמה
propter naturalem ipsius proprietat
in efficiendis somnijs: nam articulus
est Arabum, reliqua vox Hebræoru
somniumq; significat. Diuinationis
Δαφνο-μαντεία. lauro, quam Δαφνομάντειαν dicunt, ra
est eadem: quæ planta fuit olim sacra
pollini, & somnia creditur gignere m
gnasque vires in Magia obtinere, vti
quit Proclus. Ac somnia quidem p
laurum effici concedo, quemadmodu
ab omni odorata planta & fumis om
bus generantur: sed vsum illius ad ve
tatem alicuius rei cognoscendam illic
tum esse affirmo ac diabolicum: adi
enim res creata, & creator deseritur
diuinationem, quod prohibetur seue
Κεφαλεονο-μαντεία. simè. Κεφαλεονομαντείας, ex asinino capi
idem iudicium. Quî fieret, nondum
gi: ab AEgyptijs profectam puto. N
apud Iosephum legimus contra Ap
nem Grammaticum (qui legatione
Caligulam Imperatorem functus est)
lum Iudæos calumniatum esse quòd
Dei templo caput asini habuerint.

& καπνομάντεια, præcepta ex igne di- Πυρομαντεία & καπνομαντεία.
atio & ex ſeminum quorundam fu-
, præ alijs eſt diabolica: nam thymi-
a vel ſuffitum coniunctum habet,
o ſubiectum quoddam ac veluti cor-
ſpiritui maligno ſubminiſtratur: quo
ere imperitos pleroſq; circumueni-
t Magi, nihil aliud eſſe quàm albam
agiam affirmantes. Ab hoc malo ca-
ndum ſtudioſius quàm à peſtilentia.
δομάντειαν medicum Tholoſæ exercē- Ραβδομαντεία.
m vidi, & ſubmiſſa voce aliquot verba
urmurantem, vt ambæ vnius virgæ
tremitates oſcula iungerent: ſed nihil
ofecit, eos cauſatus qui intererant ca-
re fide. Hoc facto, duo fruſtula eiuſ-
em virgæ accipiunt, eaq; de collo ſuſpē-
nt curandæ quartanæ. Nefarium inſti-
tū, ſcelerata carmina, quæ ſine ope Sa-
æ nihil omnino poſſunt. Ξυλομαντείας ξυλομαντεία.
ebræus quidam Doctor meminit in li.
ſexcentis tredecim mandatis Dei, nar-
ns è fragmentis ligni fieri in Illyrico:
d quid illud fuerit neſcio, nec ſatis
oſſum colligere. Thomas Aquinas ge- Thom. 22. diſtin. 95.
nera

&c 26 q. 4. Igitur & q. 5. nec mirum. & 26. qu. 2. & Gaspar Peucerus.

nera percurrit multa, sed ne centesim quidem eorum partem. Sufficiunt quæ diximus, vt de consimilibus sce verba aut characteras ad rem simpli adiectos habentibus iudicari possit. nuda verba sine alia actione vlla q quam possint, suo loco dicturi sumus omnibus autem sceleribus huiusm nullum exstat frequentius passim, lum propè perniciosius eo impedim to quod nouis coniugibus affertur: vulgus dicit ligare ligulam, quod p quoq; exercent palàm summa imp tate & licentia, nonnulli etiam glor tur. Neque verò nouum hoc institu est: nam Amasin AEgypti Regem a

Lib. 2.

Herodotum legimus fuisse vinctu impeditum ne rem haberet cum La ce vxore sua, donec carminibus sole busq; precibus solutus esset. Conc nas quoque Theodorici Regis ijsde gamentis aduersus Hermambergam esse Paulus AEmilius in vita Clotarij cundi testatur. Rident quidem philo phi Epicurei istud miraculum: ver

tam

men hi nodandæ ligulæ artifices qui
bentur passim illos reddunt attoni-
, vbi se experti sunt nulla arte mederi
sse. Ideoq; Canon, Si per sortiarias, in- 33. qu. 8.
it, & maleficas artes, occulto sed nun-
am iniusto Dei iudicio permittente,
Diabolo præparante, concubitus non
patur, ad Deum per humilem confes-
onem est recurrendum. Quo ex loco
otari quatuor aut quinq; axiomata ne-
sse est: Primum, copulationem arte
alefica impediri posse, quod omnes
heologi agnoscũt vno ore, & ipse Tho-
as in librum quartum sententiarum,
istinctione 24. vbi dicitur vir respectu
nius solùm mulieris ac non aliarum
odari posse, & cap. vltimo de frigidis:
ecundum, id occulto fieri sed tamen iu-
iudicio permittentis Dei: Tertium,
totum à diabolo præparari: Quartum,
Deum ieiunijs & orationibus recur-
ndum esse. Quod postremum caput
primè notandum est, quia impietatis
in eo laborare vt (quod multi faci-
nt) diabolicis modis soluatur nodus:

sic

ſic enim ad diabolum & diabolicas
perſtitiones recurritur. In primis ve
lud eſt admirabile, quod pueruli ma
rum ſortium imperitiſſimi hanc a
pronuntiatis quibuſdam vocibus c
cent, vinctaq́; ligula. De Rioleo gen
apud Bleſenſes legato me audire m
ni puerulum quemdam in templo
dationem ligulæ ſub petaſo ſuo facie
à muliere fuiſſe perceptum quo tem
re coniugio duorum benedicebatur,
umq́; deprehēſum cum ſua ligula a
giſſe. Pictauij quoq; cùm in magnis c
uentibus vices regij Procuratoris g
rem anno M.D.LXVII. acta cuius
quæſtionis in Magos mihi ſunt tra
quam cauſam cùm meæ hoſpitæ, mu
ri honeſtæ & bona exiſtimatione, na
rem, illa tanquam iſtius artis doctiſſ
me & Iacobo Bauuaſio relationum a
ario præſentibus, explicauit eſſe for
nodandæ ligulæ amplius quinquagi
ſiue ad virum coniugatum impedi
dum, ſiue ad mulierem ſolummodo
alter alterius faſtidiens infirmitatem

eriis sese pollueret: plerumq; tamen
um illigari, vix mulierem: ligari autẽ
se in diem vnum, in annum, in æter-
m, aut quantisper duratura esset ligula
i soluerentur: esse nodationem qua v-
alterum deamet neq; redametur, sed
o sit vehementissimè: esse qua inter
marent ardentissimè, sin ad congres-
m veniretur alter alterum laniaret vn-
ibus & cæderet indignissimè: vt mihi
aliquando Tholosę narratum, eo pa-
fuisse virum mulieremque illigatos,
i post triennium recõciliati pulchram
olem progenuerint. Et quod amplius
rer, narrabat mulier dum vincta ma-
at ligula tumores ei adnascentes ve-
i verrucas spectari, indicia (vt aiebat il-
liberorum qui fuissent editi nisi occu-
isset nodatio: posse verò nodationẽ
iad procreationem intercipiendam,
n ad copulationem præuertendam.
mines etiam affirmabat esse quos no-
e non possis: esse quos nodatio impe-
ante coniugium: esse quos impedi-
oniugatos, sed difficiliùs. Prætereà in
homi-

hominibus aiebat eiectionem loti
pediri posse (cauillare dicunt artifi
quasi διακωδονῶν subscude infibulan
cas) ex eo non paucos emori. Sic
peri miserum quendam puerum p
enectum esse, tum impedimentum
eum qui infibulauerat sublatum fu
vt mingentem palàm puerum trad
ret: deinde verò post menses aliquot
gus iste decessit de vita maniacus. N
bat quoque mulier sermones vari
nodationem quemq; pertinenteis
neq; Græci fuerunt, neq; Hebraici
Latini, neque Gallici, neq; Hispani
que Italici: ac ne cum alijs quide
guis habuisse puto conuenientiam
quo ex corio, quo colore ligulas e
porteret. Nihil profectò ad nostra
Doctores omnes qui in titulum de
dis & maleficiatis annotarunt. Cùm
que in Pictonum agro hoc percreb
malum, Niorti capitalis Quæsto
vicinam suam noua nupta detuli
accusauisset ligati viri anno M. D.
obscurum carcerem eam rapi iussi

us ex eo nunquam egreſſuram eſſe ſoluiſſet virum: itaq; poſt biduum tiua coniugatis concubitum impera- & Iudex ſolutum eſſe audiens è vin- s dimiſit illam. Vt autem verba ligu- ; nihili eſſe conſtet, ſed rem totam diaboli malitiaque peragi, abutentis minibus & ſceleratam ipſorum volũ- m adiuuantis, demonſtrãt illud Lati- Maronis verba, quæ certo conſilio o- timus: carmen enim quo ad impe- dam copulationem vtitur, Latinum rbis, ſenſu apertum eſt, ex quatuor me- cis vocibus conſtitutum: quæ autem ntur hodie, planè ſunt barbara: de- e Virgilius nouem nodos imperat, co vtuntur noſtri. Illud præterea ob- uatione dignum eſt, neq; penes Dia- lum neq; penes Magos ipſius admi- ros eſſe vt alios ſenſus obligent, ho- neſque à bibendo aut comedendo a- tant intercepta eorum facultate: ne- ſimiliter poſſe homini membrum m præter virilitatem adimere, quod Germania faciunt pudendis abditis

atq; in ventrem contractis. Ita Spre-
rus hominem Spiræ narrat, cùm se-
dendis orbatum esse crederet, Medi-
& Chirurgos ad se inspiciendum ad-
cauisse, hos verò nihil omnino, ne v-
quidem vulnus percepisse: itaque h-
pacata deinde ea quam offenderat
lefica restitutum esse. Alterum quo-
exemplum affert ciuis Ratisbone-
qui Magam arripuit strãgulaturus, e-
que vi ad impedimentum soluen-
compulit. In hoc autem Hebræi om-
consentiunt, Diabolum Deo permi-
te plurimùm in genitalia & concu-
tiam posse, dicentes allegoricè Sat-
à serpente ferri. Serpente verò ἀλλη-
voluptatem quæ in ventrem incu-
significari Philo & Hebræi tradunt.
Tob. 7. Tobia quoque legimus septem viro-
Raguelis filiam duxerant prima nu-
rum nocte à maligno spiritu fuisse
sos. Non debet autem videri miru-
nodationibus istis diabolus pluri-
abutitur: primùm enim generis hu-
ni quod totis viribus conatur pe-

creationem impedit: deinde augu-
m illud amicitiæ vinculum inter vi-
n & vxorem tollit: postremò qui li-
sunt artibus, ad scorta & adulteria
suolant. Horrendæ igitur impietatis
d est atque capitale, vt suo loco de-
nstrabimus: plerique tamen qui no-
tionibus istis abutuntur expressam cũ
bolo conuentionem nesciunt, neque
ocant eum: sed eum artificibus istis
sse constat. Iam igitur de ijs videamus
inuocant diabolum: nam Magorum
ditiones diuersæ sunt.

*acitis malignorum spirituum inuocatio-
nibus.* *CAP. II.*

Agnis Magorum est differentia, quã
b varietatem suppliciorum necesse
ognoscere. Illi enim de quibus antè
amus carent malignorum spiritu-
inuocatione: horum verò non me-
cris est differentia. Nam alij quibus-
n verbis & mysterijs abutuntur sine
essa inuocatione, quamuis eò perti-
nt verba vt spiritus dicat aut indicet

rei illius quæ agitur veritatem, alij
pressam inuocationem adhibent. λε-
κανομαντείαν prisci Assyrij & Chaldæi plu
exercuerunt, inditis in peluim aqua
nam auri & argenti laminis gemmis
certo charactere sculptis: qua ex
post sermones aliquot pronuntiatos
lis vox instar sibili exaudiebatur ex
responsa edens, sine expressa inuoca
ne. γαστρομάντεια ex vasis vitreis rot
aqua plenis conijciebatur, postquam
censis cereis quasdam voces effati
sent Magi: neque audiebatur vox
sed responsa ex notis quibusdam &
percipiebantur. Similiter è speculis
τοπτρομάντεια, è glacie aut è crystallin
σταλλομάντεια: quemadmodum Ioach
Cameracensis ciuem Noribergens
se visum testatur qui crystallinum
lum emerat, ex quo quidem annulo
onem eorum de quibus consule
percipiebat puerulus, sed posteà e
cùm à diabolo infestaretur diffreg
nulum. Ea quæ dicitur ονυμάντεια fit
fricato vngue aut crystallo certis c

Λεκανομαντεία. Γαστρομαντεία. Θατοπτρομαντεία. κρυσταλλομαντεία. ὀνυμαντεία.

nibus nescio qui sermones pronun-
tur, ac tum puerulo integræ & incor-
tæ pudicitiæ videndum exhibetur il-
quod quæritur: persuadet enim dia-
lus à se virginitatem deamari, cùm vt
ipsa homines ab ineunte pueritia ad
trahat, tum vt humani generis im-
procreationem, cùm tamen suos
farios concubitus & contra natu-
prouocet & commixtionibus hor-
dis contaminet. Diuersa est Catop-
mantia cuius Pausanias in Achaicis
minit, ab ea qua Magi nostri abutun-
. Cupiens enim aliquis cognoscere
à morbo reualiturus esset, speculum
fontem ad Cereris indebat Patris, & si
rtui hominis figura appareret, iudica
r moriturum, sin viuentis, reualitu-
m consultorem esse. Vide autem dia-
in magicis sortibus admirabi-
; nam quia sunt viri boni & religiosi
ne minante quidem morte grauissi-
diabolum essent inuocaturi, hoc ille
uadet verborum, characterum, her-
rum, aut animantium, viribus affici,

 cóque

eóque pacto à vero abducit etiam c
ſyderatiſſimos: itaque Virgilius, qui
poſtremus inter Magos habebatur,
quit,

Carmina vel cœlo poſſunt deducere Lunam,
Carminibus Circe ſocios mutauit Vlyſſis, Et
Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.
Atq; ſatas aliò vidi traducere meſſes. Item
Hæc ſe carminibus promittit ſoluere mentes,
Siſtere aquam fluuijs, & flumina vertere
Nocturnosq; ciet manes: mugire videbis
Sub pedibus terram, deſcendere montibus

Amplius verò Ouidius agens de ma
ca, cùm inquit,

Quum volui, ripis ipſis mirantibus amnes
In fontes rediere ſuos, concuſſaq; ſiſto,
Stantia concutio cantu freta, nubila pello,
Nubilaq; induco, ventos abigoq; vocoq;,
Vipereas rumpo verbis & carmine fauces,
Et ſyluas moueo, iubeoq; tremiſcere montes,
Et mugire ſolum, manéſq; exigere ſepulchris.
Te quoq; Luna trahο, &c.

Quæ omnia ſi vera eſſent, humana
tes plurimùm raperent admira
verumtamen magnum eſt quòd i
mines faſcinãtur, vt illud quod ni

oculorum aſpectum putent eſſe veriſ-
um. Et ſi hoc verborum vi non po-
fieri, quicquid ſcribant homines ſci-
ſtius peritiſſimi, ſed ſolus diabolus
um faſcinorum autor eſt atque ad-
iſter. Quam ad rem confirmandam
argumentum pertinet quod antè
us, homines à diabolo omni ſer-
per Græcas, Latinas, barbaras, &
ditas voces decipi, quamuis pro va-
ate nationum ad eandem rem voca-
a artis ſuæ ſoleat commutare. De-
ſtrát illud poetæ Virgilius & Theo-
us, hic Græcus, Latinus ille, Marcellus
icolaus medici, & ipſe quoque Plini-
qui multa iſtarum fraudum profert
abula ab ijs quæ Magi noſtri ſcripſe-
planè diſſonantia. Cruces etiam ac
izinſperguntur paſſim, vt in iudicio
(qui Pariſijs fuit ſuſpenſus) confir-
um eſt, & duorum aliorum qui eui-
tebantur ſe hoſtijs, crucibus, & ora-
ibus plurimis vſos eſſe. Maximam
eratem, cùm Diabolus eo quod Ma-
utant ſanctiſſimum ad res ſummo

 horro-

horrore & deteſtatione dignas abu
Etenim qui ludificatur & blaſph
Iouem quem putat eſſe Deum (
Caligulam feciſſe legimus) is tam
eſt propemodũ, quàm ſi ludificetu
um qui animos & voluntates hom
introſpicit: quemadmodum prim
le Scæuola, qui Porſennæ Hetruſc
Regis vitam appetens occidit lega
ius, non minus reus exſtitit quàm ſ
diſſet Regem. Hæc igitur illa men
conſilium Satanæ, vt non veram
religionem ex animis humanis e
verumetiam omnem conſcienti
tumq; maleficij: ideoque imper
ſuadere nititur non à ſe iſta geri, ſe
verborum proficiſci. Dixerit qu
Cabala (quæ Hebræorum eſt ph
phia) vim quoq; verbis & charaċ
tribui, vt in Reuchlino, Galatino,
baliſtis Pici poſitionibus legimu
ſpondeo Cabalæ duas eſſe partes,
quam vocant Bereſchit, in princ
prima Bibliorum voce, eámque
Phyſicam & naturalem philoſop

quæ exponunt magnum istud opifici-
um mundi & res arcanas inuolutas alle-
gorijs, sententiasq; aliorum Philosopho-
rum reprehendunt diuinę legi aduersan-
tes; Alteram quam dicunt Mercaua, id
est currus, à viso Ezechielis figurans ma-
iestatem Dei & Angelorum comitatum,
quæ excelsa quidem & difficilis est, sed ta-
men intellectum in admirationem rapit
& κατὰ κόσμου contemplationem. Hanc
Hebræi aquarum ἐπουρανίων vel supercœ-
lestium, illam (Physicam dico) inferio-
rum aquarum appellãt nomine. In Pro-
phetis & Lege Dei animaduertimus am-
plissima & elegantissima secreta operum
Dei allegorijs Biblicis occultari (vt quis-
quis bene attenderit apud Philonem,
Leonem Hebræum, Origenem, & Salo-
monem comperturus est) easq; viros &
Prophetas sanctos quasi per manus po-
steris tradidisse: At non ita curiosè atque
subtiliter clausulas, voces, syllabas, lite-
ras, adeóque singularum literarum pun-
cta & characteras aucupabantur, vt post-
eà recentiores Iudęi rimati sunt. Hi enim

P 5 miri-

mirificam subtilitatem in magno D
nomine tractando occupant, ex quo se
tuagintaduo nomina Dei componu
& Angelorum totidem: argutias q
que adhibent ad numeros, quos voc
Sephiroth: ex his nominibus numer
que putant mirabilia præstari posse. S
ista mihi non probantur admodu
maximè cùm à magis Agrippa & co
similibus maximum illud Dei nom
& augustissimum characteribus ipso
rum intermisceri & contaminari v
Psalm. 50. deo, ad quos sermonem Dauid hab
dicens,

At Deus irarum plenus sic dicet iniquo
Quem cœli aut hominum non cohibet met
Quid celsum nomen, quid polluis imprebe ius
Infandum q; agitans in manibus nefas,
Fœderis institutis crepitantes fundere laudes?
At tu qua doceant vtilium viam Sperni.

Reuchlinus & Agrippa falsò tradider
victoriam aduersus Lysiam & Antioc
Epipiphanem Macchabæo Iudæ acci
se, quòd has quatuor literas militari s
no impressit מכבי quibus significa

מי במוך באלים, q̃s est par tibi inter
tes, ô Iehouah? Atq; hæc quidem bel-
fuit tessera militibus imperata, sed p̃
s characteras victoriã reportasse per-
go. Itaq; Dei nomina in ore, in tabulis,
characteribus Magorum aut eorum
i tentant Dominum, non sanctifican-
, sed polluuntur atq; blasphemantur.
ciantem lex præcipit vt qui per con- Leuit. 24.
mptum nomen ipsius pronuntiat lapi-
tur. Non sum nescius malignos spiri-
s ab hoc sacro nomine abhorrere, no-
inatoq; Iehouah repentè fugam verti:
d Iehouæ nomen, quo æternus signifi-
tur, quolibet sermone pronuntiatum
mdem effectum obtinet: imò solum
ei nomen vtut commune & peruulga-
m est, bono animo enũtiatum diabo-
s statim propellit (q̃ toties vsuuenisse
uimus quoties Magus aliquis in com-
uni cœtu auxilium Dei implorauit) &
od amplius est, solus Dei metus & ter-
r ab ipso propulsat diabolos, vt posteà
cturi sumus. Paulus Grillandus qui vi- Lib. 1. de sortilegijs.
t anno M. D. XXXVII. Sabinum
quem-

quemdam non procul Roma fuisse ... bit ab vxore persuasum vt se exempl... sius certis vnguentis inungeret, coq... cto cum Magis alijs exportaretur: ... dentem itaq; illum à diabolo istud... esse, sed ex vi vnguenti & enuntiati... monis vxori paruisse: tum delatum... Beneuentanum Comitatum optim... Papæ fundum, idq; sub nucem vbi ve... bantur Magi innumeri epulantes, id... fecisse quod faciebant alij: cumq; sa... salem quem perhorrescunt diaboli p... isset, & sal tandem (vt videbatur) cia... tus esset, vernaculo suo sermone di... *Laudato sia Dio pur e venuto questo* ... Laudetur Deus quandoquidem hic... uenit sal: simulatq; Dei nomen fuit p... nuntiatum, omnem diabolorum Ma... rumque conuentum momento eu... isse, miserum illum Sabinum solum... nudum remansisse, qui domum m... cans ad centesimum milliare reu... est: reuersum vxorem accusasse, qu... ua igni fuit tradita postquàm verit... facti agnouisset aliásque complures...

cusa...

ſſet, quæ euictæ ſimiliter incendio
runt ſublatæ. Quo exemplo conſtat
identiſſimè, efficacitatem miraculo-
m non in figuris, characteribus, ſylla-
, vocibus, ſed in timore Dei poſitam
, Diabolum verò ſuas celantem frau-
s verbis, characteribus, & conſecratis
oſtijs abuti ad perficiendum volunta-
m ſuam. Quod autem diabolum à ſa-
diximꝰ abhorrere, ratione optima ni-
tur, quia ſal æternitatis eſt & immorta-
atis ſignum, neq; putredine neq; cor-
ptione infeſtus vnquam, ſed ipſe à cor-
ptione atque putredine omnia vindi-
ans: Diabolus verò nihil procurat aliud
àm rerum creatarum corruptionem
diſſolutionem, vt generationem De-
. Quamobrem ſalem menſæ loci ſan-
i omnibusq; vniuerſè ſacrificijs apponi
x Dei imperat: quod mandatum ab Leuit.2.
ebræis Plato videtur didiciſſe cùm ſa-
m à Dijs affirmat diligi. Contrà verò
crificijs vinum aut mel lex Dei vetat
dhiberi, quod faciebant Ethnici, innu-
ns Deum ſine adulatione attentè pru-
denter

denter & sobriè accedendum esse. [...] hac in re falluntur qui vxorem Lot[...]
Genes. 19. statuam salis mutatam putauerunt [...] nim Hebræi amplissima naturæ arc[...] tenentes solent statuam salis pro pe[r]-
Num. 18. tua nominare, vt Lex Dei inquit, [...] gam vobiscum fœdus salis, id est, pe[r]tuum. Si characteribus aut figuris no[...] num Dei proprium esset vt res ca[...] efficerent, non essent profecto Ma[gi] suas inuocationes illis abusuri, qu[...] tamen pleni sunt ipsorum libri. E[...]
Lib Pirke aboth sæpe legitur Moses accepit quæ tamen scripta in libris Mosis nusquam reperiuntur. itaque conficitur Cabalam, id est, [...] entiam à Deo acceptam quasi in [...] num, Angelorum Prophetarúmque [mi]nisterio, non esse in characteribus a[ut fi]guris positam, sed in secreta diuino[rum] miraculorum intelligentia allego[...] per sacram Scripturam implicata [...] sim. Nulla enim propemodum e[...] oratio, præceptum nullum, cuius n[on] sit duplex, aut etiam triplex intellig[en]tia. Exempli causa, præceptum dat[um]
Leuit. 13. & 14. Sacerdotibus de includendo hom[ine] qui ex elephantiasi cœpit laborare [...]

mùm malum cernitur, & ſepteno
oque die, donec ſanatus fuerit aut
us à capite ad pedes albus euaſerit,
iſendo: tum de eo liberè dimitten-
quia mundus eſt, inquit Scriptura:
apparentem aliquam viuæ carnis
rtem habuerit, de eo ab aliorum con-
ſatione ſeparando: præceptum igi-
illud politicum miratur Philo, ita-
emoralem affert ſenſum, ſi bene me-
ini, dicens non poſſe eum qui prorſus
gnitione Dei caret ac conſcientia ali-
damno eſſe: qui autem diuinæ legis &
iratis ſenſu præditus ſe aliunde ſinit
arijs opinionibꝰ deprauari, hunc per-
ioſum eſſe, quia religionis ſpecie ve-
ñ impietatis miſcet, vt magi miſcent
inominibus. Ad ſenſum illum poli-
um expreſſum lege Dei, & moralem
ilonis alterum accedit elegantiſſimũ
uræ myſterium quod nemo attigit:
mpe quicquid corrumpitur id aerem
oq; & accedentes propiùs corruptio-
m inficere donec fuerit conſumma-
quod Theophraſtus paucis libro de
Odori-

Odoribus exposuit dicens πᾶν σηπό-
μενον ὄζει, quicquid corrumpitur fœdum
halat odorem: vt ouum, suauis & sal-
ris cibus quem antiquas regum deli-
vocat Horatius, si incubatu cœperit
rumpi foetet supra modum, aeremq;
ficit donec perfecta sit corruptio &
lus excludatur: Ozimum quoque &
uendula, quam veteres Nardum Ce-
cam à naturali ipsius apud Occitano-
tu appellabant, quādo tecta & comp-
incipiunt corrumpi, fœtent vehem-
tissimè, sin corruptio ipsorum finitu-
summari, oleum afferunt optimu-
odoratissimum: Corruptum item g-
tale semen si in corruptione perstat,
cros, bubones, & varos horrendos ef-
Eadem igitur ratione elephantico-
sanguis est fœtidissimus quādo cor-
pitur, donec tota materia sanguinis
nè conuersa sit: quamobrem dum c-
uertitur, non sine periculo ad eleph-
cos acceditur: conuerso eo nihil p-
li. Atque hæc genuina Legis sente-
Interdum historica solùm est sente-
vt

cùm Moses dicitur populum numera-
sse, & similia: interdum allegorica, vt
in Lex præputia cordium circuncidi
bet: præputium cordi nullum est, & si
esset nunquam tamen circuncidi pos-
: Innuit ergo lex improbas cogitatio-
s rescindendas esse, vindictæ appeten-
m, auaritiam, cæteraq; vitia. Hoc pa-
o imperiti qui in Cabalam inuehun-
r visuri sunt Deum nobis quasi palpan-
m & cernendum oculis istud exhibe-
, non solùm literalem sensum teneri à
obis oportere, cùm verè Scriptura di-
t, *Litera* occidit, Spiritus autem viuifi-
t. Quamquam pulcherrimus in Lege
ei habetur locus ad rem istam demon-
randam, vbi Moses dicitur è monte (in Exod. 34.
o dies & noctes 40. fuerat) descendens
lum faciei suæ imposuisse vt alloque-
tur populum, quod velum cùm ipse ad
eum reuertebatur eximebat: id autem
cisse, quia non poterat diu populus
lendentem ipsius faciem conspicere,
est (vt è literali sensu excedamus) non
lebat mysteria & allegorias, quæ con-

fertim habentur in Lege Dei, animo
cipere. Verumtamē populus Mosem
tectum vidēs dicitur faciem ipsius q
valde splenderet animaduertisse. C
quicunque ex inconsyderata perti
expositiones istas improbant, quib' H
ronymi, Augustini, Basilij, præcipu
Origenis, omnium quoque Docto
Hebræorum scripta abundant, iniu
Deo ac Prophetis faciunt, qui nunq
aliter loquuti sunt. Ac ne excelsa qui
illa Salomonis scripta sunt aliud q
parabolæ & allegoriæ, eáque certo c
silio in eam formam inscripsit, vt de
stret singulis non oportere vbique
stere in literalem sensum quem He
sensum passuk, id est, versus nominan
de barbari Latinitatis autores ex v
facientes passum *in hoc passu*, soliti
dicere. At Salomonem scribitur sap
tia fuisse cumulatum, Deumq; plus
um contulisse quàm in vllum homi
vnquam contulerit: hic tamen vt
entum mentes supra terram altiùs
gat, docet cognitionem Dei esse arb

ad fructum. Non est igitur, quod plé-
que literæ insistentes tradunt, arbor in-
telligenda. Hinc enim accidit vt boni
literalis sensus interpretes multa ἀθέων
tena millia peperint, qui ex scripto
illud de serpente in Genesi loquente in- Genes. 3.
terpretati dicunt animantes brutas olim
loquutas esse: vt faber quidam ferrarius
in Gallia, postquam à celebri Prælato au-
disset in concione per Adamum (pro-
pterea quòd pomum ederat) totum ge-
nus humanum præter exiguum Christi-
anorum manipulum in damnationem
æternam labefactatum esse, cùm vide-
ret sibi contrà disputanti Prælatum de
sensu literali non satisfacere, dixit tan-
dem tam multas rixas pro re tantilla in-
utile excitari: quod blasphemum dictum
simulac nostrorum aulicorum pulsauit
aures in prouerbium abijt, non abitu-
rum sententia mea, si hic qui docebant
nos bene intellexisset atq; sapienter ex-
cauisset locum. Eodem errore Por-
phyrius in libris quos aduersus Christia-
nos scripsit, ex literali sensu illud exagitās

 quod

quod de arbore scientiæ boni & ma
de arbore vitæ in Mose legimus, in
meros homines à religione vera au
uit propter ea ἄτοπα quæ nascuntur
terali sensu: desinunt verò ex diuin
terpretatione, quam Deus Mosi &
phetis tradidit, & quam apud Philon
Leonem, Mosem Maymonis filium,
uin, filium Iarrhi, Origenem, alios
Theologos Hebræos & Christianos
mus. In hanc sententiam ait Lex no
solùm animalia quæ non rumina
quæ scissum non habent vnguem
munda esse, sed ea etiam quæ non
vngue fisso, vtcunque ruminent:
Origines de ijs accipit qui sese in
tanda & contemplanda Dei Lege o
pant, sed inter literalem sensum &
sticum, inter carnem & spiritum
lam distinctionem seruant. Hunc a
(Origenem dico) magistrum Ecc
rum Christi post Apostolos vocat
ronymus, omniumq; Doctorum
cipem. Cùm itaque in Lege Dei leg
Pharaonem curauisse vt occider

Leuit. 11.

In catalogo scriptor.

res, & puellæ ſeruarentur incolumes, præter conſtantem literalis ſenſus ve- ritem ſapientes Doctores ita accipiunt, bolum quem figurat Pharao in hoc umbere, vt intellectum maſculam minis partem interimat vitámq; det ncupiſcentiæ. Item quod Abraham ræ dominæ obſequutus dicitur ancil- meiusque filium eiecisse, id Cabaliſtæ eologi ſapienter exponunt rationi vt minæ obſequendum eſſe, & cupidita- m eijciendam ac peccatum ex ea geni- m. Cùm prohibetur ne fructiferæ ar- res gerendo bellum excidantur, inter- ctum quoq; intelligendum eſt ne ho- ines virtute præditi & opifices periti llantur. Cùm dicitur oletum terra ob- oportere ne inficiatur aer, hoc quoq; inde eruendum, digniuſ eſſe malum uſatione quod occultum eſt: ideoq; endum ſingulis vt propalent ſuam pitudinem, ne cuiquam ſit exemplũ ali. Quando interdicitur ne aries aut is Deo offeratur niſi tota ſit alba & ſi- macula, putandum eſt animam quo-

que sistendam Deo puram & mund
haberi oportere: quando interdicit
clauda sit, rectè ambulandum signi
in Lege Domini. Hebræus Philo in m
ralibus interpretationibus afferendis
mirificus, Leo & Maymonides in na
ralibus, in vtrisque liber Zoar qui n
dum fuit è Chaldæo sermone versus.
cut autem de naturalibus prædictio
bus, de Astrologia, & scientijs confin
bus antè dicebamus, sic etiam in Cab
à communi illo abusu quem suprà
gimus abstinendum: nihil enim est
sanctum & inuiolatum, quod non
tana & administris ipsius polluatur.
tis est diabolicæ cùm Scriptura sacra
quam ad carmina adhibetur, quod n
quam prisci Hebræi cogitauerunt.
hinc data fuit gentib⁹ occasio ad cal
nijs petēdum verbum Dei Hebræor
que Cabalam, de qua sic Plinius libro
cap. primo. Est alia, inquit, Magice
ctio à Mose & Iochabella Iudæis pe
Corrupit autem dictionem Cabala
significat Græcè ἀκρόαμα, id est, scien

ditione comparatam nec literis exa-
am, à verbo קבל accepit, eo quòd Ca-
lam non licebat docere aliter quàm
a voce, & quidem eos qui quadrage-
um ætatis annum superasset: vt au-
m verba concepta ad miracula eden-
pronuntientur nulla mentio, quam-
sid Reuchlinꝰ & Galatinus voluerint:
nino certè abusus est. Si quis autem
ihi obiecerit nihil hic inesse diabolici,
quando certus Psalmorum versus aut
expergiscendum constituta hora, aut
orandum Deum, aut ad conficiendas
as actiones bonas pronuntiabitur: Fa-
bor illud quidem non vltimum sapi-
tiæ fundamentum esse, vt quis mane
aturus surgat, credibile esse qui primi
as preces offerunt eos primarias bene-
ctiones reportare, vt Iacob anteuer-
Esauum: propterea scriptura tota
dice Prophetas summo mane ad lau-
ndum Deum & primas suas actiones
sacrificandum surrexisse, quemadmo-
m aiebat Dauid, *In matutinis meditabor*
te. Item, *Exsurge Psalterium, exsurge*

 citha-

cithara, exsurgam diluculo, & apud Iere
Misi ad vos Prophetas surgendo man
Deus quoq; in deserto videtur max
procurasse vt mane populus surge
quia Sole super Man radiante abiba
fumum & liquescebat illico, quamv
gne non liquefieret, vt gratiarum
Salomo) agendarum Deo moneren
Nihilominus tamen illud affirma
non licere vti Scriptura sacra vt vis
qua verbis tribuatur, quamuis ad fin
optimum. Hæc recepta est Theolo
rum sententia. Minorem itaq; veri
speciem habuerit, si quis Magos ve
rum vi posse crediderit segetes &
fructus perdere: etsi 12. tabulis diser
uebatur ne incantarentur fruges,
fruges excantasset, aut qui malum ca
incantasset, &c. non quòd magi su
minibus fruges perdant aut tem
tem virtute verborum commoue
alibi ostendemus) sed ope Satanæ:
tilegus enim alter non posset idem
cere, quamuis eadem verba pron
ans. Quapropter imperitum vulgus

admiratus ſum, ſed Catonem illum
cere luxatis membris carmen auxilia-
Cæſarem quoque Dictatorem poſt v-
mancipitem vehiculi caſum, ſemper
primùm conſediſſet carmine ter repe-
o ſecuritatem itinerum ſolitum aucu-
ri, cùm tamen obſeruationes iſtas ex
onderiſerit: & M. Seruilium Nonia-
m principem ciuitatis, qui chartam
bus literis Græcis P & A inſcriptam
nectebat collo metu lippitudinis. Si
a fuiſſet radix ſalutaris herbáue medi-
odore & proprietate naturæ mala hęc
ratura, ſpeciem aliquam habuiſſent:
radicem Pæoniæ appenſam collo cer-
m eſt epilepticis adiumento eſſe plu-
mùm, & confirmatum experientia. ſed
artam aut characteras ſubnecti collo,
icquid inſcribatur, cum Ioanne Chry-
ſtomo & Auguſtino ſtatuimus meram
eidololatriam, ſi ignorantes fecerint:
rtilegium verò, ſi iſtud illi commiſe-
nt qui nouerunt interdictum, nec eo
inus fidem ſuperſtitionibus adhibent.
tenim hic quoque eſt idololatria, ſi vis

Plinius li. 28. cap. 2.

Homil. 43. in Matth. ca. 23. licet fiant periapta cum inſcriptione Agnus

Dei, lib. 1. ... sermo ... & di- ... 7. ca. ... de con- tra.

curandi herbis, plantis, animalibus, m
tallis tribuitur, nisi eadem opera laus
Deum tota referatur. Ideoq; Hebræi t
dunt Salomonis librum de vi & prop
etate animantium, plantarum, lapidu
herbarum, metallorumque omnium
mandato Regis Ezechiæ crematum e
ne ad idololatriam ratione ista homi
adducerentur: vt serpentem quoque
neum è deserto allatum Ezechias ig
præcepit tradi, quod eum imperitus p
pulus adoraret. Quanto æquius ergo
turum est censeri idololatriam, si ver
& characteribus adhibetur fides, ijsq
non formatis à Deo (vt sunt res crea
sed per homines aut malignos spiri
inuentis? hoc verò non solùm idolol
tria, sed purum putum est sortilegium.
dololatriam cum Augustino veteribu
que & recentibus Theologis appello
uersionem à creatore ad creaturam. E
nim videmus verba ad effectum su
nunquam perduci, nisi ipsis adhibea
fides: tum peruigil Satanas seipsum ing
rit & ad tempus compẽsat idololatria
vt

x idololatra perfectum Magum Sor-
gumq; reddat, quod ſuo loco oſtēde-
s. Hic fortè aliquis obiecerit vocem,
monem Dei, duasq́; tabulas manu ip-
s exaratas tam eſſe opera Dei quàm
em, Lunam, aut cœlum: itaq; illa etiā
uralem vim obtinere: quod Miran-
lanus Princeps & Reuchlinus ſentiūt.
o verò nullam his verbis facultatē in-
dico, niſi ad eum effectum cuius cau-
enuntiata à Deo ac digitis inſculpta
nt: neq; ad tempeſtatem ſerenitatém-
aut aliud efficiendum, ſed ad vitam æ-
nam ijs qui morem geſſerint tribuen-
m, ſicuti ſcriptum eſt, Hoc fac & viues.
minum aūt Satanęq; verba nihil am-
ius poſſunt, quā fructus picti, ſtatuę, &
s artificioſæ eiuſdem generis. Hanc de-
um poteſtatem Satanas à Deo obtinet,
eam aduerſus Ethnicos, idololatras,
fideles, & Dei contemptores exerat qui
cipiuntur verborum fucis, ac eorum
primis quæ nequeunt intelligi, quia
inorem (ait Plinius) fidem homines
hibent ijs quæ intelligunt. Quamobrē
Gale-

Galenus lib. 6. de ſimplicibus pharm
Xenocratem Aphrodiſæum & Pamp
lum quendam improbat, qui fraudi
iſtis inſtructi Medicos ſimulabant. Pl
us quoq; ſeptem primis capitibus lib.
his abundat ineptijs: & quamuis eas
cundo capite dicat ſapientiſſimi cu
fide reſpui, Theophraſtum tamen,
tonem, & Cæſarem in quibuſdam m
narrat fidem his nugis adhibuiſſe.
rum autem eſt & ab omni antiqu
annotatum, ſerpentes incantari: Im
bum enim Dauid comparat Aſpidi
res ab incantatoris callidi voce ob
ranti. Hi verò plerumque à ſerpent
occiduntur: quamobrem ait Salo
neminem de incantatore occiſo à ſe
te capturum miſericordiam. Sic Sor
gus quidam Salisburgenſis cùm in
lis totius populi ſerpentes omneis q
ambitu ad milliare integrum fuerant
foſſam vnā coegiſſet & tradidiſſet m
à poſtremo eoque permagno furioſe
ſultante enectus eſt. Atque hac ratio
conſtat, neque voce *hypokindox* qu
Th

heophrastus Paracelsus affert, neq; ali-
Psalmi 91. neq; vocum vllarum virtu-
quicquid obtendatur, hæc præstari
sse. Qui enim fuissent serpentes per in-
rum milliaris ambitum vocem ho-
inis audituri, & quidem profundè in
rram abditi? Quamquam Aristot. sub
em libri περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων scribit
ene oppido Thessaliæ fuisse malefi-
n quæ fascinaret basiliscum. Is ergo
it diabolus, qui fidos suos administros
oc compensat præmio. Ac propterea
anonem, nec mirum, 26. q. 5. & Augu-
inum dicentes per Magos virtute car-
inum infici homines atq; enecari, sic
telligimus vt opera Diaboli istud effi-
statuamus. Docuit enim amplius mil-
s experientia à verbis ab altero quàm
ago pronuntiatis nihil esse consectari-
m: Sin autem leuioribus in rebus non-
unquam visa sunt effectum suum ha-
uisse, vt in ligaturis diximus, pro certo
ud habendum est diabolos (qui vbiq;
æsto sunt) & voluntatis illius qui ma-
ficium aliquod cogitat administros
esse,

esse, & ad hominem grauioribus ma-
ctis ac impietatibus implicandum
perficere.

De expreßis malignorum spirituum inu-tionibus. CAP. III.

QVicunq; rem bonam facere a-
trati malignum spiritum (qu
pro Deo habent) inuocant ad consili
aut opem aut consolationem suam
Ethnici prisci faciebant, & multi no
memoria in Occidentalibus insulis f
unt) nihilo amplius Magi dicendi s
quàm illi qui Solem Lunam & res c
tas adorabant: Idololatræ iure appel
tur. An verò bonam ipsorum consci
tiam accipiat Deus, id committo iudi
eius: nam qui hoc quæsierit, is se in D
arcana plus satis intulerit: vt ij qui So
tem, Phocionem, Aristidem iustum
dubitauerunt velut Magos turpissim
æternæ damnationi & supplicijs pari
addicere, cùm tamen Lex Dei pœna
Deut.15. pro delicti grauitate decerni imper
Sed inter Ethnicos quicunq; bonor
ma

lignorumque spirituum discrimine
nito & sacrificabant liberos, & adul-
a, præposteram libidinem, omnia-
turpia, horrenda, & rectæ rationi
am à natura in mentib' nostris inge-
auit Deus) aduersantia committebãt
stitutum suum assequerentur, hi nõ
m fuerunt idololatræ, sed etiam Ma-
eoq; nomine à Philosophis omnibus
gumlatoribus condemnantur. Hæc
causa est cur Deus populo suo dixe- Deut. 18.
se Amorrhæos aliosq; populos sorti-
xercentes è regione exstirpasse: cur
m Rom. Senatusconsulto Baccha-
a cognitis exsecrabilibus sortilegijs
noctu committebantur, ex vrbe &
a tota eiecta sunt. Nullum autem la-
m non mouet Satanas vt sibi homi-
vindicet abduceátque à vera veri Dei
ratione: Cùm itaq; Deus non sit as-
abilis, sed admirabilem Solis elegan-
n, cœlestiumq; luminum conuersa-
nem, vim, motum homines prospici-
perfacilè illuc delapsi sunt, vt Solem,
am, Iouem, & alia cœlestia corpora
laudi-

laudibus extollerent atq; supplicare
pro eo quod Noe liberos suos doc
vt sacrificarent vbique Domino,
fuit vota ad Solem, Lunam, cœlesti
corpora conuertere, quæ Noe & p
perdiu exhibebant Deo. Hoc Abra
in Chaldęa videns indignè fieri pro
tiauit, & eo nomine malè exceptus
Philo, Iosephus, & Moses Maymo
no ore docēt: Deus verò ipsum ex C
dæa exire iussit, vt in ipso & poste
rum Ecclesiæ signum conseruaret.
cōsequutus Satanas, cœlestium in
corporum adorationem, element
quoq; sensim inuexit cultum: pri
ignis, cui omnes gentes honore
magnum habuerunt, deinde terræ
matris & genitricis hominum b
rumq; omnium: nec spectantibus
hominibus, nec contemplatione
lectus ad Deum vsq; rerum omniu
torem & creatorem euolantibus.
lementis ad alias res creatas ventu
adorauerunt itaq; Deos panis & vi
uentores Bacchum & Cererem

eti

ꝗque bouem AEgyptij quem vocarApin, eo quòd videatur animalicomnium quæ in orbe terrarum deesse vtilissimum: Quam opinioνt confirmaret Satanas, aliquando ieboùis apparebat, eoq́; mortuo lamationes fiebant maximę. Atq; hæc superstitio adeò Israelitarum aniincesserat, vt ad figurandum Deum duxerat ipsos è terra AEgypti vitufusilem confecerint, Deum cœli & quem adorabant forma vituli pusingi oportere, cùm tamen Deus capitali pœna vetuisset formam aut figuram sibi assignari: quamincensus ira populum grauiter gauit. Sed ne his quidem acquieuit nas: principes enim viri (ait Salo-) amissorum liberorum quos deaerant memoriam conseruaturi, eocurabant pingi & incidi vultum, iosè imagines asseruabant, oscula-tur sæpe, honorem exhibebant: quēodum Augustum Cæsarem Capitoeuntem legimus defuncti nepotis ima-

Exod. 20.

Suet. in Augusto.

imaginem forma expressam Cup
solitum osculari. Idem quoque fa
Principibus potentissimis. Nam
Herodotum legitur in summa Ba
nis turri fuisse templum dicatum
regi Assyriæ quem vocabant Io
cumque illius cultum Assyrij & C
dæi cœpissent instituere, proceden
sorum imperio ad omnes Asian
namque partem Africæ, sacrificia
que & superstitiones ipsorum in
runt per imperium totum quod
amplissimum (capiebat enim 127.
fecturas, & in ijs AEgyptum dup
pliorem quam sit regnum Galli
paulatim in Græciam transmea
Ideoque Deus per Esaiam abomi
Babylonem, quòd sortilegia & s
stitiones suas in populos transmise
Porphyrius ad Boethum scribens, T
doricus, & Iamblichus consentiun
nes antiquas superstitiones à Cha
manauisse. Ex quo in Deorū nume
cœperunt homines cooptari, infi
Deorum numerus exstitit. Fuerū

Lib. de curatione Græcarum affectionum.

nimùm tricies ſexies mille,vt ve-
annotarunt,præter Deos manes, id
arentum & conſanguineorum ſpi-
quos pro Dijs habebant, quibus ſa-
bant, & ad quorum ſepulchra co-
bant: in quos Scriptura inuehens
ſtans eorum maleficia, inquit: Et
erunt ſacrificia mortuorum. Ho-
crificiorum ſpecie animæ defun-
n primùm fuerunt inuocatæ: at-
c Νεκρομαντεία, haud ſcio an prima Νεκρο-μαντεία.
magicarum & vetuſtiſſima. E-
im deteſtans impietatem iſtam
octauo, An non quiſque, inquit,
os pro viuis conſulturus eſt? Et
tum poſtremi in Philiſtæos præ-
piens cognoſcere Magam Endo- 1. Sam. 28.
nſuluit, quæ euocatum Samue-
t Samuelis imaginem ſola vidit,
non vidente eum. Itaque roga-
n Samuel quamobrem intertur-
quietem ſuam, cùm à Deo relictus,
s ipſi inimicus eſſet, adiecit eum
i regnum tradidiſſe quòd verbo e-
l non obſequutus eſſet, ipſumq; &

liberos fore ſecum die poſtero. No
neſcius placere quibuſdam Theo
diabolum fuiſſe iſtum, ac non Sa
lem: ſed bona pars refragatur fret
Eccleſiaſtici cap. 46. qui narrat in S
elis laudibus, ipſum poſt mortem
phetaſſe prænuntiata morte Re
Philiſtæorum victoria. In eadem ſe
tia eſt Iuſtinus Martyr, Rabbi Sadi
ias, & Hebræorum plerique: & ijs
uandum eſt illud ſuffragari quòd n
ſio per Samuelis imaginem, qu
bolum putant, Sauli facta, magn
houæ nomen habet quinquies
tum, quod etiam audire dæmon
horreſcunt. Ideoq; iudicium R
dis Kimhi in hunc locum, neq; T
liani libro de anima neq; Auguſti
plecti poſſum, ſtatuentium hun
diabolum, nec aduerſantem huic
tiam planè confirmare. Deinde
eo damnetur Saul, quòd Regem A
citarum, captiuos, & pecora ex ma
Dei non interfecerit (nam hanc
1. Sam. 20 cauſam Scriptura ſacra adducit cu

...sensus fuerit) altius quidem cer-
consilium Dei penetratur: maximè
huius peccati nomine tantisper dũ
pœnas luerit non mediocreis, vexa-
Satana & plerumque in summum
rem actus. Paulus autem 1. Corint. 5.
lium dat, vt qui incestum perpetra-
ciatur ex Ecclesia, vt corpore ipsius
o Satanæ quod affligeretur, spiri-
paretur die iudicij: quo spectat il-
amuelis, *cras mecum eris*, nimirum
quàm iustè afflictus à Deo & deser-
cat eam ob causam quòd in Ama-
omnibus pecoribusq; occidendis
em non gessisset Domino. Sic etiam
i causa 1. Regum 13. Prophetæ ad
oamum misso dicitur, non fore vt
atur in sepulchro maiorum, quia
n contra quàm ipsi fuerat indictum
maria sumpserit: deinde à leone
pòst occiditur, qui tamen corpus
cum asino reliquit intactum do-
n sepulchrum efferretur. Qua ex re
ifestum est, Prophetæ animam ob
atum istud non fuisse à Deo damna-

tam, cùm præsertim cadauer eius n
uerit à leone deuorari. Vt ergo dam
onem iudicio Dei permittamus, De
què poteſt voluntatem ſuam per ſo
gos & improbos atq; per electos exp
re, vt ſomnijs Nabuchodonozeris,
raonis, & Balehami demonſtratur;
tiam tradunt Theologi in locum
Euãgelij, Expedit vnum hominem
pro populo, atq; hanc eſſe ꝓpheti
ore Caiphæ docẽt. Deinde quid ill
ci prohibet, Deum ſiuiſſe vt veni
muel poſtquàm defunctus eſſet, a
nam Saulis & ſtatus euerſionem
cendam? Audiui ex Inſulano A
NouaIliorum Domino, qui iam leg
ne Conſtantinopoli à Rege fung
ex nobili Polono cui nomen eſt P
ki Legato in Galliam, vnum ex m
Chriſtiani orbis Regibus auidum
tus cognoſcendi Iacobitam Necro
tem ad ſe accerſiuiſſe, qui confecta
& ſacrata hoſtia primogenitum q
decẽnem puerum ad hoc compar
truncari iuſſit capite: eo hoſtiæ im

s voces pronuntiasse, characteras
scire non attinet adhibuisse, ac tum
nti quid vellet caput duobus verbis
ndisse, *Vim patior*: illicò furibun-
Regem indesinenter clamauisse,
e caput istud, & in eo furore exspi-
Hęc historia in toto regno vbi gesta
certa & indubitata habetur, etsi
homines solùm negotio interfu-
Non dissimilis huic historia Theo-
Imperatoris legitur, qui postquàm
macho ceruices præscindi curauis-
apposito ad mensam ingente pisce
est sibi videre caput Symmachi, &
e correptus paulo pòst vita defun-
est. Quod si ita est, quis duas illas
sin os pueri inditas fuisse à Deo du-
? Græcè enim Latineq; puer nesci-
, & repentina tam horrendi sceleris
certè à Deo sumpta est: nisi quis for-
xerit spiritum pueri aut Angelum
oquutum esse, & Regem excarnifi-
ad vindictam sceleris: nam quò in-
ntior est sanguis, eò vindicta graui-
tque hac quidem in re conspicua est

execrabilis impietas, quòd innocẽs,
Leuit. 13. & primogenitus (quem Deus Leg
sanctificari iubet) capitur & præsci
futuris sacrificatur diabolo: eaque
noua sed peruetus impietas, vt Elia
uites annotauit, qui istud sermon
appellat Theraphim. Etsi hic crue
caput scribit laminæ aureæ impon
tum cum nomine dęmonis certisq;
racteribus, quos omissurus sum, ita
adorari conceptis verbis, quæ nequ
opus est neque scribi, sed præstatro
prout institui facere: cum tamen
cessarium probè teneri, quãta sit il
damnatorum hominum impietas,
ipsis caueatur. Hominum interfecto
animas plerumque instare vindic
occisoribus veteres affirmarunt.
niam Lacedæmoniorum regem
tarcho legimus, cùm esset Consta
poli, generosam adolescentulam
re accepisse: vt autem puellam vir
ad ipsum pudebat accedere nisi d
omnibus, solam cubiculum ingr
tem noctu lucernam abiecisse: c

niam repētè excitatum, & tanquā
itaipſius in tenebris peteretur attoni-
arripuiſſe pugionem, & incognitam
doleſcentulam occidiſſe: ex eo tempo-
ſine intermiſſione Pauſaniam à ſpiri-
vexatum eſſe ad mortem vſque, quem
itum adoleſcētulæ narrabat eſſe per-
ilem. Hominem in vinculis vidi an-
milleſimo quingenteſimo ſexageſi-
nono, quòd ira percitus vxorem oc-
iſſet, qui data ſibi & confirmata venia
aleficij conquerebatur ſibi nullā quie-
meſſe: ſe enim ſingulis noctibus ab ea
ri. Sed hoc tamen homicidis omni-
s non vſuuenire conſtat. Exiſtimant
idem nonnulli ſi homo occiſus ſine
dictæ ſtudio deceſſerit, id non accide-
: verumtamen notauit antiquitas, &
ato ſcripſit libro de legibus 1. animos
rum qui occubuerunt in occiſores in-
tere: quod Marſilius Ficinus libro 16.
animarum immortalitate, Lucretius,
Virgilius AEnei. 4. verum eſſe dicunt,
infinitis iudicijs probauerunt iudices,
omicida ſuper cadauer (etſi non attin-

gat) transeunte statim è vulnere man[are] sanguinem. In hanc rem nō pauci qu[i] Doctores ciuilis & canonici iuris cōse[n]tiunt, & præsumptionem hanc argum[en]tum esse cōiecturamq; violentam in[dici]um statuunt, ex qua legitimè ad quæst[io]nem rapi possit: nam etiam hoc mo[do] persæpe innotuerunt sontes. Id Plut[ar]chus de Damone scribit, Sueton. de C[a]ligula. Aiunt consimiliter animam q[uæ] de hoc mundo non inuita migrauer[it,] aut saltem brutis cupiditatibus se n[on] immerserit, vestigijs corporis non a[m]pliùs hærere: vt ij faciunt qui bestia[m] vitam vixerunt, de quibus Horatius,

Et affigit humo diuinæ particulam au[ræ].

Horum itaq; animas desyderari à Necr[o]mantis & sortilegis, sepulchra de no[cte] circumeuntibus carnémq; corporum [...] dentibus: quemadmodum in Thessa[lia] Magi exstiterūt qui mortuorum per[q]rebant corpora, eaq; (nisi accuratè per v[i]giles obseruarentur) erosis naribus, o[...]genis, alijsq; partibus inueniebantur. P[o]tius crediderim eò impietatis a Diabo[lo] po[...]

Paris. de Puteô in syndicat. verbo tortura. Hippolit. consil. 24. nu. 2. vo. 1. & con. 90 n. 3. & cons. 91. nu. 4. & cons. 100. nu. 4. & consil. 110. nu. 4. vo. 2. Ang. in tractat. de homic. Joan. de Neuita in sylua nup ver. cadauer. Boerius decis. 619. nu. 1. Apulei. in asino au. 280.

uaci Magos persuadente sic defun-
rum animas attrahi. Etsi Græci Ne-
mantem appellauerũt ψυχαγωγὸν qua-
imæducum dixeris: Thessalis quoq;
Arcadibus fuit istud palàm vsitatissi-
m, apud quos Pompeio placuit ex E-
thone Maga exitum Pharsalici prẹlij
romantica arte cognoscere, quo in
lio (vtcunq; de victoria fuisset con-
atus) fusus est, prout omnibus acci-
qui viam istam sequuti sunt. Nuper
strorum patrum temporibus siquan-
eos qui sancti habebantur indigitari
portuit, quidam liber inuocationum
nus publicè legebatur noctu. Libro
men erat *Grimorium*, quod asseruatur
abdito: itaque de eo aut de re sanctè
in rem bonam facta nequeo iudicare.
oc solùm affirmo damnandum esse v-
m Necromantiæ, qua diabolus pater
endacij de veritate, de rebus abditis, et-
amque de salute hominum consulitur.
enim animæ quas Necromantæ sacri-
cijs à se adduci putant ferè sunt diabo-
, ac propterea quicunque capita mor-

tuorum

tuorum seruant, nisi medicinam
chirurgicam faciant, ij plerumque e[xer]cent Necromantiam, vt Ioachimus [Ca]merarius à se visos narrat nõ ita prid[em] qui diabolo per caput mortui loque[ntis] vtebantur. Sed quoniam homines b[ene] instituti & quicunque sunt meticu[losi] perhorrescunt noctu sepulchra acce[dere] & in artes istas incumbere, alias ratio[nes] excogitauit Satanas vt hos ad sui ad[ora]tionem pertraheret: insinuabat enim in earum corpora quæ frequẽtes in te[m]plis erant, & per eas loquebatur. Id [au]tem plurimùm virginibus accidebat [sacri]tilegis ad impietatis opus adornatis, [quæ] ieiunantes religione maxima orabant [in] specu Apollinis, somnumq́; in ea ca[pie]bant (nam quo grauior est impietas, [eo] honestiore pietatis & religionis velo tegitur) tum diabolo in illius corpu[s in]gresso quæ ita noctem transegerat, postridie diuinabat & de rebus qu[æsitis] responsa dabat plerumq; amphibola: [at]que hæ sacerdotes Pythiæ, nonnũqu[am] etiam Sibyllæ dicebantur. Sic Virg[ilius]

Sib[yllam]

byllam Cumanam nominat quæ pre-
ius ad Satanam in ſpecu habitis furore
repta ſpumabat, & nouo ſermone lo-
batur, ac tum prædicabatur Deum
ipſam aduenisse. Quamobrem in Le-
Dei præcipitur, vt lapidibus obruatur
lier prædita ſpiritu Pythonico. He-
æi appellant אב, LXXII. interpretes
γαστρίμυθον ἢ ἐπαοιδὸν, quaſi dicas in vẽtre
raſe loquentem : quod Magi cum ſu-
bialis vitreis peluibusq; faciunt. Vul-
ta verſio Græcos in transferendo ſe-
ta eſt Apollinis Pythij oracula con-
lentes. Narrat Cælius Rhodiginus pu-
am nuper in regione ſua à ſe viſam,
ius in corpore ſpiritus erat Pythoni-
s res præſentes & occultas verè per pu-
nda reſponſans, & de futuris perſæpe
entiens. Verùm quod ex Apolline De-
o reſponſa plurimùm petebantur, id
factum eſt quòd euidentiora eſſent:
amobrem Deliꝰ dicebatur ἀπὸ τοῦ δήλου.
ribit Chryſoſtomus Sacerdotem in
ecu proſtratam Pythonicum ſpiritum
litam accipere & deſpumare furore
cor-

correptam, ac tum plerumq; dæmon[...] (quem Ethnici colebant pro Deo) p[...] ius pudenda respondisse: quod Ori[...] nes aduersus Celsum Epicureum d[...] det grauiter, & Plutarchus etiam (qu[...] uis Ethnicus) extremi esse furoris te[...] tur quòd Deus in fœminas istas intr[...] creditur, imò & religionem & natur[...] Dei sic traducendam polluendámq[...] propinari. De Sibyllis iudicium perm[...] to sapientioribus: videtur tamen L[...] ctantius & quicunque tanti fecere Siby[...] larum oracula, non satis originem vnd[...] processerunt ista attendisse. Etenim Vi[...] gilius testis est Sibyllam Cumanam o[...] nium celeberrimam Sacerdotem Pyth[...] am fuisse ac dæmoniacam: & bona p[...] istorum oraculorum Saturno solùm, I[...] ue, Venere, Neptuno personant. Præ[...] eà Ethnicæ fuerunt Sibyllæ omnes & [...] fide nostra alienæ, quarum neque Scri[...] turæ meminerunt vnquam, neque v[...] lam confirmationem aut approbatio[...] nem dedit Conciliorum (fuerunt a[...] tem ampliùs sexcenta) autoritas. Verù[...]

Lib. 6. AEneid.

Lacta[...]

actantius videns apud Ethnicos nihil aiestatem Bibliorum posse, Sibyllinis aculis tentauit id quod volebat ostenere: quamquam hæc oracula quibus is adhibebant fidem fortè pro libito erunt concinnata. Hos autem Sibyl-nos versus qui excusi exstant & Latini er Castallionem facti, nihil quàm sumnam historiæ Biblicæ continentes: hos go Sibyllarum esse ridiculum est creere: cum ne vnus quidem versus eoum compareat quos è Sibyllinis Cicero, Liuius, Porphyrius, Plutarchus, & ræci authores adduxerunt. Verumtaen benefactum eo tempore putauent Patres, si Ethnici quocunque modo ttrahi ad religionem Christianam posnt: quæ opinio impura est ac iure damta, cùm Prophetias diuinitus inspiras cum ijs sit nefas coniungere, quas pud infideles Ethnicos Satanas Sibyllis spirauit. Aristoteles huius diuinatio• is & furoris peruestigans causam adiratur vehementissimè: tandemq; stait ex antrorum vapore fieri, vt in Lebadia

•Lib. de mundo ad Alex.

dia ſpecu, Trophoniana, Corycia, thia, & alijs: ſed hæc cauſa rationem nititur. Nam cur hæc potius quàm il diderit? cur ex tot centenis ſpecuum libus ne ſex quidem ediderunt? cur am centum annis aut centum vi ante Ciceronis tempora (vt in libr diuinatione legimus) edi in ſuis a deſiuerunt? neq; enim permutata runt antra: qua occaſione Plutarc eorum Dæmonas defendit obijſſe. P tereà an iſtud aliquam veritatis ca habuerit, eo vapore fieri vt ſpiritu grediatur in fœminam, in ſtoma ius loquatur occluſo ore, aut ore lo tur exerta lingua, aut denique pude Et veritas tamen cum mendacio confuſa deprehendebatur, & cùm culum dixit apud Iuſtinum Marty & Euſebium,

Lib. de oracul. defec.

Μοῦνοι Χαλδαῖοι σοφίην λάχον, ἠδ' ἄρ' ἑβ
Αὐτογένητον ἄνακτα σεβαζόμενοι θεὸν ἁγν

Id eſt, Soli Chaldæi ſapientiam ſo ſunt, & Hebræi. Ex ſe genitum Re colentes Deum ſanctè. Taceo my

crificia quæ obſeruabantur ad exo-
da reſponſa, & apud Diodorum &
ſaniam legimus. Quid verò quod e-
nterdum diabolus occidebat qui ſu-
dibant ſpecus, niſi aliquid poſtula-
t? Fernelius hiſtoriam recitat cuiuſ-
n magi, quem, cùm accerſiuiſſet dæ-
onem, ſuperueniens occidit dæmon:
gāti autem ſortilego ſodali iſtius qua-
ccidiſſet eum, id à ſe factum reſpon-
diabolus propterea quòd à ſe nihil
tulauiſſet. Ab hominibus enim ro-
ri, orari, & adorari Satanas percupit, &
nunquam veritatem profert vt mē-
ti ſibi habeatur fides, aut ſi ignorat
m, ambages reſponſat atque ænig-
ta. Deus autem alium præter ſe de re-
futuris Lege prohibet conſuli, aut al-
haberi fidem, licet id euenerit quod
lignus ſpiritus & diuini prædixerint.
n tamen eam ob cauſam prohibetur,
od ſpiritus rerum multarum ignari
, cùm ipſi dæmones quaſi δαίμονες id
ſcientes, Euſtathio teſte, appellentur
a ſignificatione Hebræi vere linguæ

& naturalis magistri appellant ...
verbo ידע nouit, sciuit) contra q
Eusebius dæmonas à timore quem
unt hominibus dici παρὰ τὸ δειμαίνειν
set: quorum tamen bona pars fam
est agitq; familiariter, quam ob ca
Græci δαίμονας παρέδρους nominabant
his itaq; concludimus nihil in prop
arum causa accipi aut credi oportere,
si verbum Dei aut quod omnino c
verbo Dei consenserit, ne si Ang
quidem è cœlo dixerit, nedum quod
tanas inspirauerit. Quamuis autẽ C
stiani Ethnicorum templa ipsamq;
dem Apollinis exspilauerint atq;
terint, non tamen Satanas continu
stitit vires suas nouis idololatrijs ar
que magicis exercere, frequentibus
vt cùm maximè. Ac olim quidem
gionis specie rogabatur: iam ver
currit non vocatus, & se ratione ca
trudit in omneis partes inescandis &
fumdandis hominibus. Qui autem
bolum non accersit neq; inuocat, se
hibentem se accipit, is certè non est

improbitate omnino quanta ille qui
n aduocat, orat & accipit: verumta-
n vterq; morte dignus est, vterq; sor-
gus. Non ita est homo δαιμονιόληπτος,
neq; rogato neq; inuocato diabolo
sidetur ab eo atque obsidetur: cuiuſ-
di in Italia inuenias multos, pleraſq;
minas, pauciores viros, quos tan-
am furiosos & agitatos rabie oportet
i. Sic anno M. D. LIV. Romæ o-
ginta duæ inuentæ sunt, quas Gallus
dam monachus Benedictinorum or-
is voluit eiurare, sed frustra. Scribit D.
us Consiliarius in Parlamento, qui
agebat Romæ, postero die rogatos
bolos cur eas inuasissent, respondisse
isse in corpora fœminarum istarum
æ bona ex parte Iudææ erant genere)
dæis missos, indignè (aiebant illi) fe-
ibus quòd fuissent baptizatæ. Quam
causam Theatinus Papa capitali o-
Iudæos prosequens fuisset relega-
s illos, nisi Iesuita quidam liberè de-
disset non posse hominem quem-
m in vllius hominis corpus diabolos In lib. E. nergu. mena.

immittere. Certum illud quidem, diabolum quoq; ipsum nisi Deo permittente posse: hoc permittente potest in Germania fortasse Kentorpensi monasterio euenerit, vt moniales omnes spiritibus malignis obsiderentur: bus dicentibus per coquam monasterii Elisabetham Kamam effectum esse, agnouit factum, se sortilegam fassa improbis suis precibus sacrificijsq; diabolos in earum corpora fuisse missos, que hoc nomine fuit igni tradita. Romanus ille diabolus Iudæorum fator nullius nomen detulit: (Non tuerunt autem in tanto virorum rum puerorumq; numero omnes se) licet dæmoniaci diuersis linguis nunquam didicerant loquerentur ritus autem modò fatur velut in cho dum os mulieris occlusum est, dò exerta semipedali lingua, modò dendis: qua in re omnes Athei qui bolos esse negant coguntur obmutescere. Etenim aut occluso ore, aut exerta rigente lingua, aut pudendis fari

Στόρνε-μάντεια. Ἐγγαστρί-μυθοι.

nfatentur posse: & mulierem quæ ni-
vnquam didicit, doceri à melancho-
Græcè Hebraicè Latinéque non au-
dicere: quæ tamen in dæmoniacis
sse constat. Huc pertinet quod Fer-
medicorum nostra memoria prin-
s ca. 16. de abditis rerũ causis ignarum
iosumque puerulum à se visum fuisse
bit qui Græcè loquebatur: ac se tum
isse eum à maligno spiritu possideri.
nt etiam quæ à diabolo sic ligantur vt
ui non possint vincula, sed ea rumpi
secari sit opus. Est Menilij ad Dam-
rtinum mulier domina Rossa nomi-
quæ inde ab octauo suæ ætatis anno à
igno spiritu ligari cœpit ad arborem,
edem lecti, ad præsepe stabuli, aut al-
manu alteri imposita, fune, vimine,
equinæ caudæ, cannabe: idq; tanta
itate vt facto diabol⁹ velocissimum
nque oculorum iactum anteuerte-
Puellam Parisios ductam anno M.
LII. viderunt Doctor Picardus alijq;
ologi, omneisque artes suas ad libe-
dam ipsam consumpserunt: sed nihil

effectum. Hos medicus Hollerius ri-
diceebat primum morbum esse me-
cholicum: posteà verò quàm ocul-
in frequente corona vidit miracu-
puellam inter duas trésve mulieres
tem clamare, & illicò sic vinciri a
manibus vt solui non posset, vinc-
ac secari opus esset, malignum spi-
confessus est. Nemini apparebat
quam, sola puella albam videbat
cùm spiritus vinctur' accederet. E
ratione quod Magi & Magæ sibi c-
tionem carnis cum maligno spi-
tentur intercedere, id complures
Ephialtas aut Hyphialtas, Incub-
Succubos esse aiunt vel lienteria
mentiuntur legem Dei, hominesq-
ca ignoratione continent efficiu-
grauissima omnium scelera imp-
eant. Similiter diuinationes pro
habent, quarum tamen euenta sp-
tur adeò mirifica, vt nemo non ra-
in admirationem. Si bene Plato
uoluissent isti, comperissent ab e-
duo diuinationis vel θεομαντικοῖ gen-

m morbo accidens, alterum dæmo-
m inſpiratione. Quod enim ſcribit A-
toteles nullam foris diuinationem ac-
dere, id philoſophorum omnium ex-
oſit conſenſio, certiſſimaq́; euertit ex-
riẽtia, prætereà ab opinione iſta diſceſ-
idem in libro de mundo quem Alex-
dro magno dicauit. Non ſum neſcius
atonem, quia legem Dei ignorauerat
ondum enim ac ne poſt quinquaginta
nos ab illius tempore ſermone Græca
nata fuerat) prædictionem diuinam à
bolica minimè diſtinxiſſe, ſed genera-
n diuinationem vel μαντικὴν definiuiſſe
νίαν τινὰ περὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους
δημιουργὸν τῆς θεῶν καὶ ἀνθρώπων φιλίας, id eſt
uinationem eſſe modum inter Deos
omines communicandi, eorumque
icitiæ effectricem. quod prophetiæ
inæ non malè conuenit. Diabolica
em prædictio modò ab expreſſa con-
tione & diaboli atque hominis con-
ſu naſcitur, modò à diaboli violentia
e morbo hominẽ obſidentis adeò vt
inet: quẽadmodum Saul à Dæmone

 agi-

agitatus & in furorem versus eo a
diuinabat: nam scriptura (vt antè
mus) prophetiæ voce vtitur. Non
etiam malignus spiritus magum im
rigerum vexat, in furorem agit, &
nunquam occidit. Sic nobilem à
nio virum cognoui ad Villerios C
retanos habitātem, qui in annulo q
ab Hispano percarè emerat famili
habebat dæmonem, cui ex sententi
mi sui volebat imperare & velut m
pium subijcere: cúmque mendaci
rumq; effaretur dæmon, annulum
nem iniecit homo tanquam si
inijci potuisset dæmon & annulo
teneretur: sed ex eo tēpore furiosu
minem effectum diabolus exagita
dicium legi latum in Ducatu Geld
D. XLVIII. contra magum qu
Iacobum Iodocum à Rosa nomin
traci natum, qui dæmonem sibi
clusum annulo fatebatur: sed add
quino quoq; die fuisse coactum d
nem compellare atq; consulere. M
etiam Sagis mulieribus accidit, s

isso fœdere & fide data Satanæ ipsas a-
quando consortij istius tæduerit, nec
ia resipiscentia ad Deum conuertan-
ur, vt tundantur & vexẽtur nocte mor-
emq; expetant, vt Iacobus Sprangerus
Coloniensis Inquisitor fidei, cuius operâ
agnon paucæ igne perierunt, literis
onsignauit. Equidem cognoui homi-
nem (cuius nomen quia in viuis est reti-
ebo) qui mihi indicauit ipse se à perse-
quente spiritu & varijs modis seipsum
obtrudente plurimum infestari, de no-
cte vellicari naso, excitari, persæpe percu-
i, & quamuis rogantem vt se sineret qui-
escere non dimitti tamen, sed continen-
ter agitari, dicente spiritu, aliquid mihi
impera: ideoque se putantem fore vt à
spiritu sineretur Lutetiam aduenisse spe-
cie litis suæ quam procuraturus venerat,
si fortè malo suo remedium compertu-
rus esset. Cùm itaq; animaduerterem
non audere hominem singula mihi re-
tegere, rogaui quam vtilitatem ex serui-
tute domino huic præstita percepisset:
Ad hęc ille, se existimasse futurum vt for-

tunas atq; honores adipiſceretur, & abditas cognoſceret, ſe autem ſemp spiritu falli cùm rem veram ſemel p tulerit tria mendacia enuntiante, obolo quidem à ſpiritu ditatum eſſe, que amata potitum, qua occaſione p cipuè ad eum inuocandum venerat, de plantarum animalium lapidumq; ribus, deq; ſcientijs abditis (prout ſpe uerat) ex eo nihil didiciſſe, vrgeri ſol verbis vt inimicos vlciſcatur, techn conſuat, aut ſcelus perpetret. Dixi fa eſſe ab iſto domino liberari, vidend vt eo aduenientе ſtatim Dei nom auxilium ſuũ inuocaret, & ſe mente optimoq; animo ſeruituti Dei addic Ex eo tempore non vidi hominem, an pœnituiſſet potui cognoſcere. spiritum paruum ſuum dominum ap labat: nam Satanas decipiendis hom bus blanda ſibi arrogat vocabula, fam ris ſpiritus, albi dæmonis, parui dom quia in odio eſt Satanæ & diaboli app latio: itaq; plerique Magorum appell paruum dominum, vt in libro Pauli G

lan

di Itali (qui multos adiudicauit mor-
memini legere. Diximus de ijs qui ma-
norum ſpirituum accerſunt opem vt
imperent eosq́; in ſua poteſtate habe-
t, & qui vtendos comparant, etſi emp-
res iſti ſeruitutem miſerrimam depre-
endunt ſibi impoſitam: tum etiam de
qui inuocationes faciunt ceremonijs,
crificijs, & orationibus ad eam rem ac-
ommodis, quarum orationum verba
olui exſcribere, cùm tamen plus ſatis de
ripto excuſaq́; adiectis priuilegijs habe-
tur, quorum autores cum ſuis operib⁹
um eſſet concremari. Quamobrem
hoc noſtro opere ſategim⁹, vt quicqd
entib⁹ curioſis occaſionem experiun-
iſta ſcelera prębiturum eſſet, intectum
occultum permaneret: id ſolùm quod
d informandos Iudices pertinet, eosq́;
ræmonendos qui in foueam technis
atanæ inciſuri eſſent, placuit exponere.
m dicamus de ijs qui præter inuocatio-
em expreſſis verbis Deo creatori totiq́;
eligioni renuntiant, & ſeruitute diabo-
o addicti ab eo obſignantur.

De

De ijs qui expressa conuentione Deo & r gioni suae renuntiant, & an corpore à daemonibus exportentur.

CAP. IV.

DIscrimen inter Magos obseruar
optimeque intelligi pernecessari
est propter iudicia quae variè de eis fe
da sunt. Hi autem prae omnibus sunt
ominandi qui Deo & cultui eius renu
tiant, aut qui (siquidem non Deum
rum, sed superstitiosam aliquam reli
nem coluerint) suae religioni renu
ant vt se conuentione expressa de
Diabolo. Nulla enim est religio tam
perstitiosa, quae homines non coer
quodammodo in legis naturae repa
vt parentibus & magistratibus co
cto nocendi metu obsequantur: q
nocendi metum ex hominum m
conatur Satanas eximere. Expressa
tem conuentio modò fit verbis sine s
pto, modò scriptura confirmatur: c
Satanas (vt suos obstringat sibi ante
impetrent postulata sua) iubet eos, s

ueri

rint,instrumentum obligationis con-
cere atq; subscribere, interdum etiam
sorum sanguine, prout veteres in san-
endis coniurationibus fœderibusq; v-
bantur, vt apud Liuium Libro secun-
, & apud Tacitum de Regibus Arme-
æ legimus. Sic ergo cum suis experitur
atanas. Theophilum quemdam narra-
r se ita diabolo obligasse, & quidem
bligatione sanguine exarata. Et nuper
iã anno M. D. LXXI. inter eos quos
e cæcus Lutetiæ suspensus detulit, fuit
usidicus cuius prætereo nomen, qui se
ebatur obligatione diabolo facta re-
ntiauisse Deo, & obligationem sang-
ne suo conscripsisse. Multis præterea
dicijs compertum est reciprocam in-
r diabolum & Magum obligationem
terdum esse ad anni spatium, ad bien-
um, aliúdve tempus: item esse qui po-
lent sibi facultatem dari curandi do-
res dentium, quartanam, aut aliud ma-
m, ea lege vt alios occidant aut abomi-
nda committant sacrificia. Quòd si
ijs qui se in totum addixerunt diabolo
vt ali-

Plutarch. in Valerio Publico-la.

vt aliquid cōſequantur, ipſe metuen
cultum ſuum deſerant, tum non ſatis
bet ſi diſertis verbis Deo renuntiauer
ſed notam eis inſuper imprimit, vt
næus in dialogo de ſortiarijs obſeru
qui autem ex animo ſe tradunt ip
quos ſtare nouit promiſſionibus, his
indit ſignum, vt idem autor oſtēdit.
notis autem quod dicimus tam cert
eſt quàm quod certiſſimum, & ordin
Iudicum oculis compertum, niſi in lo
abditiſſimis occultentur: vt ex Va
quodam nobili audiui his inter lab
tam eſſe, illis ſub palpebris (vt Danæ
quit) alijs in ſede ſi metuūt retegi, pl
mùm ad dexterum humerum, fœm
verò ad femur, ſub axilla, aut in geni
bus. Narrauit mihi Albertus Picto A
catus in Parlamento, ſe quæſtioni c
terinario quodam Mago in Theod
caſtello adſtitiſſe, in dextero cuius h
mero comperta eſt nota, poſtridie ve
diabolo obducta deletaq́;. D. item Cl
dius Deſſayus Procurator regius Ri
montij affirmauit notam Ioannæ H

leriæ Magæ à se fuisse visam, sed dele-
m die postero. Cenomannus ille Tris-
lanus nomine qui à Præfecto prætorio
mnatus veniam hac lege impetrauit
affines eiusdem criminis indicaret, cũ
populareis conuentus ducebatur, aut
facie agnoscebat eos quos in Sabba-
ismis viderat, aut ex alia nota quam ip-
inter se nouerant: atq; vt dictum con-
maret, signatos aiebat esse notis quæ
nudis deprehendi possent. Excussi ita-
ue illi quos accusauerat signati depre-
endebantur quodam quasi vestigio le-
ris, sed ex sorte sensus adeò vt vel ad os-
usque intima in loco vestigij punctim
cussi magi non persentiscerent. Sed
m multi diuites ac pauperes in isto nu-
ro comperti sunt, vt alij effugiũ alijs
nparauerint: itaq; serpsit hoc malum
perq; dissipauit se latiùs, vt reorũ im-
tatem in æternũ testatã faciat & con-
entiam Iudicum, quibus habendæ
estionis iudicijq; perficiendi munus
rat commendatum. Hoc verò mira-
us, quòd plerique Magi non satis esse
ducunt

ducunt Deo renuntiauisse, nisi se iter
in nomine diaboli baptizari curau
& vocari altero nomine, ex quo fit v
gis ferè duo sint nomina. Neq; diss
landum istud, ad efficiendum qui
tos Magos vnum sufficere: nam ei
addixit diabolo nihil est expeditꝰ ad
tiam eius ineūdam & habendam p
quam vt multos subditos pertrahat
que persæpe vxor perducit virum,
filiam, & iustæ familiæ sic aliquando
stant in multa secula, vt infinitis iu
fuit comprobatum. Cuiusmodi fa
olim in Africa Italiaque exstiteru
solo aspectu vel laudatione ho
enecabant, vt Solinus, Memphod
Plinius, Gellius, & Isigonus scrips
& in Problematis Aristoteles ann
20. sectione, Problemate 24. veter
laudationem præfari solitos eam
turam nemini: & Itali quoq; dicu
aliquem plenis buccis laudari aud
Di gratia no gli diate mal d'ochio: &
denique opportunè importunèq;
unt. Prout enim laus propriè ad D

...m pertinet, certum est, si quando sic
...datur homo vt non referatur ad De-
...laudatio, plus æquo exultare eos qui
...dantur & gloriam sibi arrogare, eoq;
...cto Satanam plenis velis in præcipitia
...inæ ineuitabilis eos perducere. Sed ad
...a veniamus. Doctor Grillandus Italus
...quinq; illi inquisitores, qui de multis
...agis in Germania Italiáque cognoue-
...nt, nihil aliud dictum fuisse tradunt
...amidipsum quod rei euicti in hoc re-
...o confessi sunt, idq; nominatim Lug-
...ni Lochijs, apud Cenomannos, Picta-
..., Sanlisij, Lutetiæ. Ioan. Charterius,
...i Caro. 7. conscripsit historiam, Guil-
... Edelinum Sorbonæ Doctorem nar-
... Magicarum sortium fuisse damna-
...n pridie natalis Christi 1453. confes-
...n se per noctem sæpe in Magorum cō-
...tus exportatum Deo ibidem renun-
...isse, diabolum hirci figura visum ad-
...sse, & podici eius oscula dedisse. Hoc
...em insignibus exemplis oportet de-
...nstrari, vt intelligatur Canon Episc.
q. 5. Concilij Aquileiensis, à cuius in-

telligentia abluserunt quamplurimi
neque à Concilio generali profectu
neq; à Theologis approbatus. Vt
id quod diximus illustretur, nullu
dicium fuisse puto insignius quàm
de Maga Lochiana recentissimum.
quidam tenuis cùm vxorem interd
esse noctu perciperet, bonámque n
partem emanere, prætereà dicente
aut ad deonerandum aluum egredi
ad lauandum cum vicina sua aliquo
falsi euicisset, suspicionem conce
perfida eius libidine, & necem int
natus est nisi locum quò proficisc
indicaret. Illa sibi à periculo metu
vt erat confessa est, atq; vt explor
deas hæc ita se habere (inquit illa)
eris, eodem venies: tunc tradidit
uentum quo se vterq; inunxerūt,
nuntiatis aliquot vocibus diabo
Lochijs in arenarias Burdegalens
à Lochijs minimum quindecim di
absunt) exportauit. Videns itaq; v
ignota Magorum, Magarum, & dia
rum (humana specie aspect⁹ tamen

i) frequentia verſari, dicere cœpit, Deni, vbinam ſumus? Hoc dicto, repencœtus diſparuit: ille verò cernens nuatem ſui corporis oberrauit per agros dus, donec manè ruſticos inuenit qui um in viam deduxerunt. Reuerſus chias ad Quæſtorem rerum capitalin contendit rectà, qui audita probè ſtoria fœminam prehendi iuſſit: illa rò minutatim omnia quæ diximus nfeſſa eſt, & vltrò agnouit peccatum. gduni quoq; ante paucos annos murpotens comperta eſt, quæ ſurrexit de cte, accendit lucem, arrepta pyxide nxit ſeſe, & poſt voces aliquot elata hos ritus fieri obſeruans mœchus cum ea cubauerat lucernam capit, ueſtigat vndique: & ea non inuenta n ſolam vnguēti pyxidem reperiſſet, ioſo animo exploraturus quid vngtum poſſet fecit prout fieri animadterat, ita ſtatim elatus comperit ſe n Magorum cœtu eſſe in agro Lothagiæ, & conſternatus eſt: Sed cum prim Dei opem implorauit, euanuit to-

tus cœtus, ille verò solum nudumq;
comperiens Lugdunum reuersus e
maleficam accusauit, quæ confessa
totam igne perijt. Idem quoque no
cuidam viro non ita pridem ad Melo
num accidit, qui & molitoris verb
sua ipsius curiositate adductus co
maleficorum adijt: sed quoniam pe
rescebat metu, quamuis non inuoc
Deum, Diabolus maxima voce inda
uit, quisnam hic metuit? Sic volent
bili viro discedere, ex oculis abscess
tus. Atque hic reuersus indicare M
statuerat, ille verò præmonitus si
subuit fuga. Quod de timore dixi
iudicio magarum Valerianarum in
audia commodè potest intelligi:
tebatur filia cùm parentes primo
tus suos essent ipsam deducturi,
mento efferrentur, baculum sibi
fuisse datum quem femoribus sub
eosque indixisse vt ante omnia sibi
ret à metu: sic cum parentibus stati
portatam esse. Hoc iudicium in p
ma editione libri Danæi fuit ex

pis, quod anno M. D. LXXIIII. fue- confectum, vt posteà demonstrabi- us. Sunt qui sartaginem aut æneum aliquod argenteúmve deferant ad sua solennius celebranda: quo spe- t ille articulus Salicarum legum capi- 67. *Siquis alterum hæreburgium clama- rit, hoc est, strioportium aut qui æneum por- rtatur vbi striæ concinant, & conuince- non poterit, soluat solidos 62.* hic enim *iæ & striges* vocabula designant magas dæmonas prosequuntur. Olaus ma- us libro 3. cap. 11. scribit apud Boreales pulos locis compluribus istas Mago- n dæmonúmque saltationes conspi- esse. Idem in monte Atlante ple- nq; fieri tradunt Mela lib. 3. Solinus 38. cap. 44. & Plinius lib. 5. cap. 1. Nec simile est quod apud Paulum Grillan- m Iureconf. Italum legimus, qui de arum maleficarum factis cognouit iudicauit: anno M. D. XXVI. non cul à Roma rusticum extitisse, qui quam nudam vxorem suam se inun- tem vidisset noctu, sublatámq; ocu-

lis domi non inuenisset, eam post
arrepto baculo non destitit percu
donec rem ex veritate fateretur, quo
la faciens veniam sibi dari postulauit.
veniam ea lege dedit vt se in cœtum
or deduceret. Ea postero die virum
uento suo curauit oblini, sic vterq;
dentes hircis peruenerunt in cœtum
locissimè. Virum autem vxor præmo
erat à nomine Dei planè abstinend
esse, nisi per ludibrium blasphemia
diceretur. Nam hac in re omnes con
tiunt, eum qui baiulatur si Deum n
nauerit in media via repentè deser
de ostenditur nihil vnguento effic
Diabolum ocyus Euro deportare (
Augustinus inquit, Dęmones auium
latus incredibili celeritate vincunt
multo etiam velocius Angelos, q
propterea ad pernicitatem eorum
ximam & ἀκατάληπτον figurandam
alæ in Scriptura sacra tribuuntur.
igitur in cœtu versantem mulier
sim aliquantisper iussit consistere
mysterium totum çerneret, donec

put illius cœtus salutauisset ornatum
incipis amictu magnificētissimo, ma-
máq; virorum & mulierū corona cin-
um, qui honorem clientelarem singu-
exhibuerunt domino. Hoc facto salta-
onem institui in orbē vidit ore extror-
m obuerso, ita vt non viderent alter fa-
m alterius, quod in popularibus salta-
nibus receptum est: fortè eo consilio
alij nō possint alios commodè obser-
eatq; agnoscere, quos illi indicent si
iudicum manus peruenerint. Quod
iam Triscalanus Magus cui Rex Caro-
9. veniam dedit vt socios indicaret,
stante magna procerum turba expo-
t Regi: Magos in suos conuentus ex-
rtari, innumeras eorum adesse copias
i adorant hircum & posteriores illi-
partes osculantur: tum aduersis tergis
n videntes inter se saltare: deinde cum
bolis virili & muliebri forma coeun-
us copulari. Post saltationem instra-
fuerunt mensæ, cibi appositi. Mulier
m admouit virum vt Principem salu
ret: deinde vt cum alijs accubuit mēse

 videns

mine, cùm propè esset vt igni traderet contendens cum nobili quadam fœmina quæ negabat se interfuisse, dicebat huic, *No sabes pas tu que le derrain cop nous hemes le baran a la Croux do pastu portaos lo topin des poudoux?* An ignoras cùm postremò saltationem faceremus crucem artocreatis te portasse poculum venenorum? Hæc autem Berondam exusta est. De exportatione autem, per vnctionem transuehi Magos legimus, sine vnctione sæpe, hirco, pegaso, scopa, baculo, vel sine baculo & iumento, alios nudos (vt plerosq; ad se inuicem dum nudos esse ostendimus) alios vestitos, hos noctu, illos interdiu, plurimum tamen de nocte, idq; ea nocte quæ inter diem Lunæ & Martis interuenit: cuius rationem suo loco dicemus. Huc pertinet quod Paulus Grillandus libro de sortilegijs scribit se anno M. D. XXIIII. à nobili quodam viro fuisse rogatum vt in castellum S. Pauli, (quod Spoletani Ducatus est) veniret, & de tribus Sagis mulieribus cognosceret. Earum minima

fret

m ſponſione ſuæ liberationis fuiſſe ſſã, ſe iam ante ãnos 15. à vetula Saga agorum cœtum deductam eſſe, vbi bolus interfuit, quo autore Deo, fi- & religioni ſuæ renuntiauerit, iura- nto cauens ſe fidelem fore & diabo- andatis obſequuturam, idque manu o obſcuriſſimam ſcripturam haben- npoſita: item ſe ad ſolennitates no- ad ferias cùm imperabuntur ventu- , & quoſcunque poſſet eodem addu- am: diabolum ipſi viciſſim lætitiam rnamque felicitatem ſpopondiſſe. pliùs confeſſa eſt ſe ex eo tempore em hominibus quatuor intuliſſe, ori ſæpenumerò, & fruges calamita- deuaſtaſſe: Siquando ipſam die ſtato ntigiſſet ad cœtus non accedere ſine a certáque excuſatione, ſe ita de no- fuiſſe vexatam vt nec ſomnum cape- nec quietem vllam: Cùm proficiſ- ndum illuc fuit, ſe viri vocem audiuiſ- , quem paruum dominum, aut etiam erdum magiſtrum Martinetũ appel- bant: itaq; ſimulac ſi vnguento quodã obli-

obliuiſſet, hircum qui præſtò ad po
aderat conſcendiſſe quem tenebat
eóq; hirco ſub magnam illam Ben
tanam nucem vbi innumeros offe
Magos tranſuectam eſſe: ibi fide Pr
data ſaltari, tum mẽſis accũbi, poſt
quemq; dęmonẽ cum eo eáve cui
erat cuſtodiæ copulari: Hoc facto
los ſuo dæmoni inſidentes reuolare
uatim verò diabolum intra pariet
meſticos adorare. Hæc vbi fuiſſet
& cum duabus alteris cõparata, ali
tereà fuerunt accuſatæ, quæ confe
pam cum ſuis pulueribus & vngu
uæ fuerũt cõcrematę. In libro quo
tio Antonij de Turquameda Hiſpa
inter cæteras hiſtoriam recentem
mus, voluiſſe Magum quemdam
ſuo perſuadere fore ipſum beatiſ
omnium, ſi crediderit ipſi & ma
conuentus adiuerit: vt autem co
ſocius, Magum de nocte poſt aliquo
culas manum ſocij prehendiſſe, &
trumque elatum in aera procul fu
cœtum tranſuectos, in quo viri &

nnumeræ circumſtabant thronum
maximus inſidebat Hircus: ad hunc
landum omnes acceſſiſſe *en la parte*
zia que tenia (qui ſciunt Hiſpanicè,
partem eſſe intelligunt quæ hone-
nõ poteſt nominari) Nouitium cùm
eret iſtud, ſocio dixiſſe, amitto pati-
am, & inclamaſſe repentè *Dios a muy*
ades bozes, ait autor. i. Deum voce
m maxima: tunc irrumpente turbi-
procelláq; vehemẽtiſſima diſparuiſſe
nia, illum ſolum ſubſtitiſſe, & trien-
m totum conſumpſiſſe antequàm in
um ſuum reuerteret. Apud Cenomã-
nuper cremati ſunt plurimi, qui ſe
bbatha ſua perſæpe abiuiſſe & ea quę
ediximus commiſiſſe fatebantur: his
forenſia plena ſunt, & iudicia re-
s huc illuc tranſmiſſa, quæ ita nota
t vt breuiter contentus indicaſſe præ-
ire malim ad cætera: Minimùm enim
ginta magi inuidia inter ſe perciti alter
rum incuſarunt, quorum confeſſio-
vno ore teſtificabantur tranſuectio-
m, adorationem diaboli, ſaltationes,
& re-

& religionis abiurationem. Recen-
què iudicium exstat in Valerianas
Sabaudiæ confectū anno M.D.LX
cuius historiam summam Danæus
osè satis pertexuit, vnde similem
bolum semper esse constat: nam
rum confessionib⁹ & comparatis
sermonibus inter se commissarum
tur corporis exportatio baculo
innitentis sine vnctione, tum abi
Dei, diaboli adoratio, epulum pud
rum Satanæ (qui apparebat specie
dis) deosculatio, obligatio de perp
dis malis innumeris, pulueris in
subministratio: ab vna nefarian
artem triginta annis fuisse exercit
terdum se diabolum tetrum horri
que valde humana forma ostende
cibarijs autem hominibusq; cu
bus habemus apud Philostratum
nium Græcum autorem testimon
Tyanæum illum Apollonium do
quandam ingressum vbi hilaria
cebant Magi, eis interminatum esse
niáq; disparuisse illico, mensas, ci-
ho

mines, ſuppellectilē, & adoleſcentem
cum quem Magi recens deceperant
o loco ſubſtitiſſe. Ne procul abea-
, viuunt adhuc memoria noſtra plu-
iqui Comitem quendam Aſpremō-
ſem norunt omneis domum ad ſe
ienteis tractare magnificè excipereq;
ū, adeò vt accurati cibi, officia, om-
mque rerum copia ſummopere tur-
cò diuertentibus ſatisfacerent, ſed
mines illos & equos, cum primùm ab
xibant, fame & ſiti oppreſſos eſſe:
d de multis adhuc ſuperſtitibus me
re memini. Ita fuit Matiſconēſis Co-
Magorum ſua ætate facilè princeps,
m hiſtoriæ noſtrę aiunt excipientem Hugo Floriacenſis.
dio frequentem conuiuarum nu-
um ab homine foras euocatum eſſe,
e (vt non audebat homo Satanæ re-
ari) equum nigrum præ foribus ex-
ſtantem reperiſſe, quo ille ſtatim cum
homine tranſuectus diſparuit, nec
uam ex eo viſus eſt. Idem Romulo
Capreas paludes accidiſſe Plutarchus
or eſt, cum irruente turbine è medio
ſubla-

sublatum esse, nec deinde visum, v
cerum turba, quæ illi ad latus ads
cõfirmauit: quod vt Plutarchus pr
similia duo exempla adijcit, Aristea
connesij, & Cleomedis Astypalæi. N
liter Apollonio Tyanæo fuisse fact
bit Philostrat⁹, vt hoc pacto eum d
cẽseat q maximus ætatis suę Magus
batur. Sed quoniã hoc factũ mult
ritate nationalis Concilij ac potius
ciliabuli Aquileiensis volunt defe
cuius antè meminimus, placet iam
ologos annotare, qui vno consen
cent Magos à diabolo corpore
ri. Multas complurimum popu
atq; nationum autoritates appon
vt illustretur amplius veritas tam
totiesq; probatis exemplis, idq; n
somnia & deliria, sed per iudicia
dictoria, per mutuas conreorum
tiones, ἀντικατηγορίας, repetitiones
ones, comparationes, confessiones
demnationes, & executiones iur
In quibus vnum habuit Germa
emplum memorabile, quod Ioach

August. lib. 10. & 21. de ciuitat. Dei, Thomas in summa secũda secundæ q. 95. artic. 5. tit. de sup. & in tract. 40. pri. par. q. 8. ti. de mira. & q 16. arti 5. & 6. & tit. de Dæmon.

meracensis narrat libro de natura dæ-
mum. Cùm fortè lanius quidam per
am de nocte iret, strepitum & salta-
es exaudiuit: re itaque peruestigata
edens pocula vidit argentea: quæ, vt
gi & diaboli disparuerunt illicò, acce-
lanius & postridie ad magistratum
lit: sic illi quorum signa poculis in-
t accusauerunt alios citati in ius, &
es supplicio digno affecti sunt. Alte-
exstat exemplum insignius executi-
s illius quæ facta est Pictauij anno M.
LXIIII. cuius executionis historiam
à multis in eodem loco, tum etiam
tonum Præside Saluerto didici (qui
ad iudicium ferendum cum Da-
tonio Pictonum Præside & iudici-
alijs fuerat accitus) & omnes in ea
one tenent. Tres viri cum fœmina
Magi damnati & igne concremati
t viui, cùm fuissent euicti necis ho-
nibus plurimis pecudibusq; importa-
pera (vt fatebantur) diaboli submi-
rantis pulueres, quos humi stabulo-
, ouilium, domorumq; limini sub-

Bonauen. in 3. sent. di. 19. q. 3. Pau Grilandus li. de sortil. sec. 7. nu. 4. Syluester Prier. in tractat. de strigib. dam. lib. 1. ca. pen. & lib. 2. ca. 1. Sprenger in malleo maleficarum.

debant. Narrauerunt autem isti
conuentum maximum solitos
ci, quò conueniebant Magi innum
les ad compitalem quamdam
quæ ipsis vsum præbebat signi: ib
se hircum ingentem nigrum, ad
ratione humana compellantem,
ambitum saltare omneis, tum
quemq; posteriores illius partes
dente candela osculari: hoc fact
cum absumi igne, de cuius cinere
los capere, vt eo bouem inimi
rent, huius ouem, illius equum, h
minem languore, illum morte
postremò diabolum voce terri
verba intonare, vlciscimi vos, a
tem oppetetis: ita singulos ope
redire quà venerant. Non est a
uiter prætereũdum illud, quod
annis sacrificium istud diabolo
facere: imitantur enim sacrifici
lege diuina imperatum, Leuit. 16.
ceptum illud vt mares singuli te
annis solennibus ferijs compare
ram Domino. Amplius dicebat

ctus vir clarissimus, apparere ex a-
cteribus Magos iam ante annos cẽ-
de eadem causa fuisse damnatos, &
suis confessionibus idq́; eodem loco
acem eandem gestum. Horum duo
ierunt, & duo in prouicacia sua ces-
vita. Iudicium quoq; legi in Ma-
rzanas latum, quod mecum A-
s Ferreus generalis vicarius Regis
Laodunenses communicauit. In
confessio illarum exstat eiusmodi, se
e Lognium ad Frenquisanum pi-
m certis vocibus quas reticebo,
ntiatis cum scopis delatas esse: i-
alias scopis ad manum instructas &
cis sex diabolos quorum habentur
na inuenisse: postquam Deo renũ-
ssent, diabolos humana forma sed
n aspectu teterrimos osculatas ado-
tum habentes in manibus scopas
uisse, posteà diabolos rem cum fœ-
s habuisse, ipsas verò pulueres ene-
o pecori postulasse: postremò con-
um fuisse vt eodem post octiduum
nte nocte conuenirent ad diem Lu-

næ, cumque tres horas illic subsi
fuisse reportatas. Vnum omiserat
neri Magum quemque malefacto
suorum rationes exponere, aut cæd
fecerit, grauissimè. Hoc mihi Bo
Castelli russi præfectus Biturigum
mine delegatus apud Blesenses af
uit, Magam se iudice crematam
quam filia accusauerat, quòd ipsa
conuentus deduxisset mater & d
instituendam obtulisset: hæc inte
scelera istud confessa est se saltasse
ci ambitum, & tandem singulos
nes rerum à postremi cœtus te
gestarum reddidisse, & qua in re
rem occupassent. Hic enectum in
fantem aiebat, alter equum, ille
rem. Vna autem nihil ab eo temp
cisse comperta frequentes ictus
baculo ad plantam pedum, & ab
mnibus derisa est. Addebat illa
rem sæpe recentem haberi oporte
ic simile est quod in altero Magæ i
legimus, quæ se fatebatur minimè
cere nisi quid mali quotidie com

altem vt vasculum diffringeret: sed
hera ipsius frangentem de industria
terreum deprehendisset, tum rem
essa est & addicta morti, quia dice-
ullam sibi omnino quietē esse, ni-
enecto homine aut perpetrato ma-
Quibus ex rebus apparet non pulue-
sed Satanam esse qui ruinam solùm
ris humani appetit, & coli frequen-
que adorari cupit: cùm plerumque
is vnum duósve pedes in terram de-
gatur. Memini Furnerium virum
um Aureliensem consiliarium mi-
cere, vulgò sermonem esse & qui-
compertum Magarum conuentus
ri ad Cleriacum, & diabolos illic
quid varijs in regionib⁹ agitur nun-
, quia singula hominum facta refe-
velut in commentarios: atque hic
nandi modus quo vtuntur Magi. Illa
em Maga cuius meminimus à sen-
ia lata noluit prouocare, dicens se
tem anteponere tantis diaboli cru-
ibus, à quo non poterat vel momen-
uiescere. In primis verò illud obser-

 uandum

uandum est nullum haberi conu
in quo nõ saltetur: sic Longuianæ
inter saltandum canebant, har, ha
bole, diabole, sali huic, sali illuc, lu
lude illic: dicebãt aliæ, Sabbath, Sab
id est, dies quietis fest⁹, elatis sursum
nibus & scopis, tum vt testificarẽt
tò, quanta alacritate animi studio
lerent diabolum atq; adorarent,
adorationem quæ debetur Deo
rent. Priscos enim Hebræos in te
apportantes munera cùm prope
accederent saltauisse constat, vt
In Psal. 41 DauidKimhi de voce חגג signif
stum & saltationẽ annotauit; D
quoq; ad testificandum lætitiam
sui cùm præiret arcæ canentem P
& psallentem saltauisse. Saulem
gimus à Samuele ad prophetas
tum esse saltantes & laudantes D
strumentis musicis, prout musica
nibus ad Dei laudes læto & hilari
potissimùm efferendas fuit attrib
corporis motus nihil habebat in
quin potiùs lenitas illius animum

quodammodo extollebat, quod of-
m est Deo acceptissimum. Non po-
enim quisquis Dei laudes ista alacri-
prædicat, non abripi amore & zelo
orandi Creatorem suum. Ita singu-
salmorum locis vbi legitur Sela (le-
r autem sæpissime) qui canebant il-
vnà cum corpore attollebāt vocem,
Dauid Kimhi Hebræis commentarijs
Psalmos notat: etsi eandem vocem
ldæ' æternitatem exponit, Symma-
s & Theodotion διάψαλμα. Abraham
ben Hezra אמת id est, verè: vtut sit,
tores tamen ad vocis huius enuntia-
nem assurgebant. Priscarum autē sal-
onum vestigia quædam hodiernæ
plicationes videntur ostendere, qui-
populi etiam omnes in suis sacrificijs
olennitatibus vtebantur. Scribit Mo-
Maymonis, Persarum filias nudas
are, & instrumentis psallere. Ma-
um verò saltationes homines furio-
reddunt, & fœminis abortum faci-
: quemadmodum de saltatione il-
Italia in Galliam per Magos indu-

cta, quam voltam nominant, q
iure poteſt prædicari, huic ſaltatio
ter inſolentes ac impudicos mo
ineſſe mali, quòd homicidia & a
innumeri ex ea accidunt: quod i
blica in primis conſyderari opor
ſeueriſſimè prohiberi. Itaque Sa
eo quòd Geneuæ ſaltationes an
nia ſunt odio, puellam Geneuen
inſtituerat, vt quoſcunque virg
ab ipſo tradita attingeret eos ad
dum compelleret: atque hæc iu
dificabatur dicens ſe necari ab i
poſſe, neque vnquam voluit re
donec ad mortem damnata eſſ
factum ab homine didici qui i
addebat autem eam ſimulatq; ſ
prehenſa, metu & trepidatione
fuiſſe cōſternatam, dicēdo ſe ab
deſeri, ab eo promiſſionem de
oppetēda accepiſſe, eúmq; ab ip
la percipi. De furore autem, om
ſtat non alios quàm furioſos &
homines tripudiationib⁹ iſtis &
nib⁹ violentis vti, neq; magis ex

curandis rationem esse quàm vt seda-
grauiterq; cogantur saltare, vt Ger-
mania facit insanis ex eo morbo labo-
rantibus quem sancti Viti & Modesti vo-
cant. Vt caput absoluam, conclusionem
eiusdam disputationis apponam factæ
coram Sigismundo Cæsare, quam Vlri-
cus Molitor in libello ea de causa con-
scripto retulit: nam in ea ex infinitis ex-
emplis iudicijsq; fuit constitutum Ma-
gos verè à Satana corpore animoque de-
portari. Historia quidem Euangelij ex-
oneretur ludibrio si vocaretur istud in
dubium, an diabolus de loco vno in alte-
rum deportet Magos: cùm in Euangelio
dicatur Satanas Christum in cacumen
templi, ac deinde montis transtulisse.
Plerique enim Theologi ac eruditissimi
sentiunt corpore & animo verè Chri-
stum exportatum esse: Abacuc item Pro-
phetam fatentur & corpore & animo
translatum fuisse in Babyloniam, simi-
literq; Philippum Apostolum vtroque
vectum. Ex quibus Thomas Aquinas
struit, si id in vno potuit, in alijs eiusdem

 naturæ

naturæ & ponderis fieri potuisse: hoc
lius argumētum in caput Matthæi qu
tum. Apud Philostratum etiam Græcu
autorem legimus, Apollonium Tyan
um à Nili fontibus in AEthiopia fui
breui spatio Romam exportatum, id
(vt rectà contendas) in bis millesimu
quingentesimum milliare: item Ro
Corinthum, Smyrnáq; Ephesum. Io
annes Theutonicus sacerdos Halber
diensis Magus eo tempore celeberri
anno M. CC. LXXI. media nocte
Missas cecinit, vnam Halberstadij, al
ram Moguntiaci, tertiam Coloniæ. P
thagoram item narratu transuectum
isse Metapontum Thurijs. Quin F
rus ipse Magorum defensor affirmat
rum esse certitudine quadam scien
scire se multos homines ex vna reg
in alteram momento sic translatos
Hæc ipsius verba libro 2. cap. 8. de p
stigijs dæmonum, & lib. 3. cap. 12. S
quia nonnullis videtur spiritu sol
translationem fieri, nunc de spiritus
tu dicendum est.

De ecstasi aut raptu Magorum, & ordinaria illorum cum Dæmonibus frequentatione.

CAP. V.

EX ijs quæ de translatis corpore animoq; Magis docuimus, & ex tam frequente experientia exemplisque memorabilibus, cernitur velut meridie, & dissipatur eorum error qui Magorũ translationem statuunt esse imaginarium, nec aliud definiunt quàm ecstasin, exempli gratia visum Ezechielis adducentes, cuius spiritus è Babylonia abreptus est Hierosolyma: quod visum aut vera animi separatione fieri potuit, aut sine separatione accidere. Ac Hebræi quidem in arcana sua Theologia animas electorum Deo per Angelos offerri tradunt quadam abstractione, homine tamen superstite: atque huc adducunt locum Psalmi 116. pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius, quam iucundam mortem in Phædone dicere videtur Plato. At non propterea veram corporis & animi

animi translationem per bonos spi
& malos fieri negandum est. In ex
plum Eliam & Henocum corpore a
ptos adducimus, & Abacuc opera An
li in leonum foueam corpore impo
tum. Quòd si in antecedentibus ex
plis non verè fieret corporis exporta
quî potuisset Lochianus ille à lecto
Burdegalensibus arenarijs se depre
dere? Lugdunensis in Lotharingia? G
cus ille Plutarchi Crotone ad Ne
lim, vbi milliaria ampliùs centum o
tet transfretari? quî sexcenta alia h
modi perfici? Thomas Aquinas, D
dus Heruæus, Bonauentura Tar
us, & Geraldus Odetus, qui in secun
librum distinct. 8. Magistri sententia
quæstionem hanc explicarunt, om
confirmant corpore à Diabolis na
potentia de loco in locum transp
Quamquam raptus ille, vt vocant, e
ticus plus habet admirabilitatis iu
meo, quàm corporis exportatio. Et
si potest diabolus, vt fatentur illi, e
corpora sua animos abripere: nónn

ius est corpus animumque sine distra-
one & disparatione partis ratione prę-
æ devehere, quàm alterum ab altero
interueniente morte diuidere? Quã-
autem immortalitatis animarũ cer-
ima testimonia & indubitatæ demõ-
tiones suppetant, hoc tamen in vali-
simis & maximis numerari mihi vi-
ur oportere, adeoque sufficere si bene
batum fuerit (vt profectò historijs,
icijs, repetitionibus, testium compa-
ionibus, conuictionibus, confessioni-
s, & executionibus infinitis fuit com-
batum) sufficere igitur reuincendis
icureis & Atheis: adeò euidenter do-
humanum spiritum essentię immor-
s esse. Hypothesis enim Aristotelea li-
secundo de anima sic optimè de-
nstratur, animam siquid sine corpo-
adiumento potest immortalem esse:
ltera hæc similiter, animam immor-
em esse si à corpore potest separari. Isti
em infidi, qui neque potestatem Dei
que spirituum naturam credunt, eam
m vocamus animam esse dicunt vin-
culum

culum harmonicum formámq; ca
licam ex singularibus humorum
rumq; humani corporis partium fo
resultãtem: quod certè planè absur
est, hominis formam (quam omnes
losophi puram & simplicem fatent
se) ex compluribus formis compo
Ecstasin verò definiunt somnum m
cholicum, quo vires animæ ita se
sunt vt mortuus homo videatur: r
diculam, cùm plures Magi, Olao m
teste, in Noruegia, Liuonia, Boreali
partibus quàm in reliquo orbe terr
exstent: & quod de Satana apud
prædicatur, Ascẽdam super Aqui
ero similis Altissimo, ad eam pote
referri possit quam Satanas in Bo
præcipuè populos exercet, famos
monum Magorumque nomine;
etiam in tota Scriptura legimus
rum ab Aquilone malum, Sapien
Esai. 14. 41. & 49. Ierem. 34. 4. 6. 13.
25. 46. 47. 50. & 51. Ezechiel. 8. 4
niel. 11. Zachar. 2. at populus iste
quàm quisquam alius habet mela

: ſunt enim omnes flauo capillo
coloris ruffi. Quamobrem iſtos ne-
ſſe eſt ignorantiam ſuam agnoſcere:
m Solenem quendam Plutarch. Pli-
is Hermotimum Clazomenium, &
conneſium philoſophum atheon
rodotus ita abreptos fuiſſe tradunt in
eſſum mẽtis, vt corpora eorum mor-
&ſenſus expertia ſubſiderint, itáque
ſtratum Hermotimi corpus ab ini-
cis captum, occiſum, & crematum Plin. lib. 2. cap. 52.
. Scripſit Hieronymus Cardanus In ſua Gẽ.
um luberet, per ecſtaſin extra corpus
iadeò vt corpus maneret ἀναισθητὸν, E-
verò eos qui voluntariè inter vigilan-
n patiuntur iſtud Magos eſſe confir-
: & Cardanus ipſe fatetur patrem ſu- In lib. de rerum va- riet. ad fi- nem.
triginta annos familiarem ſpiritum
buiſſe. Sic plerumque patres ſortile-
nformant liberos vt in mentis exceſ-
n rapiantur: quò pertinet illud Vir-
ianum de Maga AEneidos ſexto, quæ
promittit ſoluere mentes. Nam reue-
nima vegetatiua, vitalis, & animalis
manet, quamuis ſoluti ſint ſenſus,
motus,

motus, & ratio. Exstat recens histori
giæ naturalis à Neapolitano, qui
narrat à se in muliere Saga fuisse exp
tam, quæ postquàm se vnxisset nu
λειποθυμοῦσα & sensu destituta concidi
uersaq; post trium horarum spati
corpus suum multa è regionibus
nuntiauit, quæ vera deinde com
sunt. Sed autor libri digni incendio
onem rei istius gerendæ explicat. H
te Satanas ergo eos vtitur qui nol
tegi, siue propter familiæ amplitudi
siue propter alias causas non au
magnos conuentus accedere, Ex
tano Præside audiui Magam à se
phinatu visam quæ viua fuit con
ta: hanc ergo cubantem ad ignem
nènte domi corpore in ecstasin a
tam esse, & quia nihil intelligeba
uissimis virgæ ictibus ab hero perc
tum etiam vt viderent an de hac v
cessisset, ignem partibus quæ m
valent sensu, fuisse subiectum, ne
tereà euigilauisse: eam itaque ia
ab hero heráq; mortuam esse exi

...s ibi derelictam esse: manè iacentem ...ecto inuentam: quod cùm miratus ...us quæsiuisset quid rei contigisset ip... exclamātem suo sermone dixisse, Ah, ...e, quàm verberasti me? Id hero apud ...nos narrantem aliquem dixisse, Saga ...ideoq; non destitisse herum, donec ...rem fassa indicauisset se animo cœ...n Magorum adiuisse. Sic alia insuper ...lera quæ perpetrauerat agnouit, & ig... ...fuit tradita. Iacobus Sprangerus In...sitor, qui de permultis Sagis quæstio...m habuit, eas scribit confiteri se, cùm ...um est, spiritu abripi, sin aliter videa... etiam corpore. Exemplũ nostra me...ria apud Burdegalenses alterum ha...mus anno M. D. LXXI. cùm in ...gos Galliç instituta esset persequutio. ...ula quædam Burdegalensis Maga a... ...d Iudices confessa est se cum alijs per ...bdomadas singulas fuisse exportatam, ... magnus hircus aderat, quo autore ...egabant Deum, se Diabolo seruitu... ...spondebant, singuli pudenda illius ...ulabantur, & post saltationes pulue-

res accipiebat quiſque. Tum D. Be
libellorum ſupplicum magiſter, di
Maga ſe nihil poſſe niſi è carcere e
eſſet, volẽs rei veritatem explorare,
educi iuſſit: & illa cum ſe nudam
adipe inunxiſſet, velut mortua ex
ſenſus corruit, deinde poſt horas q
reuerſa exſurgensque permulta na
quæ varijs in locis ita habere vt d
comperta ſunt. Hanc hiſtoriam
quidam Comes equeſtris ordinis n
uit, qui adhuc viuit & iſti experien
terfuit. Id in Borealibus partib
quentari Olaus teſtis eſt, & amico
tici ſtudioſè corp⁹ obſeruare don
dolore ingente reuertatur, & ann
literas, cultellúmve eius qui mill
trecentis abeſt ab eo reportari.
admirabile eſt iudicium illud Ma
ſeptem quod anno M. D. XLII
Nannetas didici. Cùm igitur iſti
multis ſe indicaturos recepiſſent
horam, quid per milliaria decem
bitum ageretur, exanimes conci
illicò, & tres horas defecti animo

...t: posteà exsurgentes renuntiauerunt ...cquid in toto Nannetum oppido & ...bitu longiore perceperant, locis, fa..., & hominibus obseruatis: quæ om... statim comperta sunt. Itaq; omnes accusati & maleficiorum multorum ...mperti, ad ignem fuerunt damnati. ...ceritfortasse quispiam non abripi ani...m, sed visum & illussionem à diabolo ...stari: at effecta huic sententiæ aduer...tur. Possunt quidem homines man...gora & narcoticis potionibus sopora...a, vt mortui esse videātur: sed horum ...ita soporantur vt nunquam euigilēt, ...epotis eis ad triduum quatriduúmue ...esinenter dormiunt: prout ijs faci... Turci quos castraturi sunt, & Vasco... ...uidam ex inferiore Occitania capti... qui pòst fuit redemptus, accidit. At ...il tale epotant Magi, & qui narcoticis ...orantur nullius rei meminerunt: Ma... verò impressionem viuam habent sal...onum, sacrificiorum, adorationum, ...aliarum rerum quas in conuentibus ...erunt feceruntq;, obseruant eos qui

adſunt, qui cum illis commiſſi fate[...] culpam: & Iacobus Sprangerus ex m[...] ficarum quas igni damnauit, conf[...] ne id Magos confiteri narrat ſe in e[...] eaſdem res percipere, quas, ſi corpor[...] fuiſſent, pariter percepiſſent. Augu[...] quoque libro 19. de ciuitate Dei ai[...] ſtantij patrem tanta ecſtaſi ſæpe ab[...] tum eſſe, vt reuerſo ſpiritu ſe fuiſſ[...] ſum in equum affirmaret, commea[...] que in caſtra cum equis alijs impo[...] cum tamen ipſius corpus exanim[...] ret domi. Atq; hæc fortaſſe fuerit [...] cur Lycanthropia illa & homin[...] pecora cõmutatio (de qua pòſt ag[...] fuerit tantopere ab antiquis celeb[...] adhuc in Orientis partibus frequ[...] tur. Sunt etiam morbi qui hom[...] orbant ſenſibus ac propè exanima[...] ſunt epilepſia & apoplexia. Sic Io[...] Papa ſpatio bidui pro mortuo hab[...] tur: & Ioannem Scotum viuum [...] humatum creditur cùm exiſtima[...] mortuus: cœpiſſe enim dicitur c[...] ctari cùm præcluderetur anima, [...]

nflictantis motum percipientes veſ-
lones qui inijciebant humum retra-
unt quidem, ſed ſanguine offuſum &
entem animam inuenerunt. Non in-
tiſta mala ſortilegis, ſyncope, epilep-
apoplexia: nam ſi quando placuerit,
affecti ſunt, neq; aliam ob cauſam pa-
ntur iſta quàm vt ſe à conuentibus
cundis excuſent ſi metuunt retegi, nec
minus dant fidem diabolo, & cùm
lunt eum alloquuntur domi. Sic Ra-
orum Baro (qui apud Nannetas magi-
um ſortium damnatus ſupplicium
tulit) non tantum faſſus eſt ſe octo
rulos occidiſſe, & in animo habuiſſe
idere & diabolo ſacrificare nonum,
m ipſius filium, idq́; in matris vtero,
ſummopere gratificaretur. Satanæ,
um etiam ſe in conclaui ſuo procidē-
n in genua Satanam adorare humana
cie comparentem, eiq́; adolere: qui
eſtabilium ſacrificiorum ritus apud
norrhæos olim & Canan. obtinebat.
ic res admirabiles Satanas ſpoponde-
ac nominatim ipſum fore magnum,

Tandem verò se videns captiuum
cerbissimis malis oppressum, omni
fessus est vltimumq; supplicium p
& lis adhuc sub iudice hæret de b
rum eius publicatione. Apud Spr
rum legimus, cùm de quadam ma
quam damnauit igni cognosceret,
confessam esse (vt erat obstetrix) se
ros suscipientem è matris vtero Di
obtulisse in aerem extollendo, dein
caput eorum aciculam magnam
non proflueret sanguis indidisse: t
in sepulchrum elatis abeuntem de
cte eos eruisse, furno coxisse, car
medisse, pingue ad suum vsum a
se: hoc pacto quadraginta puerul
interemptos esse. Hæc Danensis
Basileam. Alteram quoque A
ratensem innumeris occisis cre
esse. Istius summè præ omnib
vnquam audiuerim detestandæ c
tatis & idololatriæ placuit lecto
monere, vt bene ad obstetrices at
tur. vesci autem istos humana ca
certo certius: nam eam post o

minum memoriam ſic appetiuerunt
æ, vt ægrè mortuorum corpora ſer- Apule.lib. I. aſini.
aut concludi etiam poſſent, quin il-
ingreſſæ ad oſſa vſque abroderent:
mobrem 67. capite legum Salicarum
itur, Sortilegam, ſi hominem ederit,
; euincatur, ſolidos ducentos ſolutu-
n. Philoſtratus Lemnius autor eſt, La-
iam, quæ ſic humanis veſcebatur car-
bus Corinthi, ab Apollonio Tyanæo
ectam & eiectam eſſe: quò ſpectans
ratius & velut crudeliſſimum facinus
ominatus inquit,

Neu pranſæ Lamiæ puerum viuum ex-
trahat aluo.

ui hoc Magis in more fuit poſitum,
cibo iſto alerētur. Apud Ammianum
arcellinum lib. 29. legimus Pollentia-
m Tribunum conuictum & confeſ-
m fuiſſe quòd viuę mulieris exſecuiſſet
ntrem, vt intempeſtiuo partu extracto
futuro Imperatore conſuleret. Qui-
s locis omnibus ea quæ in iudicijs no-
orum temporum vidimus confirmā-
r. Imò complures Magi exiſtimant

ſe à Dæmonib⁹ ad crudelia hæc fac
adduci, vt hac ratione ex animi ſ
tentia aut ſpiritu aut corpore rapia
Et ne longè abeamus, Rondeletu
ctiſſimus medicus & celeberrimus
gum quendam in Montepeſſulan
pulchris hærentem obſeruauit, q
ſepulchrum profectus vbi mulieris
pus fuerat pridie conditum, ex eo
dit femur, quod imponens humer
nem dentibus mordicus auellebat.
mihi quidam Rondeleti diſcipulus
tum eum proſequebatur, narraui
canthropiam morbum Rondele
cebat eſſe, qua homines furioſi
verti in lupos putant, eóq; cibo v
tur. Iam itaq; dicamus poſſintne h
nes verè in lupos & alias beſtias ve
verò ſic imaginatione aut mo
videantur.

*De Lycanthropia, & an ſpiritus v
hominem in beſtiam poſſint.*

CAP. VI.

Ermultis exemplis,& diuinis huma-
nisq; autoritatibus, itemq; accuſati-
bus,euictionibus,confeſſionibus,iu-
ijs, & executionibꝰ antè oſtendimus,
os & mulieres via diabolica modò ſpi-
u & corpore, modò ſpiritu ſolùm ex-
rtari: nec paucis Satanam perſuadere
a verborum vi & vnguentorum quæ
adit effici, eumque plurimum hircina
cie apparere. Ex quibus demonſtra-
nem effectorum nobis eſſe conſtat,
am Dialectici appellant ὅτι ἐςί: quæ de-
onſtratio etſi non æquè habet euiden-
m ac ea quæ ex cauſis naſcitur, non
inus tamen habet certitudinis. Cùm Ariſt. in poſterioribus analyticis.
tem noſtram in cauſis ignorationem
nfitemur, ampliſſimam Deo laudem
ibuimus, aduerſus quem ſi infirmita-
m mentis noſtræ attendimus nefas eſt
e eo quod fieri non poteſt contendere.
t illud profectò mirum eſt Satanam
qui ſe quocunq; lubet corpore induit)
piſſime ac propè ordinariè ſecundum
rmam hominis hirci figuram aſſume-
, niſi eo fortaſſe nomine quod hircus

fœtidus est & salax. Videmus enim
bolos in Scriptura sacra hircos appe
Esa. 13, & 34. vt in Esaiam Chaldęus interpres exp
vocē שעירין qua significatur hircus.
enim Esaias saltaturos Babylone d
nes & hircos, & Satyrum vnum incla
turum alterum. Zoroastes hircoru
mine Dæmonas intelligit, quia puti
& lasciuum esse in proprietatibus
numeratur: quod Mirandulanus P
ceps obscurè 12. positione in Zoro
significauit his verbis, Quid sit inte
dum per capros apud Zoroastem, in
get qui legerit in libro Bair quæ sit
tas capris cum spiritibus. Propria
Dæmonum est in lasciuā brutam
piditatem dominatio, vt Hebræi
tant in lib. פרקי אבת dicentes Sa
portari à serpente. i. (vt Philo He
interpretatur) à voluptate, qua Ar
ille sapientissimus aiebat nullam p
capitaliorem hominib⁹ à natura da
Catone Cēsorio teste apud Tulliū. Q
obrem Dæmonib⁹ figurandis Græci
ces Satyros semiuiros atq; semihirco
pi

erunt: & in libro Leuitici postquam
dauit Deus animalia certa à populo
sacrificari & sanguinem ad altare fū-
ndem inquit, Neq; vnquam in po-
m sequamini hircos vestros & Saty-
vt sacrificetis eis: quem in locū Rab-
Moses Maymonis ex libris, quos de
steriis & sacrificiis Chaldæorum Sab-
rumque legerat, tradit in more fuisse Lib. 3. More nebocim.
rum vt sacrificaturi diabolis in de-
concederent, effossaq́; fouea sang-
em in eam inijcerent, ad eam epula-
tur, & in honorem malignorum spi-
um dies festos celebrarent. Leuitici
oq; 16. ca. Aaroni præcipitur vt sump-
duobus hircis sortiatur vnum ꝓ Deo,
Zazele alterum, & vt hircus ille qui
zeli sorte acciderit super quod Sacer-
peccata populi cōfitetur in desertum
ittatur, Deo sacrificetur alter: quē ta-
en hircum Hebræi nunquam fuisse in-
ntum annotarunt. In Deut. euidētiore Deut. 32.
is interpretatione maligni spiritꝰ pro-
a significatione vocātur, לשדים, om-
s exponunt dæmonia: itaq; fieri potuit
vt

vt vox Lacedæmon ex Hebræa vo
Græca componeretur idem signifi
te. Scribit enim Ioſeph. Hebræis ia
lim cum Lacedæmon. fœdus interc
ſe: etſi poſtremam hanc interpre
nem non moror. Quicquid aute
Satyris vulgò prædicetur, quorum
quens eſt in vita eremitarum Anto
Pauli mentio, non dubium eſt qu
ligni fuerint ſpiritus. Non raro etia
gura hominis proceri & nigri Satan
ipſum exhibet, vt de eo diximus qu
tharinæ Dareæ viſus eſt, Dioni Pla
amico, Caſſio Parmenſi, Athen
philoſopho, Magdalenæ Cruciæ, Ia
Haruilleriæ, quæ ſibi annos duod
natæ confeſſa eſt oſtenſum à matre
diabolum forma hominis proceri
gri, atrati, ocreis & calcaribus in
qua ſpecie compellat momento
dit ipſam pro voluntate ipſius: id
vitæ ſuæ curriculo fuiſſe factitatum
nihil omnino tam incredibile & a
rabile, quàm hominis in beſtiam &
poris in corpus tranſmutatio. Veru

hoc iudicia in Magos constituta, & næ atque humanæ populorum om- historiæ probant certissimè. In li- Quæsitorum quinque aduersus Ma- cuius sæpe memini, legimus Stasum ndam Magum in Bernatum agro è dio inimicorum (quos habebat quā- rimos) repentè ac multoties effugis- nec aliter quàm inter dormiendum di potuisse. Hic duos reliquit disci- os, Hopponem & Stadlinum sum- os Germaniæ Magos, qui eo loco di- ntur tempestates, fulmina & procellas ximas excitasse. Et ne procul ab hoc no discedamus, exstat quæstio in Par- nento Dolensi habita, & sententia la- ie 18. Ianuarij M. D. LXXIII. con- AEgidium Garnerium Lugdunen- n: quod iudicium nihil hic attinet ex- bere, cum Aurelijs apud Eligium Gi- ium, Parisijs apud Petrum Hayanum, Senonibus fuerit typis commendatū: cipua solùm capita quorum accusa- & euictus fuit, annotabimus. Et quòd nerius iste die Michaelis festo ad Ser-

ranam

ranam ſyluam in vineis Chaſteno (quæ à Dolenſi oppido quadrante aris abſunt) puellam decē aut duod annos natam ceperat, manibus q porum pedibus conſimiles videb dentibúſq; occiderat, femorum & chiorum carnem deuorauerat, & ad vxorem detulerat: quòd item menſem eadem forma alteram pu ceperat occiderátq; voraturus, ni homines (vt ipſe fatebatur) imped tum attuliſſent: quòd etiā poſt dies decim puerum decennem in Gre rum vineis ſtrāgulauerat, carnéq rum, tibiarū, & ventris comederat deniq; puerum alium hominis, no ſpecie quaſi tredecim annos na vici Peruſani ſaltu occiderat com animo (vt ipſe ſponte ac non co iebat) niſi fuiſſet impeditus: de cauſis ad ignem viuus eſt dam effectáque ſententia. Alia quoque tur cauſa Veſontione cognita à lo Boino Inquiſitore anno ſalutis m mo quingenteſimo vigeſimo pri
Dec

cembri menſe, in Galliam, Italiam, Germaniam miſſa, quam Vierus Ma-um defenſor libro ſexto de Præſtigi-capite decimotertio exponit copiosè, que percurram paucis. Rei Petrus rgotus & Michael Verdunus ſe Deo untiaſſe fidémque dediſſe diabolo nfeſſi ſunt. Burgotum igitur Micha-duxit in vicum caſtelli Carlonij, vbi ndelam virentis ceræ obſcura flam-& coloris Veneti habebant ſingu-ita ſaltabant & ſacrificabant diabo-Poſteà ſe vnguento oblitos faſſi ſunt os fuiſſe factos celeritate ſumma ex-rentes: tum verſos in homines ac indein lupos, eáque ſpecie lupas in-ſe eadem voluptate qua cum mulie-us rem habere ſunt ſoliti. Prætereà nfeſſi ſunt, Burgotus quidem ſe pue-ptenni lupinis pedibus dentibúſque rtem attuliſſe, voraturum niſi ruſti-begiſſent: Verdunus verò ſe puellam orto quodam piſa carpentem occi-e, & à domino Cuueæ depulſum eſ-ab vtriſque puellas quatuor voratas

eſſe

esse certo tempore & loco, quarum
tem exponebant: se puluere quod
cto necem hominibus importar
Bordinum generalem Procura
Regis aliud exemplum mihi narra
mini ad se è Belgis missum cum i
toto à Iudice & actuarijs obsigna
lupo sagitta ad femur transfixo, q
eà in hominem versus decubuit in
cum sagitta, quam auulsam agno
qui fuerat iaculatus, tempore & l
confessione hominis comprobat
bus Fincelius lib. 11. de mirabili
bit Paduæ Lycanthropum fuisse
hensum, cui lupini pedes resecti
momento manibus pedibusque
tus homo exstitit. Quo exempl
ùm Magarum Vernonij conf
quæ frequenter felium innume
specie in castellum peruetus sol
uenire. Ibi constituentes viri
aut quinq; pernoctare multitud
lium se inuadētem experti sunt, q
vnus occubuit, cæteri læsi sunt, s
tis felibus vicissim læsis quę post

..as versæ grauia vulnera compertæ
..t accepisse. Sed quia res incredibilis
..ebatur, iudicia siluerunt. Quæsitores
..em quinq; huiusmodi causarum pe-
..ssimi de scripto tradunt, tres Magas ad
..gentoratum forma trium ingentium
..um agricolam adortas esse, qui de-
..dendo se vulnerauit depulitq; feles,
..inde verò momẽto mulieres decum-
..tes fuerunt compertæ & grauiter
..neratæ: qua de re cum interrogatæ e-
..accusauissent à quo vulnus accepe-
..nt, ille iudicibus horam & locum indi-
..it quo feles appetiuerant ipsum easq;
..rat. Petrus Mamorius in libello de
..tilegis mutationem istam hominum
..lupos dicit à se in Sabaudia visam:
..nricus Coloniensis in libello de La-
..s pro indubitato affirmat: Vlrichus
..n Molitor in libello quem dicauit Si-
..mundo Cæsari, disputationem con-
..bit coram Imperatore factam, & cer-
..imis rationibus exemplorumq; innu-
..rabilium experientia cõstitutum fu-
.. docet trãsmutationem istam veram

In malleo malefic.

 esse;

esse; & ipse Lycanthropum à se fuis-
sum narrat Constantiæ, qui accusat
uictus, damnatus, & à confessione m
fuit traditus. Multis quoq; libris in
mania editis ostenditur vnum ex p
tissimis Christianorum Regibus q
per vita defunctus est, in lupum sæ
isse versum, vt Magorum omnium
lè princeps habebatur. Verumta
hæc pestis Græciam Asiamque am
peruasit quàm Occidentis populos,
iunt mercatores nostri eos illic ci
carcere contineri qui in lupos co
tuntur. Itaq; anno M. D. XLII.
ne Solymanno imperium obtin
tanta fuit luporum vis Constantin
li, vt armatus Imperator cum pr
no milite procedens ad centum
quaginta simul compulerit, qui
so populo prospectante ex vrbe d
erunt. Hanc historiam narrat Iob
celius libro 2. de mirabilib⁹, atq; in
rem populi omnes consentiunt. H
pos Germani dicunt *vvervvolff*,
loups garous, Picardi *loups vvarous*, ac

varios dixeris (g enim in locũ vv suf-
ĩt Galli) Græci λυκανθρώπους & μορμολυ-
Latini varios & versipelles, vt Plinius
ns de hac transmutatione annota-
Franciscus Phœbus Fecensis Comes
bro de venatione voce *garous* ait sig-
ri *gardez vous*, cauete vobis, cuius rei
Fauchetus Præses admonuit. Hoc
i quidem est verisimile: nam alij na-
les lupi pecudes persequuntur, hi
umq; homines: itaq; meritò dici po-
gardez vous. Pomponatius & Theo-
astus Paracelsus principes sua ætate
osophi certissimam esse confirmant
inum in lupos transmutationem.
par Peucerus homo doctus gener
ippi Melanchthonis scribit has sibi
per visas fuisse fabulas, sed coactum
e credere ex quo istud sibi mercato-
lurimi fide digni negotiantes in Li-
ia confirmarunt, multos etiam fuis-
cusatos, euictos, & à confessione ad-
catos morti: itaq; describit modum
n Liuonia obseruatur: nempe quot-
s sub finem Decembris nebulonem

esse qui Magos omneis citat vt loco
cto cōpareant: si defuerint, eos à di
ictibus ferreæ virgæ cogi adeò vt v
exstēt: præire ducem, myriadas sequ
nantes fluuium: eo traiecto mutari
pos, in homines & in pecora inuola
innumerabilia dāna importare: po
duodecim eodem fluuio remeare,
manam formam recipere. Langu
Burgūdum vidi sæpenumerò viru
ctissimum agentem in rebus Du
xoniæ, dum pro Domino suo cum
Galliæ ageret: hic ergo similem hi
narrauit mihi, & se in Liuonia a
dixit cognouisse, id toti populo
exploratissimū. Habeo apud me G
ni cuiusdam literas qui stipendia
Henrici 2. Regis scriptas ad Conn
Galliæ, quib9 certiorē facit Conn
de Liuonia à Moscho capta: dein
cit, In illis locis Herodotus Neur
locare videtur, apud quos dicit ho
conuerti in lupos: quod est adhu
tissimum in Liuonia. Multa autem
ab Herodoto, quæ incredibilia

antur, posteritas comprobauit. Idem
n autor est exstitisse Magos qui certis
ssionibus tempestatem illam sedaue-
t qua iamque naues Xerxis ampliùs
dringintæ fuerant submersæ: & apud
um magnum libro 3. cap. 18. legi-
s Lappos Magos secundos ventos &
cellosos vendere solutis quibusdam
ibus, quod ab experientia frequentis-
a omnes nautæ sciunt. In historia
oque Ioannis Tritemij legimus anno
CCC. LXX. Iudæum quemdam
anum nomine Simeonis filium in
um se cùm placuit transformauisse,
culorum aciem effugisse factum κό-
. Mirum quidem istud, sed hoc meo
cio est admirabilius complures non
se credere, cum populi omnes terræ
ota antiquitas id vno ore agnoue-
. Neq; enim solùm ante annos bis
le ducentos id scripsit Herodotus, &
e hunc Homerus 40. annis, sed etiam
nponius Mela, Solinus, Strabo, Dio-
ius Afer, M. Varro, Virgilius, Ouidi-
& sexcenti alij: atq; in hanc sententiã
gilius,

-- has herbas atque hæc ponto lecta venena
Ipse dedit Maris, nascuntur plurima ponto.
His ego sæpe lupum fieri, & se condere sylvis

Lib. 8. ca. 22. Miratus autem Plinius de hac re au consentire, Homines, inquit, in l verti rursumq; restitui sibi falsum mare debemus, aut credere omnia fabulosa seculis comperimus. Ho non audet confirmare, metuens n habeatur fides: nam inter principes cos autores adducit Euanthem ip qui ait in Arcadia ex gente Antæi tranare quoddam regionis stag transfigurariq; in lupum, deinde liquot annos reuerti ad idem stag & cùm tranauerit effigiem hum recipere. Antè notauimus perden stæ familiæ toti Magam vnam su & Agriopas qui Olympionicas narrat Demænetum Parrhasium statis pueri Ioui Lycæo immolati lupum fuisse conuersum: quod M ro omnium Græcorum Latinoru Tullio teste, doctissimus adducit indubitato confirmat. Olaus m

gentibus Pilapiæ, Narboniæ, Fincla-, Angermaniæque loquens (ſunt au-
hæ gentes Ethnicæ adhuc, & malig-
num ſpirituum Magorumque plenæ) historia narrat homines vulgò in be-
ſtias commutari: & qui infinita ex-
empla, quæ breuitatis ergò omittimus, conſyderauerit, is Olaũ, Saxonem Gram-
maticum, Fincelium, & Guilhelmum Brabantinum poteſt conſulere. Taceo Metamorphoſin Ouidij, quia res veras confudit cum fabuloſis multis: ſed quod de Lycaone Rege Arcadiæ ſcribit in lu-
pum verſo non eſt incredibile,

Territus ipſe fugit, nactusq; ſilentia ruris
Exululat, fruſtraq; loqui conatur:

nam Rex quidam memoria noſtra exſti-
tit transfiguratus in hanc formam, & ubiq; ſit adhuc vſitatum. Neq; fabulo-
ſum eſt quod Homerus narrat de Circe malefica, Vlyſſis comites ab ea in porcos eſſe transformatos: cùm Auguſt. ip-
ſe in libris de ciuitate Dei hiſtoriam ean-
dem adducat (quamuis opinione ipſius Lib. 18. ca. 17. & 18.

 mi-

miram) & illam de Arcadibus in
bus quoque memoria ſua frequen
iſſe dicat vt ſtabulariæ mulieres in
malis artibus in caſeo darent viato
vnde in iumenta illicò verterent
neçeſſaria quæque portarent, p
perfuncta opera iterum ad ſe red
Huic perſimilem hiſtoriam legim
pud Guilhelmum Tyri archiepiſco
quam eamdem Sprangerus Inqu
narrat, iuuenem Anglum milit
Cypro fuiſſe à ſaga transformatu
ſinum, qui cùm in nauem ad ſoci
lens remeare fuſtibus abactus eſſ
Magam redijt: itaq; illam eo vſa
donec aſinus in Eccleſia viſus eſt
nua procidere, eáque facere qua
mante bruta nequeunt proficiſc
Magam quæ agebat ipſum ex ſu
ad iudices raptam eum trienni
reſtituiſſe, & morte affectam eſſe
de Ammonio Philoſopho Perip
legimus, aſinum ordinariè lectio
interfuiſſe. Nihil in AEgypto ma
quentari tradunt mercatores no

Belonius in ſuis obſeruationibꝰ Lu-
tiæ excuſis hiſtrionem ait in ſuburbio
yri oppidi in AEgypto à ſe fuiſſe vi-
m, qui cum aſino ſuo ſermones con-
rebat & confabulabatur quàm famili-
iſſimè: aſinum verò ſignis, geſtibus, &
oce indicauiſſe optimè accipi à ſe quic-
uid dicebatur: Si herus iuberet aſinum
ulcherrimam de cœtu fœminam deli-
ere; contemplatum eum in omneis
rtes ad vnam tandem ſolitum, cui gra-
laretur, certo iudicio accedere: ſi he-
us ediceret hordeum aſino afferri, tum
m aliter quàm ſoleant aſini exultaſſe,
alia id genus innumera: quibus copio-
enarratis ſubdit Belonius, Amplius et-
m dicturus eſſem, ſed metuo vt eis ha-
eretur fides: quemadmodum nec ego
redidiſſem, niſi meis oculis ſpectante v-
iuerſo Cayri populo percepiſſem. Huic
dſtipulatur quod ſcribit Vincentius, du-
s in Germania hoſpitas fuiſſe Sagas quæ
oſpites ſolebant in beſtias interdum
ertere: cùm itaq; hiſtrionicum adoleſ-
entem in aſinum conuertiſſent, qui (vt

In Speculo li. 3. ca. 109. & Fulg li. 8. cap. 11.

erat rationis compos) voluptates m
viatoribus exhibebat, hunc magno f
à vicino emptum: illas tamen dixiss
non esse præstituras, nam eum si flu
accederet amissum iri: asinum itaq;
quodam elapsum in lacum proxim
abijsse, & simul ac fuisset immersus f
mam recepisse. Id Petrus Damianus
sua ætate inter primos numerādus c
rem sciscitatus esset diligentissimè c
ro, ex asino, ex mulieribus Sagis conf
factum, & ex ijs qui asinum elapsum
restitutum viderant, Leoni 7. Papæ
rauit, & postquam diu in vtramq; p
coram Papa fuit disputatum, hoc t
posse fieri fuit cōstitutum. Atq; hoc
dem pacto confirmari posset illud, q
apud Lucianum & Apuleium atheos
mines in asinum versos legimus, q
sibi aiunt à Larissæis mulieribus Sag
cidisse, quas ideò inuiserant vt cog
cerent an istud ex veritate esset. Fuit
tem vterq; & ἀθεότητος & artis magica
cusatus: quamobrem Apuleius om
machinas admouet in Apologia, vt s
for

ilegij & veneficij accuſationem dilu-
Verùm vbi de hac ſua transformatio-
oquitur, obſeruandum illud eſt quod
Minus hercule calles prauiſſimis opi-
nibus ea putari mendacia, quæ vel
ditu noua, vel viſu rudia, vel certè ſu-
captum cogitationis ardua videntur:
æ ſi paulò accuratiùs exploraris, non
odò compertu euidentia, verumeti-
factu facilia ſenties. Et paulo pòſt,
us deierabo Solem iſtum videntem
um me vera & comperta memorare,
vos vlteriùs dubitetis, &c. Potuit qui-
mille narrationem ſuam facetis hiſto-
locupletauiſſe: ſed hiſtoria nihil am-
us habet admirabilitatis quàm illæ
bent quas ſuprà attigimus. Nam ip-
n Apuleij transformationem Augu-
nus lib. 18. de ciuitate Dei, cap. 18. neq;
gare audet, neq; affirmare: putat qui-
m & iudicat faſcinationem eſſe: alij
rò contendunt iſtud & vera & natura-
atione poſſe contingere, & mutatio-
puellarum fœminarum in maſculos
mprobari, de qua legimus apud Hip-
pocra-

pocratem libro Epidemion, cap. 8. P
um libro 7. cap. 4. Gellium libro 9.
4. & Amatum Lusitanum centu
curatione 39. Huius rei exempla
meis commentarijs in Oppianum
tam Græcum de venatione anno
sed omnes mutationes sunt fœm
rum in mares, pudendis videlicet
priùs in ventris sinu latuerant tunc
mùm erumpentibus. At Lycanthro
cum hac nulla intercedit similitudo
que naturalem habet causam, sed
naturam omnia. Illud tamen certum
historia sacra Nabuchodonozoris
confirmari, quem ait propheta Da
fuisse mutatum in bouem, & septe
fænum & gramen duntaxat come
Hoc fieri posse confirmant Arabes
Pythagorea μετεμψύχωσις multo pl
dicijs nostris videtur abhorrere,
Platonici omnes, Chaldæi, Persæ &
gyptij defenderunt. Complures a
Medici rem adeò mirificam, at non
sam animaduertentes, ne quid
viderentur, sermone & scriptis tra

nt Lycanthropiam morbum hominũ
grotorum dici cogitantium ſe lupos eſ-
atq; in ſyluis oberrantium, qua in ſen-
tia eſt Paulus AEgineta: verùm per-
ultis rationibus & teſtibus fuerit opus
ementiendos populos omneis terræ,
nnes hiſtorias, adeóq; hiſtoriam ſacrã,
m Theophraſt. Paracelſus, Pompona-
us, & Fernelius ipſe medicorum ſuæ æ-
tis non vltimi, & alij multis ſeculis Ly- Fernel. lib. de abditis rerum cau ſis.
nthropiam certiſſimam eſſe, veram, &
dubitatam duxerint. Præterea illud ri-
culum eſt quòd res naturales æquan-
rijs quæ naturam ſuperant, & actiones
imantium actionibus ſpirituum dæ-
onumq; comparantur. Abſurdius ve-
illud hic cauſari morbum: malum e-
n Lycanthropo ineſſet ſoli, non eos
ficeret qui hominem in beſtiam verti
inde reſtitui vident. Maleficam Circen
Chryſoſtomus ſic brutis voluptati-
s comites Vlyſſis ineſcaſſe vt ſi fuiſſent
rci: quibus verbis videtur innuere nõ
utatum corpus, ſed rationem ſolùm
iectam fuiſſe brutamq; factam. Qui-
cunq;

cunq; tamen veteres & noui autor
Lycanthropia ſcripſerunt, vno ore c
firmãt mutari humanam formam ſ
tu & ratione integra permanente: q
Homerus in Odyſſea optimè,

οἱ δὲ συῶν μὲν ἔχον κεφαλὰς, φωνήν τε, δέμας τε
Καὶ τρίχας. αὐτὰρ ὁ νοῦς ἦν ἔμπεδος ὡς τὸ πάρος

Hi verò ſuum quidem habebant ca
vocémque, Et pilos, ſed mens erat i
gra vt anteà. Et diſertis verbis e
mit Boetius, voce & corpore perdi
la mens ſtabilis, quæ ſemper mo
quæ gemit patitur. Itaque Lycan
pia neque aduerſatur canoni Epiſ
26. q. neque Theologorum ſente
quorum plerique docent omnia à D
creata eſſe adeò, vt ne maligni qui
ſpiritus formam eorum mutari po
cùm non eſſentialis forma homi
eſt ratio, ſed figura ſolùm perm
Quòd ſi facultatem hominibus eſſe
bimur efficiẽdi vt roſas proferat cera
& braſſica poma, ſi ferrum verten
chalybem, argentum in aurum, ſi
artificioſas lapidum formas cum na

lib

us gemmis venuſtate concertantium
iendi: an illud mirum videbitur quòd
anas (cui permagnam vim in hunc
mentarem mundum conceſſit Deus)
uram vnius corporis alterius figura
mmutat? Hæc omnia à Thoma Aqui-
e in ſecundum librum ſententiarum Diſtinct.
firmantur, cùm ait, Omnes Angeli 7. art. 5.
ni & mali ex virtute naturali habent
eſtatem tranſmutandi corpora no-
; atq; huc pertinet Eſaiæ locus, Baby- Eſai. 34.
em euerſum iri, & ſtriges ibi ſaltatu-
, lemures, dæmonas, & quos appellat
שעיר, quos vulgata Bibliorum inter-
tatio apud Plantinum Antuerpiæ ex-
a Gallicè ſemiuiros & ſemiaſinos ver-
hoc autem nõ fuiſſet interpres dictu-
ſi de morbo ſolùm aut illuſione acci-
porteret: nam hos ſermonis vſu om-
o carere cõſtat omnium teſtimonijs.
umtamen fieri etiam interdum po-
, vt Magus illuſione diaboli faciat vt
io alius quàm ſit eſſe videatur: vt in
lementis hiſtoria legimus per Simo-
n magũ effectum eſſe, vt Fauſtinianũ
ami-

amicorum nullus agnosceret: item
roni imperatori dixisse vt sibi cer
juberet abscindi, se enim tertio die
recturum esse, quod cùm Nero (vt
batur) fecisset, eum die tertio reuer
Neronem verò miratum ei statuam
mæ posuisse cum hac inscriptione,
ni mago Deo: Neronem ex eo temp
artes magicas incubuisse totum. Si
autem Neronis oculos & totius
sic fascinauerat vt arietem Simonis
decollarent. Simile est quod nar
puleius de tribus hominib9 quos
tabat occisos, cùm tres hircinas
Pamphila Saga fascinatus confo
Sed momentanea est ista fascinatio
minis verò in animãtem brutam
formatio nonnunquam durat se
um, vt apud Danielem Nabuch
zoris. Deinde verò actiones &
labor quem tres homines perfe
queant, magnitudo, incessus, cib
mineus, cardui humano corpori
unt conuenire. Nam & Propheta D
& quicunque de hac transform

pserunt non alio tradunt vsos fuisse
rio: etsi Apuleius ait, se cùm inueni-
otuit, vitam humanis cibis (vt erat
gra ratione) tolerasse. Accedit lupo-
celeritas, cursus, morsus vncorum
tium ab homine alieni. Quòd au-
aiunt quidam, humanum corpus à
ra soporari phantasiamq; abripi, e-
illius mutationem persuaderi (quam
sententiam propterea veniunt, quòd
uorum brutum corpus fuit vulnera-
n postquam restituti sunt (vt ante di-
mus) se vulneratos esse humano cor-
re compererunt) & hoc interdum fie-
& illud potest: potest etiam Satanas
dem momento vulnus humano cor-
ri inflixisse. Neq; speciem habet veri-
s quod quidam asserunt, non esse has
es Satanæ à Deo attributas: etenim
q; Dei consilium ab hominibus com-
hendi, neq; potestas diabolo data co-
osci potest, quum in libro Iobi dica-
, non esse potestatem vllam in terra
e possit ei obsistere. Præterea dicun-
Magi Pharaonis easdem res fecisse

quas facit Moses, id est, baculos in
vertisse, & ranas produxisse: quod
mè fuisset dicturus, si qua fuisset
rum fascinatio: nihil enim Moses
lusionem fecit, neq; Mosis serpens
los fuisset digestura, si Magorum
tes meri fuissent baculi. Et quisq
rituum actiones cum humanis co
rat, is perinde fallitur ac si defend
posse pictores aliosque artifices p
ma opera & dignitate cum operi
turæ concertantia facere, quia id
mulíve nequeunt. Deus enim
rebus à se creatis pro ipsarum c
suas admirabiles impertiuit. Si
tem exponenda est ratio cur ho
præcipuè in lupos asinósque ver
potius quàm in formas alias, h
probatur ratio, quòd qui prim
fuere transformati humanas ca
medebant in sacrificio Iouis, qu
Lycæum, quasi lupinum dixeris, a
bant: quemadmodum eum qu
pœnas dedit in lupum verti solit
Sabaudos diximus ex confessione

in pueris multis cibatos esse. Deus ita-
iusto iudicio sinit eos humanam
nam amittere, & lupos sicut meren-
fieri. Nam post omnem hominum
moriam famosi fuerunt Magi & Ma-
hoc nomine, quòd cibis vescantur
iusmodi, mortuorum corpora effodi-
& abrodant ad ossa vsq;: quod Pausa-
annotauit dicens à dæmone terrestri
um, Apuleius ait fecisse Sagas. Qui
tem asini fiunt, eò transformantur,
od detestabilia Magorum arcana ex-
iuerint cognoscere: quemadmodum
i maleficam amarunt Circen, iusto
iudicio fuerant in sues transforma-
& in Liuonio affirmatur eos qui Ma-
& Lycanthropos frequentant ijs tan-
n conformari. Enimuerò quæcunq;
ratur causa: & diuinis humanisq; hi-
rijs, & bonæ Theologorum partis cō-
sione, & experientia tot seculorum
populorum & doctissimorum ho-
num iudicijs coguntur vel pertinacis-
i veritatem agnoscere: quam iustissi-
Theologorum sententiæ, etsi hoc

 nostro

nostro argumento à Canonistis d
tium, statui permittere. Vtut sit, h
nes in bestias verti constat forma &
one integra permanente, siue p
Dei sola efficiente, siue per Satanam
ctorem atq; administrum volun
ius. Nam si veritatem historiæ sa
pud Danielem (quæ in dubium
non potest) si vxoris Loti in sax
mobile versæ confitemur, certu
què posse hominem in bouem, la
aut animantes alias transformari.
hoc Thomæ argumentum ag
corpore Christi super montem
plum exportato, si in vno fieri
posse in omnibus: id enim per Sa
gestum fuisse dicitur.

An Magi rem cum dæmonibus h

CAP. VII.

PRincipio huius operis dixi
pannam Haruilleriam Verb
Compendienses natam inter ca
isse confessam, ex decreto Curiæ
tiam Iudicis Sanlisiani confirma

n ipsius viuam fuisse adiudicatam
: se verò annos duodecim natam à
re oblatam fuisse diabolo specie ho-
is atri, amictu atro, ocreis & calcari-
instructi, gladio accincti, equum ni-
n habentis præ foribus, vtente his
is, Ecce Filiam meam quam spo-
di tibi, ad ipsam verò dicente, Ecce
um tuum qui beabit te: ex eo tem-
Deo & religioni renuntiauisse, & il-
sic concubuisse secum vt viri cum
inis solent, nisi quòd frigidum erat
en; id octonis posteà diebus aut quin-
is fecisse, nec percipiente viro cùm
ul in lecto essent: diabolum semel ex
quæsiuisse an grauida ex ipso vellet
, se autem renuisse. Summam quo-
e interrogationum Potezanis Magis
Lognium propositarum (quæ igne
oq; sublatæ fuerunt) à Domino A-
no Ferreo generali Regis vicario a-
Laodunenses traditam legimus, ex
confessiones aliquot hic visum est
onere. Margarita Bremōtia vxor No-
Laucreti dixit se die Lunæ proximo

nocte ineunte cum matre Maria in
uentum, qui apud Franquiſanum p
num prope Lognium in prato hab
tur, iuiſſe: matrem inter femora ſc
habentem dixiſſe (verba hic placet o
tere) & ſtatim vtramq; eò exportata
ſe, vbi inuenerunt Ioannam Rober
Ioãnam Guillleminam, Mariam vxo
Simonis Agni, & Guilielmam cuiu
Graſſi vxorem cum ſuis ſcopis ſing
eodem ſex diabolos humana ſpec
ueniſſe, aſpectu horridos, &c. facta
tione Diabolos concumbẽtes rem
ipſis habuiſſe: eorum vnum qui
tem duxerat, cepiſſe ipſam, bis o
tum eſſe, & amplius ſemihoram c
ſa concubuiſſe, perfrigidúmq; ſe
ieciſſe. Ioanna Guillemina huius
tur dictis, ſemihoram fuiſſe c
faſſa & perfrigidum ſemen ab eo
tum. Taceo confeſſiones alias hu
miles. Legimus item li. 16. Ioannis
ri, qui hiſtoriam Flandricam ſcri
curatiſſimè, an. M. CCCC. LIX.
tem virorum fœminarúmq; num

trebatiorum oppido crematum esse,
inter se accusantes fatebantur se no-
ad saltationes fuisse transuectos, & cũ
bolis, quos adorabant humana spe-
copulatos. Iacobus Sprangerus, &
lega 4. Magarum quæsitores se de in-
meris Sagis cognouisse scribunt, plu-
ásq; Sagas supplicio vltimo addixisse
Germania, nominatim verò in Con-
tiensi & Ratisbonensi agro anno M.
CCC. LXXXV. quæ omnes fate-
ntur Diabolos concubuisse secum,
stquàm Deo & religioni suæ, Diabolo
tore, renuntiauissent. Amplius scri-
nt non paucas exstitisse quæ nec ac-
atæ resipuerint & à consortio isto dis-
ferint, easq; idem confessas esse, nem-
diabolos tantisper dum fuerunt sagæ
m ipsis rem habuisse. Hanc opinio-
m confirmans Henricus Colonien-
ait nihil in Germania tam vulgatum
e, adeoque in tota Græcia & Italia no-
imum. Nam Fauni, Satyri, Syluani
mones sunt & maligni spiritus: & il-
quod vulgo dicitur σατυρίζειν nihil est

aliud quàm ſcortari. Auguſtinus l
de ciuitate Dei iſtam diabolorum
mulieribus copulationem ſcribit
certam eſſe vt contradicere mag
impudentiæ. Hæc illius verba: E
niam creberrima fama eſt, multiq
ſe expertos vel ab eis qui experti eſſ
de quorum fide dubitandum no
audiſſe confirmant, Syluanos & I
quos vulgo Incubos vocant, imp
ſæpe exſtitiſſe mulieribus, & earum
tiſſe & peregiſſe cõcubitum: & qu
dæmones quos Galli Duſios nunc
hanc aſſiduè immunditiem & te
efficere, plures taléſq; aſſeuerant,
negare impudentiæ eſſe videatur. G
dus Lilius & Iſidorus lib. 8. rem ea
narrant: ſed omnes in voce D
rant, legendum enim Druſios q
ueſtres diabolos dixeris, vt Lati
nos. Quòd igitur Auguſtinus ai
mile eſt dæmonas illos à maiorib
ſios fuiſſe dictos, vt inter hos & D
ſyluarum incolas diſcrimẽ poner
hæc Sprãgerus adijcit perſæpe ſag

& ſyluis ſeſe retegere & clara die coi-
m diabolo, & ſæpe retectas in agris
, interdum etiam hærenteis diabolis
os homines eſſe existimabant) à vi-
iis eſſe deprehenſas, eosque gladio
enteis nihil effeciſſe. Paulus Grillan-
Iureconſ. Italus (qui de ſagis pluri-
cognouit) narrat in lib. de ſortile-
ſe anno 1516. Septēb. menſe à S. Pauli
Rom. Abbate rogatum eſſe vt de tri-
Sagis cognoſceret: easq; inter cæte-
confeſſas eſſe Magas ſingulas cum dia-
lo copulari. In hiſtoria S. Bernardi le-
mus Sagam exſtitiſſe, quæ marito ſuo
percipienti accubans ſæpenumerò
bolo commiſcebatur. Hæc quæſtio,
iſti coitus fieri poſſint, coram Sigiſ-
ndo Cæſare fuit agitata, & an ex ijs a-
uid naſci: tandemq; fuit conſtitutum
ntra iudicium Caſſiani, poſſe copula-
nem iſtam & generationem exiſtere:
od gloſſæ ordinariæ placet & Thomæ
quinati in 6. cap. Gene. dicenti: qui-
nque ex iſto coitu procreantur eos ali-
à natura comparatos eſſe, quàm qui

 naturæ

naturæ lege. Libro quoq; primo hi
arum de Occidentali India, cap. 27.
mus apud Indos pro certo haberi D
ipſorum Cocoto fœminis concum
nam illorum dij plane ſunt diaboli.
neq; hac in re inter Doctores conu
ex quib⁹ nonnulli putant Dæmona
phialtas ſiue Succubos virorum ſe
accipere, & Ephialtas ſiue Incubos
in mulieres abuti, vt Aquinas: quo
men videtur incredibile. Vtcunq; re
beat, ſcribit Sprangerus German
(qui Magos ab omni antiquitate fr
tiores quàm aliæ gentes experti
hanc opinionem eſſe, nonnunqu
iſto coitu naſci liberos quos app
vvechſelkind, mutatos liberos, hos
longè grauiores eſſe, macros, &
tribus quidem nutricibus exſuct
ueſcerent: alios eſſe diabolos ſpec
rorum, qui cum nutricibus Mag
grediuntur & plerumq; in incertu
eunt. De hac autem copulatione H
nymus, Auguſtinus, Chryſoſtomu
Gregorius Nazianzenus contra L

& Iosephum asserunt nihil ex ea
reari: si fiat, diabolum in carne, non
inem fore. Qui se omnia naturæ ar-
rimatos putant, cùm nihil planè in
mysterijs & spirituum intelligētium
ant, copulationem cum diabolo es-
gant, sed ex oppilatione morbum:
tamen dormiendo solùm ex consen-
edicorum omnium accidit. At ex
m quas antè dixim⁹ confessione cō-
ipsas non potuisse hoc morbo infe-
i, postquam certo die locoq; anteà in-
to saltauissent. Prætereà quàm ridicu-
philosophantur isti: nam hic morbus
n potest homini Mago accidere cum
bolo vt cum fœmina concumben-
id est, non cum Incubo aut Ephialte,
cum Hyphialte aut Succubo. Nam
ud Sprangerum legimus Germanum
ominem robustum & Magum fuisse
onfluentiæ, qui coram vxore & socijs
cratione vtebatur: & illos hominem
ic actioni incumbentem vidisse nul-
fœmina comparente. Ioannes Francis-
s Picus Mirandulanus Princeps Ma- Picus maior in libris de prænotione.
gum

gum Sacerdotem nomine Bened
Bernam octogenarium ſcribit à
ſum, qui ſe amplius quadraginta
dicebat cum Dæmone muliebrem
mam habente coiuiſſe, eumq; ſibi
ne cernente fuiſſe comitem, quem
cabat Hermionem, fatebatur item
rulorum multorum ſanguinem à
iſſe hauſtum, horrendaque ſcelera
pauca commiſſa: ideoq; viuum c
tum eſſe. Item vidiſſe alterum Sa
tem ſeptuagenarium, fatentem ſe
cum diabolo muliebri ſpecie a
quinquaginta annis coiuiſſe, &
igni traditum. Et (vt recentius
afferamus) anno M. D. XLV. Ma
lena Crucia Cordubæ in Hiſpania
monaſterij cuiuſdam Abbatiſſa,
artis magicæ ſuſpicionem apud
ſas veniſſet, eoq; ab igne ſi accuſa
bi metueret, anticipandi conſilium
veniamq; à Papa impetrandi: Se
duodecimo ætatis anno ſaſſa eſt à
no Spiritu qui Mauri nigri præ ſe fe
ſpeciem, ad inceſtum ſollicitatā
ſen

iſſe, & ab eo tempore annis amplius
ci concu[illegible]ſſe: illius opera ſe cùm in
leſia eſſet, in editum fuiſſe ſublatam,
onialibus communionem ſumptu-
oſt conſecrationem hoſtiam in aere
e perferri ſolitam cæteris videntibus,
ibus ſancta habebatur, & vidente Sa-
icoqui tum hoſtiam vnam deſydera-
nimaduertebat, interdum etiam pa-
em quodammodo fuiſſe diuiſum vt
ſtia videnda exhiberetur. Huic reſi-
centi (vt aiebat) Paulus III. Papa ve-
am dedit. Verumtamen hanc inde ab
rodicatam Satanæ à parentibus fuiſſe
to: dixit enim Satanam ſibi cùm ſex-
n annum ætatis ageret apparuiſſe, quę
lla ad noſcendum ætas puellarum eſt,
duodecimo ætatis anno, qui puberum
nus eſt, ſollicitauiſſe: quod Ioannam
uilleriam de eadem ætate confeſſam
e oſtendimus. Hæc hiſtoria in toto
hriſtiano orbe pugnata eſt. Recentio-
n alteram legimus, in Germania mo-
ſterio quod vocatur Nazareth, Colo-
enſis diœceſis accidiſſe: Monialem
ado-

adolescentulam Gertrudem nom
gentem annum decimum quartum
legiatis suis indicauisse vt aduenie
tanas cum ipsa singulis noctib9 co
beret: cuius rei periculum facere
tes cæteras à spiritibus malignis fu
cupatas. Ioannes Vvierus qui hist
scripsit ait se præsente multisq; cla
ris in eo monasterio anno M. D. L
amatorias literas ad Dæmonem s
in Gertrudis cista repertas esse. In
florido Antonij de Turquameda
ni (quem librum nō esset indign
nari sermone Gallico) aliam hi
reperi de Hispana fœmina nobili
per vetulam Sagam cùm annum
duodevigesimum perductam fuis
tabat, & rem ex eo tempore cum D
ne habuisse: hæc viua & impœnit
mata est, Cerdenas genere. Alte
resipuisse narrat & in monasteri
collocatam. Adamus Martinus L
nensis cōsessus Procurator mihi n
se de Saga Biebræ (hic vicus est d
milliarib. Laoduno distans) quæstio

uisse in iurisdictione D. Boani Vero-
duorum Præfecti anno M. D. LVI.
cùm ad strangulationem primùm
de ad ignem fuisset damnata, viua
en igni tradita est culpa carnificis, ac
us iusto iudicio Dei: qui sic demon-
it oportere vt noxiæ par pœna sit,
maleficium qđ ignem magis mere-
hanc igitur confessam esse Satanam
em socium suum appellabat) rem se-
habere solitum, & se frigidum semẽ
us persensisse. Atq; haud scio an illum
Lege Dei locum, Maledictus qui dabit
Mocho semen suum, de his possit in-
gi, itemq; de ijs qui liberos suos (quos
bræi denotant voce זרע) dicant dia-
o: quod scelus supra omnia quæ co-
ari possunt est execrabile, & cuius cau-
Deus furorem suum contra Amorrhę-
& Cananæos ait exarsisse, eosq; prop-
flagitia huiusmodi de terra deletos
. Illud etiam fieri potuit vt eæ familię,
quibus Plin. lib. 7. cap. 2. in Africa &
ride versantes Psylli & ὀφιογενεῖς. i. ser-
tibꝰ geniti, qui in serpentes potestatẽ
habent,

habent, & oculorum aſpectu fa
atq; enecant, ea igitur ſint ex illor
mero qui à pueritia dicati & inde
ro deuoti ſunt Satanæ, aut ſaltem
tu: quemadmodum in Theſſalia
malum iſtud per Medeam Circes
tam fuit importatum, non potuit
eijci. Parentes enim liberos ante
eſſent editi dicabant Satanæ, & i
flagitio poſteri tamquam hære
pergebant: etiam primogenitos
offerre Satanæ, vt Ezechiel. cap. 2
tum eſt: nonnulli etiam inde à m
tero, vt nobilis Germanus in vxo
ardeſcens cùm imprecatus eſſet
bolum pareret, illa peperit mo
aſpectu horridum: nam ille Mag
gnis exiſtimabatur. In agro quo
ſiorum & Picardiæ genus Sag
quod vocant *Coche-mares*: & N
Nobletus prædiues agricola in A
te Valeſiorum agro mihi dixit ſep
ſæpe de nocte ſenſiſſe Incubos a
altas eiuſmodi quos vocant *Coche*
poſtridie verò mane Sagam illam

absqua metuebat, post eam noctem hoc sibi contigisset venire solitam, nem aut aliquid aliud postularet: ùm se quàm optima fuisse valetu- Hoc non ille solùm, sed complures onfirmarunt. Consimilem huic hi- am libro octauo Scoticæ historiæ le- s, ita fuisse quemdam singulis no- sà Saga oppressum, vt neque excla- neque se expedire posset, tandem precibus & orationibus liberatum Innumera quidem alia possemus mpla adhibere: verùm hæc videntur cere vt demonstretur illud quod di- us, copulationes istas neque illusio- s neque morbis annumerandas es- Iam verò dicamus an Magi morbos, ilitatem, grandines, tempestatésque ittere, & homines atq; pecora ene- possint.

penes Magos facultas morbos, sterili- em, grandines, procellasq; immittendi, & homines ac pecora occidendi.

CAP. VIII.

INter philoſophos omneis, Theo-
gos & Hiſtoricos conuenit Dæmo-
plurimum poſſe, hos plus, illos min-
hos illis mendaciores eſſe, alios imp-
biores alijs: atq; (vt vno verbo dica-
hæc opinio apud veteres inualuit, te-
ſtres & ſubterraneos dæmonas alijs c-
deliores improbiores & mendaciores
ſe: quod Græcus interpres Syneſij lib.
περὶ ἐνυπνίων, inquit, οἱ ᾖ χαλδαῖοι ψευδεῖς
τοὺς προσγείους δαίμονας, ὡς πόῤῥω θείας ἀπῳκισ-
τας γνώσεως. id eſt, Chaldæi autem mend-
ces dicunt terreſtres Dæmonas, qu-
longè à diuina cognitione deiectos. N-
autē ſuprà diximus ſingulos Dæmon-
malignos, mendaces, planos, & huma-
generis inimicos eſſe, ac nihil ampli-
poſſe quàm Deus ipſis conceſſerit: et-
Magi ſibi omnia videntur poſſe, vt de E-
richthone Arcade Saga in Lucano, & d-
Pamphilia Theſſala in Apuleio legimu-
Saga, inquit Apuleius, diuini potens co-
lum deponere, terram ſuſpendere, fon-
tes durare, montes diluere, manes ſubl-
mare, ſydera exſtinguere, tartarum i-
ſu-

illuminare. Et paulo pòst de inimi-
loquens ipsam cogitantibus lapidi-
obruere, Precibus, inquit, & sepul-
alibus deuotionibus in scrobem pro-
atis cunctos in suis domibus tanta
minum violentia clausit, vt toto bi-
non claustra perfringi, non fores e-
lli, non deniq; parietes ipsi potuerint
orari, quoad deierarint se non ei ma-
admolituros: & sic illa propitiata to-
m ciuitatem absoluit. Atq; hoc qui-
em postremum caput verè potest fieri,
t Augustinus lib. de diuinatione, Acci-
iunt sæpe, inquit, potestatem morbos
mittere, & aerem vitiando morbi-
m reddere: nam penes Deum mille
abentur modi hominibus castigandis
maximi vltionum thesauri, ait ille,
odò per seipsum, modò per Angelos
uos, modò per diabolos, homines, besti-
s: tota denique natura ad vlciscendum
iuriam Deo factam est comparata. Ve-
m omnis impietatis fundamentum,
o nituntur magi & quo freti dedũt se
bolo est promissionũ eiꝰ exspectatio,

cùm diabolus promiſerit ſe poteſt
hancin eos collaturum eſſe,aut dem
ſtraturum pulueres, verba, charact
quib' amorem, honorem, diuitias
parare, deliciari & inimicos cu
poſſint,vt ex multarum ſagarum c
ſione compertum fuiſſe oſtend
Hæc ille miſeris Deo renuntiantib
miſſa facit : & quia princeps men
author eſt, puræ deprehendunt
des in omnibus promiſſis eius,
quam in vltione, idq́; in homines
ſolùm, & quantum permittit Dom
Exſtant exempla in ſcripturis ſacris
mera, momentiſq́; ſingulis docet
rientia. Itaq; Deo inter Angelos (in
bus aderat Satanas velut effector
orum eius) roganti an quiſquam
Iob. 1, 2, & 3. integrior Iobo & qui plus timore
geretur,reſpondit Satanas,immeri
ret aliter, cum protegas eum &
præalto muro circummunias ipſum
miliam, pecora, domos & quicqu
us eſt, adeò vt attingi non poſſint
vel tantillum ab eo diſceſſeris, te
m

to petet blaſphemijs. Tum permi-
Deus calumniatori Satanæ, vt vires
in omnia quæ habebat Iobus præ-
iam in ipſum exerceret: momentó-
Satanas eum euertit rebus omnibꝰ,
paulatim ſed vno impetu, omnibus
ium ſublatis facultatibus (quamuis
ralium eſſet locupletiſs.) ſingulas
deturbans, liberos, familiamq́;, &
a perdens vt eum ſtatim peſſunda-
ſolamq; ei vxorem capitalem eius ad-
ſariam relinquens ad vexandum &
ficandum eum: A quibus omnibus
ommodis Iob immotus dixit, nudus
, reuertar nudus, Deus bona mihi
erat & repetijt, in omnibus laudetur
s. Hac firma conſtantia conſilioque
ili prouocatus Satanas, quod Deum
daret in tantis calamitatibus, iterum
n coram Deo calumniatur dicens, ni-
eſſe quod homo non ſit traditurus ad
mptionem vitæ ſuæ: ſi ergo Deo vi-
ctur vt affligeretur Iob corpore, eum
ui nomen Dei blaſphematurum eſſe.
n permittente Deo vt Satanas pote-

ſtatem ſuam in affligendo Iobo oc
ret modò ne vitam adimeret, ſtati
us corpus à vertice ad talos Satana
cit apoſtematis & ſcabie fœtidiſſim
que tamen propterea, vt maxima
rit querimonias, blaſphemauit D
Quamobrem Deus animo ipſius &
gritate cognita, incolumitatem, vi
lacritatem & duplum bonorum re
it ei, dedit ſeptem filios & filias tres,
nos C X L. in vitam tranquillam
uem largitus eſt. Dignam hiſtoria
ſyderatione, vt tota Iobi cum amic
fabulatio & deciſio eius eſt, elegan
mam, & inter omnes planè diuin
qua conſtat euidētiſſimè, non poſ
tanam vires ſuas exercere, niſi qua
& quia permittit Deus, cui ſi ſemel
nas permiſerit, mirabilia Satana
ſpectari. Hic verò nectunt qu
multi, etiamq́; iudicant ea quæ c
tur oculis non fieri à Satana, Deum
fendi putant ſi credatur tantam
poteſtatem eſſe. Alij contrà Dei ve
vocari in dubium affirmant, ac no

obseruandum locum, vbi Deus ait
tana, Non est potentia super terram Iob. 41.
cum ea comparetur. Equidem non
s argumentum laudationum Dei
statuo in potentia quam confert
næ & factis illius, quàm in viribus &
tate Soli, stellis, plantis, animalibus,
s, metallis ab ipso attributa. Si itaq;
nus tonitrua, grandines, fulmina,
estatesq; maximas, & terræmotus
perit, hæc non dicet à Satana fieri,
fortasse fuerit administer, sed à Deo
ficisci, vt canebat Dauid:

umpens cœlo Domini vox clara tonantis
sonat æthereas humentia culmina nubes;
tis ostentat Domini vox clara tonantis,
rat magnificum Domini vox clara tonantis.
effringit cedros Domini vox clara tonantis,
Libano effringit Domini vox clara tonantis,
ammas diffundit Domini vox clara tonantis,
deserta quatit Domini vox clara tonantis.
mnia dum passim Domini de voce fatiscunt,
audibus è templo findunt pia pectora cœlos.

ergo ad omnia opera facturi sumus
Deus per Angelos bonos vel malos,

per astra, per alias res naturaleis, vel
homines effecerit: Benedicens e
Deus gratuita sua beneficia prolixè
gitur & multiplicat per administros
nos, flagellaq́; per malos: neq; minus
cesse est in amplissimi huius mun
ministratione, vt Deus æterna iusti
pœnas improbis tribuat, quàm b
præmia. Cùm itaq; ait lex, Multi non
bitant magicis artibus elementa tu
re, vitam insontium labefactare, &
nibus accitis audent ventilare vt q
suos conficiat inimicos: horum o
um potestas (etsi diabolorum & spirit
um aliorum fiunt ministerio) est D
assignanda, credendúmq; nihil siue
dæmonas siue per Magos fieri, qui
iudicio fiat permittentis Dei, tum a
qui promeriti sunt castigandos, tum
tentandos & confirmandos bonos. I
eoq́; agens de vltionibus Dominus, n
la est, inquit, afflictio, nulla cala
quæ à me non euenerit. Ex omnib
tem actionibus quas Magi sibi vind
vix insigniorem vllam inueneris q

gura & tempeſtates prouocandi, vt e-
lex pro explorata habuit. Itaque in l. 4. de maleſic. C.
ro Inquiſitorum quinq; dicitur anno
CCCC. LXXXVIII. in Conſtan-
ſi diœceſi procellas, grandines, ful-
ina, & tempeſtates exſtitiſſe, quæ pro-
ntum terræ per milliaria quatuor af-
erunt. Ruſticis autem omnibus in
gas inuehentibus comprehenſæ fue-
t duæ, Anna de Mindelem & Agne:
æ primò infitiatæ, cùm ad quæſtionẽ
petentur confeſſæ ſunt ſeorſim ſe vno
ie in agrum cum paucula aqua proceſ-
ſſe, & quamuis altera conſilium neſci-
t alterius, effodiſſe ſcrobem & ſub me-
diem aquam ſcrobi iniectam contur-
ſſe adhibitis quibuſdam verbis, quæ
itius fuerit ignorari, diabolum inuocã-
s: his geſtis, ſimulac reuertiſſent domũ
rocellam exſtitiſſe: hæ incendio perie-
unt viuæ. Potuit diabolus tempeſtatem
enturam ex naturę cauſis præuidens eas
citaſſe, vt ſibi reuerentiam & metum
onciliaret: Solet enim Satanas peſtem,
rilitatem, luémve præuidens id Magis

persuadere, ex potestate ipsius Mag
stem, calamitatem, aut famem &
sere & depellere, & re vera sæpe
non semper. Idem author ait iud
à se in Sagam agri Constantiensis
quæ cùm videret omneis sui pagi
las in nuptijs conuiuari & saltare,
ferens quòd non fuisset eò vocata,
diabolum clara luce spectantibus
storibus curauit in collem exp
propinquum pago, & quia aqua
habebat quam in scrobem à se eff
inijceret vt cieret tempestatem
hunc ritum fassa est obseruari)
lotium, & illud in scrobe mou
mones quosdam pronuntiauit:
lo quod sudum serenumq; fuerat
rato, grando vehementissima
modò in pagum & in saltantes irr
ga verò in pagum reuersa est: ea
visa tempestatem ab ipsa accitam
crediderunt omnes, eaq; capta P
pro testimonio dixerunt se vidisse
in aere transueheretur: quod illa
sata euictáque agnouit, & viua igni

ita. Hic autem obſeruandum eſt fru-
non fuiſſe tactas, prout in Fornica-
legimus Magum quemdam confeſ-
eſſe facile ipſis eſſe excire tempeſta-
per ſacrificium vnum diabolo ob-
m quod nihil opus eſt deſcribere:
im hoc adieciſſe, non poſſe ipſos
peſtatibus nocere ex ſententia ani-
ui, aut fruges vaſtare. Quamquam
e, ac potiùs Satanas ipſis poſtulanti-
& Deo permittente fruges inter-
m perdit, ſed neq; omnes, neq; omni-
, vt pòſt dicturi ſumus. Exſtat enim
in 12. tabulis: *Qui fruges excantaßit,*
u dato. Lex etiam prohibet nequis
ilitatem alienæ frugis ad ſuam attra-
his verbis, *Ne alienam ſegetem pellexe-*
ncantando, & alibi, *Ne incantanto, ne a-*
m defraudanto. Atq; hoc nomine Fur-
s à Sp. Albino fuit accuſatus, qui cùm
n abundaret probationibus cur ſuæ
ges tantopere alijs præſtarent, ſemper
et hæc fortaſſe fuerit illuſio) boues,
uſtra, ſeruos in Senatum adduci iuſ-
& cùm oſtendiſſet non alia ſibi incan-
tamenta

tamenta esse, teste Liuio, fuit absolu Hopponem verò & Stadlinum sum Germaniæ Magos gloriatos legimu pud Sprangerum se tertiam fructu ex agro vno in alterum pellecturos: tamen ex omnibus iudicijs sit con tissimum, nunquam quemquam gum fuisse arte sua locupletatum & ctum obolo, vt pòst demonstrabim Apud Pontanum etiam libro 5. me rabilem historiam legimus, Gallis Sa sæ in regno Neapolitano ab Hispano sessis, cùm siccitate æstuq; feruerent o nia, & penuria aquæ dulcis Gallii in sum mo discrimine essent, aliquot Sacerdo tes Magos crucifixum nocte per vico traxisse, atq; in mare proiecisse, dein consecratam hostiam asino tradidiss eumque viuum ad portam templi in masse: tum post aliquot carmina & de testandas blasphemias (quas nihil a net cognosci) imbrem vehemen mum diluuioq; pene similem accid itaque obsidionem ab Hispano solu esse, & vulgo fuisse dictum:

Flecte

*Flectere si nequeo superos, Acheronta mo-
uebo.*

autem mos trahendi crucifixos & i-
gines in profluentem ad impetran-
m pluuiam, apud Vascones etiam ob-
uatur: eumq; Tholosæ clara luce fa-
entes vidi puerulos in media totius po-
li corona, qui istud *tiremasse* vocat,
si trahemassam dixeris. Fuit etiam
omneis imagines in Salini puteum
iecit anno M. D. LVII. deinde ab-
ndauit pluuia. Hoc verò scelus insigne
st iniquè dissimulatum, ex Magorum
gionis illius doctrina profectum, qui
iseram plebem impietatem istam do-
erunt cantionibus quibusdam enun-
atis, vt Suessani sacerdotes illi in regno
eapolitano fecerant. Pecudes autem
lerumq; Sagæ pulueribus limini subie-
is enecant: non quò pulueres illud pos-
int (Sagas enim potius quæ gestant eos
nocituri essent quàm supergredientia a-
imalia, maximè cum eos Sagæ ad pedẽ
num sub humo condant) sed solus Sa-
nas est huius rei administer. Audiui
tre-

trecentas pecudes ratione ista in dam ouili Biturigum momento stinctas esse. Nec solùm in tempest grandines, fulmina, fruges, & ani has vires exercet Satanas, sed etia homines, in improbos tamen ma Sagas quæ Pictauij anno M. D. L crematæ sunt diximus confessas coetibus quò ad diabolum figura adorandum conuenerant, conclus loco fuisse maxima vóce ab hirco nuntiatum, vlciscimini vos, aut mo mini: à se autem multas pecudes mines enectos esse, causantibus am seruandæ vitæ suæ rationem se. Proprium enim Satanæ à natura perdere, destruere, atq; euertere, vt apud Esaiā loquitur, Feci & forma tanam vt euertat, perdat, destru hoc nunquam nisi ad supremam iustitiam exsequendam sinit. Ex o bus autem animantib⁹ sceleratissim hominis, ex hominibus pueruli in tis cædes, & Satanæ acceptissima, Sagis obstetricantibus diximus, qu

oblatos diabolo interimunt antequã
ntur Deo: Sagis enim persuadet Sata-
certam partem (quam nominari nõ
opus) inesse puerulis qua illæ res miri-
sce effecturas putant. Vt itaq; impu-
tissimam diaboli fraudem ostenda-
s, Niderus scribit iudiciũ à se de Stal-
o quodam diœcesis Lausanensis fuis-
nstitutum, qui fœtus septem à se in
o matrum fuisse occisos fatebatur, &
rtum toti pecori familię illius factũ:
gatum verò de modo respondisse, be-
m quandam cuius nomen reticebi-
sa se limini subiectam esse, qua subla-
esiuit à tota domo abortio. Liceátne
remedijs vti dicemus posteà: in præ-
tia satis est dixisse id à bestia quæ putris
enta est non fuisse præstitum, cùm a-
pulueres solũ substernant sibi à Satana
os. Præterea alij magi vtuntur bufo-
bus venenato quidem animali, sed cu-
pulluis vel nudo pede aut manu tactus
ortum aut mortem inferre non po-
verùm has opiniones prauas huma-
mẽti obtrudit diabolus, vt hominem

tur-

turpiſſimis ac fœtidiſſimis animan
ſeruire cogat. Nam apud Magos
nes perſæpe deprehēdi eſt vulgatiſ
alunt & ornant colorijs: hos Valeſi
ager Mirmilotos vocat. In Mon
hiſtoria legimus Compendienſe
gam cum duobus bufonibus à ſacc
baptizatis fuiſſe comprehenſam, q
ad res magicas vtebatur: quod n
lum exiſtimarem niſi quotidiana
rei exempla exiſterent. Cùm do
Ioannes Martinus vices præfecti L
nenſis gerens Sagam S. Probæ co
naſſet vt viua igni traderetur, q
bant bufones duos maximos in
illius inuenerunt. Dum hanc hiſt
ſcriberem, mulier bufonem ad L
num dicebatur peperiſſe: quod
obſtetrix & quæ ipſi aderant, rem
ſtimonio dixerunt, fuitq́; bufo a
milis, quem viderunt multi, de
præfecti ædes. Froiſſardi hiſtoria t
Curionem quemdam apud Sue
ad vlciſcendum inimicum à ſaga
lium petiuiſſe: qua conſulente v

baptizaret, nomen ei inderet, & cō-
tam hostiam edendam traderet, id
ctum & alia permulta tacenda cō-
est. Quinque Magarum quæsitores
nt inter alia se quæstionem de Ma-
buisse, quæ fatebatur se consecra-
hostiam quam oportuerat degluti-
sudario exceptam in poculo vbi
em alebat condidisse, puluerésque
diabolo datos adiecisse vt certis vo-
(quas reticeri præstat) enuntiatis
ecandas pecudes limini ouilis sub-
eret. Deprehensa itaq; & euicta vi-
ncremata est. Arte enim procurat
as, non solum vt præstinguat ocu-
minibus & veri Dei notitiam adi-
sed etiam vt ex humanis mentibus
at omnem religionem, omnem
ientiam, & quicquid à singulis De-
us esse creditur, itaq; sibi ipsi con-
reuerentiam, aut eò saltem homi-
erducat, vt id adorent quod Deum
sse nouerunt, creatis rebus confi-
cas reuereantur, & ab eis earumq;
turpissimis medicinā aut salutem

exſpectent. Verum vt amplius
neq; bufones, neq; hoſtias, neq;
diabolicos mortem animalibus
tare, certo certius eſt Sagarum
mas flādo in os nonnunquam
quod in ſuo dialogo Danęus opt
ſeruauit: quòd autē id veneno fie
in ore circumferant idem exiſtim
bare nequeo. Nam ipſæ primu
morituræ eſſent, cui argumento
deo quid reſponderi poſſit, & ad
cuiuſdam Itali (qui veneficiorum
ceps ſua ætate fuit habitus) ad
teſt: quamuis enim dicatur il
valentiſſima ſubminiſtraſſe m
odorati ea breui occubuerint, no
tamen, quia ipſe odoramento
fex occubuiſſet primus, niſi eos
ipſe occidiſſet, de quibus iuſta p
ne Dei mandatum acceperat op
gi iſtius (qui veneficus dicebatur
dendis. Et in Sagarum quoq; Va
rum in Sabaudia iudicio quod
excuſum, legitur iacto in plantas
eas repentè emori. Quamobre

m in Ioberti medici ſententiam de-
ere, ſcribẽtis quædam venena tam
ia eſſe vt qui conſcendit equum
atur ſi eis oblita fuerit ſtapia ſiue
us. His enim pharmaceutas ipſos
um oporteret mori, & ſtratores ſer-
etiamq́; eos qui propius equum ac-
int. Quinetiam pecudes ſupergreſ-
en, vbi pulueres aut ſerpentes Ma-
diderint, videmus mori. Non igi-
ecat pharmacum, non oſſa, non
es, ſed Sagarum precibus Satanas,
ermittente. Quòd ſi ampliore de-
ratione opus eſt, habeo penes me
alia acta à generoſo Domino Pipe-
enſi miſſa, de Barba Doræa, quæ ex
to Parlamenti 11. Ianuarij M. D.
VII. ſententiam Præfecti S. Chri-
oro ad Sanliſium confirmante fuit
icata igni, poſtquàm confeſſa eſt ſe
hominibus necem intuliſſe con-
pauculo puluere charta inuoluto
n locum quà erant tranſituri, idq́;
nis verbis, In nomine Dei & diabo-
mnium, &c. quæ hic nõ placet ad-

b 2 ſcribe-

scribere. A veneno qualecunq; fi
non posse effici nemo nescit, ne
sicco puluere: itaq; sententia dam
ria dicit propter sortilegia quibus
damnatam esse. Nam etiam hom
fuit blasphemiæ Deum in hac imp
tione rebus creatis coaptari: vt e
quoq; adiecit si cui vellet à sortibus
cauere se tum dixisse, In nomine Pa
Filij & Spiritus sancti, ne illac tra
vllo occuperis malo. Vt autem d
men inter naturaleis morbos & e
à sortilegijs veniunt teneatur, viden
sæpe homines sortibus infesti e lang
re mori, interdum ferramenta, pilos,
nos, vitrum confractum eijcere. Sc
Anglus Palatinorum Principum m
cus anno M. D. XXXIX. Vlrichij
se infestum sortibus agricolam N
serum nomine, à cuius pelle ferreus
uus auulsus est, & cuius interanea t
doloribus erodebantur vt sese de
iugulauerit. Eum in conspectu
omnium fuisse dissectum, & in co
ci' baculum, cultros chalybeos q
fer

menta duo, capillorumque glomus pertaesse. Amplius ait Niderus qui gis innumeris quæstionem habuit, à se visam quæ vnica solùm voce ines enecaret: alteram, quæ vicinæ tum sursum deorsum vertit, horlo spectaculo. Non est itaq; miranmagnopere, si Thessala Saga Pamfecit vt mulieris venter sic intueret tanquam si tergeminos fuisset tura, & octo menses circumferret o-. Eiusmodi fuit Martina Saga quæ idit Germanicum, non veneno (vt Tacit.) aut ouo galli gallinacei (quod autor est summo apud Gallos in o habitum ob eas virtutes quas de prædicabant) sed vi diabolica: & illa Constantiensi diœcesi Maga, quæ efdo totum hominis corpus ita affecit phantiasi vt paulo pòst animam age-. Hanc Sprangerus & Quæsitores alij mari curauerunt viuam. Idem Spranrus narrat, se autore alteram in finibus ilcæ & Alsatiæ fuisse combustam, quæ est se conuitium à viro bono agri-

 cola

cola obiectum ferentem indigni
rogatam fuisse à diabolo quid eo h
ne fieri vellet qui dixerat conuitiu
cùm respondisset cupere se vt semp
cies illius turgeat, non multo pòst
colam ex insanabili elephantiasi lab
se. Hæc tamen Iudici confessa est se
putasse id effecturum diabolum: q
gumento vincimus non à puluere,
diabolo hæc omnia effici, qui vol
hominum ipso vtentium ita se acc
dat, vt si quis aduersariũ suum cu
socium tolli. Verumtamen hoc a
tanas, vt ipsum ad id efficiendum p
tur serui, vt manum operi admou
hominem attingant, de pilo aut v
illius habeant, certósve sumant pu
ab ipso, includẽdos esse homini, a
nicibus subdendos aut compitis. S
tem pactio cum Satana non inte
rit, frustra omneis pulueres, chara
& Sagarũ voces homo adhibueri
virũ neq; pecudem afficiet mort
uis autem Deo permittente possit d
lus morti animalia tradere, vult ta

orum causa vt ipsi suum consensum
gant manumque ad opus adhibe-
Exempli causa, ait Sprangerus quæ-
em à se de Saga fuisse habitam, quæ
& viginti equos mercatoris Ratisbo-
sis affecit morte: dixit illa fossam
ummodo à se factam esse, in eam
eres à diabolo sub limen ianuę inie-
esse: sic illa manum admouerat. Si-
er qui cereas inimicorum faciunt
gines & defigunt eas, postquàm se ip-
ouentes Satanæ Deo renuntiauerint,
orrenda quæ assolent fecerint sacri-
a, itaq; si Deus siuerit inimicos affici-
morte (etsi hoc non sæpe accidit,
vix è centenis binos fortè offendas
ibus ista nocuerint, vt ex Magorum
nfessionibus est manifestum) in eis
micidium est à diabolo effectum, ab
is exoratum. Sic Enguerrandi Marig-
iudicium hac potissimum causa niti
gimus, & alterius in Alenconiorum
be tempore Francisci I. regis, cuius fa-
um probatum in iudicio fuit, & copio-
in Nauarrenæ Reginæ heptamero,

 neq;

neq; tanquam fabula, ſed velut
vera cum forenſibus geſtis omni
ponitur. Anno M. D. LXXIV.
roſus vir quidam (vt in iudicio ei
admodum excuſum eſt legimus
Lutetiæ fuit decollatus, imagine
am capite & corde transfixo & cha
ras alios habere compertus eſt: qu
taſſe non poſtrema cauſa fuerit cur
ceretur morti. Et quod recenti
Septemb. menſe vltimo M.D.LX
Legatus Angliæ & Galli multi per
am nuntiauerunt tres imagines
deprehenſas eſſe in fimo cum i
Reginæ Angliæ & aliorum no
quas imagines Curio pagi Iſtin
dimidium milliare Londino di
feciſſe dicebatur. Sed necdum i
fuerat conſtitutum aut probata
nuntius fuit in Galliam perlatus.
autem omnibus hiſtoricis narra
bus nulla exſtat memorabilior q
la Duffi Regis Scoticæ quæ in Sco
Boet. lib. 2. ſtoria legitur. Huic enim morbu
tur accidiſſe, quo ita premebatur

llè ederet, biberet, ac corpore con-
rus eſſet, tamen nocte ſomnum ca-
non poſſet, ſed alterius doloris ex-
areſceret totamq; noctem in ſudo-
ſolutus contabeſceret. Tandem ve-
ùm rumor increbreſceret Sagas ad
em Scotiæ enecandum à Morauis
ductas eſſe (Morauos autem Scotiæ
las intelligo, olim Scotorum hoſtes,
ndiu Scotorum regno adunatos)
atiin Morauiam miſſi ſunt in Foren-
vicum, vbi ceream imaginem no-
e Regis vocatam Sagæ torrebant &
oliquore perfundebant. Certior de
e Douenaldus Præfectus loco à Le-
factus in re præſente deprehendit
quæ rem confeſſæ viuæq; crematæ
, eodemq; momento Rex Scotiæ re-
tus valetudini, prout dies fuerat ob-
atus. Sic videtur Meleager paulatim
natus eſſe cùm Althea Saga torrem
lem incendiſſet: hæc enim deliria eſ-
derentur, niſi iam olim iſtæ imagi-
fuiſſent vſurpatæ. Plato libro 11. de
bus narrationem hanc confirmat de

imaginibus cereis quas faciebant Ma
Neque verò magnopere mirari opor
qui potuerint ista innotescere: Magi
nim per conuentus suos rerum à se ges
rum rationes reddunt, vt antè osten
mus, ac eorum etiam omnium quæ v
uis terrarum fiunt, vt Aurelijs ex Cle
ano Magorum conuentu retectum e
Apud Sprangerum quoq; legimus Pu
berum quemdam Magum Lendemb
gi in Germania exstitisse, quem docue
Satanas Crucifixum sagittis ante pascha
die Veneris configere, qua ratione adhi
bitis nefandis quibusdam verbis iacu
lans in aerem ternos homines quos vi
disset cognouissetq; poterat quotidie o
cidere, quamuis in arcem munitissima
abditos, modò certum deliberatumq
consilium occidendi eos habuisset. Eu
verò tandem rustici in frusta laniauerun
sine iuridica cognitione vlla, postquam
homicidia plurima perpetrasset: hæc g
sta anno M. CCCC. XX. cùm adhu
Germani Crucifixum colerent. Etenim
æquæ propè impietatis est eum qu
po

Deo habeas ac Deum ipſum offen-
, quia fit in contemptum Dei, qui
animumq́; tanquam actionum bo-
um malarumq́; (vt ait Aquinas) fun-
entum introſpicit. Omnino con-
(vt loquamur propriè) Deum offen-
non poſſe, & quemadmodum qui cœ-
ſputis appetunt, cœlum non con-
nt, ſed ſeipſos reuertente ſputo in-
nant, ita offenſionem quæ Deo puta-
afferri in afferentis caput recidere. Il-
d itaque Magorum genus qui Sagitta-
j dicebantur non amplius in Germa-
exſtat, ex quo Sagittarij Crucifixum
Deum eſſe neq; diuinitatis quicquã
habere crediderunt: quod ante re-
gionem mutatam crediderant. Iure
porrò dubitari poſſit, cur Magi memoria
noſtra non poſſint ea πανουργήματα factaq;
præſtare mirifica, quæ Simon ille Ma-
gus, Apollonius Tyanæus, Circe, Medea,
alij inſignes Magi præſtiterunt. Sed
plex mihi quidem videtur eſſe ratio:
na, quam in iudicio quodam Sanliſia-
legi, quòd iſta geruntur pro ratione
pacti

pacti cum Satana initi, puta si quis ei m
nistrare optimè horrendaque malefac
velit committere: altera, quòd Deus tan
tas vires in populos sui cognitione pr
ditos non tribuit Satanæ, quantas i
Ethnicos tribuerat. Diximus lib. prim
de diuinis, naturalibus, humanisq; mo
dis, ijsq; licitis ad prænoscendas & præc
piendas res futuras: Secundo de modi
illicitis & Dei lege vetitis egimus: Iam
dicamus quibus modis liceat magicas
sortes anteuertere, & mala
cùm sunt cognita
medicari.

IOAN

IOANNIS BODINI DAEMONOMANIAE MAGORVM

Liber tertius.

De modis licitis ad magicas sortes præuertendas. Cap. I.

SOrtilegia nouos morbos nõ esse docent historiæ, sed vt hodie multa sint, olim centuplo frequentiora exstitisse. Etenim in lege Dei, quæ nteter mille centum quinquaginta anosfermè fuit promulgata, Chaldæam gimus, AEgyptum, Palæstinam ex eo boraui sse: & minorem Asiam, Græcim, Italiamq; vixdum parte dimidia hatatas hoc modo abundauisse ex histos priscis cognoscimus. Interdicta cermus atrocesq; pœnas Lege Dei in Magos

gos imperatas, horrendáq; scelera ex
bus ad exterminandos Cananæos ex
Dei furor: quod non propter idolol
as cæteráve peccata quæ cum alijs p
lis tum fuerunt communia, sed pro
sortilegia abominanda in Lege di
Deut. 18. verbis factum fuisse dicitur. Vide
ante & post Troianum bellum (fui
tem quasi post ducentos annos à De
ge promulgata) crudelissima Medeæ
tilegia, Circes Proteiq; transform
nes, & Necromantias Thessalicas:
amq; Romulum apud Liuium, Dion
um Halicarnasseum, & Plutarchum
gimus procelloso turbine sublatum
& plerosque alios quos antè annot
mus. Et (quod amplius mireris) q
spiritu abripiebant dæmones (vt ant
ximus) aut spiritu & corpore simul, q
diabolus obsidebat, & per quos loqu
tur, ij pro diuinis ab imperita plebe
bebantur. Videmus & Hippocrates li
de morbo sacro abominatur Magos
tonem inter Ethnicos animaduerti
optimam legem contra Magos ferre
bro

n. de legibus, cùm Magos qui carmi-
s, verbis, ligaturis, cereisq; imagini-
incantauerint, faſcinauerint, aut ho-
es pecudésve necauerint, morte iu-
ffici. Ex eo tempore omnes Philoſo-
vno ore damnauerunt Magiam, &
ari libros curauerunt, vt videre eſt
cæteræ, famil. herciſcundæ. ff. Iam-
hus, Porphyrius, Proclus, Academi-
lijque Ethnici philoſophi conſenti-
Magos & malignos ſpiritus (vt dixi-
s) fugiendos eſſe: itaq; ſortilegi cum
rilegijs fuerunt damnati & iudicijs
ſſi primùm Tyberio imperante, vt
d Tacitum legitur, pòſt Domitia-
longè acrius & diligentius quæſtio-
n de eis habente, tum etiam Diocle-
no: ſed omnium ſeueriſſimè, cùm Im- Lib. 2. de malefic. C.
ratores fidei Chriſti ſeſe adiunxerunt.
nceuerſa ſunt templa & oracula, ſa-
ficia gentium totaque aruſpicina il-
ita pronuntiata & Auguralis ſcien-
, earumque interdictus vſus, indicta
aruſpices mortis pœna, deportati-
s in eos qui augures & Aruſpices

con-

L. nemo aruspi- cem, eo. C.

L. nemo aruspex, eod. C.

L. multi eod. C.

consulerent: etsi non tanta apud stianos censebatur Augurum im tas quanta Magorum qui malefici bantur, & viui tunc temporis ex tradebantur igni: posteà verò Aru ad pœnam istam, Magi verò ad best erunt damnati. Videmus itaq; no lùm ex quo Lex Dei & religio Chri fuerunt datæ cœpisse homines a quod colebatur abhorrere, verum ante promulgatam Legem sortes cas & diuinationes horrori fuisse bus. Vlpianus enim, licet fuerit Eth & infensissimus Christianorum qui libros septem composuit de C anorum supplicijs, magicas tame tes omnemq; diuinationem qua citam dicunt exhorruit, vt ipse d dicens, Si quis astrolog⁹ vel qui ali illicitam diuinationem pollicetur sultus aliquem furem dixisset qui rat, iniuriarũ cum eo agi non pot constitutiones eum tenent iam diuinos factæ. Et quamuis Saga qu nomine Martha Marij tempori

L. item apud Labeo. § si quis astrolo. de in. iur. ff.

tissi

...m in hostes victoriam ijs modis
...tenere aiebat pollicetur, eam ta-
...Senatus (vt in Dione legimus) no-
...hiberi. Persæ quoq; hac peste in-
...tissimi supplicijs tandem atrocissi-
...entes in Magos, capita eorum (vt
...Plutarchus) inter duos lapides e-
...t. Sed legis diuinæ promulgatio
...Satanæ plurimùm eneruauit: &
...nque populi manserunt diu infi-
...ant adhuc permanent, ij grauissi-
...runt infestati à spiritibus malignis
...dies noctesq; infestantur: vt fit
...regia, Finlãdia, Pilapia & alijs regi-
...us ad Boream sitis, & in occidenta-
...sulis, vt in Olai magni Indorumq;
...ia legitur. Inprimis verò in Bresi-
...gione & conterminis illius, vbi ad-
...crificantur homines eduntúrq;,
...est (inquit historia) quantum ab
... malignorum spirituum genere
...ntur. Germania quoq;, antequàm
...issimum ex ea Carolus magnus su-
...et, circumfluebat Magis, vt ex Sali-
...gib', capitibusq; de Carolo magno,

ç &ex

& ex Cæsaris commentarijs consta
nique si quis diligenter caput XL
expenderit & allegorias discusse
rum proprietatum quæ de Behem
Leuiathane prædicantur (hæc enim
nes de hostibus humani generis, c
ris & animi interpretati sunt) is re
tas abditas comperiet ad proprie
malignorum spirituum pertinc
Primùm vires Behemoth dicun
lumbis ventre & cauda positæ, ad
ditatem bestialemque partem den
dam, vt prisci Hebræi dixerunt Sata
voluptates brutas potestatem esse D
de dicitur facere vt Deus ipsum g
suo, id est, verbo cædat: tum in pa
bus volutari, vitijs puta & impuri
qua deliciatur Satanas: præterea
tes ipsi suppeditare escam, quibus in
ptura Principes arrogantes & super
mines designantur, vt istos reuera
nas plerumq; aucupatur: item sol
cis arboribus & in salictis exultare
cæ autem arbores in Scriptura hy
tas significant sola pietatis con
vu

, ſalices infrugiferos. Verumta-
dicitur idem viſu obtuſo eſſe, vt o-
tur non ineſſe Satanæ oraculis ve-
ophetiam: quamobrem Prophe-
ham populo Dei benedicens in-
catum populum cui non ſunt ma-
cantatores, ſed cui Deus cùm opus
abditas viſionibus reuelat certiſ-
Poſtremò beſtia hæc dicitur faci-
o infibulari poſſe, vt diſcamus nihil
na eſſe metuendum. De Leuiatha-
rò qui non contentus corpori-
imas aggreditur, An cum eo pa-
s, inquit Dominus, vt ſemper
eo? quod quidem ad eos ſpectat
miliares ſpiritus ſibi mancipatos
t. Quod autem dicitur Principes
os & elatos homines Satanas ap-
, iam olim exploratum eſt, & vi-
s memoria noſtra eos Principes
eum deſerunt ſe Magorum opera
ipandos miſerè & rapiendos Sa-
exponere, ac multos quidem ex-
quos veterator ille deceperit, ſci-
quales principes tales ciues. Si

enim Magiam princeps coluerit, p
deliciæ principis aulici, deinde ve
pulares eodem, ac proinde in om
impietatem pertrahuntur. Nero
quinque annos principem bonum
ait Sueton. itaq; dicebat Troian. p
diſtare omnes Principes à Neronis q
quennio: ſed ex quo ſe rebus magic
dixit, idem autor eſt famoſiorem
gum neminem exſtitiſſe, turpiſſi
fuiſſe illius vitam, & miſeriorem f
quàm vllius ea tempeſtate Principis.
Plinius res magicas permultas na
& vires quæ de illis prædicantur, ait, O
omnia ætate noſtra Princeps Nero v
falſaq; comperit: primùm imperare
concupiuit. Nemo vnquam vlli art
validiùs fauit. Deinde, Immenſum
dubitatum eſt exemplum falſæ artis,
dereliquit Nero: & paulo pòſt, nam
mines immolare etiam gratiſſimum
fuit, de Magia & ſortilegio loquens.
nunquam Satanas ſuos abire ſine
tà mercede ſinit, nec deſinit eos in
nem ſæuitiam, inceſtas libidines, & p
ricid

impellere, vt in Nerone fecit. Hūc
Magi & diaboli docebant multas
atrocia facinora, & parricidia cō-
re, vt ſecurior in ſua dignitate viue-
t hodie quoq; Principibus autores
Magi, vt cædes & crudelitatem cu-
& improbitati cuiuis dent veniam.
tamen à Principibus ipſorum cō-
ibus plerumq; caſtigantur Magi, ſi-
tuentibus vt plus effutiant, ſiue ex-
ntibus an veræ ſint eorum diuina-
s. Sic Domitianus cùm Aſcleta-
m Magum, qui Imperatorem bre-
iſum iri prædixerat, ſciſcitatus eſſet
pſum Aſcletarionem maneret exi-
& is affirmauiſſet fore vt breui lace-
ur à canibus, Imperator eum inter-
ne mora iuſſit, & poſt funus diſcerp-
t eum canes repentino caſu, quo
itianus fuit commotus vehemen-
e. Prudentior ille Tyberij, quem
tius in altum lubricumq; præcipi-
m ducēs rogauit, an tempus quo ipſi
iendum erat cognoſceret: ille re-
dit ſe in maiore quàm vnquàm an-

 teà

teà versari discrimine: hunc enim, Suetonio, si secus respondisset, Tyb instituerat dare præcipitem. Vtcun res habeat, diem mortis suæ & ge magis sæpe videmus fuisse prædi atq; confirmatum. Extant huius re empla innumera: sed nullum aut re tius noui aut propinquius quàm No dunensis Magi, cui intercesserat Nouiodunensi Episcopo ex Hange domo familiaritas: hic quo die fore dixerat Satanas vt occideretur, sein mum recepit Episcopi, indicans ei vt eodem die occidatur: cùm autem dissset ad mensam Episcopi, aliquis dem superuenit eum conuentum ens: iubetur ille ascendere, ascendi colloquendo inter duas ianuas oc Magum. Hanc historiam accepi à D douico Castellano Legato Nouiod si, & multi alij confirmarunt. Quam rem vt mala hæc vitari possint, le Dei sæpe oportet prædicari, metum summis, medijs, infimis inculcari, & omnia fidem in eum imprimi: nam

maximi, terribilis, & omnipotentis
en bona fide ab homine timente
pronuntiatum Diabolorum & Ma-
m propellit turbas (vt sæpenumerò
venisse antè demonstrauimus) quan-
agis eum spes erit procul fugiturum
edicari, legi, promulgari, & sermo-
haberi de laudibus operibusq; Dei
uerit? Hic ergo maxim', hic pulcher-
s, hic facillimus omnino modus
endi è Repub. Magos, artes magi-
maleficia, & malignos spiritus: tan-
enim dum hic blasphemia illic
obtinet, nulla planè spes ostendi-
malignos spiritus, magos, pestem,
famemque depellendi. Non quò
omnino possint eijci, quin subsi-
semper ex ijs quidam, vt bufones &
gis in terra, in ædibus aranei, erucæ
uscæ in aere, quæ corruptione gene-
venenum è terra & ex aere corrup-
em attrahunt: sed bene culta terra,
gatus aer, putatæ arbores non ita
malis infestæ sunt, quæ si multiplica-
fuerit, non attrahunt sed gignunt

 cor-

corruptionem & inficiunt omni
beatus est populus cui sapientes
ratores, boni magistratus, & boni
res præsunt, qui bene instituunt i
non sunt in eo populo magni spiri
habituri sedem. Verùm optimè cau
est qui illusionem esse prædicant
quid de Magis fertur, vt doctor ille
prædicabat, quem antè perstrinxi
prout se à diabolo in hoc argumen
formatum fuisse confessus est. Que
modum autem pestilentiam, bell
mem, malignorum spirituum mi
rio (vt qui executores sunt iusti
immittit Deus: sic etiam Magor
pera vtitur, maximè verò cùm De
men blasphematur, vt hodie summa
punitate licentiáque blasphema
sim, & impia blasphemandi ars
fesso ab ipsis quoque puerulis exerc
Atqui scelera omnia, parricidia, ince
veneficia, cædes, adulteria, neq
magna sunt, neq; tantis digna sup
ex constante Theologorum om
consensu, at sunt blasphemiæ. Ca

aleficia in homines primò com-
tur, vt ait Samuel, blasphemiæ ve-
oti Dei directè aduersantur & per-
ad contemptum eius; qua loquē-
mula blasphemi ferè abutuntur.
utem ista impietas regnante Ca-
ono obtinuisset vt cùm maximè,
Henricus III. aduenien s sanctissi-
edictum contra blasphemos pro-
guit: sed neglecta illius executio est
imam Dei contumeliam, & con-
n blasphemis impunitas, quorum
e non videtur satis audacissimè
abnegasse, nisi se optimo animo
adiecerint, nonnulli etiam inter
phemandum poetarum numeros
pantur, vt Campanus ille Trecensis,
nomen fuit Bursario. Hic die Veneris
paschali anno 1569. blasphemans fu-
comprehēsus, sententiáq; in eum lata
labium eius candēte ferro finderetur,
orariam pœnitentiā profiteretur, &
mulctam 500. librarum solueret, prouo-
t ad curiam, & è vinculis euasit: ve-
m iterum post dies 7. captus & in vin-

cula retract' est: Placuit Curiæ pri' iudici-
um improbare & in hanc formã corrige-
re, vt indusiatus honorariam profite-
tur pœnitentiam, lingua candente fer-
perfoderetur, & laqueo fineret vitam.
Ex eo tempore ne in decies quidem cen-
tenis millibus supplicium vnus perpes-
Leuit. 24. sus est: etsi lex Dei præcipit vt quisquis
contumeliosè Deum nominauerit lapi-
dibus obruatur, crudelissimo, (ait Mo-
Lib. 3. More nebocim. ses Maymonis) mortis genere. Hanc im-
pietatem placuit attingere, vt quę in hoc
regno grassatur latissimè & impunita
permanet. In rebus omnibus gerendis
olim maiores dixerunt, si Deo placet,
confectis dixerunt, laudetur Deus: saluta-
re aut valere iubentes, Seruet te Deus,
pro eo quod χαῖρε dixerũt Græci, id est, læ-
tare, Hebræi verò שלם לך pax tibi, quod
salutationis genus apud Asiaticos & A-
fros obtinet, qui Turcico & Arabico ser-
mone ex Hebræo corruptione ducto
pronuntiant *Schalama lec.* Itali & Hispa-
ni osculantur manus: sed omnium opti-
ma iudicio meo & maximi momenti est,

con-

[co]nsuetudo nostra prout tribus aut qua-
[tu]or exemplis demonstrauimus eos qui
[im]prudentes in sabbatha ab vxoribus
[p]erducti dixerunt, Deus mi, quid hoc rei
[es]t? vniuersum malignorum spirituum
[m]agorumque cœtum abegisse. Ante o-
mnes autem nequissima est blasphemia
[cu]m Deus inuocatur ad sortilegium:
[q]uod nunquam Magi faciunt, nisi aut re-
[b]us creatis adiungentes eum, aut ad sce-
[le]ra implorãtes, aut Poetas imitati quæ in
[r]ebus turpib. pro interiectione pathetica
Dei nomine abutũtur blasphemia in Dei
nomen contumeliosissima. Atq; hic v-
niuersè modus est præuertendis sortile-
gijs: sigillatim verò cuiusq; munus est vt
familiam doceat orare Deũ mane & ves-
peri, ante cibum benedicere, à cibo grati-
as agere, & horam vnam aut alteram in
legenda scriptura sacra die certo hebdo-
madis præsente familia tota consumere.
Priscus erat Regum nostrorum mos quẽ
S. Ludouicus à puero optimè obseruauit,
vt Rex è lecto surgens in genua procide-
ret veniam peccatorum postulans, Deo
gra-

gratias agens de nocturna ſui custodi[a], & orans vt porrò in ſancta hac custod[ia] pergat: hoc facto, ex Biblijs, dum ſev[esc]ebat Rex, legebatur. Hac ſi ineatur ra[tio], maximum certè generatim Reipub. [&] ſigillatim familiæ cuiq; momentum allatura. Semper enim populus ſequi[tur] affectionem principis, etiam exſecran[da], quæq; periuria & blaſphemias eius im[i]tatur: cuiuſmodi fuit Princeps, qui a[d] iuramenta ſingula nomen diaboli adhi[]bebat. Sceleratiſs. multorum conſuetu[]dinem, accerſi & iurari diabolum: quo[d] propterea nonnunquam diabolus ad-huc vitæ plenos ſpirantesq; tollit. vt an-no 1551. in Germania Vvildſtudienſi agro mulierem quæ indeſinenter iurabat dia-

Vierus lib. de præſtigijs.

bolum, toto populo ſpectante ſuſtulit: ſimiliterq; hoſpitem crumenam hoſpi-tis qui ad ſe diuerterat furatum, & ſe iu-re dedentem diabolo ſi res ita eſſet, a[b]ſumpſit diabolus, neq; ab eo tempore vi-

Lib. de abditis rerũ cauſ.

ſus eſt. De puero aliud narrat Fernelius repentè ſublato cùm diabolum accerſe-ret. Hæc de familijs, vt non ſolùm oppi-

dorum

rum portæ, ſed ædium quoq; ſingularum Magis & ſortibus eorum occludantur. Alterum quoq; remedium eſt, putare neq; à Satana neq; à Sagis vlla ratione metuatur. Vix enim expeditior modus quo ſe homo dedat poteſtati Satanæ quàm ſi eum metuerit: nam etiam Deo iniuria cum diabolus metuitur: ideoque in Lege Dei diſertis verbis cauetur ſæpius, ne à dijs gentium, qui neq; bono poſſunt neque malo afficere, metuatur quicquam. Itaque non rarò compertum eſt & quotidie cernimus non poſſe ei nocere Sagam qui accuſat ipſam, aut proculcat pedibus, cùm Sagam eſſe nouerit. Alium prætereà modum confitentur Sagæ, cùm aiunt hominem in pauperes munificum non poſſe à magicis ſortibus offendi, quamuis alijs in rebus vitioſum. Scribit Vierus Sagarum protector libro quarto capite decimo, Vvertanas moniales in Hornenſi Comitatu amplius tres annos à malignis ſpiritibus fuiſſe vexatas, atq; hanc occaſionem inter alias fuiſſe obſeruatam, quòd libram ſalis Sagæ cui-

cuidam vetulæ (quam Sagam ne
bant esse) hac lege commodauera
libras tres post duos menses redd
quod effecit Saga: tum micas salis à
nialibus in monasterio inuentas esse,
ipsas eodem momento à spiritibus m
gnis obsessas. Neq; tamen hæc sola
occasio, sed cùm de vitijs permulti
mosæ essent, hoc prçterea fuisse comp
tum eas loco erogandæ eleemosynæ
nus pauperibus imperasse. Atq; hæc
sa est cur Magi, quibus à Satana aut m
faciendi, occidendi, & veneno homin
pecoráque tollendi imposita est necess
tas, aut dira indesinenter patiendi si ini
micis quos vlciscantur caruerint, men
dicant eleemosynam, & siqui faculta
præditus demagauerit periclitatur ab
is, si Magum esse nesciuerit. Non c
amplius Magus in quemquam pot
quàm in eum qui stipem erogat ho
quem Magum esse nouerit. Quinc
cauendum est ne ijs detur quæ vulg
mone Sagæ feruntur esse: qui autem M
gos esse ignorans stipem non dederi

offen-

[...]endi periclitabitur, vt persæpe com[...]rtum est. Sic cùm in magnis conuen[...]us essem Pictauij anno M. D. LXVII. [...]er vicarios Procuratoris generalis [...]eas partes agens, accepi duos Magos [...]allidos egentésq; ad prædiuitem do[...]um stipem postulauisse: ea recusata [...]iecerunt sortes, & domestici omnes in [...]biem acti obiuerunt furiosi: non quòd [...]nc ob causam Deus illos potestati Sa[...]næ Magorúmque administrorum e[...]s illos tradiderit, sed quia (vt erant im[...]robi & immisericordes erga egen[...]s) Deus non ceperat de ipsis miseri[...]ordiam. Scriptura enim eleemosynam [...]ppellat צדקה, id est iustitiam, & pro eo [...]uod est date eleemosynam, ait date iu[...]itiam, quia hæc præ cæteris ex impro[...]o iustum facit: quò pertinet illud Scrip[...]uræ, Eleemosyna liberat à morte. To[...]iæ 12. & alibi hilarem datorem diligit [...]eus, & Psalmo 111. Dispersit, dedit pau[...]eribus, iustitia eius manet in æternum, [...]bi vox צדקתו significat eleemosynam, [...]uam LXX. iustitiam sunt interpretati.

hoc

hoc consilio Daniel suadebat Regi N
buchodonozori, vt animam suam r
meret eleemosynis, & alibi dicitur
tam citò frigida ignem extinguere qu
peccata extinguit eleemosyna: his d
que documentis Scriptura plena est. H
igitur fortasse inter maxima & pulch
rima arcana fuerit obseruandum qui
Satanæ Magisque omnibus potestas n
cendi adimitur: neque id solùm à vi
bonis quorum certa est custodia, sed a
improbis quoque & gentibus Deum i
Actor. 10. norantibus, vt in Actis Apostoloru
Cornelius fuisse dicitur. Verumtame
certissimus omnium præstantissimusq
modus est, vt fidem in Deum habeamus
& de eo velut de celsa & inuicta arce cō-
firmemur: hoc (inquit Philo) maxim
& acceptissimum est Deo sacrificium, c
quo Abraham tot benedictionibus fui
cumulatus, qui credidit Deo, & ad iusti
tiam imputatum est ei. Omnes itaq
Magi, qui curationes & excantatione
pollicentur, hoc primùm ab eo qu
curaturi sunt postulāt, vt certò credat s

cura-

raturos esse fidemq; sibi habeant. Fre-
quentissimum hoc quidem, sed iniquis-
sima tamen idololatria est, cùm fides ad
Creatorem pertinens in rem creatam
habeatur. Satanas etiam sua medica-
menta omnia & vires confert, vt eum
qui sibi aut rebus creatis fidit restituat:
Quod Galenus de medicatione Home-
rica, & Ogerius Ferrerius Tholosanus
medicus vir doctus admirantes aiunt,
quo plus fidei habetur verbis & ligaturis
eo citius valetudinem instaurari. Spran-
gerus tamen de Sagis quæstionem ha-
bens hoc in ijs demum accepit obtinere
morbis qui ex sortilegijs acciderũt, neq;
Magos à naturalib⁹ morbis posse ampli-
us liberare quàm possint medici sortibus
exoluere. Fuit Lutetiæ veteramentarius
sutor Magus, qui solùm attingens manu
febri quartana liberabat: sed is minimè
curabatur qui nolebat credere se curari
posse. Alterum vidi Mirebellensem in
Andino agro qui sic curabat dolorem
dentium, & videns D. Carolum Carsi-
um Lingonensem Episcopum Parem
d Galliæ

Galliæ ex quartana laborare dixit hom
nem ſibi notum eſſe à quo certiſſimè c
rari poſſet. Poſtridie hominem addu
qui manum attingens illius petijt n
men ſibi indicari: cognito illius nomi
dixit Epiſcopo, fidem habeto in me
curatum eſſe. Eram autem in cubicu
illius. Cumq; ego & Faber medicus d
ctiſſimus audito hoc nouo ſancto mi
culis affluente ſubriſiſſemus, Non (in
quit ille) ſi qui volet, ſponſione cum ip
ſo certabo hunc curatum eſſe. Homin
profecto, dixi Epiſcopo hanc Magorum
rationem eſſe, vt fidem hominum pelli
cientes à fide in Deum auocent ipſos, vt
quicquid boni aut mali ſibi euenerit ad
laudem illius referant. Sed non deſtiti
Epiſcopus totum biennium ex ſua febr
laborare. Ille autem videns ſubinde fe
brim accedere, dixit erubeſcendo ſe ta
tum feciſſe cauſa Epiſcopi quantum v
us hominis: ſed quid illud eſſet non
ponebat. Sunt qui ab omni vetuſtate ob
ſeruauerint malignos ſpiritus in male
cia certo tempore magis incumbere

maxime

maximè verò de nocte potius quàm interdiu apparere, idq́; ea nocte quæ inter diem Veneris & Sabbathi interuenit potiusquàm vlla alia, vt ex veteribus Lauaterus libro 1. cap. 8. annotauit: quod ego quidem non animaduerteram: sed posteà obseruaui (vt idem autor annotat) legentes Grimorium quibus apparet Satanas, ea nocte inter veneris sabbathique diem legere: itemq́ue in libro qui cum priuilegio typis mandatus est diabolicum documentum legi ad offendendum certis carminibus (quæ hic non placet adscribere, neq; autoris nomen digni incendio) aut occidendum furem: atq; hodie Sabbathi ante ortum Solis faciendum esse dicitur. In multis quoq; iudicijs comperi plurimum die Sabbathi sortes maleficas iniectas esse. Cuius rei pquirens rationem, in Hebræis Abraham Aben Hesræ commentarijs in quartum caput Decalogi Deum inducta capitali pœna legi mandauisse, vt cessatione sacra dies Sabbathi sanctificetur & benedicatur præ omnib. deinde affirmat Deum spiri-

Genes. 2. Exod. 12. Deuter. 5. Ezech. 22. & 23.

Secretum & reſſeram vocat inter Deum & hominem.

ſpiritibus malignis dediſſe facultatem caſtigandi & nocendi quarta ſeptima nocte: proinde ſummopere cauendum eſſe ne quod opus fiat die Sabbathi. Sed Aſtrologicam rationem plus miror ab eo adductam, Martem & Saturnũ, quos Aſtrologi dicunt maleficos, duobus illis diebus præualere. Quòd ſi ita eſt, tertiam & ſeptimam potius fuiſſet dicturus, niſi in numeris fuerit erratum: nam noctem die priorem eſſe omnes conſentiunt (vt dictum eſt, Factum eſt veſpere & mane dies vnus) eamque noctem quæ inter diem Veneris & Sabbathi eſt poſita noctem eſſe Sabbathi, vbi Saturnus planeta ſummus imponit primæ noctis horæ & diei ſequenti nomen, qui planeta Hebræis dicitur Sabthai, id eſt, quieſcens à Sabbathi, quietis appellatione. Et lege Dei quoque præcipitur feſtum quietis diem ſtatim ab occaſu Solis celebrari. Quibus ex rebus fuit concludendum eam tertiam eſſe noctem quæ inter diem Lunæ & Martis interuenit, quæ inter diem Veneris Sabbathique, ſeptimam. Itaque vide acta

Leuit.23. Exod.21.

ta forensia, in quibus dixerunt Magi se
octe inter diem Lunæ & Martis inter-
cedente conuenisse. Sic fuit Logmanus
otezanarum conuentus, in quo Sagæ
cum diabolis saltantes elatis sursum
copis fatebantur dixisse, har har Sabbath
Sabbath: sic in altero conuentu apud Bi-
rigas. Sed an Magorum cœtus die
noq; Sabbathi habeantur, nondum di-
ci. Vt autem die potiùs tertio quàm
quarto nocendi & castigandi improbos
facultatem spiritibus malignis à Deo tri-
bui ostendamus, in Leuitico scribitur,
Sacerdotes in sua consecratione purifi-
cari die tertio oportere, vt sanctificentur
septimo: itē Num. 19. & 31. qui non fuerit
purificatus die tertio, eum septimo non
sanctificatum iri. Adde quod planeta
Martis incipit post occasum Solis hora
prima à die Lunæ desinente, vt etiam Sa-
turnus post occasum Solis hora prima
noctis Sabbathi à vespera diei Veneris
desinentis. Si enim à planeta omnium
dignissimo Sole principium fiat, & pri-
ma hora instituatur creati mundi à die

(vt appellatur) Solis, ſubductis horis 24. Luna hora prima ſequentis noctis diem Lunæ obtinebit, & Mars nocte ſequentis Martis. Et ijſdem commentarijs in Decalogum accepi Deum benedictiones ſuas eo præſertim die impertiri, quem notauit antiquitas amænum ferè ac ſerenum eſſe: vnde illud vulgo dictum, quod inter prouerbia popularia Iobertus medicus retulit, nunquam diem Sabbathi præterijſſe quin Sol fuerit conſpicuus, quam ad rem ego non adieci animum. Neq; verò ſciſcitari oportet curioſè cur diei 7. potius quam alijs Deus benedixerit eumq; ſanctificauerit: ſed quemadmodum Iudæi feriantur die Sabbathi, & Mahometiſtæ Veneris, ita nos Chriſtiani legem & priſcas Eccleſ. conſtitutiones ſequuti ſanctificamus ac potius debemus ſanctificare diem Dominicum: qui tamen omni corruptionis dementiæque genere quod homines comminiſci queunt inquinatur maxima in Deum contumelia, qui nihil tam ſeuerè imperauit quàm vt quiete ſancta dies

[...]s quietis celebretur, idq; indicta capi-[...]li pœna. Iam verò dicamus possintne [M]agi efficere (quod plerique putant) vt [h]omines incolumes, alacres, diuites, po-[t]entes, victores, & honorati sint, suisque [v]oluptatibus perfruantur.

[A]n sit penes Magos valetudinem incolumi-um hominum confirmare, & ægrotos instaurare. Cap. II.

NOn debet cuiquam videri mirum quòd multi in orbe terrarum sunt Magi, cùm eis qui se vouerint & cultui ipsius addixerint magnificè promittat Satanas, se eos diuites, potentes, & honoratos effecturum, & optata omnia daturum perfruenda. Quamuis enim prudentes viri fraudem vno momento retegant, & Magorum bona pars sit egentissima, rudis, & imperita, atq; ab omnibus etiam contemnatur nisi bonis, honoribus, opibusq; affluant: sunt tamen quidã adeò miseri vt ipsi sibi certo deliberatoque consilio retia Satanæ induant, hi curiosa mente, alij vt magnificorum pro-

missorum eius faciant periculum, p
sumentes se inde cum primùm volen
uasuros: ex quo autem illis fuerunt
plicati, vix decimus quisque fortè se
test expedire, & eorum pleriq; vbi se
dixerunt Satanæ deserto Deo, explor
fraudibus illius contemnunt quide
sed non eo magis renuntiant Satanæ
in gratiam cum Deo redeunt. Quos h
mines lege optima tranquil!eq; à Satan
possideri non est dubium, licet ab eis c
ni omnino nequeat. Et quoniam secu
dum animam nihil est præstantius co
poris valetudine, ægrotantes multi con
suluerunt diabolum an possent reual
cere, vt fecit Rex Ochozias, cuius lega
Elias factus obuiam dixit, abite renunti
te Domino vestro esse in cœlo Deum
quem oportet consuli, & ipsum qui Be
halis oraculum consulit moriturum. A
lij doloribus pressi diabolo se addixerunt
ad recuperandam valetudinem, vt Pari
siensis quidam causidicus, à me cri
qui accusatus anno M. D. LXXI. di
se cùm ægrotaret grauissimè, diabolo se

ipsum

...m permisisse valetudinis ergo, & ...tionem suo sanguine exaratam sub- ...ipsisse: quæ excusatio ad illud tempus, ...vera seu falsa fuerit, admissa est. Alij ...non committunt diabolo, sed Magis ...audent curandos committere, quo- ...m vocem (ait Chrysost. in lib. de fato ...p. 7.) vt pestiferam oportet fugere. ...nt autem in Hispania Magi artem me- ...ndi profitentes, quos illi *Salutadores* ...ocant; & fuit apud Andes vetula quæ- ...am Itala morbos curans anno M. D. ...LXXIIII. quæ cùm ab interdicto Iudicis, ...ne morbos curaret amplius, Curiam ...Parlamenti appellasset, disertè pariter ac ...doctè ipsius causa à D. Ioanne Baltruo ...causidico Parlamenti Matratiam domi- ...no collega & ciue meo fuit perorata: sed ...modos quibus curabat probatum est à ...natura abhorrere, vt felis cerebro quod ...venenatum est, capite corui, & alijs con- ...similibus: quæ res planè euincunt non ...præstantis olei aut salutaris vnguenti vi- ...ribus (quod multi viri boni & pauperum ...amantes faciunt) sed modis præter na-

turam aut carminibus curationes fu
factas. Scribit Iodocus Darmudanu
Praxi crim. cap. 37. Brugis in Flandria
stitisse Magam in opinione maxima s
ctimoniæ, quòd morbos curaret in
meros: sed illa hoc curabat primũ vt
deretur se posse sanare, deinde ieiunia
dicebat, mandabátq; dici aliquoties P
ter noster, aut Compestellas ad S Iaco
aut ad S. Arnoldum iri: tandem ve
multarum sortium magicarum c
meritoq́; supplicio affecta est. Sed Heb
us Philo in lib. de specialibus legib' mo
bos sortilegijs immissos remedijs natu
ralibus posse curari negat, quod ex Mago
rum confessionibus Quæsitor Spranger
se ait cognouisse, & Barbara Doręa Sa
siana agnouit, quæ ex decreto Curiæ
1574. cremata est. Magos quidem p
existimo interdum a maleficio morb
ve soluere quem magi alij aut ipsi quo
immiserint: sed neq; omnes, neq; s
per possunt: nam etiam in iure fassi
ex more oportere vt in alterum tra
sortes, alioquin non posse ipsos effug
quia

sortes illæ in ipsos recidant: A mortem qui aliter quàm sortibus accit, fatētur Magi se nemini remedium rre posse. Cognituros autē an sortium sit Sprangerus scribit Magos facepericulum, indendo plumbum liquain vas aquæ plenum quod ægroto ponitur. Verumtamen idem autor est leficia extare his importata, quæ illi erenequeant, ac ne ipsi quidem maficiorum autores: cuius rei documenm est certissimum in Ioanna Haruillea, quæ viua (vt antè diximus) fuit igni adita. Hæc enim sortem à se iniectam onfessa est, vt hominem qui filiam pulerat ipsius enecaret, alterum verò suergressum sorti repentè in lumbis sense malum & toto corpore: cùm autem prout ipsa iamq; famosa erat istius artis omine) homini fuisset dictum non aunde malum ei obuenisse, tum se proisisse facturam vt reualesceret & cuodiam eius recepisse: ad eum finem recibus à diabolo contendisse, & multis odis (quos describi nihil attinet) de cu-

ratione

rationeeius laborauisse, quam fieri no posse Satanas responderit: dicenti ita sibi ne ergo amplius veniret ad se, diab lum respondisse non venturum esse paulo pòst ægrotum obijsse, & Magam abdidisse: sed vt abdita fuerit inuenta Ex his conficitur non esse in Magoru potestate vt eos semper curent qui ægr tant ex maleficijs, cùm eos semper cu re nequeant in quos sortem conie rint. Secundò si hominem sorti inf stum Magi curauerint, teneri dicunt sortis in alterum transferendæ: quod e multorum Magorum confessionibus e vulgatissimum. Sic Aruernam quemdam Magum captiuum Lutetiæ vidi anno millesimo quingentesimo septuagesimo nono equos & homines interdum curantem, apud quem permagnus liber inuentus est pilis equorum, boum, & aliarum bestiarum coloris cuiusq; plenus. Hic siquando sortem in equum iniecerat consulebatur, & de pilo equi illius habens ita curabat illum vt sortem alteri traderet, sed pecuniam non accipiebat, si

acci-

ciperet non curaturum esse affirma-
t: itaq; peruertere sago ex pamunculis
ille sufferto amictus ambulabat. Sed
m semel in equum nobilis cuiusdam
ri coniecisset sortes, rogatus curauit
aductis in seruum eiusdem viri sorti-
us: accidentibus iterum ad curandum
ruum respondit ex nobili cognoscen-
m esse vtrum mallet, seruúmne an e-
uum amittere: qua in re anxio hærente
obili & ad deliberandum cunctante in-
eriit seruus, & fuit comprehensus Ma-
gus. Illud autem obseruandum est à dia-
bolo semper in commutationibus cap-
ari lucrum: itaq; si sortem equo adimat
in meliorem equum transmissurus est e-
am: si mulierem à morbo liberet, reci-
det in virum morbus: in adolescentem,
si senem: Quòd si sortem aliò Magus non
transferat, de vita periclitabitur: deniq;
si diabolus corpus sanauerit, occidit ani-
mam. Huius rei duo exempla afferam.
Vnum à Domino Furnerio Aureliensi
consiliario audiui de Hulino Paruo Au-
reliensi Materiario. Hic sorte magica af-
fectus

fectus lethaliter, accersi curauit hominem qui omnes morbos depulsurum pollicebatur, suspectum magicæ artis, sanaret ipsum: is autem respondit se posse sanitatem homini restituere, si morbum filio ipsius tum adhuc lactenti transdaret. Consensit parens in parricidium filij, rem obseruandam vt eò melius Satanæ malitia videatur. Nutrix recognita aufugit cum puero, dum Magus patrem sanaturus attingebat. Sanato certè ctu patre, puerum Magus efferri postulat: quo non inuento, repentè exclamauit: Actum est de me, puer vbinam est? & vixdum abiens pedem ianua extulerat, cùm eum diabolus interemit subitò, & cadauer eius tam fuit atrum quàm si quis de industria colore atro infecisset. Audiui etiam in iudicio Sagæ apud Nanneras, quæ sortilegij in vicinam iacti accusabatur, imperauisse Iudices vt mulierem forte affectam attingeret, quod à Germaniæ Iudicibus etiam in Camera Imperiali fit sæpissime, recusauit, & se cogi videns, exclamauit, actum est de me. Simul atque

mulie-

lierem effectam sorte contigit, hæc
aluit, mortuaq; Saga corruit: cadauer
idamnatum. Historiam ab vno Iudi-
m accepi, qui iudicio interfuit. Tho-
sa quoq; audiui Burdegalensem quen-
m studiosum amico suo grauissimè ex
artana laboranti dixisse vt febrim vni
orum inimicorum traderet: respon-
nte illo sibi neminem inimicum esse,
isse, da igitur seruo tuo: tandem cùm
cilli religio esset facere, Magum dixis-
, da mihi eam, tum annuente ægroto
Magum febri oppressum obijsse, & æ-
grotum reuixisse. Hoc autem minimè
nouum & inauditum est: nam apud Gre-
gorium Turonensem lib. 6. cap. 35. legi-
mus Childeberti Regis vxorem, vt filio-
um suum ex maleficio audiuit obijsse,
muliebri rabie ingentem Sagarum nu-
merum iussisse comprehendi, cremari, &
otis imponi: quæ Regis filium à se ene-
ctum fuisse agnouerūt vt Mummonem
magnum Magistrum seruarent incolu-
mem. Captus itaq; Mummo & equuleo
impositus certas pinguedines sibi potio-
nesq;

nesq; à Sagis datas fuiſſe dixit ad co
andum (vt putauit) Principum gra
& carnificem qui torquebat ipſum
care iuſſit Regi, nullum à ſe dolorem
cipi. Tunc imperauit Rex eum diſt
trochleis, ſtylosq; ferreos vnguibus
dum & manuum interſeri: prout e
Oriente ratio torquendi, qua ſine m
brorum fractura dolor fit intolerabi
Poſt dies aliquot ad ſuos Burdegalen
deportatus obijt. Hoc placuit anno
re vt oſtendamus Satanam lucrum fa
re commutationibus, cùm Sagæ Re
puerum quem parentes adorabant pr
Mummonis incolumitate à ſeenectu
dixerint. Ferè fit autem, vt quod impe
ſius amatur citius amittatur, iuſto indi
cio Dei caſtigantis eos qui res amatas pr
dijs habuerint, & plus in eos Satanas qu
in alios poſſit. Morbum autem natu
li modo, non maleficio obtingent
confirmatur non poſſe à Magis tolli. E
emplum Quæſitor Sprangerus affer
cùm de Sagis Insprugenſibus in Ge
nia cognoſceret, figulum Magum e
tiſſe

e, qui pauperem vicinam ſuam vi-
ns affligi grauiſſimè vt ſi inteſtina
ſius gladijs indeſinenter peterentur,
periar (inquit) an ſorte affecta ſis
ſanabo te. Tum liquatum plum-
m diſco infudit aquæ pleno & mulie-
egrotæ impoſito, & certis vocibus e-
unciatis, quas reticere placet, imagines
aſdam percepit indurato plumbo, ex
ibus agnouit ſorte affectam eſſe muli-
rem. Hoc facto, abducit virum illius
ulieris, & reſpicientes vterq; ſub limen
anuæ imaginem ceream palmarem in-
uenerunt, cui acus duæ ad duo latera hæ-
ebant fixæ, cum alijs pulueribus, granis,
erpentumq́; oſſibus quæ omnia obiecit
gni: mulier verò, cùm pignori dediſſet
nimam ſuam Satanæ & Magis quos pro
ncolumitate ſua adiuerat, fuit reſtituta.
dem autor eſt Magum hunc cum Saga
uæ maleficium vicinæ intulerat famili-
ritatem ſupra æquum & bonum colu-
iſſe itaque potuiſſe Magum ex ea rem to-
am cognoſcere. Verumtamen an illius
mali quod ex maleficio venit, aliò deri-

uari ſortem ſemper oporteat, non p
ſum ſtatuere : Satanam quidem ea c
malitia puto, vt bonum non patiatur fi
ri niſi grauius ſit euentutum malu
puta à Mago comperto & cognito pe
tur incolumitas, cum precibus eius co
municetur, ſuperſtitio aliqua ſeruetu
dicantur verba, amuleta portentur,
committantur alia quæ ſine idololat
committi nequeunt, eoq́; ſpectant o
nia vt homo à fide, quæ in Deum ſolu
habenda eſt, abducatur. Nam indubi
tum mihi videtur axioma iſtud, nu
quam Satanam benefacere niſi vt graui
us ex eo redundet malum: adeò natur
Dei aduerſatur, qui nullum malum per-
mittit fieri niſi vt maius conſequatur bo-
num. Scribit Hippo. lib. de morbo ſacro,
ſuo tempore fuiſſe Magos qui pollice-
bantur ſe ab eo morbo certis precibus &
ſacrificijs curaturos & ſibi comparabant
opinionem ſanctimoniæ: ſed eos ait de-
teſtabiles & improbos eſſe, Deumq; abi-
ſtis blaſphemari qui morbos iſtis à Dijs
immitti doceāt. Etſi Hippocrates apertè
con-

onfiteri nolens nonnullos homines à Dæmonibus occupari, comitalem morbum esse dixit: cùm posteri omnes agnouerint epilepticorum alios esse qui remedijs curantur naturalibus, alios verò Dæmonibus obsessos curari Magorum opera momento vno, aut conuentione facta cum Satana, aut sacrificijs generibusque certis idololatriæ à Satana imperatis. Magos itaq; statuimus ope Satanæ nocere posse non omnibus, sed ijs solùm quos Deus permittit secreto iudicio suo siue bonos siue malos, his castigandis, illis explorandis, vt electos suos quos stabiles constantesq; viderit augeat benedictionibus. Monstraturi autem Sagas maledictis suis execrationibus & nefandis sacrificijs vindictæ diuinæ administras esse, cùm manum suam voluntatemque commodauerunt Satanæ, historiam admirabilem quæ iam manauit in vulgus & recentis memoriæ exponemus. In Ducatu Cliuensi ad Eltanum vicum via publica verberabantur equites peditésq;, & subuertebantur plaustra,

nec tamen aliud præter manum vide-tur, quam vocabant *Ekerken.* Tand- verò cùm Saga quædã Sibylla Dinſc- nomine in illo tractu habitans compre-henſa & cremata fuiſſet nihil perce-tum eſt. Hoc anno M. D. XXXV. g-ſtum. Ex his ergo concludimus, Sagas tentes ſua arte plurimum mali ope Sa-næ poſſe efficere, Deo iuſtè permitten- & tanquam carnifices ad ſuum opus a-hibente (ſemper enim ſapientia & iuſti-tia Dei bene illud facit quod homo fa- malè) Verùm illud videri quoque no- poſſe Magos alijs morbis liberare quàm quos maleficio ſuo intulerint, nec vn-quam eos tollere quin lædant animam, aut aliud malum perpetrent. Poſteà di-cemus an iſtos adire liceat ad conſequẽ-dam valetudinem: Sed illud videamus primùm an fauorem adipiſci ſuo facto poſſint, exoptatam illam à deformibus mulierculis pulchritudinem, voluptates, honores, & diuitias, quorum cauſa plerique ſeſe in miſerrimos caſus præcipitant.

Magis arte sua gratiam hominum, pulchritudinem, voluptates, honores, diuitias & scientias comparare poßint, & fertilitatem dare.

Cap. III.

NIhil tantopere miseros in præcipitem & lubricam perditionis viam trahit vt se voueant Satanæ quàm hæc opinio improbissima, dari à diabolo pauperibus diuitias, afflictis voluptates, infirmis vires, formam deformibus, scientiam ignorantibus, honorem abiectis & fauorem gratiamq; procerum: etsi hoc contrà est compertissimum (vt suprà ostendimus) homines miseriores Magis, egentiores, plus exosos, imperitiores, aut plus infestos malis nusquam existere. Reginam Olympiadem magni Alexandri matrem Plutarchus narrat de viro suo Philippo Rege Macedoniæ audientem, eum insano amore nobilis cuiusdam adolescentulæ grauissimè conflagrare, illius conspectū cupiuisse: cúmq; mirandam illius formam, venustatem, & ele-

gantiam contemplata esset (vt erat o stupefacta) nihil mali importasse, sed hæc verba erupisse, Hæc illa est forma gratia quæ virum meum fascinauit, Deos quoq; fascinare posset. Certè qu cunq; pulchra conspiciuntur in toto mundo & singulis partibus illius, do menta sunt totidem ac velut radij di næ pulchritudinis, nec aliunde quàm Deo pulchritudo obuenit. At nunquam Saga comperta est quæ carminibus alio ue pacto sic fucare faciem suam potue rit, vt visa sit speciosior, sed contrà vulgo dici solet, deformis vt Saga: & Cardanus quoq; non postremus Magorum habi- tus nunquam Sagam à se testatur fuisse visam nisi deformem: quod facilè cre- derim. Nam etiam non negauit Carda- nus sibi patrem fuisse Magum, & secum voluit agi ecstasin, qua ratione superior fuit parente artifex: addit præterea fœte- re malignos spiritus, & locum quem fre- quentauerint: qua ex re factum arbitror vt veteribus *fœtentes*, & Vasconibus *fob- leres* Magę dicerentur à fœtore, quem ille (opi-

Lib. de subtilit. 20.

pinor) ex conſortio diabolorum conhunt, ſuſpenſorum fortaſſe corpora eiuſmodi alia ad Venereas & corpores actiones mutuantium: Vierius im fœtere dæmoniacos annotauit: & ppocrates (qui tamen dæmoniacos morbo ſacro putauit laborare) eos tere dicit: quibus ex rebus iudicari poſt mulieres, quæ ſpirant ſuauius à naa quàm viri, conſortio Satanæ præter turam horrentes, tetras, deformes, pudasq; effici. De expetita autem Sagaum amatorumq; voluptate, ſuprà deonſtrauimus pleraſq; captas, euictas, & onfeſſas Magas dixiſſe Satanam rem ſeum habuiſſe nec ſine dolore, quia perrigidum neſcio quod ſemen ab eo ſuſiperent ſibi (vt aiebant) ingratum: & onfeſſiones earum annotauimus. Sprãgerus ſcribit quæſtionem à ſe de Sagis quàm plurimis habitam, quæ omnes nec ogatæ fatebantur ſecum Satana Venerem expertas eſſe. Eas, ſi darentur melira, hæſuras iſtis amatoribus non eſt crebile, qui dies & noctes infeſtant ipſas,

 niſi

niſi in ſeruitute iſtius domini perſi-rint. Quòd ad gratiam hominum qu[illegible] iſti ambiunt, vitari iſtos & in odio ca[illegible] tali eſſe vident omnes. Triſcalanum ([illegible] nomannum memini artificio ſuo, qu[illegible] præſente Rege exercuit, animum Re[illegible] perculiſſe: nam orbes catenæ aure[illegible] longinquo eductos (vt videbatur) in m[illegible] num ſuam acciebat, ſed catena tam[illegible] poſteà integra comperta eſt: Rex itaq[illegible] ſtatim eum exire iuſſit, neque ex co tem[illegible] pore ſuſtinuit eum aſpicere, adeò vt pro co quod gratiam putabat promereri, iu-dicium fuerit conſtitutum, & ipſe arti[illegible] magicæ à Præfecto prætorio condemna-tus, vt antè diximus. Honores autem & dignitates quod attinet, videmus non a-lios homines contemni magis & abo-

1. Sam. 2. minationi eſſe: & apud Samuelem legi-mus (quod Hebræi optimè annotarunt)

Lib. Pirke aboth. dixiſſe Deum, honorantem me honora-bo, & contemnentem me exponam cō-temptui. Non hominis vox ſed Dei eſt illa, omnibus mundi demonſtrationi-bus certior, O ſi ambitioſi homines illud

arca-

ranum agnoſcerent : quantopere eſ-rrent gloriam Dei vt laudem æternam compararent: quantum ſibi à dedecore importando in Deum. metuerent, ne porrò exponerentur contemptui atque ludibrio : Neronem ait Suetonius Magorum facilè principem extitiſſe omnis religionis contemptorem : an verò quiſquam tam contemptus, tam abiectus, tam crudeliter exagitatus eſt? Quem Deus non ſolùm florente ætate de honoris culmine deturbauit, in quo antequam Magus fieret eum collocauerat, verum etiam fecit vt ab omnibus amicis, cuſtodibus, & domeſticis deſertus ac damnatus baculis nudus ad mortem vſque cæderetur, & ad necem tam ſæuam vitandam ipſe ſibi violentas manus inferre cogeretur. Verùm qui contemptus, quod dedec⁹, quæ turpitudo magis horrenda cogitari poteſt, quàm illa Magorum, qui Satanam hirci fœtentis ſpecie coguntur adorare, eáq; parte oſculari quæ nec ſcribi nec dici honeſtè poteſt? Quod mihi quidem omnino incredibile

videretur, nisi id legissem in confessionibus Magorum addictorum morti, & conuictionibus innumeris. Hic verò dixerit quispiam inde à Syluestre secundo ad Gregorium septimum inclusiuè Papas omneis fuisse Magos, vt in Nauclero Platinaq; legimus. Respondeo Bennonem Cardinalem, qui Papas Magos annotauit, quinq; solùm comperisse, Syluestrem secũdum, Benedictum nonum, Ioannem vigesimum & vigesimumprimum, Gregoriumq; septimum. Quinetiam ex istis omnibus Augustinus Onophrius Papæ cubicularius (qui è Vaticano actisq; veteribus historiam Paparum composuit diligentissimè) duos refert solummodò, Syluestrem secundum, & Benedictum nonum: quorum hic quidem sede (ad quam duorum Paparum, qui patrui erant, gratia peruenerat) posteà eiectus est: ille verò (cui prius fuit Gilberto nomen) Floriacensis monachus fuit ad Ligerim, qui tam nauiter operam dedit literis, vt Roberti Regis Francorum, Lotharij Ducis, & Othonis tertij

rij Cæſaris Pædagogus effectus ſit: orum operà, non autem Satanę (quod i miſeri arbitrantur Magi) ad faſtigi-m Papale euectus eſt. Reſipuit verò lueſter tandem, & deceſſurus de vita oſtulauit linguam ſibi & manus abſcin-i, quæ diabolis ſacrificauerant: ſe verò on antè diabolo fuiſſe addictum con-eſſus eſt quàm Rhemorum fuiſſet Ar-hiepiſcopus. Quæ cùm ita ſint, omnem oteſtatem, honorem dignitatemq; à Deo venire concludimus, verámque il-am voluptatem ſecuritatem & tran-quillitatem animi quam Deus ſuis fide-libus tribuit: cuius voluptatis ne mini-mam quidem ſcintillam ſpiritus à Sata-na poſſeſſi perceperunt, adeò crudeliter aſſiduéq; ipſorum animæ tyrannide illi-us opprimuntur. Quod autem diuitias attinet, omnibus notum eſt atq; certiſſi-mum magnos in terræ ſinu theſauros eſſe abditos, eorumq; ſedes Satanæ eſſe cognitas: ſed nunquam Magus exſtitit qui arte iſta aureum vnũ comparauerit, vt fatētur omnes: Imò quicunq; diuites ſe ad-

ſe addicunt rebus magicis vt diuitijs augeantur, ferè in paupertatem abeunt, gentes verò tota vita paupertatem perferunt. Bona enim dicuntur in Scriptura benedictiones, quia dantur à Deo: vt Iacob munus de gregibus, quos ſibi Deus iuſtè dederat, Eſau fratri offerens, accipe inquit, de benedictione quam mihi dedit Dominus. At cur theſauros humi conditos ſuis mancipijs non impertit Satanas? cur fame ſinit emori? cur pœnam mendicari miſerè? Certè nec aliud vult Deus, nec diabolus poteſt: quia alioqui (vt videtur) in ſuas partes plurimos fuiſſet pertracturus. Ogerius Ferrerius medicus doctiſſimus, cùm Tholoſæ eſſem, eleganteis ædes & bono loco ad Burſam ſitas minimo conduxit anno M. D. LVIII. quia malignus ſpiritus inquilinos earum infeſtabat: quod ipſe non amplius curabat quàm Athenodorus philoſophus, qui deſertam Athenis domum incoliſque propter ſpiritum vacuam auſus eſt habitare. Sed cùm illud audiuiſſet quod nunquam crediderat, non

Plin.iun. in epiſt.

poſſe

ſſe tutò adiri cellam, nec quietem in-
rdum capi: monitus Luſitanum quẽ-
m ſtudioſum in vrbe eſſe qui res oc-
ltas in vngue pueruli videndas exhibe-
r, fecit vt ſtudioſus ille ſua arte vtere-
r: puella verò conſulta dixit mulierem
e videri ornatam accuratiſſimè preti-
ſiſſimis catenis & auro, quæ ad colum-
am quamdam manu geſtabat tædam:
aque Luſitanus reſpondit medico vt in
ella ad columnam humi curaret fodi,
theſaurum ab ipſo inuentum iri. Gau-
dens medicus fodi iuſſit: ſed cùm the-
aurum inuentum propè cogitaret, ex-
urgens turbo exſtinxit lucem, & ſpiracu-
lo cellæ exiens, ad 14. pedes pinnarum
fregit in propinquis ædib⁹, quarum pars
n prothyrum corruit, pars in cellæ ſpira-
culum, pars in mulierem ferentem aquã
cuius hydria effracta eſt. Nihil poſteà à
ſpiritu auditũ vnquam. Luſitanus poſtri-
die factus de re tota certior, theſaurum
dixit à ſpiritu exportatum eſſe, mirari ſe-
e quod medicum non offenderit, qui
oſt biduum mihi narrauit hiſtoriam.

hæc

hæc die 15. Decembris anno M.D.LV
gesta sunt claro & sereno cœlo, vt esse
let dieb9 Halcyonijs: & nos eodem t
pore deiectas domus propinquæ pi
prothyrumq́; ad tabernam fractum
uisimus. Putauerunt Hebræi prisci
thesauros præsertim malè partos in
defodiunt, eos damnationem iusta
suæ impietatis pœnam ad suos thesau
sustinere, & carere conspectu Dei, ac p
pterea in Ecclesiastico maledictione
exstare contra eos qui in ruina thesau
addunt. Affert Melanchthon histori
persimilem, homines decem Magdeb
gi ruina turris oppressos esse, cũ ad th
sauros quos docuerat Satanas, repeti
dos effoderent. Georgius Agricola
libro de spiritibus subterraneis s
Annebergæ in ea fodina quæ dicitur Co
rona rosæ spiritum specie equi duode
cim homines occidisse, & fecisse vt fodi
na plena argenti cederet quam Magi
pe Satanæ repererant. A quodam Lug
dunensi accepi, qui posteà in æde S.Ma
riæ virginis Lutetiæ Capellanus fuit,

cum

m ſocijs magica arte Arcolij prope
utetiam theſaurum retexiſſe: ſed cùm
ſtam in qua erat conditus habere cogi-
rent, eam fuiſſe exportatam turbine,
ipſum verò muri labem corruiſſe, ex
uatoto vitæ ſpatio claudicaturus eſt. Et
erdos Noribergenſis nuper cum ope
tanæ theſaurum inueniſſet, & iamiam
imnium aperturus eſſet, ruina domus
tinctus eſt. Non eſt autem nouum
eſauros magicis artibus perquiri: nam
iam Lex ait theſauros eorum non eſſe L. vnica
qui puniendis ſacrificijs aut alia quauis de theſau.
rte prohibita ſcrutantur, & ob eandem C.
auſam literas permiſſionemq́ue vetat
principe exorari ad effodiendum ali-
num agrum. Ex Lugdunenſi quoque
ragmatico (quem etſi magna voce in
equentia magna recitauit, nomina-
e nolim) audiui ipſum de nocte cum ſo-
ijs abiuiſſe, vt enunciatis coniurationi-
us theſaurum perueſtigarent: cumq́ue
cepiſſent fodere, velut hominis, qui ro-
e impoſitus in propinquo fuerat, vo-
m audiuiſſe, horribiliter inclamātem,
ad fu-

ad fures: ſic in fugam fuiſſe verſos, ma-
gnos verò ſpiritus eodem momēto per-
ſequentes cæcidiſſe ipſos ad eam vſque
domum vnde prodierant, & tanto ſtre-
pitu eam ingreſſos eſſe vt tonare ho-
cogitauerit: atq; ex eo tempore iura-
ſe theſauros nunquam perueſtigatur-
eſſe. Ita malignos ſpiritus videmus no-
le, ac potiùs Deum non ferre, vt his ra-
nibus diteſcat quiſquam. Hebræi dicu-
eos qui ſuo ipſorum amore furentes
vita inuiti cedunt, infernum ſuum (vt
ta dicamus) in ſepulchro pati cadaueri-
que ſuorum ambitu, vt per æternam De-
iuſtitiam in eo ipſo quo offenderūt pœ-
nas luant. Flatores etiam Chymici plu-
riq; animaduertentes ſe ad lapidem phi-
loſophalem (quem vocant) perueni-
non poſſe, familiareis ſpiritus ſolere cō-
ſulere. Sed ex Conſtantino (qui inter
peritiſſimos Pyrotechniæ & artis meta-
licæ in Gallia numeratur, eſtque in to-
regno celeberrimus) audiui ſocios ip-
us, cùm perdiu flantibus nulla ſpes ſpec-
esúe boni oſtenderetur, conſilium dia-

bolo

lo petiuisse recténe facerent, & rem o-
atam cõfecturi essent: illum verò vni-
o verbo respondisse, *trauaillez*, labora-
e: hoc exhilaratos flatores perrexisse &
uisse adeò strenuè vt omnia in nihi-
um multiplicauerint, etiamq; porrò fla-
uros fuisse nisi Constantinus dixisset ip-
s, hunc esse morem Satanæ vt ambigua
sponsa edat, illud autem verbum *labo-
rate* innuere abijciendam esse Alchymi-
am, & in laborem aliquem ac honestam
artem vtilis ad vitam scientiæ incum-
bendum: hominis purè dementis esse,
siquis cogitauerit tam breui temporis
spatio aurum effingere, in quo efficien-
do natura annos amplius mille solet cõ-
sumere. Itaq; illis hominibus qui scien-
tias arte diabolico student comparare si-
militer oportet dici, *trauaillez*, laborate,
siue (vt maiores nostri pronuntiabant)
resueillez, vt in versu Lucilij: *noctes vi-
gilatis serenas*: & orandus Deus vt labori
nostro (quod rei totius est caput) succes-
sum fœlicem tribuat. Quod in principio
Sapientiæ Salomo admonet singulos

inuitans, arcanumq́; maximum &
manum ſapientiæ acquirendæ mo[dum]
explicans, nempe vt ex animo peta[tur à]
Deo, in ipſum habeatur fides, ac [ne]
Sapient 8. tentetur Dominus: quamobrem ora[tio]
nem adijcit quam apud Deum hab[ue]
Sapient, 9. rat. Moſes quoq; Maymonides hanc [de]
monſtrationem ſtatuit eſſe certiſſim[am,]
nunquam hominem ſapientiam [Dei]
coniunctam ſcientia virtutibusq́; mo[ra]
libus (vt ait Salomo cap. 8. Sapien[tiæ)]
adepturum eſſe niſi ſe ἀνυποκρίτως abi[jciat]
humilietq́, coram Deo. Nos autem [ſu]
prà oſtendimus Magos eſſe omnium ho[mi]
minum imperitiſſimos, qui rabie fu[rijs]
que plurimùm in morte agitantur, n[ec]
vllo tempore plus mente capti ſunt, [quàm]
cùm à Satana poſſidentur. Si quis au[tem]
cum Auguſtino dixerit, Satanam ſcie[ntiſ]
ſimum eſſe, eò quod vixerit diutiſſim[è]
(vt certè diaboli quæcunq; hic geruntur
explorant & recognoſcunt ſingula, po[ſte]
rũtq; ſanctorum vitam ad minima pec[]
cata vſq; non ſolùm obſeruare, ſed etiam
calumniari) vt dem⁹ à diabolis teneri[...]

plantarum, metallorum, lapidum, animalium, motumq; & facultatẽ astrorum, omnino tamen eorum finis est & consilium propositum vt homines in errore fonte malorũ omnium & ignorãtia summa educentur: quamobrẽ seruos suos aut mẽdacijs pascit semper, aut ambiguis vocib. Hic tyrannorũ modus, vt in summa ignorãtia & cęcitate alãt populares ne apertis oculis rationẽ videant qua ipsi explicẽt à dñinatu eiusmodi. Quas ob res si hæc ita se habent (vt profectò se habent) si inquam diabolus neq; ditare pôt, neq; thesauros abditos, neq; hominum gratiã, neq; voluptatũ fructum, neq; scientiã præstare, sed vltionẽ solũ inimicorũ, nec tamẽ omniũ, efficere: ꝙ malũ, obsecro, grauiꝰ dici pôt q̃ ꝓ tantilla remuneratione in hac vita incerta hominẽ se emãcipare Satanæ, & damnationem æternam in vita altera comparare? Anteq̃ finem huius capitis facio, recentem historiam & memorabilem hoc loco placet apponere. Fuit Blesis insignis Magus natione Allobrox, mense Ian. ann. 1577.

qui nomen Comitis sibi arrogabat, li
neq; seruum neq; ancillam haberet
mitem. Hic libellum supplicem (q
priuatum consilium relatus est) exhi
it Regi, promittens se effecturum vt
ra fructus centenos ederet (cùm tam
optimus ager Galliæ non plus duode
afferat) oblitis seminibus oleo quod
rat demonstraturus, hac lege vt Rei
decimam traderet, alteram sibi habe
quæ domanio Regis (vt vocant) ita
censeretur vt nunquam alienari poss
Idem se Arithmeticam perbreui spati
docturum pollicebatur. Ego tum illi
conuentibus maximis interfui. Postula
tum in priuato consilio acceptum a
Curias cum literis publicis fuit transmis-
sum, vt res promulgaretur atque in acta
referretur. Exemplum Laodunum attu-
li, & exhibui multis. Curia Parisiensis
non maiores quàm cæteræ Curiæ
totam æstimauit. At potiùs, iudicio
meo, fuit comprehendendus Magus, &
de eo ex iure cognoscendum: fuit enim
re vera Magus, vt Phisezius consilij Regij

Secre-

cretarius vnus ex delegatis aperuit, em ille rationem cognoscendi char- s lusorias etiam non visas docere volu- at: nam rogatus parietem versus ob- tenebat se nebulo, & cum diabolo mus- tabat vt chartarum puncta exponeret. Non est autem omittendum istud, Sata- am sua compendia quæsiuisse ex ferti- tate & abundantia quæ anno M. D. LXVIII. obtigit (nam ex toto decen- io vberior annus non exstitit) vt fidem in Deum fertilitatis & sterilitatis auto- rem hominibus adimeret. Quo argu- mento etiam adducor vt credam diabo- los ex præuisis procellis & sterilitate pos- se iisdem artibus persuadere Magis, pro- cellas famemq; per ipsos aduocari. Qua- propter inquit Ouidius:

Carmina læsa Ceres sterilem vanescit in herbam.
Illicibus glandes, cantataq; vitibus vua
Decidit, & nullo poma mouente fluunt.

Dixerit quispiam, at forent diuites qui ludo primæ & fluxus (vt vocant) ludunt, si ea quæ in chartis lusorijs latent perui- derent. Respondeo, quicunque scripse-

runt & quæstionem de Magis habu-
runt, hoc indubitatum esse axioma t-
dunt, non posse Magos augeri vnico a-
reo ex artibus & agyrmatis omnib
quæ à Satana didicerunt: imò plerum-
que ex confessione ipsorum comperti
esse in crumena gramen, cùm plena
auri & argenti manum à Satana accep
eò intulisset. Risum quidem Magi, n
omnes tamen, commouent & spectato-
res efficiunt attonitos: vt Triscalan
ille Magus de Curione quodam præsen-
tibus parochis dixit, Videte istum hypo-
critam, qui fingens se breuiarium ferre
fert chartas lusorias. Tum Curio volens
ostēdere vt ferret breuiariū, visus est sibi
habere chartas lusorias, & quicunq; ade-
rant chartas sibi videre visi sunt, adeò vt
Curio breuiarium suum abijcerit & pu-
dibundus abiuerit. Superuenientes verò
paulo pòst alij breuiariū collegerunt ...
datum illa chartarum similitudine: qu
ex re fuit manifestum multis in rebus Sa-
tanam illudere, nec tamen singulorum
oculos præstringere. Nam qui priori a-
ctioni

oni non interfuerant cùm præstigias
agus adstantium oculis offudisset, me-
m videbant breuiarium, cùm alij con-
à speciem chartarum cernerent: quē-
modum etiam accidit vt viro bono ti-
enti Dei & fidem in eum habenti Ma-
s non possit fraudem in discernendis
nctis facere, aut præsenti illudere. Po-
mò autem vt ostendamus quem exi-
m sperare Magi teneantur, exitum so-
m Magorum qui vnquam exstiterunt
rincipum oportet obseruari: vt Simo-
nis Magi, quem elatum in aere præcipi-
auit Satanas, Neronis & Maxentij, qui
uo summi Magi inter Cæsares, ille dam-
natus interfecit, hic demersit sese: Ieza-
bel Regina insignis Maga à canibus vora-
ta est, Methodis maximus sui temporis
Magus in Noruegia discerptus à populo,
vt scribit Olaus: Matisconensis Comes à
Satana spectante populo exportatus, Ra-
ziorum Baro crematus, vt alij quoq; in-
numeri viui perierunt igne. Ex his itaq;
statuitur Satanam per se nihil magnum
præstare, permittente verò Domino

nocere, offendere, cædere, & homines
pecudes enecare posse: denique solam
vindictam, idq; in certos homines, p
ipsum esse: quemadmodum suprà
Pragmatico quodam (vt vocant) an
tauimus, cuius vestigijs diabolus insi
bat & ab omni quiete animum auoca
bat: eum disertè apud me fuisse con
sum, neque scientiam rei vllius sibi à
bolo datam, neque aurei vnius access
nem factam, sed animum solùm ad vi
onem inflammatum. Iam verò dicam
possintne Magi omnibus promiscuè,
his amplius quàm alijs afferre damnum
nam hoc argumentum, sententia me
nondum fuit satis illustratum ad iustam
ipsius intelligentiam.

An his plus quàm illis Magi nocum possint. Cap. IV.

MVltas quidem Theologi quæstio-
nes nectunt, sed tres ante alias e
tant in Magorum causa: Prima, cur
arte ditari non possint Magi: Secunda
cur Principes Magis quos habet co
noce

vtantur ad cædendos & fundendos stes: Tertia, cur ijs nocere nequeant ipsos persequuntur. Primam proxi-è præcedente capite exposuimus. Se-ndam quod attinet, Theologi dicunt ngelos quos Deus elegit ad regum re-orumque conseruationem conatus aleficorum abrumpere, & victorias Deum esse, qui magnus Deus Seba-vel exercituum appellatur, non ob m potestatem solùm qua in astra & cælestes Angelos vtitur (hos enim Scri-turavocat exercitus) sed etiam in Prin-ipum copias. Imò tantum abest vt Prin-ipes opera Magorum abutentes superi-ores hostibus esse possint, vt illud veteres contrà pro indubitato annotauerint, Ex duobus Principibus inter se dimicanti-bus eum cadere qui Magos adhibet, & qui diabolum de sua suorumq; dignita-te consulit, eum cum suis periturum mi-serè, videt enim Deus & vindicaturus est. Neque dicendum vt ille interpres Psal-mi primi:

Cumq; viri nunquam Domini sit cura scelesti,

ſed ita potius ſententia mea:

Cumq; viro nunquam Domino ſit cura ſceleſ
Impia mens, greſſusq; atq; improba facta pe

Cui translationi optimè cum Pſa
34. conuenit, vbi ait Pſaltes:

Clara Deus ſemper defigit lumina cœlo
In ſcelus, vt nomen tollat ab orbe mali.

Sexcenta quidem poſſemus exempla ducere, ſed duo in præſentia triáve ſ cerint. A Cn. Pompeio magno ſta Romanum imperium, Principes & ges quiq; potentiſſimi cum legion triginta aduerſus Cæſarianas legion quinq; aut ſex, eò anguſtiæ adducte interirent fame, & mari infeſto atq; pidis circumcluſæ eſſent quando p um conſertum eſt: verumtamen p Pompeio antè accerſi Magos, & An la Erichtho peritiſſima illius ætatis (vt apud Lucanum legimus) ad adducta eſt. Funeſtum verò illius q tim obuenit exitum nemo neſcit, c idem ſemper victor in Europa, Aſia, frica, & in mari præcipuè mediterra prius exſtitiſſet. Arioiuiſtus impe

Theo-

utonum, quorum copiæ ex qua-
gentis fermè hominum millibus e-
constitutæ, Sagas Germaniæ con-
it (nam eis semper Germania abun-
it) & à Cæsare fundit⁹ euersus est qui
ebat Sagas. Neronem, Domitianum
to, & alios innumeros, quibus hanc
causam exitus obuenit infelicissimus.
queo amplissimum seculi nostri prin-
em silentio inuoluere, qui cùm expe-
isset modis illicitis videre castra hosti-
n, exitumq; prælij ex Mago cognosce-
, anceps à Satana oraculum reporta-
, quo fretus miserè fusus est. A certo
am homine didici, cùm paruulus eius-
em puer decumberet grauissimè, Ma-
um de morbi euentu consultum esse:
i respondit magistros peritiores è Ger-
ania accersendos esse vt euentus cog-
oscatur: nam inter diabolos & Magos
lios alijs aptiores ad eam rem esse: pau-
o pòst aduentasse Magos, sed vtcunque
em boni facerent puerum tamen ob-
sse. Omnes denique qui Magis vsi sunt,
on eo minus calamitosè periuerunt.
Quòd

Quòd si magis eorumq́; domino fa-
tas esset omnibus nocendi promis-
ludibundi profectò Reges aut cer-
maginibus aut sagittis in aera missis,
simplice verbo, aut vento gladijs sui
stes conficerent. Contrà verò om
docti totius vetustatis experientia vn
re tradunt non esse penes Principem
cet ex toto terrarum orbe Magos a
buerit, vt principes exteros aut hoste
os, siue bonos, siue malos, sic affi
morte. Amplius dicam, hominibus
sos persequentibus nocere non poss
Magi. Ita Sprangerus & Niderus, qui S
gas innumeras iusserunt concremar
stantur vno consensu Sagas nocere no
posse iudicibus vel improbissimis: d
terrogatas de hac re dixisse omnia qu
dem à se fuisse tentata vt Iudicibus af
rent mortem, sed nihil effecisse. Sunt a-
pud me quæstiones propositæ Ioann
Heruilleriæ, vt qui iudicio illius interfui
quarum 6. cap. fatetur illa ex quo tem
pore venit in manus Iudicum nihil in
psam diabolum potuisse, neque ad libe-
randum

Augustin. lib. 10. de ciuit. Dei. Thom. in secũda secundæ. q. 95. art. 5. & tit. de mira.

dum ipsam è vinculis, neq; ad vitam
ius conseruandam. Sprangerus ta-
n & Danæus scribunt diabolum in
lloquio & communicatione cum Ma-
pergere, & consilium dare vt obmu-
scant coram iudice, adeoq́; manus &
des numelis eximere. Quod de Apol-
nio Tyanæo legeram apud Philostra-
n principe Magorum sua ætate habi-
cum Romæ in carcere spectantibus a-
s captiuis cippum artubus exuisse, ac
ropterea mandasse Domitianum Cæ-
arem vt omni ex parte raderetur (vt ho-
ie facit Germania) & in iudicium ad-
uceretur nudus: Sed non poteram satis
idere qui Magum diabolus cippo exue-
e posset, nec carcere posset eximere, nisi
D. Ioannes Martinus vices Præfecti Lao-
unensis agens confirmasset, dum quæ-
tio de Saga S. Probæ (quæ viua ex iudi-
io illius concremata est) haberetur,
quærenti sibi cur non euaderet, respon-
disse illam se è cippo quidem, at non è
carcere exiri posse: eodemque tempore,
cum aliorsum ipse respiceret, ipsam sibi

mani-

manicas exuisse, quod nulla ars hu
potuisset. Quapropter Danæus scrib
dialogo Sagam in vinculis relinqui
oportere solam, ne cum diabolo c
municet, aut silentij fascinum acci
Satana, quo fascino permulti Mag
micidiorum aliorumq́; criminum a
sati ne quid faterentur abusi sunt.
crandi huius fascini exemplum leg
cusum typis cum priuilegio: sed hoc
co non placet apponere, ne cui occ
præberi vel minima videatur hoc a
mento nostro abutendi. Mirabili
rò illud, non posse Magos, quoc
tandem dolore opprimantur, lach
mam vnicam oculis emittere: quo
Germani Iudices, velut præsump
certissima, mulierem Sagam esse
unt. Nam procliues ad lachryman
esse mulieres nemo nescit: verum
Sagas compertum est nunquam lach
mari, vtcunque oculos sputis cone
madefacere. Ante omnia verò mira
est quod Sprangerus Quæsitor anno
uit, Sagam, licet captiuam, Iudic
cum

m ad misericordiam posse inflectere
rior oculos potuerit in Iudicem defi-
e. Idemq; autor est nihil tantopere Sa-
, de quibus ipse cognoscebat, à custo-
us in carcere flagitasse, quàm vt suos
ices ante congressum videre possent:
q; omneis iudices qui priores visi à Sa-
fuerant, quamuis iam antè plurimas
gè minorum criminum affines con-
mnauissent, tum repentè à condem-
ione earum abhorruisse. Constantis-
mus autem est consensus omnium,
agos administris iuris nocere non pos-
; quamquam lictores multi ponè ad-
si attollunt è terra Sagas, alij verò in-
pide ad intimas vsque ipsarum specus
sequuntur. Arcanum Dei mirabile,
à iudicibus optimè recolendum, ipsos
on aduersus humanas potestates so-
m, sed etiam contra spirituum malig-
orum vires à Deo protegi. Ac proptereà
Lege dicitur, Cùm iudicabitis ne me-
atis ab vllo: nam iudicium est Dei: & Deut. 1.
osaphat Rex Iudæ commēdans Iudicibꝰ
fficium suũ, videte, ait, quid sitis facturi,
& me-

& mementote à vobis exerceri iudici
Dei. Et in Orientis partibus actores
viatorum opera prehendentes oran
ſtimenti eorum quibuſcum iure e
turi ſunt, dicere ſolent, adeamus iu
am Dei. Hebræi veteres affirmabant
gelos Dei intereſſe iudicijs, & Franci
Aluarezius ſcribit Iudices in AEthio
inſidentes ſubſellijs relinquere vacua
editiore loco cathedras 12. & dicere h
ſedes Angelorum eſſe. Dixerit fortaſ
quiſqiam, captiuas Sagas in ecſtaſin ra
(vt antè oſtendimus) exortesq́; ſenſus
eri poſſe: ego verò non poſſe confirmo
cum ſupplicium non poſſint effugere
Exemplum vnum adhibebo: Fuit Caz
reis ad Tholoſam Saga, quæ benedict
pane altari oblato ad ſubmergendum
abijt: cumq́; retracta eſſet, benedictum
panem faſſa eſt ſe veneno infeciſſe: can
bus proijcitur panis, moriuntur illi. Ha
in vinculis ecſtaſin horas ampliùs ſe
paſſa eſt omnis ſenſus expers, deinde e
ſurgens clamauit ſe valde defeſſam eſſe
& nuntios à multis locis retulit cum ce

tis

indicijs. Cùm autem damnata illa ope esset vt iudicatum fieret, diabolum aduocauit dicens eum spopondisse vehementes futuros imbres vt non ignem expertura: sed ea nihilo magis defensa est ab ignis violentia. Itaque non est cur metuant iudices à conficiendis liberè sagarum iudicijs: prout sunt qui fugiunt trepidi, & Magos non audent os respicere. Quamquam ne decimam quidem eorum quos vellent mortificiunt Magi: vt Niderus scribit Magum quemdam in confessionibus dixisse, rogatum quidem se fuisse vt inimicum occideret, sed omnibus diabolicis facultatibus consumptis Satanam dixisse homini isti nocere non posse. Videmus itaq; ne improbos quidem à Magis offendi posse, nisi Deus permiserit: ecqui igitur ei nocere possint.

Psal. 91.

Qui sedet in latebris & celsi numinis vmbra,
Arx & perfugium, statuit mens conscia recti,
Et spes certa Deus: hoc vno freta quiescit, &c.
Nil metues vnquam, terrores nocte ruentes
Vt fundant, stridant volitantes luce sagittæ,
Lethiferum tenebris vt pestis virus oberret,

Vt clara de luce lues mortalia tundat
Corpora, mille ruant dextris & mille sinistri
Tela, nec attingent vnquam minitãtia mor
Cùm tibi perfugium Deus est tectumq́; rec
Non te mica mali attinget, non vulnera te
Angelicas etenim præcepit stare cohortes,
Sollicitaq́; vijs te semper mente tueri.

Hebræorum Theologus Salomo,
his vocibus *pestis virus* & *lues*, voces
& דבר interpretans, voce *Deber* tradi
gnificari dæmonem qui offendit no
eum verò qui interdiu potest offend
Cheteb. Verumtamen dies & noctes
culatur Satanas, æquè interdiu ac no
offendit: licet eum Veteres omnes co
sentiant plus de nocte posse: quemadmo
dum in AEgypto primogenita homi
pecudumq́; noctu è medio sustulit. Ho
innuit Psalmus 104. cùm leo & agrestes
feræ dicuntur nocte ad prædam erranti
procedere, & die illucescente latebras re
petere: & Zoroastes prouerbio suo, N
exito cùm præterit carnifex. Non qu
ab affligendis electis suis abstineat Deus
affligit enim sæpenumero: sed hoc fru
ctuosum est ipsis, vtile & honorificum
prout

ut de Iobo diximus, nec vnquam fi-
min ſe habentes deſerit: quemadmo-
m dicebat Iob, vt morte me afficiat
eus, ſemper tamen ſperabo in ipſo: &
lomo in libro Sapientiæ agens de im-
obis qui occidunt bonos vt videant
ne eos ſeruaturus Deus, iuſtos ait pau-
lo dolore ex hoc mundo liberatos vi-
æterna perfrui. Hæc annotare viſum Lib. 3. more ne- bocim.
quia Moyſes Maymonis afflictionem
iſi ex peccato negat accidere, pœnam-
ue niſi ex culpa: quam ſententiam Bal-
ad & Eliphaz in libro Iobi defenderunt,
Deus improbauit iudicio & facto (qui
obum illum quem virum rectum & in-
egrum eſſe prædicauerat, affecit malis).
ipſe Eliphaz in libro Iobi damnauit:
uod propè intelligi omnino neceſſe
ſt. Sunt quidem raræ afflictiones iuſto-
um: nam quotuſquiſque eſt Iobo ſimi-
s? quis iuſtus poſſit appellari? atque hæ
fflictiones amoris virgæ appellantur.
Nam etſi docet Ambroſius Deum pec-
ta in hoc mundo impunita non planè
elinquere, ne quis aut Deum non eſſe

aut fauere improbis putauerit, neq; o
nium pœnas exigere, ne quis post h
vitam non credat esse alteram: hæc
men ratio Hebræis non satisfacit, qu
xioma istud certissimum & indubitat
esse volunt, afflictionum quæ bonis
cidunt vsum esse, vt probetur ipsoru
constantia, felicitasq́; geminetur &
nedictio, aut etiam vt in hoc mun
purgentur ab ijs peccatis quæ vel sanct
simus quisque solet committere, vt po
hanc vitam felicitate perfecta frui p
sint: quod autem voluptates improb
& diuitias interdum largitur Deus, id bo
ni præmium esse quod in hac vita fece
rint (nemo enim est tam improbus qui
Deus perficiat ex ipso gloriam suam, & i
pse aliquid faciat boni) vt post hanc vi
tam luant pœnas meritas: atq; eo pacto
& offensæ puniantur, & benefacta rec
piant mercedem iustam: hoc illud am
plissimum sacræ Scripturæ docume
tum esse, cùm dicitur Deus iustitiam, iu
dicium, & misericordiam exercere: iu
stitiam, cum veram mercedem tribui

Lib. Pirke aboth.

nis operibus: Iudicium, cùm discer-
pœnam ex iusto maleficij merito: &
sericordiam, cùm præmium virtute
ius aut pœnam minorem peccato in-
t. Bonorum igitur afflictionem ipsis
bonum permagnum cedere certo cer-
s esse statuimus, improborum verò
mia in ruinam grauissimam: quod
ici vno verbo dixerunt, nihil boni
s improbis accidere, nihil mali bo-
s. Interdum enim ad honores impro-
s tollitur ad eum duntaxat finem, vt
oriæ Dei (quod ait Salomo) in die vin-
dictæ seruiat. Nunc postquam de modis
citis ad præuertenda & impedienda
maleficia Magorum diximus, agedum
ideamus de modis illicitis, qui antici-
andis maleficijs, aut si illata fuerint a-
boliendis adhibentur.

De modis illicitis qui ad præuertēda maleficia adhibentur, morbosq́ & fascinationes auertendas. Cap. V.

HAEC quæstio difficilima est omnium quæ in hanc causam afferri

possunt, de qua nondum inter Theo-
gos, Canonistas, & Iurisconsultos co-
uenit. Horum enim est sententia, li-
maleficia superstitiosis modis depell-
sic Canonistæ sentiunt, nominatim
rò Hostiensis, Panormitanus, Goffre-
Humbertinus, & alij nonnulli eti-
Theologi, vt Scotus subtilis Theolo-
libro quarto distinctione tricesima q-
ta superstitionis esse dicens si quis fa-
non esse maleficium superstitione de-
lendum. Cæteri verò Theologi p-
ritissimi, ad idololatriam & apostasia-
tradunt pertinere, si quis diabolorum
Magorum vtatur ope ad impediendu-
pellendáue maleficia (sic deciditur h-
quæstio lib. 2. sententiarum distinct.
sic Aquinas in eandem distinctione
sic Bonauentura, Petrus Albertus, & D-
randus) siue maleficium per Magi op-
ram tollatur maleficio, siue is qui n-
est Magus superstitiosis modis exim-
maleficio & illud in alterum transfera-
siue expressè aut tacitè diabolus inuoc-
tur: omnesq; honestam mortem

L. eorum de malefic. C. Raymundus de villa noua scripsit remedia cõtra maleficia.

endam sentiunt. Atque hæc qui-
n sanctissima opinio est, altera dam-
da & Lege Dei vetita, vt posteà de-
nstrabimus. Itaque D. Basilius in
lmum 45. eos detestatur vehemen-
imè qui Satanam vel Magos adeunt,
ssis præstigijs valetudinis ergò abu-
tur: & Chrysostomus homil. 8. in e-
olam ad Colossenses, Citiùs, inquit,
s homini Christiano subeunda,
m vita ligaturis redimenda. Sed hæc
uiùs secant Theologi quàm sit opus,
dicio meo. Nam summa tantùm at-
gunt artium magicarum capita, cùm
men omnes viæ præcludendis malis,
ffi bello, fami, morbo, calamitatibus,
e vniuersè siue ex parte coniunctæ su-
titioni pro illicitis habēdæ sint. Super-
ionem dico, quia naturales & diuini
odi quos ad præuertenda pellendaq;
lanos docuit Deus, sunt fueruntque
mper concessi atque laudabiles. Quo-
am verò in Iobo legimus nullam esse
terris potentiam quam formidet Sa-
nas, superstitiosum est superliminari

ianuæ appendi squillam ad impedi-
dum fascinum: sed res creatæ cum
cibus sanctis adhiberi possunt, vt D
qui solus est in mundo omnipotens
retur: quemadmodum legimus A
lum hepate piscis & suffimentis vti,
cibusque malignum spiritum depel
qui septem illius puellæ viros quam T
Tobiæ 5. bias duxit occiderat. Et quamuis sal
perhorrescant diaboli velut æterni
symbolum, & Deus salem omnibus
Leuit. 1. crificijs imperet adhiberi, vt popu
fortasse auocet ne diabolis sacrificet
cunque tamen salem circunferunt no
propterea sunt exortes insidiarum Sa
næ, nisi fidem in Deum habuerint; alij
qui salem ferri aut politum dactyli no
cleum (quod est apud Plinium lib.
cap. 4.) vt sine precibus impediantur a
abigantur maligni spiritus, illud est ido
lolatriæ. Latini quæ ad amoliendum
præuertendum malum pertinent, am
leta vocant: quæ ad medicandum depe
lendumq; remedia. Verùm & horum
muletorum & προβασκανίων admini

auto

torem & inuentorem Satanam esse monstremus, itémque remediorum quibus sortes & maleficia depelluntur: veteres ac Romani ipsi puerorum collo lebant pudendi membri speciem appendere quam appellabant fascinum, vt esset (prout aiebant) præfiscine, & sortilegia auerteret, idq; ex electro maximè, quod Plinius innuit lib. 36. cap. 3. turpem omnino modum & diabolicum animis ad libidinem inflãmandis. Cumq; ab Hispanis Occidentales insulæ subigerentur, compertum est Pæderastiæ imaginem, Pædiconis inquam, & Cinædi, ab Insulanis suspensam collo gestari pro amuleto, turpissimo instituto. Etenim circumfluebant gentes illæ Sodomia, turpissimis & detestandis sceleribus, magicisq; artibus omnis generis: ideoque omnes ferè sunt ab Hispano profligati. Hoc diabolicum inuentum esse nemo sanus infitiabitur. Alia quoque amuleta exstant non æquè turpia quidem illa, sed æquè illicita, vt cum illigatæ scripturæ chartulæq; gestantur εἰς προφύλαξιν, de

 qui-

quibus Auguſtinus libro de doctr
Chriſtiana, Ad hoc genus, inquit, p
nent ligaturæ execrabilium remed
rum, ſiue votis ſiue quibuſuis alijs re
ſuſpendendis & ligandis: quibus qu
do adhibetur fides, illicita eſt idololatr
Barbara Dorea (quæ decreto Curiæ ſe
tentiam Præfecti S. Chriſtophoro
Sanliſium confirmante cremata fuit
Ianuarij M. D. LXXVII.) fatebatur
ijs quos faſcinauerat medicinam feciſſe
diffiſſa columba & ægroti ſtomacho im
poſita cum his verbis, In nomine Patris,
filij, & Spiritus ſancti, D. S. Antonij, &
D. S. Michaelis Angeli curari poſſis ab
hoc malo, & mandauiſſe vt nouem die-
bus miſſam in templo illius vici cura-
rent celebrari. Nemo tam catholicus eſt
cui hæc ratio non probetur ſummopere:
Ego verò (licet per ſe bona verba eſſent)
confirmo id blaſphemum eſſe cõtra ma-
ieſtatem Dei, cùm à Satana aut Mago di-
ſcipulo Satanæ fuerit traditum: præterea
officium eſſe omnium vt orationes iſtas
à Satana profectas perhorreſcant hæc-

nim

n remedium ſe fatebatur à Satana di-
iſſe, vt apparet ex quæſtionibus illius,
rum exemplum miſit ad me gene-
ſus Dominus Pipemontenſis. Simili-
cùm nuptæ annulus accipitur ad no-
tionem ſoluendam, & per eum fit il-
lquod horreo dicere, res illicita eſt: nã
hac re vir auerſus à Deo auxilium eſſe
uit, nec dubium eſt quin diabolus ad
m manum porrigat. Sunt etiam qui
uptias eodem ritu repetũt quo antè ce-
lebrauerant, cùm alligati ſunt, atq; hoc
acto reſoluuntur. In Germania quoq;
unt homines qui in olla feruefaciũt lac
llius vaccę quam Saga exhauſerit, & cer-
is vocibus (quas reticere placuit) enun-
iatis ollam ictibus baculi feriunt, eodẽq;
momento dicunt diabolum Sagam dor-
ſo tot ictibus petiturum eſſe: & hoc illi-
citum. Sic enim mos conſilio Satanæ ge-
itur, qui eam quæ Saga non eſt hac via
didem facinꝰ allicit, dum rem animad-
ertit adeò mirabilem. De antidotis A-
uleij ad ſpeciem aſini amittendam i-
ſum iudicium, recẽtes roſas, aniſum, aut

folia

folia laurina ex aqua fontana comedi portere. Sprangerus ipse in hoc err est, hominem in bestiam transfor tum, si aqua peremni lauetur, figu recipere. Naamanem quidem Syr Elisæus curans septies iussit in Iord profluente lauari: at eum non aqua p gauit, sed Dei gratia. Non dissimili rem dio cognituri Germani quæ Saga imp tentem equum & languentem effecer ad certas ædes vsq; trahunt alterius eq viscera, in non ianua sed cella ingr aut specu subterranea, viscera illa con muntigne. Tum malefica quæ commi sit malum, dolorem colicum in intesti nis sentiens ad ædes contendit rectà vb cremantur viscera, vt prunam canden tem postulet, & dolor illi9 desinit: Quod si non aperiantur fores, ædes offundan tur tenebris, tonitru personant horren do, ruinámque minitantur nisi qui intu sunt aperiant: quod Sprangerus scribi in Germania obseruatum, & à se visum A D. Antonio Lonanio generali Reg legato apud Ribemontēses accepi fuis

Magum

gum qui cribro Magum alterum pro-
ntiatis quibuſdam vocibus retexerit.
oferebantur nomina omnium qui in
ſpicione erant, cumq́; viri illius nomẽ
iculpa inerat efferretur, indeſinenter
ouebatur cribrum, & Magus affinis
lpæ eodem aduentabat: quod vbi cõ-
rtum eſt, fuit damnatus Magus. At illi-
quoq; Κοσκινομάντιος conſtituendum e-
iudicium. Hæc omnia ex arte ſunt
abolica, vt quicunque iſthæc viderint
iracula audacius ad perueſtigandas o-
nneis Magiæ artes prouehantur: nam
Magum iam nouit Satanas eſſe ſuum,
ntatur alios. Memini aliquando mihi
rrante D. Bordinum generalem procu-
atorem regis, cùm totum ipſius pecus
n villa apud Meldenſes moreretur, fuiſſe
xori dictum beſtiam quandam occi-
endam eſſe quam hic non placet expo-
ere, eamq́; pedibus ſurſumuerſus ſub li-
ine ſtabuli ſuſpendere oportere enun-
ando certas voces quas hic apponi nõ
opus: hoc facto, nullam ex pecudibus
is periuiſſe: Qua in re hoc lucri faciebat
Sata-

Satanas, quòd ſacrificium fiebat ad p
candum ipſum deteſtanda idololat
Sprangerus ait vt Sagæ templum ingr
ſæ prohibeantur egredi, moris in G
mania eſſe vt puerorum aliquot cal
axungia ſuilla oblinantur: hoc fac
dum in æde morantur pueri, non po
Sagas ſine illorum venia excedere: iden
que certis verbis quæ hic reticebo ſcrib
præſtari poſſe. Nónne verò, dixerit qui
piam, optimum inſtitutum eſt Magos
qui pœnas luunt maleficiorum, reuela
ri? fateor illud quidem, etiam fures la
tronéſque reuelari optimum: ſed nun-
quam faciendum malum (inquit Pau-
lus) vt eueniat bonum: idq; in rebus ma-
gicis minimè omnium. Atqui hac in re
duplex Satanæ fit acceſſio, tum quòd Sa
gæ ab eorum locorum acceſſu auertun
tur vbi Dei verbum audituræ eſſent, tum
quod his technis iuuentus ad diabolum
de rerum occultarum veritate conſu
lendum pertrahitur. Plurima antidota
cuiuſmodi ſunt hæc ridiculáque amule
Lib.28. cap.19. ta in Plinio legimus, vt nouas nuptas

cum

ƒam viris primùm congreſſuras poſtes lupino adipe ſolitas perungere, ne quid mali medicamenti inferretur. Sic Libro 37. cap. 9. Sapphirum albam ſi Lunæ nomen ac ſolis ſcribatur in ijs atque ita ſuſpendantur è collo capillis cynocephali, reſiſtere veneficijs & adeſſe reges aditu- is: ſed Cynocephalos, qui nuſquam exſtant, oportet inueniri: & cap. ſequente eiuſdem libri, Antipathen coctam in lacte contra effaſcinationes auxiliari, ſed eam nigram nec translucentem, in quo altera fraus eſt ineptiſſima. Antirrhinon quoque herbam perunctos venuſtiores efficere, nec vllo malo medicamento lædi poſſe aut veneno qui eam in brachiali habeat: Euplea perunctos commendatioris eſſe famæ: Artemiſiam aduerſus mala medicamenta prodeſſe: omnes fabulas certiſſimas. Sed non mediocriter miratus ſum qua ſpecie Chriſtiani Cæſares legibus promulgauerint licere iſtis ſuperſtitionibus tempeſtates & morbos propellere, cùm Romani eos capitali ſupplicio affecerint qui furem ſolùm

Lib. 25. cap. 10.

ſolùm magicis artibus retexerant, d adhuc à fide Chriſti alieni eſſent, ne dem iſtis artibus haberi voluerint. E l. item apud Labeonem. §. ſi quis a logus, de iniurijs. ff. Hoc etiam inſu addimus, nefas eſſe in liminibus ian rum perquiri ad tollendum cereas in gines, ſemina, oſſáve quæ appoſuer Magi hominibus vt putant, & pecori enecandis (In hoc enim incumbit Sat nas vt credatur has ab ipſo vires indi ræ atq; pulueribus) ſed Deum ſolum modò adiri oportere, & pro certo hab quod in Cantico Moſi dato dicitur, a eo ſolo mortem & morbos immitti, n que malum aut afflictionem vllam ni ab ipſo obtingere. Cum itaq; hoc ma Satanas abutatur & delectetur plurim ſapienter eos Sorbona damnat hæreſe qui ab iſtis pulueribus venire putant m leficium: & D. Hieronymus de vita Hilarionis agens narrat Satanam in p ella dęmoniaca quam obſidebat loq tum eſſe, dicendo ſe non exiturum lamina ærea quam amator puellæ ſub

dera

rat ianuæ auferretur: hoc noluisse Hi-
ionem facere, & precibus apud Deum
ellam liberauisse. Alij per flammam
ansmittunt puerulos præseruandos à
alo, & traducunt igne, quam Amor-
æorum abominationem notauit Scri-
ura sacra: & huic persimilem stolidio-
bus mulierculis imperant Sagæ, vt li-
eros inter duas cruces gestent, sic eos
utos fore: quod nos in supplicationi-
us vidimus. Oportet igitur ad Deum
olum confugere: ac proptereà Sorbona
efiniuit hæresin esse planè, siquis male-
cia maleficijs depulerit: idque in deter-
inatione facta die 19. Septembris M.
CC. XCVIII. vbi non illud dicitur,
on posse Satanam & administros ipsius
aleficium maleficio pellere, sed hoc
npietatis esse si quis remedia ista quæsi-
rit. Nam si corporis malum Satanas
rauerit, semper animæ infligit vulnus.
xemplum producam, quod Ioannes
artinus vices Præfecti Laodunensis a-
ns mihi exposuit: non enim aliunde
itas meliùs cognosci potest quàm ex

Iudicibus in hac causa versatis & fre-
tibus quæstionibus habitis certissim
adeptis exercitationem. Cùm igitur
de Saga S. Probæ in iure cogniturus e
(hæc autem cæmentarium tanta aff
rat inualetudine vt ipsi⁹ caput inter
ra ferè propenderet incuruo corp
quod malum ipse à Saga sibi suspicab
importatum) vt consyderatus iudex
gæ renuntiari iussit ipsam non aliter
ne posse vitæ suæ consulere quàm si c
mentarium sanauerit. Fasciculum i
à filia sua domo afferri iubet, diaboli
inuocat, directo in terram vultu carm
na quædam coram omnibus mussitat
fasciculum tradens cæmentario lauari
um in balneo præcipit, & illud quod
ciculo inclusum erat in balneum in
cum his verbis, abi per diabolum, h
ait, non alium esse reualescēdi mod
His factis curatus fuit cæmentarius.
rumtamen antequàm ea inderentur
neo volentes nonnulli cognoscere q
in fasciculo esset (quod illa fieri v
rat) tres paruulos in eo lacertos d
hens

ſerunt: Cæmentarius verò dum in
neo eſſet, quaſi tres grandos carpio-
ſentiebat in eo: cùm exceſſit ex eo,
amuis perueſtigarentur diligentiſſi-
, nec carpio nec lacertus inuentus
Saga viua fuit concremata & per-
nſit ἀμεταμέλητος. Hic verò manifeſta
idololatria blaſphemiaque pariter,
ndo res vlla in nomine diaboli &
inuocatione illius perficitur. Aſtu-
es & improbiores alij, nec ita impu-
ntes Magi, qui loquuntur ſanctè & ie-
iunt dicunt hominibus, vt nobilis ille
rmannus fecit anno M. D. LXXII.
ulegimus in horto Antonij de Tur-
media, lib. 3. de Mago quodam, qui
mini ruſtico quem videbat à cane ra-
o fuiſſe morſum dixit ſe eſſe *Saluta-*
ſeruatorem, *pero que no perdais la vi-*
a (inquit) non amittas vitas: cum-
ter illius naſum ad miſſionem vſ-
ſanguinis pupugiſſet, ille ſanatus eſt.
mus vt iſte impoſtor ſe ſeruatorem
, qua blaſphemia fides in Deum
minus abominanda voce eripitur

quàm si inuocetur Satanas. Deus au
apud Esaiam, ego sum, inquit, maxi
Deus æternus immittens vitam & m
tem, sanitatem & morbum: neq; a
quàm in me vno est salus. Dum h
me conscriberentur: Carolus Marti
Præfectus Laodunensis factus ce
mulierem pauperem in valle (id sub
bij Laodunensis nomen) fuisse à S
vicina fascinatam, misertusq́; illius,
cem interminatus est Sagę nisi morbu
vicinæ adimeret. Metuens illa promi
se curaturam: itaq; ad pedes cubilis
nit, vultum in terram demittit, man
iungit, diabolum maximum magna v
ce appellat, subinde preces renouat v
ces incognitas aliquot repetens, & fr
stum panis ægrotæ tradit, quæ eode
momento cœpit reualescere. Hoc fact
Præfectus reuertens domum statueb
eam comprehendere, & igni quamp
mùm tradere: sed illa in his partibus
eo tempore non fuit conspecta. Quo
facto illud est euidens, diabolum a
ab ægrota atq; à saga inuocatum & ado

ratum

m esse; præstat autem mori millies
m detestandum remedium corpus
ans animamque occidens experiri.
um quoq; sagæ vultum applicantis
ram animaduertimus ritum imita-
rophetarum veterum, Mosis, Iosuæ,
, de ira Dei sedanda laborantium.
nium autem sceleratissimæ Sagæ &
nè execrabiles in fossulas quas fece-
capita inferunt, vt testificentur Sa-
m à se non Deum inuocari, & clara
ce aduocant Satanam. Quò spectat il-
Apuleij de Pamphila Saga Larissana
horribileis suas coniurationes incum-
nte, cùm ait, Deuotionibus in scro-
procuratis. Alijs neq; inuocare li-
, neq; diabolicis inuocationibus in-
esse, at non dubitant adire Magos vt
tudinem consequantur. Exemplum
ens producemus, acceptum à Præside
iaci Franci honorato viro, qui ad
uentus maximos Blesis fuerat alle-
s anno millesimo quingentesimo
agesimo septimo. Cùm indigere-
opera illius vt alij alios in communi-

 onere

onere iuuaremus, institi accerrimè antè loco excederet quàm Ordines missi essent: respondit sibi amicum esse quemdam qui ad mortem decumberet, ab eo se accersi & hæredem institutum esse: hunc inde ab annis quinque aut sex ægrotum fuisse & membris fractum: ideoque parentem admonitum in Flandria esse hominem à quo filius curari possit eò statim abiuisse: Magum parenti morbum filij quem nunquam viderat explicasse, & in Lusitaniam vsque ad Magum alterum (cuius indicauit nomen) in comitatu regio versantem ablegasse: Hoc ferentem æquo animo patrem in Lusitaniam abiuisse, vbi Magus parenti, antequàm solùm hisceret, Amice, inquit, filius tuus breui sanabitur, abi in Galliam, inuenies Nouiodunum versus ad vigesimum milliare à domo tua quemdam M. Benedictum (sunt autem multi hoc nomine) hic filium tuum curaturus est: Miratum itaque parentem peregrinationem tantam susceptam esse

se vt peruestigaret procul quod proderat, sumpsisse animum, & ad Benedictum iuisse: hunc autem pa- dixisse, plurimum laboris con- sumpsisti in Flandriam Lusitaniam- que proficiscens vt restituatur filius tu- abi, iube ipsum venire ad me, ego sum qui curabo eum: ad hæc pa- tem respondisse iam ex annis am- plius quinque cum lecto non exiuis- se, ac ne tantillum quidem mouendi facultatem inesse eis: tandem verò maxima molestia ægrotum eò fuisse perductum, & ex parte quidem fuisse sublevatum, verumtamen non diu be- ne habuisse. Non debet autem vi- deri mirum si aliquando imperiti re- media hæc conquirunt, cùm publi- cè permissa sint certarum legum spe- cie & deprauatis Canonistarum o- pinionibus, quæ ex diametro cum lege Dei, sed non nouo instituto, pu- gnant. Etenim apud Suidam legi- mus inde à Minois temporibus ho- mines exstitisse, qui verbis & sacrificiis

curabant morbos, & apud Homerum profluuio ſanguinis Autolycum liberat verbis. Scribit etiam Hippocrates libro de morbo ſacro, multos fuiſſe plan- qui ſe pollicebantur comitialem mor- bum curaturos poteſtate (vt inqui- bant) dæmonum, infodiendo humi so- tem expiationis aut in mare immitten- do, horum pleroſq; nebulones eſſe; tan- dem itaque hæc verba ſubijcit, *Sed De- us, qui ſceleratiſſima quæque purgat, no- ſtra eſt liberatio.* Ethnici huius hominis (vt appellamus) verba placuit appone- re, vt nos doceat quantopere teneamur hæc impietatis genera perhorreſcere. Eodem argumento Iacob. Sprangerus Magorum Quæſitor ſcribit Epiſcopum à ſe in Germania viſum qui aduerſa v- tens valetudine ex Saga vetula cognouit ſe ex maleficio ægrotare, nec aliam vale- tudinis recuperandæ viam eſſe quàm vt eadem Saga ſortilegio pereat quæ ſor- tem in ipſum coniecerat. Miratum E- piſcopum celeribus equis miſiſſe Ro- mam ad Nicolaum V. Papam vt veniam

indul-

dulgeret huius curationis adhibendæ:
pam qui Episcopum deamabat vnicè,
dulsisse hac clausula dispensationi ad-
cta, *vt ex duobus malis fugiatur maius*:
agam diplomate allato dixisse, cùm Pa-
æ & Episcopo placeat se illud effectu-
am: Sic media nocte restitutum fuisse
Episcopum, Sagam verò quæ eum fasci-
auerat in morbum ex quo obijt inci-
disse. Sic à Satana videmus procuratum
t Papa, Episcopus, & Saga in eodem fa-
cto homicidæ essent, quibus simul per-
suasit vt sibi seruirent & obsequerentur
mandatis suis. Intereà verò Saga illa quæ
vita defuncta est nunquam voluit resi-
piscere, sed ad recuperandam valetudi-
nem se indesinenter Satanæ commen-
dauit. Hic verò horrendum videre est &
ineuitabile iudicium Dei inimicos suos
(quod ait in Ieremia) per inimicos vl-
ciscentis: Magi enim plerumq; retegunt
maleficia, & alij necem alijs inferunt:
quandoquidem non curat Satanas quo
pacto efficiat consilia sua, modò genus
humanum perdat, conficiens corpus,

animámue, aut vtrumq; simul. Huius rei exemplum accidit in Pictonum agro anno M. D. LXXI. Carolus IX. Rex à prandio Triscalanum (cui veniam indulserat vt affines criminis deferret) ad se adduci iussit. Hic apud regem & frequentem procerum coronam confessus est modum quo exportantur Magi, saltationes, sacrificia Satanæ oblata, nefarios concubitus cum diabolis virilem & mulierem formam habentibus: addebat à singulis pulueres acceptos esse, quibus homines, pecora, fructusq; enecarent. Hæc illius dicta singulis mirantibus Gaspar Collignius Galliæ Amiralius (nam hic fortè intererat) dixit adolescentem in Pictonum agro ante aliquot menses fuisse comprehensum, de nobilibus duobus enectis accusatum; hunc fuisse confessum vt seruus eorum fuerit, eosque viderit pulueribus in domos segetésq; iniectis dicentes hæc verba, Maledictio in istos fructꝰ, in domum, in regionem istam: se itaq; hos pulueres nactum cepisse & in cubile iniecisse vbi

o illi nobiles recumbebant, ſic vtrun-
e mortuum in cubili fuiſſe comper-
m, ſed tumentes & atros valde. Pue-
m Iudices abſoluerunt. Tum audiens
riſcalanus iſtud permulta etiam narra-
it eiuſmodi. Credibile eſt autem ſi Rex
cuius alioqui corpus optima fuit com-
age & conſtitutione) hunc Magorum
incipem & alios aſſeclas iuſſiſſet con-
mnari, Deum pro iſtis iudicijs fuiſſe ip-
diuturniorem vitam & beatiorem cō-
ceſſurum. Nam Dei verbum ſibi ſemper
conſtat, qui virum morte dignum abſol-
uerit, hunc in ſeipſum meritam illius
pœnam refundere: vt Propheta regi A-
chabo dixit ipſum, quia gratiam viro
morte digno fecerat, moriturum. Id ve-
ro inauditum eſt ab omni ſeculo, Magis
gratiam indulgeri. Factum quidem dice-
tur iſtud, vt ab illo indicarentur conſcij:
ſed omnes nihilominus effugerunt. Ve-
rùm vt eò vnde diſceſſerat reuertatur o-
ratio, Sprangerus (qui Sagas innumeras
adiudicauit morti, earumq; ſecreta per-
uidit) maleficiorum ſcribit alia eſſe in-

curabi-

curabilia, alia curari non aliter poſſe q
ſi in alterum ſors tranſmittatur: ali
curare in eum reiecta ſorte qui prior
iecerit, alios ab vnico ſanare morbo, a
os à pluribus, alios nõ curare niſi ad
liaria 2. in ambitum domus ſuæ, idq́; h
mines certos, alios nunquam ſortem
ſi ex illius conſenſu qui immiſit exime
Ipſi autem ex Magis ſciſcitanti cauſ
reſpondiſſe, pro ratione contractus cum
Satana initi conuentionumq́; ab ijs ex-
preſſarum qui ſeſe mancipant fieri om-
nia. Atq; hoc in Germania tam fuit fre-
quens illius tempore (vt omnibus ſecu-
lis fuerat) vt idem ſcribat dominum vi-
ci Richtighaffen in Conſtantienſi agro
canonem ab ijs exegiſſe qui effaſcinatio-
nis cauſa Sagam vici ſui accedebant: ſic
conueniebat optimè & reciproca ut
obligatione inter dominum illius vici &
Satanam: imperitum autem vulgus de-
ludebatur à diabolo, cum loco dei quem
(vt magnus ille Elias aiebat Regi Ocho-
ziæ) debuerant accedere, adirent diabo-
lum conſulturi. Idem autor eſt multos

nobiles

obiles viros nundinationem istam in ermania factitasse, cuius tamen reos uisse Magos non existimo. Constat aud omnes Rupellæ hominem lethali ulnere affectum, de cuius salute Chirurgi omnes desperabant, Magi cuiusam opera sic fuisse institutum vt inceeret & diebus aliquot loqueretur: nemegestabat illum Satanas ac non alius, vt Magis suis autoritatem compararet. Illud verò in primis admirandum quod scribit Petrus Mamorius, ossa equi fracta impedimento esse ne tollantur sortes, nec magnam habet veritatis speciem: nec illud similiter quod ait Albertus Magnus lib. de animal. esse volucres ad effascinandum vtiles: qua ratione homines ad Ethnicorum auguria facilè reuocarentur. Sed hoc totum nefas esse confirmo, atq; hoc pacto ad idololatriam & cultum lapidum homines adduci. Certissimus enim est sermo Dei dicentis non esse potestatem in terra quæ viribus Satanæ possit obsistere, vt est in Iobo: quo sermone Deus propterea vtitur vt ad

Iob. 41. & c. si quis per sortias

rias. 23. q. 1. & 26. q. 7. cap. ad-moneant. in secunda secundæ, q. 96. artic. 2.

ad ipsum solum ac non alium recurra-tur, vtq; res creatæ & remedia ab ipso in-stituta in bonis rebus adiunctis preci-(vt fecit Tobias) ac non aliter occupa-tur. Amplius dicit Aquinas, omnia re-media & προφυλακτικὰς medicinas quæ ve-risimili ratione malum curare, depelle-re, aut impedire non possunt, pro illici-tis habendas esse: & Augustinus lib. 10. de ciuitat. Dei contra Porphyriũ & Iam-blichum differens (qui cœlestes virtutes rebus elementaribus conabantur attra-here) omnia remedia amuletaq; aduer-sus diabolum prohibet præter orationẽ & pœnitentiam: & medicamenta quæli-bet in verbis, characterib. ligaturis, alijsq; rebus vanis posita Satanæ retia confir-mat esse. Eandem quoq; sententiam te-tus ipse canon. ostendit; ne quis Scoti o-pinione aut Hostiensis fallatur, cum ait, Vana vanis contundere licet, aut ipsius glossæ *vana* interpretantis ea quæ non fuerint illicita: id enim fieri nunquam potest. Damnandus est itaq;, velut impi-etatis plenus, superstitiosus ille Ethnico-

Can ad-moneant. 26. q. 7. & d. can. si quis per sortiari-ás. 23. q. 1.

rum

rum ritus, cum ſpiritus abigerent certo
legumine (quod indicare non placet) in
os indito & retrorſum iacto, nudis pedi-
b⁹ certaq; precum formula nouies repe-
tita: ſic enim adoratur omnino Satanas,
neq; qd importet mali. Id priſci latini mēſe
Maio per triduū faciebant placandis (vt
dicebant) Lemurib⁹ ſiue Remuribus: quā
inſtitutionem à cæde Remi dicebant or-
tam, quòd ſpiritus eo mortuo incolas lo-
ci infeſtarent. Hæc autem vana eſſe atq;
illicita demonſtrant tum ea quæ antè di-
ximus, tum ſeuerū illud interdictum le-
gis, ne per ignē liberi traducantur. Moſes
Maymonis, Hebræorum Theologorum
habitus præſtantiſſim⁹, Amorrhæos ſcri-
bit inter alia ſolitos per flammam recen-
tes ex vtero fœtus tranſmittere, & credi-
diſſe liberos à calamitatib⁹ plurimis vin-
dicari: eādemq; ſuperſtitionem nutrices
adhuc obſeruantes à ſe in AEgypto viſas.
Quòd ſi ab hac ſuperſtitione tantopere
abhorret Dominus, quanta deteſtatione
putādum eſt ipſum ea carmina & reme-
dia proſequi, quæ aduerſus maleficia ad-
hiben-

2. Reg. 21. & 23. 2. Para. 28. & 33. lib. 3. More nebocim.

hibentur? De hoc argumento po
Mosem Maymonis lector consulere, q
plurimas superstitiones describit ab A
morrhæis frequentatas vt ex veter
libris didicerat: quæ superstitiones i
ge Dei nec reticentur planè, nec mi
tatim explicantur, ne id doceri videre
quod sepeliri opus est obliuione sem
terna. Verumtamen exempla quæd
afferemus, vt neq; improbi occasione
habeant, neq; Iudices seipsos excusand
ignorantiæ nomine. Fertur hæc super
stitio & videtur passim, quod pueri im
ponuntur vrsis vt aduersus pauores con
firmentur, quod arboribus alligatur stra
men vt seruentur fructus, prout in Valo
siorum agro: hæ perniciosæ superstitio
nes sunt, quibus semper inest auersio à
Creatore, & in res creatas fides. Quam
obrem Mahomed Aben Thaulon Sa
giach AEgypti nuper cremari iussit cro
codilum plumbeum portæ cuiusdam
dis in AEgypto subditum, quia se hoc p
cto incolæ à crocodilis tutos esse cogita
bant. Hæc de illicitis modis per quos
tile-

occurritur: Nunc etiam videamus an aliquis extet modus malignos ſpiritus ab hominibus obſeſſis depellendi.

De iis qui obſidentur & vim patiuntur à malignis ſpiritibus, & an ſit modus ſpiritus iſtos depellendi.
Cap. VI.

DIximus de ijs qui voluntariè tacitis aut expreſſis conuentionibus cum ſpiritibus malignis communicant: iam dicamus de obſeſſis hominibus qui vim ab eis patiuntur, & an ſit vllus eos depellendi modus. Hic verò non diſputo an ſint homines quos maligni ſpiritus obſideant, quibus plenæ ſunt diuinæ atq; humanæ hiſtoriæ, & Euangeliorum maximè. Sic in Actis Apoſtolorum capit. 16. ancilla fuiſſe legitur adoleſcentula ſpiritum in ſe habens quem Scriptura vocat ἐγγαστρίμυθον, res occultas euentaque prædicentem multis, denaq; mendacia vero vni dicto connectentem (prout ſalutis viam à S. Petro & Paulo dixit prædicari) quæ ita lucro non mediocri au-

gebat herum, diabolus verò homines
perducebat vt se autorem mendacij d
veritate consulerēt. Monasterij in Vvest
phalia narrat Sleidanus, cùm Anabap
stæ rerum potirentur, lege de commu
one bonorum promulgata, necess
tem singulis fuisse impositam vt con
rentur in commune bona: cumque
mos suos dissimularent & celarent
ti, puellas duas exstitisse quæ reuelaban
omnia. Certissimum autem coriquo
diabolus obsidet argumentum est, quod
varijs linguis loquuntur quas nunquam
didicerint. Huius generis sunt pauci i
Gallia, vidētur tamen. Fuit ante annum
puer nomine Samuel annos duodecim
natus in pago Vuanteleti ad Laodun
filius nobilis viri Landarum domini q
post mensem à matris obitu occupatus
spiritu, infestatus plurimùm, colaphis
cæsus est: etiam in corpus illius ingredi
batur spiritus, & si quis puerum vole
subducere, ille retrahebat violētia. Exo
exorcizari pater noluit religionis qua
profitetur nomine: an fuerit abeo

por

ore liberàtus nescio. Annus quoq; du-
decimus vel decimus tertius agitur, ex
uo Veruinensis fœmina à maligno spi-
itu possessa hic Laoduni exorcizata est,
uam historiam quia excusis compluri-
us libris fuit exposita præteribo. Iis ab-
ndant Italia atque Hispania, quos nu-
ellis opus est constringi: atq; hi Græ-
è, Latinè, & linguis alijs quas non didi-
runt vnquam, nouerunt loqui, ac po-
ius spiritus in ipsis loquitur: nam si
uando Veruinensis illa linguam valde
rotuderet, spiritus disertè loquebatur.
Mulierem dæmoniacam Melanchthon
cribit à se in Saxonia visam, nescientem
egere aut scribere, quæ Græcè tamen &
atinè loquebatur, & sæuum illud Saxo-
æ bellum prædixit his verbis, ἔσται ἀνάγ-
κη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ ἐν τῷ λαῷ τούτῳ. Narrat
rnelius in li. de abditis rerum causis se
erum vidisse dæmoniacum loquētem
ræcè, cum tamen literas nesciret. Hip-
ocrates lib. de morbo sacro comitalem
orbum putauit esse: discrimē verò po-
ri optimè annotauerūt etiam in Græ-

cia, cùm obſeſſi auditi ſunt varias lingu
& diuinationes proloqui, quod in comi
tialibus non poteſt percipi. Signa eni
atque ſymptomata videntur differen
& Magi ipſi, cum periculum facturi ſu
in aurem hominis affecti dicunt, Exi
mon, quia Ephimolei tibi præcipiu
ſtatim dæmoniacus ruit in terram qu
λειπεθυμῶν, deinde poſt tempus aliquo
reſurgens nuntios veros & ignotos è lo
ginquo affert, atq; hoc facto à dæmon
liberatur: in morbo autem comitiali ſe
cus. Alij verò quorum corporibus dia
bolus ineſt, ſunt Magi, quos ab eo vexa
non animaduerteris: itemq; illi qui reli-
gione ducti & putantes benefacere, à dæ
monibus ad tempus occupantur, vt fue-
runt in Græcia Pythiæ, quas poſſidere
credebatur Deus, ac propterea ἐνθουσι
dicebatur, cum Sibyllæ aut Pythiæ, qu
in Delphica Deliáue ſpecu iacuerant, ſi
occupabantur & per eas diabolus (qu
vocabant Deum Apollinem) reſpon
dabat, quo facto ab eis ſuperſedebat Dæ
mon. Veri autem dæmoniaci non
nunquam

unquam certis superstitionibus libe-
antur, quarum Hippocrates in libro de
norbo sacro meminit: Sed non rarò
lagi (vt adhuc faciunt) dæmonas de-
ellebant. In primitiua Ecclesia Christia-
i precibus vtebantur, deinde catechu-
enos & energumenos coniurationi-
usaç exorcismis obstringebant, licet is
i se baptismi causa sistebat, matura æ-
te sapientia prudentiaq; instructus es-
t, nec vlla maligni spiritus in eo cerne-
etur species: qui ritus semper fuit ob-
eruatus & adhuc obseruatur, cùm in-
antes in ea religione quæ dicitur catho-
ca baptizantur. Hic enim de ijs solùm
gitur q Magi non sunt, & à maligno spi-
itu obsidentur. Contrà autem ex infini-
s iudicijs inter Magos conuenire con-
at, si quis ex professo Magus & conuen-
one cum diabolo expressa obstrictos in
rpetuum seruituti eius renuntiet, ip-
mq; pœnituerit facti sui non inuoca-
Domino, eum malè multari, vexari, &
di, nisi Deus singulari gratia ipsum cō-
uauerit. Hominem à nobis visum fu-

isse antè meminimus quem malign
spiritus ita persequebatur vbiq; vt eo n
posset liberari, dormientem suauissim
vellicando nasum & aureis excitabat,
sciscitabatur numquid ab ipso flagit
vellet. Sprangerus complureis Sagas
condēnatas fuisse dicit quæ sibiipsis g
tulabantur mortem, dicentes se à dia
bolo cædi nisi morem mandatis ipsi
gerant, nec alia vnquam ratione quie
cere. Virum quoque nobilem ad Velle-
rios Coteretanos fuisse notauimus, cu
Hispanus miles spiritum malignum
cum annulo vendiderat, cumq; ille no-
bili, prout exspectauerat, non obseque-
retur, annulum in ignem fuisse à nobi
coniectum, ex eo tempore à spiritu no-
bilem non requieuisse. Sunt etiam qu
cùm fuerint Magi, Deo renuntiauerint
& cum Satana in fœdus iurauerint, tech
nis eius cognitis contemnunt quidem
sed à Satana tamen minimè infestantu
quia suos esse nouit eoq; contentus e
Sunt etiam alij qui videntur stulti, i
tempestiuè ridentes & exultantes, mill

apu

ud Philoſtratum quem Apollonius
yanæus Magorum princeps demon-
rauit obſideri à maligno ſpiritu atque
beraut: etenim ita res habet, niſi ho-
ninis ſtultitia ex morbo naſcatur, indi-
o eſt eum à maligno ſpiritu poſſideri.
unt etiam qui non deſipiunt quidem,
d ita dormientes incedunt ac ſi vigila-
nt: ſed hic lethargus eſt, aut aliud ma-
m cerebri quo etiam viri ſapientiſſi-
i nonnunquam opprimuntur. Non
rcis exiſto malo & ſine dolore laboran-
es vidimus, & ſe Galenus ſemel ex eo
morbo fatetur laboraſſe cùm milliaris
octauam obiret dormiens, donec in la-
pidem incurrens corruiſſet, eoque caſu
xpergefieret. Verumtamen ſunt qui ſæ-
e clauſis oculis de nocte ambulant, do-
os, templa, celſaq; & inacceſſa loca cō-
cendunt, quò nemo peruigil, quantum-
is ſaperet, aſcēſurus eſſet: quòd ſi de no-
ine ſuo vocentur, repentè concidunt.
prangerus hominem ita corruentem à
viſum fuiſſe narrat Aurelijs. Fuit eti-
m vir hoc modo agitatus nocte, quem

 ſocius

ſocius qui cùm ipſo cubabat proſequ-
cùm in profluentem ire animaduerte-
non proceſſit quidem vlterius, ſed ne
le procederet nomine appellauit: ſic
repentè corruit dormiens & ſubmer-
eſt. Hunc præſumptio eſt à maligno ſpi-
ritu fuiſſe actum, verumtamen non p-
ſum confirmare: nam fieri poteſt vtq;
audito ſuo nomine ex improuiſo exci-
tur eoq; pacto corruat: vt verò inacceſ-
loca conſcendat dormiens & periculoſa
præcipitia, & inoffenſo pede per ſcrute-
tatur, non eſt probabile. Vtcunque ſit,
hominem obſeſſum & vexatum à mali-
gno ſpiritu non abeſſe à ſalutis via credi-
bile eſt, vt ſancti homines putauerunt. I-
taq; Paulus priore epiſtola ad Corinthi-
os de eo loquens qui rem cum ſocru ha-
buerat, Expedit, inquit, hominem illum
tradi Satanæ, vt ſpiritus ſaluus ſit in die
iudicij: quibus verbis excommunicatio-
nem, quæ hodie quoq; eſt in vſu, credibi-
le eſt intelligi. Reſtat vt modos depel-
lendi malignos ſpiritus ex hominibus
beſtijs, ædibusq; videamus. Aſſentitur c-
nitū

im Thomas Aquinas, beſtiam quoque tionis expertem cogi adiuratione poſ- e, velut à Satana hominibus offenden- is actum, ac proinde malignos ſpiritus bigi. Quod autem modos eijciendi dæ- monas attinet, Alexander primus Papa ſtituit aquam benedictam, Notæ ſunt oniurationes, Exorcizo te N. per Deum iuum, &c. tum oratio, Deus miſericor- iæ, &c. pòſt execratio, Ergo maledicte diabole, &c. deinde oratio altera, poſtre- mò execratio (tres enim adiurationes adhibentur) ac tum demum quæcunq; ſortes maleficíve pulueres in domo viri à dæmone obſeſſi deprehenſi fuerint tra- duntur igni: quod S. Hilarionis & Hie- ronymi iudicio (vt antè diximus) planè aduerſatur. Confeſſiones etiam, Sacra- menta, ſtolas, aliaq́; adijciunt plurima: etſi non ſæpe maligni ſpiritus his omni- bus procuratis & effectis exeunt. Mulie- ris à maligno ſpiritu poſſeſſæ Menilij ad Dammartinum commorãtis ſuprà me- minimus, quæ per ſpiritum inde à 18. æta- tis anno ligabatur, nec alio afficiebatur

In ſecunda ſecundæ q. 90.

Lib. de ceremonijs Eccleſiæ Rom.

malo. Hanc Picardus Doctor & complures alij exorcizauerunt Lutetiæ (vt diximus) anno 1552. sed tentatum frustrà. Alios verò audiui, cùm Diabolum vellent exorcizare, ipsos fuisse occupatos: prout in Actis Apostolorum legimus duos fuisse discipulos, qui malignum spiritum ex humanis corporibus tentabant eijcere dicentes hæc verba, Adiuro vos per Iesum quem Paulus prædicat, &c. respondens autem spiritus nequam dixit eis, Iesum noui & Paulum scio: vos autem qui estis? & statim diabolus vtrumq; inuasit, eo dimisso quem antè vexabat. Similem historiam in primo Greg. dialogo legimus, Sacerdotem quendam qui mulierem à diabolo occupatam animaduertebat, stolam accepisse & impo-suisse mulieri, statimq; diabolum relicta muliere in Sacerdotem irruisse. Ait etiam Niderus Monachum fuisse Coloniæ facetum Magum, quem opinio erat malignos spiritus abigere. Hic roganti diabolo quò iturus esset, abi, inquit, in latrinas meas: quod fecit diabolus, sed eum

oċte latrinas adeuntem ſic cõtudit pla-
s vt proximè à morte abfuerit. Interdũ
erò diaboli ex Magorum mandato abe-
nt, vt Apollonius Tyanæus dicitur eos
begiſſe, ac potiùs diaboli paruiſſe illi, vt
pinionem deitatis (quam affectabat)
onciliarent ei: quo inſtituto diſcipulos
am multos adeptus eſt qui portentum
llud anteponebant Chriſto, vt Euſebius
octo libros contra Philoſtratum Apollo-
nij Euangeliſtam coactus fuerit conſcri-
bere. Idem quoque Simon Magus fece-
rat: nulla enim fraus tam ſubtilis eſt quã
non comminiſcatur Satanas vt detrudat
homines in idololatriam: quo non e-
uertitur, ſed ſtabilitur potentia eius. Ex-
emplum Bohemi Sacerdotis Spran-
gerus Quæſitor narrat, Dachonis no-
mine, qui diu poſſeſſus à diabolo Ro-
mam deductus eſt: dicebat autem, ea ſi-
bi odio capitali eſſe quæ Satanas diligit
maximè. Magdeburgi quoque fuiſſe ſa-
cerdotem alterum quem Diabolus poſ-
ſedit annos ſeptem, qui rogatus cur Sa-
cerdotem illum inde à tribus menſibus
coepiſ-

cœpiſſet agitare dixit ſe iam antè in cor-
pore illius conſediſſe: quærenti autem
exorciſtæ, vbi lateret cùm hoſtiam ſa-
cram Sacerdos ſumeret, ſuberam, ait, ſub
linguæ: cumq; inueheretur in eum ex-
orciſta dicens, cur non fugis à præſentia
Creatoris tui? reſpõdit diabolus, at du
vir bonus ſuper pontem ambulat, quid
obſtat quo minus ſub pontem illum tran-
ſeat improbus? Hæc Sprangeri Quæſito-
ris verba. Queritatur etiam interdum
diabolus tanquam ſi grauiſſimo dolore
premeretur, dicens ſe huius animam aut
illius eſſe, vt in errore homines detine-
antur. Hiſtoriæ hoc argumento extant
quàmplurimæ. Petrus Mamorius in Gal-
lia narrat Confolenti ad Viennam fluui-
um hiſtoriam accidiſſe in Caplandi cu-
iuſdam ædibus anno M. CCCC. LVIII.
diabolum, qui animam defunctæ ſe eſſe
prædicabat, gemitibus, clamoribus &
querimonijs omnia compleuiſſe, mo-
nentem habendas preces peregrinatio-
nesq; obeundas, & res veras plurimas re-
uelantem: ſed dicente ei quodam, ſi ſi-

vis

is haberi fidem, dic Miserere mei Deus
cundum, &c. respondisse hoc à se fieri
on posse. Tunc ludificantibus ipsum
s qui adstabant, fremebundum aufugis-
. Idem Nicolaæ Alberiæ Veruinensi
ccidisse narrat D. Bartholomæus Fayus
onsiliarius Parisiensis Curiæ, Satanam
uic ad fossam patris oranti apparuisse
nquam è sepulchro prodeuntem, qui
issas plurimas celebrari, certásque pe-
egrinationes suscipi iussit, nec propter-
a miseram exagitare destitit: & quam-
uis seipsum priùs auum illius esse respõ-
disset, tandem Beelzebubum esse con-
fessus est. Diximus sæpenumerò quod est
in lobo, non esse potestatem in terris à
qua metuat Satanas. Itaq; perniciosa est
Iosephi historici Hebræi sententia quam
anteà perstrinximus, cùm Iudæum è
sua gente scribit à se fuisse visum, quo
annulum indente ad nasum hominis
obsessi fugiebat diabolus illicò: sic enim
homines ad reuerentiam rerum creata-
rum, lapidis, annuli inflectuntur. Neque
tamen ait adamentem in annulo fuisse,

etsi

etsi fuerunt in hac sentẽtia quidam tantas esse adamãti vires, vt vana somnia & malignos spiritus amoliatur (quod obscurus quidam poeta dixit:

Et nocti: lemures, & somnia vana repellit:

sed non definiunt quódnam sit illud adamantis genus. Sunt enim sex illius genera diuersa maximè, in quibus numeratur sextus adamas Arabicus aceruis magnis compertus in Pyrenæis montibus, sic tritus viatorum pedibus vt centum pondo in loco tribus solùm aureis venalis habeatur. Hic à natura tam bellè formatus & expolitus est vt omnia opificum mangonia & omneis artes dignitate superet, sex angulis æqualibus, duabus extremitatibus acuminatis, figura conoide, multis etiam colore variantibus. Apud veteres credebatur gladiorum aciem à diabolis timeri vehementissimè: Plato enim & complures Academici spiritus posse diuidi arbitrantur. Memini anno M. D. LVII. malignum spiritũ cum fulmine irruentem Tholosę in sutoris ædes Pudoti nomine Salino adiacentes

Plin lib. 37. cap. 4.

vibra-

ibrare lapides per singulas partes cubili,
nde tam magnus lapidum aceruus col-
ctus est, vt domina ædium ingẽs scrim-
ium quod obserabat claue lapidibus
lenum habuerit: & quamuis ianuis fe-
estrisq; obditis, nihilominus tamen spi-
itum sine cuiusquam damno alios lapi-
es apportare. Quid rei esset inuisit Lato-
nius tum Præses quartus: sed ille spiritus
ecussit pileum eius lapide, & in fugam
ertit præcipitem. Iamque dies sextus a-
gebatur, cùm D. Ioannes Morquæus Prę-
sidialis Iudicis Consiliarius monuit me
vt miraculum istud inuiserem, vbi dua-
bus tribúsve horis consumptis non per-
cepi quidquam. Me autem ingredien-
te dixerat quidam, Deus sit in his ædi-
bus: deinde cognita historia indixit Do-
mino ædium vt seriò ex animo oraret
Deum, & gladium in cubiculi totius
ambitum agitaret: fecit postero die mu-
lier, dixit nihil à se ex eo tempore fuisse
uditum, & dies septem sine quiete vl-
a transegisse. Horum spirituum λιθοβό-
λων plenæ sunt veteres historiæ: qualem
Guiliel-

Guilielmus Parisiensis scribit fuisse N
ctauij in parochia S. Pauli anno M
CCCC. XLVII. qui cyathos & vitrea
mina frangebat iniectis lapidibus, offen-
debat neminem. Dicitur prætereà ma-
lignos spiritus, cùm eijciuntur, in cer-
tum aliquem locum ablegandos esse.
Sic Christus in Euangelio dicitur ad por-
corum greges diabolos transmisisse, & in
Tobia Angelus abactum malignum spi-
ritum vinxit in superiore AEgypto: ex
quibus videtur Deus non potestatem
modò, sed etiam loca circumscripsisse
quibus maligni spiritus includuntur.
Scribit in dialogo Cæsarius, Coloniensis
Sacerdotis filiam ab Incubo spiritu ma-
ligno agitatam ex phrenesi laborasse:
monitum autem patrem illius effecisse
vt filia trans Rhenum deportata migra-
ret: sic diabolum à filia discessisse, verùm
parentem adeò contudisse vt post tridu-
um vitam amitteret. Illud quoque legi-
mus, malignos spiritus frequentiores es-
se in pagis quàm in oppidis, & in desertis
& aquosis locis quàm in pagis, vt in lobo
est

et XLI. capite: Quapropter maligni spiritus de nocte flammantes (stultos ignes appellant nostri) secundum aquas spectantur plurimùm & ad submersionem homines prouocant. Ac isti quidem spiritus vt propulsentur, credo res creatas cum timore & verbo Dei coniunctas posse conducere, sed nihil planè sine timore Dei efficere. Exemplo sit Musica, quæ ante alia plurimum contra spiritus malignos potest, vt à Saule infestando scribitur malignus spiritus destitisse cùm Dauid pulsaret fides. Erat quidem tunc temporis Spiritus sanctus in Dauide, verumtamen Saulis cruciatus pulsatis demum fidibus desinebat: siue eo quòd Musica res diuina quædam est, diabolus verò nihil tantopere quàm discordias diligit, siue quòd harmonia conspirans cum anima effugientem rationem ad sua principia reuocat: prout annotabant veteres à Musica interuentu animæ sic curari corpus, vt interuentu corporis curatur medicamentis anima. Sic in Germania quoddam hominum

furiosum genus instrumētis solùm mu-
sicis curatur, cum modulos suos Musicus
choreæ furiosorum accōmodat, & pau-
latim efficit vt furiosus sese procantione
Musici leniter temperet: sic tandem qui-
ete allata sanatur furiosus: hunc S. Viti
morbo Germani dicunt laborare. Pro-
phetam quoq; Michæam legimus ab A-
chabo Rege Samariæ accersitum ante-
quàm prælij exitum prædiceret, iussisse
coram Rege vt instrumentum musicum
pulsaretur, eoq́; pacto occupatum à Dei
spiritu prophetasse. Samuel item conse-
crato Saule, abi illuc, inquit, vbi inuenies
Prophetarum turbam descendentium
de monte qui pulsant instrumenta, tum
Spiritus Dei incesset te: itaq; simulatque
ad Prophetas ludentes instrumentis ac-
cessit Saul, irruit in eum Dei spiritus, quo
se mutari sensit. Etsi credibile est Spiri-
tum illum Dei quo plena erat Propheta-
rum turba non Saulem modò igne diui-
no inflammasse, sed etiam omni ex parte
malignos spiritus depulisse. Itaque dum
Saul à Deo & Angelo ipsi⁹ relictus, & oc-

cupa-

cupatus maligno ſpiritu Dauidis necem
quæreret, ſicarios quidem bis in comita-
tum Samuelis miſit qui illum interfice-
rent: ſed vt primùm acceſſerant, occupa-
tià ſpiritu Dei benedicebant & laudabāt
Deum qui Dauidem occiſuri venerant:
quod Saul audiens aduenit ipſe, & in ali-
um repentè conuerſus prophetauit &
laudauit Deum. Nam Hebræi priſci do-
cuerunt, certiſſimamq; ἀπόδειξιν & indu-
bitatam eſſe ſtatuerunt, nihil tantopere
Deo acceptu eſſe quàm laudes ipſius in-
tegro animo atq; hilari decantatas, quod
ait Pſaltes, Pſal. 33.

Recti labra decet ſummū laudare parentē:
nec exſtare quicquam abigendis ſpiriti-
bus malignis tam aptum, aut potens co-
gendis: quod tamen non res creatæ, ſed
laus Creatoris efficit. Quî ergo dixerit
quiſpiam, Apollonius Tyane᷒ Magus ille
potuit Dæmonas eijcere? quomodo nūc
etiam Magi momento poſſunt malig-
nos ſpiritus depellere? Reſpondeo quod
anno M. CCC. XCVIII. Sorbona de-
finiuit, Hæretici ſunt qui putāt dæmones

 male-

maleficijs cogi posse, qui se cogi fingit. Cùm itaque à Magis cernimus spiritus malignos extrudi, neque extrudunt ipsi, neque exire cogunt, sed colludunt inter se: vt apud Leonem Africanum legimus à Magis (quos illi vocant Muhazimi) post ductos aliquot circulos & characteras in fronte dæmoniaci interrogantque dæmonem, dari mandatum vt exeat, & statim exire illum (quod item scribit Sprangerus de Germaniæ sortilegijs) quo facto Satanas qui nihil nisi corpus tenebat antè violentia, in tranquillam animæ possessionem mittitur. Item si quando superstitiosi ritus idololatriáque adhibentur, malignus spiritus abscedit & cogi se fingit, vt imperitos protrudat in constantem & obfirmatam idololatriam. In Germania si quis dæmoniacus aut sortibus affectus suspicetur per Sagam aliquam malignum spiritum sibi maleficiúmue importatum, Iudices ipsaq; Imperij Camera coram homine affecto hæc verba à Saga pronuntiari iubent. Benedico tibi in nomine Patris & Filij,

lij, & Spiritus ſancti in tuis bonis ſang-
ne & armento : & momento affecti
omines reſtituuntur valetudini. At
oc ſi vir Germaniæ optimus eadem
erba pronuntiauerit non effecturus eſt:
ide eruitur inde diabolum & Magum
ptimè conuenire, qua lege olim Magi è
orporibus hominum diabolos legun-
ur exegiſſe dum Hippocrates viueret, vt
lem in libro de morbo ſacro teſtis eſt.
æmoniaci autem inueniuntur quàm
lurimi in Hiſpania, Italia, & Germania
naximè, qui decem aut viginti annos ſic
dæmonibus poſſidentur vt arceri ne-
queant. Sic Amſterodami pueri dæmo-
niaci triginta anno M. D. LVI. com-
perti ſunt, à quibus nullo exorciſmo dæ-
mones potuere propulſari: id autem ſor-
tibus & maleficijs contigiſſe iudicium
fuit, quia ferramenta, vitrea fragmenta,
capillos, acus, pannos, & ſimilia excerne-
bant, quæ ſolent ex ſortilegijs homines
affecti eijcere. Puellas dæmoniacas &
mulieres 80. antè diximus Romæ à Be-
nedictino monacho, quem Cardinalis

Gondius Parisiensis Episcopus eò ab-
xerat, exorcizatus fuisse anno M.D.L.
sed nihil opera illius totis sex mensi-
fuisse cōfectum. Huic percontāti à Sa-
na cur miseras istas puellas occupasse
respondit se fuisse à Iudæis missum in-
gnè ferentibus quod istæ quarum p-
maxima ad Iudæam gentem pertine-
fuerint baptizatæ: quod à Satana cre-
batur dici, quia Theatinum Papam co-
tabat procuraturum Iudæorum n-
quibus erat infensissimus: sed Iesuita q-
dam coram Papa defendit non esse p-
nes homines facultatem istam, ac ne pe-
nes Satanam quidem: hoc posse fieri si
his aut illis Deus permiserit, cōsilium au-
tem Dei à peruestigantib⁹ non posse co-
prehendi. Quamquam non puto fuisse
Satanam à Iudæis missum, qui homines
potius religione fuisset possessur⁹, quàm
eos qui participato baptismo legi illorū
renuntiant. In Kendorpiensi autem mo-
nasterio ad Marchiā Germaniæ, vbi mo-
niales maligni spiritus anno M. D. LII.
mirificis tormentis cruciarunt, interro-
gati

ti Magi & moniales Sagæ reſponde-
nt fuiſſe iſtud ab Eliſabetha Kama
qua monaſterij procuratum, quæ
gam ſe agnouit eſſe, Satanam rogauiſ-
, & ſortilegia ad hanc rem exercuiſſe.
æc viua cum matre incendio periȷt. Ef-
ebantur autem dæmoniacæ in aerem
oquoq; die, interdum horis ſingulis,
ſine dolore in terram recidebant, tum
ſta pedum titillatæ ſine intermiſſione
debant: aliquando etiam inter ſe per-
tiebant ictibus. Quod ſi quis vir bo-
us aderat orationem habens ſerióue de
Deo proloquens, vexabantur illæ: ſin ho-
as Latinè legerent aut ritus ſuos pronũ-
iarent, aut de ludis & ineptis ſermo ha-
eretur, dolore carebant aut leuabantur
lurimùm: omnes halitu erant fœtidiſ-
imo. Eodem tempore in propinquis
ppidis & pagis dæmoniaci complures
uerunt deprehenſi; qua ex cauſa pluri-
næ Sagæ comprehenſæ & ſupplicio vlti-
no affectæ ſunt. Similiter in monaſterio
Nazaret Colonienſis diœceſis opera a-
doleſcentis cuiuſdam Sagæ Gertrudis

nomine (quam ſingulis noctibus d
mon iniuerat ex quo nata fuerat an
12.) moniales omnes à ſpiritibus ma
nis fuerunt obſeſſæ. Apud Fernelium
libro de abditis rerum cauſis legimus
ſum ad inuiſendum quemdam nobi
adoleſcentem dæmoniacum fuiſſe
ctum, qui literarum expers Græcè lo
batur tamen: hunc dixiſſe patri vt
quem ordinis equeſtris collo exim
rogatum autem ſpiritum quiſnam
reſpondiſſe per hominem (cuius no
nolebat exponere) fuiſſe factum vt
corpus veniret pueri. Hunc hominem
fuiſſe ſtudioſiſſimum Satanæ clientem
eſt veriſimile: quamuis nec Satanæ nec
Magis omnibus hęc poteſtas inſit adver-
ſum homines, niſi prout Deus permiſe-
rit: vt nuper in Flandria res admirabilis
contigit, quæ ab eo tempore toti Christi-
ano orbi innotuit. Antonio Suqueto E-
quiti ordinis Vellerei Conſiliario in pri-
uato conſilio Brabantiæ filius erat no
thus, qui antequàm vxorem duceret fa-
miliaritatem cum altera quæ Saga cre-

debatur

batur esse coluerat. Hæc puellæ nobili
æ amatori nupsit inuidens, ita cum
tana egit vt mulier iuuenis incessere-
rà maligno spiritu, vexaretur in maxi-
a frequentia, & quamuis obnitentibus
is in altum attolleretur & huc illuc
oijceretur. Instante partu dum accer-
etur obstetrix, Saga quam metuebat
deratq; mulier grauissimè ingreditur,
ulier defecta animo & soporata corru-
, fœtumque paulo pòst eiectum sentit.
Discedit Saga, accedit obstetrix, puerpe-
am solam offendit, partus nunquam ex
eo tempore visus est. Creditum est vulgo
Satanam in corpus fœminæ ab inuiden-
te Saga immissum esse: verùm hoc non
aliter quàm secreto Dei iudicio affectum
est. Persimilis huic historia dicitur in Lo-
tharingia fuisse gesta, de muliere quam
Satanas ad fœtum habendum extulit:
sed patrem affirmatur fuisse Magum, &
Satanæ vouisse fœtum. Nonnunquam
verò bruta mulierum cupido efficit vt
dæmon esse videatur qui in turpes actio-
nes incumbit: quemadmodum in diœ-
 cesi

cesi Coloniensi anno M. D. LXVI. c
nis qui dæmon esse dicebatur, in mo-
sterio fuit deprehensus qui monialiu
vestes attollebat vt abuteretur ipsis.
naturalis fuit (opinor) canis, non au
dæmon. Comperta est Tholosæ mu
sic abuti cane, cui vim palàm canis af
re voluit: hæc rem confessa igni fuit t
dita. Alia eiusdem criminis euicta an
M. D. XL. in vincula Lutetiam abd
est. Videtur autem in Lege Deo no
isse satis, vt istud propter abominan
malum, indicta nece caueretur, nisi e
am eodem in capite mercedem mere-
tricis offerri Deo & pretium canis prohi-
beret. Illud etiam potest fieri vt Satanas
mittatur à Deo, prout omnes pœnæ ci-
stat ab eo siue ordinarijs modis siue pr-
ter modos ad vlciscendum hoc turpi-
cinus proficisci. Sic in Monasterio mon-
tis Hessi in Germania erant moniales
dæmoniacæ, & super earum cubilia vi-
debantur canes tentantes impudicè eas
quæ in suspicione erant istius sceleris &
mutum (vt vocant) peccatum commi-
rant.

t. Cui⁹ rei lectorem placuit commofacere, vt caueant omnes ne qua vis luntati puellarum quæ à castitatis voalienæ fuerint afferatur. Exorcismos tem à multis adhiberi mirum, quibus nquam sancti Prophetæ vsi sunt. Etem horruissent illi Satanam interrogaant de re vlla consulere, aut imperata ius facere, sed præsentes sancti viri ad i vnius laudem malignos spiritus prolsabant. Itaq; in prisca Ecclesia dæmoiaci in cœtum adducebantur, & populus totus orabat Deum, vt apud Chrysostomum, Clementem (qui orationem radit elegantissimam) & Theodorum anagnostem legimus. Persarum Regem in prisca Ecclesia imperauisse legimus vt abigerentur dæmones, & precibus in Ecclesia habitis dęmonas fugatos esse. Apameensem Episcopum in Theodoreto legimus vultu in terram demisso Deum interpellasse precibus & Dæmonem ex ede Iouis eiecisse. Ac propterea disertè Lex Dei imperat deleri templa vbi Gentiles dijs suis supplicabant, ne vllo pacto in eis

Lib. de incomprehensibili Dei natiuitate.
Lib. 8. cap. 32.
Lib. 2.
Lib. 5.

Deut. 12. in eis pollueretur, contaminaretur, [...] inuocaretur Dei nomen. Augusti[nus]

Lib. 22. de ciuit. Dei. quoque & Sozomenus scribunt nihil [a]liud Dæmonibus pellendis olim fuiss[e]

Lib 6. cap. 28. [v]surpatum quàm preces coram Deo, [...]lum familiare colloquium, nullas [...]tias, nullas interrogationes Satanæ [...]se propositas: prout in Germania q[ui]busdam accidit, quorum alij Satanæ v[er]bis habuerunt fidem, alij mandatis p[a]ruerunt damnanda impietate & dete[sta]bili. S. Dionysius in Hierarchia, & Th[eo]. de sacra Synaxi, testantur dæmoniac[is] hostiam nunquam fuisse datam. *Hieronymus* in vita S. Hilarionis scribit iuue[]nem Magum, qui puellæ animum non potuerat pellicere, laminam æream ia[]nuæ subdidisse insculptis in ea quibus[]dam notis, itaque paulo pòst obsessam à dæmone puellam furore agere cœpisse & loqui, dæmonem dixisse à puella cor[]pore se non exiturum donec lamina ad[]empta esset: Hilarionem verò vetuisse vt adimeretur, & solis precibus sine ho[]stia, adiuratione, aut quæstione vlla Dia-

bolis

lis proposita (nã à rebus istis abhorre-
t) puellam eo liberauisse. Ioannes Vie-
us narrat puellam dæmoniacam à se in Lib. 5. ca.
ermania visam, & roganti exorcistæ 14.
tanam respondisse fore opus vt puella
arcodurum Germaniæ oppidum reli-
ionis ergò petat terno quoque passu in
enua procidens, & missam in altari S.
nnæ celebrari curet, sic futurum vt pu-
lla liberetur: adeoq; signum liberatio-
nis sub finem Missæ venturũ prædixisse.
Hoc facto sub finem Missæ puella & Sa-
rificus albam quandum viderunt ima-
ginem, & illa dæmone soluta est. Simili-
ter in Loenensi pago Iuliacensis Comi-
tatus anno M. D. LIX. die XVII. De-
cembris Dæmonem, à quo obsidebatur
puella quædam, rogare ausus est Curio
an bona esset Missa, & quare simulac da-
tum fuerat signum puellam repentè ad
missam cogeret, Satanas respondit sibi
consilium de hac re capiendum esse: Ita
reuocabat ille in dubium religionis suæ
fundamentum, cuius Satanam consti-
tuebat iudicem. De his quæstionibus ait

Pylo-

Lib. 2. cap. 34. crates, Mali dæmones faciunt spon-
quod inuiti videntur facere, & simulant
se coactos vi exorcismorum quos fingi-
in nomine Trinitatis, eósq; traduntho-
minibus, dones eos crimine sacrilegij &
pœna damnationis inuoluant. Extat ex-
emplum aliud Philippi Vvosolichij Co-
loniensis religiosi in Kuectana Abbatia
obsessi à Dæmone anno M. D. L. qui
dæmon interroganti respondit se Mat-
thiæ Durensis Abbatis præcedentis ani-
mam esse: eum pictori, qui Mariæ virgi-
nis tam accuratam pinxerat imaginem,
non soluisse mercedem, monachum ve-
rò liberationem consequi non posse nisi
religiosam profectionem Treuiros & A-
quisgranum versus obiuerit: dictum fa-
ctum, religiosus morem gerens liberatus
est. Hæc historia Coloniæ typis excusa
est. D. Bartholomæus Fayus libellorum
supplicum in Parlamento Præses scribit,
cum Nicolaa Alberia Veruinensis ad aui
sui sepulchrum haberet preces, emersisse
è terra hominem inuolutum linteo, qui
mulieri dixit se auum ipsius esse, atq; re-

à pœ-

pœnis Purgatorij liber esset Missas cani plurimas, & profectionem in ædem virginis Mariæ à Lætitia dictæ suscipi oportere, tum seipsum retegens auus esse visus est: hunc ingẽtem missarum numerum procurauisse, cùm desinebatur ab earum celebratione mulierem exagitatam fuisse grauissimè, sed eum dixisse tandem se Beelzebubum esse. Sed hæc historia cùm per totam Galliam innotuerit, nihil dicam ampliùs. Ecce autem recentiorem aliam, notam Parisiẽsibus necdum mandatam typis, quæ Lutetiæ ad insigne equi rubri in vico S. Honorati accidit. Quidam metaxaris neptim suam quam esse videbat orphanam ad se receperat: hæc cùm propter Geruasij ad sepulchrum patris haberet preces, Satanas se illi soli proceri hominis & atri figura obtulit, eamque prehendens manu dixit, Amica ne timeto, pater tuus & mater bono loco sunt, verùm Missæ aliquot dicendæ sunt, eundum peregrinatione suscepta ad nostram dominam virtutum, sic in Paradisum rectà ituri

sunt:

sunt: scilicet humanæ salutis studiosi est Satanas. Roganti puellæ quis esset, respondit se Satanam esse, & ne consternaretur monuit. Puella imperatum fecit: quo facto eam iussit Satanas peregrinationem Compostellas ad S. Iacobū suscipere, cui illa, non possum ait, tam longinquum iter conficere. Ex eo tempore non desiuit Satanas importunè vrgere illam, & vacantem operi cum sola esset familiariter compellauit dicendo, quàm crudelis es? nollet ista propter me forfices in sinum indere: quod illa cum effecisset vt ei satisfaceret atque ab eius importunitate expediret sese, rogabat ille vt sibi aliquid daret, profectusq; tandem eò est vt de capillis peteret illius, illa crinem roganti dedit. Nonnunquam etiam tētauit persuadere vt illa se in aquam daret præcipitem, nonnunquam etiam vt se strangularet, & ipse indita in collum reste eam fuit strangulaturus nisi exclamasset: etsi auunculus aliquando volens illam defendere verberibus ita exceptus est, vt dies amplius 15. ægrotus decubuerit.

it. Semel etiam tentauit Satanas cum
a cõcumbere & vim afferre illius pudi-
citiæ: illa verò fortiter obsistens ita fuit
ffecta plagis, vt sanguis ex illius corpore
nanauerit. Inter eos qui viderunt puel-
am, quidam Episcopi Valentini Secre-
ari9 nomine Choinius puellæ dixit, mo-
dum pellẽdo dæmonio esse aptissimum
e quid respondeatur ad dicta illius,
quamuis Deum orari præciperet: quod
nunquam nisi blasphemans facit, aut lu-
dificans nomen illius creatis rebus coap-
tatum. Videns itaque Satanas nihil à
puella sibi responderi causáue sua fie-
ri, prehensam prostrauit in terram: ab
eo tempore non est puellæ oblatum vi-
sum. Huic D. Amiotus Altissiodorensis
Episcopus & Curio parochiæ in qua pu-
ella habitabat mederi nequiuerant. Hoc
remedium mihi probatur valde: nam
Satanas (vt habetur articulo 12. determi-
nationis Sorbonæ contra Magos factæ
anno M. CCC. XCVIII.) ieiunia, pre-
ces, & orationes imperat, etiamq; hostia
butitur vt imperitos decipiat. Historiã

Petri Mamorij antè notauimus ex libro de Sortilegis quem ante 120. annos in lucem edidit, Satanam in domo cuiusdam Caplanti anno M. CCCC. LVIII. Consollemi ad Viēnam dixisse animam defuncti se esse, ingemuisse tanquam si dolores maximos perferret, monuisse vt missæ quàmplurimæ canerentur, peregrinationesq; obirentur, & non paucas res occultas vt erant reuelasse: Cùm autem ei dixisset quispiam, si tibi vis haberi fidum, dic Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam, reliquisse illum, & fremebundum indigneque ferentem sibi hac ratione illudi aufugisse.

IOAN.

IOANNIS BODINI DAEMONOMANIAE MAGORVM

Liber quartus.

De quæstione aduersus Magos.
Cap. I.

HActenus de modis abigendorum ſpirituum malignorum diximus: ſed fruſtrà, ſi Magi reuocent cùm eos expuleris. Semper enim obſeruat Satanas, vt vocatus veniat, & non vocatus accurrit ſępenumerò. Suaues igitur modos medicinasq; faciles expoſuimus, nẽpe vt populus inſtituatur in Lege Dei, & ad cultum ipſius perducatur. Quòd ſi neque improbi his rebus contineri in timore Dei, neque Sagæ à deteſtabili vitæ inſtituto reuocari poſſunt, tum cauteria oportet adhiberi candentesque la-

minas, & putrefactas partes resecari. Et reuera quocunque tandem animaduersionis genere torreantur ad ignem lentum & crementur Magi, plurimum tamen abest hæc poena ab illius poenæ grauitate quam in hoc mundo ipsis imperat Satanas, vt poenas æternas taceam, quæ ipsis comparatæ sunt. Ignis enim ne dimidium quidem horæ, nedum horam perdurat quin absumantur Magi: sed ex omnibus maleficijs quibus poenæ contrahuntur, vt sunt auaritia, inuidia, ebrietas, adulterium, & si qua sunt eiusmodi, sola Magia virum suum vlciscitur crudelissimè & diutissimè, corpus & animam conficiens poenis. Quod enim Mediolanensis quidam inimicum vltus quem in manu habebat fecit (hic pugione faucibus admoto sese iugulaturũ esse minatus eum nisi renuntiaret Deo, ad renũciandum compulit, nec semel fecisse contentus renũtiare iussit ex animo idemq; sæpius repetere: quo facto, cum iugulauit dicens, Ecce vt de corpore animoq; vindictam sumimus) id igitur facit diabolus
subdi-

bditis. Magos docuimus nec opes suis
tibus, nec voluptates, nec honorem,
ec scientiam adipisci, sed modos solùm
ciendi res turpes nefariasq; ad quas eos
atanas perducit, inuenire: Atque hanc
lam mercedem esse quam reportant in
oc mundo, quòd Diabolus cogit eos vt
Deo renuntient, se adorent, & posterio-
a sibi figura hirci aut turpis alterius ani-
nalis osculentur, & quòd quietis loco
mancipia sua exportat noctu ad ea scele-
a perpetranda quæ antè explicauimus.
Quamobrem quod supplicium capitale
in Magos decernitur, non eò fit quòd res
grauiores in supplicijs perferre possint
quàm priùs tulerint, sed vt ira Dei impē-
dens toti populo sedetur, tum etiam vt
sanentur affecti resipiscentia: aut saltem
si noluerint poenitere, vt numerus eo-
rum minuatur, improbi consternentur,
& electi conseruentur. Itaq; ad salutem
ertinet totius Reipub. vt diligentia ma-
ima peruestigentur & summo iure pu-
niantur Magi: alioqui periculum est vt
Magistratus & Magi à populo lapidibus

obruantur: Sic Haguenonæ ad Laod-
num noſtrum, cùm Sagæ duæ ante-
num ex iure mortem promeritæ, fu-
ſent dãnatæ vnà, vt cęderentur flagris, al-
tera vt inter flagellandum aſſiſteret, po-
pulus prehenſas Sagas magiſtratu re-
lapidauit. Alia famoſa Saga Verigni ha-
bitans (quæ poſtremo Aprili vita def-
ũcta eſt) obſtetrix, cùm ſortilegiorum ali-
quot accuſata fuiſſet, fuit abſoluta: ſed
poſteà tam atrociter vindicauit factum,
vt innumeros homines pecoráque nece
affecerit, prout ex incolis audiuimus. E-
quidem ſæpe miratus ſum curà multis
Principibus quæſtiones inſtitutæ & iudi-
ces extra ordinem dati delegatiq; fuerint
in fures, quæſtores ærarios, fœneratores,
& viarum obſeſſores, per quos tamẽ tur-
piſſima & ſummè horrenda impiaq; Ma-
gorum facta manſerunt impunita. Hoc
quidem iam olim compertum eſt, fuiſſe
Principum alios magos, alios abutentes
Magis, per quos ex honorũ faſtigio ſem-
per in barathrum calamitatum & ærum-
narum omnium dati fuere præcipites.

Nam

am ſi Magos de victoria conſulunt, De-
facit vt victi abeant: ſi indicari à Sata-
ſucceſſorem petunt, hoſtibus ſucceſ-
nem largitur Deus: ſi Magos rogẽt an
nt reualituri à morbis ſuis, Deus ipſos
ecat, vt infinitis hiſtoriarum exemplis
endimus. Sic Deus animaduertit in
agos Principes, in quos nihil magiſtra-
ſ poſſunt. Aliquando etiam autor eſt
ominus vt in Magos Principes rebellẽt
bditi: plerunq; punit ipſorum Mago-
um opera, eo quòd Satanas ſacra ſua o-
ertanea de nocte exercet cum Magis,
uorum ſigna in abdito latent, quorum
cta digito monſtrari nequeunt oculis-
e cerni, de quibus ardua eſt quæſtio &
obatio difficilis: hæc autem res inpri-
mis Iudices impedit quò minus ſenten-
iam ferant, aut homines eſſe euictos pu-
nt tam horrẽdi ſceleris, quod maleficia
mnia (quæcũq; tandem excogitari poſ-
nt) comitãtur, vt ſuprà demõſtrauimꝰ.
n cauſis igitur huiuſmodi, cùm tam exe-
anda crimina ſic fiunt abditè, vt ꝑ viros
onos nequeãt retegi, ꝑ conſcios & reos

eiuſdem criminis maleficos opus eſt re-
uelari, vt fit latronibus: & vnicus vt in-
numeros accuſandos eſt ſatis. Demon-
ſtrauit modò illud factum Caroli 9. Re-
gis, cùm Triſcalanus conuictus ea feciſſet
quæ humana facultas non poteſt, nec
ſpecioſam vllam rerum à ſe geſtarum ra-
tionem valens afferre, omnia ope Sata-
næ fieri confeſſus eſt, veniamq́; ſibi à rege
dare poſtulauit, plurimos ſe indicatu-
rum pollicens. Rex ea lege indulſit po-
ſtulanti veniam, vt conſcios deferret aſ-
ſinesq́; eiuſdem criminis: fecit, multo-
rumq́; nomina & cognomina quos no-
uerat protulit: quos autem in cœtibus
viſos de facie ſolùm cognouerat, eos vt
agnoſceret, iubebat ſe in publicos con-
uentus duci, humerumq; aut aliam cor-
poris partem in ijs qui Magicam colue-
rant curabat inſpici, vt deprehenderet
ſignum: eos verò ex medio oculorum
interuallo noſcebat quibus ſignum dede-
rat, & quibus Diabolus tanquam fideliſ-
ſimis ſubditis ſummopere confidebat.
Verumtamen iſtorum hominum perſe-

cutio

utio delatioque statim suppressa est siue fauore & concussione, siue insano studio tegendi certos homines affines istius criminis, de quibus nulla fortè vnquam fuisset orta suspicio, siue propter immanem istorum numerum: & effugit index. Non secus etiam accidit, cùm cæcus ille è trecentorum cæde & alij criminis eiusdem rei fuerunt suspensi Lutetiæ, & rei centum quinquaginta fermè delati sunt: sed qui ex eis vitam laqueo finiuerunt, hostiam sacratam ad suas sortes conuicti sunt non rarò adhibuisse. Ex eo tempore paulatim cœptum est ad rem hanc attendi: maximè verò ab obitu Caroli 9. Regis non ita hæserunt in difficultatibus Iudices, vt eo regnante fecerant, quas difficultates Henrico 2. regnante non fuisse auditas constat: qua de re D. Bartholomæus Fayus Præses libellorum supplicum in operibus suis expostulat. Multæ sunt autem de Magis cognoscendi viæ, vt pœnas luant, siue per ordinarios iudices, siue per Commissarios (vt vocant) extra ordinem datos. Etenim

præter Iudices ordinarios vnum duós-minimum extra ordinem dari in præfecturas ſingulas neceſſe eſt: etſi non propterea cognoſcendi ius ordinarijs iudicibus velim adimi, ſiue præueniant ſiue concurrant in eandem cognitionem, vt alij ad rem tam ſanctam alijs ſint adiumento. Olim ad Eccleſiaſticos iudices, non autem ad laicos hæc cognitio pertinebat: quam in ſententiam perſequente Epiſcopo Pariſienſi decretum Parlamenti factum eſt anno M. CC. LXXII. Poſtea verò Iudicibus laicis cognitio attributa, Eccleſiaſticis adempta eſt ſancto Parlamenti eiuſdem decreto, anno M. CCC. XC. Deinde Pullallerius Laodunenſis Tribunus militum captis cõpluribus Magis cùm de ijs vellet cognoſcere, impedit⁹ eſt decreto Curię, quo tempore ſic architectabatur Satanas, vt quicquid de Magis prædicabatur pro fabulis haberetur. Verùm ne fortè expectent Iudices dum fiat expoſtulatio aut inſtent Procuratores Regis, tenentur ex officio de ſuſpectis inquirere: quæ ratio magis occulta eſt,

Bar. in l. 2. §. ſi publi.

ſt, atq; haud ſcio an omnium ſit tutiſſi-
na. Sed quoniam metuunt alij, & eò ſe
lij inferre dubitant vt inquirant ipſi, Re-
ios certè Procuratores & vicarios actio-
nem opus eſt intendere: atq; hæc ſecun-
la ratio. Horum enim proprium munus
ſt, vt ante omnia in perſequutionẽ ma-
leficiorum incumbant ſtudioſiſſimè.
Cumque non rarò Iudicibus ipſis Regij
Procuratores negligentiores ſint in ſuo
munere, expedit vnumquemque in hoc
crimine ad accuſandum admitti iuncto
Procuratore Regis: quòd ſi renuat, à pri-
uatis tamen hominibus audiri accuſati-
onem ad publicam vindictam iſtius cri-
minis, ac non quid huius interſit obſer-
uari, prout in hoc regno ad omneis cri-
minales cauſas fieri neceſſe eſt: ſi modò
ea quæ ex communi iure ſolennia ſunt,
retineãtur, ſicut ſcripta ſunt l. q accuſare.
de publicis iudicijs. ff. quæ tertia eſt nec
incommoda quærendi via. Quarta ratio
delationum eſt, cùm Regij Procuratores
indicũ nomina non coguntur edere, niſi
aut calumnia ſit euidẽtiſſima, aut accu-

co. de ad- ult. l. nul- lum. de teſ. ff. l. ſi quis in hoc. de E- piſc. & cler. C.

ſatus

ſatus in totum abſoluatur, vt Molinęorum edicto cautum eſt: nam ſi reus conditione purgandi ſui quouſque reuocetur vinculis exeat, aut ampli' fuerit pronuntiatum, ratio diuerſa eſt, puta ſi indicia aut præſumptiones extent. Quia autem iſtud Magorum ſcelus in pagis & ſuburbijs frequentius eſt quàm in oppidis, itaque imperitum vulgus plus ſibi à Magis quàm à Deo & Magiſtratibus metuens neq; accuſare audet neque deferre illos: ad inquirendum tam horrendum crimen oportet laudabilem illam Scotorum conſuetudinem quæ *Mediolani* eſt recepta (Indictum vocant) vſurpari; nempe cauum truncum in Eccleſia eſſe, quò liceat cuiq; chartulam inijcere, nomen Magi, rem geſtam, locum, tempus, & teſtes exponentem, eumq́ue truncum præſente Iudice, Procuratore Regis aut fiſci (quibus ſingulis vna clauis trunci bina ſera occluſi futura eſt) quindenο quoq; die reſerari, vt clàm de ijs inquiratur quorum deprehenſa fuerint nomina: atq; hæc quinta eſt certiſſima deprægendi

endi ratio. Sextam fieri oportet monitorijs, quæ via est pernecessaria ad cogendum eos qui accusare, deferre, aut expostulare non audent, nec volunt. Septima est vt consortes istius criminis ad accusandum alios eiusdem reos admittantur, impunitate accusatori promissa atq; præstita, si ipsum pœnituerit & Satanæ renuntiauerit. Hæc Ioannis Durandi Iurecons. sua ætate præstantissimi opinio in tit. de accusation. qui hoc priuilegium consortibus Magicæ artis irrogandum putat: quamuis communi iure non possint consortes accusare. Nisi illud fortè legis Tulliæ de ambitu adducitur, competitoribus prærogatiuam eamdem tribui, si ad honores consequendos alter corruptionis alterum euicerit, cuius rei pretium dabatur victori, impunitas, & competitoris status qui cecidisset causa. Licet autem fuerit comprehensus antequàm accusatus Magus, semper tamen & impunitas promittenda, & pœna eorum minuenda est qui sine quæstionis tormento fatebuntur & affines criminis

In speculo.

accu-

accuſabũt: quæ ratio certa & expedi
vt innoteſcãt alij. Nihil enim tanto
veram criminis confeſſionem imp
quàm metus mortis: quod in hac
manifeſtò vidimus, quando Rex Ca
9. Triſcalano morti ob res magicas
cto veniam hac lege dedit, vt conſ
criminis accuſaret, quorum (vt ante
m⁹) infinitum numerũ indicauit. Qu
ſi hæc via non ſucceſſerit, Sagarum p
las opus eſt comprehendi. Etenim
rarò compertum eſt illas à matribus in-
formatas & in cõuentus fuiſſe perducta
itaq; tenella adhuc ętate facilè perſuade-
ri poterunt & promiſſione erigi impuni-
tatis, quam ab ætate & matrum ſollicita-
tione ipſis iuſtũ ſit exorari: ſic homines,
tempus, locum frequentatum conuen-
tibus, & res quæ illic geruntur indicabũt.
Hac via Boninus Caſtelli ruſſi præfectus
reſciuit omnia quę geſta fuerant, ex puel-
la adoleſcentula quam mater ſeduxerat
& apud Potezanos Lognianæ Sagæ (qua-
rum anteà meminimus) puellæ ope
delatæ ſunt. Quòd ſi rem ex veritate con
multis

ultis dubitabunt proloqui, Iudicis officium est vt duos aut tres certos homines post aulæum stare iubeat, qui dicta auribus non scripto excipiant, vt decerptæ confessiones deinde mandentur scripto. Sed quia res grauis Iudicibus illis futura est qui nunquam de Sagis cognouerint, qui eas non viderint, qui nunquam earum causam tenuerint: debet Iudex simulatque potuerit prima occasione interrogare Sagam: quod ad omnia criminaest inprimis vtile, in hoc pernecessarium. Hoc enim semper compertum est, sentire Sagam cum primùm prehensa fuerit se à Satana deseri, velut attonitam animo consternari, ac tum fateri vltrò quod nulla vis vnquã quæstióue expresserit: sin autem aliquandiu in vinculis sinitur torpescere, non esse dubium quin eam Satanas informaturus sit. Quamobrem initia duci oportet à rebus leuioribus atq; ridiculis, vt sunt agyrmata, idq; sine actuario, & dissimulari cautè iudicij constituendi studium (quod istis mulieribus allubescit maximè) deniq; sensim

ad

ad quæſtionem prolabi de parenti
an artem iſtam coluerint. Sic de
Ioannæ Haruilleriæ diligenter inqui
dum eſſe iudicaui, cuius hiſtoriam
explicauimus: & certo homine V
rium in natalem vicum illius miſſo,
pertum eſt matrem ante annos 30.
adiudicatam igni, filiam verò Ioan
adoleſcentulam ad flagra damnatam
enim eſt frequentiſſimum filias à ma
bus ſeduci, & dicari Satanæ, idque
cum primùm natæ ſunt. Sic Ioan
Haruilleriæ filia, quæ effugit vt ma
prehenſam vidit, eiuſdem criminis po
eà comperta eſt: Barbaræ item Dore
liæ ſtatim effugerunt, cùm mater fuiſſ
capta artium magicarum nomine,
accuſatione aut quæſtione preſſa: M
gus autem quidam familiaritatem
Dorea colēs, pòſt in iudicio dixit to
genus teneri iſto crimine. Secundum
put eſto de patria Sagæ, & an non ſo
verterit. De Sagis enim ferè compe
eas de loco in locum, de pago in pa
migrare, niſi bona certo in loco
rent

ntur ipsas: quod retectæ solent facere
etuentes ab accusatione. Cognoscēda
q; est occasio cur sedem mutauerint,
oculi studiosè in vultum earum con-
endi (non enim gens ista homines au-
nt in os aspicere) omnes deniq; actio-
s, gestus, & sermones in acta diligentis-
mè inserendi. Exploratum autem illud
, nunquam lachrymari Sagas: præ-
mptio validissima, quia fœmina tem-
stiuè & intempestiuè lachrymas & su-
iria iaculatur. Paulus verò Grillandus
Sprangerus Quæsitores scribunt se ne
Saga quidem vnica potuisse lachrymas
primere. Dicta quoq; variantia opti-
mè animaduerti opus est, & per interval-
easdem quæstiones subinde proponi.
ecessarium etiam videtur illud, vt de
iminibus singulis, si fieri potest, vno
more inquiratur, ne eas deinde Satanas
vero dicendo auocet. Optimè itaque
anæus in dialogo nunquam esse feren-
m scribit vt Saga in vinculis sit solita-
, quia sermonem habet cum diabolo,
i aut à dicendo vero abducit eam, aut

m à rebus

à rebus confeſſis iubet diſcedere, eam ſemper non eſſe morituram pollic vnde multa accedunt incommoda: erunt enim quę putantes ſe in carce extra carcerem fecerant) volaturas ſibi ipſi ceruices diffregerunt. Ex D. mo Martino Procuratore Laoduni ui Biebranam Sagam (quam adiudic & affici curauit morte) ſibi dixiſſe vt mortem damnata eſſet, & fore vt co cremaretur viua: quod nemo præterqu Satanas ipſi indixerat. Hoc enim Iudice maximè ſunt admirati, quòd eam ſtrangulationi primùm; deinde igni iudicio ipſorum addictam carnifex viuam concremauit, quia ſententiam ritè non potuerat exequi. Sunt etiam quas post hanc vitã Satanas fore beatas pollicetur, itaq; efficit vt nõ pœniteat ipſas, ſed in ſuo ſcelere obſtinatæ moriantur. Sunt quæ ſibi violentas manus afferunt: poſtquam da natæ ſunt, vt perſæpe accidit: ſunt quę in quęſtione equuleóue confeſſas perne gant, ſuoſq; Iudices in eas cogunt anguſtias, vt probatione competente deficti

cogan-

gantur carcere eas eximere. Sin autem ficietur is q. sine tormento scelera con- fsus est, cum nihilominꝰ oportet dam- ri, si confessionem præsumptiones alię diciáq; adiuuerint. Sed quandoquidẽ uersus inimicos scelera sua exercent agi, diligenter peruestigandus est, an is i occisus aut fascinatus præsumitur o- um contra Sagam suspectam gesserit, ngulaq; ex Saga capita inimicitiarum nquirenda sedulò. Præterea vt ab accu- tis aut suspectis Sagis exprimatur veri- as, Iudices oportet commiserantium peciem induere, non ipsas dicere, sed di- bolum autorem esse & compulisse vt ecem hominibus quærerent, proinde psas videri innocentes. Quòd si nihil fa- antur Magi, tum mutandæ vestes & pi- s omnis radendus est: ita ad interroga- onem veniendum: Sin probationis liquid, aut violentæ præsumptiones abebuntur, adhibendus equuleus. am inter omneis conuenit Magis harmaca taciturnitatis esse: & quamuis iabolus eos confirmet solus & animos

addat, isti tamen amisso pharmaco[...] stionem à se ferri non posse putant, [...] desperatione plurimum ad dicen[dam] veritatem sine tormento adducu[ntur]. Sic Inquisitorem Cumanum legim[us] Varniserano agro finium Mediola[nen]sium, vnam & 40. Sagas an. M.CC[CC] LXXXV. ad ignem damnauisse, qu[ae o]mnes sine quæstione fuerant conf[essae], abraso pilo & mutatis vestibus: quod o[lim] Domitianus Imperator Apolloni[o] Tyaneo Mago fecisse apud Philostratum [...] Lemnium legitur, eum nudari plane [...] abradi iubens: nam inquisitor Sprange[...]tus ait si Magus penes se silentij sortem habuerit, eum ad tormenta nihil dolor[is] experturum, nec veritatem confessurum vnquam. Huc pertinet quod Gregorius Turonensis scribit Mummonem ma[g]num præfectum prætorio (de quo a[lias] diximus) in tortura versantem iussi[sse] nuntiari Childeberto Regi se omnis do[loris] expertem esse: tunc mandasse Re[gem] vt distenderetur trochleis, & acu[leis] inter vngues pedum manuumq; posi[tis] ita

in diuersum traheretur vt defetisce-
nt ex labore carnifices, quod genus
æstionis omnium valentissimum a-
d Turcos obseruatur: Non enim dis-
mpuntur membra, sed nullo negotio
dolores grauissimos citò extorquetur
ritas. Paulus Grillandus in tractatu
quæstionibus q. 4. num. 14. & Hippo-
us Marsilius scribunt sæpe sortem si-
ntij in Magorum crinibus inuentam
e, qui alioqui in tormentis dormire,
lut expertes omnis doloris videban-
r; itaq; Paulus Grillandus, qui multos
iderat, monitus est vt diceret, Domine
bia mea aperies, &c. sic dolores sentiri
veritatem pronuntiari: quod ego qui-
em non essem facturus, nec rei verita-
m perquisiturus carmine. Antequàm
utem ad quæstionem veniatur, sic o-
portet agi tanquã si magnus instrumen-
rum numerus & funium præparetur
tortores serui instituantur, eaq; ratio-
e Magos aliquantisper terrefacere. Ex-
dit etiam si antequam reus introduca-
r in torturæ locum, subornetur aliquis

qui horribili exclamat voce tanquam in tormento esset, tum reo dicatur hominem torqueri, & à cõsternato hac vi exprimatur veritas. Iudicem videre me mini tam atroce vtentem vultu & loquium voce adeò terribili minitantem ... proderetur veritas, vt reos grauissime percelleret, animoque abiecto omnia fateri compelleret. Hæc ratio aduersus meticulosos, non autem præfractos vtilis futura est. Exploratores etiã versutos prudentesq; submitti opus est, qui se ex eadẽ causa contineri dicãt carcere ex qua Magus fuit comprehensus, vt veritatem hoc modo eruant: sin fateri abnuat, vtile erit persuaderi ipsum à socijs criminis accusatum esse, licet nihil tale fuerit cogitatũ: sic fortasse vlciscendi animo par pari referet. Hæc omnia licent diuino & humano iure: quicquid August. in lib. de mendacio & Aquinas sentiant ab octo mendacij generibus quę exponunt copiosè, † abstinendum esse. Has opiniones non amplectũtur Iudices: * & AEgypti quoq; obstetrices meretricemq; Rachabam legimus

† Cap. omne genus &c. si quis ad te. dist. 22. q. 2. &c. quæritur eod.

* Can. vtilem, 22, q. 2.

mus eo quod mentitæ essent mercedē Deo accepisse. Nam contrà quidam ob nũtiatam veritatem digni sunt laqueo, si peruestiganti & sciscitanti grassatori indicabitur innocens. Quod autem Canonistæ negant Abrahamum vxori autorem fuisse mentiendi vt cædem ipsius auerteret, sed tantùm hoc voluisse, vt reticeret verum, friuolæ excusationis est: mentiri enim (vt ait Nigidius Figulus) est contra mentem ire, & quisquis aliud dicit quàm cogitat hunc mentiri constat, quod fecit Abrahā, Isaac, Sara, & alij innumerabiles. Quas ob res fateamur istud necesse est, bonum esse, laudabile & necessarium, si ad seruandam hominis innocentis vitam mentiare, damnandum si veritatem dixeris vt gladio exponatur. Itaq; Plato & Xenophon magistratibus permiserunt vt ad Reipub. administrationem sic mendacia proferant, vt erga ægrotos & puerulos adhibētur. Sic ergo in iure faciendum, vt occultorum scelerum peruestigetur veritas. Ex omnibus autem sceleribus quæ in orbe terrarum

extant, nullum inſignius eſſe aut dete-
bilius maleficio antè oſtendimus. Di-
mus ergo de probationibus ad euinc-
da hæc ſcelera neceſſarijs.

De probationibus ad euincendum cri- Magiæ neceſſariis. Cap. II.

PRobationum ex quibus legitim-
eſt iudicia ferri, tres neceſſariæ pla-
dici & indubitatæ poſſunt: prima eſt ve-
ritas notorij & permanentis facti; ſecun-
da confeſſio eius voluntaria qui reus fa-
ctus atq; peractus eſt: tertia certorum te-
ſtium firmorumq́; teſtimonium. Nam
rumores publici, vi extorta confeſſio,
præſumptiones iuris, & ſi qua ſunt eiuſ-
modi, ſunt quidem hæ præſumptiones a-
liæ alijs grauiores, non indubitatæ pro-
bationes appellandæ. Ac veritas quidem
notorij & permanentis facti omnium eſt
euidentiſſima [†], Nam eſt quidem notitia
euidens facti, eſt notitia iuris, eſt etiam
præſumptionis violentæ; ſed euiden-
notitia permanentis facti ſolùm ac pro-
priè omnium eſt valentiſſima, omneis

[†] Bald. in l. Deo nobis. de Epiſ. & cler. D. coll. 3. per cap.

totius

otius orbis testes, & voluntarias reorum onfessiones superans. Verbi gratia, si te-es quinquaginta exhibeantur Iudici, ui omnes vno ore pro testimonio di-ant, facto illius qui accusatur homicidij etrum mortuum & fascinatum esse, etrus verò coram Iudice viuus & inco-umis compareat: tum nullam testium estimoniorumq; habebit rationem Iu-dex, licet reus non infirmauerit eos, sed eorum dicto sese permiserit: nam hi ex iure infirmantur, quod ius tenetur sup-plere Iudicis autoritas. Similiter plus va-let hæc probatio quàm voluntaria ipsa accusati hominis in iure confessio. Ex-emplum esto ex Valerij Maximi lib. 8. seruus vltrò confessus hominem qui ab-erat à se fuisse interfectum, supplicio vl-timo affectus est: ille verò posteà domum redijt incolumis. Ideóque Piso Consul non leuem subijt permagnæ crudelitatis notam seueritatis militaris specie. Nam cùm militem in castra sine contuberna-li reuertentem vt cædis illius reum adiu-dicauisset morti, quamuis eum sequi &

quod autẽ 27. q. & Inno. cap. proposu- isti, de probat.

mox venturum esse miles exponeret, Centurioni Proconsul mandat, vt eum damnatum necet. Cùm iam propè esset vt plecteretur morte, contubernalis aduenit incolumis. Tum Centurio à sententiæ executione supersedens vtrumque militem sistit Proconsuli: hic autem indignè ferens quòd adeò temere hominem ad mortem damnasset, simul eneccari iussit, & Centurionem eò quòd non paruisset, & damnatum militem quod esset damnat⁹, & militem alterum quod neci vtriusq; causam attulisset: ita ob vnius innocentiam tres viri damnati & trucidati sunt, vt narrat Seneca. Standum igitur est veritati permanentis facti quam videt, agnoscit, tangit, aut percipit vno è sensibus Iudex. *

In lib. de Ira.

* L. si irrupti. § ad officium. fini. regund. ff. Bal. in l. 1. si aduers. l. ber. & in l. penult. fin. de per. tut. C.

Etenim hæc probatio nec edictis, nec sententia, nec consuetudine excluditur.

† Bal. in l. contra negantem, ad l. Aqu. C. & rub. de prob. C. Barbatia in c. euidentia, de accusat. excu. & in c. 1. de officio ordinarij, & cons. 7. lib. coll. 4. Alex. in l. eum qui §. vlt. col. pen. de iureiur. & cons. 116. fin. li. 1. & cons. 186. coll. 4. lib. 2. & cons. 57. col.

col.4.lib.4.& conſ.63.col.pen.li.4.Curt.Sen.in repet. l. admonendi. coll. 89. de iureiur. Carol. Ruinus conſil. 138. lib. 5.

t quamuis nemo ad probationes afferendas admittatur poſtquàm commiſſa ſt iudicio publico inquiſitio, huic tamen probationi locus eſt quæ facto permanente nititur, vt doctores aiunt. *

Baldus in l. ſi quis teſtibus. ad fin. de teſtib. C. & ibidem Salicet. coll. vlt. de teſtib c. Rom. in repet. l. ſi verò. §. de viro ſolu. matr. ff. Stephanus Bertrandi conſ. 337. de arbitrijs col. 9. Alex. conſ. 63. l. 3. Iaſon conſ. 31. coll. 2. lib. 1.

Quòd ſi edicto aut conſuetudine vlla cauebitur ne qua admittatur exceptio, omnino tamen accipienda ac non repudianda eſt euidentis facti exceptio, vt ait gloſſa in l. 1. §. hoc interdictũ, verbo imperfectum, de tabul. exhib. ff. & Baldus in l. ex prædijs, de euictionibus C. Multo magis igitur in cauſis criminalibus, in quibus probationes nunquam excludũtur, ſemper accipietur euidentis facti probatio. Si ergo penes Sagam venena aut ſortilegia fuerint deprehenſa, ſi in conclaui aut ciſta illius, ſi limen effodiens ſtabuli, ſi venena ſubmittens videbitur,

bitur, si ea submissa, si pecudes mortuæ comperientur, factum in hac causa euidens & permanens dici potest: Item si quæ Saga dicitur reperitur instructa pulsonibus, hostijs, membris humanis, imaginibus cereis quæ acubus transfixæ sint, ea in hoc crimine facta sunt permanentia: Si deprehendatur Saga suspecta aut sortilegij infantem occidens (vt quædam non furiosa Saga die 2. Februar. M. D. LXXVII. Coparis duas puellas iugulans fuit deprehensa) hoc factum dici potest euidens ad conuincendam Sagam cum furore vacet, quamuis non fateatur (quod illa fecit) se eò furoris à Diabolo perductam esse: nihil enim Sagæ tam habent in more quàm infantum cædes. Illi fuit Catharinæ Areæ nomen. Si audietur Saga inimico incolumi minitans, si tangens animaduerteretur, & ille repentè mortuus concidat, aut afficiatur elephantiasi, membrorum distortione, apoplexia, subitóue morbo, vt compluribus exemplis antè ostendimus, euidens factum est & permanens, quando rumor de

de arte illius in vulgus manauerit. Si Iudex sortem fascinumque per Sagam diabolo voce clara supplicantem viderit eximi, factum euidens & notorium est: quod si Iudice præsente gestum est, is sine alia quæstione ad condemnationem mortis tenetur procedere: sin eo absente, sed coram testibus, recognitis ille testimonijs debet cum inficiante Saga testes committere. Si instrumentum obligationis mutuiq; inter Magum & diabolum pacti ab eo subsignatũ reperiatur in scrinnio eius (vt antè annotauimus) factum est permanens, cùm manum suam agnoscit Magus. Hæc ergo euidentissima est firmissimaq; probatio, quæ veritatem ἐκ τῶν αὐθεντῶν perquisitam oculis exhibet. †

† L. si irruptione. §. ad officium. fin. regund. ff. Bald. in l. si quis testibus, de testib. C. & in l. 1. si aduer. lib. Azo in summa ad l. Aquil. C. Alex. in l. eum qui. § vlt. col. penult. de iureiur. & consil. 116. lib. 1. & cons. 186 lib. 2. & cons. 35. l. 4. & cons. 39. lib. 9. Carolus Ruinus cons. 138. lib. 5.

Illud etiam euidens facti exemplum afferri potest, si cum diabolo Saga sermonem

nem habet, & ille quamuis non cerna-
tur reſpondeat, non enim auditus incer-
tior viſu, ſed longè certior eſt, ac eo qui-
dem certior quòd minus auditus falli-
tur, viſus frequentiſſimè. Euidens quo-
que factum eſt, ſi cubili domoq́ue Saga
momento aberit foribus occluſis, quæ
veſperi incubuerat lecto ſuo, ac poſteà in
idem cubile reuertatur, cuius rei ſatis
multa exempla ſuprà congeſſimus. In
omnibus iſtis factis euidentibus & conſi-
milibus quæ ſunt Iudici expoſita, Iudex
pro varietate facti iudicium ferre con-
demnationis poteſt (vt poſteà demon-
ſtrabimus) quamuis omnia infitiante
Saga: quanto magis ſi cum euidente fa-
cto confeſſio Magi concurrerit? eoq́ue
amplius ſi teſtimonia ἀπαράτρεπτα habe-
buntur? Euidens item certáq; probatio
eſt, ſi Magis oculos faſcinat incantatiue
carmine: quod lex Dei verbis expreſſis
Exod. 22. notauit dicens, quæ præſtigias oculis fe-
cerit plectatur morte, & vtens propria
voce *Mecaſſpha*. Hāc enim probationem
lege definit Deus tanquam certiſſimam,
qua

qua pacti cum Satana expressi Magus abundè conuinci possit. Ac proinde si quis homines, pecora, fruges incantauerit, in aerem ascenderit, cani sermonem indiderit, exectis membris sanguinem eiecerit eademq; denuò adunauerit, euidens probatio est. Secũdus claræ & certæ probationis modus est, si complures testes ἀξιόπιστοι res quidem αὐθητὰς ex sensibus, quæ verò in sensus non cadunt ex certis argumentationibus rationibusque pro testimonio dixerint. Notorij enim facti euidentem oportet Iudicibus alijsq; pręsentibus apparere, neq; Iudici aut alijs solùm eã apparere satis est: * probatio aũt ἀκαμτήτων testium in transeuntibus actionibus, ex facto permanente notoria non est. Exempli causa, si testes dixerint Sagam à se fuisse visam vnũ pluráve Necromantiæ acta committentem, aut inuocantem Satanam, aut ratione occulta discedentem & redeuntem foribus obditis, hę transeuntes sunt actiones quibus haud sæpe Iudices possunt adsistere. Eo autem firmior probatio futura est, si testes

* L. rescripto. §. si quis accusatorem. de munerib. & honor. ff.

testes actiones complures testificati, & tempore, loco, hominibus, & alijs circumstantijs consenserint, qui Doctoribus Contestes † appellãtur: firmior etiam, si coram iudice & alijs diabolum Saga inuocauerit, quæ notoria est probatio facti & validissima vt ad condemnationem procedatur: harum verò omnium probatio est certissima, si cum accusatæ confessione sermoni testiũ cõuenerit. *

† Bald. in l. super. col. 5. de bono. posse. Inno. c. qualiter, de accus. Decius in l. quę extrinsecus de verborum oblig. Alex. cons. 47. lib. 2. n. 6.

* Cornæus cons. 149. lib. 2. 2. q. 1. cap. prohibetur. cap. peruenit. cap. consuluit. cap. cum speciali. de appel. l. qui sententiam. de pœnis C.

Quamquam nihilominus certa est probatio hęc, si eas res quas antè diximus aut consimiles alias Saga infitiabitur. Non enim satis futurum esset, si testes complures dicerent post aliquod tempus quàm rea inimico interminata fuerat eum morbo correptum esse: hæc demum foret præsumptio iuuandis probationibus, quandoquidem si quis illicò mortuus conciderit postquam à Saga minis tactúve exceptus est, Iudices Sagam damnare dubitant, nisi qua alia probatio, præsumptio,

mptio, aut confeſſio acceſſerit. Equi-
em in hoc caſu ad alias corporales pœ-
as damnare auſim, ad mortem mini-
mè: nam communi omnium populo-
um conſenſu receptum eſt prout fue-
int probationes ita grauari aut leuari
œnas oportere, & antiquatam eſſe ma-
orum formam reum abſoluentium, ni-
clara planè integráque extaret proba-
io. † Sed de pœnis poſteà dicturi ſumus. †L. qui accuſare. de accuſ. C. l. ſi autem. de probat. ff.
Quod autem complures teſtes ἀξιοπίστους
dixi, Lex duos minimùm poſtulat. * * L. vbi numerus. de teſtib. ff.
Certè in tam deteſtandis rebus, & quæ
noctu in antris & locis abditis perpetran-
tur, iniquè magnum teſtium numerum
deſyderaueris. Quid ergo ſi tres teſtes
tria diuerſa facta pro teſtimonio dixe-
rint? puta ſi hic dixerit ſe vidiſſe Magum
ſub limen ianuæ aut in compito fodien-
tem (nam in hæc ferè loca iaciuntur ſor-
tes) deinde homines aut pecora mori-
untur, alter quemdam à Mago eodem
actum ſubitò morte oppreſſum eſſe,
tertius vicinum elãguiſſe, ex quo idem
fuerat cõminatus. Ego tres iſtos ἀξιοπίστους

teſtes adiuncta aliqua præſumptione
lia ſatis eſſe iudico ad ferendam mortis
ſententiam: nec etſi horum ſinguli
ſunt de ſingulis factis teſtimonia,
uersè tamen in ſortilegij crimine
ſentiunt: inter Doctores autem conue-
nit † probationem iſtam ſufficere in
cultis criminibus, vt ſunt concuſſio,
ſatio, fœnus, adulterium, adeoq; ſortile-
gia, & alia crimina, quæ ſemper quoad
ius fieri poteſt clanculum perpetrantur.

† Accurſ. in l. ob carmen. §. vlt. de teſt. Specul. de inquiſitio. §. 1. Iacob. Butrigarius in l. Arrian. de hære. C. Baldus in l. actor. de probat. C. & in l. 1. de teſtam. Doct. in l. inter pares. de re iudic. ff. Alex. lib. 7. conſ. 13. num. 24. & conſ. ... in l. de pupillo. § ſi quis ipſi. de ope. no. nun. ... lex. in d. §. ſi quis ipſi. n. 22. & Iaſ. n. 10. & Bart. in l. ſi quis ex argentarijs, §. an verò. num. ... de eden. & ibi Iaſ. ſub §. prætor. n. 18. Alex. conſ. ... viſa, per totum lib. 2. Dec. conſ. 577. viſo. nu. ... Soci. conſ. 32. Hippol. conſ. 61. poſt reditũ. nu. ...

Quòd ſi in hoc genere ad probandum
fœnus, concuſſionem, aut adulterium
tres teſtes dicuntur ſufficere, quanto
quius eſt ijs haberi ſatis ad probandum
ſcelus turpiſſimum, & omnium quæ ex-
cogitari vnquam potuerint criminum
occul-

cultissimum? Neque hæc solùm pro-
tio sufficit ex Doctorum omnium cō-
nsu, verum etiam Bartolus amplius as-
rit: nam in criminibus adeò abstrusis
æsumptionem & coniecturalem pro-
tionem iudicat sufficere, quam in sen-
ntiam alij quoq; descenderunt. Atque
oc quidem ad iudicium mortis feren-
um non esset satis, sed ad quaslibet alias
œnas excepta morte irrogandas suffi-
eret. In hac opinione sunt non modò
uris ciuilis Doctores, sed etiam Canoni-
i, & ipse Innocentius quartus iuris inter
Papas consultissimus.* Huius autem
ententiæ manifesta est ratio, quia de v-
niuerso capite & generali crimine inter
estes omnino conuenit: quod itaq; in
ac causa singulare est alterum ab altero
on euertitur, nec obest alterum alteri,
d probationem adiuuat & firmiorem
cit. Hoc probationis genus singulari-
tem adminiculatiuam vocauit Bal-
us, † plurimùm differentem à singula-
tate contradictoria & sibi ipsi repugnā-
quam obstatiuam nominat, cùm vi-

* Inno. in c. qualiter. de accusa. Immo. in c. cùm oporteat. de accusationibus.

delicet testis vnus probationem ... alterius loco, tempore, similibúsque ... cumstantijs ab eo dissidens: tum ... probatio est insufficiẽs, maximè vbi ... pœnaúe corporalis agitur, quo in ... firmior probatio opus est quàm in ... ciuilibus.

† Bal. rubric. de controu. inuestitura. de vsib. feud. & in authen. rogati C. de testibus & in l. ... quibus. col. antepen. Curt. in tractat. de ... conclu. 46.

Quamobrem in causis criminalibus ius... iurandum non admittitur, quo tamen in ciuilibus suppletur probatio ... busq; litibus: & consimiliter repudiatur conuentio qua se testis vnius dicto permittit reus, quoties de honore aut vi... iudicium oportet fieri, quod in ciuili ta... men controuersia ex partium con... frequentatur. *

* Bar. in l. Theopompus de dote praleg. fin. ... ma. & Alex. in l. 1. §. vlt. de verbo. obl. Bald. in l. ... iudices. de sentent. & interlo. C. Felin. in c. ven... ens. de testibus Ias. in l. iureiurandum, princip. de iureiur. ff.

Cùm itaq; imperfecta vna probatio ... citur cum altera imperfecta co...

on posse, † id de probationibus, testi-
s, præsumptionibus, aut criminibus,
fferentibus intelligatur necesse est: ve-
ri si testis vnus de homicidio, alter de
dulterio, tertius de furto dixerit, hæc
ominem quidem scelerosum esse pro-
ant, adulterum verò, homicidam, aut
rem non ita probant vt corporalem
enam ex eis imperes.

Panor. in c. penul. de prob. Alex. cons. 94. l. 7. n. 3. Doct. in c. vlt. de succes. ab intest.

Nam neque lex Dei testimonium vnius satis esse voluit vt iudicio condemnetur reus, neq; ciuilia iura ex ea pecuniariam condemnationem vel minimam fieri permittunt. Hac in re Doctores omnes tam ciuilis iuris quàm Canonici consentiunt, quacunque dignitate, sanctimonia, & existimatione testis ille fuerit. † Et quamuis Ioannes Andreas & Doctor Alexander putauerint bonum testem & ἀξιόπιστον satis esse vt ad quæstionem rapiatur reus, * nemo tamen illis suffragatus est, idq; Rex Lodouicus 12. expresso edicto in hoc regno fieri vetuit. Satis quidem

Deut. 17.

† L. vbi numerus. de testib. Dd. * Ioannes Andr. in addit. ad Spec. tit. de præsum. §. species versu violenta. Alex. cons. 77. li. 1. num. 1.

dem futurum illud est vt in omnibus a-
lijs criminibus reo exhibeatur quæstio
aut si qua præsumptio ad testem fide di-
gnum accesserit, vt applicetur in ijs cau-
sis quarum pœna capite aut corpore lu-
enda est: In hoc autem horrendo &
abstruso crimine, opinionem Alexan-
dri & Ioannis Andreæ sequendam cē-
seo, vt ad quæstionem rapiatur reus suf-
ficere vnius testimonium viri boni fide
digni, cui nulla mali suspicio hæreat
quod testimonium nitatur aut ratione
certa aut sensibus. Viri boni appellatio-
ne non eos solùm accipio aduersus quos
nihil adduci possit, & qui à Doctoribus
omni exceptione maiores appellantur,
sed eos etiam qui nullius infamiæ fue-
runt damnati: † non autem eos qui
homicidij, incestus, adulterij causa dam-
nati fuerint, aut aliorum criminum
cōperti quæ infamia ex facto appellatur.
Verumtamen horum testimonium
js coniunctum non est inutile, * pro
in hoc regno obseruatur: omissa illa
infamiæ ex facto ratione, itemq; Cano-

† ex l. infamem de pub. iudi. ff.

* l. Lucius. de ijs qui not. infā. ff.

um qui hanc infirmandorum teſtium iam iniri iubent: † quod certè non oportet fieri. Nam ſi exceptiones contra demnatos teſtes à reis adductæ admitterentur, opus eſſet cognoſci de ſingulis ſtibus in obiectis cauſis, itaq; improbi haberentur, & viri boni perſæpe calumnias ſubituri eſſent. Quinetiam quamis ſit compertus teſtis, conuict⁹ & damnatus non verbalis iniuriæ quæ ex Canonico iure * (quod in hac cauſa obſeruatur) non affert infamiam, ſed publici iminis infamiam importantis: vtut ex ge infamis habeat, † damnatus tamen infamis teſtis ad teſtimonium dicenum admittitur, ſi eſt prouocatio, neque endente iudicio (ait lex) * ac non conrmato eam ob cauſam refelli poteſt. erumtamen reum non debet Iudex uæſtioni ſubijcere ob teſtimonium viri famis ex facto, licet non condemnati iure, niſi hic teſtis aut alijs teſtibus aut ræſumptionibus violentis adiuuetur: lioquin vltimam de teſte reiecto ſententiam opus eſt expectari. †

† Gloſ. & Pan. in c. ſup. eod. I. de teſtib. Felin. ibid.

* c. cum te. de ſenten. & reiud.

† l. 1. de ijs qui not. infam.

* l. furti. de ijs qui not. infam. ff.

† Iacob. Butrig. Bar. & Cuneus in l. furti. de iis qui not. infam. vult valere testimonium etiam si sententia confirmata sit, quia non debet negligentia accusantis obesse procedenti.

Quandoquidem si quis dixerit à Iurisconsulto testimonium mulieris quæ accusata fuerit adulterij quamuis absolutæ damnari: Puto notam obesse, ait Iurisconsidq; de mulieribus, quibus semper minus quàm viris creditur. † Itaque Venetiarum legibus anno 1524. latis, & ex totius Orientis iure binæ mulieres vnius viri, & quaternæ duorum æquant testimonium, & Rom. legibus ad testamentariam aut corporalem obligationem mulierem non licet adhiberi testem. * Quinetiam ex iure Canonico mulieres in causis criminalibus testari non possunt, ob imbecillitatem & fragilitatem sexus. † At cùm Iurecons. & Imperatores animaduerterēt maxima quæque scelera impune abitura nisi his testimonijs daretur locus, sapientissimè prospexerunt vt de crimine omnes homines testimonium ferre possint, * idq; ratione euidentissima: nam in legibus quid

† L. palā. §. quæ. de rit. nupt. ff.

*L. qui testamento. §. mulier. de testament. ff.

† c. foras. de ver. signif & can. mulier. 32. q. 5.

* L. ex eo. de testam. ff. Nouel. Leonis Philosophi 48.

quidem actionibus quos velimus testes promptum est adhibere, in criminalibus verò quoscunq; possumus. Quamobrem tum in hoc regno, tum in optima quaq; Repub. in hoc argumento negliguntur Canones, & ius ciuile obtinet. In hac certè causa opus est mulieribus haberi fidem, quamuis sint infames ex facto, vt loquuntur Doctores nostri, aut etiam ignominiosæ (vt Iureconsf. & Latini autores aiunt †) cuiusmodi mulier impudica est.

† Festus & Nonius ex Cicero. li. 4. de Repu. l. in fin. §. quæ. de ritu nupt. ff. l. cognitionum. de variis & extra. cog. ff.

Iurecons. enim mulierum adhibent testimonium, ne impunita maneant crimina, quæ ratio (ait Iureconsf.) maxima est & consideratione digna.* Ex hac igitur adeoque grauiore causa homines ex facto & iure infames ad testimonium contra Magos dicendum oportet adhiberi, modò plures cum indicijs concurrerint: alioqui nulla spes est execrandam istam impietatem pœnas luituram vnquam. * L. ita vulner. ad l. Aquil. ff.

 Omni-

† Doct. in c. qui dete. stib. Butri. Panor. Felin. ibi. Aretin cõ. 61. Glossa in l. vlt. de accus. C.
* in consil. 24. & sequitur Grammatic. con. n. 15. & 16.

Omnibus autem notum est † & à iudi-bus optimè obseruatum, ex alijs grassationis eiusdem cædísve conreis probationem in alios peti, cum non aliter po-cti inuestigari veritas: neq; solùm in os qui grassationem similē perpetrarint, vt Petr. Anca. definit,* sed etiam tra reos eiusdem criminis cuius testis uict⁹ est, maximè si testis in seipsū dixe- Ita memini cū D. Gele⁹ Quæsitoris capitalium vices Lutetiæ agens, de tia Prçsidialium Iudicum in Castello Pa-risiensi (id carceri nomen est) tres gras-tores accusatos & ex sua confessione de prædationum cædiumq; multarum cō-uictos damnauisset, quartum ab his ac-satum esse qui ne ad tormētum quidem voluit quicquam agnoscere, nihilominus tamen ob præsumptiones certas & cō-orum testimonia fuisse damnatum, affe-ctum morte, & rotæ impositum: & qu-uis (vt pleriq; faciunt) palàm exponeret se morti immerētem tradi & blasphem- ore nomē Dei assumeret, vt suum hono-rem apud homines tueretur, confess-

men ſuo declarauiſſe tam reum ſe eſſe
uàm alij fuerint, ſed ne indicaret cuiq̃
gauiſſe: confeſſariũ verò à iudice poſt-
accitum rem totam explicaſſe. Peſſim9
t mos ille Germaniæ, reum niſi confeſ-
m non multari morte, vt mille teſtibus
ractus ſit reus: etſi tam violentæ & ſæ-
quæſtioni deditur, vt membris captus
nguеat toto vitæ ſpatio. Quemadmo-
um autem his probationib9 locus eſt in
ceptis ſolùm ac non alijs criminibus,
t Doctoribus placet † (qui ne conſortes
uidem criminis teſtes cum præſumpti-
one in alijs ſatis eſſe putant vt quæſtioni
edatur reus) ita neceſſe eſt vt in exceptis
riminibus (puta veneni, ſortilegij, læſę
maieſtatis, & graſſationis*) teſtimonium
b affinibus eiuſdem criminis audiatur
& ſufficienter probare iudicetur, niſi per-
mptoria ſit exceptio, veluti ſi eius quem
uiſſe accuſat maleficij participem capi-
alis eſt inimicus qui dicit teſtimonium.

gl. & Doct. in l. fin. de accuſ. C. & cap. de con-
feſſ. l. quoniam liberi. de teſtib. C. l. 1. §. diuus de
quæſt. Doct. in c. ſunt ç. veniens. ca. perſonas. de
teſti, Spec, tit, de teſte, §, 1, ver, item quod eſt So.
Cynus,

Cynus, Petr. Salic. in l. fi de accusat. Alex. cons. 89. li 4. & cons. 169. lib. 2. & cons. 128. lib. 4. Marsil. in practica crim. §. diligenter. num. 59. in sing. 209 Decius cons. 130. 175. 189.

* Glos. in l. fi. de accus. C. & in tit. de malefi. C. l. parentes. de testib. C.

Sed ne illud quidem animaduerti op... est, sitne pater aut filius qui pro testi... nio dicit. Nam in his quidem testimo... nium alterius contra alterum Lex iubet excludi ad sanguinis reuerentiam, du... alia aguntur crimina, licet testes non ex... tarent alij: hoc verò singulare est, vt que filiæ contra matrem est audiendum testimonium in hoc maleficio, cùm ex infinitis iudicijs omnino constet filiam à Saga matre in perditionem abripi sæpissime. Boninus Præfectus Castelli nu... vnam ex triennio viuam cremari iussit quæ filiam in cœtus deduxerat, cuius fi... liæ opera (vt antè diximus) omnia ... tecta sunt. Lognianæ item Sagæ in Po... tezanis per filiam quam mater eode... duxerat fuerunt accusatæ. Quòd si patri & filio in læsæ maiestatis crimine test... licet atq; inter se accusare, † si præmium ...

† Doct. in d. l. parentes. & in l. quisquis. ad l. Iul. maiest. C.

i legibus decernitur qui parentem ag-
ressum salutem patriæ occiderit (prout
mnes constituisse lex ait *) quare non *l. minimè de religios. ff.
dmitterentur dicturi testimonium al-
er in alterum in læsæ maiestatis diuinæ
rimine, & in eo scelere quod longo in-
eruallo cætera omnia superat? Quapro-
ter in tam horrendo crimine nihil ne-
esse est religiosè hærere quemquam re-
ulis procedendi, aut refellendorum re-
ipiendorúmve testium ordinarijs. † Ve- † L. 3. §. lege. de test.
um vt religiosæ mentes in hoc iudicio-
rum genere confirmentur, in Exodo ha-
bemus insigne exemplum, * vbi Moses * Exod. 32.
aureum vitulum à populo factum vi-
dens, Qui stant à Domino, inquit, ac-
cedant ad me, deinde accedentibus Le-
uitis imperauit vt arma induerent, &
singuli occiderent fratrem ac proxi-
mum suum qui se in idololatriam &
cultum vituli abiecisset: cùmque illi ad
tria hominum millia occidissent, Mo-
ses dixit ipsos manum suam Deo con-
secrauisse, vt benedictionem eius accipe-
rent. Deus itaq; elegit eos quibus ius tra-
deret

deret primogenitorum, & prærogatiuam hanc, vt in perpetuum ftarent coram Deo, populoq; ius dicerent. Ex quibus apparet quantopere difpliceat Deo idololatria, qui ad vlcifcendam iniuriam fibi factam noluerit rationem vllam fanguinis haberi & neceffitudinis: quũuis non alio confilio (ficut in textu legimus) feciffet populus quam vt Deum qui eduxerat ipfos ex AEgypto adoraret, & aureum vitulum contra interdictum eius ad honorem ei habendum conflauiffet. Quanto igitur magis odit Deus diabolum adorari? Nihil ergo attinet infifti vijs ordinarijs, quæ filij in patrem teftimonium, aut patris in filium audiri vetant, cum ab hoc crimine cætera omnia fuperentur. Ex iure autem certum eft † ficubi aut periculum inftat aut vrget neceffitas, aut res fe offert exorbitata, regulis iuris conftringi non oportere, fed potiùs legitimè ex iure agi fi ordo iuris omittatur, cap. tua nos, & cap. veftra, de cohabitation. clericorum. Itaque teftis qui non citatus fefe obtulerit, vt

contra

contra Magum dicat testimonium au- diri debet, licet alijs in causis admitti non sit legitimum.

Alex. & Ias. in l. de pupillo. §. siquis riuos, de op. no. nunc. & in l. 1. & ibi. Decius, de offici. eius cui. ff. & cap. pro necessitate, 1. q. & ca. cum cessante, de appellat. & in l. quæ propter. de reg. iur. textus in l casus & ibi Bal. & Salicet. in l. notabi. §. C. de testam. vbi propter necessitatem dispositio iuris suspenditur. l. filio. § hi autem. de iniust. rupt. ff. Ang in l. nemo carcerem. de exacto. tribut. C.

Hic verò solam obiectionem semper excipimus odij capitalis, quod aliunde quã sortilegiorum causa processerit. (Quis enim vir bonus inimicos Dei & humani generis non prosequatur odio iustissimo?) quia priuatæ & singulares inimicitiæ alia ex causa susceptæ hominem stimulare possent vt calumniam innocenti obtruderet. Quamuis etiam alijs in causis testis conuinci periurij eoq; refelli possit ac debeat, * in hoc tamen crimine cum alijs dicturus admittitur, nisi odio capitali prosequatur reum.

Bar. in l. post legatum. §. his. de ijs quib. vt indig. Alex. con. 72. l. 2. Bal. in l. 3. de testib. & in auth. si dicatur eo. C. & ibi Salic. Innoc. in c. cùm Ioannes. de re iudic. Panorm. & Felin. in ca. quoties. de testib.

Imò

Imò cum aduocatus & Procuratorem re nec possint nec debeant cogi vt in clientium suorum causa testimonium dicant, † eos tamen in isto crimine oportet cogi. *

† c. testimonii de testib. c. si sacras. dist. 90. Bal. & Salicet. in l. si ex falsis. de transactio.

* Ex l. mandatis. de testib. ff c. Romana. eo. & ita iudicatum aresto Parisiorum. 1386.

Hos tamen postulante aduersario cogi posse cùm in ciuilibus causis tum in criminalibus vt de clientium suorum causa testimonium dicant, permulti sentiunt. Quinetiam licet à conreis in criminibus alijs probatio necessaria erui non possit, † Magi tamen contra socios eiusdem criminis accusantes aut dicentes in eos testimonium, maximè verò si plures fuerint, probationem satis firmam afferunt ex qua damnentur rei.

† Bart. in l. deferre. § idem. de iur. fisci. iudicatum Gratianopoli 1454. ca vlt. de testi. Bald. in l. quoniam liberi. eo. C. & gl. in c. 1. in verbo ad testimo. Alex. cons. 120. li. 7. nu. 3. & cons. 69. lib. 2. & cons. 89. li. 3. nu. 10. Soc. con. 95. coll. 1. li. 3. textus l. vlt. de accusat. C. Bar. in l. 1. §. si seruum. de quæstion. Alex. cons. 160. lib. 3. n. 8.

Nemo enim est qui nesciat nō alios quàm

agos teſtari poſſe vt illi cætibus quos
deunt de nocte interfuerint. Itaque
ermaniæ Iudices apud Sprangerum le-
imus ex conſortium teſtimonio ad cō-
emnationem reorum, licet obfirmatè
fitientur accuſati, procedere. Idem
ribit Paulus Grillandus de Iudicibus I-
aliæ: idem omni tempore in hoc regno
ctitarunt noſtri ad miſerum illud vſq;
empus quo data eſt opera vt quorum-
am infamia tegeretur qui huius nefarij
celeris tenebantur. Neq; obſtat illud,
quòd nemo ad proferendam & reuelan-
dam ſuam turpitudinem admittitur: * * l. cùm profitearis. de re. uo. don. C. & l. ſi creditoribus de ſeruo pign. C.
oc enim de ijs oportet accipi qui emo
umentum ſuum ex eo captant, non au-
em de ijs qui contra ſuum emolumen-
um veniunt, cùm alij ab alijs accuſan-
ur. Quamquam facti potius eſt quàm
uris quæſtio quicquid eſt in cauſa teſti-
m vel dici de ea poteſt, quam fidem ip-
s haberi oporteat, & quæ probationes
ufficiant aut non ſufficiant. Quam in
ententiam notari oportet illud Calli- † l. 3. § quæ de teſtib. ff.
ati.† *Quæ argumenta probandæ cuique rei*

sufficiant, nullo certo modo satis definiri potest. & paulo pòst: *Aliâs numerus testium, aliâs dignitas & atrocitas, aliâs velut consentiens fama confirmat rei de qua quæritur fidem.* Ac propterea dicebat Adrianus Cæsar credendum esse testibus, non testimonijs: Iudex enim exercitatus in suo munere, prudens & consyderatus de testimonio iudicium faciet conspecto teste ex vultu, constitutione, & circumstantijs alijs innumeris. Illud verò ante omnia obseruandum, non perinde cognosci de sortilegij crimine atque de alijs, sed aliam viam extra ordinem teneri oportere ob eas causas quas modò explicauimus. Hactenus de primo & secundo probationis euidentis genere: iam de tertio, quam confessionem diximus esse, videamus.

De voluntaria & coacta Magorum confessione. Cap. III.

PErsæpe Iudices in Sagarum confessionibus animi pependerunt, dubitaueruntq; iudicium facere commo-

culis quæ fatentur illæ: eò quòd alij
uæcunq; ab ipsis dicuntur statuunt esse
bulas, alij metuunt vt isti homines acti
esperatione nihil procurẽt quàm mor-
em, vt malorum suorum exitum. Vo-
nti autem mori, ait lex, non est haben-
a fides.† Sic memini me apud Tertulli-
num legere, cùm ostiarius quidam Pro-
onsulis Africæ in prætorio clara voce
ogauisset an illic Christiani essent quos
œnis de more afficeret, plurimos illicò
iblata manu dixisse ex eo numero se es-
e, vt oppetentes mortem martyrium re-
portarent: Proconsulem verò eos ad
mortem paratos animaduertentem sic
oquutum esse, Ite proijcite vos in mare
uod ante vos est, è montibus domi-
usq; vos date præcipites, aut arboribus
os ipsos suspendite: quærite qui vos cõ-
emnet. Iulianum quoq; Cæsarem, cùm
eminam Christianam iuuenem vide-
t cum puero mammæ admoto pro-
urrere ad suppliciũ martyrij cõsequen-
um, vetuisse ne Christiani plecterentur
orte: non vt fœminam festinantem

† l. absentem. de pœnis. l. 2. cum glos. de ijs qui ante sent. mort. sibi consci.

ad mactationem ſeruaret, ſed quia i
poſt mortem ab alijs Chriſtianis in
rum numerum referri criminab
Sunt alij ex Magis qui mortem exp
non quod honorem ſperent, ſed qui
ſperant ſummoq́; dolore cruciantu
que hi non ſunt audiendi, vtcunq
excuſet Lex, & Plato honeſtum iu
τὸ ἐξάγειν ἑαυτὸν & ſpiritum antequam
trudatur emittere. Sprangerus aute
Sagas ſe vidiſſe narrat quæ ſcelera ſua cō
feſſæ vltrò orabant iudices vt ſe mort
plecterent, alioqui ſe ſibi ipſis conſcit
ras mortem, quia ſe à diabolo niſi pare
rent vexari confirmabant. Qua in ſpeci
legi dicenti, in confitentem nulla ſu
partes iudicantis, * &c. locus eſſe no
poteſt, nec tenetur Iudex iſtorum homi
num voluntati obſequi. Nam opinio
Sagam quam vexat diabolus reſipu
& in via ſalutis eſſe: eam itaq; oportet
carcere contineri, inſtitui, & modic
pœnis ſalutaribusq́; corrigi: ſin percip
atur nihil ad reſipiſcentiam, tum de con
demnatione agere, quãuis ſe Saga morte
roget

* l. 1. de cō feſsis.

oget affici. Quæ autem confessæ resi-
uerunt antequàm accusarentur, de ijs
dex non cogniturus est, nisi euidentia
nt quæ fatebitur homicidia, modò res
e fraude fiat, nec ea quam pœnitet fa-
i accusationem à se effugi non posse
ospexerit: vt Magdalena Crucia Cor-
bensis Abbatissa (cuius antè memi-
nus) cùm se infamem esse plurimum-
e suspectam animaduerteret, seipsam
nsortij cum Satana triginta annis ha-
ti accusauit. Est autem duplex confes-
o, vna voluntaria, coacta altera, siue in
re, siue extra ius facta sit. Ac confessio
idem extra ius aut coram pluribus fit,
t coram vnico, amico, necessario, ini-
ico, aut confessario. Has circumstan-
s singulas oportet obseruari, nõ quòd
s in iudicio quàm extra iudicium ve-
sit veritas, aut plus coram populo quã
nfessario: contrà enim pleriq; palàm
ijs rebus fucum faciunt pudore aut
tu quas confitentur clamculum, vt
edones sępe videmus quod nunquam
iure dicturi fuerint, id confessarijs ex-

ponere. Verumtamen non est tanti probatio ex confessione extra iudicium facta quàm ex iudiciali, neque ex violenta quàm ex voluntaria, & inter voluntarias confessiones plus illa potest quæ antequàm rogetur reus: nam interdum iudex reum circumuenit, interdum instituit & adornat eum, vt cùm adolescentem accusatum parricidij Augustus interrogauit his verbis, Certè non occidisti patrem: interdum facta duo confundit Iudex, è quibus vnum verum, cætera falsa sunt. Qua in specie iuris certant ad factáne singula protendi confessio aut negatio debeat, prout quidam ex eis sentiunt.† Certum quidem est (vt agamus Dialecticè) cùm facta singula per disiunctionem, puta *aut*, &c. enuntiantur, si vna pars vera est, licet falsæ reliquæ, totum enuntiatum esse verum: cùm verò per copulam &, ex vno falso totum falsum esse. Cùm autem ij qui iuri dicundo præsunt, in templo æquitatis & veritatis versentur, hominem de factis pluribus sibi cognitis interrogaturi

†Ioan. An. ad Speculat. tit. de litis contestat. parte 2.

um oportet alia ab alijs diuidere, & pro-
t veritatem ipse tenuerit hæc confiteri,
egare illa. Atque hæc Bartoli * & Pa-
ormitani † sententia Aresto Imperia-
s Cameræ confirmata * contra Comi-
ssam Orientalis Frisiæ, quod Minsinge-
us Senator refert. † Prudentis verò &
enti in sua functione est Iudicis, vt facta
nterrogando diuidat. Neque accipien-
a est eorum opinio, * qui Iudicem fa-
a ex accusatoris postulatione haben-
m cognita putant adijcere posse, ita
onfessionem exceptum iri vt si extra
udicium fieret: id enim abhorret à ra-
one, cùm interrogationes acta sint iu-
dicaria, † ideoque extet titulus de inter-
ogationibus in iure faciendis. Ipsa ete-
m partis confessio sine interrogatione
cta coram Iudice etsi articulis facto
m non comprehenditur, validior ta-
en est (ait Lex *) quàm si interrogatus
spondisset: in causis verò criminalibus,
in primis sortilegij ordinariam ac-
sationum teneri non oportet viam,
in potius Iudex quibuscunque modis

* in l. 1. § si stipulanti. de verb. obligat. ff.
† Panor. in c. 1. de plu. pet.
* lib. 2. ca. 55 ā. 1554. octob. 2.
† l. qui iurasse. § pē. de iureiur. & c. ad hoc de test b.
* Inno. in c. cū Bert. de re iudi. Alex. in l. cui. de iurisdict. ff.
† l. si sine. §. 1. de interrogat. act. ff. c. quoniam contra de probationibus.
* l. ordo. de publ. iudic. ff.

potuerit veritatem debet exprimere. l[...] autem accuſati reſponſio aut certa, [...] incerta eſt: quæcunq; certa eſt, ea au[...] firmatur, aut negatur, aut deniq; accu[...] tus quid illud rei ſit ſe neſcire dicit. I[...] certa reſponſio eſt † cùm per amb[...] dubiè reſpondet reus, ſe credere vel pu[...] re, aut per voces æquiuocas.

† vt l. ſancimus. de iur. delib. §. 1. & l. vlt. de con. dict. indeb. C.

Sin autem accuſatus rem falſam affirma[...] uerit * aut veram negauerit, † non æqu[...] reus eſt atque is qui per ambages reſpo[...] derit. Hic enim reſponſionem æquiuo[...] cam legitimum eſt pro confeſſione ha[...] beri in damnum ipſius, * quia vnuſqui[...] que factum ſuum nouit, nec ineptè re[...] ſpondenti in hac cauſa prodeſt erro[...] excuſatio. † Sed difficilior eſt quæſtio, a[...] accuſatum qui nihil reſpondet pro c[...] feſſo haberi oporteat. Si ergo in ci[...] cauſa vir talis extet, non eſt dubium qu[...] illius damno pro confeſſis habeantur [...] cta in rebus interrogatorijs & ſcriptu[...] agnoſcenda: * aut quando caput hom[...]

* l. ſi quis iure & l. de ætate, de interrogator. act. ff.

† l. non alienum. eod.

* l. de ætate. §. nihil. eod.

† l. 1. §. 1. eod. cap. ab excommunicato. de reſcriptis.

nis a[...]

nis agitur, nec sic quidem facta pro confessis tenenda sunt nisi testes accesserint: à quibus si probatio habebitur, accusati hominis silentium effectum confessionis sortietur, vt pro rei conditione ad cōdemnationem procedatur.

* d. l. de ætate. §. qui tacuit. & l. si defensor. eod. ff. ca. si testes. §. itē. 4. q. 2. & c. literas de præsum.

Quòd si ad probationem vnius testis siluerit, non ita futurum est, sed eum mulctis & carcere oportet cogi. †

† l. vnic. si quis ius dic. ff. l. 1. §. igitur de ventre insp. ff. d. l. ætate. §. qui tacuit. & c. quoniam. vt lite contest.

In eum verò qui magicarum sortium accusatus nihil responderit, Iudex quæstionibus primùm vsurus est pro qualitate personarum, si testem vnum aut præsumptiones complures habuerit: si nihil quæstioni admotus dixerit, crimen dimidia ex parte confessum est: itaque prout probationes erunt punietur, vt dicemus posteà. Similiter qui de industria responsionem obscurat pro confesso habetur: * & quamuis responsio eiusmodi sufficiat ex interpretatione iuris ad pro-

non parebit, eum homini pecoríve mortem intulisse: nam hoc scelus omni parricidio detestabilius est quod excogitari ab vllo possit. Quòd si dicatur confessionem rei contra naturam (vt loquuntur quidam) excludendam esse:* ergo impuros quidem Sodomitas peccatum contra naturam confessos plecti oportebit: sin autem contra naturam esse accipiant τὸ ἀδύνατον, id planè falsum est: non enim quicquid à natura fieri non potest, illud est ἀδύνατον. Nam eiusmodi sunt omnes actiones intelligentiarum & Dei opera quæ extra naturæ ordinem cernuntur sæpenumero: etiamq; morbi omnes epidemici (vt Hippocrates annotat) à Deo procedunt, adeoque, vt idem loquitur, nescio quid diuini habent præter cursum ordinemq; causarum naturalium, ad quos cæciores talpis sunt medici. Sophisticum ergo illud est, hoc improbè factum à natura est impossibile, impossibile igitur: ac si quis de improbo dicat, bonus cantor est, bonus igitur. Iam verò diuina & humana autoritate, vetustatis to-

* l. confession. l. si cuius. de interrogator. act. ff.

ius conſenſu, diuinis & humanis legibus, experientia, iudicijs, conuictionibus, commiſſis teſtibus, & confeſſionibus Magos exportari probauimus, eorũque operâ ſterilitatem & procellas inferri: eſt igitur poſſibile. Cùm itaque lex dicit, † vt admittatur confeſſio, rem poſſibilem & veram ea contineri oportere, veram autem nequire eſſe ſi eſt ἀδύνατος, nihil eſſe ex iure poſſibile quin à natura idem poſſit fieri, * ſophiſtica vtuntur fallacia qui falſam ex eo aſſumptionem aſtruunt. Nam maxima illa & admirabilia Dei opera ex natura ſunt impoſſibilia, tamen vera ſunt: ſpirituum quoq; intelligentium facta & quæcunque ſunt μετὰ τὰ φυσικὰ natura ſunt ἀδύνατα, ideoque Methaphyſica ſcitè diſtinguitur, & re vera differt à Phyſica naturam ſolùm explicante. Spirituum igitur dæmonumque facta non ſunt reuocanda ad naturalium effectorum legem. Quamquam ſi ex naturali demonſtratione primum mobile momento vno milliarium amplius quingenta millia dicitur percurrere,

† l. inde Neratius. ad l. Aquil. ff. c. fin. de confeſ. li. 6. Baldus in l. 1. de cõfeſſ. C.

* l. 1. de cõditionib. inſtitutionum. ff. & ibi gloſſ.

rere, eque profectò spiritus malignus potest Sagæ corpus exportare in ambitum terræ, quæ punctum quoddam est si cum amplissimo cœlo comparetur. Magorum itaq; confessionem de exportatione possibilem esse verámq; affirmamus, & (quod amplius est) homines & pecora à Magis occidi malignorum spirituum ope & inuocatione: vt in AEgypto sub mediam noctem primogenita hominum pecorumq; à diabolo momento vno fuisse occisa è sacra scriptura didicimus. Fuit autem AEgypti regnum (vt Strabo & Plinius consentiunt) latum ducenta milliaria magna, longum quadringenta, omnium quæ sub cœlo fuerunt frequentissimum & opulentissimum. Deus verò, teste Scriptura, noluit vt destructor Satanas populi sui ingrederetur domos. Hoc quidem natura est ἀδύνατον: atqui tam verum est quàm lucere Solem constat. Etsi Auicenna putat & Algazel spirituum actiones naturales esse atq; à natura possibiles: quæ sententia ferri potest si ea potestate præditos esse spiri-

spiritus intelligamus ex permissione Dei, ignis vrendi potestatem habet: sed illud (vt antè diximus) de causis naturalibus & ordinarijs non potest accipi. Verum vt confessionum quas Magi faciunt probationem confirmemus, eas cum aliorum Magorum confessionibus oportet comparari. Etenim diaboli actiones semper sibi & vbiq; constant, quemadmodum simia siue tela siue purpura induatur, semper est simia. Itaq; Magorum confessiones Germanorum, Italorum, Gallorum, Hispanorum, veterumq́ue Græcorum & Latinorum similes esse animaduertimus, & Magi plurimùm alij ab alijs accusantur: vt de Lochiano illo diximus, qui accusans vxorem confessus est se illius suasu conuentum Magorũ adiuisse, quæ postquàm omnia fuisset confessa igne viua absumpta est: cui persimile factũ in Castello heraldino accidit, vbi vir & vxor à tertio quodam magicarum sortium comperto fuerunt accusati. Dicebat vir se Magorum cœtum semel tantùm adiuisse, vt quònam vxor scor-

scortatura proficisceretur posset rescisci- re, non iuisse illuc ab eo tēpore: fatebatur mulier se ex eorum esse numero, eodemque iuisse virum suum. Hic verò difficilis quæstio oborta est, an viri confessionem ἀχώριστον, sine diuisione ad purgationem ipsius oporteret accipi: quemadmodum permulti Doctores a sentiunt integram confessionem sumendam esse, ex qua grauetur aut leuetur confessi crimen, siue articulum vnum siue plures comprehenderit. Horum præcipua est ratio, quòd iurisiurandi sacramentum vnum ac indiuisum est: quæ ratio planè est friuola. Nam eodem iure quinquaginta stipulationes ad vnum contractum (quem vnius iuramenti religio confirmat) pertinentes, vnius stipulationis loco ponerentur. Id verò falsum & absurdum esse inter omneis conuenit, çùm totidem in contractu stipulationes extent quot in eo sunt clausulæ, & vicissim tot sententiæ quot stipulationum capita: quapropter etiam in prouocationibus sic possunt diuidi, vt de vno capite reliquis integris appel-

a Faber. in §. item si qs postul. princ. de actio. & in l. vna. ver. contra. de confe. ex l. publia. §. vlt. deposi- ti. ff. & ex l. si filius. § vlt. de in- terr. act. Cyn' in l. 2. q. vlt. de dō. ā. nup. C. Iacob. Rau. Petr. bella perti. & Cy in d. l. vna. q. 13. Alber. ibi. q. 10. de cō- fes. C. arg. l. etiā. §. 1. de mino. A lex. cōs. 22. ver. p̄ter- ea. li. 2. de dō. ā. nup. text. in l. neminē. de lega. 2. & l. Pōponi'.

ppellari poſsit *b*. Contra verò bona pars Doctorum diuidi poſſe cōfeſsionem in-icat: quæſtionem hanc enim fuiſſe Ia-obi Rauennatis tempore agitatam, & onſtitutum fuiſſe diuidi confeſsionem pportere *c*. In hanc ſententiam iudicia uàm plurimis areſtis facta ſunt *d*: itaq; n cauſis ciuilibus & criminalibus obſer-atur, adeò vt ſi reus fatebitur ſe quidem ccidiſſe, verùm cùm priùs inuaſiſſet al-er, prius illud cōfeſsionis caput pro ve-o ex indubitata probatione habebitur, oſterius verò ad purgationem confeſsi ertinens non exiſtimabitur probatum, ed accuſatus defenſiones ſuas ad ſe pur-andum probare tenebitur: ſi non faci-t, ſubibit condemnationem *e*. Propriè amen hoc pacto non diuiditur confeſ-o: ſi enim diuideretur & reijceretur, o-nino accuſatus excluderetur à purga-one ſui afferenda. Vbi verò probatio eficit & probationis conſequendæ ra-o, exempli gratia de nocturnis mago-m congreſsibus, quæritur an tota con-ſsio tãquam vera admitti debeat, cùm

§. 1. & ibi Iaſ. col. 2. de acquir. poſſeſſ. ff. Bal. in l. 2. de trãſact.
b l. in hoc iudic fam. herciſc. Bald. & Florẽt ibi. per l. Corne. de iu. patronat. Bal. in l. 2. de re iudi. C Fe. in c. cùm inter, prima fallen. de re iudic.
c Ex l. pfecta. de donat. C. & l. pub. §. vlt. depoſ. & ibi Accurſ. Ang Salic. Bart Pan. in c. bonæ memoriæ, verſ. extra. de poſtu. præla. Cepola caute.

in eo quod pondus tum in eo quod le-
uamen causæ accusati affert. Nam in ha
demum specie tota cōfessio vniuersè ac-
cipienda aut repudianda est, quam sen-
tiam iureconsultus Alexāder defendit
Iudici enim virum interrogāti cur su
vxorem non accusauisset, respond
se voluisse honori suo & familię suę co
sulere: vxor verò dicebat virū semel ta
tùm eò abiuisse. Verūtamen ne hoc qu
dem responso fuit excusabilis, cùm vxo
rem suam turpissima atq; inprimis hor
renda scortatione quæ vnquam excogi
tari possit contaminatam sineret perma
nere, atq; (vt ita dicam) lenocinij cō
ctus esset. Etenim Sagas omneis freq
tem habere cum diabolo cōsuetudin
antè ostendimus: præterea constat i
omneis eum læsæ maiestatis cōuinc
cōiurationem cognitā non reuela
licet in coniurationem minimè c
consenserit b: quanto igitur magis
futurus est qui per spectum læsæ maie
tis diuinæ & humanæ crimen ante o
nia detestandū dissimulauerit c. An

184. si mutuam, per l 3. §. 1 de iureiu. Fel. in c. cùm dilecti, de accu. fine. d Boer. in decis. Burdeg. 243. num. 7. e l. si non conuitij. de iureiur. C. & l. 1. de sicarijs. C. a In cons. 80. col. 2. vers. posse. l 7 Rota decis. 408. fuit dubitatum, in nouis. Castrensis cō. 269. si lib. 2. Steph. Bertrand. cons. 151. viso lib. 3. et cōs. 148. ex themate, nu. 3 li. 4. Ancha-

...eat vt Magus censeri, & qua pœnæ affici debeat, dicemus posteà. Sed videamus q̃ sint Iudicis partes, si primũ Saga fateatur, deinde infitietur factum. In hac causa distingui oportet, atq; obseruari an prima confessio coram Iudice competẽte & sine quæstione facta sit, cum præuẽta Saga accusata est: tum. n. confessioni primę standum, & quãuis non alia extaret ꝓbatio, ad condemnationẽ ꝓcedendũ (nã sæpenumero fuit exploratũ Sagas in vinculis p Satanam informatas ab antegressa cõfessione discessisse) & qa hoc crimẽ supra omnia turpe & detestandũ est, voluntaria Magorũ q̃ præuenti fuerunt cõfessio habẽda est certæ & indubitatę ꝓbationis loco. Canonicũ Lauellensem memini an. 1569. veneni infusi in Lauallẽsis Decani calicẽ accusari, q̃ nocturnã missã faciẽdo medicatã potionem hausit & in terrã prostratus est, deinde verò euomuit. Reus voluntariè & sine quæstione agnouit factum, cõdemnatus Curiã Parisiẽsem appellauit, interea verò informatus id q̃ antè fuerat confessus pnegauit. Placuit

ran. cons. 208. Iudex cons. pen. & cons. 207. quęst. col. 2.

b Do. in l. quisquis. ad l. Iul. maiest. C.

c c. vergentis. de hæreti. & l. vlt. de malefic. C.

cuit tamen Curiæ hominem igni de... cumque vidi cùm ad supplicium rape... tur: quod Curia, si confessionem ext... sisset quæstio, nõ fuisset iudicatura. Q... verò, si confessio coram incompet... Iudice fuerit edita? an vim proba... obtinet? Statuunt plerique ne ido... quidem præsumptionem esse ex qua... queatur reus, nedum probationem i... sam *a*. Quinetiam Canonistarum bo... na pars putat confessionem extraiudici... um factam neque confitenti neque con... sortibus eiusdem criminis vlla ration... damnosam esse *b*: alij eam quæ coram... Iudice incompetente fuerit, idem præ... stare quod præsumptiones & coniectur... solent *c*. Hic autem error profluxit... dicto Vlpiani in l. certũ. §. si quis abse... te, de confessis. ff. vbi ait si quis absen... aduersario sit confessus, eum pro iudica... to non haberi: verùm ex eo minimè se... quitur confessionem siue in iudicio fa... ctam siue extra iudicium, siue apud com... petentem Iudicem probationis hanc, il... lam minus pro rei conditione non eff... cere.

a Ex l. diu. de custo. reo. vbi Ba. & D. in c. at si cleri. ci. & Felin. de iudic. ext. Alber. in l. Magi. stratib. de iuris. Ang. Aret. in §. sed siquis. Instit. de suspec. tut. decis. Capel. Tolos. q. 425. So. cons. 108. nu. 5. li. 4. Guido decis. Del. 120.

b Felin. pro regula ponit cum 9. fallẽ. in c. olim. de rescrip. Cornæus cons. 128. lib. 1. Bald. cons. 122. vers. nã fama. li. 1. Castr. in l.

re. Itaque viri forenſis adminiſtratio-
s peritiſſimi *d* putãt confeſſionem ab-
nte aduerſario factam nihil eſſe, ſi eum
leſſe poſtulet neceſſitas: Quòd ſi Iudex
competens de facto cognitionaliter
æſtionem habuerit & reus coram ipſo
erit confeſſus, etiamſi propter incom-
tentiam aliámve nullitatis cauſam
gnitio fiat irrita, ſua vis tamen conſtat
obationibus. Alioqui multa crimina,
ulti ſontes impunè abirent: cui malo
curri omnino præcipit *e*, & ita proſpi-
vt ab iniquitate & abſurditate vindice-
ur leæ *f*: in primis verò ob incompeten-
am Iudicis probationes intercidere fo-
t iniquiſſimum in Magorum cauſa, v-
tam difficiles probationes & tam ab-
ta ſunt ſcelera, vt vix è millenis vnus
pplicium perferat. Diximus de volun-
ia confeſſione, quæ tertia eſſe proba-
o neceſſaria dicitur: nam quod ad con-
ſſionem violentam & extra ordinem
æſtione extortam, probationem ali-
am efficit ſi reus à quæſtione remotus
confeſſione perrexerit: ſi deſtiterit,

transferre. ver. & licet. de trãſ act. C. Sal. in l. & bonę fidei, de iureiur. C.
c Immola in c. per inquiſition. de electio: & in c. 2. de cõf. Io. And. in c. qualiter de accu. Ang. cõſ. 28. qdã Rom. con. 28. viſo p tex. & gl. in l. 5. de adul. ff. & p l. ictus fuſtiũ. de ijs q not. infa. Panor. in c. de hoc de ſimõia & in c. olĩ. de reſcrip.
d Ang in l. Papinian. §. meminiſſe. de inof. Bar. in l. cũ

præsumptio magis est quàm proba[...] necessaria. Dicamus igitur de præsum[p]tionibus quæ contra Magos haberi po[s]sunt.

facta. de iur. & fa. ign. Im. & Ant. Butr. in c. si cautio. de fide instrumēt. a l. ità vulnerat. ad l. Aquil. ff. f l. Salui⁹. de legatis præst. ff.

De præsumptionibus aduersus Magos. Cap. IV.

Cùm tres probationes euidentes il[...] deficiunt, factum permanens a[...] notorium, sermo consentiens testi[um] ἀνεπιλήπτων, & voluntaria repetitaq; co[n]fessio rei ante confessionem præu[...]tum præsumptiones oportet expe[n]que ad probationem & punitionem Ma[...]gorum possunt conducere. Præsumpti[...]onum autem aliæ sunt temerariæ, ali[æ] probabiles, & violentæ aliæ. Ex eis p[...]strema iure potest statui, estque alia[rum] probationum omnium valentissim[a] cuius autoritate probationes cæteras [ex]cludi omnes Doctores consentiun[t]. Talis fuit præsumptio ex qua Rex Sa[lo]mo litem diremit matrum de puer[o] inter se contendentium *b*: & Impera[to]ris Claudij *c*, qui matrem ei iubeba[t] be[...]

a c. ad id. c. is qui. de sponsal. c. per tuas. de cond. appo. l. si quis adulterij. de adulter. C. b in c. afferte. de præsump. c Sueton. in Claudio.

...re quem filium esse negabat suum. At ...rare Salomo & Claudius in ista causa ...otuerunt. Fateor: sed in causis quoq; ...culpatorum testium & confessionum ...rari potest: quemadmodum suprà mā... ...pium multatum fuisse morte ostendi... ...ius eò quòd hominem qui desyderaba... ...ur occisum à se fateretur, qui tamē post... ...comparuit: ideoq; lex dicit *d* non esse ...li occisoris confessioni habendam fi... ...m, nisi de occiso appareat. Sed præ... ...mptiones iuris *e* & ex iure constitutæ, ...tionis naturalis nituntur fundamen... ...o/ Etenim præsumendum est matrem, ...æ omnia tentauerit ad redhibendum ...lium præoptaturam vt adiudicetur al... ...riquàm vt tradatur morti: Similiterq; ... qui factum quod negat renuit eiura... ..., aut iuramentum deferre aduersario ...fferenti, se reum peragit. Alphonsum ...gem Neapolitanum legimus cùm pa... ...r filium suum negaret esse, mandauisse ... mercatori Afro vænum daretur filius, ...m filium à patre receptum esse: ita præ... ...mptione lis fuit sublata. Verumtamen

d l. item Mela. ad l. Aquil. ff.

e l. manifesta. de iureiur. & ibi Bart. l. si hi qui adulterij, ad l. Iul. de adult. C. l. excipiuntur ad SC. Syllan. ff.

f auth. nō licet de liberis præt. C. l. iura sanguinis de regu. iuris. ff.

si qua probatio euidens contrarij [...] extabit, contra præsumptionem admittitur *a*: quicquid probationem [...] excludi contendant præsumptionis [...] ris *b*. Nam hominis acceptilation[...] exhibentis probatio admittitur *c*, q[...] uis de solutione nec iurare ipse nec [...] mentum deferre voluerit, eo quòd [...] satis meminisset facti, nec sciret an ha[...] ret penes se acceptilationem. Præstig[...] autem Magorum & miracula contra[...] turam haberi in præsumptionibus [...] est iniquissimum: nam Lex Dei [...] certam & indubitatam probatione[...] statuit, mulierem præstinguentem oc[...] los non sines viuere, quod illæ tam[...] propalàm faciunt: sic enim Lex Dei [...] tuit, eos qui fascinant cum Satana p[...] gisse vt res contra naturam faciant. [...] gitur (vt ad præsumptiones contra [...] gos veniamus) liberi ad matris ma[...] reperiantur occisi, quamuis nemo p[...] ter ipsam sit domi, non oportet p[...] mere cædem fuisse ab ea perpetra[...] cùm aduersetur iuris præsumptio [...]

a Alex. cōs. 158. li. 2. n. 9. & gl. in l. si tutor. de peric & cōmo. Tiraquel. in l si vnquā. de reuoc. donat. nu. 133. C.

b Doct. in l. manifestæ turp. de iureiur. ff. Panor. in c. afferte. & in c. quanto. de præsump.

c c. quanto de præsūp. Ioan. de Grassis in d. c. quanto. & Cyn. in auth. sed id. eod. de donat. ant. nupt. C. & § 1. in auth. de æqualitate dotis.

d l. vlt. pri.

absoluitur illa, nisi probatione euidentissima cædis conuicta sit. Sin autem ...gam esse rumore prædicabitur, eam ...orum ipsius liberorum parricidam esse præsumitur, nisi probationibus se in contrarium probet. Catharina Darea ...oparis die secundo Februar. M. D. XXVIII. duas puellas iugulauit, v... m suam, alteram vicinæ, cùm tamen ... magicæ non fuisset infamata. hæc diabolum confessa est hominis proceri & ...nigri specie curauisse vt id faceret, ...stea cremata est prouocare nolens ...uamuis Copararum Præfectus licere ...poneret: nam agnoscebat se hoc genus mortis esse promeritam. Sic conui...tus Raziorum Baro se octo infantes cō...fessus est occidisse & sacrificasse diabolo, ... sibi Satanam indixisse vt suum ipsius ...uerum adhuc sacrificaret auellens ab ...tero matris, quæ rem subodorata est, ...aque iudicium in eum constitutum. ...anassem Iudææ Regem, maximum sua ...tate Magum, liberos suos diabolo sacrificauisse legimus, qui promissis de

decur. furio. l. penult. §. de vno. de rit. nupt. l. creationibus de Episcop. audient. l. humanitatis. de impub. & alijs substitution. C.

summa amplitudine ab eo acceptis, ab hostibus comprehensus & dignitate deiectus est. Magum ergo ex præsumptione diuini iuris parricidā esse præsumitur a & siquādo Magi hominis infans desyderabitur, præsumendum est ab eo sacrificatum fuisse diabolo, nisi secus probauerit. Atq; hæc iuris diuini presumptio ratione nititur: nam qui omni pietate in Deum abiecta seipsum diabolo mācipauit, omnem humanam pietatem studiumq; naturale & στοργὴν exuit. Eum ergo præsumendum est confecisse omnia quę Magi solent: & quamuis facta errori potius quā malitiæ æquū sit accepta ferri b, nisi appareat secus c, Magos tamen nihil errore fecisse, sed malitia & impietate semp præsumimus. Omnia improbitatis genera q; Magi in vsu habēt de mago homine præsumi necesse est: cùm tamen vir furti falsiué damnatus, alterius improbitatis nomine quàm furti aut falsi neq; diffametur, neq; præsumatur reus d. Siqua itaq; Saga damnata fuerit sortium magicarū, Saga semper esse præsumetur, ac proinde omni-

a Deut. 18. Leuit. 20. 1. Reg. 15. b Arg. l. qd si nolit. §. cum aaisi. dua. de ædilit. ed. l. fin. in fine. de fideiu. C. l si pri⁹. §. certè. de aqua pluu. Alex. conf. 129. lib. 7. nu. 11. c l. quoties. § tantūdē de hære. instit. & ibi Bart. Bal. Ro. Castr. con. 103. li. 2. Immola con. 104. Bald. cons. 144. l. 1. Cumanus cōs. 135. et 142. Dec. in l si libra rius. de regul. Cepola cons. 21. co. 4. Cur.

mnibus impijs sceleribus inquinata de
quibus notantur magi: & quamuis non
processerit aduersus eam condemnatio,
sufficiet tamen accusatio, rumor, & pu-
blicus sermo ad presumptionem violen-
tam infamiamq; facti. Si enim lex muli-
erem accusatam adulterij, nec damnatã,
nihilominus in vitam notari præcipit *e*,
quanto æquius ea notabitur & infamis
habebitur quæ Magiæ nomine traduci-
tur? Nam cùm mulierem Sagam esse fer-
tur, eã Sagam esse præsumptio est vehe-
mentissima, ex qua indicijs quibusdam
coniuncta iure potest ad quæstionem ra-
pi. etsi cauetur edicto Lodouici 12. Galli-
arum Regis ne quæstioni dedatur quis-
quam nisi inculpatus testis cum indicijs
extiterit. Certè in alijs criminibus ex iu-
re non potest quisquam ob communem
famam questioni subijci, vt inter omneis
ferè Doctores cõuenit *f*. Quamquam ex
Mantuana consuetudine si testes quatu-
or communem famam à se auditam di-
xerint, in criminibus singulis capitalibus
quæstionem legitimum est adhiberi:
multo

senior cõs. 55. Alex. cons. 53. li. 7. nu. 16.

d Canonistæ in c. 1. de p̃sump.

e l. palàm. §. quæ in adulterio. de rit. nup. ff.

f Io. And. in add. ad Specul. tit. de probat. §. videndum. vers. 13. Bal. in l. milites. de quæst. Cynus in l. vlt. eod. C. Butrig. in c. veniens. col. 4. de testib. Alex. cons. 5. col. 2. lib. 1. Ias. l. admonendi. col. 15. de iureiur. ff. Marsi.

multo magis ad quæstionem rapietur il-
le de cuius arte magica communis ru-
mor & constans increbruerit, cum fama
constans legitimæ probationis vim ha-
beat, nisi contraria probatione refella-
tur *a*. Contrà verò si mulier nunquam
suspecta Magiæ mortis in vllum illatæ
accusabitur, nisi manifesta fuerit proba-
tio homicidij, non est in iudicio statuen-
da condemnatio *b*, sed amplius decer-
nendum, & illa intereà dum cognosci-
tur vinculis eximenda. Verumtamen si
sermoni communi & famæ hærendum
est, eam non ab aduersarijs sed ab homi-
nibus fide dignis oportet nasci *c*. Hæc
distinctio videtur necessaria, vt præcipia-
tur improbis occasio appetendi bonos
calumnijs. Neque verò illud necesse est,
quod multis video placuisse *d*, vt com-
munis rumor à maxima parte populi

in l. de mi-
nore. §.
plurium.
col. 5. vers.
alterius. de
quæst. Fe-
lin. in c. ve-
niens. 1. de
testib. col.
5. Marsil.
in praxi
criminum
§. diligen-
ter, nu. 8.
a l. si mat.
ne de stat.
defun. C.
l. 2. si seru9
vel libert.
C. c. trans-
missa. qui
filij sint le.
b c. cum in
iuuent. de
præsu. ext.
l. non om-
nes. §. à
barbar. de
re milit. ff. l. 4. de suspec. tut. ff. l. 1. si quis imperatori maled. l. ib.
de actioni. *c* c. qualiter & quando, de accusat. Bart. in l. de mi-
nore. §. tormenta. de quæst. Alex. ibi in addit. Salice. in l. ea qui-
dem. de accus. C. Textus. in c. iuuẽtute. extrà de purg. Canonica
Deci9. cõs. 37. in causa, coll. 6. nu. 9. & 10. & cons. 133. viso pro-
cessu. *d* gloss. in l. 3. §. eiusdem, de testib. Bar. in l. de mino-
re. §. plurium de quæstio.

defini-

definiatur: in magno enim oppido esse rumorem suffecerit à vicinis omnibus, quia res propinquorū suorum propinq; melius, quā longinq; alij cognouerunt. Itaque viginti homines (hic enim iustus earum turbarum numerus) satis futuri sunt ad rumorem comprobandum. Si quis autem dixerit vocem populi negligendam esse, eamque vanam existimarit: id quidem verum est si contrà aut sensus aut ratiocinatio iudicandum esse dicerit. Sed in Magorum causa vix fieri potest vt vox popularis erret *f*, maximè si qua species adfuerit, quam Doctores legitimam famam nominant *g*. Multo magis autem id oportet statui si præter communem famam indicia exstiterint, verbi gratia, si saga dum comprehenditur dicat, actum est de me, aut ne morte afficiatis me, id quod res est enunciabo: tum enim mutationem admirabilem cum animo suo sentit: vt fecit quædam saga, cuius à Præfecto Tenalliarum fuit allatum ad me iudicium. Certissimum profectò indicium maleficij, cùm quis se antè

e l. decurionum. de pœnis.

f Panorm. & Felin. in c. veniens. 1. de testib.

g Paris. cons. 154. li. 4. num. 12. vsque ad 18.

antè condemnat quàm accuſetur: vt ill
fecit, qui poſtquàm parentem occidiſſ
nidum cernens hirundinum pullos o
cidit & attriuit pedibus, atque hoc fa
crudelitatis reprehenſus: Iamdiu, inq
hoc mihi ſolùm exprobrant me pare
meo necem intuliſſe, ex hoc indicio (
Plutarchus) comprehenſus patricida i
quæſtionem raptus eſt, & agnouit f
ctum: aut ſi curationē afflicti pollicet
Saga & re infecta fugit, vt Ioanna Her
leria (cuius antè meminimus) fecera
Quiſquis enim ab iſto crimine purus eſ
calumnias à quibus in criminibus alij
metuitur nunquam pertimeſcet[a]. Ver
borum item coniurationes & inuoca
tio Satanæ qua ad maleficia eximenda v
tuntur Magi, præſumptiones ſunt vio
lentiſſimæ, quæ hominem Magicæ ar
arguunt. Etenim exorciſtas quoq; ipſ
capitali pœnæ lex ſubijcit, l. 2. & 3. de m
leficis C. qui colebant artem eiuran
diabolos atque depellendi: hi enim fu
runt Magorum facilè principes, qui re
gionis prætextu (ait Hippocrates in li
bro

a Bald. in l. diffamari. de ingen. manum. C. & in c. veritatis. de iureiur. & in l. proprietatis. ff. de probationib. C.

(o de morbo sacro) adiurationes coniunctas precibus exercebant: & quamuis hominem qui hac ratione sanat affectos morti non adiudicet, Magum tamen ex Dei morte multari iubet. Hunc enim certum est pactione teneri cum Satana, loco vnius quem sanat binos affligere, antè ostendimus: vt autem nihil inuenerit quàm quòd Deum abnegans obligauit se diabolo, hoc scelus meretur mortem omnium atrocissimā. Alia indicia sunt hæc, gest⁹ Magi (nam ferè vultum defigit humi, nec in os audet aspicere) reputationes respondētium incertè ad interrogata *b*, ante omnia verò si vno aut vtroque parente Mago natus est Nā hoc caput si cū sermone publica coniunxeris firmissimum est argumentum: quia nullum est sacrificiū quod ab istis hominib⁹ tantopere diabolus expetat, quàm vt suos ipsorum liberos, simulac hauserunt lucē, voueant dicentque diabolo ad cultum ipsius, vt exemplis commonstrauimus. D. Antonius Lonanensis vicarius generalis regis apud Ribemōtenses nup mihi narrauit

b l. vniut. §. testes. de quæst. c. literas de præscrip. Bar. in l. vlt. de q̄st. Ancharan. cons. 288. Alex. cons. 77 li. 1. Socin. cons. 15. lib. 1.

rauit se cognouisse in iure de Claudi
Vvaterio quodam sortilegiorum mul
torum reo, cuius pater Nicolaus Vvate
rius eiusdem impietatis reus in carcere
vita defunctus est, & auia nomine Ca
tharina (cathonem Picardi vocant) viua
igni tradita. De Ioanna Heruilleria idem
notauimus: matrem eius Aresto crema
tam fuisse viuam, eam verò iamq; dica
tam Satanæ cùm prehenderetur mater.
Barbaram quoq; Daream (quæ pariter
combusta est) Lognianas Sagas apud Po
tezanos, Valerianas in Sabaudia, & illam
Castelli russi filias suas malis artibus im
buisse: ex quibus omnibus confici potest
regula amplissima & exceptiones pau
cissimæ. Si enim Saga est mater, est eti
am filia: quod in causa impudicitiæ di
citur filiam esse matri persimilem non
semper verum est, de magis verò omni
bus ferè certissima est regula, vt ex innu
meris iudicijs compertum est. Alia quo
que præsumptio est, si non fleuerit Saga
quam præsumptionem Paulus Grillan
dus & Inquisitores illi quorum ope

crema-

...emata fuerunt innumeræ annotant ...se valentissimam. Regius ille vicarius ...ud Ribemontenses, cuius modò mentionem feci, vnam Sagarum (de quibus cognouit) in iure confessam narrabat ...garum dexterum solummodò oculum ternas lachrymas eijcere: quod non omittendum esse putauimus. Item si Saga in domo aut stabulo alterius deprehendatur, & mors aut subitus morbus aliquem paulo pòst opprimat, præsumptio aduersus eam est, quamuis neque pulueribus comperiatur instructa, neq; sortem visa sit inijcere, quæ probatio futura esset euidens. Atque hæc postrema præsumptio vires habet maximas, qua vtuntur Cornificius *a* & Bartolus *b* aduersus eum qui insolens in loco visus est vbi crimen fuit commissum dum committeretur, aut qui in propinquo deprehensus ...cùm perpetraretur illud *c*. Extant recentes historiæ huiusmodi, vt apud Pedemontanos Cazalij quædam nomine Androgyna videbatur cùm intraret in ...nas ædes, & paulo pòst homines in-

a Rhet. ad Herennii.
b Bar. in l. vlt. in fin. de quæst. Salic. l. vlt. eod. C. Paris de Puteo in trac. Syndi. verbo viso, ex. l. 1. §. quid ergo ad Sc. Syllanian.
c Bar. in l. furt. de furtis ff.

teribant: Comprehensa itaq; , Sagarum omnium consortium eiusdem malefici retexit coniurationem (erant autem 40 fermè) quæ exteram ianuarum manu ad enecandos homines perungebant. I anno M. D. XXXVI. accidit. Geneu quoq; posteà idem effectum est anno M. D. LXVIII. vbi ad septennium fuit pestilentia ex qua occubuerunt multi. No absimile est quod de centum septuaginta Sagis legimus, quæ Romæ ex eadem causa sublatæ sunt Claudio Marcello & Valerio Flacco Coss. quo tempore pro veneficis adhuc habebantur. Adhæc frequens cum certis & conuictis Magis consuetudo, præsumptio est perualida & observatione digna: similis enim simili plerumq; adhærescit *a*. Etiam hæc permagna fuerit præsumptio, si mulier suspecta solcat comminari. *b* Impotens enim natura mulierū incredibili vindictæ cupiditate feruet, nec linguam à minis cohibere potest siquam nocendi facultatem habuerit: mors itaq; si minas seqtur, maximè violenta est in criminibus aliis præ-

a arg. l. 3. §. nullus, de excus. tu. l. item apud Labeoné. §. adduxisse, de iniur. ff. l. nullus. §. 1. de actio. empti. ff. l. ædiles. §. Pædius, de ædilitio edicto. ff.

b Bald. in l. pacumenius, de hæred. insti. ff. arg. l. si hi qui adulterij. de adulter. C. l. si verò nō mandat. ff. l. 3 de re pudijs ff. l. famosi. ad l. Iul. maiest. ff. c. Specu. ti. de pscript. §. species. ver. sed po nc. Alberi.

sump-

mptio c in hoc necessaria. Baptista Zi-
tus insignis Iurecons. consilio 79. cuius-
am Germani Antonij Zund exemplum
ducit, qui necis Valentino cuidam il-
tæ accusatus est eo ꝙ paulo ante mor-
em illius dixisset, non esse prçteriturum
nnum quin ille tanquam baculus exa-
sceret, itaque ille obijsset. Fuit autem
agus in quæstionem raptus ob com-
inationem istam: hæc enim ad quæsti-
nem sufficeret in omnibꝰ alijs crimini-
us, in hoc verò præsumptio est violen-
issima. Sic confessio extra iudicium fa-
a in alijs criminibꝰ ad quæstionem suf-
it, e in hoc ad cōdemnationem: Simi-
ter si quādo extra iudicium reus perpe-
ti homicidij veniā postulauerit, idēq;
iudicio negauerit, quçstioni ex iure de-
tur: in hoc verò tam detestando crimi-
legitimè ad pœnam condemnatur,
q; pro conditione personarum. Om-
s enim Doctores rerumq; forensium
riti consentiunt f reum conuictum es-
si criminis cuius insimulatur veniam
iure postulet, quāuis id deinde abne-

c tis in l. metum. ꝙ met. cau. C. Bal. & Im. in l. 1. de seruis. fugit. C. Fel. in l. cū oportet. de accusat. d l. de minore. §. tormenta. de quæsti. Ang. Aretinꝰ in sua inquisiti. in gl. super vers. comparent. e l. 5. de adult. ff. gl. & Bart. f c. venerabilis. de electio. & Docto. in c. exhibita. de homicid. Io. Andr. Hostien. Butri. Cardina. Panorm.

get: similiterque confessionem extra i dicium factam, posteáq; reuocatã, in cri minibus alijs ad quæstionem sufficere. Eadem mendaciorum *b* responsorum variè nutantium est ratio: sunt enim v olentissima indicia & præsumption aduersus Magos ex quibus torqueri e legitimum est. Huius autem execran criminis iudicium extra ordinem op tet fieri diuersa à criminibus cæteris tione: in quo si quis ordinem iuris f rensesque formulas obseruare volueri ius diuinum & humanum planè peruer tit *c*. Verumtamen non est temerè a uersus Magos adhibenda quæstio. Ha enim parui à Magis fieri Iudices ann tant: itaque fieri posset vt impune a rent Magi, propterea quod à quæstio si præfractè infitiari potuerint, pluri soluuntur rei: quo instituto nullum g uius periculum potest accidere in q stione istius criminis maiestatem D hominumq; minuentis, & crimina o nia quæ homo comminisci potest co tinentis *d*. Nam nisi Magum Satanas

manu

a Bart. in d. l. 5 de adult. ff. gl. l. ict⁹ fust. de ijs qui not. infa. Bartol. & alij Doct. in l. quoniam. de infa. Alex. & Soc. in l. magist. de iurisdict.

b l. vnius. §. testes. de quæsti. & c. literas de presumpt. extrà.

c c. tua nos. c. vestra de cohabitat. cleric. c. cùm dilectus. de consang. & affin. 2. q. 1. c. prohibentur. §. vlt.

d l. 3. 4. & vlt. de ma.

anu Iudicum nequit eximere: tamen
mpertum illud eſt, niſi reſipuerint, à
tana non relinqui Magos, ſed ipſius
oque aduerſarij nomen ab ipſo indi-
ireis. Ex D. Adamo Martino Biebra-
Præfecto audiui perſæpe Biebranam
gam, cùm quæſtio de ea haberetur, di-
e ipſi, Noui futurum vt me excipias
lè, & amplius prædixiſſe ipſo autore
gne perituram, cùm nondum lata fu-
t ſententia: Etſi hoc culpa euenit car-
icis, qui eam ex ſententia ſtrangulare
ſsu non potuit. Contrà verò diſſuadet
Satanas ne verum enuntient, & non-
nquam etiam torturæ ſenſum adi-
it, vt inquiſitor Sprangerus ait, qui
gas non temere quæſtioni admouen-
cenſet. Hæc mea tamen fuerit ſen-
tia, ſi puella ætate parua puérve fue-
aut tenera mulier, aut delicijs aſſue-
iuuenis, ſi præſumptiones fuerint vi-
ntæ, vt alijs cum terrore exhibeatur
eſtio, & ſubdatur alijs: at Sagis vetu-
minimè, quæ obfirmationis callum
equitia ſua obduxerint. Sed poſtquā

lesic. C. e. vergentia de hær.

e Paris de puteo in tract. de Syndi. c. tortura. Syluest. Prieras in tract. de strigib. de. monst. Mirand. li. 4. cap. 5. Paulus Grilland. in trac. de quæst. 4. q. Hippolytus. Marsil. in l. repetis. coll. 4. de q̄st. vide suprà li. 4. ca. 2.

ab homine torto veritas expressa est, c
studiosè oportet asseruari ne cum eo di
bolus colloquatur, deinde post horas 24
eandem confessionem iteratò repeti,
Rex Ludouicus 12. edicto sanxit. Na
perseuerari in confessione opus est vt ne
cessaria fiat probatio, vt edictum pra
pit compluribus Arestis confirmatum
Alioqui si extra quæstionem Saga reuo
cauerit confessionem suam, non pot
hoc argumento ad mortem damnari
aliáue pœna corporali affici, nisi præsu
tiones aliæ exstiterint. Diximus antea
dictum Lodouici 12. (quo cauet ne ad t
stimonium vnius inculpati testis subij
atur quęstioni reus nisi alia indicia acce
serint) non obtinere in isto crimine,
difficillimum est probationem inuen
Etenim si ob læsæ maiestatis humanæ c
men ex sola præsumptione legitime
quæstionē rapi suspectus potest: vt s
per fuit obseruatum; prætereà si in a
criminib⁹ ex constantissimo Doctor
consensu *d* ob sermonem vnici incul
ti testis quæstionem licet offerre reo,

a an. 1535. mense Augusto.
b l.1. §. D. Seuerus de quæst. ff l. sicut. eod. C.
c Faber in l. si quis. ad l. Iul. maiestatis, C.
d Accurs. in d. l. si quis. & ibi Bald. & Salic. Matthæus Afflictus in const. Napolit. tit. de ijs qui fideiussores. num. 17. licet verba l. mariti. de quæstion. ff. repugnare videantur.

condemnationem mortis, si duo te-
stes idem pro testimonio dixerint, ex lege
Dei & institutis humanis procedere: pla-
ne iustius multò futurum est, si reum
promptè Iudices (vt Baldus & Alexander
loquuntur) ad quæstionem applicaue-
rint ob crimen tam abominandum *e* si
unus testis inculpatus dicat, aut violentę
vrgentesq; grauiter præsumptiones ex-
tent. Nam vnus inculpatus testis dimidi-
am probationis efficit. Exempli causa,
si testabitur maritus se ab vxore in Ma-
gorum conuentus deductum esse, & ne-
gabit illa, torturæ debet subijci, nisi aut
capitale odium aut periurium viri addu-
catur. Hæc enim duo in testibus infirmã-
dis capita semper admitti solent: inpri-
mis verò periuri hominis testimonium
nunquam admittitur ad præsumptio-
nem aut indicium constituendum, nisi
alter testis certus aut præsumptio violen-
tissima eum adiuuerit: verbi gratia, si
reperietur signatus Magus, quo indi-
cio Triscalanus retexit plurimos. Ego ta-
men cum Danæo sentio principes quosq;

e Bald. in l. 3. de episcop. aud. C. Ang. in l. 1. de malefic. C. & in l. quicũque. de seru. fugit. C. Alex. li. 3. consl. 60. Afflictus in consuetud. Neapol. li. 3. de nox. cap. 2. c. testimonium. de testib. & c. sicut nobis. fine. Raphael Fulgo. consl. 173. & cõ. 107. & Decius consl. 189.

Magos carere ſigno, aut illud habere lo-
co tam abdito, vt eos ſigno retegi ſit dif-
ficillimum. Nam à Valeſio quodam no-
bili viro accepi quoſdam à diabolo ſi-
palpebrarum altera, quoſdam ſub v-
ex labijs, quoſdam in podice obſign-
Triſcalanus autem dicebat ſignatis lo-
gis ineſſe quaſi veſtigium leporis, & q-
uis ad oſſa vſque indatur acus, locum
men ſenſus expertem eſſe. Firmiſſi-
quidem præſumptio hæc, & cum in-
cijs alijs ſufficiens vt procedatur ad con-
demnationem: quemadmodum eti-
ſermo reſipiſcentis Magi conſcios
morte accuſantis præſumptio eſt cont-
alios vehementiſſima: hoc enim pr-
ſumi opus eſt a, cùm pœnituerit ipſum
Deum inuocauerit, ab eo rem verecu-
tiatam eſſe. Sed illius dicto fidē non co-
uenit adhiberi ſi mortē obſtinatus o-
tat, vt pleriq; faciunt ab auditione ve-
Dei abhorentes vehementiſſimè. At-
hæc circumſcriptio illius regulæ fuit
eſt quam veteres Doctores tradider-
morientem præſumi ex veritate dic-

a ex l. vlt. ad l. Iul. repet. & c. ſancimus. 1. q 7. l. cū quis decedens §. codicillis. de lega. 2 ff. auth. q̄ obtinet, vbi Bal. de prob. & in l 2. comm. de legat. C. Doct. in ca. quāuis. de re judic. Alex. in l. ſi de do. de col. C.

Maior-

aiores itaq; ex ſermonibus eiuſmodi
condemnationem procedebant, vt
bſeruatum eſt in læſæ maieſtatis crimi-
. Sic Nero intimos & familiares quoſ-
ue curauit interfici ex ſermone mori-
rium, qui tamen nihil aliud inter mo-
endum ſpectabant quàm vt de aduer-
ijs vltionem ſumerent. Verùm iſta o-
nia ex prudentis Iudicis & conſiderati
dicio pendent, vt obſeruet an vltionis
udio loquatur moriturus, *b* & diligen-
r quærat an vllæ inimicitiæ contra de-
tos præceſſerint, Saga quædam Beton-
nomine Malbeci ad Bellomontium
omanienſe cremata eſt, quæ iamiam
oritura cùm interrogaretur an nobilis
uædam fœmina quam indicauerat fu-
ſſet in eo numero, nobilis autem fœmi-
a cum ea commiſſa pernegaret, his ver-
is reſpondit Saga, *No ſabes tu pas quæ lo*
arrein cop que nos hemes lo baram a la crotz
deu paſtis, tu partaues lo topin deus poſons? id
ſt, an neſcis cùm poſtremò ſaltationem
haberem⁹ ad crucem artocreatis, te por-
taſſe pharmacorum poculū? ad hæc ob-

b Bald. in tit. de pace Conſt. ver. vaſal. in fi. Iaſ. in l. 1. col. 2. Oldra. cōſ. 192. viſo. Hippol. Marſil. in pract. §. reſtit. col. 12. & in rubr. de fi. deiuſ. col. 7. 8. & ſeq. latiſſ. Bar. in l. ſi quis in grani. §. 1. ad Syllan. ff.

mutescens fœmina non respondit qu... quam, ita se conuictam ostendit. Si au... tem Magus obstinatus moritur, cum ... tissimum Dei hominumq; aduersar... esse præsumitur, qui viuens omneis ... care cupiat: vt Nero facilè Mago... princeps dictum illius qui cœlum & ... ram in cineres abire optans dicebat, ... *moriente*, illius ergo dictum volens co... gere dicebat ἐμοῦ ζῶντος, me viuente. H... illa est species in qua præsumptio ... vnam euertit altera *a*. Nec tamen d... bet testimonium morientis Iudex co... temnere: fieri enim potest vt ex verita... sit: vt suprà demonstrauimus non rar... Magos à Magis interire, & (quod ait Iere... mias) Deum inimicos suos opera inimi... corum euertere. Sed si is quem obfirma... tus Magus accusauit dixerit ad probatio... nem sui se ita semper vixisse vt virum bo... num decet, audienda est illius defensio ... sin autem eum contrà suspectum e... pateat, aut antè fuisse reum, sed neq; ab... solutum sententia neque damnatum, ... um Magum esse præsumitur. Sed et si le...

... l. diuus de in inte. restit. 22. q. 2. c. est & c. ne quis arbitretur. *b* l. antiquæ. ad Vellei. C. l. vltima ad Macedon. l. vltima. arbitrium tutelæ. C. l. à diuo Pio. §. si pignora. de re iudicata. ff. Alexand. in l. inter stipulantem. §. 1. de verborum obligat. & consil. 47. & consil. 91. coll. finali. lib. 6. Roman. consf. 250. Hippolyt. Marsil. in l. 1. §.

ur probationem contra præſumptio-
m iuris admitti non oportere *b*, & di-
noiure in Sagam eſt homicidij & par-
idij præſumptio: ferenda tamen eſt
ga, vt exhibeat aut viuos demonſtret
s de quorum nece accuſatur. Hæc e-
m defenſio coniuncta euidentiæ per-
anentis facti plus poteſt quàm proba-
nes omnes & præſumptiones con-
riæ: *c* quemadmodum ſuprà oſten-
mus veritatem permanentis facti con-
a Sagam probationem eſſe omnium
uidentiſſimam. Regula autem iu-
isſt *d*, probationem minus legitimam
atrocibus & nocturnis maximè cri-
inibus (quale iſtud eſt) ſufficere, quo-
is probatio certa non poteſt obtine-
. Sapiens verò Iudex ad conſequen-
um veritatem omneis præſumptio-
es comportaturus eſt: modò ne id fa-
iat quod multi Iudices in Germania
olent. Hi enim aut magos alios con-
uirunt, vt per eos ad ſaltum cribri reſci-
ant an reus ſortes exerceat: aut pueru-
is templum adeuntibus nouos calceos

ad quæſtionem. de quæſtionib. Speculat. in tit. de præſumptionib.
c Felin. in cap. quanto. de præſumptio. Bald. in l. contra negantem. eod. Roman. conſ. 350. col. 8. Alexan. in l. vnic. vt quæ deſũt aduocatis. C. & conſil. 118. col. pen.
d cap. præterea. cũm gloſ. ext. de teſtib. Panor. in c. venerab. col. 2. eo l. ſi ij q adul. ad l. Iul. de adulter. ff.

axungia suilla perunctos curant indui, vt Magæ inde nequeāt egredi, nisi eis visum fuerit qui pingues calceos ferunt: aut ambos pedes Sagæ & manus colligātes eam imponunt aquæ leniter, eámque si Saga fuerit, in fundo mergi non posse putant. Hac enim via diobolus indicia, quæ sancta oportet seruari, commutat in scholā Magiæ. Similiter ne illud faciat quod in libro Coniurationum Romæ & Auenione impresso legimus, vbi ratio exponitur faciendi caseum mulieris Sagæ nomine, ex quo accusetur. Nobis verò neque illam formam, neque alias consimiles quas legimus, placet exponere. Verùm quæstio est si neq; Magi extabit confessio, neque inculpatus testis, neque permanentis facti euidentia, sed violentæ præsumptiones erunt, puta à vicinis omnibus haberi pro Mago, aut bufones in ollis locisve abditis alentem deprehendi, quamuis nemini sit comminatus Magus, qui in hac causa statui oporteat. Ego violentā pręsumptionem eiusmodi non sufficere statuo ad sententiam mortis ferendam,

A vicinis veritas melius haberi potest. Bart. in l. dominus horreorum locati. ff & arg. l. si ita. §. mulier. & ibi Bart. de fūd. instr. ff.

ndam, ad alias pœnas sufficere. Dicamus igitur de Magorum pœnis, quas pro amplitudine probationum maleficiorumque prudenter augeri minuique necesse est.

De pœnis quas merentur Magi.
Cap. V.

DVO sunt omnino modi quibus sua Rebuspubl. amplitudo cõseruatur, præmium & pœna: quorum vnus ad bonos pertinet, alter ad improbos, & nisi illa ex æquo & bono singulis tribuantur, nulla spes alia nisi ineuitabilis casus Reipub. maximeque ruinę ostenditur. Non quòd pœnas de omnib⁹ delictis sumi necessarium videatur: nam neque Iudices reis iudicandis sufficerent, neque plectendis carnifices: imò vix vnum crimē è denis p Iudices castigatur, sed tenuissimos solùm quosq; videris pœnas luere, qui gratia amicis aut pecunia valent hos plerumque manus hominum effugere: quamquā nec amici nec facultates illæ eos à Dei manu vindicaturę sunt.

Hi au-

Hi autem falluntur plurimum qui no
alia de causa pœnas institutas putan
quàm ad castiganda maleficia: At hic m
nimus est me iudice fructus, qui ad Re
pub. inde perueniat: Maximus enim
summus omnium est, quod sedatur i
Dei, præcipuè si directè peccatum fu
contra maiestatem Dei, vt in hac cau
a Num. 25 est. Videm' itaq; a cùm Dei populus se
Moabitis adiungens ad Bahal pehoris
crificia declinasset, viginti quatuor m
lia ex eis occubuisse, & longè plures fu
perituros, nisi repentè Pinhas Eleazar
filius iram Dei cernens exardescere vi
è ducibus populi cum Moabitide cuba
tem transfixisset. Tum mors desiit pe
uadere: Deus autem Mosi, Pinhas, inqu
sedauit furorem meum ardēte zelo q
zelotypus fuit honoris mei, & obstitit
populum istum perderem: dicito ei
fœdus cum ipso ac posteris ipsius in
rum, vt sacerdotio fungantur mihi. Po
cà trecentos annos vixit, eiusque poste
ampliùs bis mille annos sacerdotio ho
nore amplissimo perfuncti sunt. Hic ig
tur

[in]primus punitionis improborum fru[ctus,] vt sedetur ira Dei, & vindicta eius in [v]niuersum populum auertatur. Ideoq; [iu]dicibus fuit imperatum *b*, si postquàm [in]quisiuerint autorem homicidij non [pot]uerunt deprendere, vt sumentes vac[ca]m sacrificent in loco vbi cædes com[mi]ssa fuerit, manus abluant vt innocen[tes] facti, & Deum orent ne ob effusum [san]guinem ira sua populum perfundat. [Se]cundus punitionis fructus est, vt in re[gio]ne totam accersatur Dei benedictio, [qu]om in lege Dei scriptum est *c*. Post[qua]m igni & gladio tradideritis oppidũ [...] populo meo fratribusq; vestris qui de[ser]entes Deum idola coluerint, & om[ne]m animam homines & bestias occi[der]itis, aggerem è lapidibus trophæi lo[co] accumulabitis: ac tum extendam am[pla]s misericordias meas erga vos, & gra[tia] vos benedictionibusque cumula[bo]. Tertius fructus ex improborum [pu]nitione procedens est, vt metus & [ter]ror incutiatur alijs: sic enim lex Dei, *d* [vt] alij videntes punitionem metuant pecca-

b Deut. 21.

c Deut. 13.

d Deut. 13. & 19.

peccare. Quartus fructus, vt caueatur i
quos nondum infecit & corrupit impro-
bitas, vt incolumes pestilentia inficit a-
a Leuit. 12. & 13. & 14. que elephantiasis a. Quintus, vt impro-
borum numerus minuatur: qua sola ra-
tione vetus Britanniæ consuetudo fa-
cit suspendi fures, quia nimius eorum
numerus futurus esset. Atque hæc ver-
ba ineptæ illius consuetudinis, *cum om-
nes regionis syluæ non satis factura essent,
mors autem grauior sit quidem puniendis fu-
ribus, sed furtis impediendis leuior*: verum
tamen consuetudo isto solo argumento
nititur. Sextus, vt boni securè vitam pos-
sint transigere. Septimus, vt puniatur
b Deut. 19. improbitas b. Hæc bona atque commo-
da ex improborum supplicijs proficiscen-
tia placuit attingere. Si quis autem mo-
dus vnquam exstitit sedandi iram Dei,
benedictionem eius obtinendi, alios
perterrendi aliorum supplicijs, hos ab a-
lorum corruptione conseruandi, im-
proborum numerum minuendi, bono-
rum vitam confirmandi, & improbi-
tes summè detestandas quas ingenia
homi

ominis excogitare poteſt puniendi, hic
rtè vnus eſt vt omni rigore caſtigentur
agi. Quamquam non ſatis reſpondet
goris vocabulum, cùm nulla ſit tam
udelis pœna, quæ puniendæ Magorum
nprobitati queat ſufficere: omnia enim
ſorum ſcelera, blaſphemiæ, & inſtituta
ehuntur in maieſtatem Dei, vt mille
ibus irritent & exacerbent eum. Plu-
nùm apud veteres fuit dubitatũ, quod
nus mortis in eum inſtitueretur qui
trem aut matrem occidiſſet: vt ex lege
ompeia in parricidas conſtat, cuius no-
m & accuratum ſupplicium lenius
ſteà viſum eſt. Quamobrem Tarque-
m maiorem, qui parentem ſuum Pi-
uienſem Electum occidi curauerat,
ria Parlamenti voluit diſcerpi can-
nte forfice, diffringi artus ad rotam, ac
ſtremò concremari: etſi ne hoc qui-
m pacto condignas pro merito pœnas
erferre videbatur, qui vitam ademit
quo acceperat. Altero quoque Are-
eiuſdem Curiæ nobilis quædam fœ-
na quæ virum ſuum occidi curauerat,

viua exusta est: quod illa satis patien-
tulit, cruentam subuculam viri sui ant
oculos habens. Quidam etiã Magos du
bitãt igni tradere, etiam eos qui pacto ex
presso se diabolo adiunxerunt. Horum e
nim præcipuè vindictam diligentissim
& summo iure oportet persequi, vt ira
Dei amoliamur vltionēq; nobis super
uenturam. Quoniam verò sortilegiu
autores nihil ampliùs quàm hæresin ess
interpretantur (quamuis hæresis vera la
sæ maiestatis diuinæ crimen est igne pu
niendum ex cap. vergentis. de hæretici
ideò tenenda est istius criminis à simpl
ce hęresi differentia. Primùm enim han
professionem Magorum primã esse de
monstrauimus, quòd Deum omnem
religionem abnegãt. Hominem qui D
um verũ deserit vt hæreat alteri Lex D
iubet lapidibus obrui *a*, quod supplici
tradunt Hebræi interpretes esse grau
mum *b*. Hoc verò ante omnia opor
obseruari. Mago enim (de quo dicimu
non videtur satis si Deum abneget vt
ligionem alterã amplectatur, sed om

Primum Magorum crimen.

a Deut. 13.
b R. Maymon. lib. 3. more hamebocim.

religio

religioni veræ ac superstitiosæ renuntiat qua homines in offensæ metu contineri possunt. Secundum Magorum crimen est, quòd vbi Deo renuntiauerunt, maledicunt, blasphemant, & prouocant eum despectu maximo, & quemcunq; Deum aut idolum antè metuerint. Lex autem Dei, *c* Quisquis Deum, inquit, blasphemauerit, peccatum eius manebit in eo: & quisquis maximum Dei nomen per contemptum pronuntiauerit, plectatur morte: qui locus Philonem torsit, omnesq; Hebræos Doctores mirificè. Videtur enim prius legis istius caput ad eos pertinere qui Deum suum quem pro Deo habeant blasphemauerint, & hos dici reportaturos peccatum suum. Alij interpretes dicunt ei qui blasphemauerit Deum, nunquam condonari (quodcunq; tandem suppliciũ perferat) nisi ipsum pœnituerit: & eum qui maximum Dei nomẽ audacius expresserit morte affici oportere. Ipsa Legis *d* verba obseruatione dignissima afferemus, ונקב שם יהוה מות יומת: איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חט

II crimen.

c Leuit. 24

d Leui. 24

Quamobrem Hebræi ſanctiſſimum D
nomen neque ſcribunt vnquam, neq
pronuntiant. In priore autem legis c
pite videmus non dici יהוה propr
Dei appellationem, ſed אלהין, quod
men Dijs omnibus & Angelis tribu
Etenim videtur Deus innuere ab ijs bl
phemari Deum qui id blaſphemãt q
Deum eſſe opinantur. Sic Deus qui c
dã & voluntates hominũ ſcrutatur, co
ſilia ipſorum reſpicit: vt cùm olim M
crucifixorum, quos deos putabant eſ
manus & crura confringebãt, aut ſum
ta hoſtia bufones paſcebant. Iam itaq
duplicem videmus & deteſtabilem M
gorum impietatem eſſe, quòd Deum v
rum non dubitant blaſphemare & qu
quid diuinitate aliqua præditum eſſe p
tant, vt omnem pietatis opinionem
uellant & offenſæ metum. Tertium c
men ampliùs abominandum eſt, q
dant fidem diabolo, adorant eum atq
ſacrificant: & eorum ſceleratiſſimi fa
foſſa vultum humi abijciunt orantes
animo & adorantes diabolum. prout
Parr

*III Magorũ crimen.

mphila Larissana Saga in Thessalia annotauimus ex Apuleij testimonio. Sed procul abeamus, fuit in Laodunensi urbio cui nomē est à valle, Saga men-Maio M. D. LXXVIII. quæ idem fe-multis præsentibus. Istud autem abominandum scelus omnia supplicia quę homine excogitari possunt grauitate erat, cùm disertissimo Legis contextu cipiat Deus *a* vt qui inclinatione so-honorem imaginibus quæ Græci vocant, habuerit, plectatur morte: Hebræum *Tistaueh*, Chaldęum *Tis-*nihil quàm inclinare denotat, quod nes Latini interpretes dixerunt ado-At Magi non satis esse ducunt si ad-uerint solum aut coram Satana se in-auerint, nisi se dedant ei, orentque & ocent eum. Quartum crimen præ-dente grauius est, quod permulti Ma-fuerunt conuicti adeoque confessi se geniem suam Satanæ deuouisse: qua pietate Deus se in lege adduci pronū-*b* ad vltionem in eos inflammādam Molocho dedicauerint liberos, quē

a Exo. 20. & 32. Deut. 13. & 27. Num. 25.

IV Magorū crimen.

b Leuit. 21. Deut. 18.

Iosephus Priapum interpretatur, Saturnum Philo, vtut sit, Satanæ & spiritibus malignis offerebantur. Quintum prouehitur vlterius, Sagas ferè ex confessione ipsarũ conuictas esse quòd paruulos pueros necdum baptizatos sacrificabant diabolo tollentes in aera, deinde aciculam crassam in caput eorum inferẽtes vt eos enecarent, crimine grauissimo. Sic Sprengerus narrat vnam se autore crematam esse, quæ hoc pacto vnum & quadraginta necauerat. Sextum crimen horribilius superiore est, quòd Magis non est satis suos ipsorum liberos diabolo sacrificauisse & cremauisse sacrificiorum ritu (aduersus quæ Deus lege inuehitur [a], dicens se populos terræ ob istam abominationem exstirpasse) sed eos inde ab vtero deuouent Satanæ. Sic Raziorum Baroni Satanas indixerat vt filium suum adhuc in vtero versantem sacrificaret, eoque pacto matrem cum fœtu enecaret: quod ille fuerat facturus nisi anteuertisset vxor, idem agnouit atq; confessus est. Duplex verò parricidium turpissima coniunctum idol

V crimen.

VI Magorũ crimen.

[a] Deut. 18.

dololatria. Septimum ac frequentissi- VII Magorũ crimen.
num est, quòd iurati Magi promittunt
diabolo se quoscunq; poterũt ad cultum
psius perducturos: idq; reipsa præstant,
tantè demonstrauimus. Lex autem Dei
æcipit *b*, vt quisquis ita vocatur, eum *b* Deut. 13.
pidibus curet obrui qui animum ipsius
ollicitauerit. Octauum crimẽ est, quòd IIX crimen.
onoris causa inuocatur & iuratur per
omen diaboli: nam Magi eum semper
ore habent, & per eum duntaxat iu-
ant, nisi cum abnegatur Deus. Sic aper-
è veniunt contra legem Dei, quæ per a-
lium quàm per Dei nomẽ iurare vetat *c*, *c* Ierem. 5. 12.
uamobrem Scriptura dicit, da gloriam
Deo, quàm formulam Iudices cùm à li-
tigantibus aut testibus iusiurandum exi-
gerent, obseruabant, dicẽtes, tribue glo-
riam Deo. Nonum est, quod Magi ince- IX crimẽ.
a colunt adulteria, & eo nomine omni
culo infamati atq; conuicti sunt: nam
s docet Satanas neminem perfectum
Magum aut incantatorem esse quin sit
patre & filia, aut ex matre & filio geni-
. Quò spectat Catul. disticho:

Nam Magus ex matre & gnato gignatur oportet,
Si vera est Persarum impia relligio.

Epiphanius contra Gnosticos & Athenagoras in Apologia incestum Magis frequentem esse annotant. Omnia hæc impia scelera directè in Deum & honorem ipsius committuntur, quæ summo iure vlcisci tenentur Iudices vt iram Dei à nobis amoliantur. Cætera Magorum crimina ad iniuriam hominibus factam pertinent, & quæ illi cùm possunt vlciscuntur. At nihil tantopere odit Deus, 1. Sam. 2. quàm vt videat Iudices iniurias sibi aut alijs factas vlcisci, horrendas verò blasphemias dissimulare quæ in maiestatem Dei euomuntur, qualeis à magis pronuntiari antè ostendimus. Alia itaq; crimina persequamur. X crimen. Decimum est Sagas homicidiorum artem exercere, adeoq; infantium cædes committere, ac posteà lixare donec humorem & carnem eorum fecerint potabilem: quod Sprangerus ex ipsarum confessionibus scribit cognouisse, & Baptista Porta Neapolitanus libro

bro de Magia. Neq; omittendum illud t, infantes priùs ab eis enecari quàm fu-int baptizati, quibus quatuor circum-antijs exaggeratur crimen homicidij. ndecimum crimen est, quòd humanas rnes ac puerorum maximè comedunt gæ, & palàm bibunt sanguinem: quod lus admirabatur Horatius, cùm di-ret: XI crimē.

Neu pransæ Lamiæ viuum puerum extra-
hat aluo.

erumtamen istud est exploratissimum. Qùod si pueros habere non possunt, ho-nium cadauera è sepulchris effodiunt, t suspensorum eximunt è patibulis, put persæpe compertum est. Huc per-inet quod Lucanus olim cecinit,

--laqueum nodosq; nocenteis
Ore suo rupit, pendentia corpora carpsit,
Abrasit cruces, percussaq; viscera nimbis
Vulsit, & incoctas admisso Sole medullas.

ropterea se Apuleius narrat, cùm Laris-am Thessaliæ aduenisset, sex aureos lu-ratum esse ex nocturna corporis vnius ustodia, eo quòd Sagæ (per quas illa re-

gio famosa effecta est) nisi certa custod
adhiberetur, veniebant intrò quacun
forma videbatur, & ossium ten' circu
rodebant corpora. Hæc verò detestabil
persuasio à diabolo mentibus huma
inditur, vt alij alios cædant vorentq
euertant humanum genus. Hoc etia
addendum, Magos omneis plurimu
esse veneficos, quo vno crimine ad mo
tem damnari possunt ex Cornelia leg
de sicarijs, quamuis non fuerit venenu
traditum. l. 1. in verbo, venenum conf
ceris de sicarijs. ff. Homicidium autem
lege Dei a & humanis legibus b capital
iudicatur: similiter q̃ carne humana ve
cuntur aut vescendam præbent, mort
digni sunt. Sic Lutetiæ dulciarius pistor
suspensorum carne faciens artocreata,
viuus crematus est, domus euersa, & in-
terdictum ne ædificaretur denuò: sic lo-
cus perdiu in icuncularum vico desertu
mansit. Duodecim crimen singulare est
quod venenis & sortilegijs enecāt ab ho-
micidio simplice disparatis lege Corne-
lia de sicarijs & veneficis ff. grauior eni
offen-

a Deut. 19.
b toto tit. ad l. Cornel. de sicarijs. C.

XII crimen.

fensa est si quem veneno quàm si aper-
vi sustuleris, & grauius adhuc est neca-
sortilegio quàm veneno. Grauius est, c l. 1. de malefi. C.
quit Lex c, occidere veneno quàm gla-
io. Decimum tertiũ Magorum crimen XIII crimen.
frequentissimum, quòd ab eis pecora
ecantur. Ideò Augustanus quidã Ma-
an. M.D.LXIX. forficibus discerptus
, quòd redempto corio pecorũ mor-
m eis intulisset. Decimumquartum est XIV crimen.
dinarium expressum Lege, quòd fru-
s necãt, & famem sterilitatemq́; inue-
unt in regionem totã. Decimumquin XV crimẽ.
m est, quòd Sagę cum diabolo rem ha-
ent, etiam dum maritis accubant, vt o-
meis confiteri suprà notauimus. Hæc
detestabilia quindecim crimina, quorũ
inimum morte dignum est accuratis-
ma: non quòd singuli Magi rei sint cri-
inum istorum omnium, sed illud ta-
en compertum est Magos qui cum di-
bolo expressè pepigerunt, reos omni-
m istorum scelerum ferè, aut certè plu-
morum esse. Cùm autem multa crimi-
a & multis actionibus ab homine com-
mittun-

mittuntur, singulorum pœnas oporte
repeti: neque vnum impunitum relin
qui ex concurrente altero *a*, sed plur
pœnas (vt ait Bartolus *b*) distinctas im-
poni siue legibus & institutis, siue arbi-
tratu Iudicis *c*. Si plura crimina in facto
eodem committuntur, idem iudicium
est: nisi crimina sint vnius speciei, vt par-
ricidium in homicidijs quidem nume-
ratur *d*, sed reus sola parricidarum pœna
tenebitur: lex autem Dei pœnam capi-
talem sanciens non distinguit minuta-
tim Magorum scelera, sed Sagam viuere
simpliciter vetat, מכשפה לא תחיה: quã
in locum Hebræus Philo his verbis, *lo te-
chaie*, significari dicit. Sagam eodem die
quo euicta fuerit morte afficiendam fu-
isse, & ita à maioribus obseruatum. Sic
ergo non solum grauitatem criminis ex-
ponit Deus *e*, sed etiam demonstrat quã-
topere expetat vt iustitiæ leges in istos
homines exerceantur. Nominatim verò
Lex morti Sagam adiudicat, ne pœna ob
sexum minuatur: vt legitimè in omni-
bus alijs criminibus obseruatur. l. sacri-
legij.

a l. nũquã depriuatis delict. ff.
b ex l. 3. de termino moto. ff. l. prætor. §. si mihi plures. de iniur. ff. l. si adulteriũ cum incestu. de adult. ff.
c l. non est nouum. de acti. empt. l qui sepulchri. de sepulc. viol. C.
d l. Senatus. de accusat ff. & ibi Bart. l. prætor edixit. §. 1. de iniur. ff.
e Exod. 22.

gij. de peculatu. ff. l. si adulterium. §. uprum. de adulter. ff. cap. sicut de homicidio. Plus enim est offensionis in de fœminæ quàm viri, ait Aristoteles Problematis lib. 29. cap. 11. Itaq; si nihil aduersus Magum probabitur idololatriæ, blasphemiæ, sacrificiorum, parricidiorum, homicidiorum, adulteriorum, ortationum cum Satana, & aliorum scelerum: cùm tamen probatum fuerit Magum reum esse, meretur mortē. Amplius Iura ciuilia *f*: nam non solùm ea expresso pacto cum Satana conuenit ficienda est morte, sed etiam is qui Sa- consulit: hæc enim tantopere sunt abominationi ex Lege, vt ea modò hostes salutis cōmunis *g*, modò ob facinorum magnitudinem Magos maleficos *h*, modò peregrinos naturæ *i* (hos, inquit, tanquam naturæ peregrinos feralis pestis absumat) modò hostes humani generis *k* nominet. Augustinus etiam in libro de ciuitate Dei Magos appellat maleficos ob maleficiorum magnitudinē. Quod autem ad Magos aulicos, quia istud

f l. nemo aruspice. de malefi. C.

g l. vlt. eod.

h l. nemo. eod.

i l. multi. eod.

k l. etsi. de malefi. C.

ſtud malum quàm maximè poteſt acci-
dit Principes, idq́; non noſtra ſolùm me-
moria ſed ab omni ſeculo, ad Remp.
totam euertendam (nam Principes e-
dem pellicit à quibus populares itidem
pertrahuntur) hanc ob cauſam lex in-
gnis extat a, qua ita ſancitur, ſi quis Ma-
gus, vel magicis cantaminibus adſuetus
aut aruſpex, aut ariolus, aut certè augur
vel etiam mathematicus, aut e narrandis
ſomnijs occultans artem aliquam diui-
nandi, quibuſcunq; tãdem præditus ho-
noribus & potentia ſit, in comitatu Prin-
cipis fuerit, vt præſidio dignitatis cruc-
cruciatus & tormenta non fugiat. Hanc
legem literis aureis in portas Principum
incidi oporteret: peſtem enim capitalio-
rem in comitatu eorum non inuenerit.
Vt autem agnoſcamus quantis laudibus
Principes Ethnici digniores ſint Chriſti-
anis multis, apud quos faciunt ſtipendia
Magi, mulierem Martham nomine, Ma-
rij temporib⁹ in exilium à Senatu Ro-
miſſam legimus b, quæ ſe totius prælij ad-
uerſus Cimbros euentum prædicturam

confi-

a d.l. etſi.

b Plutarc. in Mario.

onfirmabat: & Claudi⁹ Cæſar in Rom. uitem agi ſummo iure voluit, adeò vt orte multatus fuerit *c* & publicata bo-, eo quòd galli gallinacei ouum cir-mferret (alij ſerpentis dicunt) vt eo ſto religionem falleret Iudicum, li-mq; gratia vinceret. Fuerunt homi-s imperante Tyberio ex minima opi-one Necromantiæ ad mortem dam-ti *d*. Caracalla Imperator etiam con-mnauit eos qui herbas & alia id genus d curandas febreis faucibus appende-nt *e*: quod Deus lege prohibet, cùm ri-Amorrhæorum & Cananæorum ab-minatur. Nam in eis Moſes Maymonis aturas numerat, quas etiam Auguſti-damnat, vt ſuprà demonſtrauimus. ociudicium Caracallæ Cæſaris oculis orum proponi conuenit, qui lege Dei utentes condonant execrabilia Mago-um ſcelera, ex quibus tam multa mala rpetimur. Sed eos qui res iſtas præbēt, on qui imprudentes accipiunt bona fi-, eos inquam perſequendos in iure cē-o, (iſta enim idololatriæ & ſortilegio-rum

c Tacitus. Plin. li. 29. cap. 3.

d Tacitus.

e Spartian. in Caracalla.

rum principia sunt) quo exemplo pala demonstrabitur Magos qui expresse cum Satana pactionis tenentur mereri mortem. Cumque sit ante omnia detestandum crimen, eo grauior pœna conueniet maleficio: nempe aut lapidationis, hoc genus pœnæ receptum est, aut atque incendij, quod supplicium fere apud Christianos iam olim fuit obseruatum. In Belgico & multis Germaniæ partibus damnatæ mulieres immerguntur aqua: verùm Sagas colligatis artubus in aquam proiectas compertum est non posse mergi, nisi admota vi in aquam inferatur caput, vt suprà diximus. Quod si præter sortilegij crimen siue confessione, siue testibus, siue facti euidentia probetur aliquem à Saga enectum esse, infantem verò maximè, crimen est grauius. Et quamuis sorte quam Saga adimicum tollendum iniecerit alterum comperiatur enectum esse, digna tamen est morte: aut si philtrum cogitans mortem intulerit, etiam quæ Saga non est, facto meretur mortem, ait lex. Sed

l. si quis aliquid. §. qui abortiones. de pœnis. ff.

leniorem esse pœnam conuenit quæ n fuerit Saga. Nihil tamen plerumq; m difficile est quàm probatio, & in ea ximè Iudices occupantur. Quamob- m si neque inculpati testes, neque reo- m confessio, neque euidentia facti ha- bitur (quæ tria esse genera probatio- m diximus ex quibus mortis iudici n ferri potest) sed præsumptiones so- m erunt, vtrum infirmæ sint an vio- ntæ præsumptiones animaduertimus. præsumptiones infirmæ fuerint *b*, ne- reum oportet vt Magum condem- neque absolui, sed ampliùs dicere ad mmoditatem quæstionis, & intereà è culis reum eximere. Sin autem vio- æ fuerint, an ad condemnationem rtis procedi sit opus dubitatur, prop- discrimen huius criminis ab alijs am- ssimum. In alijs enim criminibus ne- o ex præsumptione licet violentissima nari ad mortem potest *c*: ad alias ve- pœnas, puto trimeres, flagra, multam norariam aut pecuniariam pro quali- personarum *d* & probationum gra-

b Bald. in l. fide probat. C. & in l. presbyteri. de epis. C.

c l. absentē. de pœnis. ff. l. vlt. de probat. C. l. singuli. de accus. C. Gand. in tract. malefi. sub rubri. quādo puniātur plu. Ancaran. con. 217. Alex. Im. cons. 15. li. 1. & cons. 14. li 3. Cæpola cons. 41. Castrē. cons. 192. Alex. cons. 81. li 5. Angel. de malefic. in verbo, & Andreā. n. 22.

d l. capitalium. §. in

seruorum. de poenis. ff. l. vlti. de incendio. ff.

uitate damnari potest. Itaq; videtur i isto abominando crimine ad iudicium mortis ex violentis præsumptionib procedi posse. Verumtamen ex violent præsumptionibus statuendam non ce seo mortis condemnationem, sed ali omneis pœnas excepta morte. Hoc no in pari causa docet Lex Dei dicens a, S quod ex oppidis popularium tuorum a diueris apud alios instare vt Deum æte num deserant orentq; Deos alios, verita tem rei diligenter peruestiga. Si eam cer tam esse cognoueris, tum incolas illiu oppidi obsideto, perrumpito, igne cædi busq; misceto. Veritatem igitur tener certò opus est, vt sententia feratur mo tis. Hic verò dixerit quispiam, Aut absol uere, aut damnare opus est. Si verum cri men est, mors non suffecerit: sin falsum oportet absoluere, aut certè amplia donec amplius quæstione habita cogno scatur, reum verò hac lege vinculis so uere vt vadimonium eodem statu obea &c. non supplicio corpus afficere, au honorem cuiquam ob præsumptiono adime-

a Deut. 13.

b l. vlt. de probat. l. sciant. eo. C. l. qui accusare. & D. ibidem.

c Asconius in Verrem.

d l. ordo. de public. iudic. ff.

e in l. quicunque de seru. fugit. eo. vlt. ver. & nota octauo et in auth. quas actiones, circa fin. de sacro. sanct. C.

dimere, ex prisca Rom. lege *b*, apud quos res erant notæ *c*: vna A. altera C. tertia NL. absoluo, condemno, non liquet. Respondem' hanc iudiciorum formam sublatam esse *d*, & alteram extra ordinē inuectam, cùm Romani imperium obtinerent. Nam illud dictum legis, Actore non probante reus absoluitur, verum est: sed ea demum probatio est non solum quæ probat necessariò, sed etiam quæ ad indubitatam probationem accedit proximè. Inprimis verò eorum criminum quæ clàm committi solent, probatio ex bonis certisq; rationibus petita sufficit, quod Baldus *e* & Ioannes Andreas hoc modo dixerunt, ratione difficilis probationis sufficit probatio præsumptiua: quam ob causam probatio quoq; domesticorum testium admittitur in rebus clàm gestis intra priuatos parietes *g* quam probationem alioqui fora excluderent *h*. Magorum autem scelus de nocte ferè committitur, deserto loco & ab hominibus remoto, ijsque modis quos nemo præsumere vel cogitare possit.

f in c. cùm dilecti. glos. super verbo, argumentis. & in c. illo vos. de pignor. & in c. ad nostram. de emptio.
g l. consensu. de repud. & ibi Bar. & in l. lex quæ tutores. de administr. tut. & Cynus. in l. parentes. de test. C. Not. in c. 3. loco de proba. & in c. veniens. 2. de testib. & in c. cum dilecti. de electio.
h l. omnibus, & ibi Doct. de testib. C.

Violentas igitur præsumptiones in caus[...]
tam detestabili haberi sufficit, vt suppli[...]
cia corporibus quantumuis grauia, cap[...]
tali solùm excepto, irrogentur, fustiga[...]
ones, sectiones, notæ; perpetua vincul[...]
multæ pecuniariæ, publicationes, & po[...]
næ consimiles, præterquàm exsilium, [...]
si in locum aliquem certum relegetu[...]
Magus. Solent enim plerumq; Magi so[...]
lum vertere vbi retecti sunt, pestemq[...]
importare aliò: sin vno in loco iubentu[...]
consistere vbi se obseruari & in suspicio[...]
ne esse viderint, nihil audent amplius[...]
De perpetuo autem carcere, etsi ex com[...]
muni iure prohibetur *a*, melius tamen[...]
in Canonico iure prospectum est, maxi[...]
mè verò in præsente causa. Nihil enim[...]
tantopere formidant Magi quàm carce[...]
rem, prout carcer modus est potentissi[...]
mus ad veritatem exprimendam & affe[...]
rendam resipiscentiam: sed alij comites[...]
expertes rei Magicæ semper sunt adiun[...]
gendi, quia dum soli sunt eos à diabolo[...]
in sua improbitate confirmari monstra[...]
uit experientia, aut etiam vt ipsi mort[...]
sibi

a l. mandatis. de pos. nir. ff.

ibi conciſcant adiuuari. Si igitur Saga
ſonibus, lacertis, hoſtijs, oſſibus, ping-
busúe ignotis inſtructa deprehenditur,
famoſa eſt rerum magicarum nomi-
, præſumptiones ſunt validiſſimæ: ſi a-
quando reprehenſa in iure, nec abſolu-
eſt, vehemens eſt præſumptio: ſi ex ſta-
lo inimici aut ouili viſa fuerit egredi,
oſteáq; pecudes moriantur, aut ſi ij mo-
ntur vel langueſcant quibus intermi-
æ ſint Sagæ, ſiue vnus ſiue plures, vio-
nta eſt præſumptio. Ex his præſumpti-
nibus, vt neq; vllius confeſſionis neq;
ſtum extet probatio, in pœnas tamen
s condemnari debent, præterquam
d mortem. Hæc nobis regula tenenda
a, ſublata mortis pœna & rigore le-
m mitigata, cùm præſumptionibus a-
ur; neq; eorum probanda ſententia,
i ex præſumptionibus licet violentiſſi-
s corporalem pœnam irrogari non
ſſe putant *b*, ſequuti opinionem Al-

a Ant. But. Pá. Felin. Io. And. in c. affert. de præſump. text. in c. illud. de cleric. ſecũdũ Felin. in c. qualiter & quando.

b Gand. in trac. de maleſic. tit. de præſũ. col. 3. Spec. tit. de p̃ſump. §. ſpecies. ver. in ſumma. Oldr. cõſ. 129. viſo. Bald. in l. præsbyt. col. 1. verſ. & adde. de epiſ. C. & in l. nõ eſt veriſ. quod met. ff. & in l. eius. §. 1. de teſtib. etiam. Ca. de ſer. fu. Ancará. in

l. ſciant cuncti. de probat. C. fin. verſ. 6. vbi Bal. in l. fugitiui. col. 2. & ibi Cæpola vlt. charta. C. Bal. in c. 1. fin. tit. quibus mod. feudum amit. ſibal malus, col. 10. de reg. iur.

berti Gandini & Pauli Castrensis. Hic e-nim (vt gloriatur ipse) impedimento fuit ne corporali pœna afficeretur prædo qui deprehensus fuerat stricto gladio loco exiens vbi inimicus recens occisus compertus est, & cui etiam occisor pa-ter imperauerat ne ingrederetur domum, quin rem confectam retciuisset, deinde verò post rem gestam eum pater admo-nuit vt fuga sibi consuleret: quod iniu-re fuit comprobatum. Humanus spiri-tus, ait Paulus Castrensis, non potest dubitare, quin is qui accusabatur cædem perpetrauisset, vtcunq; infitiaretur: ve-rumtamen non fuit affectus corporali pœna. Atq; in hanc sententiam Bono-nienses Doctores consenserunt, l, sed quodammodo antiqua Rom. opinione absoluendum planè aut condemnan-dum ex lege, aut amplius decernendum dimisso reo: cum tamen ex insignibus præsumptionibus omnes semper mul-tam pecuniariam committi censeant. Quid ita multam? inquies. Etenim præsumptiones eas non esse iudicant

quib

a Castrēs. cons. 299. visa. col. vlt. lib. 2. b Gand. in tract. ma-lefic tit. de præsump. Rom. in l. 1. §. si quis in villa, ff. ad Syllan. Franci. A-retin. in l. eius qui. §. si cui. de te stam. Bar-bat. cō. 26. col. 7. vers. modo, lib. 1. & cons. 23. sapien-tissimus. col. vlt. lib. 2. Alex. in l. 1. col. 8. versu ad v-nū, si cer. pet. ff. & cons. 15. vi-so processu col. 2. lib. 1. & con. 115. in causa li. 3. & con. 2.

ibus ferri sententia possit, non debent ad multam condemnari, maximè cū mo damnatus criminis, si soluendo n est, ex diuinis & humanis legibus rpore pœnas luere teneatur *c*. Sin au- n reum ex violentis præsumptionibus na dignum iudicent, quare dubita- int in enormi crimine ad corpora- n pœnam procedere? Iudices huius gni & fora non sequuntur Italicorum ctorum sententiam, sed in pœnam rporalem damnant pro modo proba- tis, non solùm in hoc, verumetiam in nibus alijs criminibus quæ ab huius ocitate absunt longissimè. Nobilem m Cenomannum noui (cuius no- n propter honorum necessariorum iu reticebo) qui postquàm certo con- o inimicum suum occidisset, cum li- is ad patruum fuit comprehensus, ibus orabat ad se pecuniam mitti vt iam criminis impetraret. Interroga- negat manum suam esse. Simo Cor- rus actuarius eum iubet scribere, sed scriptionem suam dissimulat vt nulla

post princ. lib. 7. con. 188. col. vltima. li. 7.

c l. 1. § generaliter. de pœnis. ff. l si quis id quod. de iurisdictio. ff.

similitudo huic cum illa intercederet. Biennium fuit in carcere sine alia probatione, tandem verò ad annos nouem fuit ad remigium relegatus (vt ipse mihi confessus est) cùm nihil nisi præsumptiones haberentur. Frequentia sunt in hoc regno iudicia eiusmodi, neglecta Doctorum Italicorum sententia. In Belgico & certis Germaniæ locis ratio diuersa est. Sunt enim (vt aiunt) consuetudines quædam & institutiones Caroli magni, quib⁹ ex rumore & admodum infirmis præsumptionib⁹ morte plectuntur rei: quod etiam nuper in Carinthia factum est, vbi ex præsumptione morti tradebatur homo, ac posteà instituebatur capitalis quæstio. Sic improbè iustitiæ illudebatur. Sed vbi ex violentis præsumptionibus quales suprà exposuimus iudicium fuit constitutum, iudicium corporalis supplicij opus est pronuntiari. Alioqui impunita semper manebunt scelera si ea demum crimina quæ in oculis, ad manum sunt commissa puniantur: quod malum Iureconsultus adduxit a.

a l. ita vulneratus. ad l. Aquil. ff. l. si in rixa. eod. l. item mola. §. sed si plures.

ſi ad condemnationem procedatur,
amuis ex offendentium multorum
umero quis pœnæ debeat ſubijci dubi-
tur. Nam etſi illic de damno agitur,
æ tamen eſt multæ pecuniariæ in cau-
ciuili ratio, eadem eſt ſuppliciorum
rporalium in criminali cauſa, inpri-
s verò enormium criminum, cuiuſ-
odi illud eſt quod agitur. Quamquam
n obſcurè demõſtrat Baldus *b* ex præ-
mptionibus ad corporaleis pœnas in-
iuendas procedendum eſſe, cùm ait
itius agi in pœnis corporalibus quan-
eſt dolus præſumptus & non verus,
citat la. ad legem Corneliam. de ſica-
ff. Præſtat quidem, fateor, abſolui
ntem quàm innocentem damnari:
eum qui præſumptionibus certis cõ-
ncitur innocentem non eſſe conten-
o, vt fuit is qui prope occiſum ſol' cum
adio cruento fuit deprehenſus, & alijs
niecturis oppreſſus quas modò anno-
uimus. Quamobrem Henricus 2. in
oc regno edictum ſalutare ſanxit pro-
ulgatum & relatum in acta anno M.

b in c. 50. in fine. tit. quib. modis feudũ amitt.

D. LVI. quo mulierem eo loco haber
iubet ac si fœtum occidisset ac morte af
fici, quæ grauiditatem partumq́; celau
rit, eum sine baptismo siuerit emori, n
que testimonium cuiusquam adhibu
rit: fidemq́; haberi vetat dicenti mort
um fœtum ex vtero prodijsse. Hoc mu
tis decretis ab eo tempore fuit obseru
tum. Perditæ enim & deploratę mulier
necabant fœtum, easq́; Sagæ ad illud fa
cinus instigabant. Hæc iuris præsumptio
ex quo edictum latum est: edictum verò
ex humana præsumptione natum eaqu
vehementissima, sed non æquè valida a
præsumptiones illę quas antè diximus: s
tamē ex ea non solùm ad corporale sup
plicium, sed etiam ad mortem procedi
tur. Verumtamen fieri potest vt mulie
ad integrum suum honorem conse
dum, fœtum suum grauiditatem pa
que celet, & fœtus quem studiosè fu
educatura in doloribus expiret puerp
rij: sed quia hac specię non rarò ani
uersum est parricidia plurima perpetra
dum puer mortuus nasci dicitur, sapi

ter

r fuit institutum præsumptionẽ istam
fficere, vt vindicando sanguini inno-
o ad capitalem pœnam procedatur.
am ex vno incommodo quod rarò cõ-
ngit, non est committendum vt bona
& salutaris omittatur *a*. Ac propterea
ulierem Mureti ad Suessiones morti
iudicandam censui, quæ cęlata graui-
ate & partu infantem humi in horto
ndiderat mense Martio anno M. D.
XXVIII. Quinetiam in causa non per-
e graui, si qui accusati adulterij, dein-
e absoluti, si ergo coniugium posteà in-
rint, prout ipsis à repudio licuisset *b*, e-
s Lex summo iure puniri præcipit velut
ulteros *c*: hi autem ad mortem dam-
ntur lege. Itẽ si cui ter maritus denun-
iauerit ne cum vxore versetur, si eos sine
imine simul versantes offenderit, huic
ge permittitur vt eos interficiat sine vl-
foren sis cognitionis formula *d*. Et
uod grauius est, Nicolaus Palermitanus
Abbas licere negat Iudicibus pœnam
egis minuere, quæ tamen præsumptio-
ibus solùm humanis nititur. Etenim
legum

a l. 3. & 4. de legib. ff. Sic Cato dicebat nullam legem omnibus satis commodam esse.

b l. si qui adulterij de adult. C.

c l. quamuis co. C.

d auth. matri & auiæ. §. his quoque. Pano. in c. accedens. versi. nõ obstat. de accus. Mathes. in singu. 116.

legum præſumptio nihil eſt aliud quàm humana eorum præſumptio qui ob præſumptiones tulerunt legem: imò ex præſente facto lex præſumit præteritum, a que ex præſumptionibus procedit ad con demnationem mortis, vt antè demon ſtrauimus. Hoc verò accuratè opus obſeruari, quod ea de cauſa ſolùm fuit inſtitutum: quia difficillimè poſſunt a dulteri in facto deprehendi. Quanto igi tur magis neceſſe eſt procedi ad corpora leis pœnas, cùm violentæ præſumptio nes aduerſus Magos extant? Sed ſi qua ineſt facti euidentia, tum veniendum eſt ad capitalem pœnam: verbi gratia, ſi quis rei magicæ accuſatus deprehendatur hu mana membra, maximè verò puerulo rum habens, oportet liberè ad conde nationem mortis procedere. Ineſt enim permanentis facti euidentia, ſi quis ma gicarum ſortium accuſatus ad curādum alterum clara voce diabolum inuoca rit, aut ſummiſſa voce in terram proſtra tus magiſtrum paruum (vt vocant) ora uerit: itaq; capitalis pœna eſt intrepi

decer-

cernēda. Sic M. Ioan. Martinus viuam
cremari Sagam S. Probæ iußit sententia
ta, q̃ structorem S. Probæ accuſabatur
impotentem & tonicū effeciſſe. Hęc bal-
neum fieri mandauerat, & tribus lacertis
ſudario datis iuſſerat eos conuolutos
balneum à structore ꝓijci cū his ver-
abi in nomine diaboli. Nam diaboli
inuocatio eſt deteſtabilis idololatria, qua
ſacōuinci poterat licet nihil fateretur,
eq; de infirmato ſtructore extaret pro-
tio: multi enim faſcinum morbumq;
ijs Magis immiſſum eximūt. De his au-
ncognoſci in iure op⁹ eſt, ſi neq; à na-
ra eſſe neq; conuenire remedia vide-
atur (vt tres illi lacerti qui nunquam
teà in balneo comperti ſunt, & ſicut
ndina Saga, cuius meminimus, ad cu-
tiones cerebro felium, veneno certiſ-
mo, corui capite, alijsq; ſordibus vteba-
r) & adhibitis alijs pręſumptionibus ac
ſtionibus ad corporale ſupplicium
ueniri. Quòd ſi diabolum inuocet
t appellat Saga, tum ob antegreſſus ra-
ones ſine cūctatione damnari ad mor-
tem

tem debet, nec mortem quidem vulga-
rem: sed viua cremari hæc portenta de-
bent, prout consuetudo publica iam o-
lim à Christianis recepta est: quam con-
suetudinem & generalem legem
possit legitimè Iudex omittere, dero-
rogare, pœnámve minuere, nisi quæ
uissima ratio & maxima exstiterit. N
perinde esse ait Lex *a* pœnam minue
aut omnino sustuleris: imò verò Iu
cem reum esse statuit qui legitimam pœ
nam condonat aut minuit *b*: Et si Iude
inquit, non vindicat repertum, tegere
conscius criminosa festinat: & quod am
plius est, iudicem eo nomine notat inf
mia: Atq; hoc in iure est extra omne
controuersiam *c*. Quinetiam cum q
pœnam legitimam remiserit aut im
nuerit, lex modò bonorum publicati
ne *d*, modò exsilio *e*, modò alijs pœ
pro ratione peccati multari iubet *f*:

a l. seruos. si. de vi. pu. C. Lucas Pe. l. 1 col. 1. verbo distulerit, princ. de sortil. lib. 12. C.
b l. 2. fin. de commerc. C. & ibi Bald. c. sicut inqt, c. negligere. 2. q. 7. & ca. errror. 80. dist.
l. 1. de carce. prin. C.
c d. l. seruos. Hosti ens. & Ioan. Andre. in nouel, in verbo eadē Panor. fin. & Dec. co. vlt. in c. de causis. de offic. deleg Rō sing. 77. Ioan. Plat. in l. 1 de deserto.
d tex. in d. l. 1. de deserto. Pano. in l. si veri. §. de viro. 26. fall. ...
e text. in autheu. vt neq; milit. neq; fœdè.
f l. 1. fin. ... matrim. ibi Bald. vlt. not. de monop. C. l. si quis sepulch. de sepulch. viola. C. et l. pter §. diuus. eod. tit. & l. 1. pub. lætit. C. Bartol. & Bald. l. mācipia de seruis fugitiuis, Cod.

unquam etiam eousq; inuehit vt iudi-
m eadem pœna castigari velit, quam
us cõuictus fuisset perpessurus, quem-
modum his verbis innuit, *nisi ipse pati
lit quod alijs dissimulando concessit.* g In
nc sententiam Andreas Iserinus nar-
Carolum Francum I. eius nominis
gem Neapolitanum iussisse vt suspen-
retur Iudex, qui certo occisori pœnam
nc solùm indixerat vt ei præscindere-
manus. Quòd si Iudex qui supplici-
maiestatis læsæ remiserit aut etiam
nuerit, reus est, suppliciúmq; læsæ ma-
tis subire tenetur lege, quanto æqui-
est teneri iudicem qui supplicium vi-
miserit minueritve læsæ diuinę ma-
tis reo? Commodissimam iudicij i-
s rationem Tullius affert his verbis:
n istum Verrem maius in se scelus cõ-
isse cùm fama spoliaret, cùm tot ho-
nes innocentes necaret, cùm ciues
m. morte, cruciatu, cruce afficeret,
m prædones accepta pecunia dimitte-
quàm eos qui istum tot, tantis, tam
rijs sceleribꝰ compertum iurati sen-
tentia

g l. nulli. ff ne, ne sacrum baptisma. C. Andr. Iser. in c. 1. tit. quæ sunt reg. Castr. in l. etsi seuerior. col. 1. Io. And. in c. qualiter. col. 7. de accus. Bart. in Clem. in verbo salutem, col. 13. vers. 13. l. Christianis fin. de paganis C. Faber in d. l. nulli.

tentia ſua liberarent. Idem quoque
iudicibus Sagas, licet conuictas, abſo
uentibus dici poteſt, qui ſe hoc ſolùm
cuſant nomine ſe id non poſſe crede
quod de Sagis dicitur, eaſque mor
promereri. Sic enim vocantur in
um lex Dei, humanæ leges & hiſtori
executiones innumeræ & annis bis
ter mille hac de cauſa factæ, & tribu
Magis impunitas. Si quis autem in
regno ſupplicia criminum eſſe arbitr
ria dixerit, fateor illud quidem, niſi e
cto aut conſuetudine pœna definita
antiquiſſima autem conſuetudo in to
Europa obtinet, vt viui concrem
Magi. Hactenus de ijs præcipuè Mag
diximus, qui iurati pacto & ſocietate cu
Satana conſtringuntur. Sed alij quoq
ſunt Magi de quibus libro ſecundo
mus, non perinde quidem deteſta
ſed tamen actionibus diabolicis cum
abolo communicant. Eiuſmodi ſu
qui nodant ligulas damnabili ſcelere:
quibus etſi nõnulli ſunt qui hoc ſine e
preſſa conuentione aut ſocietate cu

diab

bolo inita faciunt, actio nihilominus diabolica & supplicio capitali digna *a*. m quisquis artem istam colit, Dei le- omnino ac natura violat, impedi- s effectum matrimonij quem Lex Dei perat: cùm hac de causa aut matrimo- solui oporteat *b*, aut sine prole con- ere, quod planè est sacrilegum. Neq; o negari potest quin sit homicida: n enim homicida est qui liberorum creationem impedit, quàm qui ali- iugulat. Tertiò mutuam matrimo- amicitiam tollit sanctissimum natu- & societatis humanæ vinculum, odi- que Vatinianum affert. Quartò eo- momento fit ista nodatio quo san- s voces minister pronuntiat, & dum q; debet ad Deum attendere, noda- voces interserit mysteriaq; diaboli- impietate execranda. Quintò causam ert scortationibus & adulterijs ex eo sequentibus: nodati enim cùm si- l versantur, vruntur cupiditatibus & nt in adulteria. Sextò multæ eam ob sam committuntur cædes hominum

a Lucas Penna ad hoc litus l. 1. de priua. carcer. C. & l. 2. de sepul. viol. & l. vlt. ad l. Iul. de vi pub. & l. præcipit. C. de cau. larg.

b c. vlt. de frigid. & malefic. c. si per sortiarias. 33. q. 8.

à quibus id procurari suspicio est, quamuis ne in mente quidem habuerint. Hi igitur quinq; aut sex crimina nodatores perpetrant, quæ modò annotauimus: iudices (quorum autoritate sæcularii crumenisecæ suspenduntur) istud capitale scelus impunè non sinant effugere: quod Iudex quidam Niortanus fecit, qui postulato prępeditorum coniugum mulierem, cuius facto vicina nubens sic fuerat impedita à coniugali officio, conijci in vincula, & nunquam egressuram comminatus est, nisi impedimentum eximeret. Sed cùm hæc elapso triduo nouis coniugibus indixisset vt simul concũberent, soluti coniuges certiorem fecerunt iudicem, & ille impunem demisit maleficam, eo quòd plurimi etiam pueri hanc artem colerent. Cùm itaq; hoc crimẽ pullulet, atque hæc Magorum principia & fundamenta sint, omnino capitali pœna istud crimen (quod ex diametro Legi Dei & naturæ aduersatur) oportet animaduertere. Quòd si quis dum nodare capitur, in facto deprehẽdatur, aut nodationem fecisse

cisse comperiatur sed eo irritam quòd
mentes Dei nodari nequeant, is flagris
imùm ferróq; candente dignus est. Si
im is qui venenum miscuit, quamuis
onsilium non assequatur, tenetur ho-
icidarum subire pœnas, vt lex disertè *a* *a* l. 1. §. præterea. l. eiusdem. de sicar. D. in l. si quis nō dicam. de episc. C.
octorumq; iudicia statuunt: si vir cum
neno deprehensus, aut illud emisse
t vendidisse compertus, in eamdem
enam condemnatur *b*: si deniq; is qui
onialis attentat pudicitiam *c*, licet re *b* D. l. 1. eo.
fecta damnatur ad mortem, quibus ta- *c* D. l. 1. & l. vlt. de cupress. C. l. vlt. de indicta viduit. C.
enin rebus est crimen vnicum: certè
ulto æquius est nodatores istos, qui fa-
ultatem suam eò contulerunt vt geni-
am auerterent, grauiùs quàm flagris
stigari, cùm maxima sit criminis atro-
tas, & Doctores vno ore statuant *d* co- *d* D. in l. si quis non dicam.
tum licet irritum in atrocibus malefi-
is capitali poena plectendum esse: ad-
q; studium & voluntatem (vt ferè ob-
uatur) capitalem esse in læsæ maiesta-
crimine *e*. Nunc igitur læsæ maiestatis *e* l. cogitationis. de pœnis, & ibi Doctores.
inæ crimen esse demonstrauimus,
m Sacramenta aut preces sacræ car-

minibus diabolicis inſpurcantur: li
in alijs criminibus conatuum minor
quàm effecti pœna *a*. Quod autem
nodantium conatu diximus, eade
tione ad Magos pertinet qui iniec
ſortem aut ianuas inunxerunt, qu
nullius mors conſequuta ſit: ma
cùm lex ei pœnam homicidarum i
get qui cum veneno comprehenſ
erit, aut illud emerit, etiam nullo
conſequuto. *b* Cætera Magiæ
quæ noſcendis rebus futuris exerc
puta Geomantia & alia eiuſmodi q
libro ſecundo notauimus, cùm diui
tiones diabolicæ ſint commentáq;
boli omnia verbo Dei vetita, ea qui
que coluerint & conuicti fuerint col
primùm pecuniaria aut honoraria
ta oportet affici, ſecundò flagris & c
dente ferro, tertiò ſuſpendio. Qui au
ſeſe medicinam facturos pollice
dempto (vt aiunt) carmine, aut dia
licis artibus procellas arcent, imbre
& grandines auertunt, hos quidem L
puniri non ſinit *c*: ſed iſtos tamen me
co

a l. 1. prin. de extraor. crim. ff l. quãuis, de adult. C. Bald. in l. 1. §. hæc autem. quod quiſq; iur. ff. Alex. cõ. ponderatis li. 1. col. pẽ. Bald. con. 443. Mœchus. lib. 3. gl. in. §. in ſumma de iniur. inſt. Florian. in l. itẽ ſi obſtetrix, fin. ad l. Aqui. ff. Cæpo. in repet. l. fugit. col. 12 Fel. in c. ex literis. de conſtit. Bald. con. 34. caſus talis. lib. 1. fine.

b l. 3. de ſicar. ff.

c l. 3. de ma.

interrogandos esse & peruestigan-
confirmo, vt cognoscatur an sint
gi: quòd si nulla probatio habebitur,
nihilominus indicta corporali pœ-
interdicendum ne medicinam exer-
nt, & studiosè quid agant obseruan-
n. Chiromantiam verò (qua ex line-
entis manuum ferè audent quidam
uros successus prædicere) quicunque
rcuerint, ijs primum sub pœna arbi-
ria volumus interdici illius vsu: libros
ò Chiromantiæ & Geomantiæ, qui
venales prostant, concremari, &
ographis librarijsq; interdici ne por-
cudant aut vendant, constituta in e-
ui secus faxint, 1. pecuniaria multa,
honoraria. Ne quis verò se nomine
orationis excusari putet, necesse fue-
autorum nomina speciatim exprimi,
in mandatis Iudici cuiq; dare vt libros
agicos qui faciundis inuentarijs de-
chensi fuerint comburat illicò. Hæc
im Iudices Ethnici factitarunt, neq; in
rum diuidundarum numero censue
nt ista *d*, vt Ephesi quoq; in primitiua

d l. cæteræ. fam. hercisc. ff.

a in Actis Apo. Ecclesia fuisse legimus obseruatum
Sic impia ista scelera quæ Christiani di
simulant, ab antiquis capitali supplic
legimus fuisse vindicata. Ab Apron
Romano Prætore Hilarium quem
b Ammia. Marcellin. lib.26. ad mortem damnatum fuisse legim
conuictum Mago filium suum in
ęndum tradidisse, eumque ex Eccles
necem fuisse raptum: hęc enim legis v
c l.4.de male.C. ba sunt c, culpam similem esse tam p
hibita discere quàm docere. Valen
d Socrat. lib.4.cap.29 Sozo. lib.6.c.35. Nicephor. lib.11.cap.45. Zonaras li.3.in vita Valen. quoq; Cæsarem d, cùm resciuisset I
blichum Alectryomantia scrutatum
se quis ab ipso Imperator futurus esse
foueam Iamblicho ante obitum
uisse, & omnes conscios aut suspectos
necasse suprà annotauimus. Præter
Bassiani cuiusdam bona publicata
e Ammia. Marcell. lib.29. ęo quòd de vxore diuinos consuluisse
vtrum ęa filium filiámve esset par
f Niceph. lib.10. Alius Lollianus f nomine iuuenis ad
dum in exsilium missus & bona fisco
notata sunt, quòd librum magicum
scripsisset: & præstigiatori cuidam Sic
dæ adstantium oculos fascinanti, oc

ntentia lata fuerunt eruti *g*. Præſtigia- *g* Nicetas lib. 4.
resautem & faſcinatores, & quicunq;
ecromantiam, Pſychagogiam, Goeti-
n, & improbatas artes alias exercent,
ctione expreſſa teneri cum Satana eſt
mpertiſſimũ. Naturalem verò Aſtro-
giam & cognitionẽ eius quod attinet,
iap eam admirabilia Dei opera, cœle-
um luminũ conuerſatio, anni, & tem-
ſtates noſcuntur, eſtq́; ad medicinam
meteoricorum inſtrumẽtorum vſum
ceſſaria, hanc certè cum alijs nõ opor-
confundere: ſed eorum abuſum auer-
iq cõditionem vitamq́; hominum ſe
dicturos ex ea pollicentur, inſtituto
identiæ Dei & impietati maximæ cõ-
ntiſſimo. Itaq; præſtantiſſima hæc ſci-
tia fuit infeſta criminationibus, adeò
his appellationibus, Aſtrologus, Ma-
ematicus, Chaldæus, in legibus ſæpe
telligantur Magi *h*. At non abuſus no-
ine decet præclaras explodi ſcientias:
oq artes ſcientiasq́; omnes & ipſam le-
m Dei neceſſe foret condemnari. Sic
magni viri cùm rectũ vſum Aſtrologiæ

h l. 2. de malefi. & mathem. l. item apud. §. ſi quis aſtrologus. de iniur. ff. l. vl. de malef. & mathem. C. Valerianus lib. 1 ca. 4. ait Chaldæos ex Italia exire iuſſos intra 10. dies Coſſ. Popilio Lenate, & Lucio Calphurnio.

&abuſum non ſeparauiſſent, in errore plurimos induxerunt: Ioannes Francus Picus Mirandulanus Princeps c præter modum criminatus eſt, Philip verò Melanchthon plus ſatis diuin Aſtrologiæ tribuit. AEgyptij cum abuſum poſſent tollere neque ſcien prohibere, hominibus Aſtrologos d nos conſulentibus indixerunt canon quem Blaſeunomion velut ſcrutini ſtultorum appellabant: quemadmo memoria noſtra quidam illos fur prædones conſulunt quos vocant Æ gyptios, maxima ex parte Magos, vt in cijs pleriſq; compertum eſt. Deniq; qui buſcunq; in rebus mens humana ſup ſtitioſo metu conſternatur, aut à fiduc in Deum vnicum reuocatur vt vani cuilibet hæreat, illis Deus offenditur que demum vera eſt idololatria: pr tereà pœnas grauiſſimas in iſtos ho nes Ethnici decreuerunt, *a* quemad dum in conſtitutione M. Aurelij h verba legimus, *b Si quis aliquid fecerit q leues animi ſuperſtitione terreatur, D. M*

a l. ſi quis aliquid. de pœnis. ff. l. ſaccularij. §. ſunt quædam. de extra. ord. crim. ff.

b l. ſi quis aliquid. de pœn. ff.

in insulam relegandum hunc rescripsit.
ccuratè igitur animaduertenda est sor-
legiorum distinctio, vt rectè turpitudo
grauitas magicorum scelerum diju-
icari possit, tum quæ homines conuen-
one expressa cum Satana iuncti com-
iserint, tum quæ nodatores aliorumq;
rtilegiorum artifices. Sunt enim quæ-
m eiusmodi quæ à magistratu nec tol-
nec puniri possunt: vt communis illa
ultorum superstitio à qua Ethnici me-
ebant, in agro nendum non esse, inau-
icatum esse si è sinistra nare sanguis
fluxerit, aut si ante prandium mulieri
rauidæ occurratur. Verùm longè gra-
ior eorum est superstitio qui chartace-
s orbiculos de collo pendentes, aut cõ-
cratam hostiam in pera circumferunt
(vt penes gentilem Præsidem deprehen-
dit hostiã carnifex, qui in patibulo mon-
is falconis suspendit eum) & superstiti-
ones aliæ consimiles, quæ à Scriptura sa-
ra & Rabbi Maymonide inter vias A-
morrhæorum numerantur, & seuerissi-
mè in lege Dei ac Prophetis ob diffiden-

tiam à Deo & insanam erga res creatas idololatriam prohibentur: quod malum non aliter potest quàm Dei verbo corrigi. Agyrtas verò & nugiuẽdulos circumforaneos Magistratus castigare tenetur, & in exsilium relegare. Si enim Cæsares Ethnici exsilio multauerunt eos qui exercebant ista quò leues animi superstitione terrerentur *a*, quid Christianos eis oportet facere? & eis pariter qui, vt Aurelijs & Bernæ, spiritus effingunt? Hos certè mortis reos esse constat, vt Bernæ effectum est, quid eis qui flentem inducunt crucifixum? quod Mureti ad Tholosam, in Picardia, & Aurelijs in æde S. Pet. puellaris factum est: sed hæc omnibus tentatis impunè abierunt. Hæc verò duplex est in sacerdotibus & pastoribus impietas: multo maioris, inquam, impietatis sacerdos tenetur aut pastor, qui pactus cum Satana detestabile sortilegium ex sacrificio facit. Etenim omnes Theologi vno ore docent à Sacerdote non consecrari, nisi consecrandi intentionem habuerit, quamuis Sacramentalia verba

a d. l. si qs aliquid de pœnis. ff.

erba pronuntiet. Itaq; Lugduni Curio
Ioannis minoris viuus crematus est
no millesimo quingentesimo qua-
agesimooctauo, eo quòd dixisset (pro-
in iure confessus est) se in missa non
nsecrare hostiam vt damnationi pa-
chos suos subijceret, quia sibi (vt aie-
at) lis cum ipsis erat: etsi iustam miseri
pelli ignorantiam excusabat Deus.
Quanto grauius igitur supplicium me-
tur Sacerdos Magus, qui blasphemat
orribiliter consecrationis loco? Quam-
obrem princeps Plato in legibus *b* scrip-
it, Sacerdotem magum sine exoratio-
e morte plectendum esse: turpitudo
nim Magicarum sortium in eo qui pro-
curat sacra est atrocissima, cùm ea quæ
sanctificare debuit polluat, inquinet,
c execrabilibus blasphemijs obruat.
taque Suessionum Curio, Froissardo
este, qui bufonem baptizauerat hosti-
amque sacratam ei ministrauerat, viuus
exustus est, neglecta autoritate Cano-
num qui Sacerdotes Magos solùm ex-
communicari iubēt *c*; etsi hoc potest re-
geri,

b lib. 11. de legi.

c c. si quis clericus. ex concil. Aurelia. & c. aliquant. ex conci. Agathensi. & c. si quis Episc. ex conci. Tolet. 26. q. 5.

geri, non præiudicare pœnam Ecclesia-
sticam quin magistratus laici supplicia
sua irrogent. Quemadmodum autem
ex proportione iustitiæ harmonicæ gra-
uior pœna, & atrocius crimen est pro
personarum de quibus agitur qualitate
vt si medicus veneficio vtitur, si tutor
pupillæ vim facit, si Iudex iniuria afficit
si aurifex monetam adulterat, si vasallus
prodit dominum, si patriam vendit ci-
uis, si principem suum occidit subditus
si Princeps fidem non præstat, hi grauio-
res merentur pœnas & ij omnino qui
contra suum officium venerint a: sic e-
tiam Sacerdos Magiam colens non illis
solùm omnibus peior est, sed etiam Ma-
gos omneis alios execratione vincit qui
non funguntur sacerdotio: hic enim De-
um suum deserit se expositurus diabo-
lo b, & res sacras prodit quas sanctas & in-
uiolatas debuit ante omneis conseruare.
Quisquis itaq; Sacerdos aut minister con-
uictus fuerit speculis, annulis, securibus,
cribris, & rebus consimilibus quæ etiam
sine expressa diaboli inuocatione adhi-
bentur

a l. quis de curio. de falsis. l. q̄dā de pœnis. ff. Thomas prima 2. q 7 arti. vlt. Dinus, Bal. Sal. Iacob. Arena in l. nemo. de summa Trinit. C.

b l. presbyt. de Episc. C. l. qui, de pœnis. Rom. sing. 476. & 669. Bal. in c. si quis vero. de pace iuram. Fel. in c. pastorales de iureiur.

entur magicas ſortes exercuiſſe, mortis pplicio dignus eſt, cæteri verò exſilij. In iminibus alijs, præter ſortilegia & ſa- ilegia, iniquum foret Sacerdotem pu- rigrauius, ob cuius dignitatem ſuppli- a oportet minui: & qui Sacerdotes aut iniſtros Dei offenderit eum oportet niri grauius quàm aliarum offenſa- m nomine, quia maior eſt ipſius digni- s propter quam ipſe inuiolatus & ſacer anere debet *c*: Si quando verò eo de- entiæ venit vt Satanæ ſeipſum voueat, atis magna pœna infligi non poteſt. Ex umeris enim iudicijs ſæpe comper- m eſt, Magos aut ſacerdotes eſſe, aut nſcijs vti Sacerdotibus, qui ſiue pecu- a ſiue gratia adducti Miſſas pro Magis anunt, hoſtias ſubminiſtrant eis, puram embranam conſecrant, annulos, no- atas characteribus laminas, & alia eiuſ- odi imponunt altaribus aut ſubdunt nteis, prout non rarò compertum eſt. c nuper deprehenſus eſt Curio: ſed im- nè abijt fretus autore optimo qui ipſi nulum dederat linteis altaris, dum ca- neretur

c Philo in lib. de ſacrificijs. Leuit. 2.

neretur missa, supponendum. Secũdum Sacerdotes & administros Dei, Magistratus iustitiæ custodes & depositarij sunt peruestigandi, & si qui deprehendantur summo iure puniendi. Nam si quis magistratu fungẽs in eo numero fuerit, præbebit effugia Magis, eoq́; pacto regnum Satanæ promouebit. Primaria verò in Magistratum præsumptio est eum magum esse, cùm ludificatur sortes: sic enim risus specie virus lethale obtegit. Vt autem Areopagitas legum custodes mandauit Solon, si leges infregissent, aurea sui ponderis statuã persoluere, Plutarcho teste: *a* sic Magistratum magum qui pœnas de Magis tenetur reposcere, si viam euadendi eis aperiat, castigari opus est uerissimè: fecit enim Iudicum dissimulatio vt hoc malum in infinitum propagaretur, cùm Triscalanus Regi Carolo 9. dixerit in hoc regno esse ampliùs trecenta Magorum millia. Aulicos itẽ Magos promiscuè sine cõditionis discrimine, vt Lex ait, *b* cruciatibus exponi est æquissimũ. Nec immeritò lex seuerè Ma-

a in Solo. ne.

b l. nemo aruspice. de malefi. C.

os aulicos iubet pœnas luere: vnicus e-
m in comitatu Magus omnibus viris
eminisque principibus corrumpendis
fficit qui ſequuntur aulã, adeoq; ſum-
o principi peruertendo: quia principes
riosè ſtudent præſtigias Magorum vi-
re & cognoſcere, tanquam ſi hac via a-
uid magni effecturi eſſent. Satanæ ve-
nihil antiquius quàm vt eo principes
rahat, quia ſimulac immerſi ſunt, ni-
l procurant aliud quàm vt voluntati
ius pareant, omnem religionem ludi-
centur, exemplum popularibus adul-
erij, inceſtus, parricidij, crudelitatis, exa-
ionumq; præbeant, & ſeditiones inter
ditos bellaq; ciuilia moueant ad ſpe-
ndas cædes exhibendaque diabolo ſa-
ificia ſanguinis innoxij, quæ ei ſunt ac-
ptiſſima: prout improborum conſer-
tioni conſulit. Hos ex ordine ſequun-
r matres, quæ filias ſuas in diabolicos
tus deduxerint. Ac filiæ quidem, ſi
atres ſuas antè indicauerint quàm in
e cognitio de eis inſtitueretur, duobꝰ
minibus merentur veniam, tum quia
factum

factum accusarunt, tum quia ipsas pœ-
nitet: Sin post cognitionem susceptam
minores ætate & resipiscentes virgis cæ-
di suffecerit, deinde verò honestæ ali-
matronæ instituendas committi. N
etsi in castigandis delictis ętati mino-
veniam iniquum est dati, aliquid tam
ait lex *a*, de rigore legum oportet rele-
ri, præsertim si reus minor fuerit ann.
18. *b* Sinautem neq; expressa pacta neq;
magicorum conuentuum aditum fateri
voluerit, sed aliorum vincatur testimo-
nijs, morti adiudicandus est: sic enim fir-
mum statumq; consilium cum diabolo
initum à se fuisse ostenderit. Si enim le
impubem puerum *c*, qui dum occidebo-
tur herus non exclamauerit nec occiso-
res accusauerit, addicit morti (vt pu
vndecim annos natus qui puellam ictu
lapidis occisam abdiderat, decreto Cu-
riæ anno M. CCC. XCIIII. sirpiculo
ad patibulum tractus vitam finiuit la-
queo) multo æquius est puerum magu
qui pubertatem attigerit capitali suppli-
cio affici, nisi diabolicos cœtus indica-
ueri

a l. 1. si ad-uer. delict. C. l. auxi-lium. de minor. ff.
b auth. si captiui, cũ glos. de Episc. & cle. C. Iacob. Are. Sal. in l. si quis in tantum, vnde vi. C. Philipp. Corn. con. 247. lib. 1.
c l. excipi-untur. ad Syllan. ff.

erit, maximè si præoccupatus in iure &
uictus infitiabitur. Nam etsi parentes
agi liberos suos diabolis dicare solent,
simul atq; ex vtero processerũt, illi an-
q̃ in lucẽ fuerint editi: tamen diabolos
presse cum pueris sibi dicatis non antè
cisci demonstrauimus q̃ pubertatẽ at-
gerint, vt ex interrogationibus Ioannæ
aruilleriæ didicim⁹, quæ se quidẽ à ma-
e Satanę fuisse dicatã exposuit, sed non
tè nuptui traditam ei, neq; de cõcubi-
à Satana, & de abnegatione Dei & om-
is religionis compellatam, q̃ duodeci-
ætatis annũ attigisset. Similiter Mag-
lena Crucia Cordubensium in Hispa-
monialium Abbatissa cõfessa est, Sa-
nã rem nõ antè secum habuisse quàm
odecimum annum ageret. Sed suppli-
um ignis, cui maiores annis adiudicari
portet, mitigari potest. In hac aũt causa
m execrabili supplicium ob imbecilli-
tẽ sexus fœminei non debet minui, ni-
eria pœnitẽtia ductæ Deum ex animo
uocabunt: qua in specie supplicio ignis
blato pœnitentem pręfocari aut stran-

u gulari

gulari æquum est. Quisqs aũt in pactione cũ diabolo perstiterit ἀμεταvοήτως, vt plerique faciunt, eum supplicio ignis oportet subijci, ac non pœnã (q̃ ex iure & lege capitalis est) minui, siue baptismi nomine siue pœnitentiæ; quæ pœnam aliquatenus imminuit *a*. nulla enim pœnitentia supplicium istud abolere potest *b*, cùm Ecclesiæ potius & canonici iuris consilium sit iustitiam coli *c*. Quamobrem Canonistæ omnes cõsentiunt eum quem pœnituit sui criminis in foro laico accusari & puniri posse: nam Ecclesiæ absolutio inquit Baldus *d*, nullũ præiudicium brachio seculari facit. Pleriq; etiam Doctores & ciuilis iuris & Canonici *e* pœnitentiam aiunt quãuis amplissimam nihil de grauitate supplicij legib⁹ imperati demi nuere. In hãc sententiam scribit Dec⁹ iudicium contra Iudæum pronũtiauisse

a lib. 4. sententen. & c. quod aũt. 32 q. 1. & c. vlt. de pœnis. item dist. 7. & c. 2. si. de cõsec. dist. 4. Cald. Anto. Butrig. Imola, Fel. in c. de his. de accusa. glos. vlt. 49. dist.

b l. 2. §. si qs à pr. ne qd in loco pub. ff. & c. sup eo. de off. deleg. & c. ex tuarum, de author. & vsu pallij.

c c. 1. de alien. feu. & can. vlt. 29. q. vltima.

d in l. placet. de sacros. eccles. C.

e in c. admõere ver. pœni. 32. q. 2. & glos. Inno. & Hostiens. in col. vlt. Io. Andr. Ant. But. Panorm. in c. gaudemus. de diuort. Mar. & Franc. in d. c de his. de accus. Card. in Clem. 1. §. sanè de v... Luc. Pẽna in l si apparitor. col. penult. de cohortib. C. lib. 12. D... cius in c. q̃ in Ecclesiarum. col. vlt. de constit. & con. 130.

qui ad ſupplicium criminis à ſe commiſſi minuendum Chriſtianus eſſe voluerat: ſed magiſtratum Paduæ de ſententia doctorum omnium nihil de pœna derogaſſe. Idem quoq; iudicium Theologorum eſt *f*, & lex ipſa Dei hominem qui certo conſilio alterum occiderit à ſacro altari necandum iubet abripi, ne fortè religionis, libertatis, aut pœnitentiæ velo ſe obtegant improbi vt ſupplicia legibus inſtituta queant euadere, ſed potius quocunq; modo meritas pœnas luat improbitas: quem ad ſcopum omnes Iurecoſſ. animum aduerterunt maximè *g*. Atq; hæc reſponſio ad eorum dicta qui ſpecie pœnitentiæ Magis effugia nituntur comparare. Nam ſi homicidam cùm reſipuerit nihilominus morte iubemur afficere, cur effugiat Magus millies ſceleratior? De ijs autem hæc volumus accipi quos anteuertit cognitio Iudicum, & qui ſe poſteà ingerunt in monaſteria, nõ alio conſilio quàm vt domus dicata ſanctimoniæ ſpelunca parricidarum atque Magorum ſit. Nõ eſt igitur quòd eorum

f Alex. Ales. in 4. ſentent. q. 20. mem. 1. artic. Bonauent. in d. 4. ſentẽ. diſt. 2. artic. 1. q. itẽ Thomas in 3. parte ſum. q. 68. art. 5. Aſteſanus li. 4. tit. item. 4. artic. 1. col. vlt. Ant. Florent. in 1. parte 3. q. princ. tit. 14. cap. 13.

g l. ita vulneratus. fin. ad l. Aquil. ff. l. conueniri, de pactis dotalib. l. ſi maritus. §. legis. verſu cæterùm. de adulter. ff.

Magorum persecutionem Magistratu differat, qui se in monasteria iudicijs præuenti conferunt, sed eorum supplicio exemplo esse alijs opus est neglecta ... ctus priuilegiorumque ratione: qui (vtcunq; alij statuerint a) non debet in hac causa locus. Nam si homicid... Lex Dei ab altari sacro rapi ad supplicium iubet, quid Magum parricidis omnibus deteriorem reclusum monasterio à iustissimis pœnis iure eripuerit? Si verò præuentus quidem, sed non conuictus Magus fatebitur verum, & consortes criminis indicabit, non alienum à ratione fuerit, si pœnitebit eum, supplicium ignis mitigari b, cùm quia minus reus est, tum quia cæteri hac via ad confessionem veri & resipiscentiam adducuntur. Athenis etiam, ait Plutarchus in Alcibiade, reus absoluebatur qui necdum conuictus fatebatur: sed lex ita non obtin...

a Oldrad. cons. 4 q. laic⁹ Bar. in l de pœnis. Bald. in l. 1. fine. an ser. ex fac. sup. Cæpola cautela 9. Ias. in l. pē. princ. vlt. not. de iurisdict. Bar. Guillelm. Iaco. Butrig. & Bald. in l. vlt. qui satisd. Ioan. Andr. in c. 1. de oblat. ad ratio. Cynus in auth. causa quæ sit. de Episco.

b Fl. ne tu. vel cur. C. auth. sed nouo iure. C. de pœna Iud. qui malè iud. c. vl. & ibi glos. de fur. & c. inter corporalia versic. sanè, de tranl. episc. & c. vlt. & ibi glos. 50 dist. & cap si quis omnē fin. 1. q. 7. & c. non dicatis 12. q. 1 glos. not. in l. nō omne. § vlt. de re milit. Panor. in c. at si clerici. & ibid. Felin. col. 2. l. edicto princ. de iure fisci, l. 3. § vlt. de al. iu.

it, quia

, quia consequebatur ex ea maleficio- impunitas. Imò verò ex diuina lege *c* qui furtum suum sacerdoti fatebatur, furtum restituere & quintam superadde- tenebatur præter oblationem pecca- : multo igitur minus lenienda pœna est si confessus euinci potuerit *d*. Si quis verò neq; accusatus, neq; præuentus, ne- que reus actus fatebitur qui conuinci nõ potuerat, & facti pœnitentia ductus cõ- scios accusabit, hic venia dignus est: non quòd istud capitale non sit adorauisse Satanam & Deum abnegasse, sed vita huic permittenda est, cùm vt sit delatio- nis præmium, tum vt hac arte allician- tur cæteri. Alioqui confessio *e* quæ præ- uentionem sequuta ante probationem facta est vllamúe probationis speciem, minuere quidem at non tollere suppli- cium potest *f*: nisi fortè edicto aut lege disertè caueatur ne Iudices pœnam le- ge constitutam minuant: ita enim vo- luntaria confessio accusationem ante-

c Exod. 22. & Num. 5.

d Pan. & Felin in c. at si cleri- ci. col. 2. vers. nota. de iud. ex- tra glos. in c. 3. 50. dist. per c. vlt. 24. dist.

e Pan. in c. de hoc. de simonia.

f Bald. in l. ea quę. de cõd. indeb. C. q. 10 c. vlt. de iu- ram. calũ. lib 6. Bal. in l. contra negantẽ. col. 1. de l. Aquil. C. & in c. va- sallus, ibi col. 3. si de feudo fue. c. contro- uer. & in ex malefi. §. porro. col. 4. tit. quæ fu. prima cau. feu. Ang. in §. l. Barbat. cons. 28.

gressa *a* nec absolutionem nec leuamen vllum afferret supplicij. Hic enim legis interdictum plus potest, quàm Magistratuum omnium autoritas. Quæstionem aliquis fortè iniecerit, si princeps vasallum, dominus subditum, herus seruum, pater filium, aut mater filiam coegerit cum Magis facere, adire cœtus, abnegare Dominum, an ij legalibus pœnis teneantur. Equidem quæstionem hanc nihili esse duco, cuius species nec vera est nec verisimilis, quia plenam assensionem liberamq; hominum voluntatem Satanas postulat, prout exemplis antè commonstrauimus. Quod si quis pater aut dominus tanta improbitate esset qui filium suum eò compelleret vt abnegaret Deum, non continuò magus aut supplicij in Magos constituti reus hic dicendus esset: nam peccatum nisi voluntarium non est peccatum, vt Augustinus inquit. Atq; in hac quidem causa ij legibus absoluuntur *b* quos necesse fuit obsequi: eorum verò qui potuerunt non obsequi, sed reuerentia aliqua ducti paruerunt pœna

a l. id quod ser. §. 1. de pecul. leg. & ibi Bar. et l. palam. §. vlt. de rit. nupt. ff. Bald. in l. ea quę. q. 2. de condic. indeb. C. Pet. Ancaran. in c. perpetuę col. 1. de elect. lib. 6. Florian. in l. 2. ad l. Aquil. Ang. Aretin. in tract. malefic in verbo dedu-cta 4. parte. Bald. in l. vlt. col. 2. de exec. rei iudic. C.
b l. sed & si viuus. §. si iussu domin. de iniur. ff & l. vlt. fine & ibi gl. de

œnæ summo iure non repetuntur, sed
nius cum eis agitur. Verùm hoc ad a-
ocia crimina pertinere non potest, ad
lud verò inprimis detestandum mini-
è: cùm in hac causa Lex Dei occidi
andet *c* quisquis facinus solùm suaserit
m execrabile. At puellæ erga matrem,
ueri erga patrem, seruuli erga herum
bsequium pœnam mitigari flagitat, si
atè confessio & pœnitentia quàm con-
ictio pateat *d*. Huc accommodari po-
st illud Senecæ in Thyeste, *quem peccas-
se pœnitet pene est innocens*, si vera fuerit ac
on ficta pœnitentia. Et quamuis Prin-
ipis aut summi Magistratus preces plus
possint quàm violentia *e* obsequium ta-
men in tam execrando scelere caret ex-
usatione: nam neque Principi imperi
m est in subditum contra legem Dei,
eque vlla subdito ad obsequendum ne-
cessitas. Iubet tamen æquitas supplicio
dhiberi modum, si cõfessio facti pœni-

bo. damn. & l. seruus & ibi de a-ctio. & o-blig. ff. l. liberorũ. §. excusantur de ijs qui not. in fa. ff. l. liber homo. 2. ad l. Aquil ff. l. ad ea. de regu. iur ff. auh. sed nouo iure. de custo. reor. l. si seruus, de sepulc. viol. C. & ibi Faber, Gellius li. 2. cap. 7.

c Deut. 13.

d l. seruos, & ibi Bal. & Salicet. ad l. Iul. de vi pub. C. & in l. 2. & 14 q 5. & glo. Faber. & D de sepu. vio. C gl. in c. dixit Domin' c. quod quis de regul lib. 6. *e* l. 1 quod iussu, & ibi glos. Bart. tract. de tyran. q 7. Castren. cõ. 70 col. 4. li. 4. Innoc. in c. petitio nis. de iureiur. Socin. conf. 263. can. rogo. 11. q. 3.

tentiaq; aderit: sin autem aperta vis i
stusq; mortis metus presserit immorig
rum (etsi mori præstat quàm obsequi
hic tamen obsequium ad euitādam p
nam corporalem præstitum quod
modo accusatione dignum est a, etia
Magus sortilegio quo fuit impulsus
minem occidere, non esset propter
homicidarum pœnam subiturus b. Do
enim & fraudis non potest accusari, mo
dò præcisa fuerit (vt dixi) indicta mor
aut cruciatu impulsio c. Sed quid de e
dicturi sumus qui Deum & suam religio
nem abnegans se dedit Satanæ lege ma
cipij, vt reualescat à morbo, vt tamen
mortis hostisúe liberetur? quo supplici
dignus est qui seipsum vouet Satanæ,
curetur à morbo incurabili? etsi ante
ostendimus vix fieri vt vnus ex denis,
que à sortilegijs solùm reualescat. Ce
imperitus aliquis in hac causa quod
modo à supplicio capitali excusatus e
set, non autem literatus quispiam: lic
in isto crimine nullus sit ignorantiæ l
cus. Nemo enim ausit bona fide dice

a D. in c. sacris. de ijs quæ vi metúsve cau. & c. presbyteros. 50 dist. Alexand. Ales in 3. parte summæ. q. 41. membro 4. artic. 7.

b Bal in. §. iniuria. ti. de pactis iuram. firmandis. & Petrus in l. scientiam. §. qui cum aliter ad l. Aqui. Cynus & Faber in l. 1. vnde vi C. Bar. in l. 2. noxali. ff.

c l. metum autem. de eo quod met. ff. l. rani. de regul. iur. ff.

pe

errorem factum vt Deo Creatori ſuo
nuntiaret & ſe Satanæ permitteret;
ræthereà ex omnibus iudicijs conſtat vo-
ntatem liberam Satanæ acceptam eſ-
. Error verò hominum in illicitis de-
um ſortilegiorum formis eſt excuſa-
ilis, quæ non habent conuentionem
um Satana iuramento confirmatam,
t ſunt annulorum, ſpeculorum, cribro-
um, & ſimilium ſortes, in quibus multi
vt antè diximus) aliorum exemplum
nitantur. Sed hæc tamen actione pri-
a non oportet impunè abire, quin po-
us aliquo pacto multari, ſecunda cor-
ore pœnas luere, tertia ad mortem
amnari: cùm ſaccularius tertiò conui-
tus ex generali conſuetudine vltimo
pplicio afficiatur plurimùm *d*. Quid
utem fiet illis qui malignos ſpiritus in-
ocarunt, eiſque pelliciendis ſuos ritus
yſticos obſeruarunt, licet non aduene-
it Satanas (quamquam ſemper aduenit) neq;
eſponderit? Imitatur enim ſcorta calli-
iſſima quæ rogari expetunt. Horum pro-
fectò non tentamentum ſolùm eſt, ſed de-

d Angel. de malefi-cijs, verbo etiam ve-ſtem, pag. 198. Gan-din. in tract. de malefic. rub. de fu-rib9, & le-ge Frideri-ci de pace Conſtan-tiæ.

u 5 teſta-

testabile sortilegium, idq; perfectum atque absolutum. Hic est igitur pœnæ capitali locus, neq; in hac causa æquum fuerit de pœnis minui quæ in conatus irritos ac non effectos constitutæ sunt *a*: non enim conatus simplex, sed gestum scelus atq; perfectum dicendum est *b*, cùm inuocatus fuerit & orat⁹ Satanas, quod certissima Dei renuntiatione coniunctum est. Is ergo diuinis legibus & humanis abutitur, qui ea specie ignoscit pœnitenti Mago, quòd hæretico pœnitenti leges & Canones *d* iubeant cōdonari: etsi magistratus permultis locis antehac ita prospexerint, vt quisquis die Veneris edebat carnes viu⁹ igni traderetur, nisi hominem pœniteret (sicut apud Andes anno MD XXXIX. factum est) si pœnitebat, per commiserationem vitam finiri laqueo iubebatur. Quisquis enim rem legi Dei aduersantem credit, vt sit hæreticus, tamen opinione mutata conscientia integra permanet. Qui verò Satanam adorat, Deumúe abnegat (quæ duo sunt coniunctissima) is rem effecit quæ non po-

a l. 1. §. diuus, & ibi Bart. ad l. Corn. de sicar. ff. & in l. si in rixa. col. 1. cod. Bal. in l. si quis nō dicam, de episc. C. & l. is qui cū telo, & duab. seq. de sicarijs. C.

b Bal. Alex. Salic. in limitat. l. si quis, non dicam. de epis. C.

c l. Manichæos. de hæretic. C.

d c. ad abolendam. §. pœnitēti. de hæretic. li. 6.

te

non esse facta: prout in iure dicitur, tum infectum esse non potest. Si qui tem Deo non renuntiauerint, sed cha- cteras, circulos, & inuocationes vsur- uerint prout in libris vetitis scriptas uenerunt, nec familiaris (vt vocãt) spi- us aduenerit, personarum discrimen portet obseruari. Si imperitus fecerit, sciens istos spiritus è numero diabo- rum esse, huic honoraria & pecuniaria ulta imperabitur: Nam etsi voluntas fectu carens pœnas non luit in Gal- a, est tamen aliquis effectus in hac cau- , puta inuocatio. Sin autem literatus & iudicio valens vtatur inuocatione, sa est mortis: sciens enim prudens Sa- nam inuocauit, vt vidẽt omnes. Quòd vir in multam honorariam damnatus aleficij istius nomine recuset cõtuma- ter iudicatum facere, hunc morti adiu- icari necesse est, quemadmodum ex de reto Curiæ die 17. April. M.D.XXIX. Io- nne Berquino factum est, qui honorari- m multam hæreseos nomine recusans bire, damnatus est ad ignem viuus, &

statim

e Bar. in l. si rixa & l. 1. §. diuus. de sicar. ff. Ang. de malef. verbo in platea, nu. 31. Doct. in l. si quis non dicam. de episcop. C. & ibi Baldus.

statim iudicium effectum. Quod tamen in Gallia conatus irritus pœnas dicitur non luere, non semper verum est: cum in atrocibus criminibus conatus effectu carens puniatur *a*, & qui venenum parauit, re non sequuta quamuis non aequè grauiter, puniatur: quod in omnibus delictis obtinet. Non est autem in potestate Principum, vt crimen condonent quod Lex Dei capite plecti iubet, vt est sortilegium. Principes certè Deo per magnam iniuriam faciunt, si tam horrenda maleficia directè in maiestatem ipsius commissa condonauerint, cum minimus quisque Princeps iniurias sibi factas capitali poena vindicet. Quamobrem quicunque Magis effugia comparant, aut eos summo iure punire nolunt, ij pro certo habeant fore vt Magorum arbitrio à Deo permittantur: similiterque regionem quæ eos tolerauit peste, fame, bellis afflictum iri: & qui vlti fuerint, eos benedictionem Dei percepturos eiúsque furorem sedaturos. Atque hæc causa est cur virum magicarum

a Bal. Salic in l. si quis non dicam. de epis. C. & in l. cogitationis. de pœnis. vbi Bart. l. is qui cum telo, de sicar. C. & Bart. in l. generaliter. §. 1. de calumniat. ff.

m ſortium accuſatum nunquam pla-
è abſolui conuenit, niſi accuſatorem
dicémve calumniatum eſſe luceat
eridie clarius: horum enim ſcelerum
obatio adeò abſtruſa & difficilis eſt, vt
centenis Magorum millibus ne vnus
idem accuſaretur aut pœnas lueret
defecti probationibus aduerſarij ad
dinarias iudiciorum leges cogeren-
r: ac propterea in cauſis criminalibus
icto prohibentur Iudices ne id ſinant
ri, niſi res comparatæ ſint: quamuis
cedæmonios Plutarchus ſcribat de
ore nunquam planè ſecundum reos
dicaſſe, ſed carcere ſolùm liberauiſſe
reuocationem vſque in omni crimi-
. Cùm Sibylla Dinſcops Saga in Du-
tu Cliuenſi cremata eſſet, ſuprà anno-
imus manum quæ viatores inſecta-
t momento deſtitiſſe: cremata quo-
e Biebrana ad Laodunum Saga, lues
æ veneficijs homines & pecora inſe-
bat fuit ſublata. Nec illud omitten-
m eſt quod ex D. Adamo Martino il-
s iudice accepimus, cùm illa mulieri
cuidam

cuidam comminata dixisset eam nu
quam puerum lacte vberum suoru
alituram, exaruisse vbera: & quam
multos ex eo tempore pepererit, nih
ominus lacte caruisse, donec Saga i
dicio facto cremaretur viua Deo iu
ce iustissimo, contra quàm Iudices (q
bus strangulari eam placuerat) con
tuerant, & cogitabat carnifex. Et sig
uius est obrui lapidibus (quod Le
Dei præcipitur) quàm viuum crema
vt Moses Ramban annotat a. Mem
ni me in Malleo maleficarum leg
pestem de vico Germaniæ in agro Co
stantiensi non abiuisse, donec Saga
quamdam humo eruissent, & in cin
rem redegissent corpus. Sic Verign
ad Cucium fœmina quædam fuit a
cusata & traducta multorum malefic
orum nomine, qua liberata ex prob
tionum defectu pecudes innumera
homines enecti sunt, vt ex incolis au
uimus. Hæc mense Aprili anno M.
LXXIX. decessit de vita: ex eo Ver
niani homines & pecudes quieueru
ab h

a Lib. 3. more nebocim.

b hoc malo, nec amplius vt solebant oriuntur maleficijs. Ex his facile cognoscitur cessare effecta causis præcipuorum desinentibus: quæ tamen Deus pro voluntate sua solet immittere ad eos quos visum fuerit affligendos.

OPI-

OPINIONVM IOANNIS VVIERI CONFVTATIO.

SVB finem istius operis, cùm propè esset vt excuderetur, Typographus cui mandaueram misit ad me nouum Ioannis Vvieri Medici librum de Lamijs, in quo defendit Magos & Magas supplicijs affici non oportere: hoc impressionem operis distulit. Iamdiu fuerat Vvierus in hac sententia *a*: quia verò leui brachio firmamenta opinionis illius attigerant quidam, nec ei valde obstiterant, sic ille respondit vt si victoriam adeptus esset. Hæc mihi data est ad respondendum occasio: non quòd alicui piar odio, sed primùm ad tuendum honorem Dei, contra quem se armauit ille

a lib. de præstigijs.

secun-

cundò vt quorumdam Iudicum opi-
onem eximam, quorum iste mutatam
a opera sententiam fuisse gloriatur, &
ntum suis libris effectum, vt iam lege
ptima è vinculis liberentur Magi, Iudi-
es alios quorum calculis damnãtur illi,
ocans carnifices. Hoc ab vllo homine
ici non mediocriter miratus sum, cùm
pinionem istam ab homine aut impe-
issimo aut improbissimo necesse sit
oficisci. Ex libris autem Ioann. Vvie-
animaduertimus eum non imperi-
m, sed medicum esse. Verumtamen in
bris suis mille sortilegia damnabilia e-
ocet *b*, etiamq; voces, inuocationes, fi-
ras, circulos, characteras apponit Ma- *b* li. 3. & 4. de præsti. gijs.
rum principum qui post omnem ho-
inum memoriam extiterint, vt exe-
abilia mille scelera, quæ sine horrore
on potui legere, perpetrentur. Prætereà
gulos autores Magos seculorum om-
ium adducit & celeberrimos, vt à le-
ntibus consulantur: & (quod grauius
) in fine libri de præstigijs excusi Basil.
. D. LXXVIII. Monarch. diabolicæ

X indi-

indicem conſcripſit, nomina & cognomina 72. principum exponens & diabolorum 7405926. ſaluo errore calc. Nam diabolorum plebem in legiones refert, quibus ſingulis ſexies millenos ſexcentenos ſexagenos ſenos attribuit, addens eorum conditiones, proprietates, & quos ad vſus inuocari poſſint. Poſtquàm verò doſes diabolorum docuit religioſiſſimè, hæc verba ſubijcit, ſed hoc nefarium eſt. In l. 1. §. medicos. de var. cognitionib. ff. dicitur eum vocari medicum non oportere qui incantauit, qui imprecatus eſt, qui (vt vulgari verbo impoſtorum vtar) exorcizauit: non ſunt iſta medicinæ genera. Id verò Lex D. non impoſturam ſimplicem, ſed deteſtabilem impietatem eſſe dicit. Is igitur dici Impoſtor poteſt cui non ſatis eſt exercere, ſed qui etiam libris impreſſis ſcelera docet eiuſmodi, eáque vt fucet, aliquid de Deo & lege ipſius nonnunquam interſerit: qua fraude Satanas & administri eius ſemper abutuntur, vt obducto rerum ſanctarum velo impietatis gener-
quæ

quælibet venditent. Fernelius inquit *a* Magum à se fuisse visum, qui orationes & voces sacras cum barbaris confusas enũtians, quicquid placuerat in speculo videndum exhibebat: idem narrat Origenes & Græcus interpres Synesij *b*. De Vviero autem & similibus illud meritò prædicari potest, quod Dionysius ad Sopatrum de Apollophane, diuinis adversus Deum nefariè vtitur. Itaque fatetur Vvierus se Ioannis Tritemij Steganographiam exscripsisse quam in musæo Magistri sui Agrippæ repererat, librum orationibus dæmonumque inuocationib⁹ plenum, & supra omnes libros (vt ait Carolus Bouillus) detestabilem. Lollianum quemdam iuuenem multatum exsilio, & bona eius publicata legimus *c*, quod librum magicum descripsisset: quid igitur ille mereatur qui defendit eam, adeoque scriptis & sermone docet? Non est igitur Vvierio cùm Dei meminit habenda fides, in cuius libris blasphemiæ tam horribiles offenduntur. Vt enim nullum venenum tam capitale est

a lib. 1. de abditis rerum causis.

b In lib. περὶ ἐνυπνίων.

c Niceph. lib. 20.

quàm illud quod ex saccharo aut condimentis suauibus infunditur, quia auidiùs sorbetur & difficiliùs egeritur: sic nulla est maior impietas quàm cui pietatis species prætexitur. Satanæ fuisse Magos omnis generis antè ostendimus. Fuerunt complures Papæ, vt Cardinalis Benno, Nauclerus, & Platina scribunt, fuerunt Reges, Principes, Sacerd. Concionatores, Iudices, & Medici permultis locis, fuerunt deniq; in omnibus opificijs. Sed gratiores certè administros non habet ijs qui alios efficiunt Magos, eosq; in sua retia sermone aut scriptis pertrahũt, & qui impedimento sunt ne pœnas luant meritas. Guilhelmum Luranum Theologiæ Doctorem Concionatorem celebrem *a* antè notauimus ob crimen Magiæ Pictauij damnatum esse anno M. CCCC. LIII. die 12. Decembris, testimonijs & confessione propria conuictum (quæ adhuc in actis Pictauiensibus extant, vt ex Saluerto Pictonum Præside cognoui) quòd mutuo obligationis instrumento cum Satana confecto (ho... aute...

a Petrus Mamor. in flagello maleficor.

[...]tem penes eum fuit deprehensum)
[...]nuntians Deo & sacrificans diabolo
[...]omisisset se prædicaturum (vt fecit)
[...]bulas esse quicquid de Magis dicitur,
[...]udele factum esse ad mortem damna-
[...]Magos: hoc pacto, inquit ille, Mago-
[...]um punitio cessauit, regnumq; Satanæ
[...]ugescente in infinitum Magorum nu-
[...]ero fuit confirmatum. Nondum om-
[...]s socij Concionatoris istius perierunt.
[...]enim nuper Sacerdos extitit Motanus
[...]omine famosus Magus, qui agebat ex-
[...]rcistam: diabolus verò nullius causa se
[...]iturum quàm istius prædicabat. Vvie-
[...]um diem scribentem legimus quod ille
[...]iabologiæ Doctor prædicabat. Neque
[...]rò leuiter illud omittendum, quòd
[...]vierus confitetur b se fuisse Agrippæ
[...]iscipulum Magorum sua ætate facilè
[...]incipis, nec discipulum modò sed ad-
[...]inistrum & seruum: bibisse, comedis-
[...], & cubuisse cum eo (vt fatetur ipse)
[...]ostquàm Agrippa diuortium ab vxore
[...]cerat. Quod autem Paulus Iouius c &
[...]lij scripserunt nigrum Agrippæ canem,
X 3 quem

b lib. 2. ca. 5. de præstigijs.

c In Elogijs.

quem vocabat Dominum, poſtquàm ille in Xenodochio Gratianopoli vita defu-
ctus eſt, ſe coram omnib⁹ in fluuium de-
diſſe præcipitem, nec fuiſſe viſum ab eo
tempore: hunc ſcribit Vvierus non fuiſſe
canis ſpecie Satanam, ſed verum canem
quem ipſe loro poſt Agrippam duxerit,
umq; medium inter Agrippam & ipſum
cubuiſſe. Cum verò Magi recordatur
magiſtri ſui, fidelis memorię Agrippa, in-
quit *a*, aut venerandi præceptoris mei A-
grippæ: quamuis nemo ſana mente præ-
ditus non confiteatur lectis Agrippæ li-
bris eum inter Magos principatum obti-
nere. Manifeſtū illud eſt ex epiſtolis quas
adiecit ad finē libri tertij de occulta phi-
loſophia, vbi ad Italum quemdam ordi-
nis Auguſtiniani ſcribens clauem occul-
tæ philoſophiæ à ſe amicis ſolùm dicit a-
ſeruari: is autem liber quart⁹ eſt, diſcipu-
lorum & amicorum Agrippæ opera poſt
magiſtri obitum mandat⁹ typis, qui liber
tãquam clara luce deteſtabile Magiæ ve-
nenum retegit, omnes dæmonum inuo-
cationes, circulos, characteras, & ſacrifi-

a Lib. 3. cap. 35.

ci-

Satanæ oblata. Hactenus qui vir fue-
Agrippa placuit ostendere, ne cui vi-
atur mirum si Vvier⁹ tantopere ad de-
nsionem Magorum exarserit, vt Magi-
atus sæuos carnifices & lanios non du-
itet appellare. Quinetiam legem Dei
onatur corrumpere *b*, vbi sic dicitur, *b* Exod. 21.
æstigiatricem non sines viuere: arripiens
im Græcã interpretationem affirmat
gis sensum esse, vt venefici ac non Magi
dantur morti, & fretus voce æquiuo-
Hebraicum textum præterit, cui⁹ ma-
ma est euidentia. Atqui hæc Legis ver-
a sunt מכשפה לא תחיה. Hebræum vo-
abulum fit à כשף quod est præstigias o-
ulis offundere: vnde מכשפים dicuntur
æstigiatores in Exodo *c* & alijs scriptu- *c* Exod. 7.
æ locis *d* quos annotauimus, vbi vox nõ *d* Haba. 3.
lios designat quàm Magos. Sed quo- Miche. 5.
iam Magi hominibus mortem pluri- 2. Reg. 9.
ium afferunt, & pulueribus, ossibus, 2. Paralip. 33.
venenatis animalibus abutuntur, eos Esai. 47.
Græci φαρμακέας, φαρμακοὺς, & φαρμακευτὰς Ierem. 27.
ixerũt, fœminas verò φαρμακίδας & φαρ- Daniel. 2.
μακευτρίας, prout pars Magorum maxima Nahum. 13.

Medicos solet ac Exorcistas agere. Vvie-
rus autem fucum volens legi Dei sacr
verbis Hebraicæ scriptæ, obducta spe
Græcæ interpretationis turpiter lap
est, cùm ait Veneficos φαρμακεύειν appel-
lari, quod vicio typographi non acci
accentus arguit: nam etiam itidem scri-
ptum est in præfatione libri de præstig
& lib. 3. cap. 38. & lib. 6. cap. 22. & libri d
Lamijs cap. 4. cùm φαρμακέας aut percra
sin φαρμακεῖς fuisset dicturus. Sed in rebu
lapsus longè est grauior. Nam Hebræ
Philo & septuaginta duo interpretes cõ-
modiore Græca voce destitui sic inter-
pretantur Mecaspha, qua significantu
Sagæ. Græcum autem φαρμακεῖς & seplasi
arios seu pharmacopœos, & veneficos,
infectores, & herbarios, & Magos deno
tat, & eos qui olim purificabant impur
ta templa, & qui eijciebant diabolos (ho
lex impostores & exorcistas vocat
quod Eustathius in librum vigesimu
secũdum Odisseæ annotauit sub finem
A Græcis autem plerumq; ac non ἰμ
μως Magos appellari φαρμακοὺς non autem

a l. 1. §. medicos. de varijs cognitionibus. ff.

vene

[v]eneficos, demonſtrat Dioſcorides cùm [d]e Rhamno inquit: ἀποκρύει τὰς τῶν φαρμα-κῶν κακουργίας, & Ariſtoteles agens de hippomane lib. 6. cap. 18. de hiſtoria animalium, Magos τοὺς περὶ τὰς φαρμακείας vocat, cùm Hippomanes tradit vſui eſſe Magis: quod tamen non venenum eſſe vſus Magorum indicat, qui ex eo conficiunt amatoria. Theocritus etiam Hippomanes herbam eſſe narrat in Theſſalia naſcentem, hoc eſt, Theſſaliæ pharmacum. Hæc in Ecloga Sagæ (φαρμακευτρίαν nominat) quæ carminibus, votis, precibus, & inuocationibus omnibus vtitur apud aſtra & dęmonas, adhibita volucri quam Græci ἴυγγα, Latini Motacillam, Galli *Mouette* nominant, non ad tollendum veneficio, ſed ad pelliciendum amaſium qui procul aberat: nam motacillæ non eſt inſuauis cibus. Quamquam Seruius voce ἴυγγος ait ſignificari fiſtulam ſonandis Magorum criminibus accommodam: itaq; oſtendit nihil veneni eſſe, vtrauis ſignificatione accepetis. Ariſtoteles *b* etiam de Sippe volucri loquens

b Lib. 9. cap. 17. de hiſtoria animalium.

loquens eodem ſenſu φαρμακείαν accipit, cuius hæc verba ſunt, Σίππη τὸ μὲν ἦθος μάχιμος, τὴν δὲ διάνοιαν ἔθιστος, καὶ ἐνθύμιον καὶ ἐνθυσιαστικ' καὶ λέγεται φαρμακεία εἶναι διὰ τὸ πολυκληρισεῖν. Et in Hippocrate *a* legimus πεφαρμένοι dici quos ſortilegijs affecerunt Magi: totus enim liber de morbo ſacro in Magos ſcriptus eſt (μάγους, γόητας, φαρμακοὺς, ἀγύρτας vocat) qui ſe gloriantur, inquit, Lunam deducere, Solem obſcurare, tempeſtates ciere, Deos ſubijcere. Nemo autem eſt qui neſciat Magos ſine veneno enecare, ſeu pomum dantes, ſeu manu aut virga attingentes: vt Patauij Sagam à ſe viſam Cardanus ſcribit, quæ puerum enecauit illicò, dum virga leniter dorſum illius contingeret. Medea Saga zelotypa quòd Glauca Regis Creontis filia Iaſoni quem deperibat nuberet, coronam auream miſit ei nuptiarum die, cumq; eam capiti ſuo impoſuiſſet Glauca, exarſit flamma ex qua repentè obijt, vt Euripides in Medea ſcribit φαρμάκων τῶν σῶν ὕπο, inquit, hoc eſt, non venenis tuis, ſed pharmacis. Medea enim ſuos ipſius liberos dicitur

a Lib. de morbo ſacro.

sacri-

[sa]crificauisse, vt Glaucæ mortem inferre [p]osset: quod è sacrificiorum genere o[p]otet accipi l. ex senatusconsulto, de sica[ri]js, ff. Ex Sc. eadem legis Corneliæ pœ[n]a tenetur qui mala sacrificia fecerit, ha[b]uerit, puta detestabilia Magorum sacri[fi]cia, non autem Paganorum (vt Accur[s]ius in glossa tradidit) cùm autor ipse Ic[tu]s Paganus esset: vnde apparet Sena[tu]m ad legis contra sicarios latæ inter[p]retationem decretum addere in eos [q]ui scelerata Magorum sacrificia fece[r]int, habuerint. Verùm vt optimè diffe[r]entia constet veneni à sortilegio (quod [v]trumq; sonat φαρμακεία, vt Latina voce [v]eneficij & naturale venenum & sortile[g]ium designatur) Platonem lib. 11. de le[g]ibus oportet consulere. Alterum enim [a]b altero distinguens capitalem pœnam [i]n Sacerdotes & aruspices decernit qui [s]acrificijs, ligaturis, incantationibus, ali[u]e sortilegijs (ἢ τῶν τοιούτων φαρμακειῶν ὡντι[ν]οῦν, inquit) hominem enecauerint. [A]tque hæc legis illius inscriptio, λόγος ὁ λε[γό]μενος περὶ φαρμακείας: in qua ligaturas eius-modi

modi nominat illecebras & incantamē-ta κατὰ δλεσέσεις, ἐπαγωγὰς, ἐπῳδὰς. Tum verò alterum legis caput ſubijcit de eo qui veneficio ἄνευ μαντικῆς vtitur: deinde Magos adijcit mirabilib⁹ modis operari, & quæ incredibiles planè viderentur niſi obſeruaſſent alij, cū cereas ſuas imagines in ca-pitis, ad parentū ſepulchra, ſub ianuis po-nerent. Ex qbus manifeſtū eſt iā Platonis ſeculo & ante illud in vſu fuiſſe cereos ty-pos, quos Magi noſtri (licet Platonē non legerint) imitantur, & quibus ope Satanę mortem hominibus afferunt. Quamob-rem Azo in hæc verba l. 1. de maleficis & mathematicis, plus eſt occidere veneno quàm gladio, addit, venenū arte magica datū: & in l. venenum. ad l. Corneliā de ſicarijs, & l. venenum. de verb. ſignif. ff. vox veneni vtrumq; complectitur. Sed quoniam Vvierus ambigua Ioſephi in-terpretatione nititur, agedum, ne legem Dei ampliùs corrumpat, τὸ ὁμώνυμον ei de-trahamus. Philonem igitur Hebr. con-ſulamus ſocium Ioſephi & familiarem: hic caput illud legis Dei Hebræis verbis con-

conſcriptum Græcè interpretans in libro de ſingularibus legibus, lex Dei, inquit a, à Magis & veneficis abhorret (μάγους καὶ φαρμακευτὰς vocat) qui modis artibusq; damnandis mille mala perpetrãt, & eos quo die fuerint intercepti morte multari iubet: quemadmodum ſancit l. vltima. de malefic. C. vt qui magum detexerit illicò ad publicum pertrahat. Tũ explicatis magorum & maleficorum ſceleribus Philo naturalem Magiam, id eſt, Phyſicam ab incantatorum magorum præſtigiatorumq; magia diſtinguit exorciſmis & incantationibus abutentium, odia capitalia amicis ingerentium, aliaque ſcelera incredibilia committentium. Et his itaque euidens Io. Vvieri calumnia tenetur manifeſtò, defendentis legem nolle vt mulieres Magæ, ſed veneficæ ſolùm multentur morte. In hac quæſtione omnium maxima diutius hæreo, vt cognoſcatur an tot innocentes, vt Vvierus loquitur, abſolui oporteat, & vtrum præſtet calumnijs hominis inſiſtere quàm autoritati legis diuinæ obſequi, quæ

a Lib. περὶ τῶν ἀναφερομένων ἐν εἴδει νόμων.

quæ præstigiatricem die vnico relinqui vetat superstitem. Et quis, obsecro, Hebræam linguam & Dei legem meliùs quàm Hebræi & Prophetæ intelligat? Elias autem Leuites omne ὁμώνυμον subla-turus vocem Mecaspha exponit Lamiam, qua voce Horatius *a*:

a In arte poetica.

Neu pransæ Lamiæ viuum puerum extra-hat aluo.

Hesychius λαμιώδεις γυναῖκας nominat: et si Eustathius in Homerum scribit *b* voce Lamiæ significari dæmonem specie mu-liebri, eodemq; sensu ait Philostratus La-miam pueros deuorantem Corintho à Apollonio Tyaneo expulsam esse. Vvie-rus dicit Scripturam sacram nusquam Lamiarum meminisse: certè, nam vox Græca est, at testamẽtum vetus scriptum Hebraicè: Esaias verò ob sortilegia Baby-lonem detestatus ait, non esse mãsurum lapidem vnum alteri impositum, prout re vera effectum est (iamdiu enim non potuit quisquam lapidem vnicum è ru-deribus ostendere illius oppidi, cuius ambitus fuit milliarium triginta, siue ita-

b in Odyss. 13. num. 33. vide Dion. Chrysost. in Lyb. fabu. in vita Apollonij.

neri

neris tridui, vt narrat Herodotus) sed illic Satyros & Dæmonas saltaturos esse, & ibi commoraturam Lamiam. Hebraicè vocatur לילית, 72. interpretes ἐμπῦσαν vertunt, Latini Lamiam eodem sensu. Cùm autem plerumq; Dęmones spectētur in desertis locis, prout est maxima ex parte Africa, Lamiam in historia Africana describit Dion similem feræ habenti vultum fœminæ elegantissimum, mammas & pectus pelliciendis viatoribus regenti, modestis & gratis oculis: cæterùm loco pedum habere serpentis caput, & squamigerum serpentem esse, qui hominem cum primùm accessit vorat auidissimè: quò referri potest illud Ieremiæ, Lamiæ nudarunt vbera, Threno. 4. ideoque isti spiritus voratores appellantur siue Lamiæ παρὰ τὸ λέλαιμμαι, aut à voce ...μὸς, id est, ingluuies, vt ait Porphyrio *c*: & eodem iure piscis omnia deuorans, etiam homines integros, teste Nicandro Colophonio *d*, appellatur Lamia: cumq; sagæ humanum sanguinem hauriant auidissimè, eas Apuleius nominat Lamias. Sic

c In illud Horat. neu pransæ Lamię.

d apud Eustath. in Odyss. 13.

Sic ea nominatur quę sectis faucibus So-
cratis (id sodalis Apuleij nomen) accu-
bantis ei atq; dormientis sanguinem ex-
cepit vase & obduxit plagam: quo ex-
perrectus Socrates se non sentire dice-
bat ludificabaturque, & postridie tan-
vita defunctus est. Huc illa pertinet So-
lomonis allegoria, Aquilam pullos san-
guine pascere, id est, Satanam isto cibo
subditos suos educare: & à dæmonibus
spiritibusque malignis amari sacrificia
scribit Porphyrius libro περὶ ἀποχῆς τῶν ἐμ-
ψύχων, non indigno qui latinus fiat. Qui-
obrem Deus populum suum à sacrificijs
dæmonum auocare volens, sanguinem
super altare & ad dexteram eius effundi
iubet: atque vt omnes intelligant id à se
iuberi vt populum suum ab impijs illis
sceleribus astrahat, sic ait, Nec vobis vn-
quam deinceps accidat vt euntes sacrifi-
cetis diabolis & Satyris, quos sequuti co-
misistis idololatriam & adulteria. Sole-
bant enim (ait R. Moses Maymonis)
dæmonibus sacrificare sub arboribus &
collibus, partemque sanguinis in fossa

li.3. more nebocim.

ijcere, ad cuius ambitum conuiuabũ-
r cum malignis ſpiritibus. Sic accipi-
us illud legis diuinæ caput *b*, Ne come   *b* Leui. 19.
tis ſuper ſanguine, & præſtigiatores ne
is. Hebræa verba ſunt על חרם, quæ
terpretes vertunt *cum ſanguine* præter
turam præpoſitionis על ſignificantis
per, quia videlicet morem illum non
imaduerterant, quem R. Maymoni-
ſcribit à Chaldæis profectum eſſe. I-
; Propheta Nahum *c* ſcortum Baby-   *c* Nahum. 3. 4.
nis metropoleos Chaldæorum dete-
ns, dicit Babylonem præſtigijs poten-
eſſe, & omnes populos terræ præſti-
s ſuas docuiſſe: vbi Propheta vocibus
em vtitur מכשפים & בכשפות, quæ
Dauid Kimhi interpretatur כעביתם
i Magorum ſignificatione, & Chal-
us Paraphraſtes Ionathan Vrielis fili-
erponit חרשין, id eſt, ſortilegia. Hic e-
m & tollit homonymiam, & verum
ſtrat Scripturæ ſenſum. Id autem fo-
ineptum, ſi quis venena populis &
gibus terræ à Babylone ſubminiſtrata
eret, cum ſit vbique veneni copia, vt

 Plinius

Plinius expostulat: Babylonios verò Ma-
gorum principes exstitisse apud omnes
constat, & inter Græcos Latinosq; con-
uenit eam ob causam Chaldæi nomine
sortilegum significari, diuinum, ma-
gum: Sic Hesychius, χαλδαῖοι, τὸ γένος
Μάγων: sic sæpe Tullius *a*, sic leges no-
stræ *b*, sic etiam Scripturæ sacræ *c*. Nam
cùm in libro Regum dicitur Iezabel
Reginæ Samariæ sortibus inquinata fu-
isse terra, legitur vox illa מכשפים, quæ
non possunt venena intelligi: cùm Pro-
phetas Dei (quos odio capitali oderat
& Nabothum aperta vi, non autem ve-
nenis tolli curauerit, & ex quo Saga in
Samariam inuexit Magos (vt Medea Re-
gina in Thessaliam) sexcentos annos Sa-
maria hoc modo referta manserit, adeo
vt vulgo diceretur, Samaritanus es, dia-
bolum familiarem habes: quam calum-
niam aduersarij impegerunt Christo *d*.
Hinc Simon ille cognomento Magus
magister Menandri. Vvierus autem ca-
put istud diuinæ legis, *Præstigiatricem*
sinas viuere, *e* petens calumnijs, non an-

a Lib. de diuinat.
b l. nemo de malefic. & mathe. C.
c Dani. 10. Esai. 47. 1. Reg. 18.
d Ioan. 8.
e Exod, 21.

maduc-

aduertit quid causæ fuerit cur lex non icat præstigiatorem : quod tamen non o consilio dixit, vt Magis, medicis, & Pharmacopœis ignoscat si fuerint vene-ici, quibus notiora sunt venena quàm ulieribus, sed eo pacto Lex Dei innuit, hoc malo non perinde inquinari viros, pro viro vnico quinquagenas mulie-es ex eo laborare: vt in prouerbio He-æorum est *f*, quo plus mulierum, eo lus magorum est, מכשפים מרב חנשים . Quamobrem scribit Plinius *g* fœmi-arum scientiam in veneficio præuale-: quod vocabulum de veneno accipi ō oportere idem autor demonstrat ex-mplo Circes homines in bestias trans-rmātis, quod omnia mundi veneficia on essent effectura. Quintil. etiam anc præsumptionem affirmat esse *h*; atrocinium in viro facilius, ait, venefi-um in fœmina credam. Legantur om-s eorum libri qui de Magis scripserunt, eminæ quinquagenæ comperientur gæ aut dæmoniacæ vnius viri loco, vt tè diximus. Hoc autem mea senten-

f Libro Pirke a-both.

g Lib. 25. cap. 11.

h In decla-matione.

tia non ex sexus fragilitate accidit: nam inexsuperabilem peruicaciam in plerisq; cernimus, easq; ferendo quæstionis tormento sæpe viros antecellere: vt coniuratione in Neronem fuit exploratum a, & post mortem Hippiæ Athenarum tyranni (cum fœminæ sibi ipsis linguas præciderent vt omnem veritatis confi quendæ spem tortoribus eriperent) & plurimarum quoq; fœminarum martyrijs. Illud maiorem veri speciem habuerit, si dicamus istud vi brutæ cupiditatis effici, quæ eò fœminam redigit vt perfruatur suis cupiditatibus aut sese vindicet: qua ex causa videtur Plato inter virum & animantem brutam, fœminam collocauisse. Etenim grandiora esse videmus fœminarum viscera quàm virorum, qui non perinde feruent cupiditatum violentia: hominum verò capita crassiora, quia plus cerebro prudentiaq; valent quàm fœminæ. Hoc illud est quod poetæ olim figurabant, cum Palladem sapientiæ Deam è Iouis cerebro natam sine matre dicerent, vt ostenderent

a Tacitus lib. 14.

nun-

nunquam à mulieribus manare sapientiam, quæ naturam brutarum animantium accedunt propiùs; nam etiam fœminam quæ seduxit virum, Satanas primum aggressus est. Prætereà sic Deo visum fuisse statuo in ordinem cogere & debilitare Satanam, cùm facultatem plerumque ac inprimis ei concederet in creaturas indigniores, puta serpentes, muscas, & alias quæ lege Dei immundæ dicuntur esse, deinde in alias similiter expertes rationis potius quàm in homines, tum in fœminas potius quàm in viros, postremò in eos potius qui vitam more pecudum brutarum transigunt quàm in cæteros. Adde quòd Satanas fœminarum opera viros & liberos eodem perdahit. Stabit itaq; diuinæ legis constitutio, præstigiatrices statim morte mulctari oportere: & Vvieri calumnia contra legem Dei & magistratus probè officio fungentes repudiabitur. Vvierus enim consentitur *b* Sagis communicationem cum diabolis & pactum intercedere, easque ope diaboli non pauca scelera committe-

b Lib. 2. de præstig. cap. 4. & 8. & 34 & lib. 4. cap. 14. & lib. 5. cap 9. & sæpe alibi.

mittere: idem verò libro de Lamijs mo-
dò pactionem interueniri negat, modò
probari non posse ait, modò Sagarum
confessioni non habendam fidem, sed
quæ putant ea fieri à se pro confessione
dicunt, eas morbo melancholico in-
stari. Atq; hunc prætextum imperiti
Magi adhibent, vt effugium paribus affe-
rant, regnumq́; Satanæ adaugeant. Qui-
cunq; antehac dixerunt id esse à melan-
cholia, non esse dæmonas putauerunt,
nec fortasse dæmonas Deumúe vlli cre-
diderunt subsistere. Vvierus autem De-
um fatetur esse, fatentur etiam diaboli
(vt in Scriptura legimus) & de potentia
illius contremiscunt: fatetur etiam om-
nibus scriptis bonos & malignos spiritus
existere, quib⁹ cum homine societas pa-
ctumq́; interuenit. Et quare Magorum
exportationes, maleficia, actionesq́; mi-
rabiles oportuit acceptas ferre melācho-
liæ? quare (id quod est incredibilius) fœ-
minas melācholicas efficere? nam id ce
admirādum notauit antiquitas ac inau-
ditum potiùs, cùm nunq̃ fœmina ex me-
lancho

ncholia aut vir gaudio moriatur, ſed
ontrà fœminas complures ſumma læ-
ia enecet *a*. Certè Vvierus, vt eſt medi-
s, non poteſt ignorare humorē fœmi-
plane aduerſari aduſtæ melancholiæ
nde furor naſcitur, ſiue à bile flaua adu-
oriatur, ſiue à ſucco melancholico, vt
ter omneis medicos conuenit: Vtrum-
enim procedit à calore & ſiccitate
nia, vt Galenus ſcribit libro de atra bi-
At fœminę frigidę à natura & humidę
nt, vt idem autor, omnes Gręci, Latini,
Arabes vno conſenſu docent. Ideoq;
Galenus *b* ſcribit virū calida & ſicca con-
itutione in regione calida & ſicca per ę-
tem in melancholiæ morbum incide-
: cùm tamen Olaus magnus, Gaſpar
ucerus, Saxo Grammaticus, & Vvierus
ſecum Germanicis omnib. Magorum
Quæſitoribus aſſentiantur ſub Arcton
bi congelaſcit mare, in Germania, per
lpes, & apud Allobrogas omnia Sagis
cumfluere. Populos autem Borea-
is conſtat tam abeſſe à melancholia,
uàm abſunt à pituita Afri. Illos enim

a Plinius lib. 7. Valeri⁹ Max. Solinus.

b Lib. de atra bile.

albos esse videris, virentibus oculis, ... & tenuibus capillis, rubicunda facie, hi... lares & loquaces: quæ omnia humo... melancholico planè aduersantur. Qu... etiam Hippocrates libro ἐπιδημιῶν prim... & Galenus ibidem confirmant fœmi... narum in genere certiorem esse qu... virorum valetudinem ob profluuiu... menstruum, quo ab innumerabilibus morbis vindicantur. Nunquam fœmi... næ, ait Hippocrates, podagra, nunquam pulmonum exulceratione, Galenus in... quit *a*, nunquam epilepsia, aut apople... xia, aut phrenesi, aut lethargo, aut con... uulsionibus, aut tremore infestantur, dum menses profluunt. Et quamuis di... cat Hippocrates *b* comitialium & dæmo... niacorum morbum (quem vocabant sacrum) naturalem esse, hunc tamen pituitosis solùm ait accidere, biliosis nunquam: quod Vvierus medicus non potuit ignorare. Fœminas autem fre... dæmoniacas potiùs esse quàm viros su... prà demonstrauimus, & Sagas sæpe cor... pore exportari, sæpe ἐνθουσιαστικῶς abripi mo...

a Lib. de venæ sectione.

b Lib. de morbo sacro.

dis

lis diabolicis, animaq; à corpore separata, & corpore rigente experte sensus. Illud verò magis ridiculum, quòd Sagarum morbus dicitur à melancholia procedere, cùm morbi ex melancholia nati periculo semper coniuncti sint c. Verumtamen videmus Sagas in arte ista quadraginta annos aut quinquaginta versatas inde à duodecimo ætatis anno (vt Ioanna Haruilleria, quæ viua cremata est die 29. Aprilis M. D. LXXVIII. & Magdalena Crucia Cordubensis Abbatissa in Hispania M. D. XLV.) familiaritatem coluisse, & consortium cum diabolo habuisse, illam quadraginta, hanc triginta annis. Necesse est itaque Vvierus fateatur insulsum esse, indignum medico, & crassissimæ ignorantiæ vitium (etsi ignorantiam quid dico?) si melancholici morbi fœminis tribuuntur, quibus illi non magis competunt quàm laudabilia effecta temperatæ melancholiæ, quæ virum (vt prisci omnes philosophi & medici annotarunt) sapientem, modestum, & consideratum efficit:

c Galen. lib. de atra bile.

a Arist. in problem. sectio. 30. princip.
b in Prouerb.

ficit: *a* nam affectiones istæ non mulieri amplius quàm ignis aquæ cohærere possunt. Salomo *b* quoq; ante omnes temperamenti muliebris peritissimus se vidisse ait de millenis viris sapientem vnum, sed ex omnibus fœminis ne vnam quidem. Nunc igitur lymphatorum hominum errorem omittamus, qui fœminas statuunt esse melancholicas. Etenim Vvierus ipse videns suum illud velum melancholię certissima demonstratione sublatum esse, & euidentissima veritate tot diuinarum humanarumque legum, tot gentium omnium & populorum historijs, tot confessionib⁹ voluntarijs aut vi extortis, tot iudicijs, conuictionibus, condemnationibus, executionibus ab annis ter mille toto orbe terrarum editis: alteram technam sed obesiorem cōmentus est, vt Magorum supplicia impediat: cùm Sagas dixit *c* à diabolo seductas esse, eique persuasum esse quod ipse fecerit id ab eis effici. Itaque in speciem se vehementissimè Satanæ aduersari simulat, re conseruat Magos, id est (vt paucis ex-

c Cap. 4. & cap. vlt. de lamijs.

cis ex-

cis explicemus) colludit verbis cum Satana, reipſa verò amplitudinem & poteſtatem illius ſtabilit, cùm non ignoret magiſtratui neque iuris dicundi, neque diabolos prehendendi facultatem eſſe. Atqui hoc argumento abſoluuntur non ſolùm Magi, ſed etiam occiſores omnes, latrones, inceſtuoſi, parricidæ, & quicunque ab hoſte humani generis ad maleficia committenda impelluntur. Deinde verò laudibus effert mirificè *d* multam in Papali Camera imperatam, quæ ad veniam conſequendum binûm ducatorum eſt in quamq; pœnitentem Sagam: cum dicit alibi *e* ſi defenderet non ſolùm ex lege Dei non eſſe mortem Sagis irrogandam, ſed ne vllam quidem Sagarum mentionem extare in Scriptura ſacra, ipſum non facilè cõuictum iri. Hic ego teſtem appello Deũ & legem ipſius ad iſtũ hominem euincendum, appello ſexcentos Bibliorum locos *f*. Imò verò vt cernamus oculis nihil eſſe coram Deo tam abominabile, nihil frequẽtius in Scriptura ſacra prohiberi, Baleham à Deo inſpiratus,

d lib. de lamijs cap. 24.

e Lib. 3. de præſtig. cap. 35.

f Exod. 7. & 8. & 9. & 22. Leuit. 19. & 20. Deut. 18. 2. Reg. 9. & 21. &c.

2. Paral. 33. Esai. 8. & 34. & 47. Daniel. 2. Miche. 3. & 5. Ezech. 13. Ierem. 19. 23. 27. & 50. Actor. 16. Nahum. 3. Num. 13.

tus, quamuis summopere instante Balaco Moabitarum Rege ne faceret, populo Israelis benedixit, & tanquam Propheta rationem reddidit: nam neque incantator est, inquit, neque Magus in illo populo, sed Deus ipsi cùm opus est exponit voluntatem suam. Cúmq; Deo placuit ostendere quantopere à magicis sortibus abhorrereret, inquit, Cauete vobis pro vita vestra, ne sequamini consuetudines abominandas istarum gentium quas excidi è terra propter sortilegia, magicas artes, & diuinationes, atque ibidem nouem recenset genera quibus reliqua continentur *a*. Sed illud inprimis oportet obseruari, non homicidij, parricidij, incestus, tyrannidis, idololatriæ nomine Deum dicere populos illos à se exterminari, sed ob sortes magicas: & quoniam populi suos liberos diabolo Moloch consecrabant ad facienda sortilegia sua, Deum præcipere vt quisquis rem istam abominandam commiserit lapidibus obruatur *b*, morte omnium (vt R. Maymonides ait *c*) crudelissima- tum

a Deut. 18.

b Leui. 20.

c lib. 3. more nebo- cim.

tum verò Deum adijcere se furorem suum immissurum contra populum qui impune scelera ista abire siuerit. Itaque volens Samuel grauitatem peccati regi Sauli exponere, Peccatum, inquit, tuum æquè magnum est ac magorum crimen. Similiter vt demonstretur quantopere Manassem Regem Deus exhorruit, scriptum est Manassem suis execrandis sceleribus prouocasse Deum, atque subijcitur eum fuisse magum, & conuentionem cum diabolis iniuisse: itaque spoliatum fuisse regno, & numella in carcere fuisse coercitum. Et quamuis eum posteà pœnituerit, eo tamen exstincto post annos quinquaginta Ieremiæ dixit Deus d, Igne & cædibus delebo istud oppidum propter execrabilia scelera Manassis Regis: de loco verò Topheth vbi Satanæ sacrificauerat, dicitur is fore locus cædium ad vindictam iræ diuinæ (vt contigit) exercendam. Similiter libro IIII. Regum cap. 17. dicuntur decem tribus exterminatæ & in exilium raptæ, quòd in res magicas & sortilegia incumberent. Atque

d Iere. 19. & 15.

hos

hos quidem locos apprimè cōuenit obseruari: nititur enim hoc vno crimine decem tribuum captiuitas: de duabus autem reliquis tribub⁹, dicitur Deus (qui ad vltiones est tardissimus) post annos quinquaginta sortilegia Manassis vindicasse, cùm igne cædibusq́; permista fuerunt Hierosolyma & duæ tribus deportatæ. Alibi verò dicitur *a*, Gladius ad diuinos, gladius ad Chaldæos: & apud Michæam *b*, delebo è terra magos diuinosque: Et cum Esaias euersionem Babyloni minatur, cædes & incendia, omnes hæ calamitates, inquit, eueniēt tibi propter amplitudinem scelerū tuorum execrabilium quæ commisisti cum Magis tuis. Deniq; infinitū esset omneis sacræ Scripturæ locos minutatim expēdere: vt missos faciamus Doctores, Legislatores, Philosophos, Historicos exemplis circumfluenteis, ex quibus apparet magos post omnem hominum memoriam Deo & hominib. visos fuisse execrabiles. In hanc quoq; sentētiam suprà annotauimus ab Augustino scribi, supplicia contra Magos abho-

a Iere. 15.
b Miche. 5.

ab omnibus sectis decreta esse: vt demõstraremus Vvierum quidem legisse optimè & intellexisse pœnas diuinis & humanis legibus constitutas, sed de industria appetiuisse cauillis atq; calumnijs, cùm eas non de Magis dixit, sed de veneficis solùm agere. Iam igitur videamus quid Lamiarum nomine intelligat: in hoc enim vertitur tota disputatio. Hæc Vvieri definitio c. Lamia est quæ ob fœdus præstigiosum aut imaginarium cum dæmone initum, propriè ex suo delectu, vel maligno dęmonis instinctu impulsuue, illiusq; ope qualiacunq; mala vel cogitatione, vel imprecatione, vel re ludicra atq; ad institutum opus inepta designare putatur: id est (vt paucis contrahã) Saga est quæ putatur fœdus habere cum dæmonibus, & id quod non facit ope eorum facere. Hic verò nemo non videt, si multum Vvierus ab arte medica aberrauit cùm de melancholia fœminarum ageret, eum iterum errari in ratione Dialectica & longè grauiùs, cum definitionem in imaginatione ponit: proprium enim

c Lib. 7. de præstig. cap. 1. & li. de Lamiis, cap. 5.

enim definitionis mun' est vt tanquam digito pertingat & commonstret oculis germanam rei naturam siue essentiam cuius est definitio. Id verò magis est ridiculum, quod in definitione sex disiunctiones coaceruat: cum vitiosa sit definitio, ait Aristoteles *a*, quæ vel vnicam disiunctionem continet, velut si dixeris, occisor est is qui percutere putatur, aut occidere, aut ludificari alterum. Huic persimilis est Vvieri definitio. Atqui si ea Saga est quæ putatur esse, & non est Saga aut Lamia, certè nec fuerunt de Lamijs scribendi libri, nec peruestiganda rei quæ non est definitio. Primùm enim quæritur vtrum id quo de agitur sit in rerum natura, nécne igitur an sit, tum quid sit, deinde quale sit, postremò cur sit. Librum igitur Vvieri de Lamijs deleri oportuit, non autem rei quæ nusquam est definitionem poni: qui lapsus in re philosophica est vitiosissimus. Vvierus tamen sortilegum *b*, quem magum infamem vocat, definit eum qui conatur accersere & inuocare diabolum, vt se exhibeat

a Lib. 6. Topic.

b Lib. 2. de præstigijs cap. 2.

eat & ad poſtulata reſpondeat. Hæc
aucis placuit annotare: nam Vvieri de-
nitio paginam propè continet, ac diſ-
nctiones duodecim. Non ita facilè
onuinci Petrus de Appono potuit, qui
Dæmonas exiſtere non audebat confite-
i, tum vt eleuaret opinionem vulgi (nã
nagus habebatur vulgo) tum vt alios
odem perduceret: at Vvierus poſtquam
onfeſſus eſt eſſe malignos ſpiritus, eti-
mq; indicem eorum conſcripſit ad fin.
b. de præſt. Magis prætereà confeſſus
ſt communicationem cum Satana &
dus intercedere, mirum eſt profectò
uod idem negat Sagam cum Satana
œderatam eſſe, idq́; totum imaginari-
m aſſerit, cùm diſertè lex Dei Sagæ cum
aligno ſpiritu fœdere iunctæ memine-
it. Quia verò Inquiſitores quinq; *c*, qui
ummatim infinitum Sagarum nume-
um conſcripſerunt quæ in Germania i-
ſis autoribus fuerunt neci traditæ, com-
ererunt ex confeſſione omnium eas
um Satana fœdus conſertis manibus
epigiſſe, hic Vvierus *d* adducit fieri non

c In malleo malefi carum.

d Lib. de Lamijs, cap. 7.

posse vt conserantur manus, quia dæmo-
nes, inquit, non carnea sed spirituali con-
cretione constant. Atqui vox concre-
tionis naturæ spirituum omnino aduer-
satur: nihil est, ait Tullius *a*, in animis
concretum, nihil mistum: idque cum Ari-
stotele *b*, qui intellectum vocat ἀμιγῆ καὶ
ἀπαθῆ. Quòd si in spirituum natura con-
cretio admittitur, id quoq; fatendum e-
rit eis esse corpora: vt fecit Augustinus
sequutus definitionem Apuleij, qui dæ-
monas vocat natura corporeos, itemque
Philoponus Peripateticus *c*, Porphyri-
us, *d* Iamblichus *e*, Plethon, Psellus, Plo-
tinus Academici, & Gaudentius Meru-
hoc vno argumento freti quòd res in-
corporea non possit quicquam à corpo-
rea perpeti. Itaq; Basilius ipse æque An-
gelis ac Dæmonibus esse constituit cor-
pora, eademque occasione veteres dixe-
runt dæmonibus diuisionem continge-
re. Communis verò Theolog. opinio
ac nominati Ioannis Damasceni, Gre-
gorij Nazianzeni, Thomæ Aquina-
tis *f* & Magistri sententiarum est dæmo-

a In Tuscul. qu.
b Lib. 2. de anima.
c Lib. de anima.
d lib. περὶ ἀποχῆς τῶν ἐμψύχων.
e Lib. de myster.
f lib. 3. sentent.

as & Angelos eadem natura esse, omnes formas puras simplices: quamuis in am quoq; rem consentiunt, bonos & malignos spiritus sibi cùm opus est, formare corpus aspectabile, vt id σωματικῶς efficiant, quod volunt. Plena est Scriptura exemplis, vt visionis Abrahamo obtæ, Iacobo, Mosi, Eliæ, Manohæ, Abacho, Tobiæ, alijsque innumeris: pleni nt libri Iamblichi de mysterijs AEgyptiorum, Plutarchi *f*, Procli, Porphyrij, & Plotini, denique omnes totius antiquitatis libri ad nostrum vsque seculum: vt Olaus magnus scribit frequentissimè in gionibus singulis ad Boream sitis spiritus spectari humana forma, qui tangunt ominum dexteras, posteaque euanescunt. Verumtamen ponamus nec naturæ concretionem in dæmonibus esse, nec eos corpus vllum assumere, sed naturas esse puras, simplices, & planè dispatas, vt de Angelis siue intelligentijs loquitur Aristoteles: Vvierus tamen negare non potest quin velit illudere, cum argumento isto abutitur vt probet nullum

f lib. περὶ τῶν ἐκλελοιπότων χρηστηρίων.

 pactum

pactum hominibus nullam conue[ntio-]nem cum Satana intercedere. E[nim] ad conuentionem simplex con[sensus] sufficit, qui consensus sine stipula[tione] sine verbo, sine scriptura, oculo &[nutu] solo, ait lex *a*, fieri potest. Imò Vvi[erus] ipse annuit Magos pacisci & conuen[tio-]nem inire cum Satana, & hunc eos al[loqui] qui & responsa dare: Cur verò Mag[os] potius quàm Magas? nam lex Dei de Ma[gis] foeminis disertè loquitur & nos foe[-]minas exemplis innumeris infeliciore[s] hoc malo quàm viros esse suprà com[-]monstrauimus. Amplius etiam Vvieru[s] assentitur *b*, dæmonas sibi corpora ho[-]minum bestiarumq; assumere: adeò v[t] ex scriptis ipsius iudicari queat contradi[-]ctio, & ἀνακόλουθον conclusionum ipsi[us] vinci. Nobiscum enim in eo conuenit, quòd Dæmonas tradit exportare homi[-]nes & in aera efferre sine corpore: cuius rei plurimas adducit historias *c*, & visas à seipso narrat. Ridet quoq; Vvierus *d* sua[-]uiter Magorum cum Dæmonibus copu[-]lationem, quam omnis autiquitas om[-]

a l. nutu. de legat. 3. ff. lib. 2. de præstig. cap. 2.

b Lib. de Lamijs, cap. 16. & lib. 3. de præstigijs, cap. 12. & lib. 4. cap. 14.

c Lib. 3. & 4. de præstigijs.

d Lib. de lamijs.

nesq;

sq; populi certissimam esse duxerunt Theologi confirmarunt: Augustinus libro 15. de ciuitate Dei, magnæ im-dentiæ scribit esse si quis hoc negaue-. Hæc illius verba, Dæmones creber-ma fama est, quos Latini Incubos, Gal-Dusios vocant, mulierem attentare at-e peragere concubitus: & hanc assi-è immunditiam & attentare & effice-plures talesq; asseuerant, vt hoc nega-impudentiæ esse videatur. Constat a-d omneis non esse moris vt fœminæ scortationibus suis glorientur: quî er-faterētur illæ, rem sibi fuisse cum dia-lis, nisi ita se habuisset? Omnes autem rmaniæ, Hispaniæ, Galliæ, Italiæq; Iu-ces monumentis literarum consigna-nt, & nos legimus Sagas omneis iudi-o ipsorum condemnatas, fuisse confes-s & in suis confessionibus ad mortem q; perstitisse, complureis etiam quibus enia data est dixisse copulationem sibi uisse cum dæmonibus, & frigidum illo-um semen expertas esse, vt ex libro Quæ-torum quinque *e* (per quos innumeri

e malleo maleficarum.

fuerunt ad mortem damnati) & ex Paulo Grillando *a* didicimus. Demonstraui suprà multis singularium iudiciorum exemplis quæ ad me perlata sunt, id optimè cùm factis ἀβασανίστως confessionibus, tum conuictionibus certis comprobans: neq; dubium est quin scortationis corporeæ cupiditas fœminas præsertim ad spiritualem scortationē pertrahat. Huc referri potest abominanda illa & execrabilis impietas expressa Lege *b*, qua omnes qui diabolo Pehoris sese coniunxerant, miserè dicuntur perijsse. Cumque lex Dei *c* prohibuit ne Saga sinatur viuere, paulo pòst subijcit, qui animanti brutæ concubuerit plectatur morte. Verborum autem in lege Dei series obscurè perstringit turpia & incredibilia scelera. Sic vbi dicitur, non offeres Deo mercedem meretricis aut pretium canis, scortorum coniunctio cum canib' ostenditur, quam insignibus exemplis antè demonstrauimus: & Leuitici 17. dicitur, nec euntes ampliùs sacrificabitis Satyris vestris diabolis, post quos scortati estis.

a Lib. de sortileg.

b Deut.4.

c Exod.22.

Sed

[se]d cum Vvierus medicus animaduer-[t]eret, neq; oppilationem hepatis, neque [m]enteriam ſanis & incolumibus fœmi-[n]is adſcribi poſſe, atque hunc morbum [d]ormienti ſolum accidere, à tota verò [a]ntiquitate non ſolùm dęmonum (quos Græci Ephialtas, Latini Incubos vocant) [c]um fœminis copulationem, ſed etiam [v]irorum cum dæmonibus ſpecie mulie-[b]ri, Hiphialtas vocant aut Succubos, e-[a]mque inter vigilandum fieri, & in qui-buſdam 30 aut 40 an. perdurare, vt ipſe Vvierus agnoſcit: propterea non dixit hunc morbum eſſe in Magis, ſed nega-[u]it, dicens fœminas eſſe melancholicas quæ id ſe putant facere quod non faci-unt. Atqui nunquam ex eis cremantur furioſæ d: ſed fraus in eis cernitur, diſcre-tio, iudicium, quo negant conſtanter fa-ctum, vt quædam faciunt, aut excuſant veniamque poſtulant, vt aliæ, aut ſe ab-dunt & proripiunt fuga, quæ actiones fu-rioſorum non ſunt. Adde quòd conui-ctiones, teſtimonia, comparationes te-ſtium, & confeſſiones gentium omnium

d l. diuus. de offic. præſid. ff. l. pœna. §. ſanè de parrici. ff.

ad Indos occidentales vſque maxime inter ſe habent conuenientiam & ſimilitudinem, item Dæmonum cum fœminis copulationes: vt in hiſtorijs Indicis legimus, & ſuprà annotauimus. Vnum ex Vviero libenter quæſiuerim, quiſnam iſte ſit Sagarum morbus, quo puerulos qui deprehenduntur occiſi putant ſe occidiſſe, quo elixant & liquant eos vt pinguedinem ex eis habeant, vt fatentur illæ & ſæpe compertæ ſunt. Imaginantur (ait Vvierus *a*) ſe id totum effeciſſe, falluntur tamen: Cui verò in tam execrando ſcelere fides habebitur, niſi oculis habeatur? niſi ſenſui? niſi tactui? niſi inculpatis teſtibus? niſi confeſſionibus voluntariè aut ad quæſtionis tormenta factis? niſi deniq; euidenti & permanenti facto, vbi fuerint deprehenſæ? Sprangerus ſcribit *b* obſtetricem vnam quæ frequenter aderat puerperijs, in Conſtantienſi agro fuiſſe morti traditam eo quòd XLI. pueros recentes ab vtero necauiſſet, inditis clàm in eorum capita grandibus aciculis. Eadem parricidia à Medea

a Lib. de Lamijs cap. 8.

b In mall. eo malef.

Saga

aga legimus fuiſſe perpetrata, cum modò fratrem, modò ſuos ipſius liberos occideret. Sortes quoq; magicas Canidiæ apud Horatium legimus c, Erichthonis apud Lucanum, bufones, angues, oſſa, quæ Sagæ noſtræ plerumq; ferunt & quibus comperiuntur inſtructæ. Nulla ſors magica eſt quam Orpheus ante annos ferè ter mille non deſcripſerit, & Homerus ex parte, quam lex Dei ante annos ter mille quingentos non annotauerit. Suprà ex Ammiano exemplum Magi adduximus, qui mulierem grauidam execuit vt haberet fœtum, Valente imperium obtinente. Ante annos 100. Raziorum Baro conuictus eſt quòd poſt multas puerorum cædes vxorem ſuam prægnantem conatus ſit diſcindere, vt Satanæ ſacrificaret filium, idque edoctus à Satana, cui nihil gratius poteſt accidere: non autem vt pingue haberet ad res deteſtabiles conſumendum. Iſta Satanæ eſt perſuaſio, vt Magos adducat ad parricidia: nam pingue infantis defuncti ex natura lege ineptum eſſe ſuis rebus prædicant.

c Lib. Epodon. ode 5.

Demõstrauit modò id exemplum quod adducebamus puerorum 41. quos interemit Saga, necdum baptizatos, sed Satanæ consecratos. Vvierus autem simulans se nihil eorum credere quæ tam benè quàm magister ipsius Agrippa nouit, ausus est scribere ac potiùs fingere se Baptistæ Portæ Itali opinionem sequi, eumque summopere laudibus euehit. Scribit tamen iste Sagas sibi confessas esse, vnguentum à se ex pueris elixis & liquatis fieri, & pharmaca quædam adhiberi, quæ hic dissimulari præstat: Sic reipsa docet parricidia ista committere, idq; ex falsa diaboli persuasione hoc vnguento fieri, vt homines huc illuc transuolent. Sagæ autem Gallicæ nec agiliores nec leuiores sunt Germanieis aut Italicis: verumtamen pars earum maxima (vt in Cenomannis, Verberianis, Lognianis apud Potezanos quas antè obseruauimus) scopis solùm quos inter crura ponebant & verbis quibusdam vtentes, in aera subitò attollebantur: & Paulus quoq; Grillandus earum plurimas quas in Italia necari

vidit

idit confeſſas narrat hircum ipſis præ
oribus adeſſe, quem conſcendebant ex-
portandæ ſine pingui vnguentóve vllo.
Baptiſtam Italum in libro de Magia, id
eſt, ſortilegio, & Vvierum in id videmus
incumbere, vt iſtud vnguentum eſſe do-
ceant facultate naturali & ſoporifera, ne
quis periculum dubitet facere. Etenim
herbæ ſoporiferæ ſunt mandragora, pa-
pauer, ſolanum mortiferum, hyoſcia-
mus, cicuta: at nunquam medicus Græ-
cus, Arabs, aut Latinus extitit, qui dorſo,
brachijs, cruribus vnguenta impoſuerit
quibus eo vſque hominem ſoporaret vt
planè careret ſenſu. Sin autem quid ex-
trinſecus adhibuerit, frontale fortaſſe fu-
erit ex ſeminibus frigidis quæ miſtioni-
bus & infuſionibus emendantur. Pingue
verò (vt medicorum placitis exponitur)
calidum eſt & inflammat natura ſua.
Quo igitur pacto afferret ſomnum, ſiue
dorſo ſiue brachijs adhibitum? ſomnum
enim faciunt venæ carotides ſanguinem
à corde ad cerebrum exportantes, & le-
nis humorum fluxus (qui vt vapores in

aerem, sic in cerebrum ascenderunt) similiter in partes cordi adiunctas recidens. Verùm vt doceamus animam à Satana extra corpus abripi, tanquam si vitæ & sensus expers relictum esset (quemadmodum in capite de ecstasi disseruimus) neq; id somno simplici adscribendum esse, omnia simplicia soporifera manifestum est impedire non posse quin homo, quamuis soporatus & sepultus somno, ignem cuti admotum sentiat: magos verò in ecstasin abreptos nec ignem sentire nec dolorem vllum, est exploratissimum, vt suprà demonstrauimus, in locum Virgilij agentis de Saga,

-- quæ se promittit soluere mentes.

Alio quoq; argumento quod nullæ machinę labefactare possunt, confirmamus: neq; id vnguentum efficere, neque somnum esse, sed verè animam extra corpus abripi: nempe quòd omnes qui sic rapiuntur post semihoram redeunt, aut simulac videtur ipsis: hoc verò homines narcoticis soporati non possunt, sed vnum duosúe interdum dies obruti somno per-

no permanent. Vſus prætereà comprobauit homines ecſtaſi abreptos (vt antè oſtendimus a) veritatem rerum ad centeſimum milliare geſtarum annotare. Illud verò notari conuenit, vnguenti illius confectionem quam autor Magiæ naturalis docet, non ex ſimplice vllo ſoporifero conſtitutam eſſe, ſed ex periculoſis venenis compluribus. D. Auguſtinus de hac ecſtaſi (quam certam eſſe & indubitatam affirmat) loquens, & vires diaboli admirans, Serpit, inquit, hoc malum dæmonis per omneis aditus ſenſuales, dat ſe figuris, accommodat ſe coloribus, adhæret ſonis, odoribus ſe ſubijcit. Si ergo dæmones iuſtiſſimè annuente Deo animam à corpore ſeparare poſſunt, ecquinon poſſent eos corpore exportare? Illud enim multo plus habet admirationis, ſi ſoluta anima ſeparabitur à corpore atque eodem reuertetur, quàm ſi corpus animaq; ſimul à diabolo auferantur. Equidem iſtam ecſtaſin ſiue aphæreſin ſecundum legis diuinæ teſtimonia validiſſimum eſſe argumentum iudico, quo demonſtre-

a In c. de ecſtaſi.

monstremus animas immortales esse, & Aristoteleam illam decidamus hypothesin *a*, animam si quid potest sine corpore immortalem esse: corpus enim Magorum principes (qui id experientia, vt Orpheus, cognouerant) carcerem dicunt animæ. Empedocles & Zoroastes nobilissimi sua ætate Magi sepulchrum vocant, Plato σῶμα, corpus, tanquam σῆμα, monumentum, appellari putat, quod Sacrates animæ cauernam appellabat *b*. Ad argumēta & rationes istas, quas Vvierus non soluit, adest clarorum virorum omnium ab omni seculo autoritas Plutarchi *c*, à quo plura & innumerabilia exempla afferuntur, Plotini *d*, Plinij *e*, Augustini *f*, Thomæ Aquinatis *g*, Doctoris Bonauenturæ *h*, Durandi, Theologorum denique omnium, item Syluestris Prieræ, Pauli Grillandi, *i* & quæsitorum quinque Germaniæ *k*, qui de innumeris Sagis iudicia habuerunt, & acta earum breuiter in librū vnum retulerunt. Cùm itaq; præter autoritatem hominum tam multorum, ordinaria quoq; ex infinitis iudi-

a Lib. 2. de anima.
b Lib. 5. de Repub. Plato.
c Putar. in Romulo.
d Plotin. li. de anim.
e Plinius lib. 7.
f August. li. 10. & 21. de ci. Dei.
g Thom. in secunda secundę, q. 95. art. 5. tit. de superst. & in tract. primæ partis q. 8. & tit. de mirac. q. 16. art. 5. & 6. tit. de dæmon.
h Bonauē. in li. 3. sen. dist. 19. q. 3
i Grilland. lib. 2. de sort. ca. 7.
k in malleo malefic.

iudicijs habeatur experientia, in quibus extant testimonia, repetitiones, comparationes testium, conuictiones, & confessiones ad mortem vsque stabiles, non isthæc pertinacia est Vvieri quòd sententiam contrariam defendit, sed maxima impietas est studium, quo rapitur vt Satanæ regnum amplificet. Visa enim est Sagarum probatio, quæ cùm de nocte abfuissent, confessæ verum causam absentiæ suæ indicarunt. Tempus quoque visum est, cùm ij qui recentes in illos cœtus venerant, ope Dei implorata aut earum rerum quas videbant metu aut horrore concepto se procul à domo abesse compererunt ad milliaria quinquaginta aut centum, & eò reuerti maximis itineribus vnde ipsos Satanas momento exportauerat. Exempla recentis memoriæ notauimus, Lochianum, Lugdunense, Cenomannicum, Pictauiense, Castello russanum, Lognianum, aliaque innumera apud autores à nobis adductos exposita, qui omnia simul Vvieri argumenta resecant dicentis Magos esse

melan-

melancholicos: istud enim de duobus saltem non potest dicere, qui domum itineribus maximis reuerterunt. Quanquam Vvierus *a* sibi ipsi contradicens passim assentitur Simonem Magum, cui Nero honorariam statuam dedicauit, in aerem volauisse: quod prisci etiam Doctores *b* nec pauci consignauerunt scriptis. Summæ igitur dementiæ istud est, Vvierum confiteri Simonem magum per aera volitasse, & nihilominus contrariam sententiam affirmare, falli nempe Magos cæteros qui se per aera exportari in cœtus Magorum putent. An minus virium iam habet Satanas quàm tum habuerit? hæc enim post mortem Christi gesta sunt. Quinetiam Vvierus ipse *c* narrat histrionem magum à se in Germania visum, qui spectante populo cœlum versus ascendebat clara luce, cumque vxor pedibus eum prehenderet pariter sublatam esse, hac item comprehensa ancillam sursum abiuisse: ita multo tempore in aere versatos esse, corona populi attonita & miraculum admirante. Si-

a Lib. de Lamijs, cap. 3.

b Ambrosius in Hexamero, Irenæus, Eusebius, Clemens in itinerario, Hegesi. li. 3. de excid. Hierosl. c. 2. Niceph. li. 2. hist. ecclesi. c. 27. Fulg. li. 8. cap. 11.

c Lib. de præst.

Simile exemplum in Hugonis Floriacensis historia legimus, Matisconensem quemdam Comitem maxima voce clamantem, amici adiuuate me, abreptum in aera & delatum esse, nec deinceps visum: sicuti nec Romulus apparuit ex quo præsente exercitu in aerem fuit subductus. Quamquam ex contextu Euangelij discimus Christum à Satana ad templi verticem, deinde ad cacumen montis fuisse exportatum: vnde Aquinas colligit id dubio procul esse consectarium, nihil minus Satanam ex permissione Dei alijs quoq; transferendis posse, cùm certissimè apud omneis sanos constet verum hominem ac non imaginarium fuisse Christum. Ego verò satis habuero, si VVierum ex sermonibus ipsius & scriptis vicero. Idem enim *d* qui se homines vidisse scribit à diabolis in aerem sublatos, eamq; rem non esse absurdam dicit: qui rem falsam ibidem scribit, quendam fuisse in Germania Magum qui se pollicebatur liberos Frăcisci I. Regis Magnifico ex arce educturum & ex Hispania

d Lib. 2. de præstigijs. cap. 12. pag. 6.

in Galliam per aerem deuectum e-
at nihil fuisse effectum, quòd metueren-
tur ne hoc duce ruerent & ruentibus
ceruices diffringerentur: qui nam ampli-
lib.4.cap.19 a. scribit diabolum causidici
specie agentem causam, cùm audiret ad-
uersarium diabolo sese dedere si ab ho-
spite pecuniam accepisset, dimissis co-
festim subsellijs periurium spectantibus
omnibus exportasse, eamque historiam
re vera in Germania confirmat accidis-
se: qui multis exportatorum à diabolo
virorum accumulatis exemplis, id om-
nino certum nullaq; ex parte absurdum
concludit esse: idem ergo nihilominus
in libro de Lamijs rem planè contrari-
am asserit, eoq; pacto leuitatem sui cere-
bri & confusam instabilitatem omnibus
vbique testatum facit. Ac multorum
quidem historicorum & Theologorum
repudiat fidem b, verumtamen Legenda
quoque aurea vtitur, ex S. Germani vita
producens historiam, S. Germanum ad
visendam Sagarum saltationem abiis-
se, inde repentè ad cubilia virorum adu-

a de præstigijs.

b Lib.2. cap.13. de præstigijs.

nil

isse in quibus illæ compertæ sunt, tanquam si leuior Satana S. Germanus extitisset, ac non eadem celeritate qua detexerat eas potuisset reuehere. Quod autem Vvierus ait non esse in propria sagarum facultate vt tonitru immittant aut grandinem, accipio lubens: ac ne homines quidem cereis imaginibus aut vocibus enecare posse. Sed illud negari non potest, & ipse Vvierus annuit homines, bestias, fruges à Satana perdi, nisi seruet Deus, idq́; sacrificijs Magorum, votis & precibus, iustaq́; Dei permissione inimicos suos operâ inimicorum vlciscentis. Itaque Magi ante alios supplicijs mille digni sunt quòd Deo renuntiauerint & Satanam adorauerint: & quidem grauioribus digni supplicijs quàm si suis ipsorum manibus parentes occidissent & sectes incendissent. Hæ enim offensæ contra homines sunt, ait Samuel c, illa recta petit maiestatem Dei. Multo igitur magis supplicia merentur illi qui & Deum ipsum non obscurè prouocant offensionibus, & homines sortibus suis

c Lib. 1. cap. 2.

enecant, & fruges perdunt: ac propter
12. tabulis in eos constituebantur pœna
qui fruges incantassent: quod Vvierum
ludificari non miror, cùm ipsam Dei le-
gem petat calumnijs. Atqui hoc pote
regeri, debuisse Vvierum de colore
hypostasi vrinę & rebus consimilibus i
dicium facere, non res sacras attingere
in diuinas humanasque leges attentar
Etsi enim à Satana Vvierus illud fatet
fieri, minimè tamen negaturus est eum
Magis incitari, pelli, pertrahi, adiuuari,
temque à Satana Magos, vt ea quæ pe
petrantur scelera perpetrent: quemad
modum id etiam dici nec iniuria potest
populos ardentibus Mosis, Eliæ, Samu
lis, aliorumque sanctorum votis seru
tos esse, cùm Deus ad preces eorum i
clinans manum subduxerit & ab acce
sa ira conquieuerit. In eam ergo sente
tiam Magi dici possunt abominand
precibus & sacrificijs in causa esse c
tam multæ calamitates accidant. Fa
tur Vvierus ipse *a* cùm famosæ illius S
gæ Cliuensis meminit ad Eltanum p
gu

lib. 6. de præstigijs, cap. 16.

m, Sibyllæ Dinſcops nomine, ſtatim cremata eſt illas viatorum infeſtatio-sdeſtitiſſe, qui manu aſpectabili (nihil im ampliùs conſpicuum erat) atro-ſſimè cædebantur: ex quo manifeſtum hanc primariam illius vexationis uſam extitiſſe, cùm effecta repentè ſſauerint ea cauſa expugnata. Hoc e-n commune in omni ſcientia axio-a obtinet, ceſſante cauſa ceſſare effe-m *b*: quemadmodum ex contrario ſi potuiſſet iſtam non fuiſſe cauſam *c*, infeſtationes illę perſtitiſſent. Nihilo-inus tamen apud omnes conſtat iudi-m aduerſus Satanam à Iudicibus non iſſe latum, ſed eo vim ac potentiam il-ſimminutam eſſe, quòd Sagam illam ſtulerint quæ manum ſuam ei com-odauerat, eum orauerat adorauerat-e, eiusque conatus adiuuerat. Biebra-e Sagæ ſuprà meminimus, quæ ad Lao-num cremata fuit anno M. D. LVI. æc infirmabat homines, mirificéq; di-ortos reddebat, eosq;, beſtias, & fruges rdebat. Sed vt primùm fuit exuſta, ceſ-

b l. adigere. §. quãuis. de iure patronat. ff.

c l. conditionis. §. pupillus, princ. de condit. & demon. ff. l. pen. ex quibus cau. maiores. ff.

ſauerunt hæc omnia, vt ex Iudice q
de ea quæſtionem habuit cognoui
Idem mihi prætereà narrauit, cùm iſta
cuidam fœminæ comminata eſſet eam
nunquam lactaturam, ita accidiſſe & la
eius ſubitò exaruiſſe, & quamuis multos
liberos pareret, tamen vbera ſemper a
ruiſſe: Cremata verò Saga ſtatim copio
sè lacte abundaſſe, quamuis non prop
tereà Satanas viuere deſtitiſſet. Ex quo
dam nobili honorato viro cognoui, vx
ori ſuæ ab amita impedimentum fuiſſe
factum ne páreret (ſic illa moriens con
feſſa eſt) vt ſucceſſionem liberis acquire
ret: Illa vt mortua eſt, hanc breui graui
dam factam peperiſſe ſemel atq; iterum
cùm annos iam vndecim coniugati vi
xiſſent. Satanas verò (quem Vvierus ſo
lum in cauſa fuiſſe dicit) non erat mor
tuus. Hebræis coram Bahal pehore pro
cumbentibus & orantibus eum, exarſi
ira Dei in populum totum, & occubue
runt breui tempore viginti quatuor ho
minum millia. Populum autem ad iſtam
idololatriam à Satana fuiſſe prouocat

nem

mo negauerit: Verumtamen Pinhas
cerdos zelo honoris Dei percitus trās-
it ducem cuidam Madianitidi con-
mbentem, quæ ad iſtam idololatriam
m pellexerat: itaque repentè ira Dei
data eſt, qui Pinhaſo benedicens am-
is benedictionibus, furorem ſuum ac-
nſum contra populum ab eo extin-
um eſſe pronuntiauit. At Satanas ta-
en non erat mortuus, quem Vvierus,
anè excuſans Sagas, fuiſſe & eſſe auto-
m aſſerit iſtorum malorum omnium.
his igitur concludimus Sagas συνεργοὺς
impellentes, cauſas eſſe morborum &
cis hominibus pecoribusq; illatę, cùm
is affectis morte omnia iſta deſinant:
tque hoc reſponſo argumenta ſingula
uertuntur quæ adduci ſolent, & quæ
Vvierus deprompſit è Doctorum quo-
umdam ſcriptis a ſimiliter vt ipſe diſpu-
antium, id eſt, Phyſicè de Metaphyſi-
is, inſigni errore innumeraque abſurda
ariētc. Nam ſi Phyſicè agetur ex naturæ
ge, dicendum erit Sagas nec fruges nec
nimalia enecare poſſe, quia præditas

a Alex. cō. 128. lib. 1. Alciatus.

esse potentia oporteret: vt autem potentiam habeant tria sunt opus, vis & facultas agentis, apta constitutio rei patientis, & conueniens quæ possit fieri commodaq; rei vnius ad alteram applicatio. At mulieri non inest facultas constituendi de elementis, nec verbis alia facultas quàm illius qui ea pronuntiauerit: si autem ne illa quidem potest, certè nec illius verba (quicquid Ioannes Picus in positionibus magicis afferat) vt suprà demonstrauimus, adeò quamuis Sagæ inesset potentia, ineptus tamen modus quo vtitur, verborum pronuntiatio, etiam carere potentia arguit. Hoc argumentum ratione nititur. Quòd si negabitur Saga id cum Satana non posse facere quod sola per se non potest, vt Vvierus ait, id verò falsum est. Hoc argumentum captiosum est, & elenchus sophisticus à simplicibus ad composita. Est enim certo certius, quemadmodum nec solum corpus sine anima quicquam potest, nec sola anima corporeas actiones præstare, puta bibere, edere, dormire, di-

gerere,

gerere, & quæcunque naturalia sunt animæq; coniunctè & corporis communia, sed alterum cum altero suis actionibus optimè defunguntur: eadem quoq; ratione dici id posse fieri vt nec sola Saga, nec Satanas solus ac seorsim possit quod alter cum altero coniuncti possunt. Fundamentum rationis huius est naturalis causarum demonstratio ad vnum effectum concurrentium & inter se adiuuantium, vt progenies à mare & fœmina iunctis, ad quam nihil disparati possunt: & apud veterem quemdam Rabinum memini legere corpus & animam subire pœnas, quia coniunctè peccauerint. Istorum itaq; à rebus disiunctis ad coniunctas excusatio tam probabilis est, quàm illa cæci & pedibus capti, quos accusabat holitor ingressos fuisse hortum & fructus eius comedisse. Respondenti cæco, at nihil video, nec hortum, nec arbores, Capto pedibus dicenti, non sunt mihi pedes quibus iuerim, Regessit holitor, cæcus captum pedibus baiulauit, hic duxit illum: sic coniuncti fecerant quod

nunquam ſcorſim potuiſſent. Quinetiam in hac cauſa maior eſt veritatis ſpecies, cùm ſolus Satanas res admirabiles (vt antè diximus) poſſit efficere a, cædere, necare, fruges perdere, ventos agere, ignes, grandines, fulmina diſijcere, vt Deo permittente caſtiget tanquam carnifex & ſummæ illius iuſtitiæ adminiſter: ac proinde multo magis ſi iuuetur, rogetur, adoreturq; à Sagis vt id faciat, cùm ſine precibus earum, inuocatione & adoratione infirmentur vires illius, debilitetur potentia, & ita nocendi occaſio præcidatur: vt ſæpe mortuis Sagis loripedes videas erigi, curari morbos, lucem deſinere, quod ſuprà demonſtrauimus. Iſtud autem argumentum, Sagas indignas eſſe ſi eis Satanas ad efficiendos conatus ſuos abutitur, nec poſſe actionem ſimul & perpeſſionem eidem rei incidere, ſophiſticum & captioſum eſt. Nam actionem ſimul & perpeſſionem certiſſimum eſt poſſe eodem tempore concurrere, ſed reſpectu vario, vt ſiquis hominem deijciat in terram qui alterū ſibi adſtantem proſternat

a Iob. 1.

ſternat

sternat ruens. Alterum argumentũ quo Vvierus adstruit (vt passim nititur) Sagas pœna indignas esse, quia Satanas earum opera abutitur, non modò sophisticum est, sed impietate plenissimum. Etenim si huic esset argumento locus, maxima quæq; hominum impietas abiret impunita: nam etsi homines aut vindictæ studio ad occidendum feriendumúe adducuntur, aut bruta impotentia ad pudicitiam alterius tentandam impelluntur, non sunt tamen ex officina hac scelera grauissima, sed commissa cædes de industria (vt sunt Magorũ homicidia & veneficia) puerorum cædes, parricidia, & consimilia crimina quæ homines etiam à re magica alieni faciunt, à Satana ꝓcurantur, itaq; impunita forẽt. Ne plura si Vvieri & Doctorum à quibus sua tela habuit argutiæ obtinerent, semper grassatoribus latronibusq; esset effugium vindiciæq; à diabolis, in quos nec iurisdictionẽ habent Iudices, nec præhensionis facultatem: itaq; omneis diuinas & humanas leges de supplicijs criminum oporteret

cancel-

cancellari. Hoc argumento quidam Academicus aduersus Possidonium Stoicum vtebatur vt absurditatem illam demonstraret quam efficiebat planè fatalis necessitas Stoicorum omnia ex necessitate fieri confirmantium. Iureconsultorum enim axiomate l. si stuprum. de adult. ff. cum similib⁹, quod disertè in lege Dei confirmatur, ille absoluitur cui vis facta est, & qui ad faciendum aliquid coactus est, quia necessitas (quod aiunt) non habet legem, nec subest discretioni legum Itaque hanc absurditatem vt effugeret, à sententia sua discessit Possidonius *b*. At hæc nostra causa est potior: nam inter omneis Magos conuenit non cogi à Satana quemquam vt Deo renuntiet, aut se diabolo voueat, sed contrà puram liberamque voluntatem à suis subditis exigit, & cum eis contrahit liberis conuentionibus. Fatali ergo Stoicorum necessitati non est hic locus, nec edicto De eo quod metus causa. ff. cum enim edictum restitui iubet quem metus mortis aut tormentorum oppresserit:

b Galen. lib. de placitis Hippocratis.

rit:

tit: *c* alius metus quicunq; fuerit, doloris, infamiæ, bonorum amissionis, non excusatur lege *d* sed eas actiones voluntarias lex esse iudicat. Itaq; multo magis contractus, conuentiones, sacrificia, adorationes, & detestabilia Magorum cum Dæmonibus consortia non solùm voluntaria oportet dici, sed liberæ ac spontaneæ (vt philosophi nominant) voluntatis effecta, & spontè ἑκουσίως καὶ αὐτομάτως (vt Græci loquuntur) facta. illud ergo minimè dicendum est, quod Vvierus rationem sequutus Doctoris cuiusdam dixit, si Satanas Magis vt instrumentis vtitur, non esse plectendos Magos, quia ab instrumentis non æstimantur actiones, sed in quæstione de supplicijs ad finem solum attendi opus est *e*: quæ rationes è medio iure petitæ *f* Doctoribus istis ex diametro aduersantur. Saga enim malignos spiritus veluti instrumenta ad malefaciendum & nefarios suos conatus efficiendos adhibet, cùm nec pulueri, nec verbis, nec carminibus facultas vlla sit. Nam Magos communicantes cum Satana

c l. metum. de eo quod met. cau. sa. ff.

d l mulier. cod. ff.

e l. diuus. ad l. Corn. de sicar. l. aut facta. de pœnis. l. verum. de iniur. ff.

f arg. l. qui mihi. de donat. ff.

tana

tana antè oſtendimus orare Satanam vt hunc interimat, infirmet illum, prout id permiſſione Dei à diabolis præſtari poſſe Tertullianus doctè exponit in Apologetico *a*, & in ſingulis quoq; Magorum iudicijs videmus confeſſiones ipſorum iſtis rebus abundare. Quamobrem longè grauiora ſupplicia promerentur Magi quàm ij qui certo condictoq; pretio locant prædonum operam vt inimicos interimant: quos ſine ſpe veniæ iura addicunt morti *b*, quamuis homicidium prædo non perpetrauerit *c*, & quotidiana iudicia condemnant. Quanto igitur eſt capitalior Magus, qui in rebus iſtis Satanam occupat? qui orat? qui adorat? Non eſt igitur quod Vvierus & boni eius Doctores expoſtulent Magos pœnas dare de Satanæ maleficijs, aut indignè calumnientur legem Dei *d* quæ hos vetat illorum pœnas luere: nam tota ſcriptura Sacra documentis iſtis plena eſt, Deum à Magis ſummè abhorrere, eosq; plus quàm parricidas, inceſtuoſos, atq; Sodomitas abominationi eſſe, imò tanto-

a cap. 22.

b l. non ſolum. §. nec mandatu. de iniur. l. qui mihi bona. §. qui iuſſu. de acquir. hæred. ff. & ibi Bar.

c l. ſi quis non dicam rap. de epiſc. C. & ibi Bald. Angel. Sa. licet.

d Ezec. 21. l. crimen patronum de pœnis. C. l. ſancimus. eod.

tãtopere eos detestari vt quoties eorum meminit, toties æstum, furorem, vltionem pronuntiet: quod nusquam in alio scelere fit præterquam in causa idololatriæ *e*. Eodem responso argumentum alterum refellitur quod Vvierus à bonis suis Doctoribus mutuatur, confessionibus stari non oportere nisi verę sint atq; possibiles: fateor. Sed assumptio qua dicit nihil esse ex iure possibile quod à natura nõ sit possibile, hæc ergo assumptio falsa est & impietatis plena: tollit enim singula Dei miracula operáque contra ordinem naturæ facta, adeoq; ipsa religionis & pietatis omnis in Deum fundamenta: imò si huic axiomati daretur locus, omnes articuli fidei delendi essent. Verùm vt in argumento iuris consistamus, Hermaphroditas aliaq; monstra contra naturã esse nemo negauerit: ea verò admittit atque agnoscit lex *f*. Nec verò negari potest id contra naturam esse quod se Vvierus oculis suis vidisse narrat, cùm homo feras ita sistit verbo vt tandem ad se pertrahat. Etiam contra naturam est diuinare

e Exod. 15.32. Leuit. 20. 26. Num. 11. 25. Deut. 29. 33. Iosue 7.23. 1. Sam. 24. 2. Reg. 13. 2. Paral. 12. 28. 29. & 36.

f l. Hermaphroditus. de stat. hom. ff.

quis

quis furtum fecerit: capitali tamen supplicio afficitur *a* quiſquis Magos de furto conſulit, & quiſquis ex hac præſumptione furem in ius vocauerit. A natura fieri non poteſt vt homines grandinem tempeſtatémve cieant, frugéſve carminibus enecent: at id leges accipiunt tanquam certiſſimum *b*, quamuis natura ἀδύνατα, & ſupplicium capitale vtentibus hac arte irrogant. Non iura ſolùm igitur gentium, ſed diuinæ leges quàmplurima agnoſcunt natura quidem impoſſibilia, ſed poſſibilia contra naturæ ordinem & legem: ſed has leges Vvierus & conſortes eius è Pandectis & Codice ipſo lubentiſſimè eximerent: etiam Dei lege animus eſſet idem faciendi, dum aiunt ſi quarum legum cauſæ non ampliùs comperiuntur veræ, eas leges corrigi oportere. Scilicet id pro confeſſo habent quod eſt totius diſputationis caput, & principium, τὸ ἐξ ἀρχῆς petunt, vt dicitur in ſophiſtica, id aſſumentes quod fuerat concludendum, errore in Dialecticis grauiſſimo. Atqui tantum abeſt vt aſſumptionem

a l. item Labeo. §. ſi quis aſtrologos. de iniur. ff.

b l. eorum. l. multi. l. nemo aru. & toto titul. de maleſic. C.

nem

em iſtius argumentationis eis conce-
amus, & res poſt omnem hominum
memoriam ab annis quater mille de
Magis exploratiſſimas nunc demum
Wieri & Doctorum eius ſeculo dicamus
alſi compertas eſſe, vt contrà Auguſti-
nus ipſe (quod antè diximus) annota-
uerit omneis philoſophorum & religio-
num quæ vnquam extiterunt ſectas Ma-
giæ pœnas decreuiſſe. Plutarchus etiam
n Apophthegmatis à Perſis ſcribit ſup-
plicio omnium crudeliſſimo affectas fu-
iſſe Sagas, quarum caput inter duos lapi-
des elidebant. Multos ſcripturæ Sacræ
locos annotauimus quibus hoc ipſum
inculcatur, & grauiſſima mortis ſuppli-
cia aduerſus Magos in lege Dei decer-
nuntur. Platonis quoq; leges annota-
uimus capitali ſupplicio addicentis Ma-
gos. Hiſtorias complureis adduximus
(at ne centeſimam quidem earum par-
tem) iudiciorum in Magos capitalium,
& in eos pariter qui libris Magicis vte-
bantur. Erroris igitur & ignorantiæ to-
tam antiquitatem neceſſe eſt condem-

nari, deleri omneis historias, diuinas & humanas leges antiquari, vt falsas ludicras & falsis nitentes principijs: atque his omnibus opponi Vvieri & aliorum aliquot Magorum sententiam, qui inter se ad stabiliendum & confirmandum regnum Satanæ consociati sunt. Hoc Vvierus infitiari non potest, nisi verecundiam omnem abiecerit, qui in libro de præstigijs *a* plus execrabilium magicarum sortium promulgauit quàm magister ipsius Agrippa vnquam fecerit. Ille enim libros suos de occulta philosophia planè retractauit cap. 48. de vanit. scientiæ. hic verò discipulus illius cõmonstrat digito & ante oculos ponit quicquid Satanas principes Magos docere possit: sed multas Dei voces sanctorumq; Doctorum interserit, vt venenum cum melle infundat animis, prout hic est semperq; fuit communis stylus Satanæ. Quamquam isti homini mentem sic ademit Deus, vt non ampliùs aquæ aduersetur ignis quàm ipse sibi. Fatetur enim locis quàmplurimis, non Sagas, sed eum qui artem

a Lib. 5 ca. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 14. 15. 17. 18. 21. 25. de præstigijs.

artem magicam exercet capitali suppliscio affici oportere. Confiteor, ait *b*, magicas artes capitales esse, sed Lamiæ non continentur: vt si quis dixerit homicidas suspendi oportere, sed grassatoribus condonari. Innumera sunt dicta eiusmodi. Alibi autem dicit *c* non eo supplicium mereri magos quod cum Satana pepigerint & Deo renuntiauerint, quia decepti sunt & causam prębuit contractui dolus: ideoq; contractum esse irritum, & hominibus deceptis, ac non decipientibus ignoscendum. Hæc ridicula sunt Doctorum Italicorum argumenta, qui tam strenuè in ista arte profecti sunt vt ista lues Italiam totam peruaserit & infecerit Galliam, vim facientes legibus vt istud malum induant aliqua probabilitatis specie. Nemo autem tam stupidus est aut demens, qui insulsum istorum argumentorum non videat ἀτοπὸν. Si enim à subdito facta conuentio suasu alterius qui eius principem odit capitaliter, sine vlla spe veniæ punitur morte, quo tandem iure conuentio facta cum

b Lib. 6. cap. 24. de præstig.

c Libr. de Lamijs cap. vlt.

Satana excusari posset infensissimo Dei & piorum aduersario? Etenim vt nunquam Magus homines, pecudes, fruges nece maleficióve affecerit, sed homines sortibus infestos semper sanauerit, & tempestatem propulerit (vt quidam Magus Curio Sauillaci ad Tholosam tempestates semper à parochia sua abercebat) cùm tamen Deo renuntiauerit & cum Satana pepigerit, dignus est qui viuus pereat incendio. Nam conuentio hęc longè est capitalior quàm si igne gladióve fruges homines aut pecora enecet, quia hoc maleficium in res creatas intenditur, quibuscum iniri potest conuentio a: qui autem cum Satana paciscitur, maiestatem Dei oppugnat palàm & contemnit eum. Itaq; lex Dei mulierem Sagam statim necari iubet, non adhibita distinctione vtrum fruges an pecudes perdiderit: quem in locum annotauimus Legem vti voce מכשפה, id est, præstigiatricis, oculos fascinantis, vt Doctor Abram Aben Ezra, & interpretes omnes consentiunt. Atque hoc quidem

a 1. Sam. 2.

apprimè

apprimè oportet obseruari (nam lex Dei ita se habet vt nulla vox emphasi sua careat) vt illud neminem fugiat, Magos non eam ob causam præcipuè castigandos quod homines pecoráve necauerint, sed quòd Satanæ pactum iniuerint. Vt verò nascuntur ij qui cum Satana pepigerint, Lex vnam speciem oculis exhibet digitoq; monstrat, puta illius qui sic oculos præstinguit atque fascinat vt id quod non est sæpe videndum præbeat, aut qui incantat carmine: itaque statuit certissimam hanc & indubitatam inter alias probationem esse existimandam pacti cum Satana initi, si quis oculos fascinet, incantet carmine, aut alia committat eiusmodi: Hæc enim Magi persæpe faciunt, vt risum moueant, & industrij homines habeantur. Sic Vvieri & sociorum dicta radicitus exsecantur, & Iudicibus materia præciditur ampliùs quærendi, vtrum Magus cum Satana pepigerit, aut an nociturus alicui sortem vllam maleficiúmve immiserit: harum enim rerum probationes penè forent ἀδύνατοι,

quia non nisi in tenebris & desertis locis, & modis propè incredibilibus ijs qui factum non audiuerint, plurimùm committuntur. Non quod alienum sit ab æquo & bono, si de his rebus quæstio habebitur: sed Deus lege docere voluit illud sufficere si Magum probabitur carmine fuisse vsum, aut oculos fascinasse: quod præsente Rege Triscalanus fecit, orbes catenæ aureæ quam gestabat nobilis quidam ad manum suam pelliciens intactos, cùm tamen integra ad collum nobilis illius catena permaneret: itemque alibi Breuiarium Sacerdotis ita dissimulans, vt chartarum ludus esse videretur. Ista probatio sufficit vt ad condemnationem Magi procedatur, quia res istas quæ non vllo diuino miraculo fiunt sed contra naturam veniunt, à Satana præstari constat certissimè, idq; expressa conuentione cum eo facta & iuramento confirmata. Hæc eò dicimus vt ad istos magistros sortium artificesque probè attendatur, & tempestiuè ac seriò animaduertatur. Sic fuit Iudæus Magus

nomine

nomine Sedechias qui (vt narrat Ioan. Abbas Tritemius) emittebat hominem in aera, in membra discerpebat, eaq; recollecta adunabat, vt Simon magus Nerone præsente fecit: currum etiam onustum fœno cum equis & agitatore coram toto populo absorbebat. Vvierus ipse *a* non auditum à se in Germania sed visum tradit fuisse hominem qui cœlum versus ascendebat, & trahebat post se vxorem atque ancillam hærentes pedibus hanc heræ, illam viri, cum maxima populi admiratione, vt suprà meminimus. Atque hoc quidem pacto & Vviero & Doctoribus illius responderi potest, id credendum esse negantibus quod natura est impossibile, cum à se Vvierus ipse *b* res eiusmodi confiteatur visas quæ natura tamen sunt impossibiles: vt idem se oculis suis vidisse autor est cùm puella Henrietta nomine à diabolo sine quiete vlla per aerem ferebatur in arce Laldebrocensi Ducatu Geldriæ: quæ historia, vt sola esset, labefactandis omnibus Vvieri sociorúmque argumentis sufficeret.

a Lib. de præstigijs.

b Lib. 1. cap. 12. de præstigijs.

 ceret.

ceret. Quamquam totus liber eius exemplis abundat rerum quæ contra ordinem & facultatem naturæ acciderunt, & quas fatetur idem spirituum malignorum opera effectas esse: vt de cultro extracto è ventre puellæ cui nullum vlceris vestigium inerat, quod se in maxima virorum frequentia vidisse narrat, & cultrum adhuc in rerum natura esse; similiter quod se vidisse ait *a*, cùm Vlrici Neusenseri fascinati corpus secaretur, ex eo educi cultros quatuor, baculum crassum, clauos multos, & fili plurimum, multis medicis alijsq; præsentibus spectaculum illud admirantibus. Falsus igitur sermo & impietatis plenus, quod natura fieri non potest id credi non oportere. Verumtamen vt miraculosas istas actiones & fascinationes contra naturam venientes omittamus, id præcipuè agitur vt summo iure puniantur ij, qui Deo renunciauerint & se Satanæ permiserint, quam actionem esse impossibilem Vvierus non affirmauerit. Quoniam verò difficilis est istius impietatis probatio, lex Dei

a lib. 4. de præstigijs, cap. 6.

Dei multari morte faſcinatores iubet oculos phantaſiamq́; præſtinguentes, idq́; ſine cunctatione: nimirum pro certo habens faſcinatorem eſſe magum pactionis cum Satana expreſſæ tacitæúe reum. Multò igitur magis ſummo iure cum eo agi opus eſt, ſi aut confeſſionibus aut teſtimonijs aut ſcripto patebit conueniſſe cum Satana, aut maleficia exercuiſſe quę natura committi nequeunt. Illud enim notari (vt dixi) & ſæpe inculcari conuenit, legem Dei, cùm de Magis & pœna eorum capitali loquitur, diſertè non meminiſſe necis pecorũ hominúmve, aut maleficiorum fruges infeſtantium (nam hæc minima ſunt mala quæ Magi perpetrent) ſed eorum qui faſcinant & carminibus oculos præſtinguunt, qui mortuos conſulunt, qui denique res faciunt cæteras quarum interpretationem antè attulimus. Nam quia θαυματουργοὶ iſti contra naturam venientes ludibria perſæpe exhibent, molliuntur Iudicum animi, & nihil eis ineſſe mali omnes exiſtimant. Sic vir quidam magnus & autoritate va-

 lens,

lens, qui post mortem incusatus est magicarum sortium, solebat seueritatem iudicum ad risum flectere vt Magos eriperet. Sic eleuando impietatis cumulo Satanas risus excitat: sic carminibus indulgent Sagæ, & procurant vt denis sortilegijs vnum aliquod factum agyrticum illabatur, vt quicquid faciunt agyrticæ subtilitatis & agilitatis esse videatur. Quamobrem Deus nominatim cauit vt qui oculos fascinant plectantur morte, & (quod grauius est) præcipit ne sinantur viuere, vt statim eo ipso die (inquit Hebræus Philo a) dedantur morti: quod idem autor ait fuisse obseruatum. Quibus ex verbis apparet, iudicia non laborauisse de inquirendis alijs magorum maleficijs, ne probationis grauitas supplicia retardaret. Vvierus autem vt euertat leges in magos latas, omnesq; historias in dubium vocet, in refutanda opinione Lycanthropiæ operam consumit, id meram esse illusionem prædicans. At ne eo quidem pacto respondet ad legem Dei, quæ præcipit vt qui fascinant

a Lib. de specialib. legibus.

Ludunt

ludunt plectantur morte: neq; hic quæstio agitur sitne vera mutatio corporis humani in lupum ratione integra permanente, an plena corporis & animæ transmutatio, an verò simplex illusio & fascinatio eorum qui spectant corpore animóq; integris. Amplius tamen Vvierus audet *b*, nihilque nisi illusionem defendit esse. Id verò nec Mathematici hominis nec philosophi factum est, id temere affirmare quod non intelligas: sed in hac causa ad effectum attendi necesse est, idq; obseruari quod dicitur ὅτι ἐστί, causam verò, id est, τὸ διότι, permitti Deo. Omnia autem Vvieri argumenta nituntur caduco & putri fundamento, cùm de spiritibus, dæmonibus, & actionibus eorum perinde disputat ac si de rebus naturæ ageret, cœlum terræ miscens, vt in præfatione operis demonstrauimus. Historiam Iobi veram confitetur esse, à Satana excitari ventos, fulmina, ignem, inimicos, quibus euertit & consumpsit domos, liberos, familiam, pecoraq; Iobi momento vno, hunc quoque

b August. li. 18. de ciuit. Dei, cap. 18. & lib. de spiritu & litera cap. 26.

opera illius à vertice ad pedes imos vlcere incurabili afflictum esse, quæ omnia factu difficiliora sunt, quàm in lupum transfiguretur homo: at permagnam istam potentiam Satanæ Deus tradidit. Nabuchodonozorem quoque Monarcham Assyriæ Vvierus non negaturus est in bouem mutatum esse depascentem herbam annos septem, versa pelle, piloq; vnguibus formáq; tota, deinde figuram pristinam recepisse, vt Danielis Prophetæ historia docet. Quòd si mutationem istam Regis Nabuchodonozoris non fabulosam illusionem, sed veram historiam esse cum sacra Scriptura dixerit, fateatur ergo æquè posse fieri vt homines in lupos aliasq; feras transfigurentur: Sin Magorum mutationem in lupos & alias feras affirmet fabulosam illusionem esse, certè historiam quoque sacram fabulosam illusionem esse concluserit: Nam si factum est in vno, in alijs etiam potest, cùm potentia Dei minuta non sit. Hoc argumento vtitur, vt ostendat re vera Magos à Satana deportari, exemplo veri homi-

hominis Iesu Christi super templum & montem à Satana exportati. Quòd si Deus Satanæ in Iobum & Iesum Christum hanc facultatem dedit, quis dubitet in Magos atq; impios etiam ampliorem dari? Etenim Vvierus [a] assentitur in libro de Lamijs Nabuchodonozorem à Satana in bouem mutatum esse: Rem pudendam planè, Vvierum in Nabuchodonozore confiteri (nam infitiari qui posset?) transfigurationem in bestiam in Satana effectam esse, negare in alijs. Nam Canon Episcopi [b] & consimiles alij de transformatione eos spectant solummodò qui facultatem efficiendi res istas Magis aut Satanæ per se inesse putant. Illud verò dementiæ foret atque hæreseos, si quis facultatem istam, cùm videtur, Satanæ dari à Deo non putet improbis castigandis: blasphemiæ, si terminos potentiæ Dei præfigeret: capitalis temeritatis, si de secretis eius iudicium faceret. Nam, vt apertè dicam, potentia rerum creatarum est potentia Dei, nec minus elucet Dei gloria in potentia quam

[a] Lib. de Lamijs. cap. 16. & lib. 1. de præstigijs cap. 24.

[b] 26. q. 5.

quam tradit Satanæ, quàm in omnibus creatis quæ in terra degunt, cùm in lobo dicatur, non existere in terra potentiam quæ cum potentia illius comparetur: quibus ex verbis cognoscimus actiones Satanæ supra naturam esse, nec eas ad legem causarum naturalium metiri oportere. Magos quoque Regis AEgypti legimus baculos in serpentes exemplo Mosis conuertisse: Mosem verò nequaquam illusisse certum est: fuerunt igitur serpentes veri, quod longè est difficilius quàm vt natura vnius animalis in alterum transformetur. Verum quidem illud est Deum creauisse omnia, nec alium creatorem esse quàm Deum solum: at illud non dicitur, nec vsquam legitur à Satana aut Magis omnibus creatam nouam speciem vnicam aut formatam esse. Sed si potestatem hanc Deus Mosi contulit, eam certè potuit & adhuc potest Satanæ & Magis tradere: ea enim semper est potentia Dei, siue ordinaria, siue extra ordinem, siue ἀμέσως siue per res creatas, vt Aquinas *a* & Scotus consentiunt, &

a Lib. 1.

nos antè demonſtrauimus. Sed Vvierus fallitur, cùm creationem pro generatione, & generationem pro tranſmutatione accipit. Prima eſt de nihilo, Creatoris propria: Secunda ex eo quod ſubſiſtit, diciturq́; γένεσις in formarum generatione: tertia non eſt motus, ſiue κίνησις, ſed ἀλλοίωσις ſolùm & μεταβολή, mutatio & accidentalis alteratio eſſentiali forma remanente *b*. Quod itaq; ſemel à Creatore creatum eſt, id creaturæ generant ſucceſſione, & transformant proprietate ac potentia quam dedit ipſis Deus. Hanc Aquinas *c* virtutem naturalem vocat, de ſpiritibus ſic loquens, Omnes angeli boni & mali habent ex virtute naturali poteſtatem tranſmutandi corpora noſtra. Veteres autem inde ab Homeri ſeculo & quicunq; de Magis mutationem iſtã expertis cognouerunt, conſentiunt (vt ſuo loco diximus *d*) rationem formamq́; eſſentialem manere immutabilem. Hęc ergo ſimplex accidentalis formæ & corporis eſt alteratio, nõ vera trãsformatio. Sed Vvier⁹ Phyſicè de reb⁹ metaphyſicis diſſe-

b Ariſtot. lib. 3. & 5. φυσικῆς ἀκροάσεως.

c Diſt. 7. art. 5.

d Lib. 3.

differens, ad fundamenta & principia Physicæ impingit passim: cumq; se infinito diuinarum humanarumq; histori-arum numero de transfiguratione hominum in bestias oppressum vidit, dicit corpora à Satana soporari. Atq; id quidem in horam posset diemúe fieri: sed hominem incolumem amplius sex dies sine cibo à natura viuere est impossibile. Id Plinius autor est *a* explorauisse veteres in ijs omnibus qui sententia lata necabantur fame, iuuenesque magis quàm senes fame affici: quamobrem fame in obsessis locis priores, teste Hippocrate *b*, moriuntur. Sed in Liuouia dies minimùm duodecim homines in lupos versi manent, alij treis menses: etiam veteres annotarunt *c* qui decem annos transformati fuerint postquàm fluuium quendam traiecissent. Illud verò obseruatu dignum, non extare exemplum vllum ferarum versarum in humana corpora, vt Peucerus scribit. Præterea iudicio in Parlamento Dolensi lato 18. Ianuarij. M. D. LXXIIII. contra Ægidium Garne-

a Lib. 11. cap. 54.

b Lib. de carnibus.

c Plinius.

Garnerium Lugdunensem continetur ipsius confessio: nempe puellas duas puerumq; vnum ab ipso voratos esse, primam die S. Michaelis ad Serranam syluam in vico Castenoij, dimidio milliari ab oppido, eamq; occisam & vnguibus specie lupi fuisse laniatam, vt suprà copiosius diximus *d*: quæ confessio puerorum morte, loco, tempore, forma, & testimonijs eorum qui superuenientes facto speciem viderunt lupi fuit confirmata. Certè aut corpus in figuram lupi versum oportuit, aut humanam animam in corpus lupi transmeasse, vt omnia tam accuratè obseruare posset. Quamuis ex posteriore hac sententia fatendum esset duas simul formas in vnum subiectũ concurrere, quod ex diametro principijs Physicæ aduersatur *e*: Vvierus autem qui de rebus Metaphysicis disceptat Physicè, fatetur sexcentis suorum librorum locis diabolos (hi autem sunt intelligentes formæ (ingredi corpora hominum quos ea de causa veteres δαιμονῶντας appellabant. Quamobrem nunquam

d Lib. 2. cap. 6.

e Aristot. lib. de ortu & interitu.

Aristoteles in libris Physices de spiritibus & intelligentijs disputauit, sed reiecit in libros των μετὰ τὰ φυσικὰ, ab ijs incomodis rebusq; absurdis metuens quibus superiores implicauerat qui Mathematicas quæstiones cum Physica confundebant, cognomine reprehensione ipsius subiectæ. In eundem errorē Vvier' labitur, & quicunq; adhærent eius argumentis. Nam Aristoteles Physicum axioma statuit, formam physicā separatam à naturali corpore interire, in Metaphysicis vero animam humanam excipit, quam in lib. de partibus animantium ait θύραθεν ἐπεισιέναι, i. θεόθεν, οὐρανόθεν, ὑψόθεν extrinsecus ad hominem venire, & corrupto humano corpore subsistere. Vvierus etiam qui actiones spirituū Physicæ conatur exponere, millies in libris suis asserit diabolos migrare de loco in locū: & ita res habet, prout in eis cernimus quos obsident exportantque dæmones: nihilomin' si vera sunt principia Physicæ q statuit Aristoteles, à natura fieri non potest quin res omnes mobiles q locum occupāt sint corpora; id autem

a Lib. 8. τῶν μετὰ τὰ φυσικά.

a Lib. 1. φυσικῆς ἀκροάσ.

spirituum naturæ planè aduersatur. Idē vero Aristot. Theolog. id est, Metaphysice disputās ait *b* separatos spiritus motionis autores esse corporib. cœli, & per accidens motum quoq; excepto primo mouente perpeti. Et De' ipse purissima simplicissimaq; natura Angelos omneis superans de seipso dicit, Cœlum & terram ego impleo, ac ppterea appellatur מקום id est, locus, quia mundus in ipso est, non autem ipse mundo includitur, vt Hebræi Doctores in illud Esaiæ tradunt, Cœlum mihi sedes est & terra scabellum pedum meorum. Quòd siquis cum Augustino dixerit ex Apuleiana definitione dæmonum quam Academici acceperunt, Dæmonas esse corporeos: id verò admirabilius, & à conuenientia naturæq; lege alienius futurum est. Nam corpus vnum in alterum penetrare posset: itaq; tota penè Physica euerteretur hoc principio nitens, non posse in dimensiones penetrari, cum dæmones in hominum corpora penetrent, quod Vvierus ipse confitetur passim. Ineptum igitur fuit fundamenta

b Lib. 8. τῶν μετὰ τὰ φυσικά.

argumentorum de Magis & actionibus dæmonum ex principijs & hypothesibus Physicis petere, ijsque pessimè (vt diximus) intellectis. Hæc ita se habere videbit manifestò quisquis Philosophorum libros seriò legerit & intellexerit: illis enim, inprimis verò Academicis, in causa Dæmonum, bona ex parte cum Theologis conuenit. Nam cœlorum motus & cœlestium luminum æquè à Scriptura sacra atque à Philosophorum grege Angelis tribuitur, vt videmus apud Ezechielem & Psal. 65. vers. 15. vbi ait Chaldæus interpres esse vicies mille luminaria, & eis mouẽdis Angelos totidẽ. Thomas itẽ Aquinas (quem recentiores Græci pro philosopho tanto habuerunt vt librorũ illius præstantissimum fecerint è Latino Græcum) singulas spirituum Magorumque actiones veras esse putat, vt antè demonstrauimus: nec mirum esse asserit a, quòd Simon Magus diabolorum opera fecit vt loqueretur canis. Sic Magi quatuor qui Pictauij anno M. D. LXIIII. fuerunt cõcremati, dicebant hircum quem adora-

a Clemens in itinerario.

adorabant de nocte secum loqui soli-
tum: & Paulus Grillandus *b* scribit Sa-
gam à se Romæ fuisse visam cùm illic es-
set, Franciscam Sienensem nomine, quæ
coram omnibus faciebat vt loqueretur
canis. Atq; hæ quidem actiones omnes
& similes aliæ mirificæ, quas Vvierus fa-
tetur, contra naturam fiunt. Hic ergo
necesse est ceruices coram Deo demitta-
mus, & tenuitatem confitentes nostri
ingenij principia naturæ rationesq; ne-
gligamus: quibus toties profectò falli-
mur quoties ex eis volumus spirituum
actiones, dæmonumq; societatem cum
Magis expendere, eoque pacto παραλογισμὸν istũ conficere, actiones istas veras
esse non posse, quia cõtra naturã sunt, &
quicquid à natura fieri non potest id esse
impossibile. Purũ certè parasyllogismũ
& elenchum sophistcum: vt siquis de sce-
lerato homine dixerit, bonus lanista est,
bon' igitur: nam à coniũctis ad simplicia
nõ valet consequentia. Vvierus autem *c*
omnino volens quacunq; ratione Sagis
præbere effugiũ, eas à diabolo possideri &

b Lib. de sortilegijs, section 7. num. 24.

c Lib. de Lamijs. cap. 16.

vim pati narrat. Atqui nemo tam ecilis captus est qui non videat quantum sit discrimen inter eas Sagas, quę se vouerunt, dicarũt addixerúntq; Satanę, & eas quas malignus spiritus obsidet: cùm illas prostibulis impurissimis, has pudicis virginibus vim passis comparandas constet. Prætereà quis Satanam erga suos fideles subditos credat tam inconsyderatè agere? Idem posteà cõfirmat fieri non posse ratione natura vt Sagę tam breui temporis spatio in coetus suos transportentur. Nos autem ad sermonem istum copiosè satis respondimus. Hic verò Vvierus demonstrat quá parum sit Mathematicus, quem perpusillum Physicæ degustauisse suprà ostendimus. Nam 8. coelum cum astris omnibus horis 24. videmus conuertari, cuius ambitus est supra quam 135090000 milliariũ, vt bis mille passus Geometricos milliari assignemus. Etenim licet Archimedes & Ptolemæus interuallum Solis à terra solum demonstrauerint 1209. semidiametra terræ cum dimidio capere fecit aũt semidiametrum terræ milliarium 3000. vo gilli-

bis mille passus tribuas, ambitus aũt terræ semidiametrorum 6. cum 7. parte semidiametri, (vt collectis Hipparchi obseruationib⁹ Ptolemæus demonstrauit) Arabes tamen Alphragã, Albategni, Tebit, Cãpan vlterius procedentes scripserũt distare terram ab 8. coelo 20081. terræ semidiametris, & minutis viginti octo, quę efficiunt milliaria 3614500. R. Moses ben Maimon lib. 3. More nebocim amplius esse statuit, quia demonstrationes Astronomicæ ex sensu fiunt. Verumtamen vt minimum ex omnibus numerum retineamus, certa est illa Ptolemæi demonstratio, tantam esse proportionem semidiametri cum arcu quanta est 52. ad 60. ex Euclidis autem demonstratione in li. 4. sex semidiametra vnius circuli præcisè faciunt hexagonum: itaq; semidiametrũ à centro terræ ad coelum octauum vsq; sexies planè comperietur in octauo coelo. Interuallũ igitur sexies 6126800. milliaria, cum dimidio circuli graduum 48. Quòd si octo gradus ad vnumquẽq; arcum hexagoni circuli assumpseris præter sex illa

ſemidiametra, conficientur mil. ampliùs 28916690. adde quæ omiſimus minuta 28. milliarium 800. totus ambitus octaui cœli futurus eſt 245991440. milliarium quæ horis 24. percurruntur. Longè ampliora ſunt nonum decimumq; cœlum. Optimè enim Ptolemæus in Almagesto monſtrat totam terram (cuius ambitus eſt 11160. milliarium) cum Solari tantùm circulo comparatam qui longè octauo minor eſt, tam exiguum punctũ, eſſe vt ſenſu nequeat percipi. Quòd ſi horis viginti quatuor fit octaui cœli conuerſatio, certè minuto horæ (ſexagena autem minuta conſtituunt horam) emetitur octauum cœlum 170615. mill. motu Angeli diuinitus hac facultate præditi, quem Hebræi a vocant Cherubinum verſantem rotam flammantis gladij. i. cœleſtium luminarium: an igitur non poſſet Satanas, quem Deus tantà in terram poteſtate inſtruxit, horæ ſpatio hominem ad centum ducẽtáve mill. tranſuehere? Manifeſtum eſt igitur non eſſe hũc motum à natura διάδοσιν. Ioanna Har-

a Leo Hebræus li. 2.

na Haruilleria (quam viuam die April. vltimo anno M. D. LXXVIII. crematam fuiſſe ſuprà meminimus) ſe poſtremò in longinquiſſimas partes fuiſſe exportatam, multumq́ue temporis antequam perueniret ad cœtum conſumpſiſſe fatebatur, reuerſam verò defatigationis plurimum ac laſſitudinis expertam eſſe, vt ex iudicio illius didici quod mihi Claudius Fayus Procurator Regis apud Ribemontenſes attulit. Illa verò ſpectata eſt Vieri malitia, cùm ſcribit cap. 8. de Lamijs confiteri Sagas id ſibi negotij à Satana mãdari, vt dum monſtratur hoſtia aut terram inſpuant, aut crucem terant pedibus. Quam occaſionem Vvierus arripit vt eos decipiat qui à miſſa defecerunt, dicens rem eſſe ridiculã. Sprangerus etiam ſcribit, ſe quæſtionem de Sagis habentem audiuiſſe multos expreſſo cum Satana pacto recipere ſe artus diffracturos Crucifixis, idq́; præſertim die antepaſchalis Veneris. Hoc Vvierus totum ſtultitiæ imputat. Hic verò non placet quæſtionem aggredi de religionis

 merito,

merito, quam multi Theologi copiosè explicauerunt, neque est præsentis argumenti: sed technas Satanæ afferimus illas incredibiles nisi optimè attenderit, quod ille non fecit, qui puerilem ita admodum conscripsit librum de Satanæ stratagematis. Istud enim est consilium Satanæ, vt ipsius subditi ad contemptum abnegationemq; Dei solum adducantur, sed etiam omnis religionis & earum actionum rerum quæ putantur esse Dijs, & metu à maleficijs absterrere possunt, & ad Satanam omnino auertantur. Inter Magos itaq; conuenit, id primum Satanam à tyronib. nouitijsq; Magis exigere, vt Deo & omni religioni renuntient, pro certo habens quisquis religioni cuiuis renuntiauerit eum ad omnem impietatem & scelus proiectum fore. Etenim Romæ in nocturnis etiam Bacchi sacrificijs innumeri Magi comperti sunt, qui mille incestus & nefarios coitus exercebant, innocentissimos quosq; mactabant: quæ monstra per totam Italiam in perpetuum fuerunt vetita, & Magi quamplurimi affecti mor-

te.

Sit in primitiua Eccles. (vt Epipha- a Liuius.
nius testis est) insinuauit Satanas damna-
bilem Magorum Gnosticorum sectam,
qui religionis specie sacrificabant infan-
tes ex incestis congressibus ipsorū natos,
tundebant in mortarijs cū farina & mel-
le, factasq; ex eis placētas suis sectatorib⁹
vescendas dabant, atq; hanc suam cœnā
esse prædicabāt. Hi veri fuerūt Magi edo-
cti à Satana, cuius hic præcipuus est scop⁹
vt omnem religionē ex humanis mētib.
eliminet ad stabiliendum potētiam suam,
sed etiam vt superstitiosa religionis spe-
cie tegat omnia scelera quæ fieri possunt
ad contemptum Dei vel eius qui putatur
Deus. Nam quisquis aliquid committit
in contemptum lapidis materiæue alte-
rius quam habet pro Deo, hūc tantundē
penè cōsummo offendere, quātum is offē-
dit qui Deum verum æternū que nouit
blasphemauerit: vt olim Caligula b Io- b Suet. in Caio.
uis assumens imaginem in aurem ei⁹ in-
susurrabat contumelias, & statuam com-
minuebat Vestæ quam vestales osculan-
dam sibi præbuerant. Non quod à natura
sit ma-

ſit maleficium comminui Veſtalium ſtatuam: ſed in Caligula blaſphemum fuit & impium facinus, cuius iſtud fuerat propoſitum vt eum contemptu prouocaret quem habebat pro Deo. Deus enim ad animum ſemper nſentemq; hominum reſpicit, & geſtus negligit, ideoq; ſcrutator cordium appellatur. Sciens ita-que Baruc populum in Babylonia captiuum eò impelli vt coram imaginibus è metallo, ligno, lapide procideret, ſcribit in hanc formam, Cùm imagines humeris portari videbitis vt reuerentia ipſis habeatur, dicite cum animis veſtris, ad te, ô æterne Deus, hic honos pertinet. Idem in priſca Eccleſia factitabant multi, qui vi aut metu intererant gentium ſacrificijs, aut ad præuertendum ſcandalum ne exiſtimarentur Athei, & quamuis in genua coram imaginibus procide-rent, Deum orabant tamen vt ſe ab omni pollutione & idololatria integros cõſeruaret, bonumq; ipſorum animum & conſcientiam ac ignari rudisque populi accipiat æquo animo & probet. Ex his igitur

gitur concludimus cuiuscunq; actionis seu bonæ seu malæ fundamentum esse voluntatem & intentionem hominis in omneis partes: adeò vt si voluntas cōtra id venerit quod bonum ratio iudicat: etiam decepta ratione offendatur Deus. Hæc decisio Thomæ Aquinatis *a* in tractatu de bonitate actus interioris voluntatis, vbi sic ait, Quando ratio errans ponit aliquid vt præceptum Dei, tunc idem est contemnere dictamen rationis & Dei præceptum: quod item Augustinus sensit *b*. Quapropter videns Satanas Deum ad intentionem attendere, vim, metum, iustamq; ignorantiam excusare, tentat non veram modò religionem euellere, sed etiam omnem diuinitatis opinionē ex humanis mentibus eximere: itaque nullum lapidem non mouet vt qui vnicum adorat Deum plures ei adhibeat socios, tum à Creatore ad res creatas auocat, à creaturis intelligentib⁹ ad eas quas sensus percipit, à nobilibus cœlestibúsq; creaturis ad elementareis, ad immundas vsq; animantes, serpentes bufonesq;, & à

a In prima secundæ, q. 19. ad 5.

b Libr. retractat.

crea-

creaturis Dei ad hominum opera. Et e-
nim abominabilius si idolis quæ fabri-
cerint homines honor habeatur, quam
si ante bufones & crocodilos, quos ado-
rauerunt AEgyptij, creaturas Dei atque o-
pera procidatur. Quamobrem procurat
Satanas vt secundum has humanis ope-
ribus honos habeatur, puta imaginibus
& statuis quas Græci idola, Hebræi Pe-
sim appellabant: neq; hoc contentus eò
tandem homines perducit, vt imagini-
bus ipsis (quarum metu ab offensionib.
quodammodo absterrentur) renuntian-
tes adorent ipsum: atq; vt impediat suos
ne redire in gratiam cum Deo possint, e-
os obstringit maleficijs insignib' & hor-
rendis blasphemijs ne vnquam veniam
sperare audeant. Verbi gratia, autor est e-
is vt ad Dei cõtumeliam sacratas hostias
præbeant bufonib' comedendas, institu-
to execrabili, q ab eis solũ seruari iubet q
pro certo habent hostiam esse Deum, vt
suprà docuimus: similiter vt ad despe-
ctum Dei sagittis configant crucifixos,
altero non minus detestando scelere, q

Magos Sagittarios in Germania dictos antehac Satana duce fecisse notauimus: jam verò desinerũt isti ex quo bona pars Germaniæ credidit nihil in crucifixis diuinum esse. Vt enim animos scrutatur Deus & consilia hominum introspicit, sic imitatus Deum Satanas se coli pro Deo curat, quod maximi quiq; Magi factitant cum demissa in terram facie adorantes, idq; adhibitis etiam ceremonijs & ritibus honorificis qui Deo putantur grati, vt cùm oscula junguntur reliquijs, & lucernæ accenduntur. Sic cultum sibi Satanas exhiberi iubet, vt in iudicio cõpertum est Magorum quatuor qui apud Pictonas viui cremati sunt anno M. D. LXIIII. Hi enim dixerunt se ad crucem quamdam cum lucernis ardentibus podicem Satanæ apparentis hircina specie osculatos esse. Si Sacerdotes illi quos Monstreletus & Froissardus meminerunt cum bufonib' baptismum communicauisse hostiamque illis præbuisse, nequicquam diuinitatis in hostia esse putauissent, non fuisset id officij desyderatu-

deraturus ab eis Satanas: neque monu-
Magorũ ab omni memoria facile præ-
cipi, aut Caligulæ istius patruo suasis-
autor vt statuas Iouis, Vestæ, aliorumq;
proculcarent, nisi aliquam eis diuinita-
tem esse putauissent. Itaque in horrificis
omnibus & abominandis Magorum
communicationibus singulæ propè vo-
ces cruce, singulæ orationes Iesu Christi
& S. Trinitatis nomine ac lustrali aqua
(benedictam vocant) asperguntur. con-
quod scelus cereis imaginibus oppor-
perpetrari, eas corporalibus, dum missa de-
canitur, Satanas subdi iubet (vt permul-
tis iudicijs fuisse cõpertum Paulus Gril-
landus narrat) baptizari in eorum no-
mine quos diris volunt defigere, adho-
rendas voces mysteriaque vsurpantur, quæ
profectò non vnquam imprimi sed in
perpetuum supprimi oportuit. Illud ve-
rò ante omnia opus est obseruari, Satan
nam ab omni seculo Sacrificos, Antisti-
ces, & sacerdotes ad se pellicere, vt quo
genus religionis inquinet, eiusque pro-
semper quam alijs facultatis amplius

Lib. 2. de sortilegijs ca. 5. n. 11.

dum

dum conferat. Itaq; Plato lib. de legibus 9. capitale suppliciũ in Sacerdotes decernit qui sacrificijs & arte magica occiderunt: quod Rom. Senatus cons. iudicatum fuisse suprà annotauimus ad legis Corn. interpretationem l. ex Senatuscõsulti de sic. ff. legis de sicarijs latæ pœna damnari qui sacrificia ista fecerit habuerit. Et apud Sprangerum, Paulum Grillandum, & Pontanum legimus maximos quosq; Magos sacerdotes exstitisse, vt populum totum corrumperent: nam quo sanctiorem atq; integriorem ministrum Dei oportet esse vt populum sanctificet, orationésq; & laudes Deo acceptas offerat, eo magis abominandum est facinus & detestabile, cùm se is addicit Satanæ sacrificiáq; exhibet qui Deo sacrificare debuerat. Ipse enim Porph. à veteribus annotatum fuisse scribit, si quæ sacrificia Ioui, Apollini, & alijs Dijs indignè ficerent, superuenire malignos spiritus & preces in execrationem verti: non quod Deus idololatrias (quas indicta capitali pœna vetat) probauerit, sed cum

probabile est ad imperitorum mentem respexisse, & pro voluntate qua erant de eis iudicauisse. Iacobum Perusinum sacerdotem Grillandus ait a maximum fuisse totius Italiæ Magum, qui commissam canens versus populum se conuertisset vt diceret, *Orate pro me*, &c. die quodam dixit, Orate pro castris Ecclesiæ, quia laborant in extremis, eodemq; momento cæsa fuisse castra, quæ Perusio (vt canebat missam) viginti quinque milliaribus aberant. Similem historiam in Philippo Comminæo legimus de quodam Italo Viennensi Archiepiscopo, qui præsente Ludouico Rege xi. die Epiphaniæ Missam celebrans in æde S. Martini Turonensis, quando pacem Regi osculandam præbuit, hæc verba pronuntiauit, Pax tibi, ô Rex, hostis tuus est mortuus: & hora eadem compertum est Carolum Ducem Burgundiæ ad Nanceum in Lotharingia occidisse. Prophetas alios sub id tempus quam nunc afferat an pepererit Italia nescio: equidem valde metuo vt artem illam coluerit quæ ab aliis gen-

a Lib. 2. de sortileg. cap. 6.

pis istius frequentatur, quibus Satanas apud Principes vtitur emissarijs vt ista lue inficiat eos; multa enim de hoc bono Archiepiscopo Comminæus narrat, quæ nihil magis redolent quàm veri Magi effecta certissima. Atque hæc ad dictum Vulceri responsio, ridiculum id esse prædicantis quòd suis Satanas imperat Crucifixos effringere, in terrā despuere cùm spectanda hostia proponitur, aquam lustralem vel benedictam non attingere. Idem verò Sagam nescio quam ridet, cui Satanas mandauit vt accuratè calceos veteres asseruaret qui pro amuleto ab alijs Magis essent. Istud consilium Satanæ esse duplex assero significatione: calcei qui semper sordibus obducuntur, peccata significant; nam edicens Deus Mosi & Iosuæ, amoue calceos tuos, hic locus purus & sacer est, innuebat (inquit Hebræus Philo) animam optimè à peccatis purgandam esse vt Deum contempletur & laudet. Vt autem cum Satana conuersetur, eam opus est inquinari & immergi perpetua impietate sceleribusq; atrocissimis:

simis: tum bonis suis administris auxiliatur Satanas. Quòd si proprium istius rei sensum præoptaueris, Satanam solicitissimus omnem operam consumere vt homines à fide in Deum ad res creatas seducat, quæ vera est definitio idololatriæ à Theologis tradita: ac proinde si quis crediderit se calceis veteribus, coronis apium, alijsue magis perlatis conseruari à morbo posse, hic in perpetua hæret idololatria. Aliud etiam Satanas spectare solet, vt suos subditos ad obsequium informet assuefaciatq;: sicut Satanam suprà ostendim⁹ puellam ad suam voluntatem pellecturum edixisse ei vt sibi daret de capillitio, quod illa fecit: posteà mandauisse vt ad ædem S. Mariæ virtutum proficisceretur: hoc cum animaduerteret factum, rogauisse vt peregrinationem Compostellam ad S. Iacobum susciperet: id negari posse, indixisse Satanã vt in sinum forcipem inderet: quod postquam illa hoc consilio fecisset vt à maligno spiritu sese liberaret, cum longè grauius q̃ antè se [illegible] se. Hoc autem certo certius est blasphemiæ quam

illud

illud in Deum fore, si prçciperet Satanas legem diuinam obseruari, & illud quispiam studio obsequendi prçstaret. Quãobrem illud in primis cauẽdum est, ne quis ullo pacto Satanæ obsequatur. Quod ad Canonẽ Episcopi, toties à Vviero inculcatum, anteà demonstrauimus neq; generali Concilio, neq; Synodali fuisse factum, sed in Cõciliabulo: & quod Magorum exportationem negat id à Theologis omnibus improbari a: cùm eam contra affirment Augustinus, Thomas Aquinas, Durandus, Bonauentura, Syluester Prieras, Inquisitores 5. Paulus Grillandus, & alij innumeri. Nihilominus tamen in canone, nec mirum, §. magi. 26. q. 3. dicuntur Magi solo verbo fascinare & maleficium violentum committere: idemq; confirmant Hebræus Philo in libro de specialibus legibus, Augustinus, & Tertullianus in Apologetico. Id etiam Lucanus hoc versu innuit;

Mens hausti nulla sanie polluta veneni
Incantata perit.

Sprangerus scribit se in Germania vidisse

a August. lib. 10. & 21. de ciuitat. Dei. Thomas in secunda secundæ, q. 95. art. 5. tit. de sus perstit: & in tract. 1. part. q. 2. & tit. de miracul. q. 18. art 5. & tit. de dæmon. Bonauentura in 3. sent. dist. 19. q. 3. Sprang. in malleo ma. Paul. Grilland. lib. 2. de sortil.

Sagas, quæ repentè verbo vnico homines enecabant, rem multo plus miraculosam quàm sit transuectio; non quod istud efficiatur verbo, sed opera Satanæ, quem adorans Saga de ea re exorauerit. Quamquam non perficitur cædes huiusmodi, nisi aut Deus iustè maleficium hominis malè meriti vlciscatur, aut etiam permittat, vt antè demonstrauimus. Postremo cap. de Lamiis Vvierus cœlum terræ miscet, vt effugium Magis comparandum esse doceat ridiculo quodam elencho, nec absimili ab eo quem a Corace Tisiaque prolatum narrat Gellius. Nam sic ait ille, Sagis pœnitentibus oportet ignosci, vt hæreticis ignoscitur: obfirmatis verò condonari, ne corpus & anima perimantur pariter. Sic magistro suo in iure dicebat Tisias, si persuasero me nihil debere soluere, absoluar sententia: si persuadere non potuero, ne tum quidē exoluam quicquam: nam effecturum se promisit Corax vt bonus orator fiam. Id est, quicquid placuerit oratione persuadeam: Ad illud magister dixit, si iudicib'

poteris persuadere nihil deberi abs te, nihil tamen soluturus es, quia bonus orator fueris iudicatus. Sin autem eo condemnaberis quod persuadere non potueris, etiam mihi ex sententia solues. Iudices sententiam ferent, mali corui malum ouũ. Κόραξ, coruus. Sic ista VViero regeram, si prædones atq; sicarij, quamuis resipiscentes, diuinis humanisq; legibus addicuntur morti, quia executio iuris & pœna maleficiorum à culpa & pœnitentia distant longissimè: omnino æquius futurum est vt obfirmatus Magus, omnib⁹ prædonibus, sicarijs, & parricidis peior, reusque diuinæ & humanæ maiestatis læsæ, multetur morte. Pœnitentia autem efficit vt condonetur culpa, quam VVierus à pœna nesciuit distinguere. Postquàm Dauidi indicasset Deus culpam eius condonari, non eo minus pœnas de eo vsum est sumere: & quamuis Deus dixisset Mosi peccatum populi condonatum esse, seuerè tamen fuit castigatus. Quamobrem paulo post, Ego sum, inquit a, Deus maximus, æternus, exercens misericordiam, condonãs a Exo. 34.

 pecca-

peccata & iniquitates, sed impunita non sinens: vt habet textus Hebræi veritas & Vatabli interpretatio. Non quod peccata omnia pro merito eorum puniat, nam humanum genus iam olim periisset: verùm exercet Deus iudicium, iustitiam, & misericordiam: iudicium quidem, peccata hostium coniuratorum ex merito eorum puniendo: iustitiam, mercedem cuique benefactori pro causa tribuendo: misericordiam verò, tum ampliùs benefaciendo, tum leniùs castigando quàm promereatur quispiam. Hoc vnum est è præstantissimis sacræ scripturæ mysterijs, ac fortassis minimè omnium à plerisque intellectum: Ieremias enim has proprietates cum vehementissima exclamatione assignat Deo. Quòd si Deus deliberauerat populum suum in deserto morte afficere (summa tum erat animarum octies decies centies mille minimùm) quòd procidissent coram imagine contra Legem adorantes, sacrificia obtulissent, (nisi quicunque resipuerint, ex his tria millia

penè

pentè enecauit: quid, obsecro, mercan-
tur Magi, Satanam adorantes & sacrifi-
cantes ei? Ecquis igitur Vvierum non
dixerit à Deo planè reiectum esse, qui
tam adeò absurdam sit ausus scribere,
condonari eis oportere qui blasphemāt
Deum pertinacissimè & bellum ἄσπονδον
aduersus eum gerunt? Melius fuisset cum
Vvierio actum, si apertè dixisset vt Agesi-
laus a, qui de amici cuiusdam causa ad
Iudices scribebat in hanc sententiam, si
iniustum eo faceret, secundum eum iudi-
carent: si in contra ius ageret, viderent ta-
men Iudices ne litem amitteret: nam
vtrinque esset, amicum in lite volebat
vincere. Idem Vvierus satagit, qui Magis
si resipuerint, veniam dari cupit: si per-
uicaces fuerint, itidem condonari, ne
corpus & anima eorum intereant: itaq;
poena est communis Magorum supplicij,
prout discretè cauetur lege b, quisquis
Magus morbo publicum seueritati le-
gum subtraxerit, is vltimo cum Magis
supplicio pereat. Quod autem Vvierus
[illegible] per [illegible] Iu-

a Plutarc. in Apophthegm.

b l. vlti. de malefic. C.

 dices

dices vocat carnifices, magnum certè il-
lud est præsumptionis argumentum, ad-
eo valde iniqui ne quis Magus plus iam
eloquatur, eumque puerulos imitari qui
ex metu de nocte canunt. Res autem o-
mnium absurdissima quæ in diuinis &
humanis legibus obseruari possit, perta-
pe à Deo in Lege & à Iurecons. adducta,
nimirum ne crimina impunè abeant, res
inquam ista argumentis Vvieri impeca-
tur, quando voce maxima asserit blas-
phemis, incestis, parricidis, adulterijs
Dei & naturæ, id est, Magis condonan-
dum esse, licet in blasphemijs sceleribus-
que horrendis perseuerent. Animaduer-
tens autem Vvierus tandem diuinas a-
que ac humanas leges sibi obsistere om-
niumq; gentium consuetudinem, ædi-
cta sua circumquestiat aliqua specie, Dei
legem in duobus locis sibi putauit cor-
rumpendam. Primum enim scribit le-
ge Dei præcipi vt falsi testes afficiantur
morte, deinde mandari vt fur occidatur
qui de die domum alterius vi perruperit.
Si ac eo notarius, actuarius, aut iudex cor-

a l. conueniri. de pact. dot. l. si maritus. §. legis. de adult. l. ita vulneratus. ad l. Aquil. ff.

b ca. 14. de Lamijs, colum. 6. num. 10.

ruperit

uperit, dignus est suspendio. Vvierus his duabus lineis Dei corrupit legem. Nam falsum testem lex Dei *c* supplicio idem addicit quod in alterum fuisset importaturus: si falsum pro testimonio dixerit ad tollendum vitam, testi vitam adempturiri; si ad flagra incutienda, percussum flagra; si ad multam vnius auri, auro multatum iri. Impudentius vero altera Lex ab eo corrupta est: Lex enim siquis interdiu furem occiderit, cum sancit reum esse sanguinis *d*: contra quam Vvierus asserit. Capitalius verò falsi crimen illud est, cum legem Dei vetantem ne præstigiatrix sinatur viuere, de veneficis solùm dicit accipi oportere. Nam lex Dei de ea loquitur quæ fascinat, quæ præstinguit oculos, & id quod non est videndum exhibet: nempe id pro certo statuens, non posse hoc fieri nisi cum Satana fœdus interuenerit. Sed vt tandem aliquando finem scribendi faciamus, restat vt omnes videant & iudicent, potiúsne blasphemiis & falsis sermonibus Vvieri sit hærendum, quàm lege Dei toties in

c Deut. 19.
d Exod. 22.

sacra

sacra Scriptura inculcatæ, qua pœnas capitales in Magos maxima grauissimaque Dei execratione infestos decernunt: potiúsne cum tenui medico faciendum, quàm cum libris & sententijs philosophorum omnium qui vno ore condemnauerunt Magos: potiúsne tenendæ pueriles Vvieri argutiæ, quàm Platonis leges, 12. tabulæ, prudentum responsa, Imperatorum placita, decreta populorum legislatorumq; Persarum, Hebræorum, Græcorum, Latinorum, Germanorum, Gallorum, Italorum, Hispanorum, Anglorum capitales pœnas constituentium aduersus Magos & eos qui aut receptauerint Magos, aut impunitatem eorum procurauerint: potiúsne habenda Vviero fides quàm communi populorum, Regum, Principum, Legislatorum, Magistratuum, Iurecoss. experientiæ, quæ euidentissimè impia & execrabilia comperta habuerunt scelera quib. contaminantur Magi: potiúsne eundum in sententiam illius hominis qui discipulus fuit Magiomnium qui isto seculo vnquam extiterunt

peri-

peritissimi, quàm Prophetis, Theologis, Doctoribus, Iudicibus, & Magistratibus accedendum, qui veritatem explorauerunt permultis millibus violentarum præsumptionum, accusationum, testimoniorum, repetitionum, comparationum, recognitionum, resipiscentium agnitionum, & confessionum sibi ad mortem vsque constantium. Habemus quoque Dei ipsius iudicium *a*, qui se exponit Palæstinæ gentes è terra exstirpasse non aliam ob causam quàm propter horrenda sortilegia quibus vtebantur, qui se non Magos solùm pronuntiauit exterminaturum, sed eos omneis etiam qui Magos sinent viuere *b*, qui Ieremiæ edixit *c* quàm maxima voce prædicaret se igne cædibusque euersurum esse Hierosolyma omneisque incolas ob execranda Manassis Regis sortilegia. Hæc ergo mihi videntur ad Vvieri libros responderi posse. A te autem, vir clarissime, lectoribusque omnibus veniam mihi dari postulo, si quid asperius fortè conscripserim: etenim fieri non potest vt quisquis vel le-

a Deut. 18.
b Leui. 20.
c Ierem. 5.

uissimo honoris Dei studio afficitur, tot blasphemias audiat & legat sine stomacho iustissimaque indignatione, prout sanctissimis hominibus Prophetisq; accidit si quando rerum tam abominandarum meminissent: quarum recordatione totus perhorresco & zelo accendor, quo omneis inprimis opus est inflammari, ne Dei honos sic teratur & proculcetur eorum pedibus, qui scelera blasphemias impunitatemque Magorum solent defendere.

F I N I S.

FRANCOFVRTI AD Mœnum, apud Nicolaum Bassæum, Anno

1 5 9 0.

uiſſimo honoris Dei ſtudio afficitur, ut blaſphemias audiat & legat ſine ſtomacho iuſtiſſimaque indignatione, pro ſanctiſſimus hominibus Prophetisq; accidit ſi quando rerum tam abominandarum meminiſſent: quarum recordatione totus perhorreſco & zelo accendor. quo omnes inprimis opus eſt inflammari, ne Dei honos ſic teratur & proculcetur eorum pedibus, qui ſcelera blaſphemias impunitatemque Magorum ſolent defendere.

FINIS.

FRANCOFVRTI AD
Moenum, apud Nicolaum
Baſſaeum, Anno
1590.

uissimo honoris Dei studio afficitur, tot blasphemias audiat & legat sine stomacho iustissimaque indignatione, prout sanctissimis hominibus Prophetisq; accidit si quando rerum tam abominandarum meminissent: quarum recordatione totus perhorresco & zelo accendor, quo omneis inprimis opus est inflammari, ne Dei honos sic teratur & proculcetur eorum pedibus, qui scelera blasphemias impunitatemque Magorum solent defendere.

FINIS.

FRANCOFVRTI AD Mœnum, apud Nicolaum Bassæum, Anno 1590.

tissimo honoris Dei studio afficitur, ut blasphemias audiat & legat sine stomacho iustissimaque indignatione, pro-sanctissimis hominibus Prophetisq; accidit si quando rerum tam abominandarum meminissent; quarum recordatione totus perhorresco & zelo accendor, quo omnes inprimis opus est inflammari, ne Dei honos sic teratur & proculcetur eorum pedibus, qui scelera blasphemias impunitatemque Magorum solent defendere.

FINIS.

FRANCOFVRTI AD
Moenum, apud Nicolaum
Bassaeum, Anno
1590.

P240